Bundel - Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen van 21 december 2023

1 Opening

2 Vaststellen van de agenda van 21 december 2023

3 Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)
Deze punten worden alleen procedureel behandeld. De leden van de commissie bespreken of, op welke wijze en voor hoe lang zij deze raadsvoorstellen en onderwerpen willen bespreken. Na vaststelling van dit behandeladvies, wordt het stuk voor een volgende vergadering geagendeerd.
- Ingekomen agenderingen Commissie EDVW PROCEDUREEL 21 december 2023
- Behandelvoorraad PROCEDUREEL Commissie EDVW 21 december 2023

3.1 Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050
- Dossier 3700 voorblad
- Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050
- Visie Utrecht circulair 2050
- Reactienota Visie Utrecht Circulair 2050
- Circulaire Nulmeting (materiaalstroomanalyse) Utrecht

3.2 Raadsvoorstel Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog
- Dossier 3768 voorblad
- Raadsvoorstel Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog
- Toelichting aanvraag bijdrage gemeentefonds oorlogsrestanten 2024

3.3 Raadsbrief Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop

3.4 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven
- Raadsbrieven EDVW 17 nov tm 14 dec 2023

4 Verslagen
Ter vaststelling.
- 2023.11.23 Conceptverslag commissie EDVW
- Conceptverslag commissie EDVW programmabegroting 26 oktober 2023

5 Toezeggingen/Moties
Ter vaststelling.
- Toezeggingenlijst cie EDVW 21 december 2023

6 Ingekomen stukken
Geen.

7 Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid ontwerp Kadernota 2025 Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht
Wethouder: Oosters, beleidsterrein: Milieu en Emissieloos vervoer
Indicatieve behandeltijd: 15 minuten
De raad heeft de Ontwerp Kadernota 2025 van de gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD Utrecht) ontvangen. De RUD stelt de raad in de gelegenheid voor 30 januari 2024 hierop te reageren door middel van een zienswijze.
- Dossier 3811 voorblad
- Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid Kadernota 2025 RUD
- Reactiebrief (zienswijze) aan RUD over Kadernota 2025
- Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht def. AB 16-11-2023
- Begeleidende brief RUD zienswijze deelnemers ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht getekend GS en HJ

8 Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen
Wethouder: Oosters, beleidsterrein: Milieu en Emissieloos vervoer
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
In de Beleidsnota geluid en trillingen legt de gemeenteraad het beleidskader voor geluid vast. De Beleidsnota vult het benodigde gemeentelijke beleid in en geeft invulling aan de kaderstellende uitspraken over geluid en trillingen uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, het Mobiliteitsplan 2040 en de Nota volksgezondheid.
- Dossier 3572 voorblad
- Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen
- Beleidsnota geluid en trillingen
- Nota van Zienswijzen Beleidsnota geluid en trillingen

9 Raadsvoorstel Beleidsnota omgevingsveiligheid
Wethouder: Oosters, beleidsterrein: Milieu en Emissieloos vervoer
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
In de Beleidsnota omgevingsveiligheid legt de gemeenteraad het beleidskader voor omgevingsveiligheid vast. In 2007 is het Utrechtse beleid vastgelegd in de Nota Externe veiligheid. Deze nota is aan actualisatie toe, ook wordt met de komst van de Omgevingswet het externe veiligheidsbeleid vernieuwd.

Dossier 3571 voorblad
Raadsvoorstel Beleidsnota omgevingsveiligheid
Beleidsnota Omgevingsveiligheid Utrecht

10 Raadsbrief Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven
Wethouder: Van Hooijdonk, beleidsterrein: Energie en Klimaat
Indicatieve behandeltijd: 30 minuten
Geagendeerd door Gert Dijkstra (EenUtrecht)
In de raadsbrief Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij d.d. 3 november kunnen we lezen dat het college de voorkeur blijft houden voor Stadsverwarming als oplossing voor een aardgasvrij Overvecht-Noord. Dat betekent dat bewoners geen keuze krijgen voorgelegd in de transitie naar aardgasvrij wonen. Dat roept bij de agenderende fracties de volgende vragen op:
1. Is het gezien het ontbreken van andere marktpartijen dan Eneco niet wenselijk om bewoners een alternatieve keuze aan te bieden in hun eigen energie-transitie?
2. Als het plan 'Warmtepomp voor iedereen' wat kosten betreft in de meeste scenario's minimaal vergelijkbaar uitkomt met stadsverwarming Eneco is het dan niet te voorbarig de gehele uitwerking niet mee te nemen in een consultatie aan de buurt?
3. Heeft het plan 'Warmtepomp voor iedereen' in de uitwerking wel een eerlijke kans gehad; ofwel vergelijkbare (financiële) steun van de gemeente als dat van Eneco?

Dossier 3813 voorblad
Raadsbrief Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven
1 Brief gemeenteraad, NEV-KVA plan Warmtepomp voor iedereen 20-11-2013 DEF
2 Samenvatting plan Warmtepomp voor iedereen gemeenteraad 20-11-2023 DEF
6 Bijlage D Externe validatie business case door DWTM
7 Bijlage E Duurzame stadsverwarming - standpunt nota

11 Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 - 2026 en de nieuwe Leidraad sloop/nieuwbouw
Wethouder: De Vries, beleidsterrein: Wonen en Volkshuisvesting
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door Rick van der Zweth (PvdA), Pepijn Zwanenberg (GroenLinks), Annemarijn Oudejans (Student & Starter), David Bosch (UtrechtNu!), Lenno van Straalen (ChristenUnie), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Myrthe Minnaert (BIJ1), Tess Meerding (VVD) en Maarten Koning (D66).
Graag agenderen de genoemde fracties de 'Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 - 2026' inclusief de nieuwe 'Leidraad sloop/nieuwbouw' voor commissiebehandeling.
De fracties gaan graag in debat over de hoofdthema's: 1) Vergroten sociale voorraad, 2) Betaalbare woonlasten, 3) Verduurzaming van de woningvoorraad, 4) Zorgen voor kwalitatief goede woningen, 5) Goed huisvesten van aandachtsgroepen en 6) Werken aan leefbare en veilige wijken.

Dossier 3814 voorblad
Leidraad Sloop en nieuwbouw
Samenwerkingsafspraken Utrecht gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 - 2026
Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 - 2026

De mogelijkheid bestaat dat dit agendapunt wordt doorgeschoven naar de commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen van 8 februari 2024.
Wethouder: De Vries, beleidsterrein: Vastgoed
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door Hester Assen (PvdA), Fred Dekkers (GroenLinks), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Miraç Usta (DENK), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Dirk-Jan van Vliet (D66) en Gertjan te Hoonte (VVD)
Dinsdag 10 oktober 2023 heeft de raad de Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand mogen ontvangen. De fracties van de PvdA, Groenlinks, Utrecht Solidair, DENK, EenUtrecht en D66 willen over de inhoud van de brief met elkaar en de wethouder in debat.
Leegstand is iets dat we ten tijde van grote woningnood en het gebrek aan betaalbare werk- en maakruimtes moeten voorkomen en wanneer dit wel optreedt maximaal moeten benutten, matchend met de ambities van het college. De agenderende fracties willen zowel ingaan op korte leegstand (6 maanden) als langer en wat de mogelijkheden zijn met de invulling van deze panden.
De VVD wil ook graag in gesprek over de raadsbrief met name over de inzet van tijdelijk beheer bij ruimtelijke projecten

Dossier 3815 voorblad
Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand

Agenderingen Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen
Vast te stellen op 21 december 2023

Stukken afkomstig van het college		
Datum: 8-12-2023 Soort stuk: Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050 Wethouder: Schilderman Beleidsterrein: Circulaire Economie Commissiegriffier: Mariska de Vos	Utrecht heeft de ambitie om in 2050 een circulaire stad te zijn, waarin er geen primaire grondstoffen meer worden gebruikt en er geen of nauwelijks afval meer is. De Visie Utrecht Circulair 2050 is een aanvulling op de ruimtelijke koers voor de stad. De ambities, zoals in de visie opgenomen, worden vertaald in meetbare circulaire beleidsdoelen, welke in 2024 als onderdeel van de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 aan de raad worden voorgelegd.	Voorstel: 1. Agenderen voor de commissie EDVW van 8 februari 2024 2. Tijd: 90 minuten
Datum: 12-12-2023 Soort stuk: Raadsvoorstel Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog Wethouder: Oosters Beleidsterrein: Milieu en Emissieloos vervoer Commissiegriffier: Mariska de Vos	Gemeenten kunnen via het Gemeentefonds in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog (de zogenoemde bommenregeling).	Voorstel: 1. Agenderen voor de commissie EDVW van 8 februari 2024 2. Tijd: 5 minuten Gelet op de beperkte reikwijdte van het voorstel wordt de commissie in overweging meegegeven het raadsvoorstel rechtstreeks als A-punt door te geleiden naar de raadsvergadering. Om de aanvraag vóór 1 april 2024 in te kunnen dienen is besluitvorming

		uiterlijk in de raad van maart 2024 noodzakelijk.

Stukken afkomstig van commissieleden		
Datum: 30-11-2023 Soort stuk: Raadsbrief Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop Wethouder: De Vries Beleidsterrein: Wonen en Volkshuisvesting Commissiegriffier: Mariska de Vos	Geagendeerd door Mirac Usta (DENK), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair) en Myrthe Minnaert (BIJ1) Wij willen graag de raadsbrief "Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop" agenderen voor de commissie. In de commissie willen we meedenken over hoe de fonds meerzijdig ingezet kan worden om meer voordelen te halen uit deze inzet.	Voorstel: 1. Agenderen voor de commissie EDVW van 8 februari 2023 2. Tijd: 45 minuten

Behandelvoorraad Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid Vastgoed en Wonen

PROCEDUREEL te bespreken bij de commissie van 21 december 2023

Energie en Klimaat, Circulaire Economie, Milieu en Emissieloos vervoer, Vastgoed, Wonen en Volkshuisvesting, Wijk- en Buurtaanpak, Samen voor Overvecht

Wethouder Oosters		

Wethouder De Vries		
	Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand Geagendeerd door Hester Assen (PvdA), Fred Dekkers (GroenLinks), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Miraç Usta (DENK), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Dirk-Jan van Vliet (D66), Gertjan te Hoonte (VVD) en Jantine Zwinkels (CDA)	Procedureel besproken in de cie van 23 november, doorgeschoven van de cie van 21 december naar cie van 8 februari met een behandeltijd van 90 minuten.

Wethouder Van Hooijdonk		
	Burgeragendering energiezuiniger nieuwbouw inclusief beantwoording SV	Procedureel besproken in de cie van 23 november, in afwachting van beslissing op bezwaar Te agenderen voor de cie 8 februari met een behandeltijd van 30 minuten

Wethouder Schilderman		

Commissie EDVW 2024 tot zomerreces

- 8 februari
- 14 maart
- 11 april
- 21 mei
- Veegcommissie op 13 en 20 juni

RIB EDVW 2024 tot zomerreces

- 30 januari
- 5 maart
- 2 april
- 14 mei
- 11 juni

Dagdelen commissie

Ochtend 10.00 - 13.00 uur (180 min - 30 min opening = 150 min beschikbaar)
Middag 14.00 uur - 16.45 uur (165 min beschikbaar)
Avond 20.00 - 23.00 uur (180 min beschikbaar)

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3700
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	3.1
Titel	Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050
ID	3906
Behandelend ambtenaar	Beelen, Wim
Telefoon	14030
E-mail	w.beelen@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Economie
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	Circulaire Economie
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Mariska de Vos/Cie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen/06 38628458
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	21 december 2023

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050

Beleidsveld	Circulaire Economie
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Wiebe Zijlstra
Kenmerk	11461204
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De visie Utrecht Circulair 2050 vast te stellen, met daarin de focus op 4 prioriteiten, 11 ambities en 3 kansrijke en urgente sectoren (bouw, voedsel, zorg):
   a. Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap
      i. Utrecht biedt genoeg ruimte voor circulaire bedrijvigheid;
      ii. Utrecht heeft een aantrekkelijk klimaat voor circulair ondernemen;
      iii. Utrecht heeft een weerbare en wendbare arbeidsmarkt voor de circulaire economie.
   b. Circulaire gebiedsontwikkeling en bouwen
      iv. Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair;
      v. Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair;
      vi. Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair.
   c. Circulair opdrachtgeverschap en inkopen
      vii. Utrecht koopt circulair in met een minimale ecologische voetafdruk;
      viii. Utrecht is circulair opdrachtgever;
      ix. Utrecht werkt samen in ketens om circulaire innovaties te ontwikkelen en toe te passen.
   d. Circulaire materiaal- en reststromen
      x. Utrecht is afvalvrij door minimaal gebruik van (primaire) grondstoffen;
      xi. Utrecht is afvalvrij door hoogwaardig hergebruik van materialen en reststromen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Utrecht heeft de ambitie om in 2050 een circulaire stad te zijn, waarin er geen primaire grondstoffen meer worden gebruikt en er geen of nauwelijks afval meer is. De Visie Utrecht Circulair 2050 is een aanvulling op de ruimtelijke koers voor de stad (Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040) en schetst met 4 prioriteiten, 11 ambities en 3 focus sectoren het kader voor de in de toekomst op te stellen circulair beleid en circulaire uitvoeringsplannen. De ambities, zoals in de visie opgenomen voor 2050, vertalen we in meetbare circulaire beleidsdoelen, welke we in 2024 als onderdeel van de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 aan de raad voorleggen.

Context

Aanleiding

In de stad worden nu te veel materialen gebruikt die eindig zijn, veel CO2-uitstoot veroorzaken, zorgen voor biodiversiteitsverlies, het milieu (lucht, bodem en water) op allerlei manieren belasten en waarvan de leveringszekerheid steeds risicovoller wordt. Nu komen er jaarlijks zo'n 3.850 kiloton materialen de stad in, wordt er 1.270 kiloton gebruikt voor productie in de stad en gaat er 970 kiloton als afval de stad uit. Dit maakt dat onze huidige manier van leven en economie ook eindig is.

In Utrecht hebben we daarom het doel om in 2050 volledig circulair te zijn, in 2030 maximaal de helft aan primaire grondstoffen te gebruiken en onze maximale bijdrage te leveren aan het halen van nationale en internationale doelstellingen ten aanzien van CO_2-reductie (Coalitieakkoord 2022-2026). Hiermee sluiten we aan op de ambitie van het Nationaal Programma Circulaire Economie 2030 (NPCE).

Op 5 november 2020 stelde de gemeenteraad het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023 vast. In dit programma presenteerden we een aanpak, waarin we in 3 stappen toewerken naar 2050: (1) in 2023 is het ‘basiskamp’ op orde; (2) vanaf 2023 zetten we op versnellen en opschalen en (3) vanaf 2030 wordt de ontwikkeling verder doorgezet richting een volledig circulaire stad in 2050. Daarbij is op 15 juli 2021 in de RSU2040 het principe “Circulair, tenzij” vastgesteld.

Om richting te geven aan de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht is, aanvullend op de RSU2040, een gedeelde toekomstvisie en heldere ambities belangrijk. Volgens de Utrechtse standaard voor beleidsdocumenten stelden we hiervoor een beknopte kader stellende circulaire visie op. Het kader geeft invulling aan onze rol en bijdrage als gemeente Utrecht aan de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht. Het is hierbij van groot belang dat we in samenhang met andere opgaven, zoals de woningbouw en energietransitie, werken. Een circulaire en duurzame stad worden we namelijk enkel als we opgave-overstijgend samenwerken met collega’s en partners in de stad en regio. Ter verkenning van de huidige situatie in de stad en regio voerden we een materiaalstroomanalyse uit. Deze is bijgevoegd ter informatie.

Juridische context

De Visie Circulair Utrecht 2050 kan aangemerkt worden als een omgevingsvisie als bedoeld in de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 in werking treedt. Op grond van het overgangsrecht van de invoeringswet (artikelen 4.9 en 4.10) kunnen gemeenten vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie vaststellen. In 2017 is de Omgevingsvisie Utrecht reeds vastgesteld als een omgevingsvisie in de zin van (artikel 3.1, lid 1 van) de Omgevingswet. Daarmee heeft de gemeente nu al voldaan aan de wettelijke verplichting om ná de inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie vast te stellen. Dit betekent dat wij op basis van het overgangsrecht nu al in overeenstemming met de verplichtingen van de Omgevingswet handelen, zoals de wettelijk verplichte inspraakprocedure bij de thematische (deel)omgevingsvisies.

Met het oog hierop is bij de (verdere) uitwerking van de Visie Circulair Utrecht 2050 rekening gehouden met zowel inhoudelijke als procedurele verplichtingen die voortvloeien uit de Omgevingswet ten aanzien van het instrument omgevingsvisie. In dit verband gaat het in het bijzonder om de volgende aspecten: wettelijke verplichte inspraakprocedure bij de thematische (deel)omgevingsvisies, milieubeginselen (preventief handelen, milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestrijden en het beginsel dat de vervuiler betaalt), participatie en inspraak (zie paragraaf participatie), milieueffectrapportage en de bevoegdheid tot vaststelling (door de gemeenteraad).

Beslistermijn
Er is geen specifieke beslistermijn voorzien.

Beoogd effect
Het beoogde effect is een circulaire stad Utrecht die kan voorzien in de behoefte van de mens, zowel in het nu als in de toekomst, binnen de grenzen van de planeet. De circulaire stad Utrecht biedt daarmee een duurzaam, houdbaar toekomstperspectief, waarin ecologisch, economisch en sociale belangen in balans zijn.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- 30 september 2016, Commissiebrief S&R: Position paper circulair economie;
- 11 november 2016, Commissiebrief S&R: Ondertekening City Deal Circulaire Stad;
- 30 september 2016, Motie 252 Circulair bouwen;
- 24 januari 2017, Raadsbrief ondertekening Nationaal Grondstoffenakkoord;
- 15 december 2017, Raadsbrief Circulaire Economie, met daarin genoemd dat de ambitie en lijn uit het Rijksprogramma Nederland circulair 2050 wordt gevolgd;
- 5 juli 2018 Motie 128 Informeren over duurzaam (ver)bouwen bij omgevingsvergunningen;
- 5 juli 2018 motie 129 Duurzaam (ver)bouwen in de (stedelijke)omgevingsvisie;
- 13 december 2018, Raadsbrief Stand van zaken circulair bouwen;
- 8 mei 2019, SV 2019, nr. 99 over Stappen zetten naar een circulaire economie;
- 11 juli 2019, motie 150 Geef richting aan de circulaire economie in Utrecht;
- 11 juli 2019, motie 129 Circulaire deals;
- 27 januari 2020, schriftelijke vragen nr. 021 Houtbouw in Utrecht;
- 5 november 2020, Raadsvoorstel en besluit Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023;
- 15 juli 2021, Raadsvoorstel Utrecht Dichtbij de tienminutenstad RSU 2040;
- 1 december 2021, Raadsbrief toezegging stimuleren circulair bouwen.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De visie Utrecht Circulair 2050 vast te stellen, met daarin de focus op 4 prioriteiten, 11 ambities en 3 kansrijke en urgente sectoren (bouw, voedsel, zorg): a. Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap i. Utrecht biedt genoeg ruimte voor circulaire bedrijvigheid; ii. Utrecht heeft een aantrekkelijk klimaat voor circulair ondernemen; iii. Utrecht heeft een weerbare en wendbare arbeidsmarkt voor de circulaire economie. b. Circulaire gebiedsontwikkeling en bouwen vii. Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair; viii. Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair; ix. Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair. c. Circulair opdrachtgeverschap en inkopen x. Utrecht koopt circulair in met een minimale ecologische voetafdruk; xi. Utrecht is circulair opdrachtgever; xii. Utrecht werkt samen in ketens om circulaire innovaties te ontwikkelen en toe te passen. d. Circulaire materiaal- en reststromen xii. Utrecht is afvalvrij door minimaal gebruik van (primaire) grondstoffen; xiii. Utrecht is afvalvrij door hoogwaardig hergebruik van materialen en reststromen.
Argumenten	
1.1	Utrecht Circulair draagt hiermee doelgericht bij aan meerdere Utrechtse opgaven.
	Door zorgvuldig om te gaan met grondstoffen, zal er nagenoeg geen afval meer zijn en wordt ook bijgedragen aan grote maatschappelijke opgaven:

	- **Klimaatdoelen**, zijn alleen haalbaar door ook in te zetten op een circulaire economie. Hierbij gaat het om het de indirecte uitstoot van broeikasgassen (scope 3) in de gehele levenscyclus van grondstoffen te beperken; - **Biodiversiteit**, door in het ontwerp van producten, gebouwen en werken, vaker te kiezen voor natuurlijke (biobased) materialen en herstellen van de natuur; - **Kwaliteit van bodem, lucht en water**, door naast de uitstoot van broeikasgassen ook andere negatieve effecten op bodem, lucht en water te beperken; - **Leveringszekerheid,** door de afhankelijkheid van (schaarse) grondstoffen te verminderen, bijvoorbeeld via hergebruik of middels de afhankelijkheid van schaarse grondstoffen te verkleinen. Daarnaast dragen we bij aan oplossingen voor Utrecht specifieke opgaven, waaronder: - **Gezond leefklimaat**: door bij te dragen aan de klimaatdoelen, biodiversiteit en kwaliteit van water, bodem en lucht, beschermen we een gezond leefklimaat in de stad Utrecht; - **Werk voor iedereen**: circulaire economie is een inclusieve economie en biedt kansen op werk, waaronder mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Zo draagt de circulaire economie bij aan **kansengelijkheid**. Ook versterkt de circulaire economie lokale gemeenschappen en maakt het voorzieningen lokaal toegankelijker; - **Woningbouwopgave**: circulaire bouwconcepten zijn inmiddels steeds vaker industrieel, flexibel en demontabel te bouwen. Daardoor zijn ze vaak niet alleen goedkoper en sneller te realiseren, maar ook goed aan te passen. Naast kansen zijn er uitdagingen op het raakvlak met andere belangrijke thema's en opgaven. We maken deze raakvlakken inzichtelijk en maken bij de realisatie van circulaire ambities keuzes in samenhang met ambities uit andere thema's (zie ook beslispunt 3).
1.2	<u>De 4 prioriteiten binnen de visie Utrecht Circulair 2050 leiden tot de meest kansrijke en cruciale inzet richting een circulaire stad.</u>
	De 4 prioriteiten zijn het gevolg van de herijking van de prioriteiten uit het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023. Hiermee bouwen we verder op de inspanningen, lessen en resultaten uit de afgelopen jaren. De prioriteiten zijn geselecteerd op basis van 3 selectiecriteria (potentiële impact, mate van invloed en lokale waarde/relevantie) en gevalideerd door interne en externe stakeholders.
1.3	<u>Utrecht zet met de focus op een circulaire bouw- en voedselsector in op (deel)oplossingen voor urgente uitdagingen in 2 grondstof-intensieve sectoren.</u>
	De materiaalstroomanalyse (bijlage 1) toont dat fossiele energiedragers en de bouw- en voedselsector verantwoordelijk zijn voor bijna 70% van alle inkomende grondstoffen. In de bouwsector veroorzaakt de uitstoot van stikstof maatschappelijke uitdagingen. In de voedselsector vormt de productie van betaalbaar, gezond en duurzaam voedsel in combinatie met beperkte fysieke ruimte en biodiversiteitsverlies, een maatschappelijke uitdaging. Door in te zetten op circulaire principes, zoals het verkleinen van de totale hoeveelheid grondstoffen en een groter aandeel hergebruikte en biobased grondstoffen, wordt bijgedragen aan het oplossen van deze uitdagingen.
1.4	<u>Utrecht versterkt haar regionale profiel door in te zetten op sterke lokale en regionale circulaire ketens in de bouw, voedsel en zorgsector.</u>
	Door nadrukkelijk in te zetten op circulaire kansen in de bouw-, voedsel- en zorgsector, werken we verder aan versterking van het duurzaam, economisch profiel van stad en regio. - In het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023 is de **bouwsector** een belangrijke prioriteit. We bouwen bij de visie verder op het gecreëerde netwerk en kennis die is ontstaan bij het werken aan de top 20 gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten, ons eigen maatschappelijk vastgoed en bij de (her)inrichting van de openbare ruimte;

	- De **voedselsector** biedt regionale kansen voor samenwerking met de bouw- (productie van bouwmaterialen. Hiervoor bouwen we verder op de samenwerking met de regionale voedselagenda en met de circulaire regio Food Valley. De **zorgsector** vormt een sterk economisch cluster in Utrecht met een brede vertegenwoordiging van bedrijven in de keten, waaronder ziekenhuizen, specialistische en innovatieve startups, brancheverenigingen, en verzekeraars. We sluiten hierbij aan op de regionale profilering als Hearth of Health.
1.5	Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap is de motor van een sterke toekomstige economie.
	We blijven profiteren van de unieke concurrentiepositie in de regio en aanwezigheid van sterke, lokale ketens, vooral in de bouw-, voedsel- en zorgsector. Hierbij zijn de beperkte fysieke ruimte in de stad, de ruimtevraag vanuit andere opgaven, zoals de binnenstedelijke woningbouw en krapte op de arbeidsmarkt, de belangrijkste uitdagingen. Naast het bieden van ruimte voor bedrijven van nieuwe en bestaande circulaire bedrijven, zetten we in op het vestigen, behouden en transformeren van de huidige lineaire bedrijven naar circulaire bedrijven. Deze bedrijven, die op dit moment al gevestigd zijn in Utrecht, bieden de werkgelegenheid van de toekomst.
1.6	Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen is een belangrijke ontwikkeling in de bouwsector met veel potentiële, positieve impact.
	Van de grondstofstroom, die de stad inkomt, is zo'n 20% nodig voor de bouw. Daarvan is zo'n 80% beton (wereldwijd verantwoordelijk voor 8% van de CO2-uitstoot). De potentiële, positieve impact en lokale waarde van circulair bouwen is dan ook enorm. We maken bij het nastreven van volledig circulair bouwen integrale afwegingen en keuzes. Hierbij nemen we de ambities en geldende belangen uit andere opgaven zoals de woningbouw en energietransitie, mee. Circulair bouwen zal steeds meer ook leiden tot sneller, goedkoper en aanpasbar bouwen. Dit draagt bij aan de woningbouwopgave (zie ook argument 1.2).
1.7	Als circulair opdrachtgever koopt de gemeente volledig circulair in, zodat we onze eigen milieu-impact verkleinen en inspireren we door het goede voorbeeld te geven.
	De gemeente koopt jaarlijks voor zo'n 700 miljoen euro aan producten, diensten en werken, in. In de stad worden bij de (her)inrichting en beheer van openbare ruimte en bouw, verbouw, beheer en circulaire demontage van maatschappelijk vastgoed, veel grondstoffen gebruikt. Bij andere categorieën, zoals ICT, worden veel kritische grondstoffen ingekocht. Denk aan schaarse edelmetalen. Een circulaire stad of organisatie worden we alleen door in de keten samen te werken, maar belangrijk is om te beginnen bij onszelf. Zo benutten we onze eigen inkoop om het goede voorbeeld te geven en de markt te stimuleren. We verschuiven daarbij de inzet van inkoop naar meer opdrachtgeven. Hierbij speelt niet enkel de inkoopafdeling, maar de hele organisatie, een rol.
1.8	Circulaire materiaal- en reststromen sluiten we door intensieve ketensamenwerking, waar mogelijk op lokaal en regionaal niveau.
	Met de ontwikkeling richting een circulaire stad, verschuift de aandacht van afval naar vermindering van gebruik en hergebruik van grondstoffen. Utrecht wordt op deze manier langzaam maar zeker afvalvrij. Hierdoor veranderen waardeketens en bedrijfs- en verdienmodellen van bedrijven in deze ketens. Ook verandert de ruimtevraag en benodigde (milieu)vergunningen van circulaire bedrijven. Er wordt ingezet op het sluiten van kringlopen op het best passende schaalniveau, waar mogelijk op lokale of regionale schaal, waar nodig op nationaal, Europees of intercontinentaal schaalniveau. Met deze prioriteit behouden we de focus op waar het om gaat: de materiaalstromen in de stad. En houden we sector overstijgend overzicht over de stromen en ketens in de stad.
Kanttekeningen/Risico's	

1.1	<u>De overgang naar een circulaire economie is sterk afhankelijk van derden en structurele (opgave overstijgende) samenwerking.</u>
	We staan aan het begin van de overgang naar een circulaire economie. Dit is een kans, omdat er nog veel bewegingsvrijheid is om de ontwikkeling te sturen. Tegelijk is dit een belemmering, omdat er op Europees en nationaal niveau nog weinig concrete regelgevings- en beleidskaders beschikbaar zijn, terwijl we voor sturing wel baat hebben bij deze kaders. We zetten daarom in op structurele samenwerking en lobby op nationaal en Europees niveau. In het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 (NCPE) wordt het raakvlak van de circulaire economie met verschillende maatschappelijke opgaves en beleidsthema's uitgelicht, waaronder energie- en klimaatbeleid, lucht-, water en bodembeleid, natuurbeleid en handelsbeleid. Dit biedt een kans om als thema bij te dragen aan diverse maatschappelijke opgaven. Het vormt echter ook een uitdaging, omdat slagkracht op het thema brede betrokkenheid en commitment vraagt. Bij bespreking van het NPCE in het Tweede Kamerdebat van 20 april 2023 kwam dit ook nadrukkelijk naar voren. "Wie is van de circulaire economie? En hoe moet interdepartementaal samenwerking en besluitvorming worden ingericht om stappen te maken?". Deze vragen en mogelijke oplossingsrichtingen werken we uit in het proces voor de beleidsnota. Hierbij onderzoeken we ook op welke wijze invulling gegeven kan worden aan het maken van integrale afwegingen en besluiten. Zowel binnen het thema circulaire economie als op het raakvlak met andere ambities en doelstellingen.
1.2	<u>Utrecht heeft beperkte ruimte voor circulaire bedrijven.</u>
	De ruimte in de stad is schaars, terwijl de vraag naar ruimte voor circulaire bedrijven flink toeneemt. Er zijn ook diverse, andere opgaven, zoals binnenstedelijke woningbouwopgaven, die aanspraak doen op beschikbare en vrijkomende ruimte in de stad. Dit vraagt stedelijke regie, waarbij we via een afwegingskader alle spelende belangen meewegen bij het maken van keuzes, maar ook regionale samenwerking. Regionaal wordt op termijn ook ruimte gemaakt voor circulaire bedrijven op nieuwe bedrijventerreinen. Op dit moment wordt in de stad ruimte gecreëerd voor circulaire bedrijven via de ontwikkeling en realisatie van het circulair bedrijventerrein Strijkviertel in Leidsche Rijn. Bestaande bedrijventerreinen worden momenteel optimaal benut voor circulaire bedrijven. Zoals Lage Weide voor circulaire bouw- en grondstoffenhubs en het Werkspoorkwartier voor upcycling. Ook wordt gezamenlijk vanuit de 6 grote gemeenten het Rijk de lobby ingezet voor een ruimtelijke strategie, waarmee landelijk sturing gegeven wordt aan de benodigde circulaire, ruimtelijke ontwikkelingen.
1.3	<u>De huidige realiteit is geoptimaliseerd voor een lineaire economie, niet voor een overgang naar een circulaire economie.</u>
	In de huidige realiteit zijn niet alleen werkprocessen of wet- en regelgeving, maar ook onze gedragspatronen en levensstijl tot stand gekomen in en geoptimaliseerd voor een lineaire economie. Om de overgang te maken naar een circulaire economie is een totale systeemverandering (transitie) nodig. De gedrags- en cultuurverandering, die nodig is om een nieuw pad te bewandelen, is enorm lastig te sturen of te versnellen. Er zal ruimte nodig zijn om te experimenteren en fundamentele kenmerken van het huidige systeem, zoals ons consumptiegedrag en economische groei als primair doel, te bevragen. Hier gaan we verder op in bij de beleidsnota en uitvoeringsplannen.
1.4	<u>Financiële middelen voor Utrecht Circulair zijn nog niet in verhouding tot de kansen en uitdagingen, die spelen binnen de totale opgave.</u>
	De overgang van een lineaire naar circulaire stad is veelomvattend. We staan momenteel aan het begin van de overgang. De benodigde financiële middelen om vanuit de gemeente sturing te geven, aan te jagen, te versnellen en op te schalen, zijn groot. Dat vraagt om het maken van keuzes bij het verder uitwerken van de visie in en beleidsplan en uitvoeringsprogramma. Er ontstaan inmiddels wel al steeds meer circulaire marktinitiatieven. De beschikbaarheid van subsidies en fondsen voor een

	circulaire economie en daaraan gerelateerde opgaven in Nederland en Europa, nemen inmiddels toe en dat zal naar verwachting de komende jaren en decennia ook zo zijn. De komende jaren kijken we actief verder hoe we als gemeente voor de ontwikkeling naar een circulaire stad zelf subsidies en fondsen kunnen werven en een functie kunnen vervullen voor subsidies en fondsen voor marktpartijen. Een duidelijke visie met prioriteiten en ambities draagt hier sterk aan bij. In de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 werken we uit welke middelen nodig en beschikbaar zijn om te werken aan de tussendoelen voor 2030, onderweg naar de ambities in 2050.
1.5	<u>De overgang naar een circulaire economie is sterk afhankelijk van de (markt)sturing op Europees en nationaal niveau.</u>
	Als gemeente Utrecht zijn we voor de overgang naar een circulaire stad deels afhankelijk van sturing vanuit de Europese Unie en Rijksoverheid op fundamentele principes, zoals de verhoging van de belasting op grondstoffen, de verlaging van de toegestane milieuprestaties van gebouwen en richtlijnen voor verlaging van grondstoffengebruik voor verpakkingen. Alleen met deze sturing zal de overgang op grote schaal vorm krijgen en het grondstoffengebruik sterk afnemen. Om deze sturing uitvoerbaar te houden, is het noodzakelijk dat de Rijksoverheid wordt gevoed met inzichten en kennis vanuit de stad en regio. Hier zetten we op in via intensieve samenwerking via de diverse (koplopers)netwerken en regionale en stedelijke samenwerkingen.
1.6	<u>Voor een effectieve overgang naar een circulaire economie op nationale schaal is meer stedelijke en regionale afstemming nodig.</u>
	Op dit moment kiezen steden en regio's binnen de overgang naar een circulaire economie afhankelijk van elkaar voor een eigen focus en profilering. Zo legt ook de gemeente Amsterdam haar focus, naast de gebouwde omgeving en voedsel en organische stromen, op de textielketen. Uiteindelijk worden alle sectoren in alle steden en regio's circulair, maar onderweg daarnaartoe is het effectiever als steden en regio's kiezen voor een circulair specialisme. Zo ontstaan niet alleen kennis- en innovatieclusters, maar kunnen nationale subsidies, zoals het groeifonds en specifieke ketengerichte subsidies, optimaal benut worden. De circulaire specialismen per stad en regio zullen worden geagendeerd in de diverse interregionale en grote steden overleggen.
1.7	<u>Een systeemverandering (transitie) is niet maakbaar, maar is enkel bij te sturen of te versnellen.</u>
	De overgang naar een circulaire stad vraagt een totale overgang van een oud (lineair) naar een nieuw (circulair) systeem. Hierbij verandert de cultuur, structuren en werkwijze in de stad. Een verandering als deze wordt een transitie genoemd. Een omvangrijke en complexe, maatschappelijke verandering als deze is niet via een stappenplan te realiseren. Wel is deze verandering bij te sturen en te versnellen. Om dat te doen, is het nodig dat er geëxperimenteerd en geleerd kan worden over de nieuwe realiteit en is ruimte nodig voor reflectie. Ook is het even zo belangrijk ons als organisatie voor te bereiden op maatschappelijke verandering dan om die maatschappelijke verandering proberen te beïnvloeden. Experimenteren vraagt om ruimte waar risico genomen kan worden, lessen over de gewenste veranderingen ook worden gezien als waardevol resultaat en de borging van deze lessen centraal wordt gesteld. De aanbesteding van het circulair cultuurcluster Berlijnplein is hiervan een mooi voorbeeld. Echter om te borgen dat lessen en inzichten effectief bijdragen aan de ontwikkeling van circulaire ketens, is coördinatie nodig. Deze rol is hard nodig, maar momenteel niet belegd en ook (nog) niet commercieel interessant. Utrecht verkent deze coördinerende rol in subsidieprojecten, zoals in het EFRO-project, en de circulaire grondstoffencorridor.

Financiën
Om de overgang naar Utrecht als circulaire stad aan te jagen, is er in het programma Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid (programmastructuur 2024) structureel 0,6 miljoen euro beschikbaar. Deze middelen zetten we vooral in voor de organisatie van Utrecht Circulair. Incidenteel zijn er voor de intensivering van circulaire activiteiten in de coalitieperiode extra financiële middelen beschikbaar: in de jaren '23, '24, '25 en '26 respectievelijk circa 0,7 miljoen, 1 miljoen, 0,8 miljoen en 0,9 miljoen euro. Specifiek voor het stedelijk upcylceproject is in de Programmabegroting 2024 2 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast zijn er incidenteel subsidies beschikbaar vanuit Europese subsidieprogramma's, o.a. vanuit de EFRO-middelen. De Visie Utrecht Circulair 2050 heeft verder nu geen directe financiële consequenties.

Vervolg
Er is inmiddels gestart met het opstellen van de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030. Uiterlijk in 2024 leggen we die aan de gemeenteraad ter besluitvorming voor. De Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 zal meetbare doelen bevatten met bijbehorende streefwaarden en indicatoren, op basis waarvan de effecten zijn te monitoren. De effecten maken we jaarlijks inzichtelijk in ons duurzaamheidsverslag en in de jaarrapportage van de programmabegroting. Op basis daarvan vindt, waar nodig, bijsturing plaats van beleidsdoelen en uitvoeringsplannen. Ook voeren we resultaten op als onderdeel van de monitoring in het kader van de nieuwe economische index. Die index maakt onderdeel uit van de Actieagenda Utrechtse Economie, zoals op 25 mei 2023 gepresenteerd aan de gemeenteraad. Tot slot nemen we effecten van circulaire maatregelen op verlaging van CO2-uitstoot mee in de monitoring in het kader van de Klimaatvisie, zoals die binnen de gemeente momenteel wordt voorbereid.

In onderwerp specifieke uitvoeringsplannen leggen we acties voor de korte termijn (vanaf 2024) vast. Het uitvoeringsplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is één van de uitvoeringsplannen. Het uitvoeringsplan circulair bouwen, opgesteld in het kader van het EU URGE-project, is een ander voorbeeld.

Juridische context bij nadere uitwerking (na vaststelling Visie Utrecht Circulair 2050)
De Visie Circulair Utrecht 2050 bevat als omgevingsvisie een beschrijving van de strategische beleidsuitspraken van de gemeente Utrecht. Deze werken we nader uit in een beleidsnota (gericht op formuleren van doelstellingen). Vervolgens werken we uitvoeringsprogramma's (gericht op het formuleren van concrete maatregelen) en het omgevingsplan (gericht op het opnemen van juridisch bindende regels binnen het grondgebied van de gemeente Utrecht) inhoudelijk verder uit. Hierbij houden we rekening met EU-regelgeving (waaronder de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen met betrekking tot de juridische status afval-grondstof), Omgevingswet-AMvB's (in het bijzonder het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Besluit wouwwerken leefomgeving) en het privaat- en aanbestedingsrecht.

Participatie en inspraak
Er vond participatie plaats in 2 fasen: (1) participatie voor het ophalen van input en (2) participatie voor het ophalen van feedback. De input en feedback verwerkten we in de Visie Utrecht Circulair 2050. De visie stelden we daarmee op met betrokken partijen uit de stad.

Participatie voor **ophalen van input** bij **externe stakeholders** bestond uit:
- Inspiratiesessie "Utrecht Circulair" met circa 40 deelnemende partijen uit de stad tijdens de Week van de Circulaire Economie in februari 2023;
- Online thema panel voor voedsel en 1 op 1 gesprekken voor bouw en zorg;
- Zes interviews met stakeholders op specifieke thema's, waaronder bedrijvigheid en arbeidsmarkt en onderwijs;
- Bewonerspanel met 10 vragen aan bewoners over de specifieke, circulaire onderwerpen die leven binnen de stad (grotendeels input voor beleidsnota en uitvoeringsplannen).

Participatie voor **ophalen van feedback** bij **externe stakeholders** bestond uit:
- Een tweetal stakeholdersbijeenkomsten (50 en 85 procent versie van de visie) met circa 15 deelnemers;

- Feedbackronde door een selecte, groep experts en belangrijke lokale, regionale en landelijke stakeholders, waaronder het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Provincie Utrecht, Universiteit Utrecht, Natuur en Milieu Federatie Utrecht, ROM Regio Utrecht, Utrecht4GlobalGoals en parkmanagement Lage Weide.

Communicatie

Via een mix aan communicatiemiddelen communiceerden we intern en extern over de ontwerp Visie Utrecht Circulair 2050, de inspraakperiode en het vervolg. Denk aan:

- Een melding op www.overheid.nl;
- Berichtgeving op de gemeentelijke website (www.utrecht.nl);
- De gemeentelijke nieuwsbrief van 5 oktober 2023;
- Sociale mediakanalen van de gemeente;
- Relevante, interne nieuwsbrieven;
- Persoonlijk contact met enkele bedrijven die veel grondstoffen gebruiken, waaronder BASF Nederland B.V., JDE NL B.V. en Nedal Aluminium B.V.

Verder organiseerden we een interview met wethouder Schilderman en DUIC om toelichting te geven over de ontwerp Visie Utrecht Circulair 2050, de inspraakperiode en het vervolg.

De ontwerp Visie Utrecht Circulair 2050 heeft de officiële termijn van 6 vakantievrije weken ter inzage gelegen. Er kwamen 2 formele reacties binnen tijdens de inspraakperiode. De reacties en manier van verwerken zijn toegelicht in bijlage Reactienota Visie Utrecht Circulair 2050.

(Niet)Referendabel

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlage(n)

Bijlagen besluitvorming

- Visie Utrecht Circulair 2050

Bijlagen informatief

- Reactienota Visie Utrecht Circulair 2050
- Circulaire nulmeting (materiaalstroomanalyse) Utrecht

Visie Utrecht Circulair 2050

Een integrale visie op een ciculaire stad

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
Circulair

Colofon

Projectgroep
Utrecht Circulair Ruimte

Samenwerking
Metabolic

Projectmanagement
Wiebe Zijlstra (gemeente Utrecht)

Opdrachtgever
Wim Beelen (gemeente Utrecht - Coördinator Utrecht Circulair)

Contact
circulair@utrecht.nl

Grafische realisatie
OntwerpStudioRuimte

Versiedatum
26 november 2023

Bestuurlijke besluitvorming
Pm

Inhoudsopgave

Colofon 2

Leeswijzer 4

Voorwoord 5

Inleiding 6
Waarom een circulaire stad? 6
Wat is een circulaire economie? 6
Definitie circulaire economie 7

1. Utrecht als circulaire stad in 2050 8
1.1 Streefbeeld circulaire bouwsector 10
1.2 Streefbeeld circulaire voedselsector 12
1.3 Streefbeeld circulaire zorgsector 14

2. Prioriteiten en ambities 15
2.1 Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap 16
2.2 Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen 20
2.3 Circulair opdrachtgeverschap en inkopen 23
2.4 Circulair materiaal- en reststromen 26

3. Hoe nu verder? 28
3.1 Samenhang met beleid en andere opgaven 28
3.2 Monitoring 29
3.3 Financiën 29

Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk schetst een toekomstbeeld van Utrecht als circulaire stad in 2050. Op pagina 10, 12 en 14 gaan we dieper in op het toekomstbeeld voor de bouw-, voedsel- en zorgsector.

In hoofdstuk 2 kiezen we prioriteiten en ambities waar we als gemeente Utrecht invloed op hebben. Deze prioriteiten en ambities geven richting aan toekomstig beleid en acties.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de raakvlakken met andere opgaven, beleid en monitoring.

Afbeelding:
Hof van Cartesius
foto van Inez Faber

Voorwoord

De manier waarop mensen nu met grondstoffen omgaan is niet langer houdbaar. Het is nodig om slimmer en zorgvuldiger om te gaan met grondstoffen, materialen en producten. Wanneer we dit doen maakt het Utrecht niet alleen een fijnere en gezondere plek om te wonen en werken, maar leveren we ook onze bijdrage aan verschillende maatschappelijke uitdagingen van dit moment. Bijvoorbeeld door beton opnieuw te gebruiken is minder nieuw cement nodig, waarmee uitstoot van CO_2 wordt voorkomen en we bijdragen aan de klimaatopgave. Ook gebruiken we steeds minder fossiele brandstoffen wat bijdraagt aan zowel de klimaatopgave als de energietransitie. Aan biodiversiteit kan bijgedragen worden door in de bouw te bouwen met natuurlijke materialen en natuur inclusieve ontwerpen. In een circulaire economie zijn we minder afhankelijk van geopolitieke situaties om ons heen en is er meer leveringszekerheid van grondstoffen.

Als ik denk aan een circulaire stad zie ik voor me dat we alleen nieuwe grondstoffen gebruiken als dat echt nodig is. Er is echt een systeemverandering nodig om de waarde van grondstoffen te behouden. Hier hoort een flink cultuur- en gedragsverandering. Bijvoorbeeld het maken en gebruiken van producten en verpakkingen van biologisch afbreekbaar materiaal of van materiaal wat we keer op keer hergebruiken. Ook moeten we zorgen dat onderdelen van huishoudelijk apparatuur makkelijk te repareren of te vervangen zijn zodat de levensduur langer wordt. Door de waarde van producten zo lang mogelijk te behouden ben je minder afhankelijkheid van vervuilende en schaarse grondstoffen, zoals fossiele energiedragers, metalen en mineralen.

Utrecht in 2050 circulair: dat is de ambitie voor de stad. Deze Visie Utrecht Circulair 2050 geeft richting aan beleid, uitvoeringsplannen en acties. Door beleid te maken op het gebied van circulaire economie creëert de gemeente een gelijk speelveld voor circulaire producten en diensten. Denk aan meer circulaire bedrijvigheid, werkgelegenheid en zorgen dat de juiste opleidingen in de stad aanwezig zijn om te zorgen dat we de juiste mensen op de juiste plekken hebben. Dit doen we niet alleen met het oog op de ontwikkeling van een circulaire stad, maar ook vanuit de actuele uitdagingen en kansen in de Utrechtse economie, zoals vermeld in de *Actieagenda Utrechtse Economie*.

Circulariteit is alleen mogelijk als we samenwerken. Het vraagt een verandering van het hele systeem, waarbij we na moeten denken welke bedrijven en organisaties daarin een belangrijke rol spelen. Utrechtse inwoners en bedrijven, maatschappelijke organisaties, culturele en kennisinstellingen, evenals andere overheidsinstanties in de regio, Nederland en Europa, hebben allemaal hun rol te vervullen. Het ideaalbeeld bestaat uit circulaire waardeketens en kringlopen van de toekomst. Alleen door als lokale overheid onze verantwoordelijkheid te nemen en op gelijkwaardige voet samen te werken met diverse partijen, kunnen we de gewenste circulaire visie voor onze stad voor elkaar krijgen.

Ik kijk er naar uit om samen te blijven werken aan een circulair Utrecht in 2050, waarbij we effectief en slim omgaan met de grondstoffen die we tot onze beschikking hebben. Dank aan alle mensen, organisaties, medebestuurders en collega's die hebben bijgedragen aan deze visie.

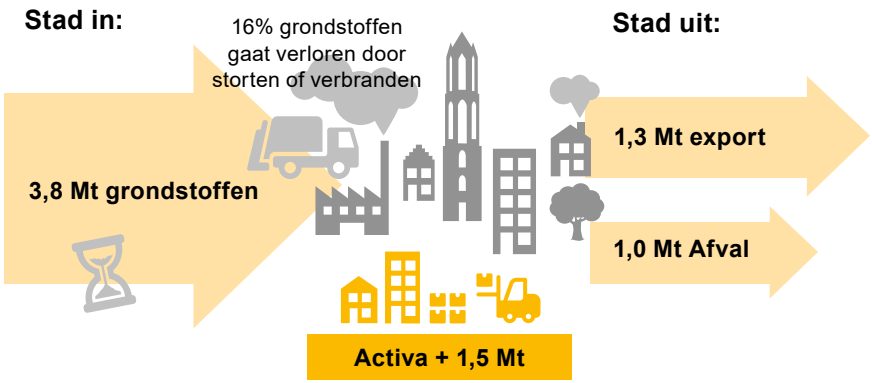
Susanne Schilderman
Wethouder Circulaire Economie.

Inleiding

Waarom een circulaire stad?

Utrecht wil in 2050 volledig circulair zijn. In 2030 willen we al op de helft zijn, oftewel 50% minder gebruik van primaire, abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel). Op dit moment komen er jaarlijks zo'n 3,8 megaton aan grondstoffen de stad in en gaat er circa 1,3 megaton aan exportproducten en 1,0 megaton aan "afval" de stad uit.

Bijna een kwart van de instroom van grondstoffen bestaat uit fossiele energiedragers, zoals aardolie, aardgas en steenkool. Zo'n 16% van de totale hoeveelheid grondstoffen gaat verloren als afval dat wordt verbrand of gestort. Dit kunnen we niet voor altijd blijven doen. Grondstoffen raken op en de grote hoeveelheden afval en vervuilende productieprocessen beschadigen de natuur en onze directe leefomgeving.

Afbeelding: Overzicht van in- en uitstromen grondstoffen (Bron: Circulair nul-meting Utrecht, Metabolic 2021).

Het gebruik van grondstoffen heeft niet alleen invloed op de stad Utrecht. Het winnen, transporteren en verwerken van grondstoffen vindt plaats over de hele wereld en is vaak niet duurzaam ingericht.

Zo beschadigt het winnen van grondstoffen veel land en stoten we tijdens het transport en verwerken enorme hoeveelheden schadelijke stoffen uit. Dit veroorzaakt wereldwijde uitdagingen, zoals klimaatverandering en biodiversiteitsverlies, die directe gevolgen hebben voor het gezonde leefklimaat, de natuur en waterkwaliteit in Utrecht.

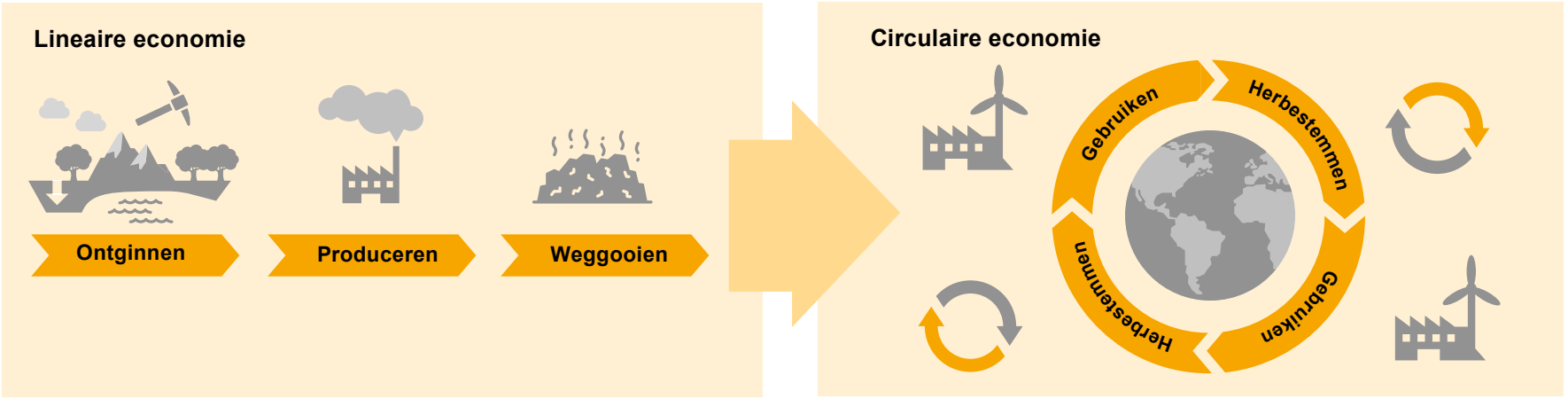
Daarbij worden de verkregen grondstoffen en welvaart vaak niet eerlijk verdeeld. Hierdoor werken mensen onder onveilige en ongezonde omstandigheden voor te lage lonen. In 2050 zullen we naar verwachting de aarde en haar grondstoffen met ruim 9 miljard mensen delen. Als we ons niet snel aanpassen, komen basisbehoeften, zoals voedsel, schoon drinkwater, veiligheid en welvaart, verder in het gedrang.

De gemeente Utrecht voelt en neemt de verantwoordelijkheid om in te zetten op een circulaire stad en zo bij te dragen aan het behoud van een leefbare planeet.

Wat is een circulaire economie?

In de circulaire economie is de huidige rechte lijn van grondstoffen onttrekken, gebruiken en weggooien, omgebogen in een cirkel. Er worden zo min mogelijk nieuwe grondstoffen gebruikt en afval bestaat niet meer. Het gebruik van hernieuwbare grondstoffen, zoals hout, en hergebruik van grondstoffen, staat centraal. Naast economische doelen, zetten we in op het creëren van brede welvaart en een gezond stedelijk leefklimaat. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on) veiligheid. We houden rekening met sociale, ecologische én economische belangen, zowel van onze inwoners en bedrijven, als van de wereld om ons heen.

Afbeelding
Overgang van een lineaire economie naar een circulaire economie

Op basis van enkele veelgebruikte voorbeelden, waaronder die van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE), stelden we een eigen definitie vast.

Definitie Circulaire Economie
De circulaire economie is een economisch systeem, ontworpen om zo min mogelijk grondstoffen te gebruiken en de waarde van materialen en grondstoffen zo lang mogelijk te behouden in gesloten kringlopen.
Daarbij wordt afval en vervuiling voorkomen en worden natuurlijke ecosystemen ondersteund. Het is daarmee een middel om in de behoefte van onze huidige en toekomstige generaties te kunnen voorzien, binnen de draagkracht van de planeet.

Bij het werken aan de circulaire stad Utrecht voorkomen we afval en vervuiling, circuleren en hergebruiken we materialen en producten op een hoogwaardige manier. Bij hoogwaardig hergebruik en hoogwaardige toepassing wordt zoveel mogelijk van de waarde van het product of materiaal behouden. Hierbij kan via verschillende *strategieën* een bepaalde mate van circulariteit worden gerealiseerd.

Uitgangspunt bij elke strategie is dat we de regeneratie van de natuur ondersteunen. Samenwerking in ketens op elk schaalniveau is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Niet alle kringlopen hoeven binnen de stadsgrenzen gesloten te worden. Per materiaal of grondstof zoeken we naar de meest effectieve schaal om kringlopen te sluiten.
Wat de meest effectieve schaal is, verschilt per materiaal of grondstof. Je wordt circulair dus vooral samen, met kringlooppartners binnen en buiten de stad.

1. Circulaire stad Utrecht in 2050

Stel je eens voor, in 2050 is Utrecht een circulaire stad met een gezond leefklimaat, een veerkrachtige samenleving en een circulaire economie. Waar de stad Utrecht eerder voornamelijk een plek was van consumptie en verbruik, genereert en circuleert de stad nu zelf waardevolle grondstoffen, voedsel, duurzame energie en water. Door de waarde van grondstoffen en materialen zoveel mogelijk te behouden in gesloten kringlopen hebben we geen afval en vervuiling meer en zijn we minder afhankelijk van de inzet van nieuwe grondstoffen van elders.
De vervuilende effecten van processen voor grondstofwinning en verwerking zijn aanzienlijk verminderd, waardoor de natuur de kans krijgt zich te herstellen en te versterken. Op deze manier gaan we duurzaam met de planeet om.

De circulaire stad Utrecht is in 2050 een sociale, inclusieve stad, waar ruimte en werk is voor iedereen.

Bedrijven werken met een circulair bedrijfsmodel en nemen verantwoordelijkheid voor de producten en diensten die ze aanbieden. Producten worden in Utrecht zo geproduceerd dat ze lang meegaan, eenvoudig te repareren en herbruikbaar zijn. Binnen financierings-modellen en instrumenten is circulair in 2050 niet enkel onderdeel, maar het uitgangspunt en randvoorwaarde. De aandacht is verschoven van bezit naar gebruik en van het genereren van financiële winst en groei naar het genereren van economische, ecologische en maatschappelijke waarde. De verschuiving van belasting op grondstoffen in plaats van op arbeid en gerichte investeringen in circulaire bedrijven, door onder meer de *Regionale Ontwikkelmaatschappij Regio Utrecht* (ROM), hebben hier sterk aan bijgedragen.

Bedrijven in Utrecht bieden een grote diversiteit aan circulaire banen. Sommige banen zijn nieuw, anderen zijn inhoudelijk veranderd. Zo zijn er meer banen in het sorteren van grondstoffen en goederen, reparatie en (her)ontwerp, coördinatie van ketens en het produceren en onderhouden van circulaire systemen. Circulaire kennis en vaardigheden zijn inmiddels goed verweven in ieder opleidingsniveau. Met regionale samenwerking en programma's sluiten de opleidingen aan bij het werk. Mensen bepalen op basis van hun talent en interesse waar ze willen werken en zowel de opleidingen als het werkaanbod bewegen hierin mee. Zo blijven mensen zich van jongs af aan een leven lang ontwikkelen.

Er zijn veel verschillende coöperatieve en verbonden gemeenschappen ontstaan, die we als gemeente ondersteunen.

Buurthuizen, repair cafés en makersplekken, zoals het Werkspoorkwartier met het Hof van Cartesius en de Nijverheid, zijn het kloppende hart van de wijk. Hier komen mensen van alle achtergronden en leeftijden samen om te verbinden, leren en creëren. Deze gemeenschappen hebben een sterke, lokale deelcultuur. Gereedschap of andere apparatuur, die niet dagelijks nodig zijn, worden uitgewisseld. En met restjes, die worden meegebracht, worden buurtmaaltijen gekookt.
Auto's en andere vervoersmiddelen worden ook gedeeld, het onderhoud wordt georganiseerd bij mobiliteitshubs, zoals die in Merwede en in Papendorp (XL).

De circulaire bedrijven en lokale gemeenschappen in de diverse Utrechtse wijken zijn verbonden in regionale netwerken en ecosystemen, zoals *Earth Valley*. De circulaire bedrijfszones in Utrecht, zoals Strijk-viertel, Werkspoorkwartier en Lage Weide, vormen belangrijke schakels binnen deze netwerken en ecosystemen. De ketensamenwerking, die op deze manier is ontstaan, vormt de basis voor gesloten kringlopen. Hierbinnen wordt maximaal waardebehoud en hoogwaardig hergebruik waargemaakt.

In 2050 staat Utrecht bekend als circulaire materialen- en kennis-hub met lokaal en regionaal sterk vertegenwoordigde ketens in de bouw-, voedsel- en zorgsector.

Waar de bouwsector in 2023 de grootste gebruikers is van grondstoffen (circa 24% van het totaal), ligt de de aandacht in 2050 veel meer op het transformeren en verbouwen van gebouwen met hergebruikte en hernieuwbare grondstoffen. De integratie van circulaire principes, zoals de *circulaire ontwerpprincipes van Rijkswaterstaat* in het bouwproces, hebben bijgedragen aan het versneld oplossen van de woningbouwopgave, stikstofproblematiek en het oprakende CO_2-budget. Lees verder over het gewenste toekomstbeeld voor een circulaire bouwsector op pagina 10.

In 2050 produceren we dierlijke en plantaardige producten (in 2023 circa 22% van het totaal aantal grondstoffen) op een betaalbare, gezonde en duurzame manier. De sector werkt in harmonie met natuurlijke ecosystemen. Vervuiling van bodem, water en lucht wordt voorkomen. Lees verder over het gewenste toekomstbeeld voor een circulaire voedselsector op pagina 12.

De aanwezigheid van een sterke lokale keten met ziekenhuizen, specialistische dienstverleners, innovatieve startups, (branche) verenigingen en verzekeraars, heeft sterk bijgedragen aan de overgang naar een circulaire zorgsector. Hierbij is geprofiteerd van de regionale herkenbaarheid en ontwikkeling als *heart of health*. Lees verder over het gewenste toekomstbeeld voor een circulaire zorgsector op pagina 14.

Afbeelding
Werkspoorkwartier, Utrecht.
Bron: gemeente Utrecht

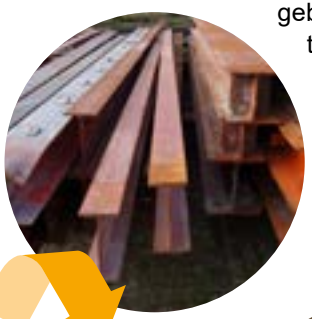

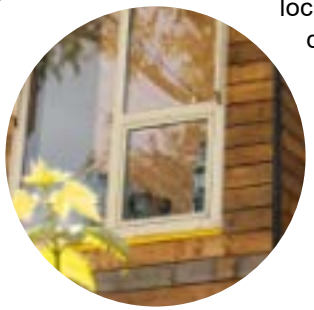
Afbeelding:.
16 meter hoge boomtoren op het hof van Cartesius, voor 99% gebouwd van circulair materiaal
foto: Inez Faber

1.1 Streefbeeld circulaire bouwsector

In 2050 wordt in de bouwsector volledig anders omgegaan met grondstoffen die worden gebruikt voor woningen, in de openbare ruimte en maatschappelijk vastgoed. Circulaire principes zien we terug in de alle aspecten van het (ver)bouwproces, waaronder in de financiering, ontwerp en de wijze van beheer en onderhoud. Dit moest ook wel, gezien de woningbouwcrisis, de stikstofproblematiek en het *snel oprakende CO2-budget*, waar we een paar decennia geleden mee te maken hadden. De manier waarop we bouwen, zorgt voor een positieve milieu-impact tijdens de realisatie en het gebruik van gebouwen en de openbare ruimte. We renoveren of transformeren gebouwen vaker, zodat we hun waarde behouden. Ook hergebruiken we vaker gehele bouwconstructies of zelfs complete gebouwen, ook wel ‘donorgebouwen’ genoemd, binnen of buiten de stad. Het hergebruik van de stalen constructie van de Jaarbeurshal en 500 circulair gedemonteerde gevelpanelen van een flat in de wijk Overvecht, die op dezelfde locatie opnieuw zijn gebruikt in de nieuwbouw, waren hiervan de eerste voorbeelden.

Wanneer nieuwbouw noodzakelijk is, maken we voornamelijk gebruik van hergebruikte en biobased materialen, natuurinclusieve bouwwijzen en hernieuwbare energie. Zo bouwen we duurzaam, goedkoper en sneller. Biobased materialen gemaakt van natuurlijke materialen, zoals planten en bomen, die na oogst terug groeien binnen 100 jaar. Een van de eerste voorbeelden hiervan zagen we met Houtwerk I en II op bedrijventerrein Werkspoorkwartier. In de stad bouwen we standaardwoningen, die fabrieksmatig en modulair worden geproduceerd.

De bouwsector bestaat uit diverse kringlopen die voor sommige materialen lokaal of regionaal zijn gesloten. Nieuwe samenwerkingsverbanden ondersteunen de uitwisseling van kennis, apparatuur en grondstoffen. Circulaire logistieke bouw- en grondstoffenhubs vormen hierbij een onmisbare schakel.

Naast ondersteuning van hergebruik dragen deze hubs bij aan minder (zwaar) vrachtverkeer in de stad en aan de vermindering van de uitstoot van potentieel schadelijke stoffen, zoals CO_2 en stikstof. De toepassing van biobased bouwmaterialen, zoals duurzaam geproduceerd (Europees) hout en regionaal geproduceerd isolatiemateriaal als stro en vlas, heeft sterk bijgedragen aan het verminderen van de indirecte uitstoot van broeikasgassen, zowel in als buiten Utrecht. Doordat deze grondstoffen tijdens hun groei broeikasgassen aan zich binden, zijn gebouwen opslagplekken geworden voor CO_2.

Dankzij digitalisering van de bouwsector is er goed zicht op welke materialen in gebruik zijn en wanneer deze beschikbaar komen. Data over materialen in gebouwen en de openbare ruimte is vastgelegd in materiaalpaspoorten. Hierdoor kunnen vrijkomende materialen planmatig worden gematched aan projecten die dit hoogwaardig kunnen hergebruiken. Het programma *Digitalisering in de circulaire bouweconomie* van de ROM droeg daar flink aan bij.

Via passende circulaire (her)opleidingen, zoals bij het Utrechtse renovatiecentrum in samenwerking met de Hogeschool Utrecht, worden voldoende vakmensen, die kennis hebben van circulair bouwen, renoveren, demontage, opgeleid. Zo is de bouwsector voornamelijk een verbouwsector geworden, waarin gebouwen zo lang mogelijk worden gerenoveerd en getransformeerd en bij afbouw, de componenten en materialen worden hergebruikt.

Omdat we totaal anders zijn gaan bouwen, heeft Utrecht de wooncrisis beter aan kunnen pakken en ervoor gezorgd dat zowel bouw- als renovatiewerkzaamheden binnen het CO_2-budget blijven passen. Als resultaat heeft Utrecht in 2050 een divers woningaanbod met betaalbare woningen die niet alleen klimaatneutraal en circulair zijn in aanbouw en gebruik, maar ook gezond en prettig zijn om in te wonen.

Afbeelding:. Houtwerk 1 op de campus werkspoor, circa 980# gelamineerd hout en CLT met gebruik van circulaire materialen voor de gevel en afwerking. Bron: Campus Werkspoor

1.2 Streefbeeld circulaire voedselsector

In de circulaire stad wordt ons eten, waar mogelijk, voor een deel regionaal verbouwd met duurzame methodes die de natuur versterken. We geven op verticale (stads)boerderijen creatieve invulling aan de productie van voedsel op de beperkte fysieke ruimte die beschikbaar is. Verticale (stads)boerderijen hebben de potentie om het ruimtegebruik voor landbouw te verkleinen en daarmee meer ruimte te laten voor de natuur. De openbare ruimte biedt volop ruimte aan stadslandbouw en draagt daarmee bij aan de voedselproductie in de stad. De wijk Rijnvliet (Leidsche Rijn) was een van de eerste plekken waar het concept van 'de eetbare wijk' werd toegepast, wat in de decennia daarna verder is uitgewerkt en doorgevoerd in andere wijken. Dit is een ontwikkeling die ook bijdraagt aan de groene schaalsprong (toevoeging 440 hectare groen aan de stad, waarvan 220 hectare binnenstedelijk groen) en bewoners in direct contact met voedsel in hun omgeving brengt. Tegenwoordig zie je daardoor in de stad op diverse plekken eten groeien, niet alleen buiten op daken en aan muren, maar ook binnen in verticale gebouwen. Daarnaast is het ook normaler geworden dat consumenten en horecaondernemers een deel van hun voedsel zelf produceren in (gemeenschappelijke) tuinen.

Binnen de regionale landbouw worden ecologisch-verantwoorde productiemethodes toegepast, waarmee de natuur wordt versterkt. Zo werken we samen met, in plaats van tegen de natuur, door technieken uit de kringlooplandbouw te gebruiken. Hierin worden ecologische principes en moderne technologieën op optimale wijze gecombineerd. Hierdoor gaat voedselproductie niet meer ten koste van de natuur en de bodems, maar versterkt en behoudt het de biodiversiteit. Ons voedsel legt niet alleen kortere afstanden af, maar bereikt ons ook met minder tussenschakels tussen producent en consument. In deze korte ketens met duurzame en gezonde voedselproducten zijn tussenstappen en -partijen geminimaliseerd en wordt intensief samengewerkt tussen boeren, inwoners, voedsel-verwerkers, supermarkten en horecagelegenheden. Hierdoor ontstaat meer bewustzijn onder consumenten over de oor-sprong van hun eten, meer werkgelegenheid door verwerking van voedsel in de regio en worden boeren in staat gesteld duurzamer en gezonder te produceren.

Afbeelding:.
Rijnvliet: de eetbare woonbuurt in Utrecht met een voedselbos van 15.000 m2.
Bron: gemeente Utrecht

Maar niet alleen de productiekant van ons voedsel maakte een overgang door. We zijn ook anders gaan consumeren. Dit is mede te danken aan het rijke aanbod aan vers en plantaardig voedsel dat een circulair re-generatief landbouwsysteem levert.
De verschuiving van het consumeren van dierlijke eiwitten naar plantaardige alternatieven werd ook versterkt door betere voorlichting en de belasting van voeding op basis van milieu-impact (bijvoorbeeld CO_2-uitstoot, landverbruik, waterverbruik) en gezondheidsimpact (bijvoorbeeld suikerbelasting). De consumptie van milieuvriendelijke en gezonde voeding is hierdoor financieel aantrekkelijker. Ook het aanleren van voedselvaardigheden in het (basis en voortgezet) onderwijs en het standaard aanbieden van gezonde en plantaardige maaltijden in horecagelegenheden, scholen, sportfaciliteiten, zorginstellingen en bedrijfskantines, zorgen ervoor dat gezond eten de standaard is voor iedereen.

Voedselverspilling, een grote bron van CO_2-uitstoot, is flink aangepakt. Het is voor zowel consumenten als bedrijven vanzelf-sprekend geworden om zorgvuldig om te gaan met voeding en om voedsel te delen via apps en andere slimme digitale systemen. Innovatieve ondernemers, werken hard om voedsel- en reststromen te hergebruiken, in kaart te brengen en te optimaliseren. Zo wordt koffiedik ingezameld, gebruikt als grondstof voor de kweek van oesterzwammen en worden deze weer terug geleverd als ingrediënt voor bitterballen. Cateraars werken met flexibele menu's en maken maaltijden uit restanten van de vorige dag. Ook slimme inkoop en beprijzing in winkels gaat voedselverspilling tegen. Hiermee voorkomen we onnodige CO_2-uitstoot en gebruik van water en land.
De gfe (groente, fruit en eten) reststromen die we nog over hebben, scheiden we effectief en zamelen we in, zodat we deze weer kunnen inzetten in de kringloop als nieuwe grondstof. Door samenwerking met regionale- en lokale voedselproducenten zijn hier talloze creatieve en hoog-waardige toepassingen voor gevonden. Zij brengen restjes zo veel mogelijk terug in de voedselketen.

Afbeelding:.
Circulaire bio-grondstoffen inzameling, de Clique

1.3 Streefbeeld circulaire zorgsector

Inwoners van Utrecht leven in 2050 gemiddeld langer, onder andere doordat ze meer bewegen, gezonder eten en in een gezond leefklimaat met gezonde lucht wonen. De zorgvraag neemt hierdoor af. Op het moment dat de vergrijzing afvlakt, zal deze afname verder doorzetten. Hierdoor zijn ook minder medicijnen nodig. De kloof tussen meer en minder kwetsbare bewoners op gezondheidsvlak is sterk verkleind. Naast het voorkomen van de behoefte aan zorg is de sector effectiever in het bieden van passende zorg op maat. Hier draagt digitalisering, onder andere de toepassing van kunstmatige intelligentie en robotica, sterk aan bij.

Mede dankzij de *Green Deal Duurzame Zorg* komt circulariteit nu terug in ieder aspect van de zorg; van de gebouwen waarin medische instellingen zich huisvesten en de wijze waarop verspilling wordt tegengegaan tot aan de apparatuur en de medicatie. Voorheen was de zorgsector een grootverbruiker van (plastic) wegwerpmaterialen, maar tegenwoordig kunnen we materialen hergebruiken zonder daarbij in te leveren op zorgkwaliteit. Er zijn inmiddels vele circulaire bedrijven die zorgen dat afval in de zorgsector wordt voorkomen, onder andere door medische instrumenten na gebruik niet weg te gooien, maar weer steriel te maken. Machines en apparatuur voor medische zorg hebben daarnaast een langere levensduur doordat ze modulair en eenvoudig te repareren zijn. Internationale samenwerking met zorginstellingen, overheden en universiteiten zorgt ervoor dat medicatie op klimaat-neutrale wijze wordt geproduceerd en verwerkt. Stoffen die schadelijk zijn voor het milieu, vermijden we waar het kan. Daar waar zulke stoffen toch noodzakelijk zijn, passen we een bronaanpak toe. Hiermee voorkomen we dat medicijnresten in het milieu, met name in het water, terecht kunnen komen.

Afbeelding:.
Utrecht Science park,
het kloppende hart van Europa's
meest competitieve regio.
Bron: gemeente Utrecht

2. Prioriteiten en ambities

De realisatie van Utrecht als circulaire stad berust op sterke samenwerkingen door de hele keten, of eerder, over de hele kringloop, zowel publiek en privaat als binnen en buiten de regio. We worden als gemeente op het gebied van circulariteit steeds meer onderdeel van een sterk verbonden web van spelers en een verbinder tussen schakels in de kringloop en netwerken. Met de prioriteiten en ambities in dit hoofdstuk scheppen we het kader voor toekomstig beleid en activiteiten. Zo geven we invulling aan onze rol en bijdrage in samenwerkingen en binnen de bredere transitie naar Utrecht als circulaire stad.

We willen het goede voorbeeld geven door als organisatie zo snel mogelijk circulair en afvalvrij te werken. Dit vraagt een radicale cultuur- en gedragsverandering. Daarnaast hebben we met de kaders in onze visies, doelen in ons beleid en activiteiten in onze uitvoeringsplannen direct of indirect invloed op inwoners, het bedrijfsleven en andere organisaties in de stad. Het contact met inwoners is een mooie kans om het bewustzijn op het belang van circulaire principes te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld middels passende reclame-uitingen of het onder de aandacht brengen van circulaire concept en initiatieven. Ook hebben we als gemeente in 2023 circa 40% van het gemeentelijk oppervlak in bezit. Daarmee kunnen we ook circulariteit, integraal met andere ruimtelijke belangen die spelen in de stad, in ruimtelijk zin beïnvloeden. Dit stelt ons in staat de juiste kaders te bieden om de overgang naar een circulaire stad te ondersteunen, te sturen in de gewenste richting en zo veel mogelijk te versnellen. We erkennen hierbij andere benodigde transities zoals de Energie-transitie, en maken een afwegingskader waarin we alle belangen erkennen en meenemen bij het maken van keuzes. Zo werken we samen naar de meest duurzame toekomst.

We gaan in deze visie uit van vier prioriteiten met ambities voor 2050. De prioriteiten zijn een herijking van de prioriteiten uit het *Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023* en dienen als (transitie)paden, waarover we de weg naar een circulaire stad afleggen. De prioriteiten zijn geselecteerd op basis van 3 criteria: potentiële impact, mate van invloed en lokale waarde. Met de ambities per prioriteit leggen we de aandacht op belangrijke aspecten van de transitie. Dit schept het kader voor toekomstig beleid en activiteiten, onderweg naar een circulaire stad Utrecht.

Prioriteiten, in willekeurige volgorde, bij het werken aan een circulaire stad Utrecht:

- Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap
- Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen
- Circulair opdrachtgeverschap en inkopen
- Circulaire materiaal- en reststromen

Op deze prioriteiten willen we als gemeente Utrecht het goede voorbeeld geven, breed draagvlak creëren en als verbinder optreden tussen mensen, organisaties en netwerken. Zo stimuleren we circulair denken en doen. We delen eigen resultaten, lessen en ervaringen met de verschillende doelgroepen. Zo inspireren we inwoners en bedrijven en nemen we iedereen mee in de transitie naar een circulaire stad. Waar mogelijk faciliteren we mensen en organisaties, bijvoorbeeld door draagvlak te creëren of door in te zetten op het wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving. Door verstandig te normeren leggen we de lat ‘aan de onderkant’ én ‘aan de bovenkant’ steeds wat hoger. Denk bijvoorbeeld aan de *Milieu Prestatie Gebouwen* (MPG) voor de nieuwbouw van woningen, bij de eigen circulaire inkoop en de ontwikkeling en het beheer van de openbare ruimte en door in samenwerking met de regio en Rijk het regionale en landelijk beleid te helpen aanscherpen.

2.1 Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap

We willen dat circulair ondernemerschap in Utrecht kan groeien van niche naar algemene praktijk; in 2050 zullen alle ondernemers circulair moeten werken. Dit betekent dat niet alleen de huidige koplopers, maar ook de ondernemers die nu nog niet zo ver zijn, hun bedrijfsvoering circulair hebben ingericht. Ondernemers spelen een cruciale rol als de vernieuwers die circulaire bedrijfsmodellen bedenken, uitvoeren en verfijnen. Die vernieuwing en dat ondernemerschap hebben we nodig om de transitie naar een circulaire economie vorm te geven. Het is ook een kans voor onze regio om nieuwe, toekomstbestendige werkgelegenheid te creëren.

Op dit moment worden circulaire koplopers belemmerd in de uitvoering van hun ideeën doordat ze moeten opereren binnen een wereld die nog ingesteld is op een lineaire economie. Denk aan wetgeving die zulke ondernemers beoordeelt langs de lat van een afvalverwerker, of een belastingstelsel dat nieuwkoop aantrekkelijker maakt dan reparatie van producten. Circulaire bedrijven hebben daarnaast ruimte nodig voor inzameling, opslag, verwerking en productie, die in een stad als Utrecht nu niet of nauwelijks beschikbaar is en door diverse opgaven onder druk staat, zoals door de realisatie van 60.000 woningen. Zo is er in 2023 een tekort van 74,3 hectare aan bedrijventerrein in Utrecht en is de leegstand in de Utrechtse kantorenmarkt slecht 4,5%, onder het niveau van de frictieleegstand. We zullen bewust en gericht moeten sturen op de invulling van de ruimte in stad, waarbij we ook rekening houden met de invulling en prioritering van andere geldende ruimtelijke ambities, behoeftes en belangen. We richten ons tijdens de overgang naar circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap op drie ambities voor 2050. En leggen de focus op de bouw, zorg en voedseleconomie.

Tabel:
De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap in 2050.
Boven de lijn in tekstballonnen relevante (beleids)doelen.

2023: Circulair opleiden stimuleren (Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023)

2023: Het Non-financial Reporting Derective (NFRD) stelt grote bedrijven verplicht te rapporteren over hun milieu impact en duurzaamheidsinspanningen

2050: 100% circulair (Grondstoffen akkoord)

Nu	2030	2040	Ambities 2050
Ruimte tekort voor (circulaire) bedrijvigheid	Circulariteit opgenomen in vestigings- en uitgiftevooorwaarden voor publieke en private ruimte	Nieuwe bedrijfs-terreinen gericht op circulaire bedrijvigheid. Circulair onder-nemen is de norm	Utrecht biedt genoeg ruimte voor circulaire bedrijvigheid
Circa 5-6% van de bedrijven in Utrecht onderneemt ciculair	Financiële ruimte voor validatie en circulaire concepten via ROM	Alle financierings-instrumenten hebben circulaire rand-voorwaarden	Utrecht heeft een aantrekkelijk klimaat voor circulair ondernemen
Mismatch tussen vraag en anbod arbeidsmarkt en grote personeels-tekorten	Er is circulair opleidings-aanbod en dit is voor iedereen toegankelijk	Opleiden, aannemen en werken op basis van passende circulaire vaardigheden	Utrecht heeft een weerbare en wendbare arbeids-markt voor de circulaire economie

2.1.1 Ruimte bieden aan circulaire bedrijvigheid

Om te zorgen dat Utrecht een circulaire stad wordt met onder andere sterke circulaire bouw, zorg en voedselketens, is fysieke en (milieu) wettelijke ruimte nodig. Fysieke ruimte is schaars en naast de circulaire transitie ook nodig voor bijvoorbeeld woningbouw, vergroening en de Energietransitie. Bij het invullen van ruimte werken we met een integraal afwegingskader waarin de verschillende belangen zijn erkend en meegenomen. We zetten in op wet- en regelgeving, die ondersteunend is aan langer gebruik van producten en grondstoffen door middel van upcycling (hoogwaardige recycling) en voortgezet gebruik.

Fysieke ruimte kan worden gewaarborgd door bij nieuwe werklocaties eigenaren met uitgiftevoorwaarden te stimuleren en wanneer mogelijk te verplichten om circulaire bedrijven te huisvesten. Ruimte voor circulair bedrijvigheid kan ook worden gecreëerd in samenwerking met de Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU). De OMU kan gericht kavels verwerven ten behoeve van het huisvesten van specifieke, waaronder ciruclaire bedrijven. Op bestaande werklocaties is samenwerking met eigenaren en bedrijfsvereniging nodig om circulaire partijen aan te trekken. Daarnaast kan er ruimte voor circulaire bedrijven worden gecreëerd door op bestaande bedrijventerreinen te intensiveren en door ‘scheefwerken’ tegen te gaan. Bedrijven moeten zich in hogere mate vestigen op locaties die passen bij hun bedrijfsactiviteit. Bedrijven met een hogere milieubelasting zijn gevestigd op daarvoor bestemde kavels op bedrijventerreinen. Bedrijven met een geringe belasting om hun omgeving bevinden zich in of rondom gemengde woon-werkwijken.

Naast het creëren van fysieke ruimte moet er in (milieu)wettelijke zin meer ruimte vrijkomen voor circulair ondernemen. Circulaire bedrijfsvormen passen niet altijd binnen de kaders van onze huidige lineaire economie. Toch moeten ze experimenteerruimte krijgen om bedrijfsmodellen te ontwikkelen die rendabel kunnen worden. Hiervoor is

Afbeelding links:
Strijkviertel: de ontwikkeling van een groen, circulair en duurzaam bedrijventerrein voor kleine bedrijven.
Bron: gemeente Utrecht

Afbeelding rechts:
Utrecht Circu-leert tijdens circulaire demontage.
Bron: DUIC, foto: Bas van Zetten

Afbeelding:
./utrecht (dotslash utrecht) als community voor coporates, investeerder en ondernemers in Utrecht.
Bron: gemeente Utrecht

het belangrijk dat meer secundaire grondstoffen – op basis van de Wet milieubeheer – de juridische status van producten krijgen en dat de repareerbaarheid van producten wettelijk verplicht wordt gesteld.

2.1.2 Aantrekkelijk klimaat voor circulair ondernemen

Om álle ondernemers mee te laten gaan in de transitie naar een circulaire economie en vernieuwing te stimuleren, is een ondernemersklimaat nodig dat circulair ondernemerschap ondersteunt en bedrijven en kennis-instellingen samenbrengt. Dat vraagt om onder meer netwerken, talent, leiderschap en financiering, naast voorwaarden als fysieke infrastructuur en vraag uit de markt (Entrepreneurial ecosystems, prof dr. Erik Stam).

Circulaire businessmodellen zijn vaak nieuwe businessmodellen die zich nog moeten bewijzen. We willen stimuleren dat meer circulaire bedrijfs-modellen in onze regio ontstaan en via programma's worden geholpen. Deze nieuwe concepten hebben baat bij ondernemerschaps- en incubatieprogramma's en moeten kunnen experimenteren in proeftuinen (living labs). Essentieel is dat zij een beroep kunnen doen op financiering voor de vroegefase of doorgroei via (regionale) publieke en/of private fondsen of via Europese innovatiegelden om zich te valideren en te kunnen doorgroeien. Eenmaal in Utrecht bewezen bedrijfsmodellen moeten verder kunnen opschalen, zodat zij ook buiten Utrecht bijdragen aan de versnelling naar een circulaire economie. En relevante bewezen concepten van buiten onze regio, moeten ook in onze regio kunnen landen. Hierin gezamenlijk optrekken met partners, zoals de ROM regio Utrecht, waar wij als aandeelhouder ook richting kunnen geven aan de focus van activiteiten, de kennisinstellingen en private partijen, is daarin nodig.

Door bedrijven samen te brengen via evenementen en netwerken, kunnen zij elkaar inspireren en kunnen nieuwe ideeën ontstaan. Daarom verbinden we circulaire koplopers met het peloton aan bedrijven. Dit is essentieel,omdat we ook alle bestaande bedrijven, waaronder

het Utrechtse midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen, mee willen krijgen in de ontwikkeling naar Utrecht als circulaire stad. Initiatieven, zoals *DigiC* of Wegrow, maken hier al een start mee en dragen naast kennisontwikkeling bij aan het echt in praktijk brengen van een circulaire economie.

Daarnaast zullen we op heel veel niveaus en met verschillende partners moeten samenwerken. Niet alleen met kennisinstellingen en het bedrijfsleven, maar ook met maatschappelijke organisaties, cultuur instellingen en bewoners. Zoals benoemd is ons huidige systeem nog niet ingericht op een circulaire economie. De knelpunten in ruimte, regelgeving en financiering die we in het stimuleren van dit ondernemerschap tegenkomen, via bijvoorbeeld signalen uit de Groene Loper (servicepunt bij de gemeente Utrecht voor circulaire ondernemers), zullen we samen met andere overheden op diverse niveaus, van lokaal tot Europees, en ondersteund door regionale partners, zoals de Economic Board Utrecht, op moeten pakken. Daarmee kantelen we het systeem en maken we circulair ondernemerschap ook echt mogelijk.

2.1.3 Weerbare en wendbare arbeidsmarkt voor de circulaire economie

Door de overgang naar een circulaire economie veranderen banen inhoudelijk en in sommige sectoren neemt de vraag naar werknemers toe, bijvoorbeeld bij het (circulair) ontwerpen, repareren en hergebruiken van producten. We kennen het eindbeeld van ‘de circulaire arbeidsmarkt’ nog niet, maar we zien wel een aantal trends in het ontstaan van nieuwe functies (materiaal specialisten, demontage medewerkers), nieuwe competenties (omgang met circulaire productieprocessen en -businessmodellen), digitalisering en cross-sectorale samenwerking. Ook verdwijnen er banen, zoals in de afvalverwerking.

Een goed opgeleide beroepsbevolking en voldoende personeel, is een belangrijke randvoorwaarde voor de overgang naar een circulaire en inclusieve stad. Er zijn nu personeelstekorten, waardoor innovaties vertragen of niet kunnen opschalen. Dit, terwijl blijkt uit de analyse *regio in beeld 2022* dat tegelijkertijd bij circa 66.000 inwoners in de regio Midden-Utrecht sprake is van onbenut talent. Hierbij moeten we rekening houden met algemene ontwikkelingen van de arbeidsmarkt, zoals vergrijzing van de beroepsbevolking, digitalisering en automatisering. Zoals beschreven in het rapport *Transitie is mensenwerk* (KPMG, Circle Economy, maart 2021) leidt de overgang naar de circulaire economie niet automatisch tot meer werkgelegenheid, maar het aantal circulaire banen als aandeel van het totaal aantal banen neemt wel toe. Daarbij weten we dat het circulaire opleidingsaanbod voor de huidige en toekomstige beroepsbevolking niet toereikend is. Dus zetten we in op de gelijktijdige ontwikkeling van circulaire banen en bijpassende circulaire opleidingen. Het onderwijs is een hefboom. Daarmee bouwen we kritieke massa op die schaalsprongen mogelijk maakt en helpt de transitie te realiseren.

De gemeente wil dit aanpakken door de samenhang tussen de arbeidsmarkt en de opgaven van de stad te verstevigen. We willen meer arbeidspotentieel benutten voor de circulaire economie, werken en opleiden gebaseerd op vaardigheden, circulariteit in het curriculum van het onderwijs verankeren, een leven lang ontwikkelen stimuleren en banen aanpassen aan het beschikbare arbeidspotentieel. Hierbij is het belangrijk dat iedereen toegang krijgt tot circulaire opleidingen en dat het onderwijs zelf ook goed aansluit op de circulaire werkvraag. Daarom werken we intensief samen met het bedrijfsleven en onderwijs om een leven lang ontwikkelen vanzelfsprekend te laten zijn. Op die manier ontstaat er een veerkrachtige beroepsbevolking die niet alleen bijdraagt aan de circulaire economie en realisatie van een circulaire stad, maar zelf ook van die economie profiteert.

2.2 Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen

De manier waarop we de gebouwde omgeving ontwikkelen, beheren, renoveren en demonteren, speelt een belangrijke rol in de overgang naar de circulaire stad Utrecht. Dit komt, omdat daar relatief veel materiaalgebruik en CO_2-uitstoot mee gepaard gaat. De gemeente staat voor de grote opgave om 60.000 nieuwe woningen circulair te realiseren, 150.000 bestaande woningen energetisch te verduurzamen, eigen vastgoed op een circulaire manier CO_2-neutraal te maken en de openbare ruimte circulair en CO_2-neutraal (her) in te richten en beheren. Tegelijkertijd begint het CO_2-budget voor de bouw op te raken.

De gemeente kan op verschillende schaalniveaus invloed uitoefenen om de circulaire ontwikkeling van de bouwsector te sturen en te versnellen. Enerzijds op macroniveau door in het begin van het planproces voor gebiedsontwikkelingen circulaire randvoorwaarden en uitgangspunten te formuleren, door goede circulaire voorwaarden te stellen bij tenderen voor gebieds- en gebouwontwikkelingen (met uitgifte van grond) en door via prestatieafspraken circulaire kwaliteitseisen vast te leggen.
De circulaire transitie is niet de enige transitie op gebiedsniveau. Samenhang met de Energietransitie en andere klimaat gerichte transitie zullen moeten leiden tot integraal beleid.
Op het niveau van het stedenbouwkundig programma van eisen (SPVE) en een stedenbouwkundig plan (SP) is circulair al een belangrijke basis te leggen voor de onderliggende ontwikkelingen van onder andere woning- en utiliteitsbouw en de openbare ruimte. Beslispunten op gebiedsniveau werken door richting de praktijk van de bouw, en het is daarmee cruciaal om het circulair gedachtegoed daarop aan te haken. Ook op de circulaire ontwikkeling en beheer van (maatschappelijk) vastgoed en de openbare ruimte hebben we als gemeente invloed, bijvoorbeeld door circulaire eisen voor te schrijven of circulaire oplossingen uit te vragen in aanbestedingen. Ook hier komen veel transities en ambities bij elkaar, en werken we toe naar een juiste prioritering en aandeel circulariteit in het grotere geheel aan uitdagingen.

Tabel:
De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulaire gebiedsontwikkeling en bouwen voor 2050. Boven de lijn in tekstballonnen relevante (beleids)doelen.

2027: bij nieuwe woon- en werklocaties ruimte beschikbaar voor delen en repareren (IRP Utrecht 2040

2030: 50% reductie milieubelasting t.o.v. 2019 voor wegen, bruggen en viaducten (NPCE)

2030: 50% reductie gebruik primaire grondstoffen (Grondstoffen akkoord)

2030: MGP-waarde sturend in ontwerp nieuwbouw (<0,4 & <0,7 voor kantoren NPCE)

2050: 100% circulair (Grondstoffen akkoord)

Nu	2030	2040	Ambities 2050
Convenant duurzame woningbouw ondertekend	Gemiddelde MPG-waarde voor nieuwbouw woningen van 0,42	Alle vrijkomende materialen vanuit sloop worden (hoogwaardig) hergebruikt	Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair
De aanpak duurzaam GWW is vastgesteld	Circulaire principes en criteria zijn ingebed in het inkoop en ontwerpproces	De openbare ruimte wordt grotendeels circulair ingericht en beheerd	Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair
Start met beleidsstukken die circulair bouwen bij maatschappelijk vastgoed ondersteunt	Eerste projecten met hoogwaardig circulair bouwen worden opgeleverd	Hoogwaardig circulair bouwen is de norm	Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair

Aanvullend hierop neemt de gemeente deel aan regionale en landelijke samenwerkingsverbanden, die streven om circulariteit meetbaarder en haalbaarder te maken. Voorbeelden hiervan zijn het Convenant toekomstbestendige woningbouw, het Cirkelstad project ‘Samen Versnellen’ met ‘Het Nieuwe Normaal’ en de City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen.

We richten ons binnen circulaire gebiedsontwikkeling en voor circulair bouwen op drie ambities richting 2050:

- Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair
- Utrecht en ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair
- Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair

2.2.1 Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair

De eerste ambitie richt zich op stimulering van circulaire bouw van woningen en utiliteitsgebouwen. De belangrijkste instrumenten die we daarvoor kunnen toepassen, zijn gronduitgifte en prestatieafspraken, waaronder met de corporaties. Hiermee kan de gemeente een essentiële rol vervullen als stuwende kracht achter een steeds hoogwaardiger vorm van circulair bouwen. Bij de inzet van deze instrumenten kan worden geprioriteerd op basis van impact, oftewel de mate van invloed gekoppeld aan het volume van een project. Andere manieren, waarop we invloed kunnen uitoefenen, zijn de ruimtelijke ordening en het beleid rond vergunningverlening. Door in het (toekomstige) omgevingsplan strenger te reguleren op slopen, kunnen wij voorkomen dat bouwwerken onnodig worden gesloopt. Tevens kunnen we door toetsbare kaders op te stellen voor circulaire bedrijven de vergunningstoets van dergelijke projecten laagdrempeliger maken. Op deze manier krijgt de circulaire bouw een duidelijke procedure voor vergunningsaanvragen.

Afbeelding:
Circulair cultuurcluster Berlijnplein. Bron: gemeente Utrecht

2.2.2 Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair

Binnen gebiedsontwikkelingen, herinrichtingen en bij het dagelijks beheer en onderhoud, kunnen we impact maken door te kiezen voor of sturen op een circulaire openbare ruimte. De ontwikkeling en regie hiervan ligt namelijk binnen de invloedssfeer van de gemeente. Om de openbare ruimte circulair in te richten, zetten we in op hergebruik van vrijkomende materialen, toekomstige herbruikbaarheid van materialen, lage milieu-kosten en minder energieverbruik. Hierbij maken we keuzes die bijdragen aan een gezonde leefomgeving, waarin bewegen en ontmoeten worden gestimuleerd. Circulaire eisen en criteria zijn steeds vaker onderdeel van de uitvragen naar de markt, als onderdeel van de aanpak Duurzame Grond-, Weg-, en Waterbouw (GWW).

Met betrekking tot circulair beheer en onderhoud van de openbare ruimte, liggen kansen in de vervangingsopgave, waaronder in de naoorlogse wijken, en het uitvoeren van (groot) onderhoud. De grote hoeveelheid grondstofstromen die hierbij vrijkomen, denk aan asfalt, beton(klinkers), bankjes en speeltoestellen, bieden volop kansen voor circulair hergebruik. Ook kunnen we gescheiden rioolstelsels aanleggen, waar gemengde rioolstelsels vervangen moeten worden. Om hoogwaardig hergebruik mogelijk te maken, integreren we circulaire principes en werkwijzen in alle projectfasen, van de ontwerp tot de uitvoerings- en beheerfase.
We behouden grondstoffen waar mogelijk in de wijken en herinrichten alleen waar dit echt nodig is. Een grondstoffendepot om grondstoffen tijdelijk op te slaan, is hierbij onmisbaar. Door grondstoffen op te slaan, vereenvoudigen we hergebruik en voorkomen we voor elk project grondstoffen van buiten de stad moeten aanvoeren.

2.2.3 Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair

We kunnen gemeentelijk maatschappelijk vastgoed circulair ontwikkelen, bouwen, renoveren en restaureren, beheren en circulair demonteren, door te sturen op circulaire principes. Hierbij zijn we bewust dat te star of ambitieus sturen op circulariteit risico's bevat voor andere opgaven. We werken daarom in samenhang met de verduurzaming via energiemaatregelen en de meest effectieve en efficiënte methode om CO2-uitstoot over de gehele levensduur van het gebouw te minimaliseren. Zo werken we integraal aan het klimaat. Doordat gemeenten gebonden zijn aan aanbestedingsregels, zijn mogelijkheden om te pionieren op dit moment beperkt. We zoeken daarom naar creatieve oplossingen om de meest innovatieve en circulaire oplossingen te kunnen realiseren. Ook kunnen we trends initiëren en stimuleren zolang er al meerdere commerciële partijen zijn die dit kunnen leveren, bijvoorbeeld de toepassing van hout. Hoewel het nog niet altijd mogelijk is om met zeer innovatieve bouwconcepten te experimenteren, zullen we vooral ook het realiseren van al (conceptueel en economisch) bewezen circulaire concepten gaan faciliteren.

Afbeelding links:
The Green House, Duurzaam en Circulair restaurant in Utrecht

Afbeelding rechts:
Circulair speelplek Bankaplein.
Foto: Paulien Varkevisser

2.3 Circulair opdrachtgeverschap en inkopen

Het uitgangspunt in Utrecht is dat we maatschappelijk verantwoorde, circulaire en duurzame producten, diensten en werken, inkopen. Dit is verankerd in het inkoopbeleid en extra onderstreept met de ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkoop (MVOI) Dit biedt een kans om onze circulaire ambities waar te maken en als gemeente het goede voorbeeld te geven en andere partijen te inspireren. Het uitgangspunt is om niet onnodig producten, diensten of werken in te kopen en zo ons grondstoffengebruik te verkleinen. Bij onze aanbestedingen selecteren we oplossingen met een zo laag mogelijke ecologische voetafdruk. Zo verlagen we als gemeente onze milieu-impact.

In onze rol als opdrachtgever en inkoper sturen we op circulariteit door duurzaamheidseisen en -criteria op te nemen in de gemeentelijke opdrachten en aanbestedingen. Dit stimuleert de vraag naar circulaire producten en diensten, waardoor bedrijven via de uitvraag bij een aanbesteding worden gemotiveerd om met de meest innovatieve en circulaire voorstellen te komen. Daarmee wordt kennis gecreëerd die vervolgens ook weer verder gedeeld kan worden. Bij de ontwikkeling en uitwerking van circulair opdrachtgeverschap en inkopen richten we ons voor 2050 op drie ambities.

Tabel:
De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulair opdrachtgeverschap en inkopen voor 2050. Boven de lijn in tekst-ballonnen relevante (beleids)doelen.

2022: 33% circulair en maatschappelijk verantwoord inkopen (Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023)

2026: 50% circulair en maatschappelijk verantwoord inkopen (Coalitieakkoord 2020-2026)

2030: 100% circulair en maatschappelijk verantwoord inkopen (Utrecht Circulair 2020-2023)

2050: 100% circulair (Grondstoffenakkoord)

Nu	2030	2040	Ambities 2050
35% wordt circulair en maatschappelijk verantwoord ingekocht	Inzicht in voet-afdruk inkoop, duurzaamheid-dashboard openbare ruimte, uitbreiding naar andere catagorieën	De inkoop is groten-deels circulair met inzicht in de eco-logische voetafdruk	Utrecht koopt circulair in met een minimale ecologische voet-afdruk
Manifest maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkoop ondertekend	Circulair opdracht-geverschap is onderdeel van de plan- en werk-processen	Circulair opdracht-geverschap is verankerd in de organisatie	Utrecht is circulair opdrachtgever
Utrecht neemt deel aan verschillende inkoop-collectieven, premie en afsfalt- en betonoverleggen	De ketens en rol van de gemeente Utrecht hierin zijn in beeld. Inzet op lokale & kortere ketens	Innovaties worden actief ontwikkeld en toegepast binnen ketens in de gemeente en regio Utrecht	Utrecht werkt samen in ketens om circulaire innovaties te ontwikkelen en toe te passen

2.3.1 Utrecht koopt circulair in met een minimale ecologische voetafdruk

De eerste ambitie richt zich op verkleining van de ecologische voetafdruk van de gemeentelijke organisatie en alles waar de gemeente zelf opdrachtgever van is. Als we het hebben over een ecologische voetafdruk, hebben we het over de ruimte die nodig is voor bijvoorbeeld de hoeveelheid stroom die de organisatie verbruikt, voedsel en producten die ingekocht worden en afval dat verwerkt moet worden. Dit begint met inzicht in de impact van de gemeentelijke inkoop en ontwikkeling van een methode met geschikte indicatoren om dit te monitoren. Met deze inzichten kunnen we gerichte doelen opstellen. Er zijn een aantal manieren, waarop Utrecht de ecologische voetafdruk van haar inkoop kan verminderen.

- Dit kan ten eerste door te kijken waar we minder kunnen inkopen of waar duurzame en circulaire alternatieven beschikbaar zijn. Daarbij kunnen we ook kijken naar andere inkoopmethodieken, waarbij circulaire visie en ketensamenwerking centraal staat en de markt meer ruimte krijgt om circulaire oplossingen aan te bieden. Dit kan bijvoorbeeld door reparatie en onderhoud onderdeel te maken van een contract, meer functioneel te specificeren, afspraken te maken over einde levensduur en in sommige gevallen producten als dienst in te kopen. Ook is het van belang om innovatieruimte in te bouwen in contracten.
- Ten tweede zullen er concrete doelen worden geformuleerd om tot vermindering van de ecologische voetafdruk van de gemeentelijke inkopen te komen. Per inkoopcategorie zal worden bepaald wat realistische doelstellingen zijn om tot een lagere voetafdruk te komen, en hoe we dit gaan monitoren. De aandacht verschuift van inspanningsmonitoring naar effectmonitoring.

Afbeelding:
Duurzame catering voor gemeente Utrecht door Eurest voorkomt verspilling van voedsel en verpakkingsmateriaal.
Bron: gemeente Utrecht

2.3.2 Utrecht is circulair opdrachtgever

Circulair opdrachtgeverschap gaat, zoals beschreven in de *leidraad Circulair inkopen*, over hoe de organisatie de circulaire ambitie verankert in bedrijfsprocessen en de wijze waarop ze de interactie met de markt en ketenpartners intern en extern vormgeeft en ten uitvoer brengt.
Het daadwerkelijk inkopen of uitzetten van een aanbesteding is maar één stap in het totale planproces. Bij circulair opdrachtgeverschap wordt circulariteit meegenomen in alle stappen van het planproces, te beginnen bij de opdrachtformulering en programma van eisen en eindigend bij goed contact met opdrachtnemers of de circulaire doelen behaald zijn.
Met name bij of al vóór de start van projecten liggen er kansen om kritische vragen te stellen over het nut en de noodzaak van de functie van een beoogd werk, dienst of product. Dit gaat over de meest impact-volle strategieën om minder grondstoffen te gebruiken. Om te zorgen dat circulair opdrachtgeverschap integraal onderdeel wordt binnen onze

Afbeelding:
Proeftuin biobased asfalt (harsfalt op basis van een biologisch bindmiddel) bij Rijnvliet.
Bron: gemeente Utrecht

organisatie, moeten we eenduidige afspraken maken over wat dit betekent en circulariteit in alle interne processtappen integreren en meewegen. Daarvoor moet voldoende draagvlak, bewustzijn en kennis aanwezig zijn over circulariteit. Dit kunnen we bereiken door brede communicatie over circulariteit en het belang daarvan, het aanbieden van opleidingen en trainingen en monitoring van de voortgang op gebied van circulaire economie.

2.3.3 Utrecht werkt samen in ketens om circulaire innovaties te ontwikkelen en toe te passen

Als gemeente kunnen we ook als opdrachtgever circulaire keteninnovaties stimuleren. Dit kan onder andere door samenwerking op te zoeken met en tussen marktpartijen en kennisinstellingen en deel te nemen aan keteninitiatieven. Door ketenpartijen bij elkaar te brengen onderzoeken we hoe we ketens kunnen sluiten. Dit kan bijvoorbeeld als onderdeel van brede marktconsultaties, maar ook door organisatie van bijeenkomsten, netwerkevenementen of workshops. We nemen deel aan verschillende netwerken, zoals het asfalt- en betonketenoverleg, diverse gremia voor kennisuitwisseling tussen opdrachtgevers en een aantal circulaire inkoopcollectieven om specifieke kennis over inkoopcategorieën te ontwikkelen. Dit resulteerde onder andere in de versnelde ontwikkeling van asfalt- en betonmengsels met meer hergebruikt materiaal en minder CO_2-uitstoot tijdens de productie.

2.4 Circulair materiaal- en reststromen

In een volledig circulaire stad bestaat (nagenoeg) geen afval meer. Tussen nu en 2050 zullen we merken dat er steeds minder afval wordt geproduceerd, dankzij preventie en hoogwaardig hergebruik van materialen. We zijn al actief op dit onderwerp via deelname in landelijke werkgroepen ter bevordering van afvalpreventie (samen met AVU, NVRD en Rijkswaterstaat) en de campagne “Utrecht slim met afval”. We werken ook samen met het waterschap aan een meer circulair watersysteem, waarbij we afval- en hemelwater inzamelen en scheiden en het waterschap grondstoffen en warmte uit dat water terugwint in de zuiveringsstap. We richten ons bij de ontwikkeling van circulaire materiaal- en reststromen voor 2050 op twee ambities.

Tabel:
De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulaire materiaal- en reststromen voor 2050.
Boven de lijn in tekst-ballonnen relevante (beleids)

2030: halvering (50%) van de hoeveelheid restafval (Circular Economy Action Plan EU)

2030: 50% reductie gebruik primaire grondstoffen (Grondstoffen akkoord)

2023: Verbod op single use plastics (EU)

2030: Alle verpakkingen op de EU-markt zijn herbruikbaar of recyclebaar (Circular Economy Action Plan EU)

2050: 100% circulair (Grondstoffen akkoord)

Nu	2030	2040	Ambities 2050
Invoering opt-in systeem ongeadresseerd reclamedrukwerk Communicatie gericht op kwaliteit afvalscheiding en preventieafval	Afname van totale hoeveelheid afval en 50% minder restafval door afvalpreventie Geen gebruik single use plastics/ single use food items in eigen organisatie	75% minder restafval Producenten vaker verantwoordelijk/ incentive voor terughalen materiaal- en grondstoffen-stromen	Utrecht is afvalvrij door minimaal gebruik (primaire) grondstoffen
Nascheiding plastic, blik en pak uit het rest- afval Ontwikkelen inzamelsysteem gft voor hoogbouw en binnenstad	Grondstoffen worden opgeslagen in depots en waar mogelijk geupcycled	Innovatieve hoog-waardige verwerking van reststromen Verbod op verbranding rest-afval	Utrecht is afvalvrij door hoogwaardig hergebruik van materialen en rest-stromen

Afbeelding:
Hergebruik van 1.000 m3 lavasteen en 1.000 m3 zand bij de vervanging van het veld op hockeyclub Kampong.
Bron: gemeente Utrecht

2.4.1 Utrecht is afvalvrij door minimaal gebruik van (primaire) grondstoffen

In een circulaire stad worden er “aan de voorkant” minder grondstoffen gebruikt. Naast als organisatie zelf het goede voorbeeld te geven en minder grondstoffen te gebruiken, richten we ons vooral op de doelgroepen consumenten en bedrijven. Daarbij gaat het om de hele ‘levenscyclus’ van respectievelijk (beslissing tot) aankoop tot eind van de consumptie en van initiatief tot het maken van een product, via ontwerp ervan, productie, verkoop, inname en weer gereed maken voor gebruik. We willen inwoners stimuleren door middel van educatie en financiële prikkels om anders te consumeren en zo minder grondstoffen te verbruiken, producten te repareren en vaker te kiezen voor herbruikbare alternatieven. Daarnaast zullen we lobbyen bij het Rijk en producenten. Hierbij kunnen we voor verschillende veranderingen pleiten, zoals voor wet- en regelgeving en alternatieve productiemethoden die ertoe leiden dat er minder verpakkingen op de markt komen of meer hernieuwbare en secundaire materialen worden toegepast.

Afbeelding:
Afvalscheidingsstation Utrecht

2.4.2 Utrecht is afvalvrij door hoogwaardig hergebruik van materialen en reststromen

De logistiek van het ophalen, scheiden en verwerken van huishoudelijk afval is een kerntaak van de gemeente. Om een deel van de reststromen op een hoogwaardige manier te kunnen hergebruiken, is het belangrijk dat de stromen goed gescheiden worden en beschikbaar worden gesteld. Een goed inzamel- en scheidingssysteem is daarbij een essentiële voorwaarde voor de circulaire stad Utrecht. Voor een deel van de reststroom van huishoudelijk afval (plastic, blik en pak) wordt ingezet op nascheiding om tot het beste resultaat te komen.
Utrecht zet in op vermindering van de grof huishoudelijke reststroom. Ten eerste door minder consumptie te stimuleren en ten tweede door bij die reststroom maximaal in te zetten op upcyclen. Upcyclen is een handeling waarbij een afgedankt object een tweede leven en een nieuwe functie krijgt, waarbij het in waarde toeneemt. Hiervoor worden in de stad langs de aanrijroutes naar de Utrechtse afvalscheidingsstations bij de Tractieweg en Lunettenupcyclecentra gerealiseerd. Hier kunnen bewoners bruikbare huishoudelijke goederen, hout, kleine elektronische apparaten en fietsen inleveren. Samen met partners als de kringlopen, repair cafés, circulaire bouwmarkten en anderen die zich met upcyclen bezighouden, worden zoveel mogelijk bruikbare goederen weer in roulatie gebracht. Er komen ruimtes voor sorteren, reparatie en demontage van goederen. Daarnaast zal er ruimte zijn voor ontmoeting, kennisuitwisseling, reparatieworkshops en activiteiten voor en door bewoners en leerlingen van scholen.
Op de afvalscheidingsstations worden medewerkers opgeleid tot upcyclecoaches om bezoekers te ondersteunen bij het hergebruik van hun spullen en losse materialen. Met de partners in het Stadshout netwerk wordt lokaal hout zo veel mogelijk verwerkt tot nieuwe producten. Zo maken we de lokale houtketen circulair en benutten we houten restromen zo effectief mogelijk. We werken ook samen in de regio om zoveel mogelijk kansrijke stromen van het grof huishoudelijk afval in de regio te hergebruiken.

3. Hoe nu verder

Na een periode van leren en experimenteren is het de bedoeling om vanaf 2024 steeds meer op te schalen en te versnellen. Dat is hard nodig, want in 2030 willen we al op de helft zijn, oftewel 50% minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel).
Om onze inzet op de middellange termijn meer richting te geven, vertalen we in 2024 de ambities uit dit document in concrete meetbare doelen, welke we vastleggen in de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030. De activiteiten die nodig zijn om deze tussendoelen voor 2030 te realiseren, werken we uit in uitvoeringsplannen voor specifieke onderwerpen, zoals Circulair Bouwen en Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkopen (MVOI). We bouwen hiermee verder op de lessen en resultaten die we de afgelopen jaren met het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023 boekten en werken via het “tussenkamp” in 2030 toe naar “de top” in 2050.

3.1 Samenhang met beleid en andere opgaven

De basis voor circulair beleid in Europa is in 2020 gelegd met onder meer het Europese Circular Economy Action Plan en EU Green Deal. Op nationaal niveau was het Grondstoffenakkoord (2017) de basis voor het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023, dat inmiddels is opgevolgd door het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030. Het circulair beleid staat nog in de kinderschoenen en zal naar verwachting nog flink worden aangescherpt en uitgebreid in de komende jaren. Voor ons als gemeente Utrecht is het van belang de beleidstrends op Europees, nationaal en regionaal niveau te volgen en verder te concretiseren en specificeren voor Utrecht als circulaire stad.
Waar mogelijk willen we hierin ook partner zijn en beleid beïnvloeden vanuit het gemeentelijk perspectief.

Circulair is een nieuwe manier van werken die effect heeft op bijna alle opgaven binnen de gemeente, zoals de woningopgave, energietransitie, klimaatdoelstellingen en werkgelegenheidsopgave.

Er liggen veel kansen op de raakvlakken tussen opgaven om elkaar te versterken. Zowel de woningbouwopgave als de energietransitie vragen veel materialen die zonder een circulair systeem niet op duurzame wijze of in de benodigde hoeveelheid kunnen worden voorzien. Bij de woningbouwopgave lopen we tegen een kritieke situatie aan, met aan de ene kant de noodzaak om meer woningen te bouwen en aan de andere kant een CO_2 budget dat al bijna volledig is gespendeerd. Alleen door spaarzaam om te gaan met het gebruik van grondstoffen, het gebruik van biobased en ‘tweedehands’ bouwmaterialen, kunnen we voldoende woningen bouwen, zonder het CO_2 budget te overschrijden.

Binnen de energietransitie zijn we sterk afhankelijk van (zeldzame) aardmetalen met een eindige voorraad. Voorbeelden hiervan zijn lithium voor de productie van batterijen of neodymium voor de productie van windturbines en zonnepanelen. Daarnaast is de overgang naar circulaire productieprocessen een essentiële factor in het aanpakken van de klimaatopgave. Naar schattingen van de *Ellen MacArthur Foundation en Material Economics*, komt 45% van CO_2 uitstoot uit productieprocessen van materialen en spullen . Door circulair te werken, kunnen we de CO_2-uitstoot gerelateerd aan het delven van nieuwe grondstoffen en de productie van nieuwe materialen of producten sterk verminderen.

Ook zijn er uitdagingen, waaronder de fysieke ruimtevraag en een integrale aanpak en afweging van de verschillende maatschappelijke opgaven en de brede en diverse belangen die hierbij spelen. We zetten ons in om de verbinding te zoeken tussen deze belangen en verstandig te prioriteren. Zo werken we niet alleen aan een circulaire stad, maar aan de meest duurzame toekomst.

3.2 Monitoring

Een belangrijke stap om gericht te kunnen (bij)sturen bij de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht, is het opzetten en inzetten van een monitoringssysteem met circulaire indicatoren. Idealiter sluiten monitoringssystemen op Europees, Nationaal, regionaal en lokaal niveau op elkaar aan. Zo kan data worden uitgewisseld en wordt (bij)gestuurd op basis van dezelfde informatie. Op landelijk niveau wordt door het PBL binnen het *werkprogramma monitoring en sturing circulaire economie* aan een circulaire monitoringssysteem gewerkt. Als gemeente Utrecht zullen we hier in de toekomst zoveel mogelijk op aansluiten.
In de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 stellen we circulaire indicatoren vast. Hierbij sluiten we aan op ontwikkelingen in het kader van:

- de actieagenda Utrechtse economie, waarbij circulair ondernemerschap een van de indicatoren is binnen de toegepaste Nieuwe Economische index (NEx);
- de klimaatvisie met aandachtfocus op de verminderingreductie en monitoring van de uitstoot van CO_2;
- het uitvoeringsprogramma maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkopen (MVOI), waarbij circulair inkopen een belangrijke pijler is;
- landelijke ontwikkelingen op het gebied van een volwaardige monitoring- en sturingssystematiek door het PBL in samenwerking met een consortium van diverse landelijke organisaties.sities.

Omdat de ontwikkeling naar een circulaire stad volop in beweging zal blijven de komende decennia, is het noodzakelijk om het monitorings-systeem regelmatig aan te scherpen en uit te breiden met nieuwe circulaire indicatoren. Ook zal de beschikbaarheid en kwaliteit van data in de komende jaren moeten verbeteren. Niet alles wat we willen meten, kunnen we al meten, omdat nog niet alle relevante data verzameld wordt. Wij benaderen het monitoringssysteem, aansluitend op de benadering van het PBL, daarom als een groeimodel, die komende jaren met de ontwikkeling naar Utrecht als circulaire stad mee kan blijven bewegen.

3.3 Financiën

De ontwikkeling naar Utrecht als circulaire stad heeft voor betrokken partijen als bedrijven, instanties, bewoners en gemeente, op allerlei manieren financiële consequenties. Daarbij zullen veel kosten uitgaan voor de baten. Denk aan de ontwikkeling naar circulair ondernemen of bij het ‘aanjagen’ door de gemeente richting de circulaire stad.
De gemeente heeft structureel financiële middelen in de begroting om haar rol in de ontwikkeling naar een circulaire stad te organiseren.
Bij die ontwikkeling zal het, gezien de opgave van zo’n circulaire stad, in de loop van de tijd naar verwachting nodig zijn daar meer in te investeren, zowel in organisatie als in maatregelen.

Kosten van ‘circulaire’ materialen en producten zullen voor een deel eerst nog duurder zijn, maar worden steeds goedkoper, doordat ze meer worden toegepast. Maatschappelijke kosten zullen steeds meer gaan meewegen in de kosten en baten van ontwikkelingen. Daarbij valt te denken aan de milieukosten die ontstaan bij bouwen van gebouwen, uitgedrukt in de zogenaamde Milieu Prestatie Gebouwen (MPG) en de Milieukostenindicator (MKI) voor de milieu impact van onze projecten in de openbare ruimte. In deze op levenscyclusanalyse gebaseerde data zijn ook de kosten meegenomen die moeten worden gemaakt om de negatieve effecten bij de uitstoot van CO_2 op te lossen.

Voor de ontwikkeling naar een circulaire economie in 2050 zijn er in Europa, Nederland, provinciaal/regionaal en specifiek in de stad Utrecht, steeds meer fondsen en subsidies. De gemeente Utrecht neemt daarin initiatief en zal daar gebruik van maken waar dat van belang is. Dit in nauwe samenwerking met de markt.

Gemeente Utrecht

Bezoekadres: Stadsplateau 1, 3533 JE Utrecht
Postadres: Postbus 8406, 3503 RK Utrecht
Telefoon: 030 - 286 00 00

Visie Utrecht Circulair 2050

Reactienota

Colofon

Uitgave

5 december 2023

circulair@utrecht.nl

In opdracht van

Utrecht circulair
Ruimte

Internet

www.utrecht.nl/circulair

Inhoud

1 Inleiding

2 Reacties

1 Inleiding

In de stad worden nu te veel materialen gebruikt die eindig zijn, veel CO2-uitstoot veroorzaken, zorgen voor biodiversiteitsverlies, het milieu (lucht, bodem en water) op allerlei manieren belasten en waarvan de leveringszekerheid steeds risicovoller wordt. Nu komen er jaarlijks zo'n 3.850 kiloton materialen de stad in, wordt er 1.270 kiloton gebruikt voor productie in de stad en gaat er 970 kiloton als afval de stad uit. Dit maakt dat onze huidige manier van leven en economie ook eindig is.

In Utrecht hebben we daarom het doel om in 2050 volledig circulair te zijn, in 2030 maximaal de helft aan primaire grondstoffen te gebruiken en onze maximale bijdrage te leveren aan het halen van nationale en internationale doelstellingen ten aanzien van CO_2-reductie (Coalitieakkoord 2022-2026).

Om richting te geven aan de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht is, aanvullend op de RSU2040, een gedeelde toekomstvisie en heldere ambities van belang. Hiervoor is de visie Utrecht Circulair 2050 opgesteld.

Sinds maandag 2 oktober tot zondag 19 november heeft de ontwerp visie Utrecht Circulair 2050 ter inzage gelegen. In deze nota wordt toegelicht hoe is omgegaan met de ingezonden reacties.

2 Reacties

Tijdens de inspraakperiode zijn twee reacties ingezonden. Aan de ene kant kan dit worden gezien als weinig, omdat ieder onderwerp gebaat is bij een actieve inspraak. Aan de andere kant zien we het als een bevestiging van de juiste en tijdige manier van het betrekken van relevante partijen in eerdere fases van het opstellen van beleid. Zowel aan de voorkant (voor het ophalen van input) als tijdens het opstellen (voor het ophalen van feedback). We zien dat partijen die vroeg in het proces betrokken waren, geen noodzaak meer hebben gezien om in de inspraakfase nog een reactie in te sturen.

Onderstaand zijn de kernpunten uit de reacties opgenomen en is het antwoord op deze reacties geformuleerd. De aangebrachte wijzigingen in de visie Utrecht Circulair 2050 zijn hieronder in de tabel opgenomen. Ook zijn er verschillende inhoudelijke suggesties die meegenomen worden bij het opstellen van de beleidsnota Utrecht Circulair 2030.

Kernpunten reacties	Antwoord
Cirkel van invloed. Welke plannen vallen binnen de invloedscirkel van de gemeente?	De prioriteiten en ambities zijn vastgesteld op basis van 3 criteria, waaronder de mate van invloed. Hiermee is geborgd dat er wordt gewerkt aan aspecten van de transitie waar de gemeente ook daadwerkelijk (in meer of mindere mate) invloed op heeft.
Zorgvuldig gebruik van hernieuwbare grondstoffen omdat deze ook opraken en niet per definitie duurzaam zijn.	Er wordt ingezet op een toename van het gebruik van hernieuwbare grondstoffen. Tegelijk wordt ingezet op de reductie van de totale hoeveelheid grondstoffen gebruik zodat natuurlijke bronnen de tijd krijgen om zich te hernieuwen. Naast de voorkeur voor hernieuwbare materialen wordt ook de milieu-impact meegenomen als criterium bij keuzes.
Als gemeente, die als overheid het dichtst bij de inwoner staat, ligt hier een mooie kans om inwoners ook mee te nemen in "genoeg". Doet suggesties voor de rol die overheid hierin kan nemen.	De grote invloed van de levensstijl en consumptiegedrag van inwoners wordt erkent. Toevoeging pagina 15, paragraaf 2: *Het contact met inwoners is een mooie kans om het bewustzijn op het belang van circulaire principes te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld middels passende reclame-uitingen of het onder de aandacht brengen van circulaire concept en initiatieven.* De suggesties om als overheid hier invloed op uit te oefenen wordt meegenomen in de uitwerking

	van de beleidsdoelen als onderdeel van de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 en de toekomstige uitvoeringsprogramma's.
Waar zijn de ambities aan de VANG-doelstelling gebleven in het stuk of hoort dit bij de uitwerking?	De VANG-doelstellingen zijn meegenomen bij het opstellen van de in 2020 vastgestelde grondstoffennota. Het raakvlak en uitvoering van doelstellingen tussen de grondstoffennota en Utrecht Circulair wordt verder uitgewerkt in de beleidsnota Utrecht Circulair 2030
Hoe dragen verticale stadsboerderijen bij aan versterken van de natuur?	Toevoeging pagina 12, paragraaf 1: *Verticale (stads)boerderijen hebben de potentie om het ruimtegebruik voor landbouw te verkleinen en daarmee meer ruimte te laten voor de natuur.*
... heeft de bouw ook te maken met oprakende grondstoffen en grondstoffen die niet duurzaam worden gewonnen/geproduceerd met een bredere milieu-impact dan alleen CO2.	Er is meer onderzoek nodig om de (fysieke en/of socio-economische schaarste) van grondstoffen per sector te duiden. Bij grondstoffen in de bouw met een grote milieu-impact kan gedacht worden aan bijvoorbeeld bitumen, staal, beton.

Gemeente Utrecht

Circulaire Nulmeting

GEMEENTE UTRECHT

Metabolic
Consulting

Colofon

In opdracht van
Gemeente Utrecht

Project managers gemeente Utrecht
Wiebe Zijlstra
Steyn Tielemans

Onderzoeksteam Metabolic
Toni Kuhlmann
Joey Hodde
Daniel Bieckmann
Joris Overmeer
Jette Dingemans

Grafische vormgeving
Twin de Rooy
Cassie Björck
Marta Sierra Garcia

Met dank aan alle betrokkenen voor hun bijdrage.

April 2023

Inhoudsopgave

01. INTRODUCTIE 4

Een integrale blik op de circulaire economie 5

Doelen van het project & leeswijzer 7

02. INZICHT IN MATERIAALSTROMEN 8

Introductie 9

Materiaalstroomanalyse gemeente 10

Materiaalstroomanalyse provincie 13

03. INZICHT IN BEDRIJVIGHEID 15

Introductie 16

Werkgelegenheidsscan 17

Ruimtelijke verdeling werkgelegenheid 18

Waardeketens en case study 19

04. ANALYSE VAN CIRCULAIRE TRENDS 21

Introductie 22

Afvalketens 23

Circulaire bouw 28

Circulaire zorg 32

05. CONCLUSIE 35

BRONNEN 38

ANNEX 40

01 Introductie

Een integrale blik op de circulaire economie

NAAR EEN CIRCULAIR UTRECHT

Als grote stad binnen Nederland speelt Utrecht een belangrijke rol in de benodigde transitie naar een duurzame maatschappij. Mede daarom werkt de gemeente Utrecht toe naar het realiseren van een circulaire stad in 2050. Hiertoe is al in 2020 een actieplan tot 2023 opgesteld. Er ligt nu de uitdaging om een integraal en effectief duurzaamheidsprogramma op te stellen waarmee de gemeente aan de belangrijkste thema's uit het actieplan werkt.

In de gemeente Utrecht is het huisvesten van bedrijvigheid een belangrijk vraagstuk. Er is een tekort aan werklocaties, zoals kantoren, laboratoria, bedrijventerreinen, maar ook ambachtelijke betaalbare werkplekken in woon-werkwijken. Er is een tekort aan 74 hectare in bedrijventerreinen, zonder dat hier rekening is gehouden met groeiende ruimtelijke behoefte vanwege de circulaire- en energie transitie. Verder liggen leegstandscijfers ruim onder het frictieniveau, waardoor verhuizen binnen de gemeente zeer moeilijk is. Voor het realiseren van de ambitie van een circulaire stad in 2050 is het essentieel om voldoende ruimte te accommoderen voor circulaire bedrijvigheid.

Om te weten waar je naartoe wilt, moet je eerst weten waar je bent. Begrijpen hoe het huidige systeem functioneert op het gebied van circulariteit is daarom een belangrijk aanknopingspunt om in de komende jaren gericht en effectief in te zetten op circulaire economie in de stad en bredere regio. Er is daarnaast ook behoefte aan duiding: wat zijn essentiële stromen om op te focussen binnen de gemeente? Inzicht in de huidige materiaalstromen door de gemeente en de provincie en de connectie met regionale bedrijvigheid draagt bij aan het formuleren van een lokaal relevante circulaire visie en een effectief actieprogramma.

DE CIRCULAIRE ECONOMIE

In onze huidige economie worden nog maar weinig materiaal hergebruikt. De economie is nu lineair: we winnen grondstoffen uit de natuur, verwerken deze tot producten en consumeren ze vervolgens. Het overgrote deel hiervan wordt weggegooid en "verdwijnt" uiteindelijk weer als afval. Uit een onderzoek naar de wereldwijde materiaalstromen blijkt dat slechts 6,8% van de materialen die we gebruiken wordt hergebruikt[1].

In tegenstelling tot de huidige lineaire economie is de circulaire economie afval-vrij en regeneratief. De circulaire economie streeft naar het behoud van waarde in de breedste zin van het woord en is een middel tot een doel: een duurzame en inclusieve samenleving. Een belangrijk aspect van de circulaire economie is dat materialen en producten in onze gebouwde omgeving zo lang mogelijk gebruikt en gerepareerd worden in plaats van weggegooid.

Zo is de circulaire economie volgens het PBL:

> ***Gericht op het langer in de productieketen houden van grondstoffen, met als doel een optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen, dus met de hoogste waarde voor de economie en de minste schade voor het milieu.[2]***

Maar, de circulaire economie gaat over meer dan alleen materialen. De circulaire economie is een middel tot een doel: minder materiaalgebruik en hoogwaardig langdurig (her-)gebruik van materialen om de druk op het ecologisch systeem vanuit integraal perspectief te verlagen. Hierbij wordt rekening gehouden met een socio-economische basis voor iedereen.

Bij het werken aan een circulaire economie is het dus van belang om breder te blijven kijken dan naar grondstoffen alleen. De uiteindelijke effecten van een circulaire economie voor de stad en samenleving is van evengroot belang. Zo worden negatieve neveneffecten voorkomen en positieve synergieën bereikt.

Een integrale blik op de circulaire economie

DE STRATEGIEËN VAN DE R-LADDER

In een circulaire economie worden kringlopen gesloten en grondstoffen optimaal benut. Dit betekent dat grondstoffen continu worden gebruikt binnen de keten in toepassingen met de hoogste economische waarde en de minste milieuschade. De R-ladder (figuur 1) toont verschillende strategieën die hiervoor beschikbaar zijn.

Een veel gebruikt model binnen de circulaire economie is dus de R-ladder. Het Planbureau voor de Leefomgeving hanteert een beslissing hiërarchie van 6 'R-en' voor materialen (ook wel de 'R-ladder'), in volgorde van hoog- naar laagwaardig. De prioritering volgens de R-en is een vuistregel om te bepalen hoe grondstoffen hoogwaardig in de kringloop kunnen worden gehouden. Deze stappen worden gebruikt als strategieën om materialen te laten circuleren.

De eerste R is **Rethink en reduce**. Hierbij gaat het om het zuiniger omgaan met grondstoffen door anders te denken over producten en productieprocessen. Is het product het beste antwoord op de behoefte? Kunnen bij de productie minder of andere grondstoffen worden gebruikt? *Bijvoorbeeld: Het kiezen voor herbruikbare bekers om het gebruik van wegwerpplastic te verminderen.*

De tweede R is **Redesign**. Dit betreft anders ontwerpen, door bijvoorbeeld vóór de productie al rekening te houden met hergebruik, reparatie en recycling. *Bijvoorbeeld: Het ontwerpen van een smartphone met modulaire onderdelen die gemakkelijk kunnen worden vervangen of geüpgraded, zodat de levensduur van het product wordt verlengd.*

De derde R is **Reuse**, en gaat over het directe hergebruik van een product. *Bijvoorbeeld: Het doneren of doorverkopen van gebruikte meubels of kleding in plaats van ze weg te gooien, zodat ze nog steeds nuttig kunnen zijn voor anderen.*

De vierde R is **Repair en remanufacturing** en bevat reparatie, onderhoud en revisie van producten en materialen. *Bijvoorbeeld: Het repareren van een kapotte wasmachine in plaats van een nieuwe te kopen, om de levensduur van het apparaat te verlengen en afval te verminderen.*

De vijfde R is **Recycling**. Het gaat om het verwerken en het hergebruiken van materialen. *Bijvoorbeeld: Het recyclen van plastic flessen tot nieuwe plastic producten, zoals plastic stoelen of tassen.*

De zesde en laatste R is **Recover** en bevat het terugwinnen van energie uit materialen. *Bijvoorbeeld: Het omzetten van organisch afval in biogas of compost om energie op te wekken of als meststof te gebruiken.*

Figuur 1 *De R-ladder (een aanpassing van de R-ladder met strategieën van circulariteit van het PBL[3])*

Doelen van het project

DOELEN VAN HET PROJECT

Deze rapportage vormt het uitgangspunt om voor de komende tijd een circulaire visie voor Utrecht vast te stellen en effectieve interventies voor de transitie naar een circulaire economie te bepalen.

Specifiek richt deze rapportage zich op de volgende doelen:

Het hoofddoel van het project is het verkrijgen van inzicht in materiaalstromen en de ruimtelijk economische implicaties van circulaire toekomstige ontwikkelingen. Op basis van dit hoofddoel zijn drie subdoelen vastgesteld.

- Het **eerste subdoel** is het verkrijgen van sturingsinformatie voor prioritering binnen en monitoring van de transitie richting een circulaire stad Utrecht in 2050.
- Het **tweede subdoel** is het vaststellen van criteria en (meet-)indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie binnen de stad en regio Utrecht.
- Het **derde subdoel** is het duiden van de urgentie van de gezamenlijke opgave in de regio Utrecht om afvalstromen circulair te laten verwerken.

LEESWIJZER

In dit rapport wordt middels een materiaalstroom-analyse een indicatie gegeven van het type en de hoeveelheid materiaalstromen die door de gemeente en provincie Utrecht worden gebruikt (**hoofdstuk 2**).

Middels een analyse naar bedrijvigheid en werkgelegenheid in Utrecht en de regio worden de materiaalstromen in een breder ruimtelijk economisch perspectief geplaatst (**hoofdstuk 3**).

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van ontwikkelingen binnen drie marktsegmenten die in de transitie naar een circulaire economie invloed hebben op de ruimtelijke inrichting van Utrecht, namelijk afvalketens, bouw en zorg (**hoofdstuk 4**).

Het rapport eindigt met een conclusie en aandachtspunten voor een circulaire visie en beleid in Utrecht (**hoofdstuk 5**).

In de **bijlagen** zijn bronnen, methodische achtergrondinformatie en transcripts van de werksessies te vinden.

02 Inzicht in materiaalstromen

Introductie materiaalstroomanalyse

INZICHT IN GRONDSTOFFEN ALS UITGANGSPUNT

De materiaalstroomanalyse (MSA) van de gemeente en provincie Utrecht biedt belangrijk inzicht in het kwantitatieve gebruik en de verwerking van (afval-)materialen en grondstoffen. Het draait bij het creëren van een circulaire economie immers onder andere om op een slimme manier kringlopen te sluiten en het zuinig en duurzame gebruiken van grondstoffen. De gemeente Utrecht kan met dit inzicht in de materiaalstromen en hun massa's de komende jaren gericht toe gaan werken naar de doelstellingen om primair materiaalgebruik en de geassocieerde impacts te verminderen. Bovendien kan er worden ingezet op optimale waardecreatie uit grondstoffen in Utrecht. De MSA biedt ook een basis om essentiële bedrijvigheid in het kader van circulaire economie te identificeren.

Door middel van een MSA is er met dit project een nulmeting uitgevoerd op basis van de materiaalstromen in Utrecht. Een MSA is een systematische beoordeling materialen binnen een systeem, met een gedefinieerde scope wat betreft ruimte en tijd. Het brengt in kaart welke materialen in een bepaald volume van de sector naar de volgende 'stromen' en mogelijk verwerkt worden. De uitkomst van de analyse wordt weergegeven in een Sankey-diagram.

De analyse geeft inzicht in hoe materiaalstromen zich verhouden tot elkaar en identificeert daardoor aandachtspunten voor grondstofverwerking in relatie tot de circulaire economie. Het geeft ook inzicht in de prioritering van de materiaalstromen op basis van hun massa, en welke sectoren hiervoor verantwoordelijk zijn. De MSA kan onderscheiden waar de belangrijkste knelpunten liggen in de transitie naar de circulaire economie en als steunpilaar dienen voor het vormgeven van een uitgebreidere circulaire visie en circulair beleid.

HET LEZEN VAN EEN MATERIAALSTROOMANALYSE

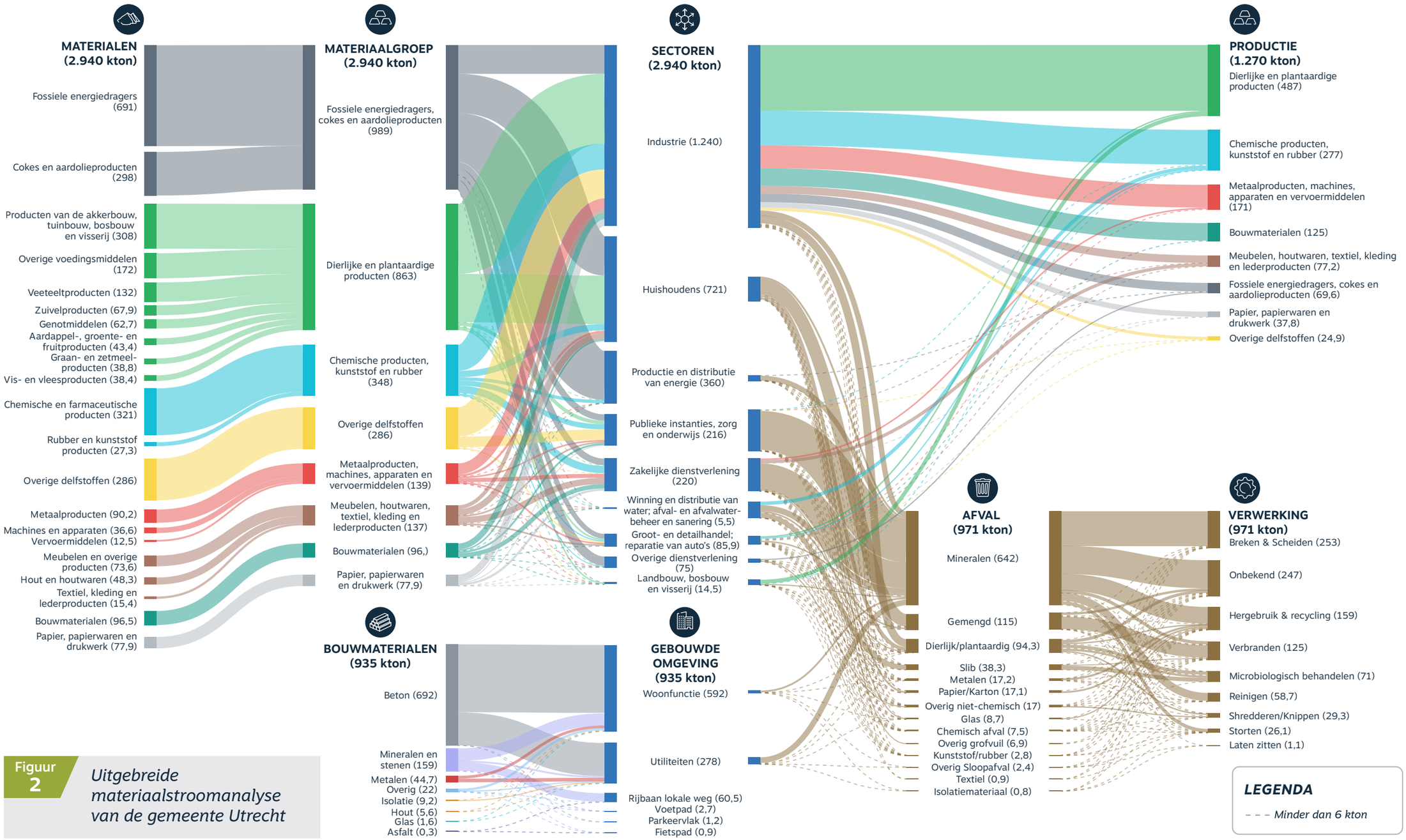
In dit project zijn de uitkomsten van de MSA gevisualiseerd in een zogenaamd Sankey-diagram. De verschillende materiaalstromen zijn afgebeeld met een lijn, waarin een dikkere lijn een grotere hoeveelheid van het uitgelichte materiaal representeert. De MSA wordt gelezen van links naar rechts. De visualisatie laat zowel verschillende materialen (bijvoorbeeld rubber en kunstof) en verschillende categorieën zien, die aangeven waarvoor een materiaal wordt gebruikt (bijvoorbeeld industrie). Bovendien, voor enkele materialen staat aan de rechterzijde van het diagram aangegeven hoe het materiaal wordt verwerkt.

Door de materiaalstromen te visualiseren kunnen we relatief snel inzicht krijgen in de dynamiek van grondstofstromen in de stad en regio. Zo kunnen we afleiden welke de grootste (dikste) materiaalstromen zijn, waar deze voor worden gebruikt, en nagaan of er kansen zijn om de grondstoffen input te verlagen. Ook geeft de diagram inzicht in welke grondstoffen momenteel nog laagwaardig worden verwerkt (bijvoorbeeld verbranding) en waar deze grondstoffen vandaan komen.

METHODE VAN DE MATERIAALSTROOMANALYSE

Het is momenteel nog lastig om de kaders die door het PBL zijn opgezet voor het monitoren van de circulaire economie op nationale schaal, toe te passen op de schaal van de gemeente. De standaardmethodiek van het PBL gebeurt namelijk met behulp van data op nationaal niveau, zoals import- en exportdata. Deze gegevens zijn niet verkrijgbaar op gemeentelijk niveau en ingewikkeld te interpoleren naar de regionale en lokale schalen. Om toch inzicht te krijgen in de materiaalstromen op de schaal van gemeente Utrecht gebruikt Metabolic een specifieke aanpak waarin voort wordt gebouwd op eigen modellen, data op nationale schaal en data die is aangeleverd door Utrecht zelf. Voor een gedetailleerde beschrijving van de methode zie Annex 3.

Materiaalstroomanalyse gemeente Utrecht

Figuur 2 *Uitgebreide materiaalstroomanalyse van de gemeente Utrecht*

Duiding MSA gemeente Utrecht

MATERIAALSTROOMANALYSE GEMEENTE UTRECHT

In figuur 2 zien we het materiaalstroomdiagram van de gemeente Utrecht. Aan de linkerzijde van staan de producten en materialen die gebruikt worden door huishoudens, de overheid, de gebouwde omgeving en de verschillende sectoren van de economie (in totaal 3875 kton). Aan de rechterzijde zien we de vrijkomende producten (in totaal 1270 kton) en afvalstoffen en hun verwerkingsmethoden (in totaal 971 kton (inclusief de gebouwde omgeving)). In de komende secties zullen we deze twee kanten (materiaalconsumptie en materiaaloutputs en -verwerking) van het materiaalstoomdiagram apart bespreken.

MATERIAALCONSUMPTIE INDUSTRIE, OVERHEID EN HUISHOUDENS

Aan de linkerzijde van het materiaalstroomdiagram zien we materialen die gebruikt worden in de gemeente Utrecht in het jaar 2021.

De materialen worden voor ruim 30% geconsumeerd door Industrie in de gemeente Utrecht. De Industrie wordt gevolgd door Huishoudens met bijna 20% van de materiaalconsumptie. De sector Productie en Distributie van Energie is met bijna 10% de op twee na grootste consument van materialen. Voor een overzicht van de sectoren zie Annex 7.

De grootste groepen gebruikte materialen zijn Fossiele Energiedragers, Dierlijke en Plantaardige Producten en Chemische Producten, Kunststof en Rubber. Voor een overzicht van de materialen die binnen de materiaal categorieën vallen zie Annex 6. Voor Fossiele Energiedragers zijn naast huishoudens de bedrijven Stedin Netbeheer, Nedal Aluminium en BASF Nederland grote consumenten. Voor Dierlijke en Plantaardige Producten gaat het qua consumenten van materialen naast huishoudens om bedrijven zoals JDE NL, Bart's Retail en Intertaste Supply Point Utrecht. Voor de materiaalgroep Chemische Producten, Kunststof en Rubber zijn BASF Nederland, Stedin Netbeheer en Universitair Medisch Centrum Utrecht grote consumenten. Voor een groter inzicht in een benadering van de bedrijven gelinkt aan de verschillende materiaalstromen zie Annex 5.

MATERIAALCONSUMPTIE GEBOUWDE OMGEVING

De MSA geeft ook een inschatting van de hoeveelheid materialen dat gebruikt is voor de nieuwbouw van woningen, utiliteitsgebouwen en wegen in Utrecht. De ingaande stromen in de gebouwde omgeving bedragen in totaal 935 kton, wat een kwart is van de totale materiaalconsumptie in Utrecht in datzelfde jaar.

De grootste stromen die de bouw ingaan zijn Beton (79%), Mineralen & Stenen (11%) en Metalen (5%). Daarbij zijn Beton en Metalen grote boosdoeners met betrekking tot ingebedde CO_2-emissies. Een andere ingaande stroom van belang is isolatiemateriaal, die relatief een lage massa heeft maar wel een grote impact op het klimaat.

Door middel van het Urban Mining Model van Metabolic kunnen we een inschatting geven van de oorsprong van de materialen die in de woning- en utiliteitsbouw zijn gebruikt. Hieruit blijkt dat bijna 90% van de materialen die voor de gebouwde omgeving en utiliteitsbouw worden gebruikt van primaire oorsprong zijn. Circa 8% van de materialen zijn van een secundaire bron en minder dan 3% van de materialen zijn hernieuwbare materialen.

Ruim 60% van het materiaal is gebruikt voor het realiseren van woningen. Bijna 30% van de materialen is gebruikt in de utiliteitsbouw. 7% van de materialen in de gebouwde omgeving worden toegepast in de grond-, weg- en waterbouw (hier gaat het met name om wegen). Hierbij zijn alleen de materialen die benodigd zijn voor het aanleggen en vervangen van wegen in kaart gebracht (en daarmee dus niet de materialen die vrijkomen bij veranderingen aan de huidige voorraad).

Duiding MSA gemeente Utrecht

PRODUCTIE

Er wordt in de gemeente Utrecht een grote hoeveelheid producten geproduceerd, waaronder de grootste productgroepen Dierlijke en Plantaardige Producten (487 kton), Chemische Producten, Kunststoffen en Rubber (227 kton) en Chemische en Metaalproducten, Machines en Vervoersmiddelen (171 kton). De Industrie is de voornaamste sector die de totale hoeveelheid van aan producten (1250 kton) produceert in Utrecht.

AFVAL EN VERWERKING

Er wordt in 2021 voor 971 kton aan afvalstoffen geproduceerd in de gemeente Utrecht. Het totaal aan afvalstromen binnen de gemeente is vele malen kleiner dan de consumptie van virgin materialen. Zelfs wanneer alles perfect gerecycled of hergebruikt wordt kan slechts aan een derde van het totale materiaalgebruik worden voldaan. Dit heeft als implicatie dat circulariteit op de schaal van de stad nog niet mogelijk is.

Van de afvalstoffen hebben Mineralen met 64% het grootste aandeel, voornamelijk afkomstig uit de sectoren Publieke Instanties, en Zakelijke Dienstverlening. Mineralen worden gevolgd door Gemengd Afval (18%), voornamelijk afkomstig van huishoudens. Andere grote categorieën afvalstoffen zijn Dierlijk/Plantaardig Afval (70 kton) en Slib (38 kton).

In de afvalverwerking fase zien we dat een groot gedeelte wordt verwerkt door middel van Breken en Scheiden (26%). Deze verwerkingsmethode wordt vooral toegepast op mineralen.

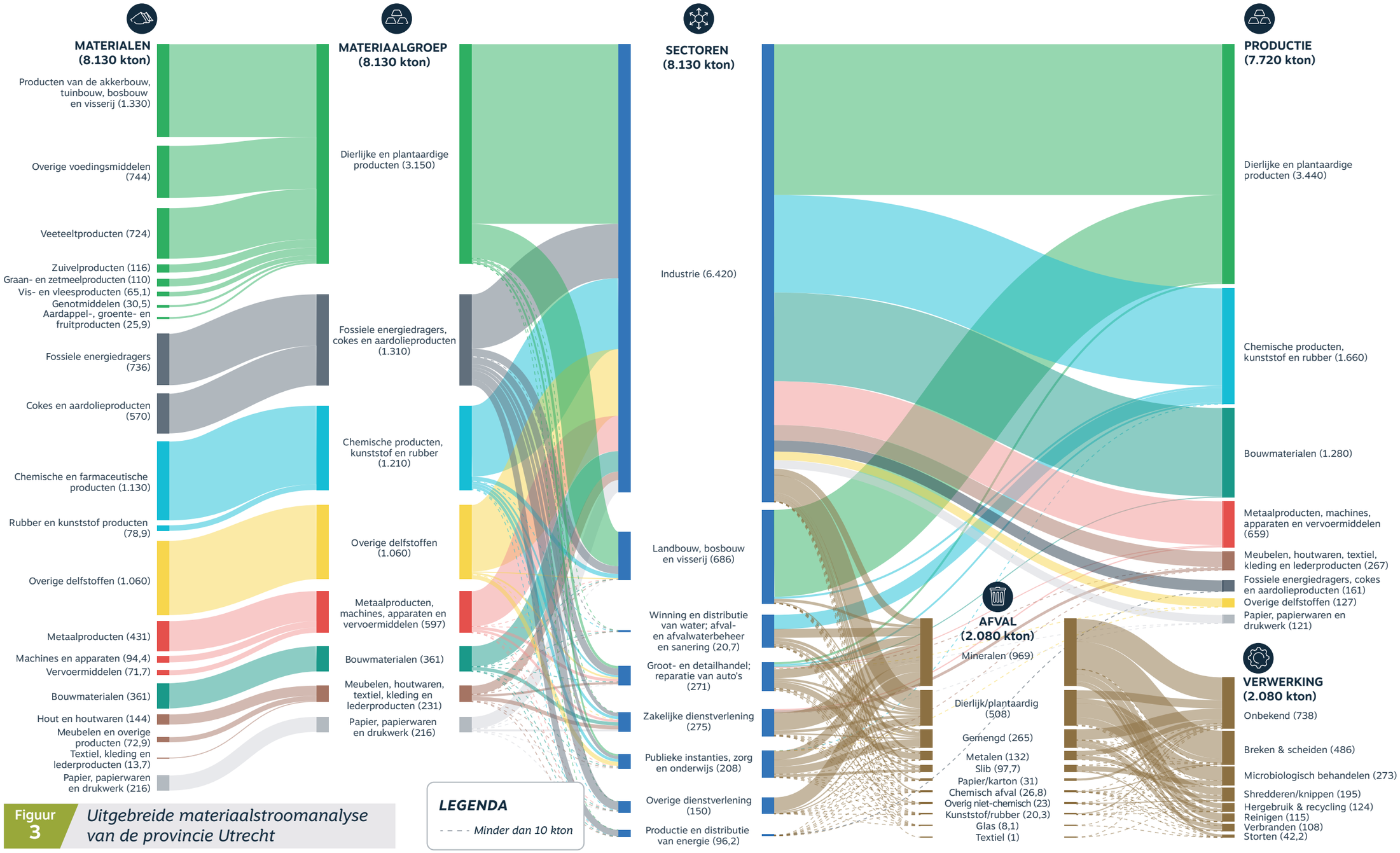
Ook wordt een significant gedeelte van het afval (13%) nog steeds verbrand. 67% van het verbrande afval bestaat uit Gemengde Stromen. In totaal wordt meer dan 26 kton gestort. Dat betreft ongeveer 3% van de afvalstromen. Deze verwerkingsmethoden vertegenwoordigen de laagste tredes op de R-ladder. De Gemengde stroom die wordt verbrand is extra interessant omdat een groot gedeelte van het Gemengde afval wordt geproduceerd door huishoudens binnen de gemeente en de gemeente relatief gemakkelijk invloed kan uitoefenen op de verwerking van deze stromen.

16% van de stromen wordt hergebruikt of gerecycled, voornamelijk Gemengd Afval en Mineralen. 26% van de stromen wordt gebroken en gescheiden om deze stromen vervolgens opnieuw in te zetten. Hierbij gaat het dus om laagwaardig hergebruik. Daarnaast wordt 7% van het afval microbiologisch behandeld. Dat gaat om behandelingen als composteren en vergisten. Deze behandelingen worden voornamelijk toegepast op groene stromen en Slib. Daarbij kan gezegd worden dat vergisten in combinatie met composteren de voorkeur krijgt, omdat op deze manier niet alleen de nutriënten kunnen worden teruggewonnen, maar ook de chemische energie in groenstromen wordt ontsloten.

SLOOP GEBOUWDE OMGEVING

Bij de gebouwde omgeving zien we aan de uitgaande kant dat er juist meer materialen vrij zijn gekomen bij de sloop van utiliteiten dan bij woningen (73%). De grootste stromen die vrijkomen zijn Puin en Metalen. Verder valt op dat er heel veel minder wordt gesloopt dan gebouwd. De vrijkomende materialen zijn goed voor 64,7 kton, terwijl de materiaalvraag 935 kton bedraagt.

Materiaalstroomanalyse provincie Utrecht

Figuur 3 *Uitgebreide materiaalstroomanalyse van de provincie Utrecht*

Duiding MSA provincie Utrecht

MATERIAALSTROOMANALYSE PROVINCIE UTRECHT

De gemeente Utrecht is indirect verantwoordelijk voor het beheer van vele materiaalstromen, door het aanbesteden van activiteiten zoals afvalinzameling en recycling. Door samen te werken met andere gemeenten binnen de provincie, kunnen gezamenlijke doelen worden gesteld en beleid en initiatieven beter op elkaar worden afgestemd. Hierdoor kan er gezamenlijk een visie en actieplan worden ontwikkeld voor duurzaam materiaalbeheer, met een bijzondere focus voor het huisvesten van circulaire bedrijvigheid. De vergelijking tussen de gemeentelijke en provinciale MSA laat de onderlinge afhankelijkheid van de gemeente en haar regio zien en creëert zo de basis voor een gedeeld gevoel van urgentie omtrent de transitie naar een circulaire economie. In tegenstelling tot de gemeentelijke materiaalstroomanalyse zijn voor de provincie huishoudens en de gebouwde omgeving niet meegenomen.

MATERIAALCONSUMPTIE

Aan de linkerzijde zien we materialen die gebruikt worden in de provincie Utrecht in het jaar 2021 (in totaal 8.130 kton; zie figuur 3). De materialen worden voor 79% geconsumeerd door industrie in de provincie Utrecht. De industrie wordt gevolgd door de Landbouw, Bosbouw en Visserij sector met 8% van de materiaalconsumptie.

De andere sectoren maken samen ruim 10% van de materiaalconsumptie uit. Hierbij valt op dat de Landbouw, Bosbouw en Visserij sector in de provincie veel meer aanwezig is dan in de gemeente.

De grootste groepen gebruikte materialen zijn respectievelijk Dierlijke en Plantaardige Producten, Fossiele Energiedragers en Chemische Producten, Kunststof en Rubber. In de provincie is het het aandeel Dierlijke en Plantaardige Producten groter dan Fossiele Energiedragers. Dit is in de gemeente omgekeerd het geval.

PRODUCTIE

Er wordt in de provincie Utrecht een grote hoeveelheid producten geproduceerd, waaronder de grootste productgroepen Dierlijke en Plantaardige producten (3.440 kton), Chemische Producten, Kunststoffen en Rubber (1.660 kton) en Bouwmaterialen (1280 kton). De Industrie is de voornaamste sector die de totale hoeveelheid van 6.570 kton aan producten produceert in provincie Utrecht. Dit is bijna 5 keer van de massa van producten die door de industrie in de gemeente Utrecht zijn geproduceerd. Terwijl Landbouw, Bosbouw en Visserij in de gemeente Utrecht maar ongeveer 1% van de productie uitmaakt is het in de provincie Utrecht de op twee na grootste sector.

AFVAL EN VERWERKING

Er wordt in 2021 voor 2.080 kton aan afvalstoffen geproduceerd in de provincie Utrecht. Ook in de provincie geldt dat het totaal aan afvalstromen binnen de gemeente is vele malen kleiner dan de consumptie van virgin materialen, met de implicatie dat circulariteit op de schaal van de provincie ook nog niet mogelijk is.

Van de afvalstoffen hebben Mineralen met bijna 50% het grootste aandeel, deze zijn ook in de provincie voornamelijk afkomstig uit de sectoren Publieke Instanties en Zakelijke dienstverlening. Mineralen worden gevolgd door dierlijk/plantaardig afval (24%), voornamelijk afkomstig van de industrie en Publieke Instanties. Andere grote categorieën afvalstoffen zijn gemengd afval (265 kton) en metalen (132 kton).

In de afvalverwerking fase zien we dat een groot gedeelte wordt verwerkt door middel van Breken en Scheiden (23%). Deze verwerkingsmethode wordt vooral toegepast op mineralen en kan worden gezien als laagwaardig hergebruik. Ook wordt het Dierlijke/plantaardige afval en het slib microbiologisch behandeld, bijvoorbeeld door het afval te vergisten of te composteren (13%). Microbiologisch behandelen wordt voor het afval van de provincie relatief vaker toegepast dan bij de gemeente. 6% van de stromen wordt hergebruikt of gerecycled, voornamelijk gemengd afval en mineralen.

03 Inzicht in bedrijvigheid

Introductie

In dit hoofdstuk presenteren we inzichten met betrekking tot bedrijvigheid en werkgelegenheid in de regio Utrecht. Het doel hiervan is het beter kunnen duiden en vergelijken van de materiaalstromen en sectoren binnen gemeente Utrecht, om zo richting te geven aan het lokale en regionale circulaire beleid. Hiermee draagt deze analyse bij aan het tweede en derde subdoel van deze rapportage, namelijk door:

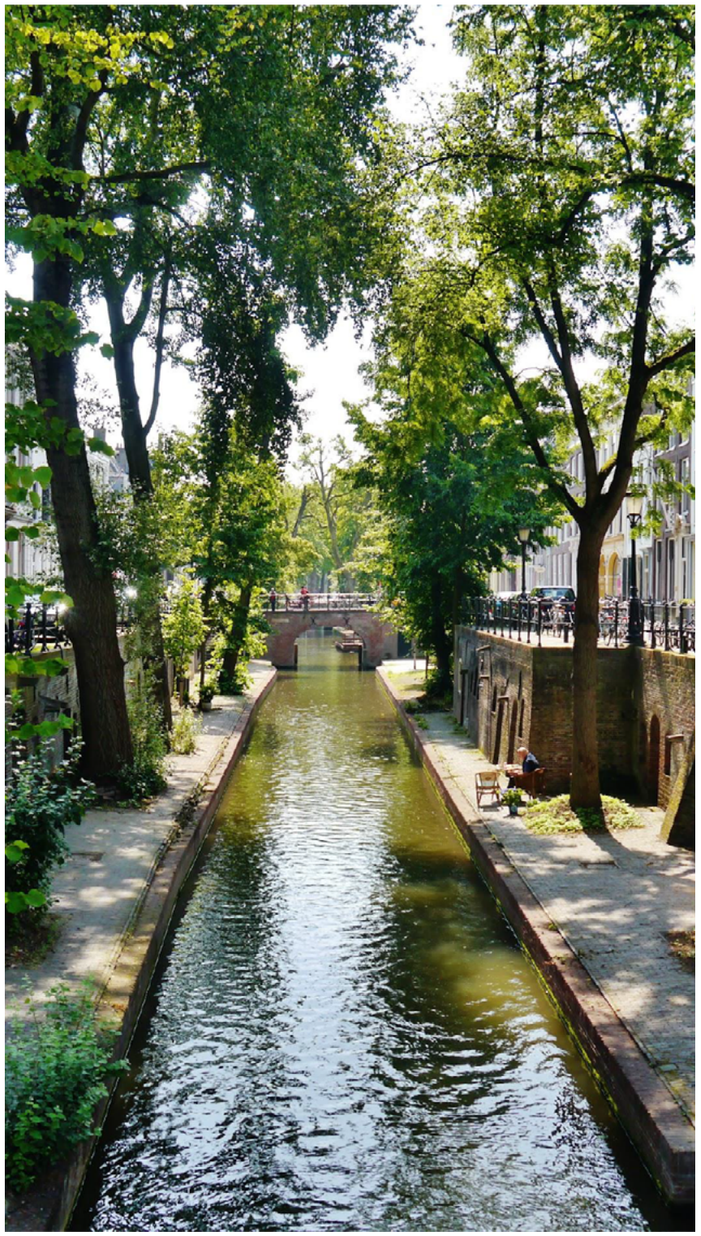
- Het leveren van achtergrondinformatie over bedrijvigheid en werkgelegenheid om te bepalen wat essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie betekent
- Expliciet de link te leggen tussen de gemeente en haar regio om zo de urgentie tot samenwerking voor het verwerken van grondstoffen te verhogen

De Utrecht Monitor[5] geeft aan dat tussen 2018 en 2021 het aantal banen binnen de gemeente utrecht is toegenomen met 25.500 tot een totaal van 288.000. Zelfs in de coronajaren was er een groei te zien van 2,7% in 2020 en 2,2% in 2021. De netto arbeidsparticipatie - het percentage van inwoners tussen de 15 en 74 jaar dat een baan heeft - steeg in 2021 naar 74,8%. Met dit percentage ligt Utrecht hoger dan de andere drie grote randsteden en het landelijk gemiddelde van 70,4%.

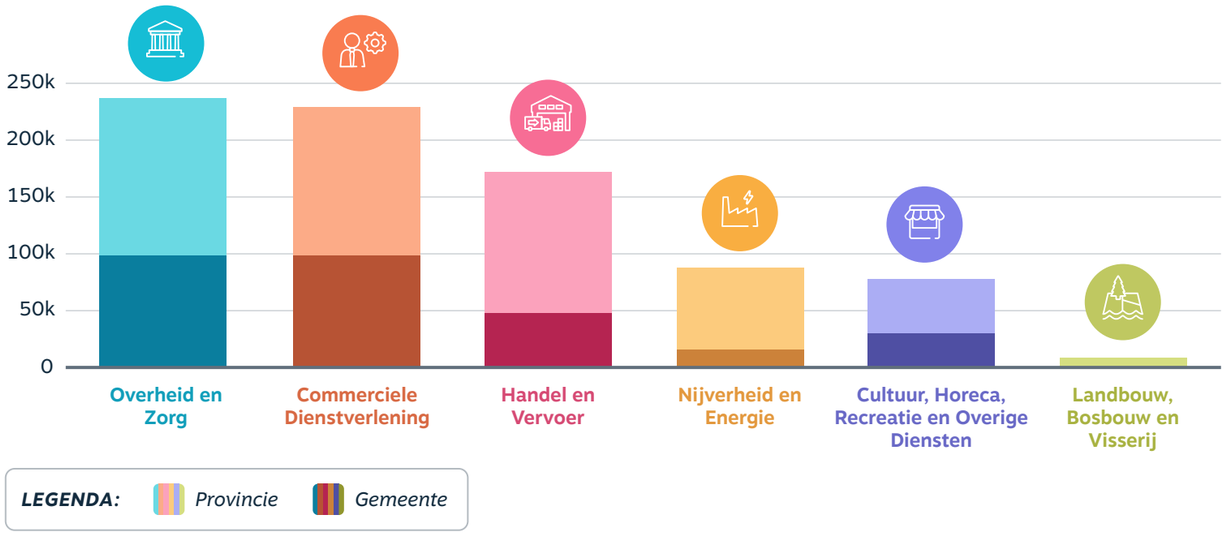
In de toekomst gaan in het kader van de transitie naar een circulaire economie een toenemend aandeel van deze werkgelegenheid veranderen in circulaire banen. Dit is maar een van de vele effecten die deze transitie met zich mee brengt. Circulaire bedrijvigheid met haar veranderende activiteiten zal ook een effect hebben op de ruimtevraag. Gezien de nu al schaarse ruimte in de gemeente Utrecht is het huisvesten van circulaire bedrijvigheid een van de meest bepalende maar dus ook kritieke factoren in het vormgeven van een circulaire economie.

Hiervoor is er een analyse gemaakt van de belangrijkste sectoren van werkgelegenheid binnen de gemeente en de provincie. Daarnaast volgt er ook een overzicht van de ruimtelijke verdeling van werkgelegenheid binnen deze sectoren. Om inzicht te bieden in hoe werkgelegenheid en bedrijvigheid gaan veranderen geven we een voorbeeld van een circulaire waardeketen. Voor het in beeld brengen van deze waardeketen wordt het model van de “Value Hill” geïntroduceerd (zie figuur 8).

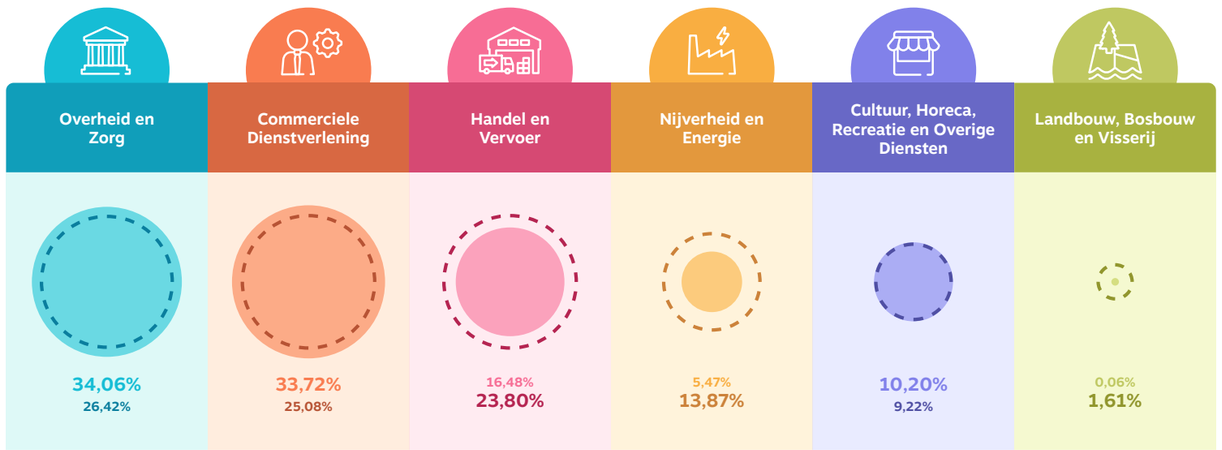
Als onderdeel van dit project zijn er twee werksessies gehouden. Om een startschot te geven aan het gesprek over essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie heeft een werksessie plaatsgevonden om criteria en (meet-)indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie vast te stellen. Daarnaast is er op basis van de inzichten uit de MSA een werksessie georganiseerd waarbij verschillenden belanghebbenden van de afvalketen hebben deelgenomen. Het doel was het verhogen voor de urgentie om samen te werken aan het realiseren van de circulaire ambities.

Werkgelegenheidsscan*

Figuur 4 *Overzicht van de absolute werkgelegenheid per sector in de gemeente en de provincie*

Figuur 5 *Overzicht van de relatieve werkgelegenheid per sector in de gemeente en de provincie*

INZICHT IN WERKGELEGENHEID

Op het eerste gezicht, is de absolute werkgelegenheid in alle 6 sectoren hoger in de provincie dan in de gemeente (zie figuur 4). Dit is te verwachten, aangezien de gemeente slechts ongeveer 22% van de totale bevolking van de provincie bevat. Wel zien we een grote concentratie van werkgelegenheid op gemeentelijk niveau binnen de sectoren Commerciële Dienstverlening, Cultuur, Horeca, Recreatie en Overige Diensten en Overheid en Zorg. Dit kan worden verklaard door het feit dat de gemeente een divers commercieel centrum is met veel recreatieve instellingen, bedrijven en het grootste overdekte winkelcentrum van Nederland. Deze sectoren die de meeste werkgelegenheid bieden zijn sectoren met relatief kleine materiaalstromen. Bijvoorbeeld consumeren de publieke instanties, zorg en onderwijs 7% van de materialen en veroorzaken rond 30% van het gemeentelijke afval, terwijl deze sector wel de meeste werkgelegenheid binnen de gemeente biedt.

Binnen de sectoren van Overheid en Zorg en Commerciële Dienstverlening heeft de gemeente een relatief groter aandeel dan de provincie (zie figuur 5). Bovengaande trends kunnen verklaard worden doordat er veel mensen in de gemeente wonen en doordat de overheids- en zorginstanties in de stad geconcentreerd zijn. Ook de hoge percentages in vergelijking tot de andere sectoren liggen hieraan te grondslag. Handel en Vervoer; Nijverheid en Energie; en Landbouw, Bosbouw en Visserij komen relatief weinig voor binnen de gemeente en relatief meer voor in de provincie. Dit zijn allemaal activiteiten met een groter ruimtebeslag. Ook gaan er in deze sectoren over het algemeen grotere materiaalstromen om. Zo verbruikt de industrie in de provincie bijna 80% van de materialen, terwijl de werkgelegenheid in deze sector laag is (Nijverheid en Energie). De Landbouw, Bosbouw en Visserij is de op twee na grootste consument van materialen in de provincie, maar biedt van alle sectoren de minste werkgelegenheid.

** Voor de methode van deze scan zie Annex 4*

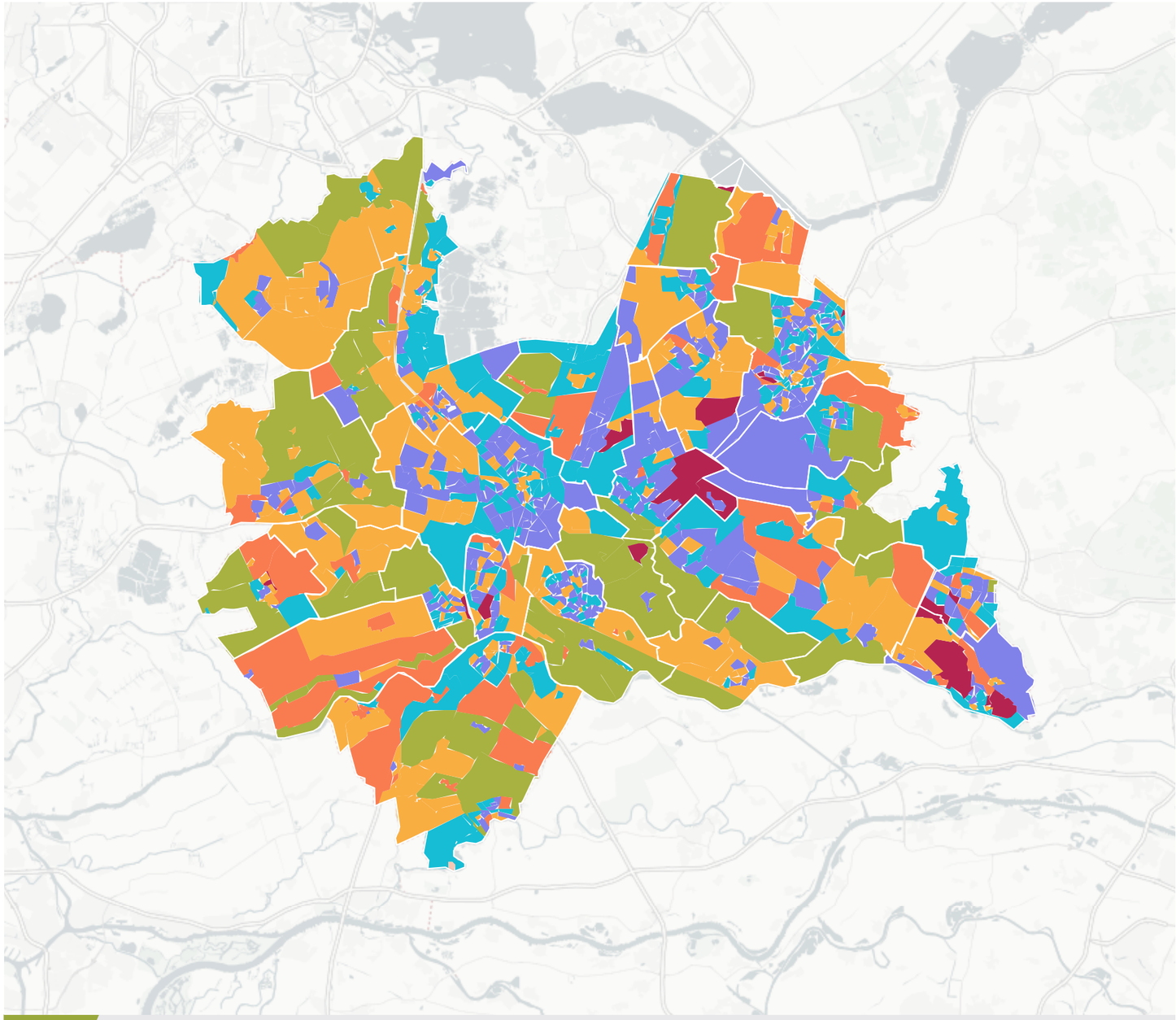
Ruimtelijke verdeling werkgelegenheid

RUIMTELIJKE VERDELING WERKGELEGENHEID

Om verder inzicht te krijgen in de verdeling van de werkgelegenheid in de provincie en de gemeente Utrecht is er ook een ruimtelijke visie gerealiseerd (zie figuur 6). Wat hieraan opvalt is de ‘ring’ aan landbouwactiviteiten rondom het stedelijk gebied waar evenzeer Nijverheid en Energie ook een grote rol spelen. Deze ruimtelijke verdeling kan verklaard worden door de lagere bevolkingsdichtheid aan de rand van de provincie. Bovendien is in het oosten van de provincie een grotere concentratie van Cultuur, Horeca, Recreatie en Overige diensten. In de stedelijke gebieden zoals rondom de stad Utrecht en Amersfoort staan de sectoren Overheid en Zorg en Commerciële Dienstverlening centraal. De analyse van de absolute, relatieve en ruimtelijke verdeling van de werkgelegenheid is opgesteld om inzicht te krijgen in dominante sectoren binnen Utrecht en de (ruimtelijke) verdeling daarvan. Dit kan vervolgens grondslag bieden aan de analyse van de circulaire trends in het volgende hoofdstuk.

Omschrijving

- Nijverheid en energie
- Commerciële dienstverlening
- Overheid en Zorg
- Handel, vervoer en horeca
- Cultuur, recreatie en overige diensten
- Landbouw, Bosbouw en Visserij

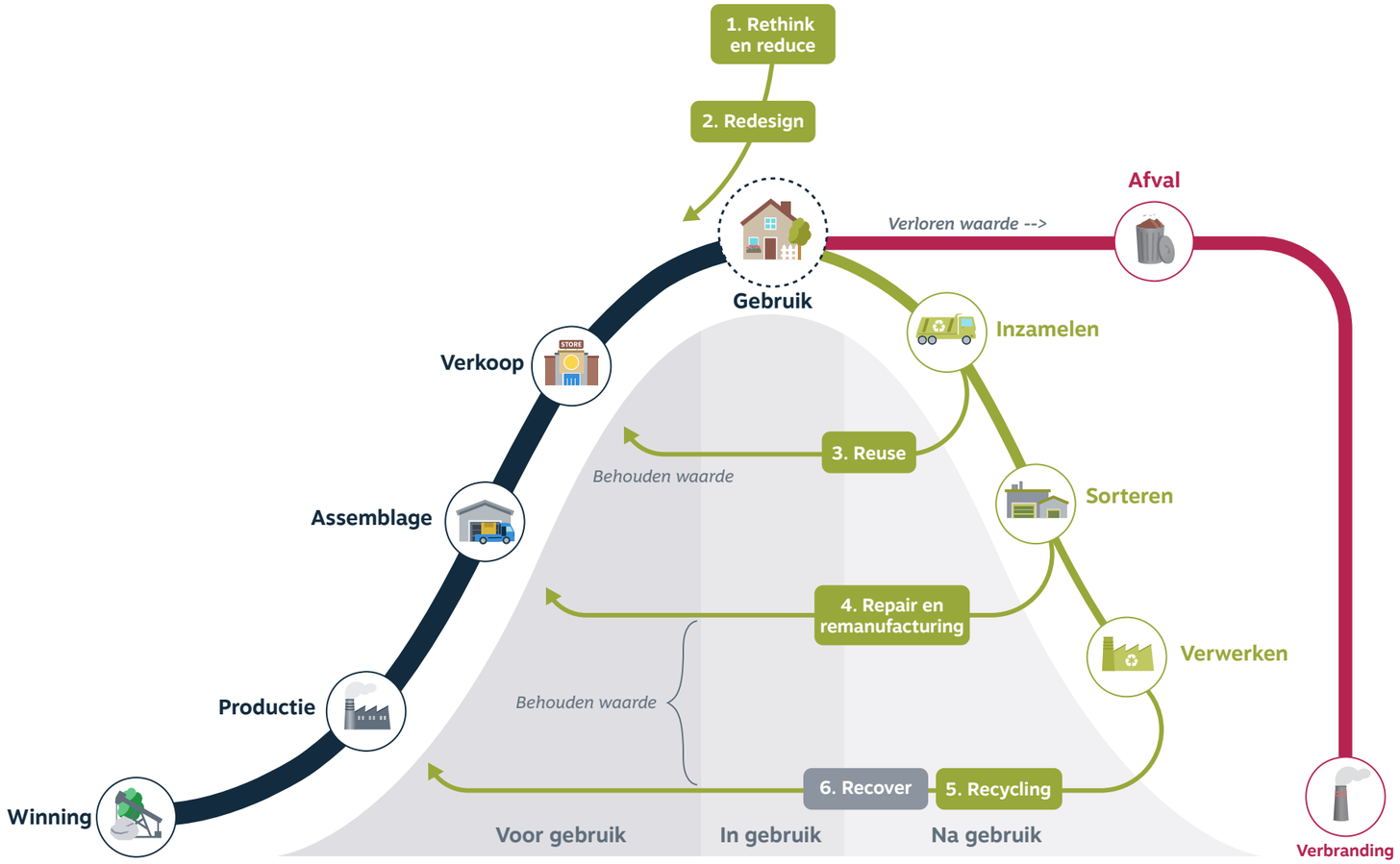
Figuur 6 *Kaart van de provincie Utrecht met overzicht van werkgelegenheid per sector*

Case study circulaire waardeketens

WAARDEKETENS BEGRIJPEN MET DE “VALUE HILL”

Met een circulaire waardeketen wordt een serie economische activiteiten binnen een productieketen bedoeld waarmee economische waarde wordt toegevoegd. Deze activiteiten resulteren in goederen of diensten die worden geleverd aan bedrijven, overheden of consumenten. Om tot een circulaire economie te komen moet er nog veel veranderen. Intensievere samenwerking in de waardeketen is een van de belangrijkste voorwaarden. Een producent moet samen met verkopers, verwerkers en consumenten samenwerken om ketens te kunnen sluiten en zo de impact op de planeet te beperken en bij te dragen aan maatschappelijke waarden.

Om van de huidige lineaire economie naar een circulaire economie te komen zijn maatregelen nodig. Deze worden hieronder gelinkt aan het raamwerk van de “Value Hill” (zie figuur 7). De “Value Hill” visualiseert hoe waarde in een circulaire economie kan worden behouden. De eerste “voor gebruik” fase geeft de stijgende waarde van een product tijdens de productie weer. De tweede fase geeft het gebruik van een product weer, waarin de waarde maximaal is. De derde fase geeft de fase na het gebruik weer. De waarde neemt hier snel af. Echter, het doorstromen van het volledige product of onderdelen daarvan naar een eerdere fase leidt tot het instandhouden van een hoge waarde. Hierbij helpen de stappen uit de R ladder (weergegeven in het groen).

Figuur 7 *Overzicht van de R-strategieën in de ‘Value Hill’*

Case study circulaire waardeketens

DE WAARDEKETEN VAN DE CLIQUE

Een voorbeeld uit Utrecht dat de productieketen op een circulaire manier verwerkt is bij de Clique. Deze organisatie gebruikt organische reststromen zoals etensresten en koffiedik van bedrijven als voedingsbodem voor nieuwe producten. De “Value Hill” is dan ook van toepassing op hun bedrijfsmodel: Na het gebruik van organische producten, worden de reststromen opgehaald door de Clique waarna ze worden verwerkt tot hoogwaardig compost. Deze compost hersteld (recover) de nutriënten van de organische producten die dan weer als voedingsbodem voor onder andere oesterzwammen wordt gebruikt.

Werksessie essentiële bedrijvigheid

In deze werksessie zijn de indicatoren besproken op basis waarvan kan worden bepaald of een bedrijf essentieel is in het kader van circulaire economie. Voor een beschrijven van de werksessie zie Annex 1.

Indicator 1: Score op de R ladder

- Draagt de activiteit bij aan producten slimmer gebruiken en maken?
- Draagt de activiteit bij aan de levensduur van producten en onderdelen verlengen?
- Draagt de activiteit bij aan de nuttige toepassing van materialen?

Indicator 2: Toepassing op een materiaal met grote kwantiteit/impact?

- Heeft de activiteit toepassing op een materiaal dat momenteel veel gebruikt wordt?
- Heeft de activiteit toepassing op een materiaal met een grote ingebedde impact?
- Heeft de activiteit toepassing op een veelgebruikt of impactvol materiaal in de toekomst?

Indicator 3: Heeft het een lokale schaal/relevantie?

- Sluit de activiteit aan bij de lokale context?
- Sluit de activiteit aan bij de lokale ambities m.b.t. CE?
- Betreft het een onderdeel van een keten met lokale binding of drempelwaardes van transport?
- Is er al een bedrijf in de regio met een vergelijkbare activiteit?

04 Analyse van circulaire trends

Introductie circulaire trends

INTRODUCTIE

De verschillende sectoren hebben meerdere circulaire potentie voor hun bijdrage aan het realiseren van een circulaire economie. Tegelijkertijd zal het realiseren van een circulaire economie ook leiden tot een verandering van de huidige ruimtelijke en economische inrichting.

In dit hoofdstuk presenteren we enkele aanvullende inzichten en analyses op drie thema's:

1. **Afvalketens**
2. **Bouwsector**
3. **Zorgsector**

KEUZE VOOR DE CIRCULAIRE TRENDS

Zowel het vraagstuk omtrent de **afvalketens** en de bouw zijn sterk gekoppeld aan het spelende vraagstuk rondom schaarse ruimte en het vormgeven van circulaire bedrijvigheid. Afval is voor de gemeente Utrecht een bijzonder interessant onderwerp met betrekking tot de circulaire economie omdat door de unieke geografische situatie het afvalbeheer grotendeels in handen van Stadsbedrijven ligt. Hierdoor heeft de gemeente Utrecht veel sturing.

Voor de **bouwsector** geldt dat deze sector een grote input en output aan materialen heeft. Gemeente Utrecht heeft een grote bouwopgave met een grote materiaalvraag. Tegelijkertijd is de bouw een sector die veel ruimte in beslag neemt maar ook zorgt voor veel werkgelegenheid. In het kader van de circulaire economie kan dus veel winst in de bouwsector te behalen.

Utrecht heeft een cluster aan zorginstellingen met organisaties zoals universiteit, ziekenhuizen en brancheverenigingen. Utrecht profileert zich op basis van dit cluster als "the heart of health"6. Vanuit economisch en ruimtelijk perspectief is het daarom een belangrijk sector voor het in kaart brengen van belangrijke circulaire trends. Vanuit een materialen perspectief is de **zorgsector** ook een interessante sector omdat hele specifieke eisen aan de materialen en aan het afval worden gesteld.

Voor deze drie thema's worden in dit hoofdstuk eerst de drie sectoren geïntroduceerd en de circulaire uitdagingen geïdentificeerd door expliciete links te leggen naar de eerder analyses. Vervolgens worden de circulaire kansen geïdentificeerd door middel van aanvullende analyses, namelijk door

- Ruimtelijke analyse (afvalketens)
- Analyse woningbouwprognose, materiaal- vraag en impact (bouwsector)
- Case study materiaalvraag en impact (zorgsector)

Afvalketens

AFVALKETENS IN UTRECHT

Bij deze trend kijken we naar een aantal specifieke afvalketens in Utrecht. De MSA geeft inzicht in de gemeentelijke en provinciale afvalstromen en de verwerkingswijze van deze afvalstromen. Een verdieping van deze analyse kan middels het evalueren van het ruimtelijke component van de verwerkingsketen. Hoe worden de grootste stromen momenteel verwerkt? En waar? Aan de hand van data van de Afval Verwijdering Utrecht (AVU) is voor de grootste huishoudelijke afvalstromen onder het beheer van de AVU (GFT-afval; Glas; Huishoudelijk restafval; Grof huishoudelijk afval, Oud papier en karton en textiel) de verwerkingsketen in kaart gebracht. De verwerkingsketens staan op de volgende pagina in het kort beschreven.

In de transitie naar een circulaire economie moeten er keuzes worden gemaakt over welke delen van de circulaire kringlopen lokaal gevestigd zouden moeten zijn en welke delen in de regio of nationaal of internationaal gevestigd kunnen worden. Hiervoor kan het overzicht van de huidige afvalketens dienen als eerste stap om te bepalen waar veranderingen nodig zijn. Dit overzicht wordt aangevuld met een overzicht van waar welke afvalverwerkende bedrijven gevestigd zijn. Dit geeft inzicht in de huidige alternatieven voor de vestiging van circulaire kringlopen.

CIRCULAIRE UITDAGINGEN IN AFVALBEHEER

In een circulaire economie is de belangrijkste factor het verminderen van de hoeveelheid afval die wordt geproduceerd. Dit kan worden bereikt door middel van het ontwerpen van producten die langer meegaan, gemakkelijker te repareren zijn en beter kunnen worden gerecycled. Dit vraagt om een fundamentele verandering in de manier waarop we producten ontwerpen, produceren en gebruiken.

Daarnaast is er verbetering mogelijk in de infrastructuur voor het sorteren en recyclen van afval. Hierbij gaat het om het implementeren van innovaties met betrekking tot het effectieve scheiden van afvalstromen en het terug winnen van hoogwaardige grondstoffen.

Verder is het creëren van een mentaliteits-verandering noodzakelijk om ervoor te zorgen dat consumenten en bedrijven hun afval op de juiste manier scheiden en verwerken.

DE HUIDIGE AFVALKETENS IN KAART

GFT-afval

Uit figuur 8 kan worden opgemaakt dat het GFT-afval uit de regio's Amersfoort, Veenendaal en Utrecht zich gedeeltelijk afspeelt op regionale schaal. Het afval wordt buiten de regio vergist en gecomposteerd in zowel Wilp en Wijster. Hierbij wordt groen gas geproduceerd, wat gebruikt wordt voor de opwek van elektriciteit voor eigen gebruik en voor levering aan het elektriciteitsnet.

Huishoudelijk restafval

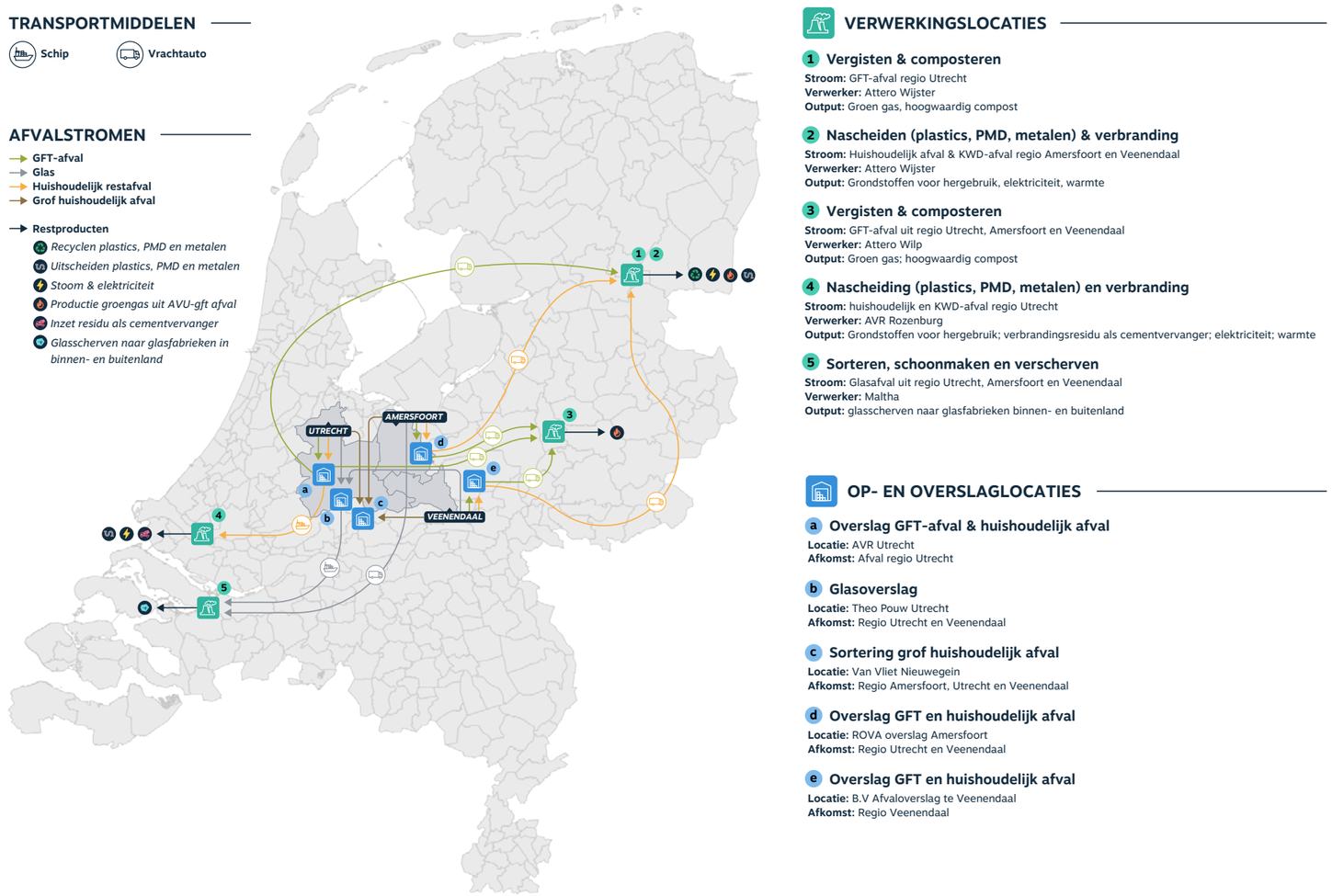
Het huishoudelijk restafval uit de regio's wordt verwerkt in Rozenburg en Wijster. Na het nasheiden van plastics, PMD en metalen wordt het restafval verbrand waarbij stoom, warmte en elektriciteit vrijkomt. Dit wordt aan bedrijven en huishoudens geleverd.

Grofafval

Het grof huishoudelijk afval wordt in de scheidingsinstallatie van Vliet in Nieuwegein gescheiden in grondstoffen en brandbaar afval.

Glasafval

Verpakkingsglas uit provincie Utrecht wordt afgevoerd naar Maltha in Heijningen. Hier wordt het glas gesorteerd, schoongemaakt en verscherfd. Vervolgens worden de glasscherven geëxporteerd naar glasfabrieken in het binnen- en buitenland.

Figuur 8 *Overzicht van Utrechtse afvalstromen en bijbehorende verwerkingslocaties en op- en overslaglocaties*

DE HUIDIGE AFVALKETENS IN KAART

Oud papier en karton

Uit figuur 9 kan worden opgemaakt dat Oud papier en karton vanuit de drie regio's Utrecht, Amersfoort en Veenendaal naar 3 overslaglocaties in Utrecht, Soesterberg en Ede wordt gebracht. Vervolgens wordt het in bulk naar de papierfabriek van Smurfit Kappa in Renkum vervoerd voor verwerking in nieuwe papier- en kartonproducten.

Textielafval

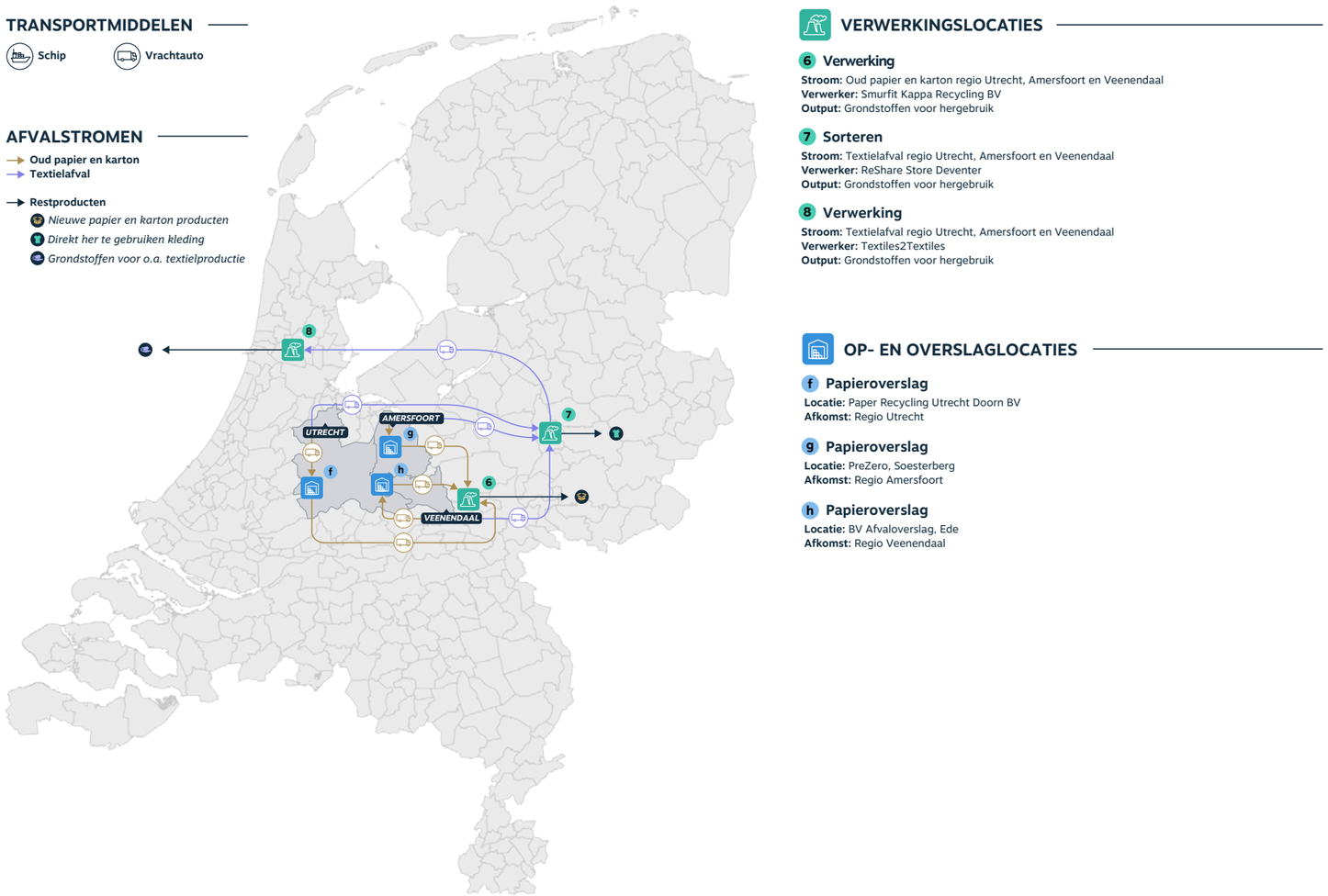
Van de 11 gemeenten die wel onder het AVU-contract leveren, brengt Reshare het ingezamelde textiel naar hun sorteercentrum in Deventer, waar het wordt gesorteerd. Het herdraagbare deel gaat o.a. naar Reshare-winkels en de rest gaat voor een tweede sorteerslag naar Textiles2Textiles in Wormerveer. Het gesorteerde materiaal wordt vervolgens op verschillende locaties in Nederland en het buitenland verwerkt.

Luiers en incontinentiemateriaal

Luiers worden na de gecombineerde inzameling gebracht naar de Afvalenergiecentrale ARN in Nijmegen voor verwerking (niet alle gemeenten doen mee). De locatie van de afvalstroom is niet aangegeven op de kaart.

Oude medicijnen en injectienaalden

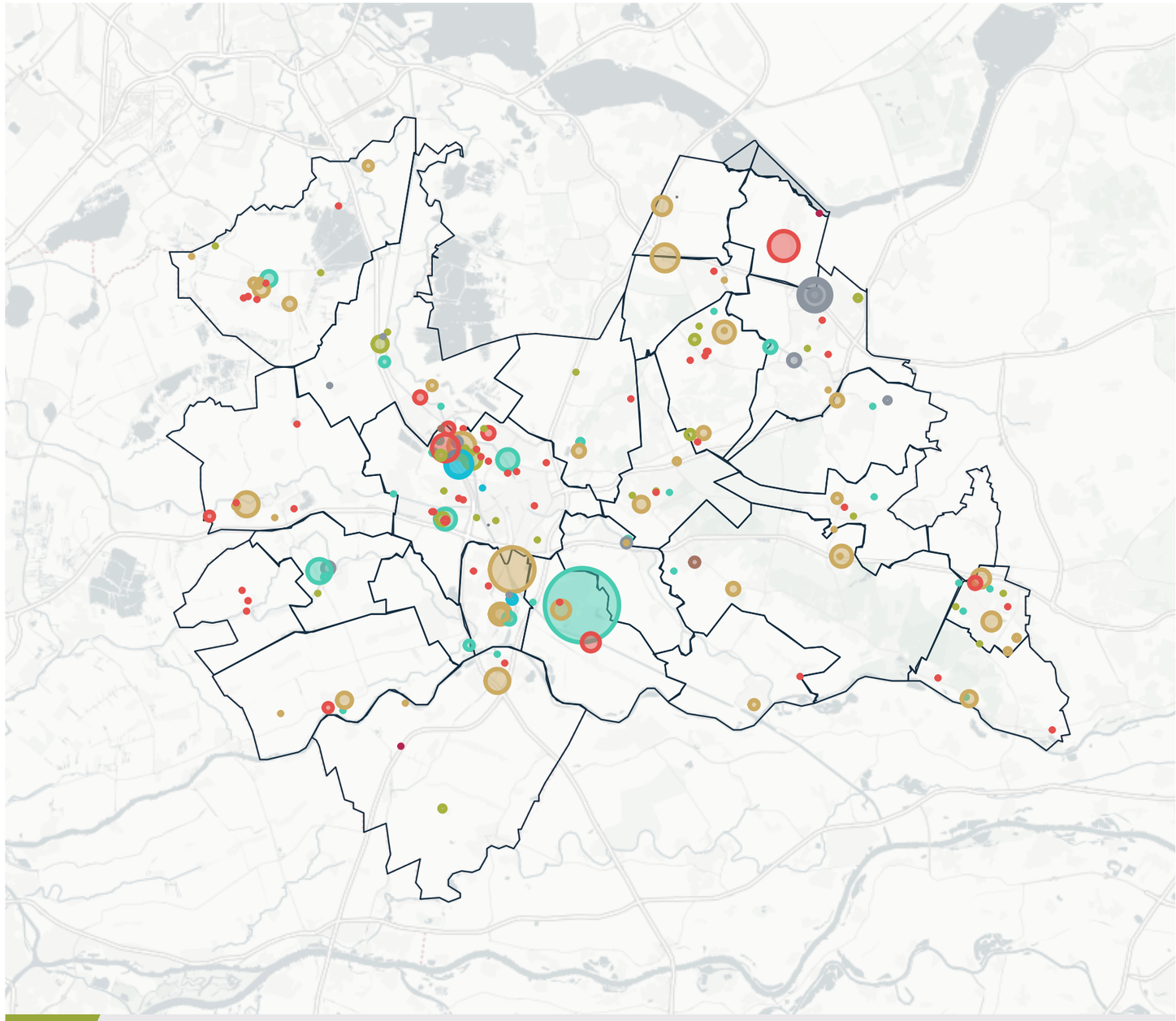
Stadsbedrijven Utrecht verzamelt de afvalstroom en Renewi in Nieuwegein verwerkt deze op verschillende locaties in Nederland. De locatie van de afvalstroom is niet aangegeven op de kaart.

Figuur 9 *Overzicht van Utrechtse afvalstromen en bijbehorende verwerkingslocaties en op- en overslaglocaties*

AFVALVERWERKENDE BEDRIJVEN IN KAART

Op figuur 10 is er overzicht afgebeeld van alle afvalverwerkende bedrijven in de provincie Utrecht. De grote van de cirkels is geschaald op de respectievelijke werkgelegenheid van de locatie. In (het noorden van) de gemeente Utrecht is er een concentratie van verscheidene soorten afvalverwerking zoals Sanering en Overig Afvalbeheer, Inzameling van Onschadelijk Afval en Winning en Distributie van Water. In de omgeving van Nieuwegein en Houten zijn er grotere verwerkingslocaties van respectievelijk Inzameling van Onschadelijk Afval en Afvalwaterinzameling en Behandeling. Daarnaast heeft bijna elke gemeente haar eigen inzameling van Onschadelijk Afval en Sanering en Overig Afvalbeheer.

Omschrijving

- Afvalwaterinzameling en -behandeling
- Winning en distributie van water
- Inzameling van onschadelijk afval
- Behandeling van onschadelijk afval
- Sanering en overig afvalbeheer
- Gesorteerd materiaal voorbereiden tot recycling
- Behandeling van schadelijk afval
- Inzameling van schadelijk afval

Figuur 10 *Kaart van de provincie Utrecht met aanwezige afvalverwerkende bedrijven*

CASE STUDY CIRCULAIRE WAARDEKETENS

DE RUIMTELIJK ECONOMISCHE IMPACT VAN DE TRANSITIE

Een kernelement van de circulaire economie is het ontwerpen van grondstofkringlopen, waarin materialen hoogwaardig blijven circuleren. In een dergelijk economisch systeem gaan dan ook nieuwe economische activiteiten plaatsvinden. Dit gaat gepaard met een andere ruimtevraag.

Sommige materiaalstromen lenen zich mogelijk voor kringloopsluiting op lokale of regionale schaal, terwijl andere complexe materialen misschien nog steeds optimaal op internationale schaal verwerkt kunnen worden. Om kringlopen te sluiten moeten materialen zo hoogwaardig mogelijk worden toegepast. Dat betekent dat vanuit het perspectief van een circulaire economie een regio niet per se zelfvoorzienend hoeft te zijn. De optimale schaalgrootte voor kringloopsluiting verschilt per materiaal en is afhankelijk van factoren zoals schaarste, transport, productieprocessen en geopolitiek.

CIRCULAIRE KANSEN

Voor drie casussen is tijdens de werksessie over grondstofverwerkende bedrijven (zie kader) gesproken over de circulaire potentie en de ruimtelijk economische implicaties hiervan. Onderstaand wordt kort gepresenteerd wat het kernpunt van elke van de drie casussen is.

Inzamelen GFE

Het apart inzamelen van GFE-afval in gestapelde woningen is verplicht volgens EU-wetgeving. GFE is ongeveer 30% van het huishoudelijke restafval. Door dit gescheiden in te zamelen, kan een groot deel van het restafval worden verminderd. Er wordt gewerkt aan een inzamelketen van keuken tot verwerking in samenwerking met de gemeente Rotterdam.

Scheiden papier en kartonafval

Papier en karton worden gezamenlijk ingezameld en gescheiden en verwerkt bij PRU in Utrecht, wat het benodigde transport verminderd, het uiteindelijke verwerkingsproces vereenvoudigt en het product van hogere kwaliteit maakt. Kansen voor circulaire innovatie zitten in het digitaliseren van materialen en de overstap van plastic naar karton.

Hergebruik beton

Het recyclen van beton is belangrijk, maar het brengt ook uitdagingen met zich mee vanwege de ruimte die het vraagt en in het slim koppelen van nieuwe projecten aan wat er aan materiaal vrijkomt. Op dit moment is het aanbod van gerecycled beton laag omdat er weinig hergebruikt materiaal wordt aangeleverd.

Werksessie grondstofverwerkende bedrijven

In deze werksessie werden de belangrijkste inzichten uit de MSA met betrekking tot afval gepresenteerd aan sleutelfunctionarissen van de gemeente Utrecht. Vervolgens zijn deze inzichten tijdens een open gesprek gespiegeld aan de professionele ervaringen van de individuele personen. Er waren verschillende personen aanwezig die zich elk met verschillende aspecten van dit onderwerp bezighouden, waaronder het beheer van de openbare ruimte, de inzameling van huishoudelijk afval en de verwijdering van afval in Utrecht.

Tijdens de bijeenkomst werden er verschillende vragen opgeworpen, waaronder de vraag hoe om te gaan met bedrijven die deel uitmaken of verwacht worden een deel uit te maken van de circulaire economie en op welke schalen kringlopen kunnen worden gesloten.

Aan het einde van de werksessie werden voor drie relevante afvalketens de circulaire potentie gediscussieerd door te bepalen wat de huidige uitdagingen zijn en wat mogelijkheden zijn voor het sluiten van kringlopen. Specifiek is er tijdens het gesprek ingegaan op de afvalketen van GFE/GFT, papier en karton en beton. Elk van deze afvalketen heeft zijn eigen unieke eigenschappen en circulaire potentie. Voor meer informatie zie Annex 2.

Circulaire bouwsector

DE BOUWSECTOR IN UTRECHT

De bouwsector is een belangrijke economische sector die door de grote materiaalstromen een sleutelrol kan spelen in het zoeken van innovatieve oplossingen voor de circulaire economie. De gemeente Utrecht heeft ambitieuze plannen voor het realiseren van een circulaire economie en dit betekent dat er een grote verandering plaats moet vinden in de manier waarop gebouwen worden ontworpen, gebouwd en gebruikt.

De bouwsector in Utrecht is goed ontwikkeld en biedt werkgelegenheid aan een groot aantal professionals. Er zijn verschillende bouwbedrijven gevestigd in Utrecht, enkele voorbeelden zijn: BAM, Heijmans, VolkerWessels, Adex en Strukton. Naast deze grote bouwbedrijven zijn er ook diverse kleinere bedrijven gevestigd in Utrecht die zich op gebieden naast het bouwen zelf richten, zoals ontwerp, restauratie, renovatie en beheer en onderhoud. In Utrecht zijn er dus diverse bouwbedrijven actief in de hele bouwketen, die allen bijdragen aan de ontwikkeling en vernieuwing van de stad en haar omgeving.

DE CIRCULAIRE UITDAGINGEN VAN DE BOUWSECTOR

Uit de MSA blijkt dat de bouwsector in de gemeente Utrecht ongeveer een kwart van alle materialen consumeert en minimaal 5% van het afval genereert. Door deze grote materiaalstromen is de bouwsector is een belangrijke sector in het realiseren van de Utrechtse ambities. Een transitie naar een circulaire economie is hiervoor noodzakelijk.

Het vinden van manieren om materialen en grondstoffen op een circulaire manier te gebruiken en afval te verminderen is een uitdaging. Het hergebruik van materialen en grondstoffen is nu nog niet voldoende geïntegreerd in de bouwsector. Het verminderen van de milieu-impact van de bouwsector is ook nodig om aan de ambities te voldoen. Dit betekent dat er bij de bouw en renovatie van gebouwen en infrastructuur meer gebruik moet worden gemaakt van duurzame energie en hernieuwbare materialen. Een voorwaarde voor het creëren van een circulaire economie in de bouwsector is dat alle betrokken partijen samenwerken om materialen en grondstoffen zo efficiënt mogelijk te gebruiken en afval te verminderen. Hiervoor is een verandering van mindset en werkwijze nodig binnen de hele sector, van ontwerp tot en met sloop.

Voor de bouw zijn de nationale circulaire doelstellingen uitgewerkt in de Transitieagenda Circulaire Bouweconomie en het Uitvoerings-programma. In 2030 is het doel om 50% minder primaire grondstoffen te verbruiken, en in 2050 wil Nederland een volledig circulaire economie zijn. In lijn hiermee wordt de milieuprestatie van gebouwen (MPG) tot 2030 aangescherpt naar 0,5. Daarnaast ondervindt ook de bouwsector in toenemende mate de effecten van de stikstofproblematiek. Dit vraagt ook om nieuwe, schonere manieren van bouwen.

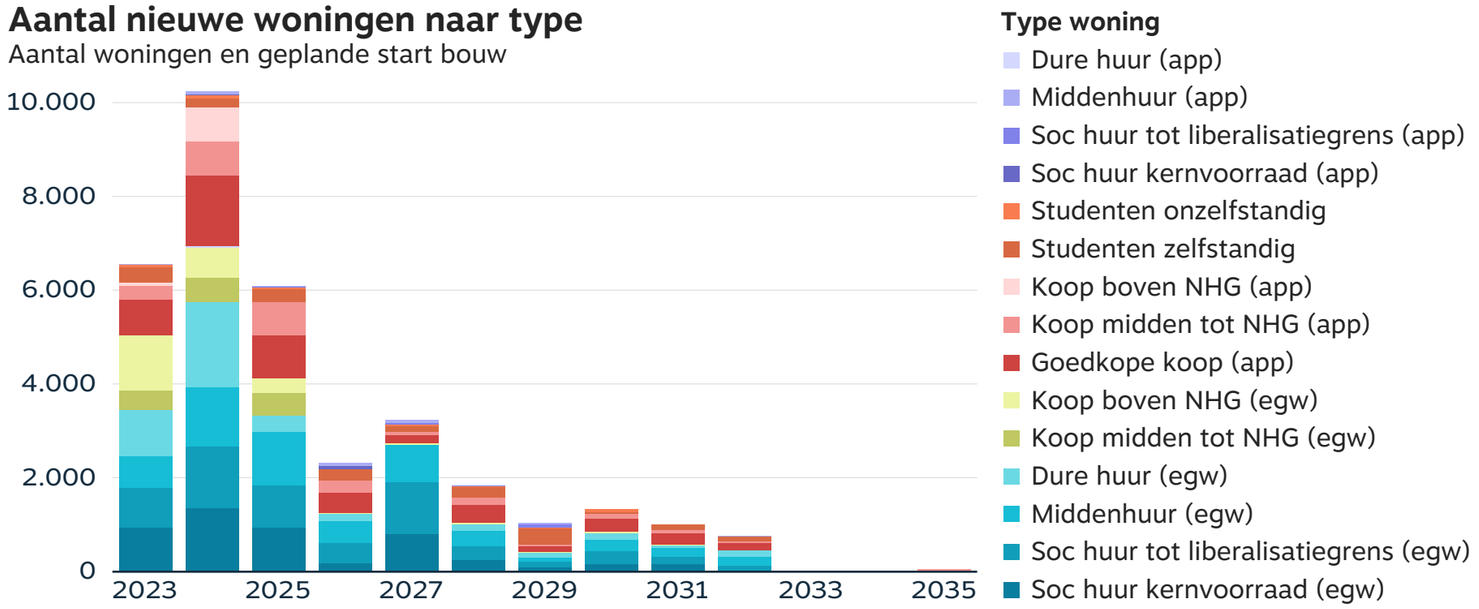

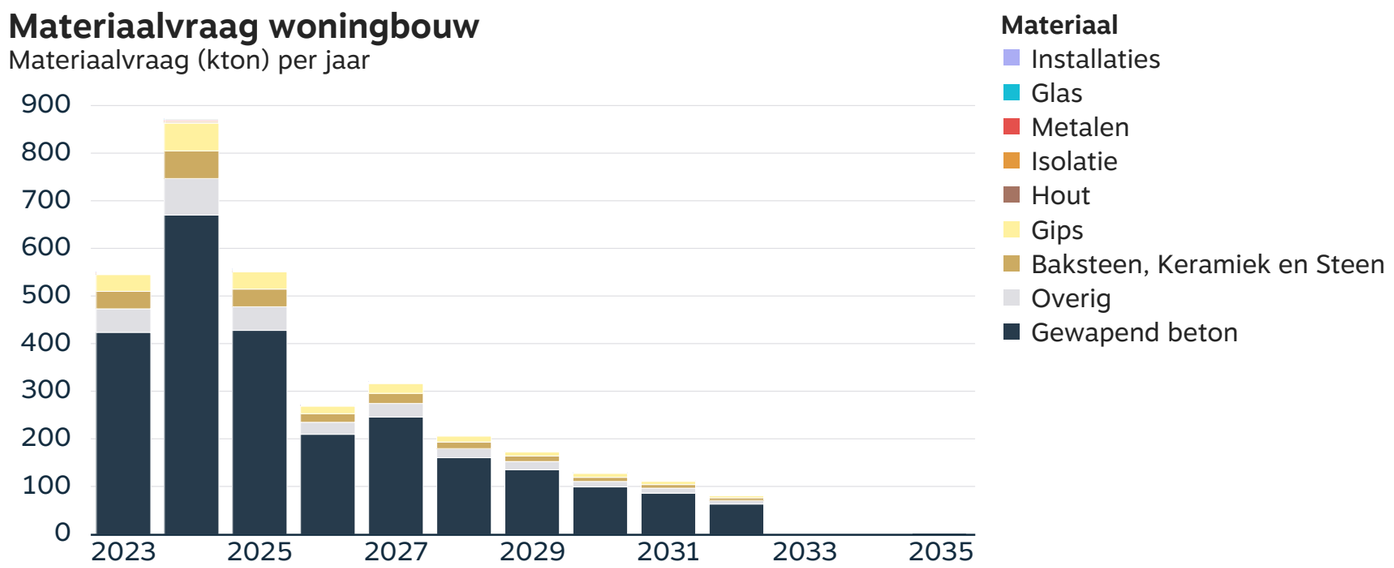
PROGNOSE WONINGBOUW

Recent onderzoek van Metabolic toont aan dat indien we doorgaan met de huidige manier van bouwen en de huidige woningbouwplannen, we in 2027 door het koolstofbudget van de woningbouw heen zijn. Ook gemeente Utrecht speelt een rol in dit scenario, met een relatief grote woningbouwopgave. Aan de hand van het Meerjarenplan Ruimte zijn de hoeveelheid en type woningen die tot 2035 gebouwd gaan worden in kaart gebracht. Op basis van deze getallen is berekend wat de geplande materiaalvraag is voor de nieuwbouw van woningen in gemeente Utrecht in de komende jaren*.

In 2023, 2024 en 2025 zien we een piek van woningen die gebouwd gaan worden (zie figuur 11). Deze is in 2024 het hoogst, met meer dan 10.000 woningen. In deze drie jaren worden studentenwoningen gebouwd, in de daarop volgende jaren niet meer. Het grootste aandeel aan woningen dat gaat worden gebouwd zijn huurwoningen, gevolgd van koopwoningen en studentenwoningen. Bij de materialen die zijn gekoppeld aan deze woningbouwplannen gaat qua massa het in eerste instantie om gewapend beton, gevolgd van baksteen, keramiek en steen en overige materialen. Op de vierde plaats staat gips, gevolgd van materialen zoals hout, isolatiemateriaal, metalen, glas en installaties.

** Hiervoor is gebruik gemaakt van het Urban Mining Model van Metabolic. Dit model is gebaseerd op een status quo scenario, waarin wordt gebouwd met momenteel overheersende materiaalkeuzes.*

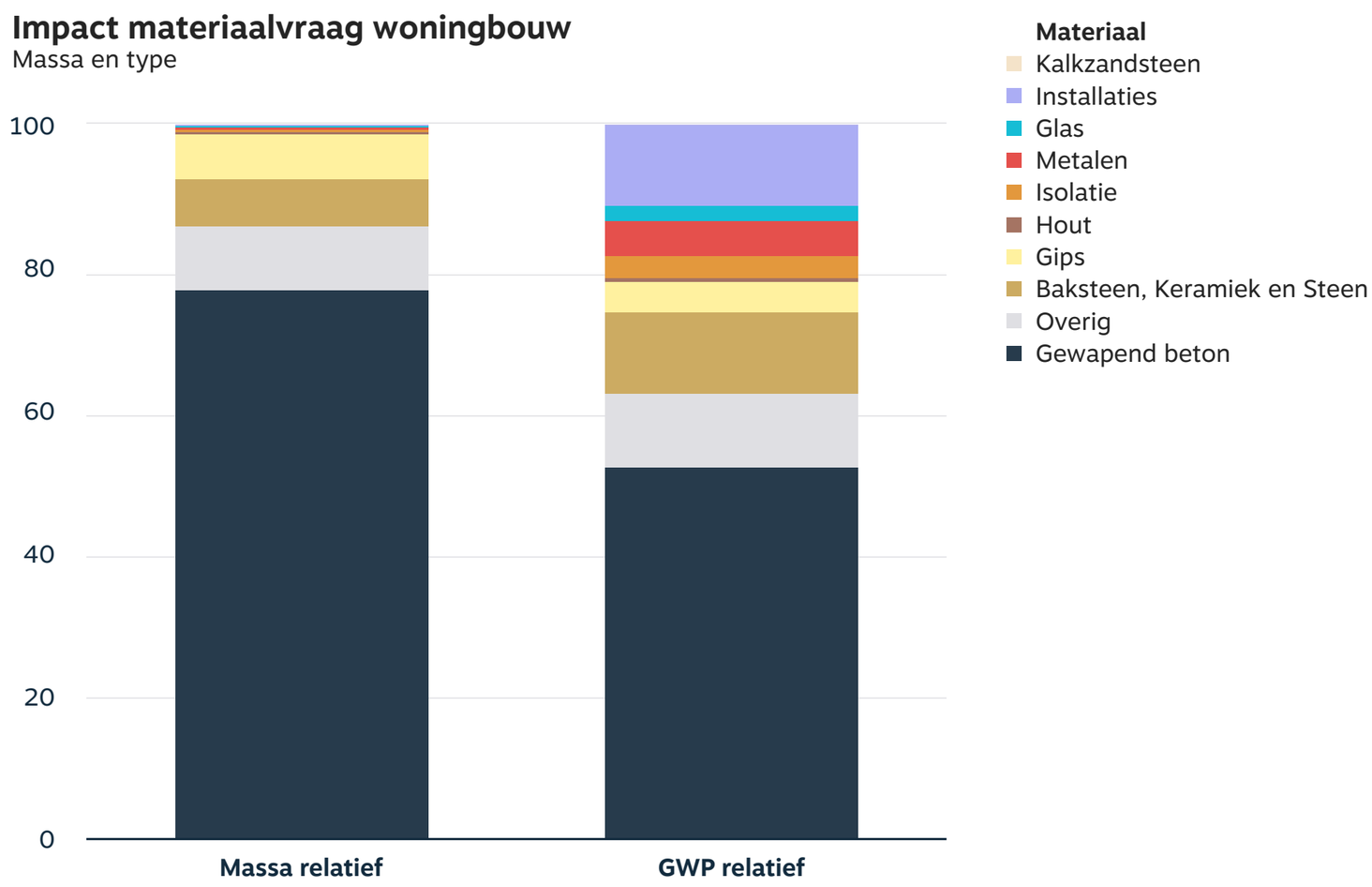
Figuur 11 *Overzicht van aantal type woningen naar type en de materiaalvraag in de woningbouw*

VAN ENERGIETRANSITIE NAAR OOG VOOR MATERIALEN

In de afgelopen jaren is er veel aandacht voor het verminderen van (fossiele) energieconsumptie in gebouwen. De gebruiksfase van een gebouw is nu nog verantwoordelijk voor de grootste deel van de CO_2-impact. Naarmate in de komende jaren de energiemix verschoont, verschuift het evenwicht. Daarom wordt de keuze voor duurzame, lage impact materialen toenemend belangrijker.

INGEBEDDE IMPACT VAN BOUWMATERIALEN

Met kengetallen voor de bouwindustrie in Nederland is berekend wat de verwachte ingebedde impact is van de materiaalvraag van de woningbouwplannen (zie figuur 12). De impact wordt weergegeven op basis van het global warming potential (GWP). Hieruit komt naar voren dat de grootste impact komt door het gebruik van gewapend beton, gevolgd door installaties en baksteen, keramiek en steen. Andere bouwmaterialen met een relatief hoge impact zijn metalen, gips en isolatie. Het valt op dat een materiaalgroep zoals installaties op basis van massa het kleinste aandeel heeft aan de materiaalvraag maar wel leidt tot een relatief hoge impact.

Figuur 12 *Overzicht van de impact van de materiaalvraag in de woningbouw*

CIRCULAIRE KANSEN

Voor de komende jaren zijn de woningbouwplannen in Utrecht gedetailleerd in kaart gebracht, evenals de bijbehorende materiaalvraag en de verbonden CO_2-impact. Deze grootschalige bouwactiviteiten hebben echter ook een hoge milieubelasting, zowel in termen van materiaalgebruik als CO_2-impact, en maken het belang van de bouwsector bij het tegengaan van milieueffecten duidelijk.

Bovendien vergt de bouw- en sloopketen veel ruimte, zowel fysiek als logistiek. In Utrecht, waar de beschikbare ruimte beperkt is, is dit een belangrijk aandachtspunt. De bouwsector is een sector met een grote vraag naar materialen en een aanzienlijke milieu-impact, en de meeste materiaalstromen, ruimtebehoefte en economische activiteiten zijn lokaal geconcentreerd in Utrecht en de omliggende regio. Dit biedt dan ook tal van kansen voor het bevorderen van een circulaire economie in de bouwsector.

Door middel van beleidsmaatregelen, samenwerking en innovatie kan er worden gestreefd naar een bouwsector die bijdraagt aan het verminderen van milieueffecten, het efficiënt gebruik van materialen en grondstoffen, en het realiseren van een toekomstbestendige en leefbare stad.

Circulaire zorgsector

DE ZORGSECTOR IN UTRECHT

Utrecht is de belangrijkste speler in de Nederlandse gezondheidszorg, met tal van toonaangevende instellingen en organisaties die bijdragen aan de ontwikkeling van de sector, en met een sterke focus op onderzoek, onderwijs en praktijk. De stad is de thuisbasis van de Universiteit Utrecht, een toonaangevende onderzoeksinstelling op het gebied van de gezondheidswetenschappen. De Universiteit Utrecht en verschillende hogescholen bieden MBO-, bachelor- en masteropleidingen aan op het gebied van de gezondheidswetenschappen en -zorg. Daarnaast zijn er ook verschillende onderzoeksinstituten gevestigd in Utrecht, zoals het Hubrecht Instituut en het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu). Deze instellingen dragen bij aan de ontwikkeling van toekomstige professionals in de gezondheidszorg. Utrecht is ook een belangrijk centrum voor de gezondheidszorg in de praktijk. Er zijn verschillende grote ziekenhuizen gevestigd in Utrecht, zoals het UMC Utrecht en het St. Antonius Ziekenhuis. Utrecht is een centrum voor partijen direct gerelateerd aan de zorg, zoals verzekeraars, branchevereningen en start-ups. In Utrecht zijn ook toonaangevende circulaire zorgbedrijven gevestigd zoals Van Straten Medical en Greencycle. Utrecht speelt zo een belangrijke rol in de gezondheidszorg.

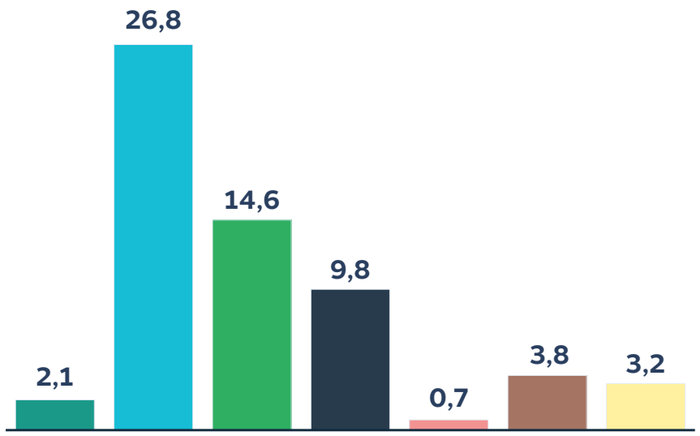
DE CIRCULAIRE UITDAGINGEN VAN DE ZORGSECTOR

De gezondheidszorg wordt geconfronteerd met de effecten van klimaatverandering op de gezondheid van mensen. De zorgsector heeft ook zelf invloed op het milieu en het klimaat. De zorg is namelijk verantwoordelijk voor 4-8% van de totale jaarlijkse Nederlandse CO_2-uitstoot[4]. In de gemeente Utrecht consumeert de zorgsector met ruim 60 kton ongeveer een derde van de materialen van de sector Publieke instanties, zorg en onderwijs (zie figuur 13 voor inzicht in welke materialen door de zorgsector in welke hoeveelheden worden gebruikt). De urgentie voor het verlagen van de impact van de zorg wordt gevoeld en dit heeft geleid tot de Green Deal Duurzame Zorg8 waarin onder andere wordt ingezet op verminderen van emissies en circulair werken.

Vaak wordt gedacht aan circulair vastgoed en de impact van bijvoorbeeld medische apparatuur. Een belangrijke uitdaging is echter circulaire bedrijfsvoering. Dit gaat bijvoorbeeld om verminderen van afval, afval scheiden en hergebruik. In de zorgsector is een hoge mate van single-use apparatuur en medische producten. Soms moeten producten steriel zijn, maar vaak worden ook (steriele) wegwerp producten gebruikt uit gewoonte en omdat het ingekocht is. Dit leidt tot veel afval. Het meeste van dit afval is momenteel niet herbruikbaar of recyclebaar en wordt verbrand. Voor sommige producten zijn duurzame alternatieven beschikbaar, maar deze worden nog niet ingekocht, of dit vereist een omschakeling naar herbruikbare producten die duurder kunnen zijn.

Hier schuilt ook een andere uitdaging; het verhogen van het bewustzijn en de kennis van de circulaire economie onder zorgprofessionals en andere belanghebbenden. Om circulariteit succesvol te implementeren, is het belangrijk dat alle partijen in de sector begrijpen wat de circulaire economie inhoudt en welke voordelen het biedt voor de gezondheidssector en het milieu. Dit geldt van zorgverlener tot inkoper, tot op management niveau. Circulaire innovaties en producten vereisen namelijk soms ook extra financiering.

Materiaalgebruik in de gezondheidszorg in Utrecht (totaal: 61,16 kton)

Figuur 13 *Materiaalconsumptie in de zorgsector*

DE RUIMTELIJK ECONOMISCHE IMPACT VAN DE TRANSITIE

Een transitie naar circulariteit in de gezondheidssector kan een grote invloed hebben op de ruimtelijke spreiding van productie en consumptie activiteiten. Op dit moment wordt een aanzienlijk deel van de materialen die in de gezondheidssector worden gebruikt, geïmporteerd uit andere landen. Dit leidt tot meer transport- en opslagbehoeften, wat zorgt voor extra broeikasgasemissies en bovendien extra druk legt op het stedelijke gebied en de infrastructuur.

In een circulaire economie worden grondstoffen en producten op een efficiënte en duurzame manier gebruikt. Allereerst moet er worden ingezet op verminderen van gebruik (volgens het eerste principe van de R-ladder). Dit leidt tot minder behoefte aan import van materialen en tot een meer evenwichtige ruimtelijke spreiding van productie en consumptie activiteiten. Dit kan op zijn beurt de druk op stedelijke gebieden verminderen en kan een positieve invloed hebben op het milieu en de lokale economie. Door een verschuiving naar lokale productie en distributie kan de behoefte aan transport en opslag van producten worden verminderd.

Case study: Erasmus MC

In 2019 werden 2839 patiënten opgenomen op de Intensive Care Unit van het Erasmus MC[7]. Per patiënt leidt dit tot 17 kg materiaal, 12 kg CO_2 eq, 300 liter waterverbruik en 4 m^2 landgebruik per dag. Vijf hotspots werden geïdentificeerd:

Nitril handschoenen (108 per patient)
Er worden veel wegwerp nitril handschoenen gebruikt. Deze hebben een hoge milieu-impact en maken meer dan 12% uit van het totale gewicht van wegwerp medische hulpmiddelen.

Isolatiejassen (16 per patient)
Kunststoffen maken 51% uit van het totale materiaalgebruik op de ICU, waarvan het grootste deel afkomstig is van wegwerp isolatiejassen.

Bed liners (8 per patient)
Bedliners zijn vaak gemaakt van plantaardige vezels pulp, wat bijdraagt aan het gebruik van landbouwgrond.

Chirurgische maskers (9 per patient)
Het gebruik van chirurgische maskers is sterk toegenomen door COVID-19.

Spuiten (inclusief verpakking) (24 per patient)
Spuiten en hun verpakkingen zijn een hotspot voor materiaal; de gelamineerde kunststoffen dragen aanzienlijk bij aan de CO_2-voetafdruk van de verpakking. Het complexe materiaal van spuiten en verpakkingen maakt scheiding lastig.

CIRCULAIRE KANSEN: PRODUCTKEUZES EN INNOVATIES

Allereerst gaat het erom producten slimmer te gebruiken en te maken. Daarnaast zijn er strategieën om de levensduur van producten en onderdelen te verlengen. In de derde categorie van ontwerpprincipes gaat het om het nuttige toepassen van materialen. Voorbeelden van circulaire innovaties die gebruik maken van deze ontwerpprincipes zijn:

1. Dienst voor herbruikbare medische jassen in plaats van wegwerpjassen
2. Onderhoud en reparatie van instrumenten
3. Kleinere verpakkingen van handschoenen met makkelijk uithaal-mechanisme
4. Vervangen van wegwerp materialen door materialen die langer mee gaan; kritisch kijken naar gebruik van huidige materialen en of er duurzame opties zijn op basis van levenscyclusanalyses

CIRCULAIRE KANSEN: ORGANISATIE

Om de consumptie en het afvalbeheer van verpakkingen en medische producten te verminderen kunnen **protocollen** worden herzien en aangepast. Door **informatie** over afvalstromen te verzamelen, kunnen zorginstanties strategieën ontwikkelen om de afvalproductie te verminderen en het afvalbeheer te verbeteren. Informatievoorziening over de mogelijke impact van afval op het milieu en op de gezondheid van patiënten en werknemers kan **bewustwording** creëren. Circulariteit in de **inkoop** houdt in dat het ziekenhuis bij het nemen van beslissingen prioriteit geeft aan producten die herbruikbaar, recyclebaar en/of biologisch afbreekbaar zijn. Zorginstellingen kunnen een circulair inkoopbeleid ontwikkelen en de leveranciers aansporen om producten te leveren die voldoen aan deze criteria. **Samenwerking** langs de waardeketen kan leiden tot het ontwerp van veilige en circulaire medische hulpmiddelen en beschermingsmiddelen en het hoogwaardig hergebruik hiervan. Als laatste geldt ook bij de zorgsector dat het verminderen van de noodzaak voor zorg leidt tot een kleinere impact van de sector. Het bevorderen van **gezond leven** een het creeren van een gezond leefklimaat is daarom van essentieel belang.

05 Conclusie

Conclusie

UTRECHT CIRCULAIR

De gemeente Utrecht heeft de ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn. Om richting te geven aan de transitie naar een circulaire economie, is het belangrijk om te weten hoe het economisch systeem momenteel functioneert. Het inzichtelijk maken van grondstofstromen en geassocieerde bedrijvigheid geeft zowel richting aan nieuw beleid en evalueert de impact van bestaand beleid.

De transitie tot een circulaire economie zal leiden tot een veranderende vraag naar ruimte in de stad en haar regio. Daarmee is het beschikbaar maken van de nu al schaarse ruimte voor circulaire bedrijvigheid een kritieke factor voor het realiseren van de circulaire ambities.

MATERIAALSTROMEN

In dit project is middels een materiaalstroom-analyse inzichtelijk gemaakt wat de grootste materiaalstromen zijn binnen gemeente en provincie Utrecht. Dit vormt de basis voor het verkrijgen van sturingsinformatie voor prioritering binnen de transitie richting een circulaire stad Utrecht in 2050.

De gemeente verbruikte in 2021 **3.875** kton aan materiaal. Een derde van het materiaal werd toegepast in de gebouwde omgeving.

De **industrie, huishoudens en de bouw** zijn de grootste gebruikers van materialen.

Een kwart van de ingaande materialen zijn nog steeds **Fossiele Energiedragers**.

De grootste groep van geproduceerde producten zijn **Dierlijke en Plantaardige Producten** en de grootste afvalstroom zijn **Mineralen**, zoals puin.

Ongeveer 40% van het afval wordt **hergebruikt of gerecycled**. Hierbij gaat het voor het grootste gedeelte om laagwaardig hergebruik.

Het gebruik van materialen in de gemeente is bijna 40% van de materialen die in de hele **provincie** worden gebruikt. De gemeente produceert bijna 20% van de producten in de provincie en genereert bijna 50% van het afval.

Het **sluiten van kringlopen** is nog niet op schaal van de gemeente of provincie mogelijk omdat er vele malen meer material benodigd wordt dan wat er aan afval vrij komt in materiaal.

ESSENTIËLE BEDRIJVIGHEID EN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

De inzichten uit de materiaalstroomanalyse zijn gekoppeld aan een analyse van de lokale bedrijvigheid met focus op werkgelegenheid en de ruimtelijke verdeling hiervan.

Sectoren met een lager materiaalgebruik en een lagere massa aan geproduceerde producten en afval bieden de meeste werkgelegenheid in zowel de gemeente en de provincie, namelijk Commerciële Dienstverlening en Overheid en Zorg.

De gemeente biedt relatief meer banen in bovengenoemde sectoren dan de provincie. In de overige sectoren (Handel en Vervoer; Nijverheid en Energie; en Landbouw, Bosbouw en Visserij; Horeca, Recreatie en Overige Diensten) zijn er relatief meer banen in de provincie aanwezig. Deze clusters zijn ook in de ruimtelijke verdeling van werkgelegenheid duidelijk zichtbaar.

De ruimtelijke verdeling van werkgelegenheid kan van invloed zijn op de huisvesting van circulaire bedrijvigheid. Het is belangrijk om rekening te houden met deze ruimtelijke aspecten bij het vormgeven van circulair beleid en het faciliteren van circulaire bedrijvigheid in de regio Utrecht.

Conclusie

Om het gesprek over essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie te faciliteren, zijn indicatoren vastgesteld. Deze indicatoren kunnen helpen bij het bepalen van welke bedrijvigheid als essentieel wordt beschouwd binnen de circulaire economie.

Indicator 1
Score op de R-ladder

Indicator 2
Materiaal met grote kwantiteit of impact

Indicator 3
Lokale schaal of relevantie

CIRCULAIRE KANSEN

Om de ruimtelijk economische implicaties van circulaire toekomstige ontwikkelingen te schetsen zijn deze drie essentiële thema's/sectoren belicht met oog op de circulaire kansen, namelijk afvalketens, de bouwsector en de zorgsector.

Afvalketens

Overslaglocaties zijn over het algemeen gevestigd binnen de provincie Utrecht. Verwerking van afvalstoffen vindt plaats door heel Nederland.

Restproducten van de verwerking worden vaak internationaal vervoerd. Dit geldt niet voor alle restproducten, bijvoorbeeld papier en karton wordt in Renkum gerecycled en weer verkocht in Nederland. Het in kaart brengen van de afvalketens en de beschikbare afvalinfrastructuur in Utrecht is een belangrijke eerste stap om inzicht te krijgen in de huidige verwerkingswijzen en locaties. Dit kan helpen bij het identificeren van kansen om de transitie naar een circulaire economie te bevorderen.

Circulaire bouwsector

De gemeente Utrecht heeft een grote bouwopgave. Alleen in 2024 worden 10.000 woningen gebouwd.

Op dit moment zijn maar een tiende van de materialen die in de gebouwde omgeving worden toegepast secundair of hernieuwbaar.

De materiaalvraag voor de bouwopgave is voornamelijk Gewapend Beton.

De grootste CO_2 impact van de bouwopgave is gelinkt aan Gewapend Beton, Baksteen, Keramiek en Steen en Installaties.

Circulaire zorgsector

De zorgsector verbruikt een derde van het materiaal binnen de sector Publieke Instanties, Zorg en Onderwijs.

De grootste materiaalstroom in de zorgsector zijn Chemische Producten, Kunststof en Rubber.

VOORUITBLIK

Deze circulaire nulmeting heeft de materiaalstromen voor de gemeente en provincie Utrecht in kaart kunnen brengen. Om de "hotspots" voor interventies nog beter te kunnen bepalen zou het waardevol zijn om ook de impacts van de verschillende materiaalstromen inzichtelijk te maken, zoals het hier alleen voor de bouwmaterialen gedaan is. Daarnaast zijn de afvalketens ruimtelijk in kaart gebracht. Voor een circulaire economie zijn niet alleen de uitgaande materialen van belang voor het sluiten van kringlopen, maar ook de herkomst van de ingaande materialen. Ruimtelijk inzicht in de gehele waardeketen kan helpen om circulaire kansen in kaart te brengen.

Het onderzoek dient als waardevolle opzet om in de komende periode bewust en doelgericht te gaan inzetten op de transitie naar een circulaire economie in Utrecht. Het is een uitnodiging om gezamenlijk, vanuit verschillende afdelingen, verder te reflecteren op de rol die ieders werkzaamheden in deze transitie spelen. Specifiek kunnen de inzichten uit de gemeentelijke en provinciale analyses worden gebruikt om samen te werken aan het verwerken van grondstoffen in de circulaire economie.

Aan de hand van deze rapportage kan de gemeente Utrecht bepalen welke circulaire bedrijven strategisch essentieel zijn om te huisvesten voor het functioneren van de stad en regio.

De rapportage laat duidelijk zien dat de gemeente Utrecht voor het grootste deel nog niet volgens circulaire principes werkt en dat er tegelijkertijd veel circulaire kansen liggen. Om te komen tot een transitie tot de circulaire economie is het van belang om een circulaire visie op te stellen. Op basis van deze rapportage kunnen drie essentiële sectoren worden bepaald, namelijk bouw,zorg en voedsel. De informatie over deze sectoren uit deze rapportage kan de gemeente Utrecht gebruiken om de circulaire visie verder uitwerken.

Bronnen

Bronnen

1 **Metabolic (2010).** Mapping total resources consumed for the global economy.
2 **PBL (n.d.).** Circulaire economie.
3 **Planbureau voor de Leefomgeving (2019).** Achtergrondrapport bij circulaire economie kaart.
4 **Hunfeld et al (2023).** Circular material flow in the intensive care unit environmental effects and identification of hotspots.
5 **Gemeente Utrecht (2022).** Arbeidsmarkt.
7 **Heart of Health Utrecht.**
8 **Steenmeijer et al (2022).** The environmental impact of the Dutch health-care sector beyond climate change: an input-output analysis.
8 **Green Deal (2018).** Duurzame zorg voor gezonde toekomst.

Annex

Annex 1: Werksessie essentiële bedrijvigheid

In week 11 werd de eerste werksessie gehouden met als thema “Essentiële bedrijvigheid in het kader van circulaire economie”. **Het hoofddoel van deze sessie was het vaststellen van indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie.**

De materiaalstroomanalyse dient als basis voor het bepalen van welke stromen als essentieel kunnen worden gezien binnen de circulaire economie en hoe deze stromen zullen veranderen met de transitie naar de circulaire economie. Daarom zijn aan het begin van deze sessie de uitkomsten van de materiaalstroomanalyse gepresenteerd.

Daarna is op basis van de huidige indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid een voorstel gepresenteerd hoe de indicatoren voor circulaire economie kunnen worden meegenomen en is een eerste opzet voor de indicatoren zelf gepresenteerd.

De indicatoren zijn aan de hand van verschillende cases getest en mogelijke aanpassingen op de indicatoren zijn besproken.

Annex 2: Werksessie grondstofverwerkende bedrijven

In week 13 werd de tweede werksessie gehouden met als thema “Grondstofverwerkende bedrijven”. **Het doel van deze sessie was primair het vergroten van de urgentie om samen te werken aan circulaire huisvesting voor bedrijven.**

Als eerste zijn de inzichten uit de eerste werksessie kort gepresenteerd. Daarna zijn de uitkomsten van de materiaalstroomanalyse gepresenteerd met als focus de aanleiding, de methode, de achterliggende data en het gedeelte met betrekking tot afvalstromen en verwerking. Het doel van het laatste onderdeel was het genereren van inzicht in de afvalketens onder andere voor bedrijfsvoering van de Stadsbedrijven.

Ook werden inzichten gedeelt over het sluiten van kringlopen in de circulaire economie en wat de optimale schaal is om kringlopen te sluiten.

Er kwam een bewust gemengde groep van verschillende afdelingen en organisatieonderdelen betrokken bij de circulaire economie en/of afvalbeheer en -verwerking samen om elkaar te versterken en gezamenlijk de circulaire potentie te verkennen. Dit werd gedaan op basis van een aantal voorbeelden, namelijk GFE/GFT afval, papier/karton afval en betonafval. Voor deze afvalstromen werd de circulaire potentie en het ruimtelijk/economisch perspectief voor Utrecht besproken.

Annex 3: Methode materiaalstroomanalyse

METHODE VAN DE MATERIAALSTROOMANALYSE

In de volgende annexen leggen we uit welke data en methodieken zijn gebruikt voor de eerste nulmeting van materiaalstromen in Utrecht (zie figuur 3). De resultaten van de nulmeting en inzichten die hieruit komen worden hierna gepresenteerd.

Materialenconsumptie en grondstofgebruik van industrie en huishoudens

Om de materiaalstromen van de gemeente en de provincie Utrecht te berekenen zijn er verschillende databronnen gebruikt. Voor de producten, materialen, en grondstoffen gebruiken we data van de Materiaalmonitor van het CBS.

Uit het Landelijk Informatie Systeem Arbeidsplaatsen (LISA) kan er inzicht worden afgeleid over de werkgelegenheid in de stad door landelijke data naar beneden te schalen aan de hand van lokale werkgelegenheidsdata. Voor de materiaalstromen die betrekking hebben op inwoners van de gemeente Utrecht schalen we op basis van bevolkingsstatistieken van het CBS.

De Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) en Metabolic's Urban Mining Model wordt gebruikt voor de stromen die de gebouwde omgeving in- en uitgaan. Dit is gebaseerd op kengetallen voor verschillende gebouwtypologieën in Nederland.

In dit stadium en met de huidige data kan slechts beperkt inzichtelijk worden gemaakt wat het aandeel secundair en primair gebruikt en geproduceerd materiaal is. Dit is alleen voor de bouwsector in kaart gebracht. Voor de andere sectoren is verder, bottom-up onderzoek nodig. De MSA geeft daarnaast geen inzicht in de voorraden aan grondstoffen die worden opgeslagen, zoals bouwmaterialen die voor lange tijd vastliggen in gebouwen.

Afvalstoffen en -verwerking

Om de afvalstromen weer te geven, gebruiken we primair data van het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA). Aangezien niet alle data van alle afvalstromen hierin terecht komt, verrijken we deze data met afvaldata van het CBS, geschaald op LISA-data. Voor het huishoudelijke afval wordt gebruik gemaakt van data die is aangeleverd door Stadsbedrijven en de Afvalverwijdering Utrecht.

Deze afval data kan een indicatie geven van wat er verloren gaat in het economisch systeem, en wat er juist een tweede leven krijgt door bijvoorbeeld recycling of andere manieren van hoogwaardige verwerking.

We maken een aanname dat de totale massa aan materialen dat de gemeente verlaat als afval geldt als een goede indicator voor de partij geconsumeerde materialen binnen Utrecht. Daarnaast geeft afvaldata een beschouwing van de hoeveelheid afval en de verwerkingsmethoden.

Inzicht in bedrijven per materiaalstroom

Voor deze analyse (zie Annex 5) hebben we de data van de materiaalmonitor geschaald naar individuele bedrijven op basis van sbi2 codes en het aantal werknemers. Vervolgens hebben we per materiaalcategorie de bedrijven geselecteerd die verantwoordelijk waren voor de grootste hoeveelheden voor die specifieke stroom. Het schalen naar individuele bedrijven brengt echter enkele uitdagingen met zich mee, aangezien we sectorbrede informatie op nationaal niveau terugbrengen naar individuele bedrijven. Hoewel deze methode niet geschikt is voor het inschatten van absolute hoeveelheden, geeft dit wel een voorzichtige indicatie van welke bedrijven vermoedelijk de grootste verbruikers zijn van bepaalde materialen.

Annex 4: Methode werkgelegenheidsscan

METHODIEK VAN DE WERKGELEGENHEID SCAN

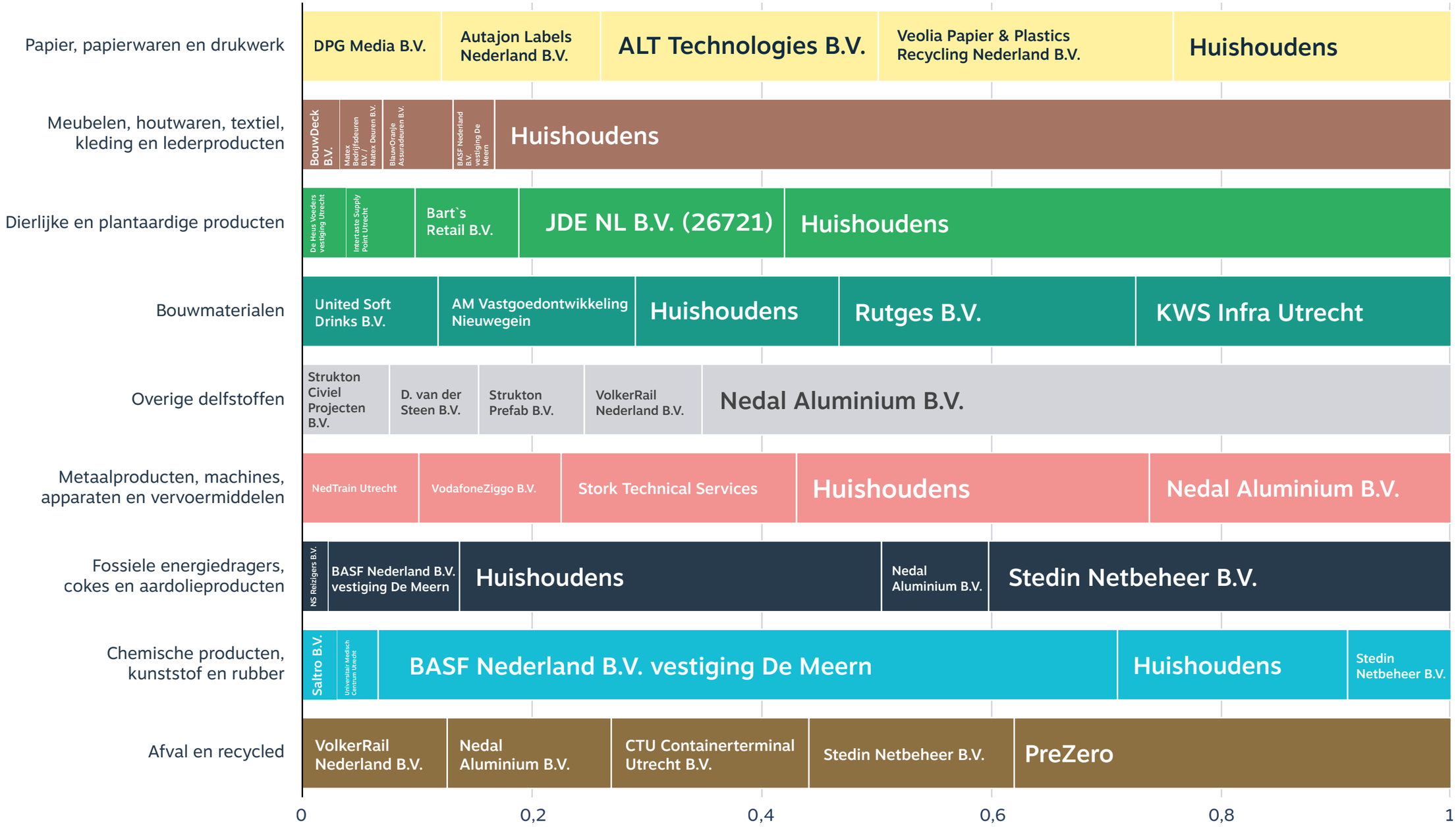
Net zoals bij de MSA is er uit het Landelijk Informatie Systeem Arbeidsplaatsen (LISA) data gebruikt om alle bedrijven die in Utrecht aanwezig zijn te analyseren en op basis van hun respectievelijke SBI-code in een bepaalde categorie te delen. Deze classificatie is uitgevoerd volgens de Standaard Bedrijfsindeling. De volgende categorieën zijn daaruit opgemaakt

- Landbouw, Bosbouw en Visserij
- Nijverheid en Energie
- Handel en Vervoer
- Commerciele Dienstverlening
- Overheid en Zorg
- Cultuur, Horeca, Recreatie en Overige Diensten

Vervolgens is er voor elke sector de som van alle banen binnen de specifieke sectoren berekend. Dit traject is apart uitgevoerd voor de bedrijven binnen de gemeente Utrecht en de bedrijven binnen de provincie. Zo konden we een visuele vergelijking maken van alle banen per sector tussen provincie en gemeente. Ten slotte zijn, in combinatie met bevolkingsgegevens van Statline CBS, de banen totalen genormaliseerd en vergeleken met hun overeenkomstige geografische classificaties (provincie vs. gemeente).

Annex 5: Bedrijven per materiaalstroom

Figuur 14 *De vijf grootste verbruikers (bedrijven en huishoudens) van de verschillende materiaalstromen*

Annex 6: Toelichting materiaalcategorieën

Materiaal categorie	Beschrijving
Afval en recycled	AfvalChem, AfvalGlas, AfvalPapier, AfvalRubber, AfvalPlastic, AfvalHout, AfvalTextiel, AfvalOverigNietMetaal, AfvalAfgedanktMateriaal, AfvalPlantDiet, AfvalGemengd, AfvalSlib, AfvalMineraal, AfvalIJzer/NietIJzer/Metaal, RecycleChem, RecycleGlas, RecyclePapier, RecycleRubber, RecyclePlastic, RecycleHout, RecycleTextiel, RecycleAfgedanktMateriaal, RecyclePlantDiet, RecycleSlib, RecycleMineraal, RecycleIJzer/NietIJzer/Metaal
Dierlijke en plantaardige producten	Tarwe, Maïs, Gerst, Overige graansoorten, Peulvruchten, Sojabonen, Grondnoten(pinda's), Ov.oliehoud.zaden, Koolsoorten, Paprika's, Komkommers, Tomaten, Uien, Pootaardappelen, Cons.aardappelen, Zetmeelaardappelen, Ov.eetb.wortel&knol, Zaaizaden, Suikerbieten, Champignons, Overige groenten, Tabak, Ov.plantaardig mater, Voedergewassen, Bloemen, Citrusfruit, Appels, Overig fruit, NootBanaanOlijf ed, Koffie ongebrand, Cacaobonen, Gewassen neg, Inv.eb.plantopstand., Bloembollen, Boom/plant/stek/ent, Runderen, Rauwe melk, Kalveren, Overige diersoorten, Varkens, Biggen, Pluimvee, Eieren, Ov.dierlijke product, Wol/Huid,ruw, Bosbouwproducten, Verse VisWaterd(-pr), Kalfs-/rundvlees, Varkensvlees, Ov.vleessoorten, Ov.slachtproducten, Pluimveevlees, Bewerkt vlees/worst, BewerkVisWaterd(-pr), Aardappelprod., Vruchten-/groentesap, Bewerk.&diepvr.grnte , Bew.fruit&-conserven, Olie/Vet/Veekoek, Margar.ea.spijsvett., Ondermelk, Consumptiemelk, Consumptieroom, Melkpoeder, Boter en kaas, Gecondens. melk, Yoghurt/GistZuurpr., Wei(-producten), Zuivelproducten neg., Consumptie-ijs, Rijst, Meel&deeg v.graan, Ov.graanprod, Zetmeel, Ov.zetmeelproducten, Brood, Gebak, Ov.bakkerijproducten, Deegwaren, Suiker en bijproducten, Chocoladeprod., Suikerwerk e.d., Cacaoproducten, Koffie en thee, Specerijen/saus, Bereide maaltijden, Kinder-/dieetvoeding, Soepen, Ov.bakkerijgrondst., Voedingsmiddelen neg, Veevoeders, Kunstkalvermelk, Huisdierenvoer, Gedistil.alcoh.drank, Wijn,cider e.d., Mineraal-/bronwater, Ov.niet-alcoh.drank, Bier en mout, Rookwaar
Fossiele energiedragers, cokes en aardolieproducten	Steen-/bruinkool, Aardolie ruw, Aardgascondensaat, Aardgas, Cokesovenproducten, Benzine, Nafta's, Jetfuel, Diesel en stookolie, Smeerolie, Autogas (lpg), Overige gassen, Briket&ov.aardoliepr, Hoogovengas
Overige delftstoffen	IJzererts, Non-Ferro ertsen, Natuursteen, Zand, Grind, Klei, Mineral.v.chem.ind., Turf, Ov. Delfstoffen
Meubelen, houtwaren, textiel, kleding en lederproducten	Garens/Vezels, Weefsels, Beddengoed, Woningtextiel, Tapijten, Textielvlies, Ov.textielwaren, Kleding, Leer/lederwaren, Schoenen ed.&onderd., Hout primair, Triplex e.d.van hout, Fineer/plaat v.hout, Raam/kozijn v.hout, Deuren v.hout, Ov.timmerwerk, Emballage v.hout, Houtprod. Neg, Zitmeubelen, Meubeldelen, Bedrijfsmeubelen, Keukenmeubelen, Matrassen, Slaapkamermeubel., Overige meubelen, Sieraden/munten, Sportartik.&-mater., Medische instrum/app, Teken-/schrijfartik., Artikel neg, Naslagwerk/Kalender, Overige boeken, Gedrukte krant/dagbl, Gedrukte alg.tydschr, Reclamedrukwerk, Overig drukwerk, Softw.drager/online, Muziek op drager/pap

Annex 6: Toelichting materiaalcategorieën

Materiaal categorie	Beschrijving
Papier, papierwaren en drukwerk	Pulp/cellulose, Pap. Karton neg, Pap./Kart.v.verpakk., Emballage v.pap/kart, Ov. verband, Kantoorbenod.v.pap., Ov. p/k waren, Zetten/ graf.afwerk.
Chemische producten, kunststof en rubber	Industriële gassen, Kleurstoffen, Splijt-/kweekstof, Zuren, Overige zouten, Anorgan.grondst.e.d., OvAcycl.koolwat.stof, Ov.Cycl. koolwat.stof, Halogenen/Fenolen, Alcoholen, Carbon-/aminozuren, Ethers caprolactam ed, Aromaten, Ov. organ gst ed, Kunstmest ed., Polyacetaten, Polypropyleen, Overige polymeren, Polyamide, Polyurethaan, Ov. ksthrs. rubr. Ed., Bestrijdingsmid., Verf/ vernis, Drukinkten, Ov.verfproducten, rein. mid. Ed, Huid-/haarverz.mid., Ov.kosmetische prod., Lijmen/gelatine, Etherische oliën, Fotochemische prod., Vaste biomassa (hout, houtafval en overig) voor energie, Vloeibare biomassa voor energie, Biogas voor energie, Ov. Chem. Pr., Farm grnst. Verb., Geneesmiddelen, Ov. Farm. Pr. ed, Rub. Prod. Band, Staaf/slang v.kunst, Plat.ongecel.v.kunst, Ov.platen v.kunst, Verpakking v.kunst., Bouwart.v.kunst., Ov.product.v.kunst.
Bouwmaterialen	Vlakglasproducten, Glaz.FlesPotVaas ed., Ov.bewerkte glasprod, Ov. Keramische prod., Keram.Bouwmat/Tegels, Stenen van beton, Overige betonwaren, Bouwelem.v.beton, Beton/mortel, Bewerkte natuursteen, Ov. bouwmat
Metaalproducten, machines, apparaten en vervoermiddelen	IJzer en staal, Aluminium ed, Koper ed, Non ferro neg, Metal.constructiewerk, Metal.deuren/ramen, CV-ketels/radiatoren, Metal. tanks/reserv., Wapens&munitie, Hang-&sluitwerk, Onderd.v.gereedschap, Metalen vaten, Spijker/veer/draad, Bout/schroef/moer ed, Metal.huish.sanit., Metaalpr. Neg, Elec. Comp. neg, ComputRandapp&onderd, Zend app. Ed, Radio TV Audio ed, Med. Meet/regelapp, Optische artik.&ond., Elek.mot/trafo&ond., Schakel/verdeel&ond., Geïsoleerde kabel, Verlichtingsart/-ond, El. App. Hh/ond neg, El. App. Ed. neg, Onderd.v.machines, Turbine/motor, Pomp/compressor, KraanKlepAfsluiter, Ov.mach.v.alg.gebr., Takel/lier/Lift e.d., Kantoormachines, Machine koel/klimaat, Filtertoestel, Mach.rein./verp.fles, Mach.v.landbouw, Gereedschapswerktuig, Mach.v.ov.bedr. takk., Mach. Tst. neg, Personenauto's, Vrachtauto's e.d., BusOpleggerContainer, Autocarrosseriën, Caravans e.d., Auto ond. Neg, Schepen neg, Ov.drijv.materieel, Plezierboten, Trein Vliegtuig ond, Motorfietsen&onderd., Fietsen&ond(nt-mot.), Ov.wagens/transp.mid

Annex 7: Toelichting sectorcategorieën

Sector categorie	Beschrijving
Landbouw, bosbouw en visserij	Landbouw, bosbouw en visserij
Overige dienstverlening	Winning van delfstoffen, Vervoer en opslag, Horeca, cultuur, sport en recreatie
Industrie	Industrie
Productie en distributie van energie	Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht
Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	Groot- en detailhandel; reparatie van auto's
Zakelijke dienstverlening	Informatie en communicatie, Financiële instellingen, Verhuur van en handel in onroerend goed, Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening, Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening
Publieke instanties. zorg en onderwijs	Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen, Onderwijs. Gezondheids- en welzijnszorg,
Bouwnijverheid	Bouwnijverheid

Metabolic

+31 (0) 203690977
info@metabolic.nl
www.metabolic.nl

Klimopweg 150
1032HX Amsterdam
The Netherlands

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3768
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	3.2
Titel	Raadsvoorstel Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog
ID	3973
Behandelend ambtenaar	Boerma, Harry
Telefoon	06 - 18 29 16 96
E-mail	h.boerma@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	Wethouder Oosters
Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Mariska de Vos/Cie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen/06 38628458
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	**21 december 2023**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog

Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Harry Boerma
Kenmerk	10818470
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te verzoeken om een suppletie-uitkering Gemeentefonds Bommenregeling van EUR 185.704 exclusief BTW voor de werkelijk gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog van projecten zoals vermeld in de bijlage ‘Toelichting aanvraag bijdrage Gemeentefonds Oorlogsrestanten 2024’.

2. Dit raadsbesluit in werking te laten treden op de dag van bekendmaking, op grond van artikel 1:4 lid 4 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
Gemeenten kunnen via het Gemeentefonds in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog (de zogenoemde bommenregeling). Het vergoedingspercentage voor bijdragen die vanaf 2021 worden verstrekt is 68%.

Context
Voor de in de bijlage genoemde projecten zijn in 2023 kosten gemaakt voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog.

Vanaf 2021 (nieuwe bommenregeling) kunnen alle gemeenten in geval van voornoemde kosten een bijdrage van 68% in de gemaakte kosten ontvangen. De bijdrage heeft betrekking op de gemaakte kosten, exclusief BTW.

Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van een bodembelastingskaart voor ontplofbare oorlogsresten voor de gehele gemeente Utrecht. De daadwerkelijk gemaakte projectkosten (in 2023) zijn hierin ook opgenomen.

Aanleiding
Aanvragen die vóór 1 april 2024 door het ministerie van BZK zijn ontvangen worden, na beoordeling, in het jaar van ontvangst toegekend. Om de aanvraag vóór 1 april 2024 in te kunnen dienen is besluitvorming uiterlijk in de raad van maart 2024 noodzakelijk.

Juridische context
Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit de Bommenregeling Gemeentefonds dient de gemeente conform de werkwijze in de Rijkscirculaires gemeentefonds bij het ministerie een raadsbesluit in waarin de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten zijn opgenomen.

Beoogd effect
Met dit raadsbesluit wordt beoogd dat de gemeente een bedrag van EUR 185.704 krijgt toegekend.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Op 10 januari 2013 heeft de gemeenteraad de “Aanvraag bijdrage gemeentefonds t.b.v. explosievenonderzoek Stationsgebied 2013” vastgesteld (agendapunt 10).
- Op 13 februari 2014 heeft de gemeenteraad de “Aanvraag extra eenmalige uitkering uit het Gemeentefonds in verband met extra kosten als gevolg van explosieven bij het baggeren van het restant van de Kruisvaart en de Vecht” vastgesteld (agendapunt 11).
- Op 14 maart 2019 heeft de gemeenteraad de “Bijdrage Gemeentefonds 2019 voor opsporen
- Conventionele Explosieven” vastgesteld (agendapunt 9).
- Op 6 februari 2020 heeft de gemeenteraad de “Bijdrage Gemeentefonds 2020 voor opsporen Conventionele Explosieven” vastgesteld (agendapunt 10).
- Op 2 februari 2023 heeft de gemeenteraad de Bijdrage Gemeentefonds 2023 voor opsporen Conventionele Explosieven” vastgesteld (agendapunt 10)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties te verzoeken om een suppletie-uitkering Gemeentefonds Bommenregeling van EUR 185.704 exclusief BTW voor de werkelijk gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog zoals vermeld in de bijlage ‘Toelichting aanvraag bijdrage Gemeentefonds Oorlogsrestanten 2024’.
Argumenten	

1.1	Hiermee kunnen de kosten gemaakt voor de in de bijlage genoemde projecten zo veel mogelijk worden gedekt.
	Binnen de gemeente Utrecht worden voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog bureauonderzoek, detectie- en benaderwerkzaamheden uitgevoerd. Als er ontplofbare oorlogsresten worden gevonden, worden deze in samenwerking met de Explosieven Opruimingsdienst (EOD) en de hulpinstanties onschadelijk gemaakt en afgevoerd.
Beslispunt	
2	Dit raadsbesluit in werking te laten treden op de dag van bekendmaking, op grond van artikel 1:4 lid 4 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.
Argumenten	
2.1	Tijdige besluitvorming is noodzakelijk om voor de Rijksbijdrage in aanmerking te komen.
	Volgens de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht (verder: Referendumverordening) is het raadsbesluit om een suppletie-uitkering uit de bommenregeling aan te vragen referendabel. Dit betekent dat het raadsbesluit 5 weken na bekendmaking in werking treedt (artikel 4 lid 2 Referendumverordening). Om voor een suppletie-uitkering Gemeentefonds in 2024 in aanmerking te komen moet de aanvraag echter vóór 1 april 2024 zijn ingediend. Om aan deze aanvraagtermijn te kunnen voldoen is het noodzakelijk dat het raadsbesluit direct na vaststelling in werking treedt.

Financiën
In 2022 (restant) en 2023 zijn voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog kosten gemaakt ad EUR 273.094 exclusief BTW.

De bijdrage van het Rijk in de kosten van het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog bedraagt 68% exclusief BTW (EUR 185.704).

Binnen de projectbudgetten is rekening gehouden met de kosten die voor rekening van de gemeente komen.

Vervolg
Aanvragen die vóór 1 april 2024 door het ministerie van BZK zijn ontvangen worden, na beoordeling, in het jaar van ontvangst toegekend. Verzoeken die het ministerie vanaf 1 april 2024 ontvangt worden meegenomen in het volgende jaar. Via de meicirculaire van het Gemeentefonds ontvangen gemeenten informatie over het toegekende bedrag. De uitbetaling van het bedrag loopt vervolgens mee in de reguliere bevoorschotting van de uitkering uit het gemeentefonds. De uitkering Gemeentefonds voor enig jaar wordt in 50 (wekelijkse) termijnen uitbetaald aan gemeenten.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel.

Communicatie
Er is geen aanvullende communicatie voorzien.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- ‘Toelichting aanvraag bijdrage Gemeentefonds Oorlogsrestanten 2024’

Bijlagen informatief

Bijlage bij raadsvoorstel Bijdrage Gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog

Toelichting bij de projecten waarvoor in 2022-2023 kosten gemaakt zijn in het kader van onderzoek c.q. opsporen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog.

Interne uren
Bij een aantal van de hierboven benoemde projecten zijn er naast de opdrachten aan derden ook interne uren gemaakt voor het adviseren aan projectmanagement en coördinatie van de onderzoeken.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 832

BEFU-terrein
Er heeft een bodemsanering van deze locatie plaatsgevonden die daarmee geschikt gemaakt wordt voor de toekomstige bestemming: tijdelijke woningbouw, gevolgd door definitieve woningbouw rond 2035. De locatie is sterk verontreinigd met asbest, olie (urgent op basis van verspreidingsrisico's), zware metalen en PAK. Het vooronderzoek naar NGE was noodzakelijk omdat de locatie verdacht beoordeeld is voor de aanwezigheid van NGE. Uit het bureau-onderzoek is gebleken dat geen NGE worden verwacht.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 2.650

Westelijke Stadsboulevard fase 4
Het project maakt onderdeel uit van de voorbereidingen voor het herinrichten van de Westelijke Stadsboulevard. Hiervoor is een projectgebonden combinatieonderzoek t.b.v. Ontplofbare Oorlogsresten uitgevoerd.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 3.800

Westelijke Stadsboulevard fase 5
Het project maakt onderdeel uit van de voorbereidingen voor het herinrichten van de Westelijke Stadsboulevard. Hiervoor is een projectgebonden combinatieonderzoek t.b.v. Ontplofbare Oorlogsresten uitgevoerd.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 5.250

Abstederdijk
Als onderdeel van de projectvoorbereiding van de Abstederdijk en werkzaamheden aan de kade van de Kromme Rijn is er aandacht besteed aan Ontplofbare Oorlogsresten. Hiervoor is een projectgebonden combinatieonderzoek t.b.v. Ontplofbare Oorlogsresten uitgevoerd.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 3.750

Haverstraat
Er is een vooronderzoek naar de aanwezigheid van Ontplofbare Oorlogsresten uitgevoerd voor werkzaamheden waar rioolwerkzaamheden plaatsvinden.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 960

Rotsoord
Er is een vooronderzoek naar de aanwezigheid van Ontplofbare Oorlogsresten uitgevoerd voor werkzaamheden waar het riool vervangen wordt.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 2.900

Beurskwartier 1 en Ondaantje
Het project maakt onderdeel uit van de voorbereidingen voor het realiseren van het Beurskwartier. Hiervoor is een projectgebonden combinatieonderzoek t.b.v. Ontplofbare Oorlogsresten uitgevoerd.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 4.900

Welgelegen en Den Hommel

Bijlage bij raadsvoorstel Bijdrage Gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog

Het project maakt onderdeel uit van de voorbereidingen voor de herontwikkeling van de openbare ruimte in deze buurten van Utrecht West. Hiervoor is een projectgebonden combinatieonderzoek t.b.v. Ontplofbare Oorlogsresten uitgevoerd.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 4.900

Vleuten ruiming
In een particulier weiland was sprake van een spontane vondst van een vliegtuigbom van 500lbs. Deze is geïdentificeerd, geruimd en vernietigd. Om de bom veilig te kunnen benaderen heeft de gemeente op verzoek van EODD het gebied rondom de bom laten afzoeken naar nog twee vliegtuigbommen (250lbs) die er volgens historisch onderzoek moeten liggen. Deze zijn vooralsnog niet aangetroffen.
Totale gemaakte kosten ex BTW EUR 134.084,83

Opstellen kaart ontplofbare oorlogsresten
Er is momenteel geen actuele Conventionele Explosieven bodembelastingkaart van de gemeente Utrecht waarop duidelijk is aangegeven welke gebieden verdacht zijn voor de aanwezigheid van Ontplofbare Oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog. Hiervoor is een aanbesteding voorbereid voor een risicokaart waarin voor de gehele gemeente een inschatting van het risiconiveau in kaart gebracht wordt. Daarnaast komt er een centraal archief binnen de gemeente. Er wordt momenteel door een externe partij in kaart gebracht welke oorlogshandelingen (zoals bombardementen) er plaats hebben gevonden op het grondgebied van de gemeente Utrecht. De gemaakte kosten hebben betrekking op de voorbereiding om te komen tot deze kaart en het doorlopen van het aanbestedingsproces. Verwachting is dat deze in 2024 opgeleverd wordt. De interne bodemadviseurs zullen dan te zijner tijd kunnen aangeven of werkzaamheden in een project wel of niet verdacht zijn en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden om te komen tot een veilige uitvoering van de werkzaamheden.
Totale gemaakte kosten (in 2023) ex BTW EUR 109.368

OVERZICHT RAADSBRIEVEN 17 nov tot 14 dec 2023 COMMISSIE EDVW 21 december 2023

Ontvangstdatum	Beleidsveld	Portefeuillehouder	Onderwerp	Behandeladvies
13-12-2023	Samen voor Overvecht	Wethouder Streefland	Raadsbrief Toegekende subsidies voor Samen voor Overvecht	
12-12-2023	Milieu en Emissieloos Vervoer	Wethouder Oosters	Raadsbrief Toelichting milieubeleidsnota's en de Omgevingswet	
08-12-2023	Milieu en Emissieloos Vervoer	Wethouder Oosters	Raadsbrief Vaststellen geurnota Jacobs Douwe Egberts	
05-12-2023	Energie en Klimaat	Wethouder Van Hooijdonk	Raadsbrief Reactie Burgeragendering Energiezuiniger nieuwbouw	
29-11-2023	Wonen en Volkshuisvesting	Wethouder De Vries	Raadsbrief Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop	
29-11-2023	Vastgoed	Wethouder De Vries	Raadsbrief Huuropzegging Vlampijpateliers	
28-11-2023	Vastgoed	Wethouder De Vries	Raadsbrief Voortgang Utrecht Standaard Toegankelijk	

OVERZICHT RAADSBRIEVEN 17 nov tot 14 dec 2023 COMMISSIE EDVW 21 december 2023

28-11-2023	Wonen en Volkshuisvesting	Wethouder De Vries	Raadsbrief Aanpak opstellen beleidsnota Wonen	
22-11-2023	Circulaire Economie	Wethouder Schilderman	Raadsbief Stand van zaken - gevolgen brand AVR	
22-11-2023	Milieu en Emissieloos Vervoer	Wethouder Oosters	Raadsbrief Uitbreiding Ontwerp-beleidsnota Luchtkwaliteit	
21-11-2023	Energie en Klimaat	Wethouder Van Hooijdonk	Raadsbrief Ontwikkelingen in de warmtetransitie - sturen met onzekerheden II	
17-11-2023	Wonen en Volkshuisvesting	Wethouder De Vries	Raadsbrief Aanvullende beantwoording SV 2023 nr. 200 over Grote urgentie kwetsbare doelgroepen	

Verslag openbare ochtend-vergadering Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Datum	23 november 2023
Locatie	Stadhuis
Verslag door	F. van Vlodrop (Notuleerservice Nederland)
Vaststelling verslag	

Aanwezigen

Geen informatie gekregen; alleen de voorzitter en de wethouders zijn opgenomen.
De voorzitter, dhr. Bos, de wethouders, mevrouw Schilderman, mevrouw Oosters, mevrouw Van Hooijdonk en de heer De Vries

Afwezigen

-

Verslag commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

.....1
Verslag openbare vergadering Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 1
Aanwezigen.....1
Afwezigen.....1
1. Opening en mededelingen 2
2. Vaststellen van de agenda van 23 november 2023 2
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure) 2
3.1 Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen 3
3.2 Raadsvoorstel Beleidsnota omgevingsveiligheid 3
3.3 Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 - 2026 en de nieuwe Leidraad sloop/nieuwbouw 3
3.4 Burgeragendering energiezuiniger nieuwbouw.....4
3.5 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven 4
3.6 Agenderingen leegstand 4
4. Vaststellen verslagen van openbare en geheime vergaderingen van 5 oktober 2023 5
5. Vaststellen lijst van toezeggingen/moties 5
6. Ingekomen stukken 5

7. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid Bestuursrapportage 2023 en derde Begrotingswijziging 2023 RUD.....6
8. Raadsbrief Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht 2023 7

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent om 10.00 uur de vergadering van de commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen van 23 november 2023.

Mededelingen
In de begrotingscommissie is aan lid Ten Hoonte een technische sessie Omgevingswet en Milieu toegezegd. Er wordt gekeken naar een geschikte datum in Q1 in 2024.

De heer Te Hoonte (VVD) had graag de sessie binnen twee weken georganiseerd. Er liggen nu al twee raadsvoorstellen die daarover gaan. Bovendien is er een brief verstuurd over een raadsvoorstel dat daar ook over gaat. De raad heeft nog geen idee op welke manier de Omgevingswet invloed heeft op de milieuwetgeving.

De voorzitter kondigt aan dat de wethouder daar later op terugkomt.
Het is nog onzeker dat wethouder Eerenberg de vergadering (agendapunt 11) zal bijwonen.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) wil dit voor de fractie belangrijke onderwerp breed met de betrokken wethouders bespreken.

Mevrouw De Vos (griffier) deelt mee dat de wethouder eventueel digitaal aanwezig kan zijn.

De voorzitter kondigt aan de commissie op de hoogte te houden.
In de raadzaal vindt deze middag een kindervragenuur plaats. Hij roept de commissieleden op om daarbij aanwezig te zijn.

Er zijn verder geen mededelingen van de commissie of van het college.

2. Vaststellen van de agenda van 23 november 2023

De voorzitter deelt mee dat voor agendapunt 11 een geheim deel is aangekondigd. Dat deel zal in de avond (met wethouder Eerenberg) worden behandeld.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) geeft er de voorkeur aan om dat deel met de wethouder te bespreken. Als dat niet mogelijk is, wil de fractie het onderwerp op een ander tijdstip behandelen.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)

De voorzitter deelt mee dat de raad eerder de ontwerp Kadernota 2025 van het RUD heeft ontvangen. De raad wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen. Gelet op de termijnen dient dit in de commissievergadering van 21 december 2023 behandeld te worden, zodat er in de raadsvergadering van 18 januari 2024 een besluit over kan worden genomen.
Het raadsvoorstel wordt op 12 december 2023 in het college behandeld. Het voorstel wordt dan op 14 december toegevoegd aan de stukken, een week voor de commissievergadering in plaats van twee weken.

De heer Te Hoonte (VVD) zet vraagtekens bij de voorgestelde snelheid van behandelen. Ook in deze vergadering wordt de RUD behandeld. De VVD wil weten hoe om te gaan met zienswijzen en de ter inzageleggingen daarvan. Zo zijn de stukken, ondanks de wettelijke verplichting daartoe, niet zes weken ter inzage gelegd is.

Mevrouw De Vos (griffier) kondigt aan hierop in te gaan tijdens de inhoudelijke behandeling in deze vergadering. Zij stelt voor om - gezien de fatale termijn bij deze procedure - de zienswijze onder voorbehoud in concept met de RUD te delen. De besluitvorming vindt dan plaats in de raadsvergadering van 28 februari 2023.

De heer Te Hoonte (VVD) stelt voor om eerst de andere brief van de RUD te bespreken. De inhoud heeft gevolgen voor het proces. Ook is niet duidelijk of met de invoering van de Omgevingswet de procedure verandert.

De voorzitter stelt daarop voor om dit bij het betreffende agendapunt te behandelen.

3.1 Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen

De heer Te Hoonte (VVD) deelt mee dat de Omgevingswet nog steeds niet in dit raadsvoorstel is verwerkt. Daar is het college al meermalen op gewezen. Het is nu onduidelijk wat de juridische positie is van dit voorstel. De behandeling kost daardoor meer tijd. Ook is er meer toelichting nodig op de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet op dit en het volgende raadsvoorstel. In de brieven staat dat het voorstel voor 1 januari 2024 moet worden vastgesteld. Dat is niet mogelijk. Wat zijn daarvan de consequenties?

De voorzitter stelt voor dat de VVD haar vragen op papier zet en deze voorlegt aan het college.

Wethouder Oosters zegt toe de vragen ruim voor de behandeling in de commissie in een technische sessie te bespreken.

De heer Te Hoonte (VVD) wil onder andere weten op welke wetten de bevoegdheden gebaseerd zijn en de impact en de invulling daarvan. Zo worden decibels genoemd als waardes, worden die opgenomen in het Omgevingsplan? Of gaat het slechts om indicaties?

De voorzitter stelt vast dat de wethouder instemt met het beantwoorden van de vragen.

3.2 Raadsvoorstel Beleidsnota omgevingsveiligheid

De voorzitter deelt mee dat dit onderwerp raakvlakken heeft met het vorige agendapunt.

De heer Te Hoonte (VVD) stelt voor om de behandeltijd op 21 december 2023 voor beide onderwerpen te verlengen naar (twee keer) negentig minuten.

De heer Dekkers (GroenLinks) stelt voor om bij het eerste voorstel de algemene discussie te voeren en bij het tweede voorstel slechts in te gaan op de specifieke wijzigingen.

De voorzitter stelt vast dat de commissie daarmee instemt.

3.3 Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 - 2026 en de nieuwe Leidraad sloop/nieuwbouw

De voorzitter stelt vast dat de commissie instemt met een behandeltijd van negentig minuten.

3.4 Burgeragendering energiezuiniger nieuwbouw

De heer Dijkstra (EenUtrecht) heeft eerder vragen gesteld over dit onderwerp en vraagt om deze voor de behandeling op 21 december 2023 te beantwoorden. Als dat niet lukt, gaat hij ermee akkoord de behandeling uit te stellen.

De voorzitter deelt mee dat er een bezwaarprocedure loopt. De inhoudelijke behandeling kan pas plaatsvinden als de raad er een besluit over heeft genomen. De behandeling op 21 december 2023 is dus onder voorbehoud.

Mevrouw Vos (Griffier) deelt mee dat de vragen tijdig voor 21 december 2023 worden beantwoord en worden toegevoegd aan de stukken. De bezwaarprocedure wordt op 7 december 2023 in de raad behandeld. Als er dan geen duidelijkheid is, kan de behandeling niet op 21 december 2023 plaatsvinden.

3.5 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven

Mevrouw Oudejans (Student&Starter) kondigt een RIB aan over de herontwikkeling van de IBB. De start vindt plaats in 2030 in plaats van in 2025. Wat is daarvan de reden en kan dit nog versneld worden?

De voorzitter stelt vast dat er voldoende steun is voor deze RIB. De behandeling kan op 12 december 2023 plaatsvinden. De behandeltijd is zestig minuten.

3.6 Agenderingen leegstand

De heer Cornielje (PvdA) stelt voor om met de raad en het college te spreken over de raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand, mede gezien het gebrek aan woonruimte in de stad.

De voorzitter stelt vast dat het een agendering betreft voor de commissie.

De heer Te Hoonte (VVD) vraagt naar het door Ad Hoc aangekondigde werkbezoek aan de leegstandsbeheerder.

Mevrouw De Vos (Grifiier) deelt mee dat er drie reacties zijn gekomen op het werkbezoek. Zij wil weten of er nog andere belangstellenden zijn.

De heer Cornielje (PvdA) stelt voor om gezien de wooncrisis de behandeling van het onderwerp en het werkbezoek zo snel mogelijk te agenderen, op 21 december 2023 met negentig minuten behandeltijd.

De heer Te Hoonte (VVD) kondigt een aanvullende schriftelijke regel aan.

De voorzitter stelt vast dat de commissie door agenderingen door verschillende fracties instemt met een behandeltijd van negentig minuten.

Mevrouw De Vos (Griffier) merkt op dat op 21 december 2023 wellicht nog tijd over is voor het werkbezoek.

De voorzitter stelt vast dat de commissie instemt met het voorstel.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) gaat in op de raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord aardgasvrij van 3 november 2023. Daarin wordt gesproken over een alternatief collectief warmteplan van twee bewonerscollectieven, naast het centrale landelijke net van Eneco.

Dat plan wordt deze week aan de raad aangeboden. EenUtrecht wil daar graag over spreken. Spreker stelt voor om dit ook voor de vergadering van 21 december 2023 te agenderen.

De voorzitter deelt mee dat het dan erg druk wordt op die dag.

De heer Cornielje (PvdA) stelt voor om hier eerst een raadsinformatiebijeenkomst voor te organiseren om zo inhoudelijke kennis op te bouwen en pas daarna het commissiedebat te voeren.

De heer Vasters (D66) vindt dat een goed idee.

De heer Dekkers (GroenLinks) sluit zich daarbij aan. Hij zou het slim vinden om de verschillende initiatieven op dit gebied te combineren.

Mevrouw Passier (Volt) stelt voor om dit initiatief te koppelen aan de behandeling van een agendapunt verderop in deze vergadering.

De heer Te Hoonte (VVD) stelt voor om conform afspraak terughoudend te zijn met RIB's. Hij stelt voor om de Transitievisie Warmte integraal in Q1 van 2024 te bespreken, mede gezien de vele brieven die over dit onderwerp verschijnen.

De voorzitter vraagt de heer Dijkstra om een gedragen agenderingsvoorstel (of een RIB) en stelt voor om er in de volgende commissievergadering verder over te spreken.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) geeft er de voorkeur aan om het onderwerp klein te houden. Hij stelt daarom voor om eerst op 21 december 2023 te spreken over dit lokale alternatief. Hij heeft zelf geen behoefte aan een RIB.

De voorzitter ziet uit naar het agenderingsvoorstel. Pas dan kan het onderwerp in de agenda worden opgenomen. In de tussentijd kan EenUtrecht op eigen initiatief een RIB organiseren.

De heer Te Hoonte (VVD) heeft behoefte aan bespreking van het onderwerp, onder andere over de noodzaak van een wijkuitvoeringsplan.

De heer Vasters (D66) heeft geen behoefte aan een RIB.

De voorzitter stelt vast dat de commissie instemt met agendering van dit onderwerp op 21 december 2023 met een behandeltijd van dertig minuten. Hij waarschuwt dat de agenda al behoorlijk vol is op die dag.

4. Vaststellen verslagen van openbare en geheime vergaderingen van 5 oktober 2023

De verslagen worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststellen lijst van toezeggingen/moties

De lijst toezeggingen/moties wordt ongewijzigd vastgesteld

6. Ingekomen stukken

De voorzitter deelt mee dat ingekomen stuk 1.1 Mooi Utrechts Straatbeeld in iBabs achter een slotje is geplaatst. Voorgesteld wordt dat het college het stuk afhandelt en de raad daarvan op de hoogte stelt.

De heer Te Hoonte (VVD) stelt voor om de naam en telefoonnummer uit het stuk te schrappen. Daarmee kan het slotje worden verwijderd.

Mevrouw De Vos (Griffier) legt uit dat het ingekomen stuk conform de AVG achter een slotje is geplaatst. Het afdoeningsvoorstel is nu wel openbaar.

De heer Te Hoonte (VVD) merkt op dat de bewuste persoon de brief naar de raad heeft gestuurd. De raad mag geen zaken geheim verklaren die geen geheim zijn. Dat gebeurt in andere gemeenten ook niet.

Mevrouw De Vos (Griffier) stelt voor de indiener om toestemming te vragen om het stuk openbaar te delen.

De lijst ingekomen stukken worden met deze opmerkingen vastgesteld.

7. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid Bestuursrapportage 2023 en derde Begrotingswijziging 2023 RUD

De voorzitter deelt mee dat de raad wordt gevraagd om voor 8 december 2023 een zienswijze in te dienen.

De heer Te Hoonte (VVD) leest in de begeleidende brief van de RUD dat er een wettelijke verplichting is om de brief te publiceren. Dat is echter niet gebeurd.

De heer Van Steeg (CDA) sluit zich aan bij deze opmerking. Hij vraagt verder naar de stand van zaken van de Omgevingswet. Wordt daar de bestemmingsreserve voor ingezet?
Een aantal (gesubsidieerde) projecten wordt niet uitgevoerd door personeelstekort en ziekteverzuim. Wat zijn daarvan de consequenties, onder andere voor de samenwerking met ODRU?

De heer Vasters (D66) stemt in met de zienswijze van het college. Ook D66 ziet uit naar de resultaten van de gesprekken van het college met ODRU.

De heer Van den Enk (Student&Starter) steunt de voorgestelde zienswijze. Met de invoering van de Omgevingswet kan de productie iets teruglopen. Daardoor kan een financieel risico ontstaan. Wat betekent dat voor Utrecht?

De voorzitter geeft het woord aan het college voor een reactie.

Wethouder Oosters deelt mee dat de stukken nu ter inzage liggen. De publicatie en bekendmaking gaan echter nog niet goed. De publicatie zal nu binnen een week plaatsvinden. Daarmee is een tijdige behandeling in de raad mogelijk. De wethouder kondigt aan daar bij een volgende zienswijze scherp op te zijn.
Het CDA vroeg naar de noodzaak van een bestemminsreserve. De wethouder schat in dat dat niet nodig is. De fractie vroeg ook naar de risico's in verband met het personeelstekort. De eerder opgelopen achterstand is inmiddels ingelopen. De RUD werkt er nu hard aan op de goede mensen op de juiste plekken te krijgen. Er zijn geen risico's voor de productie. Mocht dat toch het geval zijn in 2024, dan kan daar bij de bespreking van de kadernota en de begroting in 2024 verder over worden gesproken.
In het project met ODRU worden grote sprongen richting 2025 gemaakt. Over de samenwerking met ODRU wordt bij de kadernota verder gesproken.

De heer Te Hoonte (VVD) vraagt de wethouder toe te zeggen om ook in andere dossiers de wetgeving op het gebied van publicatie te respecteren.

Wethouder Oosters zegt toe dit ook met haar andere collega's te bespreken.

De voorzitter stelt vast dat de commissie instemt de behandeling van dit onderwerp als A-stuk op 7 december 2023 in verband met de fatale termijn.

Mevrouw De Vos (Griffier) gaat in op het stuk dat gisteren is gedeeld. Het college bereidt nu een raadsvoorstel voor. Dat wordt op 12 december 2023 in het college besproken, op 14 december met de raad gedeeld en op 21 december 2023 in de raad besproken. Als de raad daar niet mee instemt, wordt de RUD een concept voorgelegd, in afwachting van een definitief besluit van de raad in februari 2024. Het onderwerp kan op 18 januari 2024 in de raad wordt besproken.

De heer Te Hoonte (VVD) wil eventuele binnengekomen zienswijzen (nadat ze zes weken ter inzage hebben gelegen) in de commissie bespreken.

Wethouder Oosters zegt dit toe. De besluiten van de raad over de ingediende zienswijzen kunnen in een addendum aan de RUD worden opgenomen.

8. Raadsbrief Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht 2023

De voorzitter deelt mee dat er op 14 november 2023 een goede raadsinformatieavond over dit onderwerp is geweest. De agenderende fracties willen praten over de voortgang van het programma en de brede ontwikkeling van de wijk. De voorzitter stelt voor om eerst het woord te geven aan Student&Starter in verband met de gewenste aanwezigheid in een andere commissie.

De heer Van Steeg (CDA) stemt daarmee in, maar wil daar geen gewoonte van maken.

De heer Te Hoonte (VVD) is het daar niet mee eens. Zijn fractie heeft op dat gebied ook concessies moeten doen en heeft een vervanger moeten aanwijzen. Voor Student&Starter, met twee aanwezige commissieleden, is dit probleem ook best oplosbaar.

De voorzitter gaat uit van de instemming van het CDA en geeft het woord aan Student&Starter.

Mevrouw Kendir (Student&Starter) wil wat betreft de veiligheid in de wijk de focus op preventie leggen in plaats van op repressie. Het is daarbij van essentieel belang dat sleutelfiguren en buurtouders daar nauw bij betrokken worden. De fractie pleit verder voor een sociale hub in Overvecht, waar cruciale organisaties zoals MCCO kunnen samenwerken en de aanpak van maatschappelijke zorgvraagstukken en jongeren te ondersteunen tegen criminaliteit en radicalisering. Jongeren kunnen er ook begeleid worden richting werk en opleiding. Het gebied aan de Grote Trekdreef fungeert als een sociale en maatschappelijke hub en sluit goed aan bij de buurtaanpak. De gemeente moet die zaken faciliteren en er samen met de inwoners in optrekken. Wat is de oorzaak van de overlast door de jongeren in Overvecht? Dat komt omdat jongeren zich er vervelen. Daarom moeten er in de wijk meer faciliteiten voor de jeugd komen, bijvoorbeeld op het gebied van sport. Door de strikte regels van de gemeente kunnen de sportvelden niet gebruikt worden. Kan de wethouder toezeggen om dit samen met de organisaties in Overvecht op te pakken?

De heer Van Steeg (CDA) deelt mee dat er in Overvecht al veel wordt geïnvesteerd. Dat gebeurt echter niet samen met de wijkbewoners. Wellicht is dat het grote probleem. De gemeente moet er voor zorgen dat de inwoners meer initiatieven nemen.

Mevrouw Kendir (Student&Starter) beaamt dat er op dat gebied nog stappen gezet kunnen worden. Het zijn vooral de organisaties die erbij worden betrokken en niet de mensen die in de wijk wonen. De wijkbewoners moeten inderdaad ook hun stem laten horen. Maar zij geven ook aan dat er te weinig faciliteiten zijn, bijvoorbeeld op het gebied van sport of voor naschoolse activiteiten. Aan beide zaken, initiatieven voor inwoners en aan faciliteiten in de wijk, moet worden gewerkt.

De voorzitter merkt op dat Student&Starter geen agenderende partij is en vraagt de fractie om de bijdrage beperkt te houden.

Mevrouw Kendir (Student&Starter) is het eens met de opmerking van de voorzitter. Het is een fout dat de fractie dit onderwerp niet mede heeft geagendeerd.

De heer Van Steeg (CDA) heeft ook moeite met dit optreden van Student&Starter.

Mevrouw Kendir (Student&Starter) gaat in op de gezondheidsproblemen in de wijk. Bij de spoorlijnen in Overvecht is de kloof tussen gezond en ongezond groot. Daarom roept de fractie op te investeren in inclusieve zorg, community health centers en in maatwerk en continuïteit. Zij pleit voor lokale gezondheidscentra in Overvecht waar diverse zorgverleners samenwerken. De centra moeten zich richten op de verbetering van de toegang (zowel fysiek als financieel) tot zorg, preventie, gezondheidspromotie en begeleiding op maat. Ook moet er geïnvesteerd worden in mentale gezondheidsondersteuning specifiek gericht op de behoefte van de inwoners van Overvecht.

De heer Dekkers (GroenLinks) beaamt dat er in die wijk sprake is van gezondheidsproblemen. Daar wordt al intensief aan gewerkt. Welke zaken wil Student&Starter daar aan toevoegen? Wat gaat wel en wat gaat nog niet goed?

Mevrouw Kendir (Student&Starter) beaamt dat er al veel gebeurt. Zij ziet daarnaast nog vele kansen en verwijst daarvoor naar haar eerdere inbreng.

De heer Van Steeg (CDA) prijst de raadsinformatiebijeenkomst in de wijk met veel input van de aanwezigen. Dat was heel positief.

De heer Te Hoonte (VVD) had meer het gevoel dat het een participatiebijeenkomst was. Verloopt die participatie in die wijk wel goed, gezien de onbekendheid van de wijkbewoners met de organisaties die in de wijk actief zijn en het vermeende gebrek aan samenwerking tussen de organisaties?

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat er veel organisaties bij betrokken zijn. Dat maakt samenwerking complex.

De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat er weinig inwoners aanwezig waren. Zij hadden wellicht beter bij de monitorbijeenkomst aanwezig kunnen zijn. Hij stelt voor om daar in de toekomst op in te zetten om te voorkomen dat de RIB's van de gemeente gaan lijken op participatiebijeenkomsten.

De heer Van Steeg (CDA) was blij met de aanwezigheid van de organisaties, maar had ook op bijdragen van inwoners gehoopt.
De raad heeft eerder vijf moties ingediend, waarin onder andere aandacht werd gevraagd voor initiatieven van inwoners, jongeren, woningbouw en de Werkplaats. De informatievoorziening aan de inwoners verloopt echter niet goed, zeker wat betreft de impact van de Omgevingsvisie Overvecht. Veel mensen zien lijnen over hun huizen lopen en vragen zich af wat dat voor hen betekent.

Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat de Omgevingsvisie over de ruimtelijke aanpak gaat en Samen voor Overvecht over de sociale aanpak. Hoe kunnen die twee zaken elkaar raken?

De heer Van Steeg (CDA) legt uit dat het Wijkakkoord over het woongedeelte gaat. Dat zou nog meer geïntegreerd moeten worden in deze aanpak. Ook zou er meer gewerkt moeten worden aan een betere communicatie met de inwoners over de impact van de Omgevingsvisie.

Mevrouw Van der Wilt (D66) deelt mee dat in het Wijkakkoord procesafspraken over samenwerking zijn opgenomen. Zij vraagt nogmaals aandacht voor een combinatie van de ruimtelijke en sociale aanpak.

De heer Van Steeg (CDA) deelt mee dat daar al aan wordt gewerkt. Dat is opgenomen in de voortgangsrapportage. De verbinding met het Wijkakkoord en de positie van de Werkplaats zijn echter nog niet duidelijk.

De heer Te Hoonte (VVD) merkt dat eerder een brief is verspreid in Overvecht over de bouw van een school, Dat zou ten koste gaan van een aantal woningen. Dat is echter niet opgenomen in de voorliggende documenten.

De heer Van Steeg (CDA) herhaalt dat de communicatie met de inwoners over wat er precies gaat gebeuren, beter moet. Het gevaar bestaat dat er veel zaken naast elkaar gebeuren, waardoor inwoners het overzicht kwijt raken. Op dat gebied moeten er nog veel stappen worden gezet.
Het CDA heeft eerder in een motie gevraagd om vooral uit te gaan van de initiatieven van de inwoners. Hoe kan de gemeente die initiatieven meer ruimte geven? Want daarmee krijgen de inwoners het gevoel dat het hun programma is.

De heer Dekkers (GroenLinks) beaamt dat dat belangrijk is, maar hekelt het gebrek aan samenwerking en afstemming tussen de verschillende initiatieven op bijvoorbeeld het gebied van groen, gezond eten en bewegen. Je kunt niet van de verschillende initiatieven verwachten dat ze zelf de zaken bundelen. Daar is ondersteuning bij nodig.

De heer Van Steeg (CDA) beaamt dat samenwerking en afstemming belangrijk zijn. Dat zou echter ook ten koste kunnen gaan van de individuele initiatieven. Deze moeten voldoende ruimte krijgen. Je moet dus voorzichtig zijn met het bundelen van initiatieven.

De heer Talhaoui (PvdA) stelt vast dat er veel initiatieven in de wijk zijn. Daardoor verliezen mensen het overzicht. Het CDA stelt nu voor om meer initiatieven van inwoners leidend te laten zijn. Daarmee komen er nog meer initiatieven.

De heer Van Steeg (CDA) beaamt dat er binnen het programma Samen voor Overvecht al veel gebeurt, maar benadrukt dat er met initiatieven van inwoners nog veel te winnen is. Daar moet voldoende ruimte voor zijn. Dat is de eerste zorg van het CDA.
In de wijk zijn zorgen over verkeersveiligheid. Op dat gebied kun je snel resultaat te bereiken, maar dat komt niet veel aan bod in deze voortgangsrapportage.
Er zijn nieuwe investeringen (in onder andere nieuwe coaches) voorgesteld voor werkbegeleiding en armoedebestrijding. Waarom wordt hierin geïnvesteerd en niet meer ingezet op perspectief en stages voor jongeren?
Het CDA wil weten wanneer de aanpak succesvol is. Is dat het behalen van het gemiddelde van Utrecht? De doelstellingen hebben een open einde. Ook de financiële verantwoording is niet duidelijk. Wat wordt bereikt met de investeringen? Dat moet scherper worden geformuleerd.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) steunt de oproep van het CDA voor meer ruimte voor lokale initiatieven. Hoe ziet die ruimte er volgens het CDA uit?

De heer Van Steeg (CDA) geeft aan dat er meer financiële ruimte nodig is voor dergelijke initiatieven. Ook moet er meer aandacht zijn voor begeleiding en voor het beschikbaar stellen van fysieke ruimten.

Mevrouw Van der Wilt (D66) is geraakt door de inzet van de inwoners van de wijk en van de wethouder om de wijk vooruit te helpen. Zij is blij met het aangekondigde onderzoek van de rekenkamer naar de werkzame elementen uit Samen voor Overvecht.
Het college werkt aan perspectief voor de jeugd in de wijk. Maar er is sprake van zeer negatieve cijfers. 60% van de kinderen in de wijk heeft kans op een grote taal- en ontwikkelachterstand ten opzichte van slechts 5% in Oost. Slechts 15% van de kinderen in de wijk maakt kans op instroom op havo of vwo. In noordoost is dat ruim 75%. 16% van de jongeren hadden niet eens een startkwalificatie. Elders is dat 4%. Daarom moet er maximaal op ingezet worden om dit te keren.
Jeugd- en zorgprofessionals bevestigen maken zich ook zorgen over deze cijfers. Veel, Turkse en Marokkaanse, jongeren ervaren gebrek aan perspectief. Ze staan al direct met 1-0 achter, lopen dan vast en vluchten in de drugs of in de ondermijnende wereld. Kinderen vallen voor het snelle geld, verdwijnen in de criminaliteit en zetten hun leven op het spel voor een kans om mee te doen.

Het college schrijft in zijn brief dat de aanpak van de wijk in het algemeen naar tevredenheid verloopt. Het kiest samen met de wijk voor twee speerpunten: meedoen in ondernemen en zorg dichtbij op maat. D66 pleit voor aandacht voor perspectief voor de jeugd. De fractie roept het college op om samen met onderwijs, sleutelpersonen en ouders gezamenlijke doelen te stellen met heldere verantwoordelijkheden.

De heer Te Hoonte (VVD) vraagt aandacht voor het beleid van de college, onder andere op het gebied van voorkeurscholen. In de doelstellingen is aandacht voor diversifiëring van de wijk, maar door het beleid van het college komt de wijk steeds meer op zichzelf te staan.

Mevrouw Van der Wilt (D66) ziet dat anders. De doelstelling is een meer gemengde wijk. Verder vindt het college het belangrijk dat kinderen in hun eigen buurt naar school kunnen gaan.
Zij beaamt dat zeker op een aantal punten, onder andere op het gebied van onderwijs (gezien de grote onderwijsachterstanden in de wijk), verbetering mogelijk is. D66 stelt daarom voor om, zoals eerder gevraagd, nog meer te investeren in onder andere voorschool vanaf twee jaar, een bibliotheek en leesconsulenten op de school. Ook moet het college ervoor zorgen dat geen enkele jongere door stagediscriminatie buiten de boot valt en zorgen voor goede coaching en begeleiding.
De gemeente moet alle jongeren, zeker na de uitslag van de verkiezingen op 22 november 2023, vasthouden, vooral zij die daardoor juist het gevoel hebben er niet meer bij te horen.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) maakt onderscheid tussen taalachterstand en het feit dat een kind het Nederlands nog niet voldoende machtig is. Zij vindt dat er ook ruimte moet zijn voor meertaligheid. Kinderen moeten ook aandacht hebben voor hun eigen moedertaal.

Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat het in beide gevallen gaat om de startkwalificatie voor de basisschool. Dan gaat het om taalachterstand (van het Nederlands) en om brede ontwikkelachterstanden.

De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat Overvecht veel uitdagingen en kansen kent. Er zijn veel bewonersinitiatieven en er werken zeer betrokken professionals. Ook kunnen in de aanpak van de wijk veel zaken aan elkaar gekoppeld worden.
De grote uitdagingen van de wijk hangen samen met het hoge percentage sociale woningbouw. Daar komen veel mensen met problematische situaties terecht. Velen kunnen zich in de wijk omhoog werken. Maar dan moeten ze echter de wijk weer verlaten. Zij moeten binnen de wijk kunnen doorstromen. GroenLinks pleit daarom voor een meer gemengde woningvoorraad.
Het Anders Toewijzen in buurten met ernstige leefbaarheidsproblemen verloopt moeizaam. Wat is de stand van zaken?
Nieuwbouw mag niet ten koste gaan van het aantal sociale woningen, maar door de stijging van de huren en de verkoop van woningen verdwijnen deze echter of worden steeds duurder. Menging mag niet worden gerealiseerd door de verkoop van woningen. Wat kan het college daaraan doen?

De heer Te Hoonte (VVD) merkt op dat het bouwen van nieuwe woningen door allerlei regelgeving niet snel gaat. Wellicht is het beter en gaat het sneller om woningen uit de sociale woningbouw te verkopen en Anders Toewijzen verder door te trekken.

De heer Dekkers (GroenLinks) maakt zich ook zorgen dat het niet snel genoeg gaat. Hij benadrukt dat er volop wordt gebouwd in de wijk, maar beaamt dat er ook projecten stilliggen. Hij is geen voorstander van menging door het verkleinen van de sociale woningvoorraad.

De heer Te Hoonte (VVD) stelt vast dat GroenLinks Plezierig Wonen (onderdeel van het programma Samen voor Overvecht) niet wil inzetten.

De heer Dekkers (GroenLinks) bestrijdt dat. Er wordt gebouwd, er wordt gewerkt aan menging in de wijk en er zijn sociale projecten als Anders Toewijzen (met menging binnen de bestaande bouw).

Mevrouw Van der Wilt (D66) herhaalt dat deze week een brief is verschenen over de nieuwbouw van een school met sloop van een aantal woningen.

De heer Dekkers (GroenLinks) beaamt dat het gaat om een project met sloop en nieuwbouw, maar benadrukt dat op die plek niet minder sociale woningen komen. Menging vindt plaats door het toevoegen van woningen in een ander segment.
Binnen Samen voor Overvecht wordt ingezet op plek, kans en coalitie, met een combinatie van fysieke en sociale vernieuwing. Die doelstelling lijkt echter weg te vallen, onder andere op de Taakdreef en de Ivoordreef. De fysieke vernieuwing is nog niet helemaal uitgevoerd en voor de sociale vernieuwing moeten nog steeds kansen worden uitgewerkt, onder andere met plannen voor de VO-school.
GroenLinks wil weten hoe het college de ontwikkelingen van de Omgevingsvisie gaat versterken met belangrijke beslissingen over de groenstructuur, de bereikbaarheid en plekken waar verdichting en vermenging mogelijk zijn, en Samen voor Overvecht.
GroenLinks begrijpt de keus voor extra budget voor Zorg en ondersteuning dichtbij en Meedoen aan ondernemen, maar wil vasthouden aan de vijf ambities, zeker aan Plezierig wonen in een meer gemengde wijk. De ervaringen in Overvecht moeten worden ingezet in andere buurten waar ook sprake is van opeenstapeling van problemen.
Initiatieven hebben meer impact als ze met elkaar samenwerken. Zo liggen er vooral kansen op gebied van voeding, het tegengaan van voedselverspilling, scholing, perspectief bieden aan de jeugd en gezond bewegen. Daar hebben de initiatieven ondersteuning bij nodig. GroenLinks pleit daarom voor de inzet van sociale makelaars.

De heer Talhaoui (PvdA) komt terug op de uitkomst van de verkiezingen van 22 november 2023 met de woorden: de liefde wint het van haat; iedereen hoort erbij.
Het is goed dat hard wordt gewerkt aan een schoner, beter en veiliger in Overvecht. Er zijn echter zorgen over het gebrek aan samenhang tussen de verschillende initiatieven in de wijk. Het ontbreekt aan een verbindende visie.
Jongeren hebben het moeilijk in de wijk, met schadelijke gevolgen voor de maatschappij. Daarom moeten initiatieven beter samenwerken. Voor de Aanpak jong volwassenen is een projectleider aangesteld. De PvdA mist echter een sturende rol van de gemeente. De fractie stelt daarom voor om de Aanpak jong volwassenen uit te breiden naar andere doelgroepen.

Mevrouw Van der Wilt (D66) wil de focus op deze wijk houden. Zij is tegen een brede opdracht voor de aangestelde projectleider

De heer Talhaoui (PvdA) legt uit dat jongeren er ook gebaat bij zijn dat hun ouders en familie het goed hebben en worden begeleid. Een coördinator in de wijk (en niet vanuit het stadskantoor) kan daarbij helpen. Iedere wijk moet een eigen projectleider krijgen, conform de Aanpak jong volwassenen, met inhoudelijke kennis van de wijk en een sterke binding met de lokale gemeenschap. Sinds Samen voor Overvecht kantoor houdt in de wijk, hoor je positieve verhalen.
Ook Stichting JoU heeft accounthouders. Die zitten nu echter op het stadskantoor. Ook zij moeten verhuizen naar de wijk, zodat ze daar contacten kunnen opbouwen.
De gemeente moet ook sturen op meer samenwerking. Sommige organisaties wantrouwen elkaar, waardoor samenwerken moeilijk wordt. Hoe kan de gemeente dit omdraaien naar een vruchtbare samenwerking? En, welke systeemfouten zitten in de financiering? Die zouden moeten worden opgelost?

De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt nadere informatie over de moeizame verstandhouding tussen verschillende partijen.

De heer Talhaoui (PvdA) vindt dat er duidelijkheid moet zijn over de taakverdeling bij initiatieven. Organisaties weigeren samen te werken, omdat de waardering soms naar de verkeerde organisatie gaat.

De heer Te Hoonte (VVD) benadrukt dat het gaat om een betere toekomst voor de inwoners van Overvecht. Het gaat niet om de waardering van organisaties. Zij moeten met subsidiegeld van de gemeente de doelen halen.

De heer Talhaoui (PvdA) vindt dat een cynische manier van kijken naar de wijk. De gemeente is juist afhankelijk van deze hardwerkende inwoners en organisaties. Zij verdienen zeker ook waardering.

De heer Te Hoonte (VVD) deelt mee dat de organisaties ook gewaardeerd worden voor hun werk, maar de resultaten moeten afgewogen worden tegen in hoeverre de inwoners geholpen zijn met de inzet van de gemeentelijke middelen.

De heer Talhaoui (PvdA) legt uit dat de hulp soms niet van de grond komt, omdat organisaties niet goed met elkaar kunnen samenwerken. Er zijn al organisaties die stoppen met hun werk.

De heer Te Hoonte (VVD) beaamt dat het de bedoeling was dat organisaties zouden gaan samenwerken ten behoeve van de inwoners van Overvecht. Maar het geld voor Samen voor Overvecht mag niet ingezet worden om organisaties beter te laten samenwerken.

De heer Talhaoui (PvdA) vindt dat als de samenwerking niet van de grond komt, bijvoorbeeld door systeemfouten of door de verkeerde waardering, de gemeente daar op in moet inzetten.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt naar het spanningsveld tussen de organisaties. Gaat het over de samenwerking tussen professionals en bewonersinitiatieven (die langzaam uitgroeien tot volwaardige organisaties)? Hij vraagt de PvdA ook naar een voorstel voor een oplossing.

De heer Talhaoui (PvdA) beaamt dat dat nu juist het probleem is. Bewoners hebben goede ideeën en moeten zich voor de uitvoering aansluiten bij organisaties die in de wijk actief zijn; en vervolgens krijgt de organisatie de credits.
Het systeem van financiering zorgt ervoor dat organisaties met elkaar concurreren. Verder moet de gemeente meer sturen en coördineren in de wijk.

De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat samenwerking een voorwaarde voor financiering is. Daar moeten de organisaties op aangesproken worden.

De heer Talhaoui (PvdA) beaamt dat. Daarom moet vooraf duidelijkheid zijn over de taakverdeling. Daarmee wordt voorkomen dat de ene organisatie (onterecht) meer waardering krijgt dan een andere.

De heer Usta (DENK) vindt dat er prima wordt samengewerkt. Het probleem is de onduidelijkheid over de taakverdeling en een gebrek aan controle daar op. Daardoor krijgt de verkeerde organisatie de credits.

De heer Talhaoui (PvdA) vindt dat bij een goede samenwerking ook een goede taakverdeling hoort. Als de taken niet goed worden verdeeld, is er geen sprake van een goede samenwerking. De PvdA vraagt om inzicht in de taakverdeling vooraf en een goede verantwoording achteraf.

De heer Te Hoonte (VVD) neemt een collega waar. In 030 Office vinden jonge ondernemers een plek voor hun onderneming. Het is een mooi initiatief. De VVD vraagt om meer fysieke plekken voor dergelijke initiatieven.
De fractie zet vraagtekens bij de verantwoording van de verleende subsidie, bijvoorbeeld voor Mercado. Veel organisaties kennen elkaar niet en voeren overlappende werkzaamheden uit. Dat moet beter bij elkaar worden gebracht. Het is ook niet duidelijk wat bijvoorbeeld Mercado heeft opgeleverd.
Ook Plezierig wonen in Overvecht, Samen voor Overvecht en de Omgevingswet zijn niet op elkaar afgestemd. Die zaken moeten zorgvuldig op elkaar worden aangesloten.
De bijstandscijfers dalen, maar zijn nog altijd drie keer zo hoog als in de rest van Utrecht. De VVD vraagt naar de cijfers over de investeringen in bijvoorbeeld Samen voor Overvecht en over de opbrengsten van die investeringen.
Verder is er onduidelijkheid over de verschillende aanpakken van de onveiligheid in de wijk.

De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt de VVD naar het gewenste niveau van detaillering van informatie over investeringen versus opbrengsten.

De heer Te Hoonte (VVD) merkt op dat in het subsidieregister bepaalde uitgaven gelabeld zijn voor Samen voor Overvecht. Die uitgaven zijn even hoog als voor de rest van de stad. Verder vinden er ook andere investeringen in de wijk plaats, onder andere op het gebied van

geboortezorg. Dat valt eigenlijk onder de zorgverzekeringswet. Het moet duidelijk zijn dat de gemeente op dat gebied wat extra's doet. De gemeente zou dat geld moeten terugvragen.

Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat er ook wordt ingezet op preventie, onder andere op het gebied van veiligheid. Daar moet de gemeente in blijven investeren.

De heer Te Hoonte (VVD) is voorstander van investeringen in veiligheid en in preventie, maar ook in repressie. Daar wordt ook vanuit andere programma's aan gewerkt. Het is echter niet duidelijk wat waar aan toe te rekenen is.

De heer Usta (DENK) prijst de investeringen en de ontwikkelingen in de wijk. Maar hij heeft ook zorgen, onder andere over de communicatie over de wijkaanpak. Mensen maken zich zorgen over de toekomstbestendigheid van hun woning en de toegankelijkheid met eigen vervoer.
DENK pleit voor communicatie in meer talen en maatwerk op het gebied van educatie en stelt voor om dit op te nemen in Samen met Overvecht.
Als een gezin groeit wordt het gedwongen om een andere woning te zoeken. Dat gaat ten koste van de saamhorigheid.
DENK maakt zich ook zorgen over de kosten van betaald parkeren, vooral voor mensen met een kleine beurs. En wat kan Samen voor Overvecht in het kader van Plezierig wonen betekenen voor de zogenaamde schimmelwoningen?

Mevrouw Passier (Volt) sluit zich aan bij de bijdragen van onder andere de PvdA, het CDA, de VVD en D66. Volt vindt de voortgangsrapportage weinig concreet. De fractie ziet dan ook uit naar de resultaten van het onderzoek van de rekenkamer.
De fractie vraagt speciale aandacht voor de armoede in de wijk. 30% van de inwoners leeft onder de armoedegrens. Er zijn - met goede intenties - allerlei regelingen voor ondersteuning opgetuigd. Dat maakt het complex. Volt pleit voor een scherpe versimpeling van de regels. Mensen moeten het geld zelf in handen krijgen en het naar behoefte zelf kunnen uitgeven. Daarbij kan aangesloten worden op het kansenfonds.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) pleit voor investeringen in gemeenschapskracht. Hij sluit zich daarmee aan bij de oproep van DENK en het CDA om meer ruimte te geven aan initiatieven.
Er zijn tientallen buurt- en burgerinitiatieven in de wijk. Het gaat om vrijwilligersorganisaties. Zij willen en kunnen meer. Dat ontbreekt in de aanpak van de gemeente. EenUtrecht pleit dan ook voor een zesde ambitie: het versterken van alle bestaande initiatieven door ze fysieke ruimte te bieden en ondersteuning door een professional aan te bieden. Dat zal er ook voor zorgen dat de organisaties beter gaan samenwerken.
EenUtrecht vraagt om een onderzoek naar de ambities van de vrijwilligersorganisaties om door te groeien naar sterkere georganiseerde organisaties.

Mevrouw Van der Wilt (D66) pleit voor meer aandacht voor jeugd en jongeren in de wijk.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) is het eens met de extra aandacht voor de jeugd. Veel lokale initiatieven dragen daar al aan bij.

De heer Dekkers (GroenLinks) vindt dat de gevraagde zesde ambitie geen afzonderlijke ambitie is, maar als een saté-prikker moet worden ogenomen in de andere vijf ambities.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) is het daarmee eens, maar vindt dat dit expliciet moet worden opgenomen.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) is blij met alle investeringen in Overvecht. Het gaat langzaam de goede kant op, maar tegelijkertijd is er nog veel werk aan de winkel. Zij hoopt dat de stijgende lijn wordt voortgezet.

De **voorzitter** geeft na een korte schorsing het woord aan de wethouder voor een reactie op de bijdragen van de fracties.

Wethouder Streefland legt uit dat zij een bepaalde aanpak voor ogen had met meer helderheid en focus. Zij heeft veel met partners en inwoners in de wijk gesproken over de ambities en wat

daarvoor nodig is. Daarvoor is sturing en ordening nodig. Binnen de ambities zijn bestaanszekerheid en perspectief voor de jeugd belangrijk, met aandacht voor stages en werk en met meer inzet en meer liefde.
De fracties vragen om meer regie. De wethouder is het eens met de vraag naar meer transparantie in de rapportages. Zij zegt toe in Q1 2024 meer helderheid te geven over de verschillende (soorten) subsidies, waarvoor deze worden ingezet en voor hoelang. Dus meer helderheid in sturing en financiën. De informatie wordt opgesteld met de initiatiefnemers uit de wijk en de gemeente (de wijkcoalitie).

De heer Van Steeg (CDA) mist naast de behoefte aan samenwerking en het inzichtelijk maken van financiën, ook informatie over de doelstellingen en hoe die bereikt kunnen worden.

Wethouder Streefland snapt die wens. Die informatie wordt vastgelegd in de voortgangsrapportage. Het is inderdaad ook belangrijk te weten of de inzet lukt.

Mevrouw Van der Wilt (D66) wil weten of de wethouder ook contacten heeft met de jeugd in de wijk.

Wethouder Streefland geeft een overzicht van de deelnemers aan de wijkcoalitie met onder andere betrokken professionals uit het onderwijs, jongerenwerk en jeugdhulpverlening, bewoners en ook jongeren.
DENK heeft gevraagd om faciliteiten voor de jeugd. De wethouder geeft voorbeelden van een aantal initiatieven op bijvoorbeeld het gebied van sport zoals de Beweegtuin, gratis sporten voor jongeren, de vitaliteitsmakelaar enzovoort. SVO De Dreef wil nog meer jongeren helpen. Daarvoor wordt samengewerkt met de wethouder Sport.
Ook wordt er geïnvesteerd in gezondheid met extra inzet en samenwerking tussen gezondheidszorg en mentale zorg, bijvoorbeeld met de Krachtige basiszorg Overvecht. De wethouder benadrukt dat er ook op dit gebied een tekort is aan medewerkers.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat een extra aansporing om de kracht uit de wijk te benutten en nog meer over te laten aan lokale organisaties.

Wethouder Streefland omarmt die visie met zorg voor elkaar en bijvoorbeeld mantelzorg, maar legt uit dat er soms ook professionals nodig zijn. Een huisarts kan niet ingevuld worden met een bewonersinitiatief.
De Omgevingsvisie en Plezierig wonen in een meer gemengde wijk zijn met elkaar verbonden. Zo wordt getracht om woningen toe te voegen zodat mensen binnen de wijk kunnen doorstromen, maar ook om mensen toe te voegen om zo te komen tot een gemengde wijk. Dat vraagt veel afstemming en communicatie, want veel mensen vinden veranderingen ook ingewikkeld. Het maakt hen onzeker. Maar tegelijkertijd maken veranderingen de wijk beter en groener en krijgt de wijk meer faciliteiten.
In het wijkakkoord zijn afspraken vastgelegd met de drie woningbouwcorporaties en bewonersorganisaties met een heldere taak voor de Werkplaats als partner in de wijk. Er is verder een coördinerend omgevingsmanager aangesteld. Die moet zorgen voor samenhang.
Het eerder toegezegde overzicht in Q1 2024 zal ook informatie bevatten over de initiatieven van bestaande partners in de stad en over initiatieven van bewoners. Problemen die zich daarbij kunnen voordoen zijn het opschalen naar een volgende fase en de wens van (meer en grotere) fysieke ruimten. Daarvoor moeten bestaande panden beter worden ingezet, maar ook moeten nieuwe panden beschikbaar worden gesteld. De financiën zijn niet vaak het probleem.

De voorzitter schorst om 13.00 uur de vergadering tot 14.00 uur.

Gemeente Utrecht

Verslag openbare middag-vergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Datum 23 november 2023
Locatie Stadhuisbrug 1, Utrecht
Verslag door C. de Bouter (Notuleerservice Nederland)
Vaststelling verslag

Aanwezigen

De voorzitter, dhr. C. Bos, wethouder mw. R. Streefland, wethouder mw. S. Schilderman, commissiegriffier J. Lok, commissiegriffier mw. M. de Vos, de leden dhr. J. Cornielje (PvdA), dhr. F. Dekkers (GL), dhr. G. Dijkstra (EenUtrecht), dhr. H. Dijkstra (CDA), dhr. R. Emmen (Utrecht Nu!), dhr. R. van den Enk (Student & Starter), mw. R. Heijne (GL), dhr. G. te Hoonte (VVD), mw. A. Oudejans (Student & Starter), mw. C. Passier (VOLT), dhr. R. Peters (D66), mw. V. Smit (VOLT), dhr. T. Stam (PvdA), dhr. L. van Straalen (CU), dhr. M. Talhaoui (PvdA), dhr. M. Usta (DENK), dhr. J. Vasters (D66), dhr. J. Vintges (VVD), mw. L. de Vries (PvdD), mw. B. van der Wilt (D66)

Verslag middagvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

8. Raadsbrief Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht 2023…….....16
9. Aanpakken zwerfaval en bijplaatsingen ondergrondse containers…… .24
10. Toelichting Initiatiefvoorstel Leidende principes en lokale regels energietransitie……40

Gele arcering op pagina 23 en pagina 36

8. Raadsbrief Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht 2023

De **voorzitter** heropent de vergadering om 14.00 uur.

Wethouder **Streefland** gaat in op de opmerkingen van het CDA over de verkeersveiligheid. Het is een groot zorgpunt, de ambitie is om de veiligheid te verbeteren. Het krijgt ook veel aandacht in de Omgevingsvisie. Er wordt gewerkt aan 30 km/uur. Dat moet nog gebeuren in 80 straten, 20 straten zitten in projecten. In 2024 worden in nog zes straten lichte maatregelen genomen. Verkend wordt of de Marcusschool in het Amazonekwartier kan dienen als casus voor het Europese project Relocate, de wethouder Mobiliteit kan daarover meer vertellen. Sinds 14 november 2023 functioneert een flitspaal op de Franciscusdreef. Verder zijn er projecten om straten verkeersveiliger te maken, bijvoorbeeld de kruising van de Donaudreef met de Carnegiedreef. Ook is er een educatief fietsprogramma. Door die 30 km/uur zal het niet meer zo

goed mogelijk zijn om hard te scheuren. Dat gaat in tegen de wens van sommige wijkbewoners. Mensen in de wijk vragen ook om flitspalen, maar het is niet aan de gemeente om flitspalen te plaatsen. Ook wordt gevraagd of meer coaches en meer stages bijdragen aan het programma. Het college heeft gezegd dat het hier gaat om inwoners die schulden hebben gehad en dat zij worden ondersteund om uit de schulden te blijven. De schuldsanering is verkort tot anderhalf jaar, maar in de begeleiding van deze mensen is dat te kort. De budgetcoaches dragen eraan bij om dit effectief en duurzaam te laten verlopen. Jongeren die schuldenvrij zijn kunnen hun aandacht richten op opleiding en werk. De opzet van het stagebureau is om er samen met bedrijven voor te zorgen dat deze jongeren een plek krijgen. Vandaar de focus op deze ambities. In Q1 2024 komt het college bij de commissie terug met de financiële rapportage en de verantwoording. D66 vraagt hoeveel aandacht er nu is voor de jeugd. Het college heeft samen met partners in de wijk en de bewoners gezegd dat deze ambities er nog steeds zijn en dat het de focus daarop wil richten. Het gaat dan over schuld en armoede. Als die problemen bij gezinnen worden aangepakt, heeft dat invloed op de kinderen. Daarom is gekeken naar wat de diepere oorzaken zijn en daarop moet nog meer worden ingezet. De andere ambitie is ondersteuning dichtbij en op maat voor jongeren. Zij heeft al aangegeven wat de gemeente doet voor jongere kinderen, middelbare scholieren en zeker ook voor jongeren die willen werken of een stageplek willen. Dat wil het college maximaal ondersteunen. D66 vraagt of daar meer aan kan worden gedaan. Spreekster hoort graag meer over de initiatieven die D66 heeft. Er wordt al veel gedaan met 030, een nieuw stagebureau, Durf te dromen, Met je hart Utrecht met nog meer begeleiding, Unity, extra sporten en Samen krachtig, maar ook door verschillende partijen in de wijk die zich naast het reguliere aanbod juist richten op jongeren, en ook op oudere kinderen.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) hoort nu van de wethouder dat de focus is gericht op ondersteuning dichtbij en op maat voor jongeren, maar in het stuk staat ondersteuning en op maat in het algemeen en niet met specifieke aandacht voor jongeren. Gaat het dan om hetzelfde?

Wethouder **Streefland** antwoordt dat het college samen met de partners en de bewoners heeft gekeken welke twee ambities zij moeten hebben en waarvoor de doelen extra moeten worden aangescherpt. De ene was schuld en armoede en de andere jeugd en jongeren. Dat kan bijvoorbeeld zijn jongeren helpen met een stage, maar het kan ook gericht zijn op jongere kinderen. Dat hoort dan weer bij de focus/ambitie zorg en ondersteuning dichtbij en op maat, bijvoorbeeld in de aanvraag voor steun van Stud die het college in december 2023 hoopt te krijgen. Daarin ligt de focus heel sterk op jongere kinderen op de kleuterschool en al daarvoor. Het college zit dus op beide sporen, het is nooit één ambitie sec. Als de gemeente inzet op meedoen en ondernemen voor jongeren, dan wordt ook zorg dichtbij en op maat verleend.

Voor mevrouw **Van der Wilt** (D66) wordt het dan toch wel wat vaag. De wethouder zegt dat in al die ambities sowieso aandacht wordt besteed aan jongeren en perspectief. Maar waarom wordt dan niet die hele aanpak jongeren en perspectief stevig neergezet en als uitgangspunt genomen? Daar zit dan toch de wortel van de oplossing?

Wethouder **Streefland** wijst erop dat het college bijvoorbeeld bij zorg dichtbij en op maat besloten heeft zich te richten op armoede en schulden. Dat doet de gemeente duidelijk voor gezinnen en indirect dus ook voor kinderen.

Mevrouw **Van der Wilt** merkt op dat de wethouder terecht het probleem noemt van de armoede in de wijk. Maar voor het doorbreken van die armoede is uiteindelijk het bieden van een springplank en kansen voor kinderen het allerbelangrijkste. Dan gaat het om die voorschool en het voortijdig schoolverlaten. De wethouder noemt vele losse initiatieven, zoals Unity, maar die zitten niet aan het prille begin. Zij mist toch de visie daarop.

Wethouder **Streefland** denkt dat het dan goed is om dit in Q1 2024 mee te nemen. De focus is ook gericht op de aanpak daarvan. Vroegtijdig schoolverlaten zit erin. Het college wil echter niet alleen op VE (voorschoolse educatie) zitten, maar wil de focus ook richten op jongeren die niet meer naar school gaan om die weer terug te krijgen. Ook wil het jongeren begeleiden naar een stageplek. De aandacht wordt absoluut gericht op jeugd en jongeren, daar is expliciet voor gekozen, maar het college heeft ook expliciet gekozen voor extra aandacht voor schulden en armoede. Het college richt zich dus op verscheidene onderwerpen en niet op één. Dan redt de gemeente het nooit. De aandacht is ook gericht op VE extra en taal extra. In het overzicht dat

komt kunnen de commissieleden zien waar het college, ook financieel, voor heeft gekozen. Dan kunnen zij zelf bepalen of zij dat genoeg vinden voor jongeren. Als de commissie wil dat in Overvecht alle aandacht begint voor alle kinderen vanaf twee jaar, dan vraagt dat, ook financieel, heel veel extra. Maar daarover zou dan gediscussieerd moeten worden en ook over de vraag wat het betekent dat een kind in Overvecht VE krijgt vanaf twee jaar en een ander kind niet. Dat vindt zij echt ingewikkeld.

De heer **Dekkers** (GL) vraagt zich af of de woorden jeugd, jongeren en kinderen niet te gemakkelijk door elkaar worden gebruikt. Is het niet slim om wat preciezer aan te geven wanneer het gaat over het jonge kind en over jongvolwassenen? Natuurlijk moet dat op elkaar aansluiten, maar hij heeft de indruk dat de gemeente behoorlijk veel doet aan het jonge kind en dat er veel meer tekorten zijn bij de oudere jeugd. Hij vraagt of de wethouder het met hem eens is dat door het preciezer te maken college en commissie dat ook preciezer kunnen aangeven.

Wethouder **Streefland** lijk dit een goede suggestie.

De heer **Usta** (DENK**)** is het eens met GL. Het is nog wel vaag welke leeftijdscategorieën worden verstaan onder jeugd. Het is goed daarin onderscheid te maken en dan maatwerk te maken per categorie. Hij heeft nog een andere vraag. Kinderen uit Overvecht worden nu bijvoorbeeld door de Stichting Durf te Dromen geholpen onder andere met bijles. De inwoners van Overvecht waarderen dat heel erg, maar zij moeten dit nog steeds zelf bekostigen. Kan de gemeente daarin een rol spelen?

Wethouder **Streefland** antwoordt dat de gemeente Durf te dromen inderdaad subsidieert voor de huiswerkbegeleiding, niet alleen in Overvecht , maar in de hele stad. De filosofie daarachter van Durf te dromen zelf is om de ouders te vragen een klein deel van de kosten te dragen. Het gaat erom duidelijk te maken dat het belangrijk is dat een kind hierheen gaat. Het college weet ook van allerlei vormen van stagebegeleiding van jongeren dat wanneer het gratis wordt gemaakt, dat ook een ander effect heeft. Het college kijkt altijd wel, net als Durf te dromen, of het wel of niet kan. Als het soms echt niet lukt zorgt deze stichting voor maatwerkoplossingen. Zij vraagt wel een bijdrage en het is succesvol.

De heer **Usta** (DENK) heeft vernomen dat de ouders van kinderen die bijles krijgen van Durf te dromen nog altijd tientallen euro's moeten betalen voor die bijlessen. Het gaat om mensen die geen euro kunnen missen. Dan lopen die tientallen euro's heel snel op. De wethouder zegt dat Durft te dromen kijkt of zij een maatwerkoplossing kan bieden. Die oplossingen zijn hem niet duidelijk. Kan de wethouder een specifiek voorbeeld geven van hoe die stichting dan te werk gaat?

Wethouder **Streefland** denkt dat het goed is dit aan de stichting zelf te vragen. Er is vrijheid van vereniging (en stichting). Stichting Durf te dromen is zelf verantwoordelijk voor haar bedrijfsvoering en haar filosofie. De gemeente ondersteunt ruimhartig het doel van Durf te dromen. Zij weet zeker dat, als het op een andere manier echt niet gaat, deze stichting kijkt naar wat wel mogelijk is. Maar de commissie moet niet de waarde onderschatten van het geven van een eigen bijdrage. Het gaat ook om begeleiding en jongeren helpen. Dat is nu ook niet gratis. Er zit ergens een gat en zij denkt dat het heel verstandig is daar met de stichting zelf over te praten.

De heer **Usta** (Denk) wil uitgesproken hebben dat Durf te dromen een heel goede bijdrage levert aan de ontwikkeling van jongeren. Dat waardeert hij.

Wethouder **Streefland** deelt deze mening. GL ging in op de woningvoorraad en de problemen in de wijk. De woningvoorraad is een onderdeel van de Omgevingsvisie. Er wordt gebouwd zowel voor de Overvechters als voor de woningvraag van de stad. Zij weet dat de Overvechters zich afvragen of zij kunnen doorstromen en of er een woning voor hen is. Het college heeft daar expliciet aandacht voor. Het gaat hier om zowel nieuwbouw als bestaande bouw. Over de verkoop van sociale woningen zijn net afspraken vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomsten met de woningbouwcorporaties. Het college streeft naar nieuwbouw in gedifferentieerde prijssegmenten en naar de bouw van nieuwe sociale woningen. Ook wil het college differentiëren in de bestaande huurvoorraad door verschillende huurcategorieën, b.v. middenhuur. Uitgangspunt is dat de sociale woningvoorraad absoluut gelijk blijft, maar het percentage daalt. Plekkans-coalitie blijft als filosofie

bestaan, maar soms is het zo dat de ontwikkeling op die plek klaar is en dan kan weer ergens anders iets. Het college werkt aan het juridisch mogelijk maken van anders toewijzen. Haar voorganger is daarmee begonnen, maar dat moet bestendigd worden. Daarover vindt overleg plaats met het ministerie van BZK. De bedoeling is om de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek daarvoor te gaan gebruiken. Die wet werd wel de Rotterdam-wet genoemd, maar het college wil daar de Utrechtse variant van. Het werkt aan een manier om die wet toe te passen. Het college wil daarbij niet uitsluiten, maar juist positief toewijzen. Als de gemeente gaat voor deze wet, moet dit een plek krijgen in de Huisvestingsverordening. Een voorstel daarvoor krijgt de commissie in de eerste helft van 2024. GL vraagt hoe het college ervoor zorgt dat wat het hier leert elders ook kan worden toegepast. Een voorbeeld daarvan is het sociaal renoveren. Dat is een manier om fysiek en sociaal samen te voegen. Dat werkt heel goed. Het college weet dat het heel veel impact heeft voor de bewoners. Het college kijkt nu samen met de woningbouwcorporaties en partners zoals Sociaal makelen hoe het dit in andere delen van de stad kan toepassen. Ook wordt nagegaan welke aanpak in een buurt in Overvecht is gehanteerd en wat daarvan in andere buurten van Overvecht kan worden toegepast. De resultaten van de buurt- en wijkaanpak heeft het college al eerder met de raad gedeeld. De PvdA ziet een gebrek aan samenhang. Spreekster vindt dit een belangrijk punt, het is ook door andere fracties genoemd. Het gaat om de samenwerking tussen organisaties en waar dat soms op vast zit. Het college ziet heel veel goede bewonersinitiatieven die soms groeien tot iets groters. Die initiatieven vragen dan of zij letterlijk en figuurlijk ergens de ruimte voor krijgen. Maar soms is het zo dat een organisatie iets op een bepaalde manier doet en dat een andere organisatie dat ook doet. Dan ontstaat concurrentie. Zij sluit haar ogen daar niet voor en zij heeft daar ook gesprekken over. Eigenlijk is zij het wel eens met wat de heer Te Hoonte zei. De vraag rijst of mensen die een initiatief hebben een collectief doel hebben, bijvoorbeeld jonge kinderen, of dat dat zij het graag willen doen om te laten zien dat zij het beter kunnen dan de ander. Dat laatste werkt gewoon niet, maar zij weet dat dat de dynamiek is. Daarom heeft het college in het systeem opgenomen dat een organisatie die subsidie krijgt verplicht is om samen te werken. Dan is ook de uitwerking te zien die net is genoemd. Het college stuurt daar ook beter op en voert daar gesprekken over. De filosofie voor de vreedzame wijk is dat betrokkenen met elkaar samenwerken om dingen te realiseren voor de jongere die dat nodig heeft en elkaar niet beconcurreren. Zij zegt dit daar en ook hier. Die dynamiek moet eruit. Zij wil daarin best een extra rol vervullen. Aan de andere kant weet zij ook dat de gemeente stoeit met iemand die heel graag goed werk doet en een buurtinitiatief wil opschalen en daarvoor een plek wil. Dan zoekt het college echt waar zo iemand verder naartoe kan. Het college verankert samenwerking in de subsidieaanvraag en probeert daar ook op te sturen en zij zal zich inzetten om het gesprek daarover beter te voeren. Er is immers voor iedereen plek.

De heer **Talhaoui** (PvdA) vindt het fijn dat dit wordt onderkend en dat er al iets gebeurt. Het klopt dat samenwerking als een voorwaarde wordt gesteld. Maar hij heeft in zijn inbreng gevraagd of de wethouder er b.v. ook op in kan gaan of die samenwerking wordt gemonitord en ervoor kan zorgen
dat vooraf die taakverdeling helderder wordt en dat er ook achteraf iets meer duidelijkheid komt. Daardoor wordt voorkomen dat een bewonersinitiatief of iemand die iets goeds wil doen voor de wijk dat niet doet omdat hij niet willen worden overgenomen door een grotere stichting.

Wethouder **Streefland** antwoordt dat het een soort aanzet is om te helpen verheldering te geven in samenwerking, zodat als iemand dat doet, het beter gaat. Zij wilde dat het zo gemakkelijk was. Er is dan altijd de vraag hoe partijen gaan samenwerken en het moet natuurlijk wederkerig zijn. Misschien helpt het om dat nog steviger te doen, maar het stellen van heel scherpe regels en daarop controleren maakt samenwerking in autonomie niet altijd beter. Het is ook gewoon bij elkaar zitten en kijken wat misgaat en wat nodig is. Soms gaat het er ook over dat iemand denkt dat hij het beter kan dan die andere partij die er nu geld voor krijgt. Ook daarover voert het college het gesprek.

De heer **Talhaoui** (PvdA) is ook op zoek. Wat hij zegt is maar een voorstel. Hij staat open voor alle andere voorstellen. Het gaat iedereen in deze commissie erom dat die samenwerking verbetert en dat die bewoners worden bereikt. Hij heeft geen inzicht in hoe dat op een andere manier zou kunnen. Misschien is het de moeite waard om te onderzoeken wat de gemeente kan doen in die wijk om het echt te laten werken. Al die andere papieren werkelijkheden zijn niet nodig. Het gaat om wat echt werkt voor die mensen in die wijk.

Wethouder **Streefland** lijkt het heel goed om dat te onderzoeken. Er is nu een nieuwe procedure voor en er komt een nieuwe programmamanager. Voor haar of hem is dat een heel belangrijke opdracht, maar ook voor haarzelf. Zij beluistert dit en pakt die handschoen op.

De heer **Talhaoui** (PvdA) heeft ook een vraag over systeemfouten in de financiering. Daar komt een perverse prikkel uit voort. Misschien kan er iets in die systemen worden veranderd om te voorkomen dat sommige organisaties als het ware aanjagen op een pot geld waar zij allemaal achteraan zitten. Hij vraagt de wethouder hierop te reflecteren.

Wethouder **Streefland** meent dat het een gegeven is dat, als er ergens geld beschikbaar is, mensen dat geld graag willen hebben om het goede te kunnen doen. Als er een potje is, ontstaat dit gedrag. Zij ziet het veel meer in de onderliggende laag met samenwerken en samen doen in Overvecht en elkaar wat gunnen. Misschien gaat het meer om samenwerking en cultuur. Maar als zij ziet dat er prikkels zitten in het systeem rond de financiering, dan moet het college daar zeker iets aan doen. Zij heeft die echter nog niet gevonden. Als de commissie suggesties heeft, dan hoort zij dat graag, b.v. in een motie.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) heeft daar wat moeite mee. Hij begrijpt dat het soms kan voelen als concurrentie, maar hij vindt het niet verstandig om het in die hoek te trekken. Het is immers de overtuiging van de bewonersinitiatieven dat zij dichter bij de doelgroep zitten en het daardoor misschien beter kunnen dan een formele werkinstantie. Is de wethouder ook van mening dat die overtuiging bestaat bij bewonersinitiatieven waardoor zij denken dat zij eerder aan zet zijn?

Wethouder **Streefland** denkt dat dat een heel goede motivatie is om dat werk goed te willen doen. Misschien voelen zij ook dat zij er heel dichtbij zitten. Tijdens raadsinformatiebijeenkomsten heeft zij ook gehoord dat sommige bewonersinitiatieven met heel veel motivatie starten, maar het niet altijd volhouden. Dan is zij blij met de ‘backbone’ van de wat grotere organisaties die kunnen samenwerken, iets kunnen overnemen en iets kunnen stutten. Misschien is het wel zo, maar in de uitwerking en het gedrag leidt het soms tot concurrentie.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) is blij dat de wethouder dit stapje zet. Bewonersinitiatieven staan wat dichter bij de groep en kunnen wat gemakkelijker een grotere groep vrijwilligers organiseren en kunnen dus effectief en goedkoper werken. Als de wethouder dat met hem eens is, kan het dan niet belangrijk zijn om als wethouder te zeggen dat het college zoveel mogelijk het primaat bij dat soort bewoners-gestuurde initiatieven laat en voorkomt dat die formele wijkinstanties dit gaan overnemen? Is zij bereid zich op die manier uit te spreken?

De **voorzitter** vraagt de leden puntiger te zijn in hun interrupties. Anders raakt de commissie nog verder achter op het tijdsschema.

Wethouder **Streefland** kan zich niet helemaal aansluiten bij het voorstel van de heer Dijkstra. Dat heeft ermee te maken dat het bij bewonersinitiatieven altijd én-én is. Zij is het ermee eens dat zij soms dichter bij de bewoners staan en het op een andere manier kunnen organiseren en dat de gemeente een goede balans moet vinden tussen beide soorten activiteiten. Maar zij ziet ook dat bij de formele organisaties soms topprofessionals zitten. Zij wil die scheidslijn eigenlijk niet maken. Het gaat om elkaar versterken en om het anders doen, maar zij is blij dat zij er allebei zijn.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt of de wethouder wel de volgorde onderschrijft dat de gemeente eerst de bewonersinitiatieven moet versterken en daarna kan terugvallen op de tweede groep.

Wethouder **Streefland** begrijpt dit vanuit het perspectief van de heer Dijkstra heel goed. Zij is blij met én-én. Het zijn sporen die elkaar veel en nadrukkelijk raken.

De heer **Dekkers** (GL) vraagt om een precisering over dit onderwerp. Het lijkt erop dat de wethouder het probleem van de concurrentie vooral neerlegt bij de bewonersinitiatieven. Ziet zij dat ook wel eens bij de grotere, professionele organisaties en kan daar ook wat harder worden gewezen op samenwerking?

Wethouder **Streefland** is het daarmee zeer eens. De VVD vraagt of met 030 Office ondernemers nog een stapje verder kunnen worden geholpen. Zij kent het vraagstuk en weet dat zij door moeten. Het is juist de opdracht aan 030 Office om in het netwerk met ondernemers te kijken hoe zij mensen verder kunnen brengen, naar een andere plek, een ander baan of een andere mogelijkheid. Dat is een deel van haar opdracht.

De heer **Te Hoonte** (VVD) is dan benieuwd of het mogelijk is iets verder te kijken dan de wijk. Als spreker het bestemmingsplan leest, heeft hij de indruk dat er in Zuilen nog veel winkelunits leegstaan, terwijl er in Overvecht blijkbaar geen plek is voor een kapper. Is het dan niet mogelijk om een kapper die zijn bedrijf heeft opgezet te leiden naar een andere wijk om daar zijn bedrijf uit te oefenen en om ook een meer actieve rol voor het 'makelpunt' mogelijk te maken?

Wethouder **Streefland** vindt het een goed punt, zeker als daar kansen liggen om het ondernemerschap verder te brengen. Zij weet wel dat veel jonge ondernemers uit Overvecht heel graag in Overvecht willen blijven. Het is het zoeken naar een kans om het daar te doen. Over de financiën is al gesproken, het college komt daar zeker op terug. Zij hoopt dat zij genoeg heeft kunnen meedelen over de Omgevingsvisie. Bijstand is in Overvecht hoger dan het gemiddelde van de stad. Gevraagd werd of de inspanningen daar voldoende zijn. Er wordt hier extra activiteit ingezet door Werk en Inkomen, de Buurtdienst, het UWV en ander partijen in de Werkwinkel, juist om een vermindering te realiseren door inwoners te begeleiden naar werk. Er is de inzet van een extra jobhunter. Ook zet het college extra wijkvoorlichters in. De wijkbewoners worden geïnformeerd over alle hulpkansen richting werk en opleiding. Dat is wat het college probeert te doen. Het is wel echt aanpoten om het niveau omhoog te krijgen. Het geval van het te besteden bedrag voor Bij Jou moet zij uitzoeken, Zij neemt dit in de brief over financiën mee.

De heer **Te Hoonte** (VVD) merkt op dat zijn vraag meer specifiek was. In het subsidieregister ziet zijn fractie bepaalde bedragen staan. Zij vraagt zich af of Overvecht dan dat extra pakket krijgt of dat de gemeente betaalt voor iets dat de gemeente voor de rest van de stad ook al besteld had.

Wethouder **Streefland** geeft aan dat de gemeente stedelijke partners heeft die ook in Overvecht zitten. Vanuit Overvecht krijgen die een plus en het college stuurt erop dat die plus werkelijk leidt tot dat waarvoor het die opdracht heeft gegeven. Dat klopt, dat is altijd even een zoektocht. In Overvecht kijkt iemand vanuit het team voor Overvecht samen met de accounthouder vanuit de samenhang tussen Overvecht en de stedelijke deal zowel naar wat stedelijk wordt gedaan als naar wat wordt gedaan in die plus. Dat is dus zo ingericht. Over Bij Jou krijgt zij zojuist het bericht dat dat niet helemaal klopte. Vanuit Overvecht krijgt deze organisatie in 2023 285.000 euro en stedelijk ontvangt zij 7,5 miljoen euro waarvan 10% wordt ingezet in Overvecht. DENK vraagt of de boodschap inhoudelijk goed wordt overgebracht aan de inwoners met een migratieachtergrond. Het college zet in Overvecht expliciet in op andere talen, bijvoorbeeld met de bewoners-verbinders uit Werk en Inkomen die verscheidene talen spreken. Er zijn wijkvoorlichters en folders in verscheidene talen, zoals een folder in andere talen over de energiecrisis. Ook voor mensen met weinig geld zijn er publicaties in verscheidene talen zodat zij weten waar de informatie te vinden is. Het college kijkt in Overvecht juist naar mensen vanuit de eigen organisatie en uit die van de partners die meerdere talen kennen. Doorstroming in de wooncarrière heeft expliciet de aandacht in de Omgevingsvisie. Wethouder Van Hooijdonk komt daar later op terug. De gemeente bouwt voor de Overvechters en voor de woningvraag uit de stad. Zij is ook benieuwd naar de resultaten van het woonwensenonderzoek. Dat is door het platvorm aangezwengeld en het college heeft dat mede gefinancierd vanuit Samen voor Overvecht. Verder heeft DENK zorgen over het invoeren van betaald parkeren. Op dit moment wordt een regeling uitgewerkt voor de tegemoetkoming voor lage inkomens, gekoppeld aan de U-pas. Bij het debat over het invoeren van betaald parkeren is dat afgesproken. Wat betreft de schimmelwoningen wijst zij erop dat de corporaties hard bezig zijn om hun woningen te renoveren, juist in Overvecht. De schimmelwoning waar de heer Usta op doelde is waarschijnlijk die aan de Hanoidreef. Die woningen worden nu gerenoveerd. Zij hoopt van harte dat daar dan in elk geval het schimmelprobleem weg is. De gemeente krijgt ook een schimmelexpert, wethouder De Vries weet daar meer van.

De heer **Usta** (DENK) reageert op het punt schimmelwoningen. Natuurlijk wordt eraan gewerkt en, als dit wordt geconstateerd, wordt de schimmel weggehaald. Maar zijn vraag was juist hoe dit kan worden voorkomen zodat de bewoners zich daar geen zorgen over hoeven te maken en de gemeente daarvoor geen kosten hoeft te maken.

Wethouder **Streefland** merkt op dat er hierover een uitgebreide discussie is geweest met haar collega-wethouder Wonen. Dat geldt dus ook voor Overvecht. Het gaat hier om goed renoveren., goed doorluchten, maar ook om goed gebruik. In woningen waar heel veel natte was wordt opgehangen heeft dat ook invloed. Soms heeft het te maken met persoonlijk handelen, maar heel vaak is het ook de ouderdom van de woning zelf. Wethouder De Vries zet hier flink op in. VOLT ging in op de voortgangsrapportage. Spreekster en haar medewerkers proberen zo concreet mogelijk aan te geven wat zij doen en wat dat oplevert. Het zit mogelijk meer in het hoofd dan dat de samenhang van de ambities goed zichtbaar is. Zij hebben ernaar gekeken en koppelen de rapportage aan de vijf ambities. Zij zeggen wat zij doen, ook in verbinding met de anderen om het zo concreet mogelijk te maken. Maar als er feedback is om de rapportage niet alleen nog leesbaarder te maken, maar ook om er meer die samenhang in te krijgen, dan is die welkom. Elk jaar is het een zoektocht om het nog beter over het voetlicht te krijgen. Verder pleit VOLT ervoor om zich voor Overvecht aan te sluiten bij het initiatief Gewoongeld geven van het Kansfonds. Daarover zegt spreekster hetzelfde als over de voorschotten voor educatie alleen in deze wijk en niet overal. Zijzelf vindt dit moeilijk omdat iemand in Overvecht dan wel geld krijgt en iemand die aan de andere kant van het water in Zuilen woont niet. Het college probeert nu steeds zoveel mogelijk dicht bij mensen te vertellen hoe het werkt en ze daarbij te ondersteunen. Er is wel een gesprek met het Kansfonds over de vraag hoe fondsen een bijdrage kunnen leveren aan het armoedebeleid. Eenvoud is zeker een van de middelen. De beste oplossing is echt een eenvoudiger belastingsysteem. Zij kent één partij die daar wat ideeën over heeft.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vindt het toch wel een beetje te gemakkelijk. Er wordt gezegd dat het niet mogelijk is om het in de ene wijk wel te doen en in de andere niet. Maar sociaal renoveren doet de gemeente volgens haar ook alleen in Overvecht en niet ergens anders. De gemeente ziet toch dat het ergens erger is en waarom zou daar dan niet de focus op mogen worden gericht?

Volgens wethouder **Streefland** is dit precies de discussie over ongelijk investeren voor gelijke kansen dan wel over waarom mag iemand dit ergens wel doen en elders niet. Bij sociaal renoveren is het hier begonnen, maar hier is een ‘plekkanscoalitie’: er moet iets worden gebouwd en dat is de aanleiding om te renoveren om vervolgens die aanpak er overheen te doen. Maar bij een project als bijvoorbeeld VE voor kinderen van twee en een halfjaar jaar dat de gemeente probeert overal in de stad in te voeren is het voor haar niet zo dat dit wel geldt voor iemand met armoede in Overvecht, die zij de voordelen overigens echt gunt, en niet voor iemand anders. Dat vindt zij ongemakkelijk.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) begrijpt het ongemak van de wethouder. Maar in het debat over VE zei een andere collegewoordvoerder dat er helaas niets meer bij kan, terwijl er zoveel geld is voor subsidies voor Perspectief voor Jeugd Versterken. Dan begrijpt zij niet dat het college niet zegt dat dit het grootste probleem is en dat het daar extra geld aan geeft zodat de gemeente die kinderen vooruit kan helpen.

Wethouder **Streefland** zet uiteen dat er bij Perspectief voor Jeugd Versterken heel veel facetten zijn. Dan zouden raad en college moeten zeggen dat zij die andere dingen niet doen en dat zij het geld hierin gaan investeren. Dan kan de gemeente op een aantal VE-plekken kinderen al helpen als zij twee jaar zijn in plaats van als zij twee en een half jaar zijn. Over een dergelijke overweging kan worden nagedacht. Voor dit jaar is dat wel wat lastig. Maar het heeft consequenties: als de gemeente iets doet voor een bepaalde categorie, doet zij iets anders voor jeugd en jongeren niet. Die dilemma’s spelen hierbij wel. Dan is er nog een stedelijk dilemma dat dit kan worden gedaan voor bepaalde locaties in Overvecht waar VE wordt vervroegd en meer uren krijgt. Dat kan, zij vindt het niet een ondenkbaar onderwerp. Maar dan moet wel goed in kaart worden gebracht hoeveel dat kost en of er mensen zijn om dat te doen, wat dat betekent voor de kinderopvang waar de gemeente dat niet doet en wat dat betekent voor wijken waar dat ook niet kan. Dat is een politiek dilemma waarin raad en college een keuze moeten maken. Zij meent dat zij in het debat al antwoord heeft gegeven op de vraag van EenUtrecht over gemeenschapskracht en de vraag of bewonersinitiatieven voorrang hebben boven andere. Zij zegt allebei. Maar het punt van de heer Dijkstra was ook het doorgroeien naar een professionele organisatie. Dat hoeft niet per se een doel op zich te zijn. Zij ziet wel dat het soms een vraag is die gaat komen. Het zou zo moeten zijn dat mensen goede dingen willen doen voor de stad. Maar zij weet van verschillende organisaties dat, als die vraag er is, er altijd weer moet worden gekeken hoe dat dan kan. Vaak is het ook een

fysieke vraag: de plek, de locatie. Buurtinitiatieven kunnen niet heel veel huur betalen. De gemeente zoekt zich ongelukkig in Overvecht naar fysieke plekken voor mensen die hun activiteit willen uitbreiden. Doorgroeien is geen doel op zich, het gaat om ruimte bieden en faciliteiten in samenwerking met stedelijke partners. Het college zoekt altijd naar mogelijkheden voor verdere stabiliteit. Zij weet ook om welke organisaties het gaat.

De **voorzitter** vraagt of er niet beantwoorde vragen zijn.

De heer **Talhaoui** (PvdA) miste het antwoord op zijn vraag over de accounthouders. Zijn vraag was of die ook in de wijk kunnen zitten om een maximale bereikbaarheid te krijgen en om contacten in de wijk op te bouwen.

De heer **Usta** (DENK) betwijfelt of zijn vraag is beantwoord. Die vraag was hoe jongeren vroegtijdig maatwerkeducatie en bijles kan worden geboden. Waarschijnlijk is zij wel beantwoord. Hij heeft daarover wel een opmerking. Hij ondersteunt wat verscheidene fracties hebben gezegd.

Volgens de **voorzitter** is deze vraag beantwoord. De heer Usta kan zijn opmerking in privétijd aan de wethouder kenbaar maken.

De heer **Usta** (DENK) houdt het dan in verband met de tijd kort.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat zijn tweede vraag niet is beantwoord. Die ging over het expliciet toevoegen als een apart aandachtspunt.

De heer **Dekkers** (GL) merkt op dat de wethouder wel in het algemeen is ingegaan op de Omgevingsvisie in relatie tot Overvecht. Hij had echter een specifieke vraag. Als de Omgevingsvisie er is, komt er een ontwikkelstrategie om die te realiseren. Gaat de wethouder die ontwikkelstrategie en Samen voor Overvecht op elkaar afstemmen zodat het gebied fysiek en sociaal tegelijk kan worden aangepakt?

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) had een vraag gesteld die voor een deel is beantwoord richting PvdA. De vraag was of bij het met de organisaties om tafel gaan ook echt concrete doelen worden gesteld voor wat bereikt moet worden voor de jongeren. Het moet niet alleen maar worden dat er iets voor jongeren wordt gedaan, maar het gaat erom dat doelen worden gesteld waarover partijen elkaar kunnen bevragen.

Wethouder **Streefland** brengt naar voren dat op dit moment het model voor de accounthouders in de wijk, bijvoorbeeld voor DOCK of voor Bij Jou, is dat iemand van de gemeente samen met de accounthouder en de organisaties in de wijk zit om te zien hoe het gaat en wat die Overvechtse pluis is en wat het algemene deel is. Maar volgens haar is de vraag breder, namelijk hoe wordt het accounthouderschap ingericht en hoe heeft deze persoon in zijn haarvaten en in zijn gevoel kennis van wat er in de wijk gebeurt. Als het gaat over accounthouderschap en het sturen daarop, dan is dat wel een ander onderwerp en een onderwerp dat raad en college goed bij de kop moeten pakken. Het gaat immers over sturing. Het gaat niet alleen over partnership, maar ook over wederkerig rekenschap en over zien en weten wat er speelt. Zij adviseert de commissie om dat goed te adresseren. De vraag van DENK was al beantwoord. Zij is niet voor het voorstel van Bij1 om een extra ambitie toe te voegen. Het college heeft met alle partners in de stad deze ambities op de inhoud beoordeeld. Bewonersinitiatieven zijn een middel om iets te bereiken. Zij is het ermee eens dat het een belangrijk middel is, maar zij zou het niet als een aparte inhoudelijke ambitie willen zien. Het is geen doel op zich en dus geen aparte ambitie. De vraag van GL over afstemming op elkaar van de ontwikkelstrategie en Samen voor Overvecht beantwoordt zij met ja. Zij begrijpt heel goed dat het over veilig en sociaal gaat. Die Omgevingsvisie is ook echt onderdeel van ambitie 1. Zij werkt hierbij nauw samen met haar collega. Zij zal ook waarborgen voor wie wordt gebouwd. Is dit voor de Overvechter die zich hier thuis voelt? Gaat hier dan dat gemengd wonen beter plaatsvinden? Het college wil concrete doelen. Als het een opdracht verleent aan een bewonersinitiatief of iets anders, dan is altijd de vraag wat zij gaan doen, welke doelen zij stellen en hoe zij denken deze te realiseren. Dat stelt de gemeente eigenlijk altijd in de opdrachtverlening met hen vast. De accounthouder of het team Overvecht stuurt er dan op dat het doel wordt gerealiseerd. Zo is dat in de werkwijze verankerd.

De **voorzitter** stelt vast dat de commissie de eerste termijn en de beantwoording heeft gehad. Er is een aantal toezeggingen gedaan.

Mevrouw **De Vos** deelt mee dat één concrete toezegging is gedaan. Dat is de raadsbrief over sturing en financiën die in Q1 van 2024 komt.

De **voorzitter** heeft gezien dat er behoorlijk wat agenderende fracties zijn geweest. Hij vraagt zich af of zij met de bespreking in deze commissie hun doel hebben bereikt of dat zij deze raadsbrief in de raad willen behandelen en zo nodig een motie willen indienen.

De heer **Dijkstra** (CDA) deelt namens zijn collega Van Steeg mee dat zijn fractie een motie over verkeersveiligheid overweegt.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) geeft aan dat haar fractie zeker mee zal agenderen. Zij zal komen met moties gericht op aandacht voor jongeren en de urgentie daarvan, ook in de besteding van middelen.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) doet graag mee. Zijn fractie komt met een motie om een zesde ambitie toe te voegen, versterking van de gemeenschapskracht.

De heer **Usta** (DENK) overweegt een motie over maatwerk voor jongeren.

De heer **Talhaoui** (PvdA) denkt nog na over een motie over alles dat te maken heeft met het omdraaien van financiering, onderzoek, etc.

De **voorzitter** ziet dat de wethouder nog iets wil zeggen ,wellicht ter voorkoming van moties.

Wethouder **Streefland** gaat het niet per se daarom. De commissie krijgt in Q1 van 2024 een brief over sturing en financiering. Zij vraagt zich af of het verstandig is om dit onderwerp te agenderen voor na die brief of juist daarvoor. Haar maakt het niet uit, maar zij legt het ter overweging bij de commissie neer.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) kan zich voorstellen dat dit per fractie verschilt, maar haar insteek om dit nu al te bespreken is dat zij juist richting wil geven aan wat het college gaat rapporteren in die brief en op welke manier dit terugkomt. Zij zou het graag in december 2023 bespreken, maar anderen zouden een andere reden kunnen hebben.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) sluit zich hierbij aan.

De **voorzitter** sluit dit agendapunt.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 14.52 uur en heropent deze om 14.54 uur.

9. Aanpakken zwerfafval en bijplaatsingen ondergrondse afvalcontainers

De **voorzitter** heet wethouder Schilderman welkom. Mevrouw De Vos wordt bij dit agendapunt vervangen door de heer Lok, commissiegriffier. Voor dit agendapunt is de behandeltijd 60 minuten. Hij vraagt de leden om hun inbreng en hun interrupties echt puntig te houden, zodat de commissie misschien een klein beetje tijdwinst kan maken. Het bijplaatsen van zwerfafval bij ondergrondse afvalcontainers is een hardnekkig probleem in Utrecht. In de Voortgang aanpak hotspots hebben de commissieleden kunnen lezen dat het college de aanpak intensiveert. De bewoners van Kanaleneiland en Overvecht geven aan niet veel te merken van de aanpak. De agenderende fracties willen hierover debatteren. Er is één termijn voor dit agendapunt.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) brengt naar voren dat voor veel Kanaleneilanders en Overvechters het zwerfafval een van de grootste ergernissen in hun wijk is. Erkent de wethouder dat daarom deze rotzooi op straat de allerhoogste prioriteit verdient en dus zo nodig meer budget dan er tot nu toe voor is gereserveerd? Er is nu een nieuw ophaalsysteem met ondergrondse afvalcontainers. Sinds de invoering daarvan vanaf 2015 is ook de overlast van het plaatsen van zwerfaval, grofvuil op straat, in een aantal wijken ernstig toegenomen. Het een heeft met het ander te maken.

Daarom stelt hij de volgende, cruciale vragen aan de wethouder. Heeft de gemeente mogelijk bij de invoering van het nieuwe systeem met ondergrondse afvalcontainers onderschat dat zij tegelijkertijd ook flink moet investeren in allerlei zaken eromheen, ook in sociaal opzicht, opdat het systeem goed werkt? De volgende vraag is of de wethouder erkent dat de manier waarop het nieuwe systeem nu is ingevoerd inderdaad de cruciale veroorzaker is van wat nu in sommige wijken buiten aan hoeveelheden afval te zien is.

De heer **Vasters** (D66) merkt op dat D66 net als EenUtrecht de problematiek zeker erkent. Hij is benieuwd naar de door de heer Dijkstra genoemde toename van dit afval in de afgelopen jaren. Sprekers fractie heeft naar de cijfers daarover gekeken. Kan de heer Dijkstra zijn stelling onderbouwen met cijfers of is het meer een gevoel op basis van opmerkingen van de bewoners?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) heeft geen cijfers daarover. Maar gelukkig zijn er bewoners die uit eigen ervaring weten hoe het tien, acht en zes jaar terug was. Met name in Overvecht en op het Kanaleneiland, maar ook in Zuilen en andere buurten wordt duidelijk ervaren dat het nieuwe systeem heeft geleid tot meer zwerfafval. Het is goed om dat met elkaar te onderkennen.

De heer **Vasters** (D66) wil het zeker niet bagatelliseren. Het probleem is er, maar hij heeft niet de indruk dat het meer is geworden. Wel vergt het een aanpak. Maar hij heeft niet de indruk dat het nu ineens zoveel meer is dan drie of vier jaar geleden.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) begrijpt de vraagsteller nu beter. Het is niet zo dat het probleem in de afgelopen twee jaar voortdurend blijft toenemen. Het is een hardnekkig probleem dat heel erg samenhangt met de invoering van dat nieuwe ondergrondse systeem. Dat punt wil hij maken zodat de commissie dat onderkent. Vandaar zijn vraag of dat misschien is onderschat. Het is niet zo dat er tien of vijftien jaar geleden ook al vreselijk veel afval was. Het gebeurde toen ook, maar het nieuwe systeem heeft daar heel veel effect gehad.

De **voorzitter** vraagt de heer Dijkstra zijn antwoorden korter te maken.

De heer **Dijkstra** (CDA) hoort de vraag of de gemeente niet iets te ambitieus is geweest en of de heer Dijkstra daar een reflectie kan krijgen. Heeft dit niet te maken met een stukje opvoeding en is het niet alleen een kwestie van handhaven, maar ook van een goede communicatie richting bewoners en hen wijzen op hun verantwoordelijkheid? Of wordt ook hier gezegd dat vroeger alles beter was en dat toen zakken gewoon op straat konden worden gezet?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) heeft niet gezegd dat per definitie vroeger alles beter was. De gemeente heeft bewust voor een nieuw systeem gekozen waar een voordeel aan zit, maar misschien heeft de gemeente onderschat dat de invoering van een nieuw systeem heel veel vraagt van het introduceren van dat systeem bij omwonenden en dat het iets anders vraagt dan wat omwonenden daarvoor gewend waren te doen. Er wordt al heel veel gedaan aan opvoeding en voorlichting. De vraag vanmiddag is wat de gemeente extra kan doen om het goed te laten werken.

De heer **Dijkstra** (CDA) vraagt wat EenUtrecht denkt van meer handhaven en ervoor zorgen dat mensen dit niet meer doen.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) wilde daar juist op ingaan. Uit de gesprekken van zijn fractie met de bewoners van Overvecht en van het Kanaleneiland komt naar voren dat daar het gevoel bestaat dat het probleem zich maar niet oplost en dat het hardnekkig voortduurt. Misschien herkent de wethouder dat ook. Bij de bewoners bestaat ook wel het beeld dat er een trendbreuk nodig is en dat het misschien even totaal anders moeten worden gedaan. Hij zegt erbij dat dat om extra geld vraagt. De bewoners hebben ook het gevoel dat de gemeente nu aan zet is. Er kan niet voortdurend meer worden gevraagd van alleen de bewoners. Hij vraagt of de wethouder het hiermee eens is en of zij bereid is om een onorthodox voorstel te doen dat mogelijk tijdelijk meer budget vraagt.

De **voorzitter** geeft de heer Dijkstra (CDA) het woord en vraagt hem om een goede interruptie.

Volgens de heer **Dijkstra** (CDA) bepalen de leden zelf of hun interrupties wel of niet goed zijn.

De **voorzitter** begrijpt dat, maar hij probeert een beetje vaart te maken omdat er zoveel interrupties zijn en omdat de commissie het vorige agendapunt zo uitgebreid heeft besproken. Hij hoopt dat de commissie daar wat gevoel voor kan hebben.

De heer **Dijkstra** (CDA) vraagt of EenUtrecht concreter kan worden.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) merkt op dat zijn naamgenoot hem weer iets te snel af is. Samen met een aantal direct betrokken bewoners komt spreker met vijf voorstellen:
1. Geef bewoners een grotere rol en maak ze dus eigenaar van de container; zij hebben een prikker en een sleutel, maar zij zijn geen eigenaar. Dit betekent dat, als zij vinden dat de container moet opschuiven voor een beter sociaal toezicht, dit ook moet kunnen en dat zij ook invloed krijgen op de vier volgende punten.
2. Maak containers mooier, maak er containertuinen van en probeer dit op enkele hotspot-locaties uit, zodat zij een voorbeeld kunnen zijn voor andere wijken.
3. Doe inderdaad een pilot, zoals dat wat nu in Overvecht gaat starten, maar maak het niet heel klein en niet één keer in de maand zoals Stadsreiniging suggereert, maar probeer een vaste ophaaldag voor grof vuil, mogelijk wekelijks.
4. Experimenteer met een slimmere container met een grotere, soepele opening en een sensor die alleen meet of de container bijna vol is.
5. ga meer handhaven, bijvoorbeeld door het melden gemakkelijker te maken met een vast nummer, door afvaltoeristen nog zwaarder te beboeten en dat ook met een bord ter plekke aan te kondigen, door bewoners de mogelijkheid te bieden om anoniem aangifte te doen in een eigen app-groep met de handhaver (vooral de boa en niet de politie) of door een camera te plaatsen, als omwonenden daarom vragen.
Spreker vraagt de wethouder of zij bereid is deze vijf punten actiever op te pakken in een vernieuwde aanpak en zo nee, waarom niet.

De heer **Vasters** (D66) vindt het interessante punten. Hij gaat in op het punt handhaving. Er wordt al veel gedaan en handhavers worden ingeschakeld om te kijken of er iets aan de hand is. Hij vraagt zich af of het voorstel om bewoners zelf veel meer de mogelijkheid te geven om een melding te maken niet zal leiden tot een heel grote handhavingscapaciteit in de stad. Nu kan er een melding worden gedaan bij een bijplaatsing en dat gebeurt volop. Als handhaving elke keer langs moet gaan, wordt het wel een heel dure kwestie.

Volgens de heer **Dijkstra** (EenUtrecht) gaat het om twee dingen. Als wordt gemeld dat er iets staat, komt er geen handhaver, maar dan komt er een karretje dat het afval ophaalt. Handhavers zijn er en soms vinden zij een adres en kunnen zij ingrijpen. Dan wordt er een boete uitgedeeld. Handhavers rijden nu ook mee op de wagens. Zij rijden de hele dag mee en delen geen boetes uit omdat het gewoon ongericht handhaven is. Dat vindt niet iedereen prettig. Zijn fractie pleit ervoor om veel nadrukkelijker met omwonenden na te gaan wat voor soort handhaving mogelijk is. Dat kan een camera zijn, het kan een app-groep zijn, maar het is wel nodig. Bewoners roepen om meer te doen aan handhaving.

De heer **Vasters** (D66) is zelf meegegaan met iemand die die bijplaatsingen ophaalt. Het beeld van handhavers die meegaan en helemaal geen boetes uitdelen herkent hij niet. Die handhavers zijn druk aan het kijken wat er aan de hand is en zullen aan het einde van de dag echt wel een aantal boetes hebben uitgedeeld. Hij gaat echt in tegen de stelling dat zij geen boetes uitdelen.
De heer Dijkstra geeft aan dat mensen een melding kunnen doen en dat handhaving dan moet komen. Er is een bijplaatsing en iemand meldt dat. Wanneer zou dan een inwoner gewoon een melding doen en handhaving daarbij willen hebben om op te treden tegen een bijplaatsing? Hij begrijpt het nog niet helemaal.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) nuanceert zijn eerdere stelling. Natuurlijk worden er, wanneer een handhaver meerijdt op een wagen, ook wel boetes uitgedeeld. Maar het is niet erg effectief. Het zou veel fijner zijn, als de handhaver gericht ergens op af kan gaan, bijvoorbeeld als bewoners een melding kunnen doen met een foto en die in de app-groep delen. Dat is meer gericht handhaven. Spreker schrijft niet voor hoe dat precies moet, Zijn eerste punt was ook: maak bewoners eigenaar van twee of drie containers en ga met hen goed na hoe handhaving wordt ingezet. Als hij met mensen spreekt, komen zij met verschillende soorten voorstellen, maar doe

het vooral ter plekke met een groep omwonenden. Het moet in ieder geval gebeuren. Hij heeft een aantal manieren genoemd om dat effectiever te doen.

Mevrouw **Heijne** (GL) komt terug op het eerste punt van de heer Dijkstra. Hij wil de bewoners meer eigenaar maken van de container. Nu is er al een voorstel om bewoners juist een container te laten adopteren. Wat is nu precies het verschil? Legt de heer Dijkstra dan niet een heel zware verantwoordelijkheid bij de bewoners?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) vindt dit een geweldige vraag. Hier draait het om. Die containeradoptant krijgt een sleutel en kan dus, als die container vastzit, de inhoud even doordrukken. Hij is dus eigenlijk een assistent-ambtenaar die er voor zorgt dat de boel weer doorloopt, maar hij is er geen eigenaar van. Hij vindt het fijn om dit te doen en hij woont in de buurt. Er is er een aantal van, maar storm loopt het niet. Zijn fractie denkt dat, als de gemeente deze mensen eigenaar van die container maakt, de mensen het gevoel hebben dat die container van hen is en bij hen hoort. Die willen zij goed en netjes houden. Misschien nemen zij het initiatief om een containertuin aan te leggen en om, als die container verkeerd staat, voor te stellen die container iets op te schuiven. Dat is het verschil met de huidige containeradoptant.

De **voorzitter** wijst de heer Dijkstra erop dat hij te langdradig is. Hij verzoekt hem om het echt veel korter te houden, zonder bijzinnen en voorbeelden, en gewoon antwoord te geven op een vraag.

Mevrouw **Heijne** (GL) merkt op dat de heer Dijkstra in het begin van zijn betoog zei dat er te veel op de schouders van de bewoners wordt gelegd. Nu hoort zij dat hij meer verantwoordelijkheid bij de bewoners wil leggen. Waar gaat het nu naartoe?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) antwoordt dat hij het eerste heeft gezegd om ervoor te pleiten dat er meer geld beschikbaar komt. Dit gaat niet zonder dat er wat geld bijkomt. De gemeente moet voor een aantal dingen zelf het initiatief nemen. Zij moet bijvoorbeeld bij een aantal containertuinen het voorbeeld laten zien. Daarna worden die voorbeelden gemakkelijker gevolgd omdat mensen zien dat het een trendbreuk is.

De heer **Te Hoonte** (VVD) merkt op dat in januari 2023 mede door de heer Dijkstra schriftelijke vragen zijn gesteld over het aanleggen van containertuintjes. Er zijn vele mogelijkheden geboden waaronder dat kan, bijvoorbeeld met het Initiatievenfonds. Het verplaatsen van containers zal daar waarschijnlijk niet uit kunnen worden bekostigd omdat het fonds dan snel leeg zal zijn. Maar wat is er nu dan anders dan in januari 2023 en wat is in de tussentijd gebeurd waardoor de heer Dijkstra nu vraagt om containertuintjes, terwijl die al mogelijk zijn gemaakt?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) heeft gewezen op de volgorde. Op het Kanaleneiland gaan mensen niet spontaan een containertuin aanleggen. Maar als de gemeente een of twee keer samen met bewoners het initiatief neemt, een voorinvestering doet en nadrukkelijker laat zien dat het kan werken, krijgt zij de mensen gemakkelijker mee. De gemeente staat nu op min twee. Zij moet even een extra stap zetten.

De heer **Te Hoonte** (VVD) begrijpt het dan toch niet. Heel veel fracties hebben om die containertuintjes gevraagd. Hij neemt aan dat mensen aan hen hadden gevraagd om containertuintjes te mogen aanleggen en dat die fracties die mensen hebben gebeld en hebben meegedeeld dat zij zo'n containertuintje konden aanvragen op basis van het Initiatievenfonds. Zijn die vragen dan afgewezen, is dat vastgelopen of is dat gewoon niet gedaan?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) heeft geen overzicht van die aanvragen. Daarmee overvraagt de heer Te Hoonte hem.

De heer **Te Hoonte** (VVD) is dan toch benieuwd. De heer Dijkstra vraagt immers opnieuw om containertuintjes toe te zeggen. Is er nu iets anders of is het dezelfde vraag als die uit januari 2023?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) kan de heer Te Hoonte even niet volgen. Hij is zich er niet van bewust hoeveel aanvragen vanuit het Kanaleneiland en Overvecht er nu liggen en hij ziet niet veel

bereidheid om juist op deze plekken nu initiatieven te nemen. Hij denkt dat het helpt, als daar enkele keren een voorbeeld wordt neergezet.

De heer **Van der Enk** (Student & Starter) brengt naar voren dat in de raadsbrief over de deelaanpak hotspots heel duidelijk wordt beschreven dat de effectiviteit van die containertuintjes wel degelijk in twijfel wordt getrokken en dat er wel degelijk bijplaatsingen zijn in die tuintjes. Waarom haalt de heer Dijkstra dan alsnog deze containertuintjes aan?

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) doet dit niet zelf. Hij krijgt dit door van de bewoners. Op hun verzoek geeft hij dit door. Hijzelf is niet de eerste deskundige. Hij is klaar met zijn inbreng en wacht de beantwoording van de wethouder af.

Mevrouw **De Vries** (PvdD) geeft aan dat ook de PvdD ziet dat er een probleem is met afval in de stad en niet alleen in Overvecht en op het Kanaleneiland. Overal is er zwerfafval. Haar fractie ziet de oplossing van dit probleem niet alleen in het opruimen van die troep maar ziet vooral ook het verminderen van de toestroom van afval richting afvalberg als de weg die moet worden bewandeld. Anders is het gewoon dweilen met de kraan open. Mensen gooien simpelweg te veel weg. Afval op straat trekt weer afval aan en zo ontstaat een cirkel en die cirkel moet worden doorbroken. Afvalvermindering vraagt om een gedragsverandering , niet alleen van de consument, maar juist ook van het bedrijfsleven. Minder verpakking en producten de wereld in helpen betekent uiteindelijk minder verpakkingen bij de consument en een vermindering van de toestroom in de afvalverwerking. Zij vraagt of het college dit verband ook ziet en of de wethouder het met de PvdD eens is dat het tegengaan van overconsumptie, onzinnige verpakking en koopdrang een groot deel van de oplossing is. Ook inzetten op hergebruik is hier onderdeel van. Kan de wethouder toezeggen deze eerder genoemde dingen mee te nemen in haar aanpak van zwerfafval en bijplaatsingen, bijvoorbeeld als onderdeel van de nieuwe communicatiemiddelen? Dat ziet haar fractie niet terug in de raadsbrief. Dit soort veranderingen nemen tijd. Daarom vraagt zij aan de wethouder wat deze op de lange termijn van plan is. Komt er een plan dat verder kijkt dan deze oplossingen voor een matras langs de weg? Afval op straat is verleidelijk voor dieren. Dat is begrijpelijk en het is de verantwoordelijkheid van de mens om deze dieren die niets verkeerds doen in bescherming te nemen. Er zijn ook veel aanrijdingen rond afval op straat en dieren raken verstrikt in het afval. Muizen krijgen beschadigingen aan hun pootjes door losliggende draadjes en elastiekjes en plukken haar . Zwerfaval komt ook in het water tot schade van de waterdieren. Zij heeft het dan nog niet eens over de verdere milieuvervuiling. Dit probleem wordt veroorzaakt door mensen en het raakt niet alleen mensen. Mensen lopen langs afval en ruiken dat het stinkt, maar zij verliezen daar niet hun leven door. De PvdD roept dan ook het college op om zich te blijven inzetten voor het verminderen van afval en vraagt een bevestiging dat de gemeente niet zal overgaan tot het doden van deze dieren. Ook heeft haar fractie zorgen over bedrijfsafval. Steeds vaker wordt dat in losse zakken op straat gezet. Die zakken gaan open, er wordt tegenaan gefietst, meeuwen nemen dat afval mee en dat verergert het probleem van het zwerfvuil. Heeft het college een strategie richting bedrijfsleven om ervoor te zorgen dat die losse zakken weer in containers terechtkomen? Het college zegt immers dat het hier weinig grip op heeft en dat baart zorgen. Zij vraagt om een reactie. Het voorstel van EenUtrecht voor die tuintjes rond ondergrondse containers is uiteraard een goed idee, alleen al vanuit het oogpunt van vergroening en klimaatadaptatie. Het college is daar wel mee aan de slag, maar de PvdD meent ook dat het meer en beter kan. Haar fractie is uiteraard geen voorstander van het voorstel van EenUtrecht om camera’s te plaatsen. Het is geen oplossing voor het probleem en de PvdD heeft ernstige zorgen over het plaatsen van steeds meer camera’s in de openbare ruimte.

De heer **Van Straalen** (CU) stelt dat het bijplaatsen van zwerfafval bij ondergrondse afvalcontainers een hardnekkig probleem is. In het bijzonder de bewoners van het Kanaleneiland en Overvecht geven aan niet veel te merken van de aanpak hiervan. Het moet dus beter. De huidige situatie leidt immers tot zwerfaval, hindert hergebruik, hindert de toegang van stoepen en wegen en is slecht voor mens, dier en milieu. Bewoners kunnen nu grofvuil naar de kringloop brengen, gratis op een van de drie afvalstations inleveren of gratis op afspraak aan huis laten ophalen. Maar toch gebeurt dit nog onvoldoende. Hij vraagt de wethouder of de digitale taalvaardigheid hier ook niet een rol speelt en of dit niet eenvoudiger kan, ook voor mensen die qua taal en op het internet niet vaardig zijn. Goede communicatie is echt van groot belang. Er is voor gekozen om eerst de basis op orde te brengen. Daarbij is samengewerkt met de buurtambassadeurs. Dat is heel goed, zij weten als geen ander wat er in een wijk speelt. Spreker

vraagt hoe de wethouder dit vorm gaat geven in de aanvullende communicatie en welke rol deze buurtambassadeurs hierbij kunnen spelen en hoe deze beter in hun kracht kunnen worden gezet. Er is al regulier overleg met de bewoners van de wijken en ook dat is heel goed. Welke stappen zijn naar aanleiding van dit overleg al genomen? Wordt het maatwerktraject ook vorm gegeven aan de hand van de hier genoemde input? Kan onderdeel van dat maatwerk zijn dat ook wordt gekeken naar vaste ophaalmomenten langs de afvalstations?Hiervoor is een pilot gestart. Welk effect ziet de wethouder van die pilot en wordt deze eventueel ook langer voortgezet?

De heer **Te Hoonte** (VVD) meent dat, als de gemeente de bewoners vraagt hun afval naar ondergrondse containers te brengen, die bewoners van de gemeente mogen vragen dat het rond die containers een beetje opgeruimd is. De VVD ziet dat de wethouder hiermee bezig is, maar van zijn fractie mag daar best een schepje bovenop. De reactietijd van 24 uur op een melding is volgens de VVD te lang om te voorkomen dat bijplaatsingen zwerfafval worden. Zeker als het regent, wordt het gewoon een zooitje.

De heer **Stam** (PvdA) vraagt of de heer Te Hoonte het realistisch vindt om de deadline van 24 uur nog verder te verlagen met een afdeling van acht man voor de hele stad.

De heer **Te Hoonte** (VVD) ziet vaak bijplaatsingen bij containers bij hem voor de deur. Die beginnen met iets dat best opgeruimd kan worden. Soms komen wagens langs die het niet meenemen, waarschijnlijk omdat het daar niet in past. 24 uur op straat is best lang. Er komen ratten op af en er gebeuren ook andere dingen. Waar het kan, zou het dezelfde dag opgeruimd moeten zijn. Waar dat niet lukt, kan hij accepteren dat het binnen 24 uur zeker is opgeruimd, maar het mag echt sneller.

De heer **Stam** (PvdA) herhaalt zijn vraag. Het is een afdeling van acht man die dit doet voor de hele stad. Wat wil de VVD dan anders doen om die acht man bij te staan om het mogelijk te maken de hele stad binnen twaalf uur of de tijd die de heer Te Hoonte voor ogen heeft te bedienen?

De heer **Te Hoonte** (VVD) denkt dat er dan niet meer meldingen zijn. Uiteindelijk blijven evenveel bijplaatsingen over, maar nu komt er een melding binnen die door het systeem heengaat en daar gaat dan een auto heen. Daar gaat dan 24 uur overheen. Hij wil graag dat de reactietijd tussen het binnenkomen van de melding en het weghalen van die bijplaatsing korter wordt. Maar daardoor komen er niet meer bijplaatsingen die moeten worden opgeruimd. Het hoeft niet meer inzet te kosten. Hij denkt zelfs dat tijd vrijvalt bij de mensen die alle rommel in bosjes moeten opruimen waar de bijplaatsingen naartoe zijn gewaaid. Na 24 uur ligt het immers vaak niet meer naast de container, maar in het water, in de speeltuin en op allerlei andere plaatsen.

De heer **Stam** (PvdA) wil de heer Te Hoonte toch wel informeren dat het anders werkt. Die acht mensen leggen hun dagelijkse routes door de hele stad af om dit afval op te ruimen. De oplossing is eerder meer mankracht dan alleen de deadline verlagen zonder een alternatief te bieden.

De heer **Te Hoonte** (VVD) probeert het uit te leggen. Als hij om een kopje koffie vraagt, dan kan iemand dat hier neerzetten. Dan kan hij 24 uur wachten tot iemand daar koffie in schenkt of iemand doet er nu koffie in. Dat is wat hij vraagt, hij vraagt niet om meer kopjes koffie. Het gaat er vooral om om aan de achterkant in de systemen ervoor te zorgen dat dat proces wordt versneld waar dat kan. Daar zal een grens aan zijn, maar er zijn in de gemeente Utrecht heel goede procesadviseurs die daar best nog eens naar zouden kunnen kijken.

De heer **Vasters** (D66) denkt dat het allemaal heel aantrekkelijk klinkt. In de praktijk is het op dit moment zo dat de mensen die afval ophalen al direct de meldingen op hun eigen scherm zien. Zij kunnen dus direct handelen. Het heeft ook een keerzijde: hoe sneller iemand ergens moet zijn, hoe meer tijd die ophalers nodig hebben om naar alle hoeken van de stad te gaan. Straks moet in Vleuten of De Meern iets binnen 24 uur weg. Die mensen zijn onderweg om dat allemaal op tijd te doen in plaats van dat ze hun tijd besteden bij de hotspots in de daarnet al genoemde wijken. Van de organisatie zelf hoort hij de vraag of die deadline niet kan worden verschoven naar 48 of zelfs 72 uur. Daardoor zou meer ruimte gegeven worden aan het team om daar op te treden waar dat het meeste effect heeft. Dat is bij die hotspots en niet in Vleuten waar af ne toe iets wordt bijgeplaatst. Hoe kijkt de VVD daarnaar?

De heer **Te Hoonte** (VVD) woont toevallig aan de andere kant van het kanaal. Dat is dan misschien Leidsche Rijn en geen Vleuten. Maar er zijn daar echt veel bijplaatsingen en vaak ook op dezelfde plek. Die zullen dan wel in een route zitten, maar het gaat hem om het geval van een bewoner die op een andere plek een bijplaatsing ziet, daarvan direct een melding in de app maakt en, wanneer hij na acht uur werken thuiskomt, ziet dat het er nog staat. Dat gevoel wil iemand niet. Die mensen melden het de volgende keer niet. Degene die iets geplaatst heeft denkt dat hij het er neer kan zetten en na 48 uur staat het er nog. Het is niet zo dat zijn fractie het onmogelijke vraagt, maar de raad zou toch het ideaalbeeld moeten hebben dat er geen afval naast een container staat en dat dit afval zo snel mogelijk wordt opgeruimd. Hij verzoekt gewoon die 24 uur nog eens te bekijken. Blijkbaar willen D66 en de PvdA niet dat het afval in deze stad sneller wordt opgeruimd.

De heer **Vasters** (D66) stelt dat, als de capaciteit in de gemeentelijke organisatie onbeperkt zou zijn, hij zou zeggen dat dit vuil binnen twee uur moet worden opgehaald. Natuurlijk wil iedereen dat het snel gebeurt. Het punt van zijn fractie en ook van de PvdA is dat de capaciteit beperkt is en dat daarom de inzet daar moet plaatsvinden waar dat het hardst nodig is. Misschien wordt er af en toe in Leidsche Rijn wat bijgeplaatst, maar dat is echt niet een dergelijke locatie. Dat zijn de locaties die al door EenUtrecht en anderen zijn genoemd. Dat is echt het standpunt van zijn fractie.

Volgens de heer **Te Hoonte** (VVD) is het de bedoeling dat mensen hun eigen standpunt in hun eigen inbreng aangeven en niet in interrupties. De heer Vasters komt steeds met interrupties die beginnen met de inbreng van D66. Daar heeft hij nog vijftien minuten spreektijd voor. Het is fijn dat er een vraag gesteld wordt hoe de VVD dat zou willen doen. Spreker denkt dat er in Leidsche Rijn ook veel bijplaatsingen zijn. Hij ziet in elk geval plekken waar elke week bijplaatsingen zijn. Hij denkt dat het goed is te proberen zo weinig mogelijk afval te hebben omdat het zich verspreidt. Qua dekking wijst hij er nog op dat het bij bijplaatsingen gaat om het inzamelen van afval en dat kan uit de afvalstoffenheffing bekostigd worden. Daar was bij de begroting nog enige ruimte in.

De **voorzitter** vraagt de commissieleden om inderdaad hun inbreng te geven op de plek waar die gegeven moet worden. Er is een vraag gesteld aan het college en dan gaan D66 en de PvdA die vraag beantwoorden. Zij hadden die vraag ook door het college kunnen laten beantwoorden en dat antwoord kunnen aanvullen.

Mevrouw **De Vries** (PvdD) heeft in haar pleidooi aangegeven dat de gemeente niet moet gaan dweilen met de kraan open. Er moet voor worden gezorgd dat er geen bijplaatsingen komen. Deelt de VVD dit standpunt?

De heer **Te Hoonte** (VVD) antwoordt bevestigend. Idealiter zijn er geen bijplaatsingen. De werkelijkheid is dat er bijplaatsingen zijn en blijkbaar structureel op sommige plekken. Dus dan moet het probleem van die bijplaatsingen worden opgelost. Hij wil het liefste dat, als er bijplaatsingen zijn, de rest van de stad daar zo min mogelijk last van heeft en vooral dat een bijplaatsing geen zwerfafval wordt. Hij ziet zelf bij containers voor zijn deur dat het afval dat er ligt na anderhalve week in de bosjes ligt. Soms probeert hij het op te ruimen.

De **voorzitter** verzoekt mevrouw De Vries niet een vraag te stellen die dezelfde is als haar vorige vraag.

Mevrouw **De Vries** (PvdD) zal dat proberen. De VVD zegt dat bijplaatsingen geen zwerfvuil moeten worden. Maar zij vraagt de VVD of de gemeente niet strakker moet inzetten op het tegengaan van de overconsumptie dat juist het afvalprobleem veroorzaakt.

De heer **Te Hoonte** (VVD) antwoordt bevestigend, maar stelt ook dat er daarvoor andere commissies zijn en dat er landelijk beleid voor is. Hier zitten de leden in de commissie Afval om te kijken hoe de gemeente ervoor kan zorgen dat het afval belandt op de plekken waar het hoort. Spreker wijst erop dat ook moet worden voorkomen dat mensen afval gaan bijplaatsen omdat het zo netjes wordt opgeruimd. Dat betekent dat het handhaven op bijplaatsing moet blijven. Wat de VVD betreft mag dat ook wel eens wat liever. Hij ziet nooit een abri bij een bijplaatsplek waarop staat hoe iemand zijn afval in de container moet doen. Die ene sticker is niet voldoende.

Misschien kan op het stadskantoor eens wat creatiever worden nagedacht over hoe mensen kunnen worden opgeroepen om dat te doen. Dat kan b.v. een extra wijkbericht zijn of het aangaan van het gesprek. Als dat al gebeurd is, zal de wethouder dat vast zeggen. Dan hoeven anderen dat niet te doen. Eén ding wil de VVD in elk geval niet en dat is dat de gemeente het maar laat liggen. Dat is niet de bedoeling. De hardwerkende Utrechter moet dat afval gewoon goed kwijt kunnen. Verder ziet spreker dat de hoeveelheid karton nog steeds toeneemt. Nu plastic langzamerhand wordt uitgefaseerd komt er nog meer karton. Hij heeft een blauwe bak, maar hij merkt dat die vaak vol zit. Vooral in wijken waar blauwe bakken staan is de ondergrondse blauwe container vaak ver weg. Hij vraagt zich af of het niet zinvol is er over na te denken of op sommige plekken waar er twee grijze containers zijn met sensoren eentje kan worden vervangen door een papierverzamelpunt. De andere container geeft immers toch wel een signaal af, als die vol is. Op die manier wordt misschien voorkomen dat de containers voor restafval vol komen te zitten met karton dat toch wel in de restcontainer wordt gedrukt. Ook zou gekeken kunnen worden naar het invoersysteem dat Utrecht heeft omdat hij toch wel de indruk heeft dat het lastig om in Utrecht een doos in een ondergrondse container te krijgen. In andere steden en in het buitenland heeft hij soms het idee dat het daar wel slim is opgelost. Heeft Utrecht dan misschien de verkeerde invoer? Dit waren zijn vragen aan het college. Hij wenst de wethouder succes met het uitvoeren van haar plannen op dit punt.

De heer **Stam** (PvdA) brengt naar voren dat afval op straat een doorn in het oog is voor de bewoners, voor de gemeente en voor de acht man sterke afdeling Bijplaatsing die vele commissieleden tijdens een werkbezoek hebben bezocht. Die mensen zetten zich keihard in om die bijplaatsingen binnen 24 uur weg te halen. Deze kleine afdeling is erg afhankelijk van inhuren. Hij wil dit punt hebben gemaakt, al is de wethouder P &O (personeel en organisatie) hier niet aanwezig. Juist een kleine afdeling als deze heeft zekerheid en continuïteit nodig om de stad schoon te houden. Verder heeft hij nog twee punten die door het werkbezoek duidelijk werden. De gemeente moet de afdeling Bijplaatsing het mandaat geven om de hotspots aan te pakken en niet alleen te varen op meldingen waarin sommige wijken oververtegenwoordigd zijn. Een tweede punt is dat er moet worden gehandhaafd.

De heer **Te Hoonte** (VVD) is benieuwd of de PvdA meent dat het vertrouwen in de Utrechtse overheid toeneemt, wanneer tegen inwoners die meldingen doen, waar de gemeente ook om vraagt, wordt gezegd dat die even blijven liggen.

De heer **Stam** (PvdA) geeft aan dat dat niet is wat hij zegt. De wagens voor het opruimen van bijplaatsingen rijden op een dag een bepaalde route. Als er aan het begin van een route een melding is geweest, is het niet efficiënt om dan eerst weer terug te rijden. Het is juist verstandiger om langs de hotspots te rijden en achteraf een of twee van die meldingen af te doen. Dat is efficiënter en reflecteert vaak ook veel meer de hoeveelheid afval die ergens ligt. In Overvecht bijvoorbeeld ligt veel afval waar veel minder vaak melding van wordt gemaakt.

De heer **Te Hoonte** (VVD) vraagt of de heer Stam zich realiseert dat dit tegenstrijdig is met het beleid van de gemeente voor restafval. Er zijn sensoren in de ondergrondse containers gezet zodat daar geen vaste routes meer worden gereden. Er wordt gereden op een melding dat die container vol is. Plekken waar niets ligt worden zo overgeslagen.

De heer **Stam** (PvdA) merkt op dat in Overvecht die wagens vier keer dezelfde route rijden om vervolgens terug te rijden om te legen. Dat moet omdat er zoveel wordt bijgeplaatst waarvan geen melding is gedaan. Het eerlijke verhaal is dat er daar voor een afdeling van acht man meer werk is. Dat is dezelfde reden als waarom die deadline van 24 uur niet omlaag kan.

De heer **Te Hoonte** (VVD) vraagt of de heer Stam dan niet had verwacht dat dit college meer geld beschikbaar had gesteld dan voor acht man.

De heer **Stam** (PvdA) antwoordt dat door de krapte op de arbeidsmarkt deze afdeling helaas afhankelijk is van inhuren. De helft van de afdeling is ingehuurd. Er is al 5000 euro bijgekomen om bijplaatsing aan te pakken. Hij had inderdaad liever gezien dat er meer mensen beschikbaar zouden zijn en dat het vaste contracten waren geweest. Maar dat is nu niet de realiteit.

De **voorzitter** wijst erop dat het nu 15.32 uur is. Dit agendapunt is ingepland tot 15.45 uur. De commissieleen maken er erg lange verhalen van. Hij ziet alleen maar herhalingen in interrupties. De commissie is er zelf verantwoordelijk voor, maar dit loopt uit de hand. De vergadering moet om 16.45 uur stoppen en er is nog een programma voor vanavond. Hij roept op om nu echt vaart te maken, niet meer langdradige antwoorden te geven en geen langdradige vragen te stellen.

De heer **Stam**)PvdA) zal het kort houden. Hij sluit zich aan bij de eerder gestelde vragen over inzet op extra handhaving en hij sluit zich ook aan bij de punten die worden gemaakt door onder andere GL over de containertuintjes. Zijn laatste punt is dat voor de afdeling Bijplaatsing winkelwagentjes een doorn in het oog zijn. Deze mogen niet verwijderd worden omdat zij nog het bezit zijn van de supermarkten, ook al staan zij een paar honderd meter van de supermarkt. Zij verstoren het straatbeeld echt en zij vormen ook een gevaar in de openbare ruimte. Kan de wethouder in gesprek gaan met de supermarkten om toestemming te krijgen om deze verdwaalde winkelwagentjes gewoon te mogen verwijderen?

De heer **Usta** (DENK) merkt als bewoner van Overvecht de druk op de afvalcontainers. In de hele wijk ziet hij containers waarnaast afval ligt. Het afval belandt vaak naast de containers omdat die vol zitten. Rattenplagen en gevaarlijke situaties voor kinderen zijn het gevolg. Hij heeft daarom een aantal vragen.
- Ondernemers willen vaak geen vaste lasten voor het huren van afvalcontainers of iets dergelijks. Zij dumpen het afval in nabij gelegen wijken. Is overwogen om ondernemer tegemoet te komen zodat de gemeente aan de andere kant geld kan besparen en de overlast kan worden verminderd?
- Veel mensen zijn niet op de hoogte van de ontwikkelingen en de mogelijkheden rond afval, zoals het adopteren van containers. Kan de gemeente hiervoor alle communicatiekanalen openzetten om de bewoners beter te bereiken?
- Waarom zijn de meeste containers niet op slot en waarom zijn zij niet alleen toegankelijk met een pasje voor de bewoners voor wie ze bedoeld zijn?
- Kan de gemeente onderzoeken of de oorzaak van bijplaatsing enkel het gevolg is van volle containers of dat andere factoren ook een rol spelen?
- Kan de gemeente steekproeven doen om te zien of op operationeel niveau het werk ook juist wordt verricht?
Spreker vraagt een reactie van de wethouder.

Mevrouw **Heijne** (GL) vraagt of zij DENK tussen neus en lippen hoorde vragen om het weer invoeren van de pasjes voor containers.

De heer **Usta** (DENK) weet niet of die er in het verleden zijn geweest en dat die later weer zijn verdwenen. Hij weet ook niet wat de reden daarvan is geweest. Hij hoort dat graag van GL.

Mevrouw **Heijne** (GL) zet uiteen dat in het verleden de inwoners van Utrecht allemaal pasjes hadden voor containers. Door een motie van de raad, waar GL overigens niet voor was, zijn die pasjes weggehaald. Nu staan die containers dus open.

De heer **Vasters** (D66) geeft aan dat ook D66 het bijplaatsen als een groot probleem ziet. Hij heeft dat ook met eigen ogen gezien door een aantal keren mee te gaan met het Stadsteam. Hij meldt hierbij wel dat deze problematiek verschilt van buurt tot buurt. Er werden daarnet wijken genoemd waar het volgens hem echt niet zo'n probleem is. Juist de hotspots zijn het probleem. Die worden dagelijks gecheckt door het Stadsteam en dat is ook erg nodig. D66 is erg blij met de intensivering die in de afgelopen jaren al heeft plaatsgevonden. Zijn fractie concludeert dat het college hiervoor echt wel aandacht heeft, maar dat het probleem toch blijft bestaan. Zijn fractie ziet het ook als een gedragsprobleem. Een groot deel van de oplossing zal dus zitten in het goed communiceren met de omwonenden. D66 roept het college op om meertalige communicatie in te zetten bij campagnes tegen bijplaatsingen omdat in vele flats waarover het gaat heel vele talen worden gesproken. Ook vraagt D66 het college om op de stickers op de containers in verschillende talen, afhankelijk van de herkomst van de mensen die daar wonen, aan te geven wat de bedoeling is, maar ook wat het boetebedrag is bij overtreding. Hij vraagt om een reactie van de wethouder hierop. In het interruptiedebat met de VVD heeft hij al iets gezegd over de doelstellingen. D66 wil toe naar een norm die lager is dan zij nu is, dus liever 48 of 72 uur in plaats van binnen 24 uur alles verplicht verwijderen. D66 ziet en hoort van het bijplaatsingsteam dat dit

op dit moment een heel groot deel van de inzet vergt en dat daardoor niet kan worden ingezet op die hotspotlocaties. Het lijkt D66 effectiever om juist dat nog meer te gaan intensiveren.

De heer **Dijkstra** (CDA) verbaast het dat D66 zover wil gaan dat de stad smerig wordt en langer smerig wordt gehouden. Er hoeft geen geld bij, D66 wil de bewoners nog langer laten wachten tot het afval weg is. De heer Te Hoonte zei al dat mensen dan de gemeente niet meer gaan bellen omdat die toch niet luistert. Misschien vinden die mensen dat zij de volgende keer op de PVV moeten stemmen. Hoe ziet D66 dit?

De heer **Vasters** (D66) vindt het mooie dat zijn voorstel juist leidt tot een schonere stad. Zij gaat alleen schoner worden op de plekken die het meest vuil zijn. Misschien dat het voor iemand die bijvoorbeeld in De Meern woont, waar een heel enkele keer een bijplaatsing is, meer dan 24 uur neemt voordat het afval wordt weggehaald. Op die plekken gaat het inderdaad af en toe wat langer duren, maar de problematiek zit niet in die wijken. Die zit in Overvecht, op het Kanaleneiland en in delen van Hoograven. Daarop moet worden ingezet.

De heer **Dijkstra** (CDA) vraagt of D66 kan toelichten welk deel van de capaciteit nu toegaat naar Haarzuilens, als er niemand belt en als er geen melding is. Wie moet er dan langs? Het valt toch wel mee?

De heer **Vasters** (D66) antwoordt dat, als een bewoner belt, wat geregeld gebeurt, er dus iemand vanuit Stadsbedrijven Utrecht naar Haarzuilens moet rijden. Dat is twintig minuten heen en twintig minuten terug om iets weg te halen, terwijl; die tijd veel beter had kunnen worden benut elders in het standaardrondje. Een keer in de twee dagen kunnen dan die niet-hotspotlocaties worden meegenomen. De belangrijkste reden voor zijn voorstel is dat hij dat team het vertrouwen wil geven zijn inzet daar te doen waar het denkt dat het beste te kunnen doen.

De heer **Dijkstra** (CDA) stelt vast dat D66 heel vreemde combinaties maakt. Aan de ene kant zegt de heer Vasters dat het een gedragsprobleem is. Aan de andere kant zegt hij dat het in de ene wijk meer een gedragsprobleem is dan in de andere en dat de gemeente dus in de wijk met een gedragsprobleem meer inzet moet leveren. Hoe rijmt hij dat met het uitgangspunt dat mensen in deze stad gelijk worden behandeld? De hele stad moet ervan op aan kunnen dat de gemeente op bewoners reageert.

De heer **Vasters** (D66) denkt dat de vraag van het CDA duidelijk is. Het CDA maakt een goede samenvatting. Sprekers fractie is juist voor het ongelijk investeren voor gelijke kansen, maar dan toegepast voor het afval. Mensen moeten niet denken dat het in de hele stad overal hetzelfde werkt. Haarzuilens is heel anders dan Lunetten en daar moet dan ook op een andere manier naar worden gekeken. Spreker gaat verder met zijn inbreng. Hij heeft tenslotte een suggestie voor het college. Zijn fractie weet dat in Den Haag sommige afvalinzamelaars tevens worden ingezet als handhavers. In Utrecht rijden de handhavers in een busje achter de inzamelaars aan. Zou dat niet gecombineerd kunnen worden en zouden mensen die daarvoor een opleiding hebben gekregen niet handhaver/inzamelaar kunnen worden gemaakt? Hij is benieuwd of de wethouder daar ook naar wil kijken. Bijplaatsingen zullen voorlopig een probleem blijven in deze gemeente. Continue inzet op die hotspotlocaties is broodnodig. D66 blijft dan ook graag op de hoogte van de aanpak van het probleem. De inwoners van Utrecht verdienen immers een schone buurt, waar zij ook wonen.

De **voorzitter** heet het nieuwe commissielid de heer Emmen welkom.

De heer **Emmen** (Utrecht NU!) beschouwt zijn inbreng niet als een maidenspeech. Dat is te veel eer. Hij zal het kort houden. Utrecht Nu! Is blij dat het college nu erkent dat zwerfafval een negatieve impact heeft op de gezondheid en de veiligheid van de inwoners. Helaas merken de inwoners nog weinig van verbeteringen en liggen de straten op sommige plekken nog te vaak vol met zakken, grofvuil, bedrijfsaval, etc. Bijplaatsing in de vorm van regulier afval in zakken kan alleen worden opgelost met meer regelmatige lediging van de containers. Handhaving gaat natuurlijk niets helpen, als iemand geen andere keuze heeft dan een zak naast de container te zetten. Handhaving is wel een optie op plekken waar regelmatig grofvuil wordt gedumpt, zoals huisraad en dergelijke. Zijn fractie zal dan ook oproepen om dit met meer regelmaat te doen op de zogenaamde hotspots en ook op avonden. Dan worden de meeste meldingen gedaan van

afvaldumping. Zijn fractie vraagt zich af of bij grofvuil voldoende gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden om het op afspraak te laten ophalen, met name in de hotspots. Is dat niet het geval, dan moet dit beter onder de aandacht worden gebracht. Zijn fractie dacht daarbij aan posters op de ondergrondse containers waarop dit wordt uitgelegd. Hij vraagt de wethouder of dat tot de mogelijkheden behoort. Zijn laatste punt is bedrijfsafval. Dat is een groot probleem, maar er lijkt toch weinig aandacht te zijn voor de oorzaken. Waarom voelen ondernemers zich genoodzaakt om afval op straat te zetten? Zijn fractie ziet liever dat de gemeente samen met ondernemers zoekt naar oplossingen, net zoals dat met de inwoners gebeurt. Zijn fractie ziet bij de gemeente een grote mate van bereidheid tot samenwerking en participatie, maar in de richting van de bedrijven ziet zij dat eigenlijk niet terug. Ziet de wethouder hierin ook een onbalans?

De heer **Van den Enk** (Student & Starter) herinnert zich dat hij als kind voor het eerst in De Efteling kwam. De attracties waren heel mooi, maar een andere herinnering bleef hem bij.

De **voorzitter** heeft toen hij de heer Van den Enk het woord gaf hem gevraagd zijn bijdrage kort te houden. Anekdotes zijn leuk en introducties zijn heel interessant, maar dat vertraagt de vergadering. Spreker zal hem een appje sturen over de gevolgen hiervan. Hij vraagt de heer Van den Enk zich tot zijn vragen te beperken.

De heer **Van den Enk** (Student & Starter) gaat dan meteen door naar waar het om draait: Holle, Bolle Gijs. De voorzitter kan boos worden, maar hij heeft dit nodig voor zijn verhaal. Holle Bolle Gijs is een voorbeeld van hoe iemand de mens kan verleiden om zijn afval goed weg te verwerken. Zijn fractie is benieuwd of dit op een goede manier ook naar Utrecht kan worden gebracht. Is er niet een manier te bedenken om inwoners en specifiek jongere inwoners aan te moedigen om het afval niet op straat, maar in de prullenbakken te gooien? In marketingtermen wordt dit ook welk nudging genoemd. Student & Starter zou niet Student & Starter zijn, als zij niet een idee hiervoor zou hebben. Zou hierover niet een afstudeeropdracht kunnen worden uitgezet onder HKU- en MBO-studenten om een aantrekkelijke toepassing te bedenken waardoor jongere inwoners worden aangemoedigd om hun afval in de prullenbakken te gooien? Hij vraagt de wethouder om een reactie op dit idee. Hij gaat over naar de ondergrondse containers. In de deelaanpak voor de hotspots werd iets gezegd over specifieke communicatiecampagnes. De resultaten daarvan heeft zijn fractie echter nog niet goed terug kunnen zien. Hij vraagt om een korte toelichting van de wethouder. Verder mist zijn fractie een kaart waarop alle ondergrondse containers zijn aangegeven. Toen hij bij zijn verhuizing in zijn buurt moeilijk een papierbak kon vinden kwam hij op het idee om een kaart te zoeken met containers. Die bestaat niet. Het zou misschien een mooie toevoeging zijn om te kijken of de gemeente zo de inwoners kan helpen hun afval beter te scheiden.

Mevrouw **Passier** (VOLT) heeft één korte aanvulling op alles wat al is gezegd. Utrecht zet in op een autoluwe stad en minder auto's. Daarom vraagt zij aan de wethouder of zij dit meeneemt in de plannen voor de toekomst en in de plannen om het grofvuil vaker op te halen dat nu wordt neergezet bij de ondergrondse containers.

Mevrouw **Heijne** (GL) vindt het goed te lezen dat het college inzet op de aanpak samen met de buurtbewoners. Ook wordt ingezet op de adoptie van containers. GL begrijpt dat de adoptie van containers laagdrempelig moet worden gehouden, maar denkt dat dit kan worden gecombineerd met de aanleg van die containertuintjes. Haar fractie heeft zich erbij neergelegd dat de wethouder een ander containertuintje voor ogen heeft dan GL. Maar haar fractie zou graag zien dat mensen actief worden gestimuleerd om de tuintjes die de wethouder wil aan te leggen. Uit een evaluatie van het effect van containertuintjes in Amsterdam blijkt dat zij wel degelijk effect hebben op die bijplaatsingen. Ook hebben zij invloed op hoe mensen de omgeving, de leefbaarheid en het groen ervaren. GL hoort graag een reactie van de wethouder. Verder sluit zij zich aan bij de PvdA wat betreft de rondslingerende winkelwagens. Het al door de CU, DENK en D66 genoemde aspect van de communicatie vindt GL heel belangrijk. De al door de CU genoemde buurtambassadeurs kunnen een goede rol vervullen. Tenslotte wijst zij erop dat GL geen camera's wil.

De heer **Dijkstra** (CDA) complimenteert na lezing van de raadsbrief de wethouder met haar aanpak. Er zijn al veel creatieve ideeën die ook worden uitgevoerd. Daar wordt het CDA enthousiast van. Hij is het eens met Utrecht Nu! dat meer legen kan helpen. Ook is hij het eens met de VVD, DENK en GL dat creatief zijn in communicatie kan helpen. Verder sluit zijn fractie

zich aan bij de vraag van de VVD of voor die kartonnen modules het ontwerp nu wel het handigste ontwerp is. Het is een beetje een kip-ei-verhaal. De bewoners zeggen dat het er niet in past of zij proppen het erin en de gemeente zegt dat zij het afval kleiner hadden moeten maken. Zo wordt het een cirkelredenering, maar de bak is vol. Anders dan D66 is het CDA er niet voor om mensen in de ene wijk langer te laten wachten op handhaving dan mensen in andere wijken. Hij hoort graag een toezegging hierover van de wethouder.

De **voorzitter** concludeert dat de inbreng van de fracties in de eerste (en enige) termijn is afgesloten. Hij wil het college het woord geven, maar denkt dat een kleine schorsing nodig is.

Wethouder **Schilderman** denkt tien, misschien vijf minuten nodig te hebben. Er zijn tenminste veertig vragen gesteld.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 15.50 uur en heropent deze om 16,03 uur. Hij verzoekt de wethouder in haar reactie puntig te zijn, de inleiding te schrappen om tijd te besparen en meteen over te gaan tot de beantwoording van de veertig vragen.

Wethouder **Schilderman** hoorde dat EenUtrecht vroeg of dit onderwerp voldoende prioriteit heeft. Haar antwoord is dat dit een enorme prioriteit heeft. Dat was te zien bij de Voorjaarnota toen tonnen extra werden vrijgemaakt voor deze aanpak. Dat is te zien in de verhoging van de boetes, in de intensivering van de handhaving en de in de woorden van de heer Dijkstra onorthodoxe aanpak op de hotspots. Maar uiteindelijk is het een kwestie van gedrag. Dat hebben alle fracties ook naar voren gebracht. Het gaat over gedrag van mensen in deze stad dat uiteindelijk wel negatieve gevolgen heeft voor het straatbeeld, de mensen en de dieren. EenUtrecht vroeg of hieraan bij de aanleg van de ondergrondse containers niet meer aandacht had moeten worden besteed. Zij betwijfelt of dit het juiste beeld geeft. Het systeem voor de nieuwe inzameling is namelijk in 2014 getest in Lunetten en dat verliep eigenlijk zonder al te veel problemen. Omdat het al wat langer geleden is denkt zij dat mensen vergeten zijn hoe groot de zooi was met de zakken. Iemand die af en toe door de Voorstraat loopt, ziet nog wat voor gevolgen de zakken hebben. Het college ziet dat het een inherent menselijk probleem.is en dat deze worsteling zal blijven voortduren. EenUtrecht vroeg ook om onorthodoxe voorstellen om dingen te doen die ook meer budget vragen. Dat heeft het college dus eerder dit jaar gedaan. De raad heeft ook ingestemd met een extra budget. Spreekster sluit echter niet uit dat het college, zeker op basis van het werkveld, hieraan nog meer prioriteit zal geven. EenUtrecht had vijf suggesties om hiermee om te gaan. Een daarvan was meer zeggenschap van de bewoners. Het college vond dat het dat met de adoptie heel mooi heeft gedaan. Het zomaar opschuiven van containers gaat niet vanwege kabels en leidingen. Nu al zorgt het college voor participatie over de precieze plek van een container. Vaak wordt die ook op initiatief van bewoners verplaatst. Een andere suggestie was het toevoegen van containertuintjes. De commissie heeft daar ook over gediscussieerd. Die mogelijkheid biedt het college ook. Spreekster heeft net geprobeerd na te gaan of bekend is welk aantal is gerealiseerd, ook nadat het college na schriftelijke vragen nog meer onder de aandacht van de bewoners heeft gebracht dat mensen ook de omgeving van de containers kunnen vergroenen. Het college heeft daar geen precieze cijfers over, maar het krijgt wel het beeld dat dit vaker wordt aangevraagd en dat het ook vaker gebeurt dat plekken worden vergroend. Gevraagd werd om een vaste ophaaldag voor het grofvuil. De gemeente doet dat al op specifieke momenten, maar dan moet wel de gratis afspraak worden gemaakt. In de meeste wijken gaat het dan ook goed. Ook werd gevraagd om een experiment met een slimme container die ziet, wanneer hij vol is. Die container heeft de gemeente al. De gemeente weet van de containers dat zij vol zijn. Vele commissieleden weten ook dat de aanleiding voor de bijplaatsing doorgaans niet is dat de container vol is. Iemand zet er gewoon iets naast en zodra dat is gebeurd wordt er een heleboel naast gezet. De laatste suggestie van EenUtrecht was meer handhaving. Dat doet het college. Het heeft de boetes verhoogd en heeft hiervoor meer handhaving uitgetrokken. Het ligt in de lijn der verwachting dat het college hiervoor volgend jaar weer meer handhaving zal vrijmaken. Zij merkt daarbij wel op dat de pakkans vrij beperkt is. Naarmate de gemeente meer handhaving toevoegt, gaan de mensen zich anoniemer gedragen met hun afval. Zij halen b.v. hun adresgegevens eruit. Zeker bij grofvuil staat er nooit een naam op. Mensen doen er alles aan om zich hieraan te onttrekken. De PvdD vroeg of het ook niet gaat over overconsumptie en of afvalpreventie niet van belang is. Spreekster is het er helemaal mee eens dat dit van groot belang is. Het heeft ook een vaste plek in het afvalbeleid van de gemeente. Utrecht werkt hierin samen met G4, NRVD, RWS en VNG omdat vele van dit soort zaken buiten de invloedsfeer van de gemeente liggen. Het upcyclecentrum en

de gemeentelijke communicatiecampagnes kunnen daarbij helpen. Binnenkort kan de PvdD in de Visie Circulair daar veel meer over vernemen. De PvdD vroeg ook wat het lange termijnplan is. Voor een deel is het lange termijnplan het voortzetten van het beleid ten aanzien van de bijplaatsingen op hotspots omdat het college ziet dat het ondanks die inzet een hardnekkig probleem is. Vele commissieleden zijn het daarover met elkaar eens. Voor de rest komen ook de bekende pijlers terug: basis op orde, samenwerking en participatie, monitoring en handhaving en maatwerk op de hotspots. De PvdD vroeg ook naar de gevolgen voor dieren en vroeg ook om niet over te gaan tot het doden van dieren. Rond de afvalverwerking werkt de gemeente met de IDR-methode. Dat is volgens haar de PvdD meer dan bekend. Dat doet het college hier ook en daarom heeft het zijn aandacht. Binnenshuis, maar ook in de openbare ruimte zullen dieren op voedsel afkomen. De PvdD vroeg verder naar de strategie richting bedrijfsleven. In 2022 heeft de gemeente voor het eerst aanbiedregels voor bedrijfsafval opgenomen. Dat is teruggekomen in het verzamelbesluit dat hoort bij de afvalstoffenheffing. In 2023 zijn die regels weer aangescherpt na overleg met CMU (Centrummanagement Utrecht), ondernemers en bewoners. De handhaving is in eerste instantie gericht op de binnenstad, maar het college gaat dit uitbreiden tot Biltstraat, Kanaalstraat en Amsterdamse Straatweg. Ook vroeg de PvdD naar de containertuintjes, net als een aantal ander fracties. Het college heeft bij de beantwoording van de schriftelijke vragen zijn aanpak meegedeeld. Spreekster weet niet of dit tot genoegen van GL was. Het college ziet ook dat dit helpt, met als bijkomend voordeel dat, als het dit op deze wijze doet, het ook meer klimaat-adaptieve waarde heeft. Het college gaat dus op deze wijze door. Spreekster komt later terug op het grofvuil waar de CU naar vroeg. De CU vroeg ook naar vervolgstappen en regulier overleg met bewoners. Dat doet het college ook. Naar aanleiding van de wijkdialogen in Overvecht is er bijvoorbeeld gedurende de zomer meer materieel en meer handhaving ingezet. Maatwerk kan inderdaad prompt worden geleverd naar aanleiding van input van bewoners. Zij zegt er altijd wel bij dat het heel belangrijk is dat mensen blijven melden. Het systeem werkt niet alleen op basis van meldingen, maar *ook* op basis van meldingen. Nu de pers er bij zit, raadt zij mensen aan dit te blijven doen. De CU vroeg naar een vast afhaalmoment rond afvalstations. Een pilot hierover start naar verwachting in januari 2024. Als zij positieve effecten ziet, is er alle aanleiding om dit door te zetten. De VVD had het over de reactietijd van 24 uur. Daarover ontstond een debatje met D66 en andere fracties. Waarom kan dit niet korter? Dat heeft te maken met een capaciteitstekort. Zij gebruikt het voorbeeld van de heer Te Hoonte. Kost het nu meer tijd op het moment dat iemand zegt: “Ik vraag toch gewoon om koffie, wat maakt het nu uit dat het er dan sneller is?” Dat heeft ermee te maken dat er niet de hele dag iemand naast het bureau staat om koffie in te schenken. Hoe meer tijd iemand heeft, hoe meer efficiënt hij zijn route kan plannen, met minder capaciteit kan dus meer worden bereikt. Als de reactietijd korter wordt, slaagt de gemeente er niet in om dit te realiseren op deze plekken. Daarom begrijpt zij ook de suggestie van D66, die volgens haar voortkomt uit een goed gesprek met de mensen die het afval opruimen, dat wanneer iets meer tijd wordt genomen, het veel beter wordt gereguleerd en dat een kortere route ontstaat op de echte hotspots. Dat betekent dat op andere plekken het afval iets langer zou liggen. Daarbij kan zij zich best iets voorstellen, maar zij kan zich ook voorstellen dat de heer Te Hoonte er iets van vindt. In ieder geval legt dit de mogelijkheden echt bij de professional die daarmee de focus heeft op die hotspots. Het past in de lijn van het college en het lijkt haar dus logisch, maar zij ziet ook dat de heer Te Hoonte er iets van vindt.

De heer **Te Hoonte** (VVD) heeft veel vertrouwen in de professional, maar plannen is ook een professie. De doelstelling zou toch moeten zijn dat in de hele stad het afval er zo kort mogelijk ligt. Het zou niet een doelstelling moeten zijn dat het er langer dan 24 uur ligt. Als wordt toegezegd dat het allemaal zo snel mogelijk wordt opgeruimd, zou hij zich daarin kunnen vinden. Nu lijkt het er echter op dat het ook de wens is om het niet sneller te doen.

Volgens wethouder **Schilderman** is die wens om het sneller te doen er zeker, maar de allereerste wens is dat Holland zijn afval niet dumpt in de openbare ruimte. Wens 2 is om het, als dat gebeurt, op te ruimen, hoewel er ook iets voor te zeggen is om het soms iets langer te laten staan omdat mensen dit veroorzaken. Maar dat is niet het beleid van het college. Als de gemeente die 24 uur minder hard hanteert, zou dat als effect hebben dat op sommige plekken het afval veel sneller wordt opgehaald. Dan zou de gemeente het afval op deze hotspots het allersnelst kunnen ophalen en zo kort mogelijk op straat zijn, maar het betekent ook dat het op plekken waar maar af en toe iets ligt iets langer zal worden. Zij zou dat een begaanbaar pad vinden, zij hoopt dat de heer Te Hoonte dat ook vindt.

De heer **Te Hoonte** (VVD) zou het een begaanbaar pad vinden, als de gemeente probeert het sneller te doen en te accepteren dat de reactietijd op sommige plekken op 24 uur ligt. Die tijd op bepaalde plekken langer maken doet volgens hem geen recht aan mensen die een melding doen. Dan gaan de meldingen afnemen.

Wethouder **Schilderman** heeft de opmerking van de heer Te Hoonte geconstateerd, maar zij kan niet zo maar op deze manier extra capaciteit ergens vandaan halen, dat nog los van het feit dat moet worden gezocht naar een efficiënte invulling. Er zijn twee smaken: de gemeente houdt de 24 uur aan of zij gaat op sommige plekken veel sneller optreden, wetende dat het dan op sommige plekken iets langer zal duren. De VVD vroeg ook of het mogelijk is om creatiever op te roepen tot het gewenste gedrag bij het deponeren van afval in de container. Zij vindt dat een interessante gedachte. Op sommige plekken doet de gemeente dat ook door middel van maatwerktrajecten. Dat gaat bijvoorbeeld over het 'wrappen' van containers in een soort van informatielint. Zij krijgen dan een andere 'look' eromheen. Het college kan zich voorstellen dat, als dat helpt, het ook verder wordt toegepast. Een extra wijkbrief vindt zij ook een interessant punt om over na te denken. Dat idee neemt zij ook mee. De VVD vroeg ook of er niet meer restafvalcontainers kunnen worden vervangen door kartoncontainers. De gemeente monitort continu de capaciteitsbehoefte voor de verschillende afvalfracties. Als blijkt dat er meer behoefte is aan capaciteit voor papier dan voor restafval, dan kunnen zij inderdaad vervangen worden. Zij begrijpt ook de beweging die de VVD hier benoemt, maar daar zal het college op basis van de capaciteit invulling aan geven.

De heer **Te Hoonte** (VVD) richt zich op de plekken waar twee restcontainers staan. Volgens hem wordt dan de fractie papier niet gemeten omdat er geen papierbak is. Het gaat hem er specifiek om, om op die plekken waar er nog geen papierbak is een papierbak toe te voegen. Daarmee zou ergens een pilot kunnen plaatsvinden

Wethouder **Schilderman** kan zich daar iets bij voorstellen. Het college verstuurt de eerder genoemde brief een keer per jaar in het tweede kwartaal. Het lijkt haar goed om er op dat moment op terug te komen om te melden in hoeverre het college dit heeft kunnen uitvoeren en of dat goede resultaten oplevert. De VVD vraagt ook of Utrecht niet naar een ander systeem voor de invoer moet, bijvoorbeeld zoals dat in Dutsland bestaat. Het college zou het veel logischer vinden dat leveranciers hun verpakkingen weer terug zouden nemen. HelloFresh doet dat bijvoorbeeld al. De vraag is wel of het mogelijk zou zijn tot een dekkend netwerk hiervoor te komen. Zoiets zou misschien het best eerst met ondernemers kunnen worden uitgeprobeerd, als er een wat duidelijker relatie met de leveranciers is. Dat zou een ander soort systeem zijn op het gebied van karton. De PvdA vroeg aandacht voor de vraagstukken van zekerheid en continuïteit bij zo'n kleine afdeling. Dit is inderdaad een aandachtspunt voor het college. De PvdA vroeg ook of er een mandaat is om de hotspots proactief aan te pakken en niet alleen de meldingen. Er is echt ook mandaat om dat te doen, maar dat mandaat wordt hier en daar wel beperkt, bijvoorbeeld ten aanzien van de al besproken 24 uur. Zij voelt echter wel steun om hier wat experimenteel mee om te gaan. De PvdA stelde ook een vraag over winkelwagens. Het lijkt haar goed om het gesprek daarover nogmaals aan te gaan. In eerste instantie zou het volgens het college de bedoeling zijn dat de ondernemers de winkelwagens zelf opruimen. Zij kunnen ze immers het beste gebruiken. Het college zou in vervolg daarop gebieden kunnen aanwijzen waar het de ondernemers een extra verplichting oplegt. Het college zoekt nog wel naar de manier waarop het dat precies kan doen. Zij gaat gesprekken aan en neemt dat mee in die brief in het tweede kwartaal. DENK vroeg naar mogelijkheden om ondernemers tegemoet te komen om de overlast te verminderen. Het lastige bij ondernemers is dat de markt voor afval een vrije markt is. Ondernemers mogen hun afval door derden laten ophalen. De gemeente heeft dus geen dekkende afspraak met alle ondernemers in de stad. Het is dan ook lastig hen tegemoet te komen. Dat gesprek is er wel rond de binnenstad omdat de meeste ondernemers daar een contract hebben met de gemeente of hun contract doorgeven aan de gemeente omdat er vaak met specifieke voertuigen ingezameld moet worden. Daar voert het college ook het gesprek over hoe het efficiënter zou kunnen. DENK vroeg ook of de gemeente mensen meer kan verleiden om een container te adopteren. Het college doet dat via de communicatiecampagne 'Útrecht, ons schoone stadsie'. In die campagne communiceert de gemeente over het juist aanbieden van afval en recycling. In het voorjaar start de gemeente ook een deelcampagne specifiek over bijplaatsingen. Daarin kan ook specifiek aandacht worden gegeven aan het adopteren van de container. DENK vroeg ook waarom de containers niet op slot zijn. Dat is een raadsbesluit geweest uit 2018. Er waren twee motiveringen. De ene was dat het nodig hebben van een pasje zou leiden tot bijplaatsingen, de andere ging over

privacyvraagstukken; de vraag was of het echt nodig is om te registreren wie de container opent en wanneer. Dat is het beleid van de raad. DENK vroeg verder of het mogelijk is te onderzoeken of alleen volle containers zorgen voor bijplaatsingen. Het college heeft daar vaker onderzoek naar gedaan. In enkele gevallen blijkt het de volle container te zijn, maar in vele gevallen is het gewoon gedrag. Zeker wanneer er al een stuk afval bij staat, wordt er nog meer neergezet. Als andere redenen werden genoemd: alleen de ene container geprobeerd, de container niet willen aanraken, het deksel omhoog moeten tillen of het is vies. DENK vroeg verder of de gemeente steekproven kan doen. Zij vraagt zich af waar dit precies over ging. De suggestie van haar ambtenaren is dat steekproeven een beetje ver gaan en dat zij vertrouwen hebben in de uitvoering.

De heer **Usta** (DENK) licht toe dat hij vroeg naar steekproven om te zien of op operationeel gebied het werk goed wordt verricht. Het is geen wantrouwen, het gaat hem erom dat werknemers begrijpen wat hun taak is en hoe zij die goed kunnen uit voeren. Misschien kan hierdoor overbodig afval worden gereduceerd. Hij hoorde de wethouder zeggen dat het niet alleen aan volle containers ligt dat er extra afval wordt geplaatst, maar vooral aan het gedrag. Wordt daarop ingespeeld en wordt daaraan gewerkt zodat dit in het vervolg niet meer gebeurt?

Wethouder **Schilderman** antwoordt op de tweede vraag. Het is zeker een belangrijk communicatievraagstuk. Het begint immers, en het eindigt ook, wanneer mensen hun gedrag veranderen. Tot alle mensen die per ongeluk meeluisteren richt zij de oproep het afval er niet naast te zetten, maar het naar een andere container te brengen, als een container vol is en in elk geval de moeite te nemen om het weg te zetten. Ook zij willen niet tegen een vieze straat aankijken, nog los van de consequenties voor natuur, dier en milieu. Het college heeft daar aandacht voor, zij heeft al iets gezegd over de communicatiecampagne. Het punt van de steekproeven is haar nu duidelijker en zij begrijpt de suggestie van haar ambtenaren nu ook beter. Het college heeft geen enkele aanleiding om te denken dat de mensen van de gemeente dit werk niet op de juiste manier verrichten; het college heeft zelfs het idee dat het deze mensen meer vertrouwen moet geven in de uitvoering en dat zij zelf vaak beter weten op welke plekken en wanneer zij in moeten grijpen om het schoon te houden. Dat maatwerk laat het college nu zien in die aanpak. Het college zoekt het dan ook eerder in het loslaten van die strakke sturing dan in het uitvoeren van extra controle.

De heer **Usta** (DENK) herhaalt dat hij volledig vertrouwen heeft in de uitvoerders. Zijn achterliggende reden voor de vraag was een andere. Hij vraagt de wethouder wat specifiek wordt gedaan om het gedrag van de bewoners te beïnvloeden. Wat is de reden waarom zij afval naast de container deponeren? Op die vraag krijgt hij geen specifiek antwoord.

Wethouder **Schilderman** heeft op die vraag die ook door vele anderen is gesteld het antwoord al gegeven. Ook over wat de gemeente doet in de openbare ruimte heef zij het gehad. Voor de communicatiecampagne werd daarnet een aantal suggesties gedaan, bijvoorbeeld vanuit de VVD. Handhaven en beboeten zijn ook een manier om het gedrag te beïnvloeden. Het blijft een gedragsprobleem en dat heeft de gemeente niet geheel in de hand. Soms denkt zij dat het ook goed is dat de overheid niet al het gedrag van de inwoners onder controle heeft. D66 vroeg naar meertalige communicatie om het gedrag aan te pakken. Vanuit een bewonersinitiatief wordt dat nu in Zuilen getest. Als dat helpt, gaat het college dat uitbreiden. Over de norm heeft zij het al gehad. D66 vroeg ook naar de combinatie van handhaven en inzamelen. Het college heeft dat overwogen, maar dan moet de inzamelaar ook erkend zijn als handhaver. Dat is een lastig proces omdat voor handhaving heel veel wordt gevraagd op het gebied van certificering en specifieke kennis. Het college ziet op dit moment meer in het samen op pad sturen van mensen dan dat te verenigen in één persoon. Utrecht Nu! vroeg of er voldoende gebruik wordt gemaakt van de regeling voor het grofvuil en wat de mogelijkheden zijn om het op te laten halen. Er wordt best wel wat gebruik van gemaakt. Op zich vindt zij het mooi, als mensen het grofvuil gewoon naar de milieustraat brengen, maar het college zal dit nog verder onder de aandacht brengen in de communicatiecampagne die op dit moment loopt. Utrecht Nu! stelde ook een vraag over het bedrijfsafval. Bij de beantwoording van een andere vraag heeft zij daar al iets over gezegd. Het college vindt het echter wel belangrijk dat ondernemers hun verantwoordelijkheid voelen voor deze oplossing. De gemeente werkt samen met CMU om te zoeken naar oplossingen. Daarom heeft het college net iets aangepast in de uren van de aanlevertijden. De volgende stappen worden natuurlijk wel lastiger. Er was een wild idee om geen karton meer op te halen van ondernemers in de binnenstad met als oplossing het terug te geven aan de plek die al het papier

aanlevert. Albert Heijn doet dit al jaren, maar voor de kleine ondernemer is dat lastiger. Het is een interessant idee om verder over te discussiëren. Student &Starter vroeg naar creatieve ideeën om het gedrag te beïnvloeden. In haar antwoord op een vraag van de VVD heeft spreekster al gewezen op het ‘wrappen’ van containers. Een afstudeeropdracht is een leuk idee. De gemeente heeft dat al eens gedaan met een onderzoek naar beïnvloeding van mensen met geluid. Het college kan kijken of het hiermee iets kan doen. Het komt daar dan in het tweede kwartaal van 2024 op terug om te laten weten dat het gelukt is daar iemand voor te vinden. Student & Starter vroeg ook nog naar de specifieke communicatiecampagne. Daarover heeft zij al veel gezegd. De gemeente communiceert over het op de juiste manier aanbieden van afval en over recycling. In het voorjaar van 2024 komt er nog een deelcampagne specifiek over bijplaatsingen en aandacht voor het adopteren van containers. Student & Starter miste een kaart waarop alle containers zijn aangegeven. Deze zijn te vinden via mijnafvalwijzer.nl. Zij heeft het net geprobeerd, de site doet het. VOLT vroeg of de autoluwe stad ook wordt meegenomen in de toekomstplannen. Voor een deel houdt het college daar nu al rekening mee omdat aanhangers en bakfietsen geleend kunnen worden. Daar wordt veel gebruik van gemaakt. In het Buurtkwartier en in Merwede is er maatwerk. Daar zijn ook speciale plekken waar mensen het afval achter kunnen laten. Daar wordt ook ingezet op hergebruik en upcycling zodat bewoners daar überhaupt niet meer naartoe hoeven, maar het betekent wel dat de kans aanzienlijk is dat de vraag voor het ophalen van grofvuil hier en daar toeneemt, maar de eerste bedoeling van het college is ook de hoeveelheid grofvuil te verminderen door te kijken naar hergebruik. GL vroeg naar Amsterdam te kijken voor de containertuintjes. Het college zal dat doen en zal dat onderzoeken. Spreekster heeft al aangegeven waarom het college zijn aanpak verstandig acht. Maar het college zal natuurlijk heel waakzaam blijven ten aanzien van deze goede ideeën. Het CDA is er niet voor mensen in de ene wijk langer op handhaving te laten wachten dan mensen in een andere wijk. Dat staat heel erg op gespannen voet met de hotspots aanpak. Daarin wil het college de aandacht richten op de plekken waar het het ergste is. Het college maakt geen onderscheid tussen wijken, maar er gaat wel meer aandacht uit naar wijken met veel hot spots dan naar wijken met minder hotspots. De CU stelde een vraag over digitale vaardigheid en over maatwerk. Het maatwerkproject gaat het college in gang zetten voor extra participatie met extra inzet van de Utrecht Schone Stad Coaches. Die coaches gaan in gesprek met bewoners van de wijken met hotspots door langs de deuren te gaan en door middel van een informatiekraam op een centrale plek. Op deze manier worden bewoners er meer bij betrokken om zo meer commitment te krijgen om de bijplaatsingen te achterhalen en om meer te begrijpen van de oorzaken. Daarom wil het college ook nog buurtambassadeurs werven. De communicatiecampagne Utrecht Schone Stad heeft ook aandacht voor de afvalscheidingsstations en de kringlopen. Vanuit het project upcycle centrum komt er een kringloopcoach om de afvalscheidingsstations en de bewoners hierover verder te informeren. Digitale vaardigheid kan daarin een rol spelen. Aan de andere kant is er ook heel veel inzet op zaken die niet digitaal zijn. Het is een tweesporen-aanpak, maar zij hoopt altijd ook nog dat iedereen digitaal vaardig wordt gemaakt.

De heer **Dijkstra** (CDA) hoort wat de wethouder zegt over die hotspots. Dat is begrijpelijk, maar de vraag die hij aan het einde van zijn inbreng stelde was of een inwoner van Vleuten-De Meern, als hij belt, erop rekenen dat er evenveel tempo wordt gemaakt met de afhandeling van zijn melding - zijn streven is binnen 24 uur- als met de vraag van een inwoner van Overvecht. Kan de wethouder dat bevestigen of ziet zij dit anders?

Volgens wethouder **Schilderman** ging het centrale debatje van daarnet juist hierover. Er is de wens om het overal binnen 24 uur opgeruimd te hebben. Op het moment dat de gemeente sneller aan de slag wil op de hotspot locaties, betekent dat ook dat mensen op een andere plek soms langer moeten wachten. Dat is de afweging die gemaakt moet worden. Zij kan zich best voorstellen dat iemand wat harder wil lopen op die hotspots. Dat betekent dat op een plek waar er minder vaak bijplaatsingen zijn het wachten iets langer duurt. Zij vindt dat echt wel logisch., ook gezien de aandacht die de raad vaak heeft voor de plekken waar het keer op keer gebeurt. Maar zij kan zich ok voorstellen dat sommigen dat anders zien. Zij wil kijken of de gemeente hiermee aan de slag kan gaan en de commissie hierover in het tweede kwartaal van 2024 rapporteren. Maar zij ziet ook dat de meningen hierover verdeeld zijn. Zij kan zich voorstellen dat de commissie zich daarover uitspreekt.

De heer **Vasters** (D66) overweegt een motie om hierover een uitspraak van de raad te krijgen.

De **voorzitter** stelt vast dat de wethouder klaar is .Hij vraagt of alle vragen zijn beantwoord. Hij constateert dat dit het geval is.

De heer **Lok** heeft geen nieuwe toezeggingen gehoord, wel een explicitering van een aantal zaken.

Wethouder **Schilderman** heeft een aantal dingen geëxpliciteerd. Het ging over de winkelwagens, over evaluatie richting Amsterdam van de containertuintjes, over een mogelijke student en over de papiercontainer waar de VVD naar vroeg. Maar vele van de ideeën die vandaag besproken zijn zijn zaken waar het college mee bezig is. In de algemene update zullen de commissieleden vele van hun favorieten terugvinden.

De **voorzitter** kijkt naar de agenderende fracties. Hij hoorde al dat de heer Vasters een motie wil indienen. Dat betekent dat dit stuk in de raad wordt behandeld. Hij ziet dat de PvdA dat ook wil.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) wil ook een motie indienen over het eigenaarschap.

De heer **Te Hoonte** (VVD) wil verder onderzoek doen naar de planning van die routes en de aanrijtijden.

De **voorzitter** concludeert dat het onderwerp op 7 december 2023 in de raad wordt behandeld. Hij wijst erop dat voor het volgende agendapunt, het initiatiefvoorstel leidende principes en lokale regels energietransitie, 60 minuten is gepland. Eigenlijk is er voor dat onderwerp een fatale termijn. De commissie zou dus vandaag dit onderwerp moeten afhandelen omdat dat bepaalt of VOLT met een amendement komt op 7 december 2023 of dat het een volwaardig initiatiefvoorstel wordt. Er is echter echt wel 60 minuten voor nodig. Dat betekent dat de commissie er vanmiddag mee kan beginnen en de behandeling vanavond afmaakt. Vanavond staan er ook nog eens 180 minuten voor agendapunt 11, Huisvesting kwetsbare groepen. Ook dat punt heeft een fatale termijn. Dit betekent dat er een probleem is. Dat kan alleen worden opgelost, als de commissie agendapunt 10 vrij snel kan behandelen en het punt over de schorsing heen tilt. Zijn voorstel is om gewoon te beginnen met het initiatiefvoorstel en te kijken hoever de commissie komt. Om 16.50 uur wil hij stoppen zodat de Kinderraad hier kan plaatsvinden. De consequentie is dat het geheime deel van de vergadering en het openbare deel vanavond wat later is. Hij stelt vast dat de commissie ermee instemt om het zo te doen.

De heer **Usta** (DENK) vraagt wat het voorstel was.

De **voorzitter** geeft aan dat het voorstel is om nu te beginnen en door te gaan tot 16.50 uur. Dan komt de Kinderraad. Vanavond gaat de commissie gewoon door. Zodra de commissie klaar is, gaat zij agendapunt 11 behandelen, eerst in een geheim deel en vervolgens in een openbare deel. Het avondgedeelte van de vergadering begint om 19.30 uur.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 16.37 uur en heropent deze om 16.38 uur

10. Toelichting Initiatiefvoorstel leidende principes en lokale regels energietransitie

De **voorzitter** herhaalt dat de behandeltijd 60 minuten is. Hij vraagt de interrupties zo kort mogelijk te houden.

Mevrouw **Heijne** (GL) heeft een punt van orde .Zij dacht dat de leden met een initiatiefvoorstel achter de voorzitterstafel zouden zitten. Zij heeft allemaal vragen aan VOLT. Dat kan dus niet .

De **voorzitter** wijst erop dat mevrouw Heijne best vragen kan stellen aan Volt.

Mevrouw **De Vos** licht toe dat het initiatiefvoorstel nog niet is ingediend. Vanochtend is er een technische sessie geweest. VOLT zal het voorstel zo toelichten en dan wordt duidelijk of het initiatiefvoorstel wordt ingediend of dat het wordt omgebouwd tot een amendement.

De **voorzitter** voegt hieraan toe dat dat amendement dan op 7 december 2023 wordt ingediend. De commissie gaat werken vanuit een nieuwe werkelijkheid. VOLT heeft in de commissievergadering van 20 april 2023 een initiatiefvoorstel aangekondigd. Het doel van het initiatiefvoorstel is inwoners van Utrecht een centrale positie te geven in de energietransitie en om ruimte te geven aan lokale initiatieven. Vanochtend is er een technische sessie geweest om het voorstel inhoudelijk toe te lichten om vervolgens in de commissie het debat te kunnen voeren over het conceptvoorstel.

Mevrouw **Passier** (VOLT) dankt de commissie voor de mogelijkheid om dit voorstel op deze nogal ongewone manier te behandelen zodat het mogelijk kan worden meegenomen naar de raadsbehandeling van de Startnotitie Klimaatvisie. Naar aanleiding van dit debat zal haar fractie beslissen of zij dit inderdaad meeneemt naar de raadsbehandeling van de Startnotitie of dat zij het als los voorstel zal indienen. Nederland staat voor verscheidene grote uitdagingen. Een daarvan is de energietransitie. Ook in Utrecht wordt daar veel werk van gemaakt. Er moet constant ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen, maar op dit moment is daar nog geen basis voor. Er wordt nieuwe wetgeving opgesteld, zoals de nieuwe Warmtewet, maar wachten op dit landelijke beleid kan niet omdat de energietransitie nu plaatsvindt en de gemeente de regie moet nemen. VOLT wil vier basisprincipes meegeven voor deze gemeente Door deze principes op te nemen in de Klimaatvisie kan de raad de benodigde regie pakken. De raad kan ervoor kiezen die principes op te nemen in de Klimaatvisie. De raad kan erop inzetten om onafhankelijke flexibele energiesystemen te ontwikkelen waarmee Utrecht klaar is voor de toekomst. De raad kan er ook voor zorgen dat iedereen hiervan kan meeprofiteren. VOLT neemt de commissie graag mee in de noodzaak van de systeemintegratie op lokaal niveau en de vier principes waarmee VOLT nu sturing wil geven aan de flexibele energiesystemen van de toekomst. In de toekomst zullen nu gescheiden energiesystemen (elektriciteit, gas en warmte) met elkaar worden geïntegreerd. Daarvoor en om het centrale energienet te ontlasten moet de overstap worden gemaakt van centrale energienetwerken naar decentrale energiesystemen.

De heer **Peters** (D66) heeft het initiatiefvoorstel gelezen . Betekent dit dat er geen plek meer is voor stadsverwarming?

Mevrouw **Passier** (VOLT) antwoordt dat dat niet het geval is .Zij vervolgt haar verhaal. Dit betekent dat haar fractie per buurt- of wijkoplossing in Utrecht wil inzetten op een flexibel energiesysteem. Daarin werken verschillende bronnen, opwekking en opslag in synergie met elkaar. VOLT vindt het belangrijk dat iedereen toegang heeft tot de energietransitie en hier de vruchten van kan plukken om zo energiearmoede tegen te gaan en draagvlak te creëren voor die transitie. Om dit te realiseren is lokaal eigendom nodig. Dat is geen doel op zich, maar een middel voor een betaalbare energietransitie voor iedereen. Om als gemeente te kunnen sturen op dit soort lokale en flexibele energiesystemen stelt VOLT voor de volgende vier principes op te nemen in de Klimaatvisie en deze uit te werken in regels voor het omgevingsplan:

1. het recht op zelfgebruik van duurzame energie voor alle eindgebruikers is uitgangspunt in Utrecht. Iedereen moet mee kunnen doen, individueel of via lokale energie-initiatieven.
2. Collectieve aanpak op wijk- en buurtniveau gaat voor individuele oplossingen.
3. Minimaal 50% eigendom, 100% heeft de voorkeur. Dit geldt niet alleen voor grootschalige opwekking van stroom, maar ook voor buurt- en wijkoplossingen voor warmte.
4. Lokale initiatieven krijgen opgroeirecht en opgroeiruimte.

De heer **Vintges** (VVD) vraagt wat mevrouw Passier verstaat onder opgroeirecht en opgroeiruimte. Hij begrijpt dat er ruimte moet zijn, maar is er dan regelgeving om die ruimte te bieden?

Mevrouw **Passier** (VOLT) komt hier later op terug. Zij zal straks alle uitgangspunten nog toelichten. In het energiesysteem van de toekomst zijn systemen (elektriciteit, gas en warmte) in toenemende mate met elkaar geïntegreerd. Daarvoor is synergie tussen opwekken en opslag (voor elektriciteit en warmte) en warmtebronnen heel belangrijk. Het belang van windenergie in een goede energiemix dient te worden onderstreept omdat windenergie hetzelfde profiel heeft als gasverbruik. Zonder windenergie zal een lokaal energiesysteem buiten de zomermaanden elektriciteit van elders moeten halen. Door op piekmomenten een teveel aan elektriciteit om te zetten in warmte kan het via warmteopslag op een later moment worden gebruikt. Daarmee wordt

op piekmomenten het elektriciteitsnet ontlast en kan het mede zorgen voor lage warmteprijzen. Om het centrale elektriciteitsnetwerk te ontlasten en overspanning en onderspanning te voorkomen dient lokaal opgewekte elektriciteit lokaal te worden gehouden. Systemen op buurt- en wijkniveau kunnen daarbij helpen. Technisch gezien kan daarbij worden gedacht aan een lokaal energiesysteem dat onder andere bestaat uit zon op dak, buurtbatterijen, warmtebatterijen en warmte/koude opslag.

Mevrouw **Heijne** (GL) heeft het voorstel dat er lag vrij goed gelezen. Dit kwam vanmorgen als iets nieuws. Het is een heel andere, maar ook interessante manier van kijken. Maar hoe verhoudt dit zich nu tot veel voorstellen die de raad al heeft vastgelegd, bijvoorbeeld de transitie fysische warmte? Moet dat weer helemaal op de schop?

Mevrouw **Passier** (VOLT) denkt niet dat de raad dat helemaal op de schop hoeft te nemen. VOLT wil ook dat het functioneel is. VOLT geeft deze vier uitgangspunten mee, maar het is de bedoeling dat de energiesystemen op wijk- en buurtniveau juist volgend moeten zijn ten opzichte van de al vastgestelde Visie Warmtetransitie.

De heer **Cornielje** (PvdA) vraagt hoeveel mensen aan zo'n energiesysteem zouden moeten deelnemen. Wat is de orde van grootte?

Mevrouw **Passier** (VOLT) antwoordt dat dat afhankelijk is van de grootte van de energiekavel. De gemeente krijgt het recht om energiekavels aan te wijzen. Ook dat is functioneel en afhankelijk van wat daar (ook technisch) mogelijk is. Het zal ook afhankelijk zijn van de dichtheid in bepaalde delen van de stad.

De heer **Peters** (D66) heeft moeite om zich voor te stellen hoe zo'n lokaal energiesysteem op buurtniveau in de hele stad eruit komt te zien en zeker in een zo verdichte stad. Bij nieuwbouw kan hij zich goed voorstellen dat de gemeente met lokale systemen aan de slag gaat en daar gebeurt dat ook al. Maar hoe ziet VOLT dat voor de bestaande bouw zoals in de binnenstad? Moet er daar worden gesloopt? Hij ziet het niet helemaal.

Mevrouw **Passier** (VOLT) is niet voor sloop en zeker niet voor sloop van woningen. Voor de binnenstad is er zon op dak en zijn er de grachten. Door al die zonnepanelen aan elkaar te koppelen, daar een warmte/koude opslag aan te verbinden en warmte of koude bijvoorbeeld uit het water te halen wordt een energienetwerk gevormd. Er kan dan een gezamenlijke connectie met het net worden aangevraagd. Daarvoor moet er natuurlijk ook een juridische entiteit zijn. Het wordt een lokaal netwerk waarin lokale vraag en lokaal aanbod aan elkaar worden gekoppeld. Alleen als dat niet voldoende is, wordt energie vanbuiten gehaald.

Mevrouw **Oudejans** (Student & Starter) lijkt het best complex om zonder kennis dat allemaal aan te vragen. Komt er daarvoor ondersteuning vanuit de gemeente?

Mevrouw **Passier** (VOLT) antwoordt dat daarom in het voorstel het principe opgroeirecht en opgroeiruimte is opgenomen. Zij komt daar liever later in haar inbreng op terug.

De heer **Cornielje** (PvdA) hoort VOLT ook praten over lokale vraag en lokaal aanbod. Betekent dat ook dat de prijs per gebied kan verschillen? Wordt bijvoorbeeld in de binnenstad een andere prijs betaald dan in Overvecht?

Mevrouw **Passier** (VOLT) vindt dat een heel goede vraag. VOLT streeft sowieso lagere prijzen na omdat er geen winstoogmerk in zit. Verder wordt het kostprijs plus model gehanteerd. Er wordt heel transparant gemaakt wat de kostprijs is van opwekking en gebruik van energie, met een klein rendement voor eventuele financiële tegenvallers. Er kunnen best verschillen in zitten. Daarop kan ook weer worden gestuurd vanuit de gemeente. Misschien is het een goede vraag voor de wethouder.

De heer **Cornielje** (PvdA) meent dat het kan betekenen dat in bijvoorbeeld Overvecht minder energie wordt opgewekt en dat de inwoners daar een hogere prijs moeten betalen.

Mevrouw **Passier** (VOLT) stelt dat het ook afhankelijk is van het type oplossing, van het aantal mensen dat deelneemt en van hoe groot het aandeel is van bijvoorbeeld de gemeente. De gemeente kan ook deelnemen, het is ook een lokale eigenaar. Op die manier kan ook worden gestuurd op de prijzen.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) probeert mee te denken. Wat zou dit betekenen voor de tien à twaalf lokale energie-initiatieven die in de afgelopen jaren een soortgelijk aanbod hebben gedaan. Krijgen die een nieuwe kans?

Mevrouw **Passier** (VOLT) meent dat die een nieuwe kans moeten krijgen in die zin dat de gemeente op basis van deze uitgangspunten zegt dat zij in deze collectieven toegevoegde waarde ziet voor de inwoners. Uitgaand van het principe van opgroeirecht en opgroeiruimte kan de gemeente dan deze initiatieven een stapje verder helpen en ondersteunen.

De **voorzitter** deelt mevrouw Passier mee dat er nog ruimte is voor een vraag van de heer Dijkstra. Daarna moet hij afsluiten. De Kinderraad begint zo, de kinderen staan al buiten. Zij moet dan om 19.30 uur verder gaan.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat veel van deze initiatieven inmiddels zijn afgehaakt omdat zij er kostentechnisch niet uitkwamen. De businesscase kwam slechter uit dan de stadsverwarming. Gaan deze principes dan helpen? Hij hoopt het, maar hij ziet het nog niet.

Mevrouw **Passier** (VOLT) kan zich voorstellen dat deze principes daarbij gaan helpen omdat het afwegingskader wordt uitgebreid met deze principes. Andere dingen gaan meewegen. Daarbij staat de eindgebruiker centraal. Het kan voor initiatieven het verschil maken.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 16.55 uur.

Verslag openbare avondvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Datum 23 november 2023
Locatie Raadszaal, stadhuis
Verslag door dhr. H. Meinhardt (Notuleerservice Nederland)
Vaststelling verslag

Aanwezigen

Voorzitter dhr. B. van Steeg, commissiegriffier mw. M. de Vos, de wethouders: dhr. E. Eerenberg (via Teams), mw. L.van Hooijdonk, mw. S. Schilderman, mw. R. Streefland, dhr. D. de Vries, de leden: mw. K. Alblas (CU), dhr. J. Cornielje (PvdA), dhr. G. Dijkstra (EenUtrecht), dhr. H. Dijkstra (CDA), dhr. R. van der Graaf (CU), mw. R. Heijne (GL), dhr. M. Koning (D66), mw. T. Meerding (VVD), mw. X. Minnaert (PvdD), mw. M. Oudejans (Student&Starter), mw. C Passier (Volt), dhr. R. Peters (D66), mw. V. Smit (Volt),dhr. M. Usta (DENK), dhr. J. Vintges (VVD), dhr. P. Zwanenberg (GL), dhr. R. van der Zweth (PvdA)

Afwezigen

Verslag vergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Verslag openbare avondvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid en Wonen .....
Aanwezigen 44
Afwezigen 44
10. Toelichting Initiatiefvoorstel Leidende principes en lokale regels energietransitie …….. 44
11. Raadsbrief kraakpanden Croeselaan en het Utrechtse kraakbeleid 51

10. Toelichting Initiatiefvoorstel Leidende principes en lokale regels energietransitie (vervolg van de middagvergadering)

De **voorzitter** heropent de vergadering om 19.30 uur en geeft vervolgens het woord aan mevrouw Passier om de toelichting op het initiatiefvoorstel te vervolgen. Nadat agendapunt 10 is afgerond volgt nog een debat van drie uur, waarvan een deel besloten is. Men wil ook om 23.00 uur klaar zijn. De commissie begrijpt dat de tijd beperkt is. Het verzoek is dan ook om daar rekening mee te houden.

Mevrouw **Passier** gaat verder met haar betoog van de middagveergadering. Waarom deze vier principes? Op dit moment stuurt men met betrekking tot de warmtetransitie op duurzaamheid,

betaalbaarheid, betrouwbaarheid en transparantie. Dit geldt alleen voor warmte en niet voor het opwekken van elektriciteit. Voor elektriciteit is geen sturingskader vastgesteld. Landelijk wordt er gestuurd op lokale energiesystemen zoals bijvoorbeeld beschreven in het Nationaal plan energiesysteem. Met de leidende principes zoals voorgesteld wil men kunnen sturen op lokale energiesystemen waar iedereen aan mee kan doen. Collectieve aanpakken die voor individuele oplossingen gaan. Dat zoveel mogelijk in lokaal eigendom is en waar lokale energie initiatieven hun ruimte en hun recht krijgen.
Er zijn vanmiddag veel vragen gesteld over de uitwerking en de principes. Echter, dit voorstel is op visieniveau. Men vraagt aan het college om met een voorstel te komen waarin de uitgangspunten uitgewerkt zijn in verschillende scenario's, zodat deze vier leidende principes kunnen landen in het omgevingsplan.
Spreekster wil het graag met de commissieleden in debat over de vier principes en niet over de uitwerking ervan. Bij normale visies wordt de uitwerking ook niet besproken.

De heer **Peters** is dan wel benieuwd wat deze principes gaan doen met de doelstellingen die men bijvoorbeeld heeft om in 2040 Utrecht van het gas af te krijgen. Dat is wel een belangrijk principe, ook voor de uitwerking.

Mevrouw **Passier** denkt dat de principes hand in hand gaan. Volt wil ook zo snel mogelijk van het gas af. Spreekster denkt dat de visie gaat helpen om mensen van het gas af te krijgen. Men heeft de systeemintegratie nodig. De voorliggende visie is een goede manier om dit te regelen via collectieve energiecollectieven. De leidende principes staan ook in de startnotitie.

De heer **Peters** kent Volt als een partij die vaart wil maken met de verschillende transities. Tegelijkertijd hoort men ook iets dat zorgen baart. Moet men alle lokale initiatieven, waarvan is aangetoond dat ze niet de meest efficiëntste zijn, nu weer uit de kast gaan halen? Daar was ook het antwoord ja op. Dat vindt spreker toch niet zo erg hand in hand gaan met elkaar.

Mevrouw **Passier** heeft niet gezegd dat men alle initiatieven uit de kast moet gaan halen. De vraag was of het wellicht mogelijk is om initiatieven, die op basis van de oude principes zijn af geserveerd, opnieuw een kans kunnen krijgen op basis van de nieuwe principes. Het antwoord daarop was ja. Dat zou mogelijk moeten zijn. Want het afwegingskader wordt uitgebreid en het kan dus zijn dat op basis van dit bredere afwegingskader de keuze weer anders zou worden gemaakt.

Volgens de heer **Peters** komt het er wel op neer dat men voor heel wat zaken waarvoor een afweging gemaakt is, opnieuw moet gaan kijken om opnieuw een afweging te kunnen maken. Dat gaat veel tijd, energie en capaciteit kosten. Daar is Volt het toch wel mee eens.

Mevrouw **Alblas** vraagt hoe Volt zich dat voor zich ziet? Hoe krijgt men deze mensen mee? Veel gehoorde bezwaren hebben betrekking op de angst van mensen dat de energie toch duurder wordt. Of dat deze ontwikkeling voor hen zo groot is, waardoor ze het niet meer kunnen overzien. Dus, hoe krijgt men mensen mee hierin?

Mevrouw **Passier** geeft aan dat het een volledig transparant verhaal wordt. Juist omdat het voor minimaal 50% maar liefst voor iedereen zo'n project lokaal eigendom Mevrouw **Passier** is het daar gedeeltelijk mee eens. Men is het niet eens met D66 op het punt dat het tot grote vertraging zou leiden. Juist het opnieuw afwegen van die lokale initiatieven leidt juist tot een grotere acceptatie van de hele transitie waar men voor staat. Dat zou juist tot snelheid moeten leiden. Spreekster heeft het gebeerd de bijdrage technisch te houden waardoor er een inhoudelijk technisch debat zou ontstaan waardoor men politieke visies kan geven over de uitgangspunten.

Mevrouw **Alblas** heeft even het betoog van Volt afgewacht om te horen of haar punt aan de orde zou komen. Niet dus. Vandaar de volgende vraag. Hoe zit het voor mensen met een huurwoning? Hoe kunnen die mensen hieraan meedoen? Hoe kunnen mensen die geen geld hebben om in te leggen toch meegaan?

Mevrouw **Passier** antwoordt dat daar verschillende mogelijkheden voor zijn. Juist de lokale energiesystemen in collectief verband zijn er juist op gericht dat iedereen kan mee doen. Ook

wanneer men niet zelf een dak heeft of niet de financiële middelen heeft, kan men mee doen met de energietransitie. Die kunnen lid worden van zo'n collectief en daardoor mee delen in de energie die wordt opgewekt op andere daken binnen het collectief. Het is een soort delen van daken met elkaar. Afhankelijk van het percentage inwoners dat meedoet, kan de gemeente ook voor een bepaald percentage instappen. Daardoor wordt de gemeente mede-eigenaar van zo'n collectief. Daarmee zorgt men ervoor dat alle inwoners van de gemeente er voordeel van hebben. Daarmee hebben inwoners voordelen van zo'n lokaal energiesysteem en ook van de voordelen die dat met zich meebrengt. En ook van de lagere prijs die hiervan het gevolg is.
is, moet men de inwoners ook gelijkwaardig behandelen. Hun belang van zo'n energiesysteem staat dus ook voorop. Het verhaal wordt volledig transparant. Wat gaat het kosten en wat gaat het opleveren. Hoe werkt het. Over de gekozen systemen wordt advies gegeven. Juist omdat het zo'n transparant verhaal is, zullen mensen inzien wat er staat te gebeuren. Men gaat me afkoppelen van het gas. Echter, het gaat niet alleen nu geld kosten, maar het gaat op de langere termijn geld opleveren.

Mevrouw **Alblas** merkt op dat het in eerste instantie geld gaat kosten. Er zijn mensen die geen geld hebben om die termijn te overbruggen. Hoe kunnen ze dan meedoen?

Mevrouw **Passier** was vanmorgen bij de technische presentatie. De BNG kan onder bepaalde voorwaarden garant staan voor dit soort energiecollectieven. In feite gaat het om een soort lening wat het energiecollectief gezamenlijk aangaat. Energie Samen heeft hier ook een financiële ondersteuning voor. Er zijn allerlei middelen om collectieven financieel te ondersteunen. Op dit punt denkt spreekster dat er echt een rol is weggelegd voor de gemeente. De vraag aan de wethouder is hoe men dit verder kan uitwerken.

Mevrouw **Heijne** vindt het mooi dat Volt de rol van de gemeente aan geeft. Daar gaat precies haar vraag over. Het voorstel gaan ervan uit dat vooral eindgebruikers een actieve rol spelen. Spreekster vraagt zich af of de bewoners zich actief bezig willen houden met hun energievoorziening. Men heeft het over warmte en elektriciteit.
Tenminste dat heeft spreekster begrepen. Wat is dan precies de rol van de gemeente hierin? Hoe pakt dit uit voor bewoners die gewoon warmte en elektriciteit in hun huis willen?

Mevrouw **Passier** gaat er niet vanuit dat iedereen dit snel zal gaan oppakken. Een hele grote groep mensen zal zeggen dat ze goedkope energie willen hebben. Geen gedoe. Daarom minimaal 50% lokaal eigendom. Dat percentage kan ook behaald worden omdat de gemeente hierin meedoet. Het maximale is 100%. Natuurlijk heeft Volt daar ideeën over. Men wil zoveel mogelijk inwoners betrekken en een kleine rol voor de gemeente. Men kan zich voorstellen dat dit per wijk of buurt verschillend is. hoeveel inwoners er een actieve rol in willen spelen. Het is zaak dat de wethouder daar in de verdere uitwerking rekening mee houdt. Per wijk of buurt zal de rol van de gemeente anders zijn. Echter, de gemeente heeft een ondersteunende rol nodig om dit soort initiatieven van de grond te krijgen.

Mevrouw **Heijne** merkt op dat men komt bij initiatieven die bij bewoners oppoppen. Dan heeft men verschillende initiatieven, maar op een gegeven moment moet de hele stad van het gas af. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar en wat zijn de gevolgen voor de rest van de stad. Op een gegeven moment moet de hele stad van het gas af. Wat heeft dat voor gevolgen voor beschikbaarheid en kosten voor bewoners waar ze voor komen te staan.

Mevrouw **Passier** geeft aan dat het lijkt of het als gemeente overkomt. Het moeten geen groepjes zijn met een leuk creatief idee. De gemeente moet in deze een actieve rol pakken. Kijken wat er speelt op dit gebied in de verschillende wijken. Er is door de raad een warmtetransitie vastgesteld.

Mevrouw **Heijne** vindt het grappig dat Volt het doet voorkomen alsof men het nu op zich af ziet komen. Aan de andere kant lijkt het erop dat Volt niet ziet dat men al een wijkplan heeft waarop men heel actief acteert. Hoe verhoudt zich dit tot elkaar. Sluit het voorstel aan bij wat er in Transitie warmte 2 al hebben vastgesteld? Dat men bepaalde wijken in een bepaalde volgorde gaan aanpakken.

Mevrouw **Passier** denkt ook wel dat de gemeente dit probleem op zich af ziet komen.

Men heeft een visie voor de warmtetransitie. Echter, er is geen plan voor de integratie van energiesystemen die men nodig heeft voor de toekomst. Stedin is bezig met pilots. Landelijk wordt er gestuurd op lokale flexibele energienetwerken. Men vraagt zich af of de gemeente daar een plan voor heeft. Om die reden wil men juist deze uitgangspunten willen opnemen. Dat is juist een reden om als raad de regie te nemen om hierop te kunnen sturen om klaar te zijn voor de toekomst.

De **voorzitter** geeft de andere fracties de gelegenheid om kort hun inbreng te leveren.

De heer **Peters** waardeert het werk van de initiatiefnemers. Er gaat veel nadenken en uitzoeken aan een dergelijke notitie vooraf. Dat is prijzenswaardig. Bovendien gaat het om een onderwerp dat de aandacht van de raadsleden verdient. Na de notitie zorgvuldig gelezen te hebben, kwam er een aantal vragen op. Die zijn eigenlijk al aan de orde gekomen. Spreker beperkt zich derhalve tot nieuwe vragen.
Ten eerste het recht op zelfgebruik van duurzame energie. Dat is een essentieel concept. Maar, wat betekent dit nu precies voor de inwoners in de praktijk? Uit het initiatiefvoorstel kan men moeilijk afleiden wat voor praktische implicaties dit recht heeft op zelfgebruik voor de stad. Kunnen de initiatiefnemers dit nader toelichten? Het is namelijk van belang om te weten waarover men het heeft. En ook hoe het er praktisch eruit komt te zien voor een inwoner. Wat is de reden dat men gaat voor een collectieve aanpak op wijk- of buurtniveau? Men kan toch ook kiezen voor individuele oplossingen. Waarom geen collectieve aanpak op stadsniveau? Is er sprake van een bepaalde vorm van willekeur? Is dit juridisch houdbaar? Spreker ondersteunt het streven naar lokaal eigendom volledig. In welk opzicht verschilt dit voorstel ten opzichte van het bestaande beleid? De gemeente is al met lokaal eigendom en de ontwikkelingen daarvan bezig. Er is voor de raad ook nog een duidelijk dilemma. Enerzijds heeft men een ideaal beeld van kleinschalige lokale initiatieven en anderzijds de weerbarstige praktijk waar efficiëntie en schaalgrootte noodzakelijk zijn voor een succesvolle warmtetransitie. Voor D66 is het een dilemma hoe men tussen beide punten een evenwicht kan vinden. Het zorgpunt bij de letterlijke uitvoering van het voorstel de transitie kan vertragen. Vinden de initiatiefnemers dit ook? Zo niet, hoe kan men spreker dan gerust stellen?
Het voorstel negeert de centrale warmtevoorziening. Een essentieel element voor veel huishoudens in de stad. Spreker denkt dat dit een gemiste kans is. Men mist ook in het voorstel het punt dat men Utrecht mede-eigenaar wil maken van die centrale warmtevoorziening. Dat is dan ook lokaal en publiek eigendom. Dat vindt D66 een interessant concept en dat wil men verder uitwerken. Hopelijk willen de initiatiefnemers hier aan meedoen.

De **voorzitter** constateert dat er behoorlijk wat vragen zijn gesteld. De initiatiefnemers moeten de kans krijgen om er op te reageren. Wanneer de volgende sprekers dit ook gaan doen, dan is men rond 22.00 uur klaar. Dan moet men het volgende debat op een extra avond voeren.

De heer **Peters** heeft een punt van orde. Men dacht dat dit de bedoeling was. Ook wil spreker recht doen aan de initiatiefnemers die een heel voorstel hebben uitgewerkt. Wanneer men dit te snel afdoen vanwege weinig tijd vindt spreker heel zonde.

De voorzitter begrijpt dat. Dat is terecht. Men wil graag dat de vragen beantwoord kunnen worden. Dat kost wel tijd en er is niet veel tijd. Men wil graag om 20.15 uur klaar zijn. Het woord is aan mevrouw Heijne.

Mevrouw **Heijne** complimenteert Volt met het agenderen van dit onderwerp. Iedereen is nog zoekend naar de (beste) manier om die transitie tot stand te brengen en wie welke rol daarbij speelt. Vanmorgen is er een prettig gesprek gevoerd over het onderwerp. Dat zou men vaker moeten doen. Lastig is dat men na de technische sessie meer verwarrend was dan ervoor. Spreekster heeft het initiatiefvoorstel uitgebreid gelezen. Vanmorgen kreeg men de indruk dat het over een ander voorstel ging. Men had het voorstel gelezen met daarin een centrale rol voor de eindverbruiker. Vanmorgen kwam de systeemintegratie vooral naar voren. Heel interessant, maar dat maakt het wel extra complex. Dat heeft een serieuze impact op de transitievisie warmte die al is vastgesteld. Daarmee sluit spreekster zich voor een groot deel aan bij de punten van de heer Peters.

In de optiek van GL heeft de gemeente een belangrijke rol bij het borgen van de publieke waarden als duurbaarheid, betaalbaarheid, betrouwbaarheid en transparantie. Daarover maakt men zich zorgen na het lezen van dit voorstel.
Men vraagt zich ook af wat het effect is van een aantal initiatieven die voorlopen op de rest van de stad. Welke impact heeft dat op alle andere bewoners die ook die transitie moeten maken. De kosten kwamen al eerder naar voren en daar was onduidelijkheid over. Zijn die per wijk verschillend? Wat doen die kosten voor het geheel?
Een paar vragen aan de wethouder. Hoe kijkt zij naar het voorstel? Hoe past dit voorstel binnen alles waar men al aan werkt, zoals de uitwerking van de transitievisie 1 en 2? Hoe past dit bij de ingediende motie over de rol van de gemeente, het warmtebedrijf en de bewoners? Er is ook een gebiedsprotocol dat ook al wat zegt over het koppelen van verschillende systemen. Hoe past de systeemintegratie hierin? Wat is het effect op al die punten?
Tot besluit. Wat stemt men met dit voorstel nu eigenlijk vast? Wat gebeurt er heel concreet en wat zijn de consequenties van dit voorstel?

De heer **Cornielje** sluit zich aan bij de complimenten aan Volt voor dit initiatiefvoorstel. Het is heel goed dat men gaat nadenken over de deals die men gaat maken voor de energieproductie eerlijk kunnen verdelen. En dat men ervoor zorgt dat de baten terecht komen bij Utrechters en niet bij grote energiebedrijven. Vanuit dat gezichtspunt waardeert men ook heel sterk het punt lokaal eigendom. Daarbij speelt wel het dilemma hoe men naar zo'n collectief kijkt. Spreker denkt dat men heel erg moet uitkijken dat men niet aan een soort private collectieven gaan doen. Een groep van ondernemende burgers in combinatie met ondernemers die voor zichzelf de beste elektriciteitsprijs weten te creëren, terwijl andere delen van deze stad achterblijven. Op dat punt ziet de PvdA een belangrijke rol voor de overheid. Men moet iedereen in de transitie meenemen en niet alleen degenen die daar zelf ondernemend genoeg voor zijn.
Daarnaast een compliment voor het opgeruimd en de manier van aanbesteden. Men gelooft echt dat lokale initiatieven een waarde hebben voor en in de stad. Daarbij moet men lokaal eigendom ook nastreven. Maar dan wel met een sterke gemeente erachter die iedereen ermee wil helpen.
Vraag aan de wethouder. In hoeverre wordt er al ruimte gegeven aan lokale initiatieven? In hoeverre neemt men op dit moment de opgroeiruimte en het opgroeirecht mee?

De heer **Vintges** complimenteert Volt eveneens. Er moet best wel veel werk in het voorstel zitten. De technische sessie vanochtend was wel verduidelijkend. Het was wel zo dat het ook leidde tot nog meer vragen.
Vanmiddag heeft spreker al iets gezegd over de opgroeiruimte, voornamelijk de ondersteuning vanuit de gemeente. Kan Volt beter uitleggen wat men daar onder ziet vallen? Wat betekent dit voor de gemeente zelf? Spreker sluit zich aan bij de vraag van D66 over de voorkeur voor collectieve aanpakken. Wat als iemand niet wil aansluiten en toch wat zelf wil doen aan de klimaatverandering? Wanneer iemand in een wijk zich niet bij een collectieve buurtaanpak wil aansluiten, kan die dan nog wel zonnepanelen op zijn huis plaatsen? Of werkt dat elkaar tegen?
De VVD pleit ook vaak voor een wijkplan of een wijkaanpak met draagvlak. Spreker is benieuwd hoe Volt eigenaren en bewoners zelf wil meenemen in dit onderwerp. Kan men daar iets over zeggen. Kan men ook iets zeggen over welke vorm van energie er opgewekt gaat worden?
Verder is spreker benieuwd naar de antwoorden van de wethouder. Het is fijn dat men de tijd neemt om het onderwerp goed te bespreken.

De heer **Dijkstra** (CDA) is in de basis wel enthousiast over het voorstel van Volt. Dat komt vooral omdat men op een hoog abstractieniveau een paar principes hebben gehoord waar men met zijn allen achter kunnen staan. Na dit debat beging spreker wel wat te twijfelen over het met zijn allen. Dat collectief voor het individuele initiatief gaat, moet het enthousiasme toch aanwakkeren. Dat is nog niet zichtbaar bij elke partij. Spreker wil iedereen aanmoedigen om het idee met elkaar waar te maken. Spreker stelt ook vast dat de PvdA liever heeft dat iedereen een hoge energieprijs betaalt en dat de klimaatdoelen achter blijven dan dat er al een kans is dat bepaalde groepen het prima gaan krijgen.

De heer **Cornielje** brengt naar voren dat, wanneer men spreekt over een collectief, het ook de gemeente omvat. De gemeente die iedereen meeneemt. Dat is waar de zorg zit. En moet voorkomen dat er een soort private collectieven ontstaan van samen werkende ondernemende burgers in samenwerking met ondernemers. Dat hierdoor een groep burgers in de samenleving achter blijft. Deelt de heer Dijkstra de mening van de PvdA, dat men dit moet voorkomen?

De heer **Dijkstra** (CDA) is daar zeker niet tegen. Echter, men moet vaststellen dat sommige mensen het geld en de mogelijkheid om zonnepanelen op hun dak te leggen. Heel veel mensen hebben die mogelijkheid niet. Het is vervelend dat dit zo is. Het is vervelend dat dit zo is, maar het is een ongelijkheid waarmee men moet dealen. De PvdA er mee bezig samen met het CDA om ervoor te zorgen dat die verschillen kleiner worden. Dat wil niet zeggen dat wanneer iemand uit een flat woont en die heeft een plan om met z'n allen in plaats van alleen zonnepanelen op daken te leggen, dan moet een dergelijk collectief van de gemeente toch ondersteuning ontvangen in plaats van dat men het allemaal weer zelf moet doen. Dat men er dus niet aan toekomt en dat men het alleen niet ka. Men moet het samen doen. Dat moet de PvdA toch ook zien.

De **voorzitter** geeft aan dat de heer Dijkstra niet de rol heeft om de PvdA onderdruk te zetten en om weer een interruptie te ontlokken van de PvdA.

De heer **Cornielje** geeft direct aan dat men het natuurkijk samen moet doen. Echter, men ziet dat op dit moment in de samenleving nog niet iedereen meekomt. Daarom denkt spreker na over de rol van de rol van de gemeente. Hoe moet men erin staan. Dan ziet spreker het risico dat de gemeente zegt dat men al die private collectieven doet, maar dat men de rest van de samenleving niet meeneemt. Dat is de grote angst. Men is helemaal voor het samen doen. Spreker heeft het idee dat de opvattingen van CDA en PvdA in deze elkaar niet zoveel ontlopen.

De heer **Dijkstra** (CDA) vindt het recht van zelfgebruik, de collectieve aanpak en minimaal 50% lokaal eigendom is voor het CDA prachtig omdat het vanuit de maatschappij komt in plaats van puur en alleen van de overheid of van het bedrijfsleven. Een principe waar men achter kan staan en dat men mooi vindt.
Toch deelt spreker ook de detailvragen die zijn gesteld. Ook over de impact op het beleid dat al ontwikkeld is. De zorg van mevrouw Heijne na de sessie vanochtend kan men delen. Dat maakt het voorstel niet perse makkelijker. De suggestie van vanmorgen was om een beetje van de techniek wegblijven. De sessie van vanochtend ging best diep op de techniek in. Ook heeft men mevrouw Heijne horen zeggen dat men het vooral over de principes wil hebben. Dat geeft verwarring. Spreker hoopt dat de commissieleden de principes wel als goede uitgangspunten wil accepteren.

Mevrouw **Heijne** heeft nog een korte vraag voor de heer Dijkstra. Men vraagt zich af hoe hij zich nu al zo achter die principes en uitgangspunten kan stellen, terwijl men helemaal nog niet kan zien wat de impact ervan is.

De heer **Dijkstra** snapt de vraag helemaal**.** Spreker maakt een duidelijke scheiding tussen principes en implicaties. Het laatste kent men ook niet altijd bij andere ontwikkelingen van beleid. Het CDA is het ook niet altijd eens met de implicaties die uit vormen van beleidsontwikkeling voortkomen. Echter, het punt wordt naar voren gebracht , omdat men erop moet voorsorteren.

De **voorzitter** stelt vast dat er geen vragen meer zijn. De voorzitter schorst de vergadering om Volt de gelegenheid te geven om de vragen te beantwoorden.

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan mevrouw Passier van Volt.

Mevrouw **Passier** zit een beetje met de tijdsdruk, het grote aantal vragen en de nog niet complete antwoorden die men inmiddels heeft gekregen. Derhalve het voorstel schriftelijk te mogen terugkomen met de beantwoording van de gestelde vragen. Op basis daarvan kan men kijken of men het voorstel ja of nee als amendement bij de startnotitie klimaatvisie kan meenemen. Is de commissie hiermee akkoord? Spreekster ziet geknik.

De heer **Peters** is ermee akkoord. Spreker wil daarbij de suggestie meegeven om na te denken over welke onderdelen vanuit of op basis van de principes het belangrijkste zijn. Probeer die als amendement bij de startnotitie klimaatvisie in te brengen. Daar zou men met elkaar nog een discussie over kunnen voeren en het onderwerp wordt beter te behappen.

Mevrouw **Heijne** is eveneens akkoord. Spreekster heeft ook een suggestie. Zou Volt willen nadenken over een motie om die mee te nemen naar andere transitiezaken waar men mee bezig

is. Dan kunnen de commissieleden er wat rustiger over nadenken voordat men ja zegt tegen iets waarvan de impact nog niet kan overzien.

De **voorzitter** stelt vast dat de andere fracties akkoord zijn met het voorstel van schriftelijke beantwoording. Wil mevrouw Passier nog reageren.

Mevrouw **Passier** denkt dat het zo prima is. Men kan verder met het debat.

De **voorzitter** wil graag een termijn afspreken die nodig is om de antwoorden te produceren.

Mevrouw **Passier** vraagt of volgende week woensdag zou kunnen. De commissieleden knikken.

Mevrouw **Heijne** voegt eraan toe benieuwd te zijn op welk moment en op welke manier men van het college een reactie krijgt.

De **voorzitter** constateert dat de commissieleden akkoord zijn met de beantwoording termijn. Voor het punt van mevrouw Heijne kijkt de voorzitter naar de wethouder. Aan de wethouder is tijdens het debat ook een aantal vragen gesteld.
Hiermee is het eerste deel van dit debat afgerond. Dan krijgt wethouder Van Hooijdonk nu de gelegenheid om de aan heer gestelde vragen te beantwoorden.

Wethouder **Van Hooijdonk** begint met wat anders dan de concrete vragen. Eerst even het punt van mevrouw Heijne. Bij een normaal initiatiefvoorstel komt natuurlijk altijd een collegereactie. Dat is nu niet zo geweest. Wanneer er toch nog iets komt dan moet dat ingebouwd worden in het vervolgproces. Daar moet het college even voor gaan zitten, want voor het college is het net zo kort dag als voor veel raadsleden.
Dan de beantwoording. Wat heel goed is en waar de wethouder het ook helemaal eens is, is het punt naar wat voor energiesysteem men toegaat. Van centraal naar decentraal, van veel meer vermenging van energiedragers, naar vermenging van producenten en consumenten. Men moet vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen. Men moet ook beter nadenken over wat het net allemaal wel of niet aankan. De analyse op basis waarvan Volt heeft nagedacht, daar is de wethouder het mee eens.
De gemeente steunt initiatieven op alle mogelijke manieren. Ze zijn er ook in allerlei vormen. Daar heeft het college de raad over geïnformeerd. Kijkend naar het voorstel is, is het eigenlijk lastig hanteerbaar. Het is ongewis wat de impact ervan is. De vraag is ook de aangegeven kaders altijd het gewenste effect hebben. Ook het gewenste effect voor de indieners. Ongezegd bedoelen we min of meer hetzelfde. Of het zo uitwerkt is een serieuze vraag. Het voorstel was lastig te begrijpen. De technische briefing vanochtend leek niet helemaal samen te vallen met het voorstel. Het voorstel leek te gaan over inwoners, ondernemers en instellingen. Vanmorgen leek het net zo goed over de publieke route te gaan. Dat is toch wat anders. Vanochtend ging het erg over de integrale regie van het energiesysteem en over verdelen van schaarste. Daar is spreekster het mee eens. Dan is het eigenlijk wel een beetje raar om het recht op zelfgebruik te benadrukken in plaats van de verdeling van bomen en kosten en socialisering.
De wethouder heeft mevrouw Passier horen zeggen dat de energiegemeenschap niet het doel is, maar de betaalbaarheid. Daarmee lijkt het of in de kaders het middel centraal staat in plaats van het doel. Is dat logisch? Wat als de collectieve optie niet de meest betaalbare is? Is de collectieve optie dan toch belangrijker dan de betaalbaarheid? Men maakt zich zorgen over buurten, wijken en mensen die zich niet zo goed kunnen organiseren. Wat betekent dat dan? Er zijn ook mensen die in de toekomst op een ongelukkige plek wonen. Wat betekent dat dan? Betekent dat, dat men er alleen voor staat? Of dat men meer kosten krijgt?
Het opgroeirecht, beteken dit dat men moet wachten voordat men verder kan gaan met de transitie? Het voorstel roept veel vragen op en geeft geen antwoord op het punt over wat de bedoelde effecten zijn of dat men elkaar niet goed begrijpt. De wethouder heeft er ook wel eens het idee of dit de kader stellende afspraken die men wil doen. Of gaat het over betaalbaarheid, rechtvaardige verdeling van doorrijkosten, ondersteuning van kwetsbare wensen of doorgang van de transitie? Kortom, het voorstel is nog niet rijp. Men moet daarover nog een gesprek met elkaar voeren. En dat men ook moet kijken naar de tinten gris. Bijvoorbeeld naar het verschil tussen warmte en elektriciteit. Naar de verschillende rollen die mensen kunnen spelen, van eigenaarschap tot zeggenschap. Ook naar de mengvormen die kunnen ontstaan. De wetgeving is in deze nog in beweging. Dat was al zo. Het is nu al optimistisch over wat de gemeente allemaal

kan regelen. Dat moet men juridisch bekijken. Dit als een eerste vorm van appreciatie. Het zit hem niet in de bedoeling, het zit hem ook niet in de uitgangspunten over wat voor energiesystemen men ziet ontstaan. Het zit in de kaders
San de vraag hoe het past waaraan men mee bezig is. Wat betreft de motie van mevrouw Heijne wat er aan zit te komen, is er al een reflectie op de rol van de markt, de rol van de overheid en de rol van de bewonersinitiatieven. Daarover komt er een reactie van het college in het eerste kwartaal. In diezelfde reactie komt ook een antwoord op de vraag van de heer Peters. Wanneer kiest men nou voor het alternatief voor bewoners? Dat wordt gedaan in de vorm van een brief. Dat kan men dan goed met elkaar bespreken. De conclusies uit de besprekingen kunnen dan verwerkt worden in de verschillende kader stellende stukken zoals de klimaatvisie en de nieuwe transitievisie warmte. Vooruitlopend op deze brief komt er nog een notitie over de netcongestie. Daar zit ook een aantal elementen in die vanochtend al genoemd zijn. Volgens de wethouder gaat men met deze materie op allerlei mogelijke manieren aan de slag. Het stimuleert het college om er op deze manier naar de integraliteit te kijken. De vraagtekens over de goede kaders blijven nog even bestaan.

De **voorzitter** dankt de wethouder voor haar bijdrage. Daarmee is men aan het einde gekomen van dit agendapunt. Voor woensdag komt de beantwoording van de vragen door Volt. Afhankelijk van wat Volt aangeeft komt de reactie van het college. Het punt wordt afgerond in de raadsvergadering van 7 december. Hiermee is agendapunt 10 afgesloten. Voor de publieke tribune, men gaat agendapunt 11 beginnen met een besloten/geheim deel.

11. Huisvesting kwetsbare groepen

De **voorzitter** heropent de openbare vergadering van de commissievergadering om verder te gaan met het openbare deel van agendapunt 11. Het agendapunt zal behandeld worden in een termijn. Wethouder Eerenburg zal in verband met huiselijke omstandigheden via Teams aan de vergadering deelnemen.
Voordat het openbare deel van de vergadering begint, is er eerst een besloten vergadering over het onderwerp.

De **voorzitter** opent de openbare vergadering over het onderwerp na de besloten vergadering, Nogmaals, wethouder Eerenburg is digitaal aanwezig en kan vragen beantwoorden. Het gaat om een brief door de heer Van der Graaf geagendeerd en niet om een raadsvoorstel.

De heer **Van der Graaf** brengt naar voren dat de fractie het zwaar vindt dat de gemeente het nog niet is gelukt om een oplossing te vinden voor de huisvesting van de kwetsbare groepen. De Rip maakt nog maar eens duidelijk hoe groot de urgentie is. Het is vijf over twaalf gezien het aantal Utrechters dat in een kwetsbare positie zit. Ze wachten op een dak boven hun hoofd. Tijdens dit wachten nemen de problemen toe waardoor veel zwaardere hulp nodig is. Meestal kunnen de mensen daarvoor geen kant op. Mensen worden met een shelter het park in gestuurd. Soms zijn pijnlijke keuzes nodig om tot een oplossing te komen en om vast te houden aan de eigen

principes. Geen keuzes om trots op te zijn, maar die wel nodig zijn. Het college is volop bezig met het probleem. De beroerdigheid is dat het probleem groter wordt dan kleiner en dat de wachttijden oplopen. Hoe kan dit? Waarom is het niet op te lossen? Dat vraagt om een nadrukkelijke reflectie op de uitvoering van motie 110. De oproep van de raad aan het college om dit jaar nog 700 à 800 tijdelijke woningen te realiseren. Waarom is dit niet gelukt? Wat is de doelstelling voor volgend jaar? Neemt men de aantallen niet gehaald in dit jaar mee in volgend jaar? Kan men de financiële subsidies ook meenemen naar volgend jaar? De CU vindt het noodzakelijk dat er een duidelijk begroot programma komt om de huisvesting van kwetsbare groepen weer op orde te krijgen. De oplossing raakt veel portefeuilles, daarom dank aan het college dat het breed aanwezig is. Men moet het probleem wonen voor deze groep breed oplossen, anders lukt het niet om een oplossing te vinden. Het programma daarvoor bestaat uit vier treden. Hoe lager de trede hoe hoger de kosten. En hoe lager de kans is voor een oplossing.
Het beste is dat de mensen uit de groep een permanente woning krijgen. Dat kan door bij te bouwen en de bestaande voorraad beter te benutten. Utrecht krijgt 19 miljoen euro om de stagnerende woningbouw vlot te trekken. Op welke manier wordt (een deel van) het bedrag gebruikt om de kwetsbare groep te huisvesten? Het is belangrijk om op plekken waar de gemeente woningen toevoegt ruimte te maken voor de kwetsbare groepen. Wat doen de verschillende portefeuillehouders om dit te realiseren? Dat mag met kleinere woningen wanneer men daardoor de kwetsbare groep wel kan huisvesten. Is de wethouder daartoe bereid?
Samen een woning delen heeft veel meerwaarde. Dan kan men naar elkaar omkijken. Alleen wordt dit dele financieel vaak onaantrekkelijk gemaakt door de kostendelingsnorm. Is het college bereid die norm af te schaffen? Of om een bonus in te voeren om samen te wonen in te voeren?

Mevrouw **Meerding** is benieuwd wat de kostendelersbonus inhoudt.

De heer **Van der Graaf** merkt op dat het schrijnend is dat mensen met elkaar samenleven en dat ze alsnog extra geld moeten betalen of vanuit de bijstandsuitkering geld moeten inleveren. Spreker vindt dat men dit moet omkeren. Mensen stimuleren om bij elkaar in te trekken. Daarvoor zou men een bonus kunnen verstrekken.

Mevrouw **Meerding** vond de term ook terug in de brief van het college. Daarom is het goed om te weten wat het inhoudt. Wanneer er meer mensen is een huis gaan wonen en daarvoor een bonus ontvangen, gaat het dan bij die bonus om een eenmalig bedrag of om een hogere uitkering?

De heer **Van der Graaf** stelt dat het bij die bonus om een verdere uitwerking gaat. Waar het om draait is het creatief denken om het probleem op te lossen. Dan moet men geen maatregelen schuwen. We komen nog problemen tegen die steeds duurder worden zoals mensen die op straat belanden of wanneer men aan de opvang denkt. Dan gaat het om hogere kosten dan om nu een constructie te bedenken om mensen stimuleren die lege kamer in het huis toch te verhuren. Een financiële prikkel kan daarbij helpen.

De heer **Van der Zweth** brengt het hypothetische geval naar voren dat de mensen niets vinden van zijn idee, gaat de heer Van der Graaf zijn idee dan toch nog proberen?

De heer **Van der Graaf** denkt dat men in de komende periode meer dossiers gaat vinden waarvan de rijksoverheid zich terugtrekt. Dat betekent dat de gemeente op die punten moet gaan onderzoeken wat wel kan. Daarmee komt men ook bij het percentage van toewijzing van woningen aan kwetsbare groepen. Eerder heet de wethouder toegezegd dit percentage omhoog te willen brengen. Wanneer gaat men dat ook echt doen? Daarnaast zou men wat spreker betreft tijdelijk 100% kunnen gaan toewijzen aan kwetsbare groepen. Wanneer dat noodzakelijk is, is de wethouder er dan toe bereid?

Mevrouw **Meerding** is benieuwd hou de ChristenUnie die gedachte ziet. Voor hoeveel weken zou die 100%-toewijzing moeten gelden? Hoe kijkt men aan tegen de gevolgen van de reguliere woningzoekenden?

De heer **Van der Graaf** merkt op dat die discussie al eerder is gevoerd. Wat we nu zien is dat er op het gebied van huisvesting van kwetsbare groepen grote achterstanden opgelopen wordt. Dan komt er een moment dat men speciale maatregelen niet moet schuwen, omdat men de situatie niet meer kan uitleggen. Dan moet men het slot eraf halen om de doorstroming te bevorderen.

Dan is het maatwerk om te bepalen hoe en wanneer de gemeente dit doet en voor welke groepen men dit doet. Men moet het niet schuwen. Spreker vraagt het college om hiermee aan de slag te gaan.

De heer **Dijkstra** (CDA) hoort over onorthodoxe maatregelen en dat pijnlijke keuzes nodig zijn. Zou het een pijnlijke keuze kunnen zijn om in de buurt van een zone waar prostitutie plaatsvindt mensen op te vangen die een 'lastige' tijd hebben gehad? Ziet de CU dit gebeuren?

De heer **Van der Graaf** vindt dat men mensen die in een kwetsbare positie zitten zeker opgevangen moeten worden. Het liefst door ze een tijdelijke woning aan te bieden of nog beter, door ze permanent te huisvesten. Waar dit gedaan moet worden daarover kan men een discussie voeren. Er is een uitgebreide geheime bijlage waarin een aantal locaties aangegeven staat waar die opvang in de stad kan plaatsvinden.

De heer **Dijkstra** (CDA) is benieuwd of de CU ook bepaalde polders rond Utrecht als opvangmogelijkheid ziet. Of is dat geen optie?

De heer **Van der Graaf** stelt dat op de geheime lijst een aantal locaties staat waar men in ieder geval kan beginnen met de opvang. Er wordt nu onderzocht of die polder tot de mogelijkheden kan behoren. Op den duur wil de gemeente op die locatie sowieso woningen bouwen. Daar kan de opvang van kwetsbare groepen wellicht een onderdeel van zijn.

De heer **Dijkstra** (CDA) constateert dat de CU enerzijds zegt dat er pijnlijke keuzes nodig zijn, manen tot actie, en anderzijds aangeeft dat er eerst weer onderzoek gedaan moet worden. Hoe rijmt men het punt onderzoek doen met de noodzaak van een snelle actie? Het CDA vindt overigens ook dat actie gewenst is.

Volgens de heer **Van der Graaf** kan men de CU niet verwijten dat men actie in de weg staat. Juist vanwege het punt actie heeft de fractie dit onderwerp geagendeerd. Men is ook gefrustreerd dat de zaak niet loopt. Het was de CU samen met een aantal andere partijen die in het voorjaar een motie indiende met de opdracht om in dit jaar nog 700 à 800 woningen te realiseren op een aantal locaties. Men kan de CU dus niet verwijten dat men niet oproept tot actie. Dat is juist op dit moment noodzakelijk.
Dan het punt tijdelijk wonen. Wat spreker betreft is dat onwenselijker dan permanent wonen. Wanneer de kans aanwezig is om eerder permanente woningen te realiseren, dan moet het college dat in eerste instantie doen. Echter, men ontkomt niet aan de noodzaak om in deze stad tijdelijke woningen te realiseren. Daar wordt aan gewerkt. De vraag is welke mogelijkheden er zijn op de locaties (zie het antwoord schriftelijke raadsvraag 7) waar daaraan wordt gewerkt. Zijn er mogelijkheden om daar wat extra's te doen. Op de locatie Wetering Zuid is het aantal woningen naar beneden bijgesteld vanwege de uitbreiding van het ziekenhuis. Men vraagt zich af of de gemeente de urgentie van het vraagstuk wel goed onder de aandacht van het ziekenhuis heeft gebracht. Is er gekeken naar de mogelijkheid van een gezamenlijke oplossing? Wat zijn de plannen van het ziekenhuis en hoe noodzakelijk zijn die voor de stad?
Vervolgens de kantorenvoorraad. Van deze voorraad staat 4,5% leeg. Een transformatie van de leegstaande panden naar tijdelijke woningen kan een substantiële bijdrage leveren aan de urgente vraag. Kan men in Q4 een overzicht ontvangen van de stand van zaken met betrekking tot de voortgang hiervan?
Dan de kosten voor de tijdelijke woningen. Een lastig punt, omdat de kosten voor de realisering van tijdelijke woningen op de aangegeven locaties hoog zijn. Er zou een haalbare business case zijn bij vijftien jaar en noodzakelijk doorplaatsen. Vooral van het laatste wil de CU graag vanaf. Dat aspect zorgt er namelijk voor dat veel projecten niet van de grond komen. Zijn er gesprekken met het Rijk gevoerd over het punt of men bereid is garant te staan voor de extra kosten en het doorplaatsen? Wat is er besproken en welke mogelijkheden ziet de wethouder financiën om met het risico om te gaan? Wanneer de gemeente niet voldoende doet om het probleem huisvesting kwetsbare doelgroepen op te lossen dan brengt dat ook een groot financieel risico voor de gemeente met zich mee. Dan krijgt men te maken met extra opvangkosten en kosten voor zorg en veiligheid. Op welke wijze krijgt dit risico een plek in de begroting?
Dan het punt maatschappelijke opvang. Geen echte oplossing, want die zit in de huisvesting. Mensen hebben recht op een eigen woning. De gemeente heeft wel de plicht om die opvang te organiseren. Is de wethouder het daarmee eens? Welk risico ziet de wethouder op het financieel

en organisatorisch vlak wanneer men dit niet voldoende realiseert door tijdelijke of permanente bouw? Wanneer men het heeft over doorstroming blijkt uit gegevens van Beter Wonen dat het vastgestelde aantal woningen dat wordt toegewezen aan mensen vanuit de opvang jaarlijks veel minder is dan is afgesproken. Een inhaalslag is dus nodig. In elk geval moet het deel van de niet gehaalde doelstelling worden meegenomen naar volgend jaar. Kan de wethouder dit toezeggen? Vervolgens de laagste tree en de meest schrijnende, de straat. Steeds meer mensen zien geen andere mogelijkheid dan te slapen op straat. Met alle gevolgen van dien. Welke effecten heeft het slapen op straat? Wat betekent dat voor de veiligheid? Hoe groot is de groep mensen die geen andere keuze heeft om op straat te slapen?
Tot slot de positie van de raad. Voor de CU is het belangrijk dat de raad het programma, dat er moet komen om het probleem op te lossen, goed kan blijven volgen. Kan men voor het einde van het jaar nog weer een monitor verwachten? Daarnaast verwacht de CU elk kwartaal een voortgangsrapportage waaruit blijkt wat de vooruitgang is op de verschillende niveaus respectievelijk trede ’s ten opzichte van de gestelde doelstellingen. In de rapportage wil men actuele cijfers duidelijk terugzien. Ook wil men deze rapportage standaard elk halfjaar agenderen voor de commissie. Voor spreker heeft het de allerhoogste prioritiet om voor deze kwetsbare groepen een dak boven het hoofd te realiseren.

De heer **Koning** kan het betoog van de CU voor tijdelijke woningen als deel van de oplossing voor een groot deel volgen. De Pagelaan en Befu zijn drie jaar geleden in de raad vastgesteld als locaties voor tijdelijke woningen. Daar woont nog steeds niemand, Misschien dat dit halverwege volgend jaar mogelijk wordt. Wanneer is tijdelijk wonen nu een succes? Zeker wanneer men weet dat het proces nog steeds zolang duurt,

De heer **Van der Graaf** geeft aan dat tijdelijk wonen helemaal geen succes is. Tijdelijk wonen is bittere noodzaak omdat er geen andere keuze is. Het lukt niet om voldoende permanente woningen toe te voegen. Aan de andere kant zijn tijdelijke woningen voor mensen die op straat leven of in de opvang zitten een bittere noodzaak.

De heer **Koning** snapt de reactie. Volgens spreker is de CU het met hem eens dat de betreffende locaties sneller tot ontwikkeling moeten komen. Waardoor er sneller honderden tijdelijke woningen bij moeten komen. Echter, hoe gaat men regelen dat dit proces echt versneld?

De heer **Van der Graaf** antwoordt ook niet daarvoor de sleutel in handen te hebben. Om tot een snelle realisering te komen heeft men te maken met meerdere aspecten. In elk geval moet de raad er goed aandacht voor blijven houden. Men moet blijven sturen op wat er gebeurt. Ook achterhalen waarom dingen misgaan. Ook wanneer men in het college breed de urgentie voelt om met elkaar een oplossing te vinden voor deze kwetsbare groepen. Het zit niet in het punt tijdelijk wonen. Dat is niet de gouden oplossing. De oplossing zit in meerdere vlakken, permanente en tijdelijke woningen.

De heer **Koning** stelt dat men het op dat punt met elkaar eens is. Op een later moment komen er nog vragen over de financiële aspecten van dit uitgangspunt.

De heer **Dijkstra** (CDA) maakt zich zorgen over de situatie. Echter, men wil ook dat het college keuzes maakt en daar eerlijk over is. We proberen van alles en doen ons best. De urgentie wordt gevoeld, anders zou deze discussie niet plaatsvinden. De CU roept op om nu met elkaar meer dingen te doen. Niet alleen onderzoek. Echter, men kan niet alles en al helemaal niet alles tegelijkertijd. Keuzes zijn noodzakelijk.

De heer **Van der Graaf** denkt dat de CU op dit punt al een antwoord heeft gegeven. Het is nu aan het CDA. Wat ziet die partij voor mogelijkheden voor de oplossing? Wat ziet die partij voor mogelijkheden om de kwetsbare groepen te huisvesten?

De heer **Dijkstra** (CDA) geeft aan dat er een lijst met mogelijkheden is. Maar, dat die lijst niet genoeg, samen met andere partijen, dat die lijst niet genoeg wordt benut. Er worden verkeerde keuzes gemaakt. Dat zijn keuzes die ook de CU maakt. Daarom wil men die nu bespreekbaar maken. Daarom spreekt men de CU ook aan als partij. Denk daarbij aan de keuze voor groen in plaats van de opvang van kwetsbare groepen. Als CDA weet men wat er moet gaan gebeuren. Men kan niet voor iedereen groen garanderen wanneer er zoveel groepen kwetsbare mensen zijn.

Men kan geen prostitutie willen naast de opvang voor kwetsbare groepen. De suggestie dat, als het zover komt, dat die twee aspecten naast elkaar moeten bestaan is belachelijk.
Spreker sluit zich aan bij wat er al is gezegd over meer op de locaties die er al zijn. Zorg ervoor dat de keuzes echt gemaakt worden. Zie in dat men sommige dingen niet kan doen. Men doet nu echt teveel dingen naast elkaar.

De heer **Van der Zweth** wist al dat die nood echt heel hoog is in de stad. Onlangs moest er weer iemand geweigerd worden voor de opvang. Met een slaapzak wordt men dan weer teruggestuurd de straat op, ongeacht koude of anderszins. De nood is echt heel hoog. Dat zit in de kern in het tekort van betaalbare woningen. Specifiek sociale huurwoningen. Daarvan gaat 30% naar de kwetsbare doelgroepen. Echter, er zijn te weinig sociale huurwoningen. Daarom kunnen mensen niet uitstromen uit de opvang of uit een zorginstelling. Niet uitstromen naar een veilige thuissituatie met alle problemen van dien in het sociaal domein. Daarmee komt de bestaanszekerheid van mensen onder druk te staan. Dat komt op het bord van de politiek. Daarvan ligt een groot deel op het bord van het Rijk. Maar ook de gemeente doet niet genoeg op dit punt. In vergelijking tot een jaar geleden, toen een soortgelijk debat is gevoerd, is er te weinig gedaan. CDA geeft dat ook aan. De aangenomen motie van de CU dit voorjaar was heel helder. Echter, die motie wordt niet goed uitgevoerd. Met het risico dat dit debat op een later tijdstip opnieuw wordt gevoerd. Dat mag niet want dan laten we mensen in de kou staan. Dat is een opgave voor het hele college. Het zal te maken hebben met financiën.

De **voorzitter** merkt op dat er al twee keer de wethouder van financiën in de behandeling van dit agendapunt is aangesproken. Daarom nu het woord aan de wethouder.

Wethouder **Schilderman** brengt naar voren dat ze gevraagd is om als wethouder RO aanwezig te zijn. Daar is ze op voorbereid. In zijn algemeenheid kan een financiële vraag beantwoord worden, maar voor specifieke vragen zijn geen specialisten op dit moment ter beschikking.

De heer **Van der Zweth** geeft aan dat er schriftelijke vragen zijn gesteld waarbij het wel degelijk over risico's en financiën gaat. Risico's die men als stad neemt. Daar zou men nu ook graag een antwoord willen krijgen. Dat mag later ook schriftelijk.

Wethouder **Schilderman** denkt niet dat iedere financiële vraag bestemd is voor de wethouder financiën. Iedere vak wethouder kan een financiële vraag over de eigen portefeuille beantwoorden. Dat gebeurt in principe ook. Hoe men daarmee omgaat in de begroting is een ander punt. Dat is niet het verzoek van nu.

De **voorzitter** gaat ervan uit dat de antwoorden op vragen er nu gewoon komen. Wanneer het gaat om specifieke financiële vragen, dan komen de antwoorden schriftelijk na het debat. Kan men daarmee verder?

De heer **Van der Zweth** kan prima uit de voeten met het gegeven antwoord. De boodschap was dat het om een opdracht gaat voor het hele college. De nood is hoog dus moet het hele college aan de slag.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt naar het punt waarop het college verstek laat gaan.

De heer **Van der Zweth** geeft aan dat er meer gezegd is over tijdelijke locaties in de breedte. De motie is heel specifiek. Er zijn ook hele specifieke opdrachten tijdens het commissiedebat vorige keer gegeven. Bijvoorbeeld over percentages kwetsbare doelgroepen. Maar ook over punten waarop men meer zou kunnen doen, bijvoorbeeld panden aankopen. Gaat de gemeente iets doen met de kostendelersnorm? Spreker vreest dat er nu weer dezelfde reacties op komen. Dat kan wel prima zijn wanneer er maar wel wat mee gebeurt.
De volgorde bij de huisvesting zoals de heer Van der Graaf heeft geschetst, komt overeen met de mening van de PvdA. Het liefst permanente woningen en het goed regelen. Wanneer dat niet kan dan tijdelijke woningen. De opvang heeft men liever niet, behalve als het niet anders kan. Men wil sowieso niet dat mensen op straat belanden. Er moet dus iets gebeuren op de korte termijn. Wat vaak het meest wenselijke is, heeft vaak wat meer tijd nodig. Dit betekent dat men op de korte termijn alles in de breedte moeten gaan doen. Dat was vorige keer al zo en dat is het nu weer. Bij permanent wil men kunnen zien wat er bij projecten extra mogelijk is, zoals: kan men extra

(sociale) woningen toevoegen, kan men woningen naar corporaties brengen. Spreker ziet hierbij een duidelijke kans om corporaties echt in positie te stellen. Dan kan men het aantal (sociale) woningen ophogen. Dan is er sprake van een soort drieslag. Men kan met corporaties zorgen voor huisvesting kwetsbare doelgroepen. Wellicht kan men een bouwstart forceren binnen een spannende conjunctuur. Als derde punt doet men wat voor de prestatieafspraken met de corporaties, die hebben aangegeven wat steun nodig te hebben. Spreker is benieuwd naar de reactie van de wethouder op dit punt. Ook wil de fractie op dit punt naar een motie kijken. Van de wethouder financiën of RO wil spreker weten hoe men een en ander gaat verrekenen wanneer men iets extra's wil doen bij de permanente projecten. Weliswaar is dat duur, maar wanneer mensen in de opvang terecht komen is nog duurder. Wanneer men daar nu al rekening mee houdt en men die extra kosten bij de projecten kan ophoesten, kan men de hoge kosten per persoon in de opvang op een later moment voorkomen.
Er moet echt in de breedte veel gedaan worden. Het percentage kwetsbare doelgroepen moet omhoog. Het tempo in de planvorming moet omhoog. Dat heeft betrekking op alle mogelijkheden om kwetsbare doelgroepen te huisvesten.

De heer **Koning** vraagt of bij de toewijzing voor kwetsbare doelgroepen of de vorige spreker daarbij doelt op het punt om de 30% te verhogen. Spreker ziet de heer Van der Zweth knikken. Wat spreker zo ingewikkeld vindt bij zo'n maatregel is niet alleen dat het college heeft gezegd dit eenmalig heel groot te doen. Dat is gedurende de zomer gedaan. Waar denkt de heer Van der Zweth dan nu aan? Tijdelijk of zoiets?

De heer **Van der Zweth** denkt dat de bal bij het college ligt in samenwerking met de corporaties. Spreker kan zich voorstellen dat men niet meer denkt aan 90% voor vier of zes weken als indertijd is gedaan. Dat moet men ook niet meer doen. Men moet kijken of die 30% naar 32% of 35% kan. Het kan voor een tijdelijke periode, maar wel een die langer doorloopt dan die paar weken. Het voordeel van die verhoging is dat die vrij snel effect heeft. Een nadeel kan zijn dat het minder goed is voor de leefbaarheid in buurten of wijken.

De heer **Koning** heeft toch wat problemen met het idee. Het komt erop neer dat mensen die al twaalf jaar op de wachtlijst voor een sociale huurwoning staan, nog langer moeten wachten. Dat het hen nog minder mogelijk gemaakt wordt om een sociale huurwoning te bemachtigen.

De heer **Van der Zweth** geeft direct toe dat dit het nadeel is van die regeling. Het gaat om een balans. Maar het gaat echter nu zo fout voor de kwetsbaren binnen het sociaal domein. Daarnaast is het een van de weinige maatregelen die binnen nu en een paar weken het verschil kan maken. Dus wel doen, maar in balans. Die balans laat spreker aan de wethouder en de corporaties over.

De heer **Koning** denkt dat corporaties moeite zullen hebben met een dergelijke maatregel. Het is al ingewikkeld om binnen de huidige regels goede buurten te bouwen. Dan zou men de verhoging niet alleen bij de permanente bouw, meer ook bij tijdelijke projecten willen doen. Bij de tijdelijke projecten is de openbare ruimte vaak slechter en is de kwaliteit van de woningen minder. Daar zit toch voor D66 een probleem in. Kan de heer Van der Zweth dit begrijpen?

De heer **Van der Zweth** kan het punt absoluut volgen. Echter, de kwaliteit van tijdelijk hoeft echt niet altijd slecht te zijn, hoewel die vaak beter kan. Spreker ziet ook het dilemma van de corporaties wat betreft dat de maatregel teveel van een buurt kan vragen. Echter, gezien de situatie kan men niet om een dergelijke maatregel heen, maar wel tijdelijk. En in goede balans. Dan tijdelijk wonen. Daarover is een geheim debat gevoerd. Daarom wordt er nu niet uitgebreid op ingegaan. Spreker geeft wel de boodschap mee om echt meer plekken te vinden. Er kan zomaar weer wat afvallen. Beter te hoog inzetten dan achteraf te constateren dat men te weinig heeft gedaan. Men moet echt proberen tijdelijke bouw toe te passen op alle plekken waar men niet permanente bouw in de weg zit en waar goede voorzieningen zijn. Spreker hoopt dat in de volgende rapportage van de wethouder RO dat er veel meer locaties in voorkomen. Dat men met meer locaties aan de slag kan gaan. Als dat tijdelijke woningen zijn voor een korte periode doe het dan wel al is het geen fijne keuze.
Als laatste de opvang. Ook graag daarvan op opties op tafel, conventioneel of niet. Wellicht duur en niet geweldig, maar alles is beter dan op straat slapen. Doe het en kijk er in de breedte naar. Er moet echt iets gebeuren.

De heer **Zwanenberg** heeft al geconstateerd dat de nijpende huisvesting voor kwetsbare doelgroepen vast loopt. Het is urgent, maar ook een structureel probleem. Iedereen heeft recht op een betaalbare woning. Daar zijn er nog steeds te weinig van. Dat betekent dat er actie ondernomen moet worden. Verschillende organisaties houden zich daarmee bezig. Maar, zij hebben geen toverstokje om het probleem op te lossen. Kijkend naar de trap, dan heeft permanenten huisvesting de hoogste prioriteit. Het is goed dat Utrecht geld van het Rijk heeft gekregen om een aantal vlot te trekken. Van die 2000 woningen is 76% betaalbaar. Hoeveel van die woningen zijn bestemd voor de kwetsbare doelgroepen? Kan het college daar een antwoord op geven? Men begrijpt dat in het kader van de financiële doelstelling van de gemeente dar er projecten gestart worden en slagen. Maar dat moet wel met open boeken zoals wethouder Eerenberg vorige week in de commissie al heeft aangegeven. De gemeente is er niet om de ontwikkelaars te spekken. Geld moet terug naar de gemeentekas wanneer de ontwikkelaar binnen vijf jaar toch weer (te veel) winst maakt. Wellicht vindt het college dat ook een goed idee. Daarnaast vindt GL dat er ook andere onorthodoxe maatregelen nodig zijn. De kosten voor de opvang zijn ontzettend hoog. Zo'n 30.000 tot 50.000 euro per jaar. Daarom is het voor GL van groot belang dat de gemeente zelf vastgoed aan gaat kopen. Men moet geen dure pleisters blijven plakken. Aankoop van vastgoed is een duurzame investering in de toekomst van mensen en het levert snel structurele woonruimte op. Dat is een win-winsituatie. Graag hierop een reactie van het college. Daarnaast ontkomt men er niet aan om mensen in tijdelijke woningen te huisvesten. Veel bouw van permanente woningen is op dit moment vertraagd. Het is ronduit frustrerend dat die 800 woningen er nog niet staan. De business case is een hot topic bij tijdelijke woningbouw, maar ook hier spelen de hoge kosten van de maatschappelijke opvang een rol. Waarom kan men die kosten niet meenemen in een bepaalde business case? Dan kan men de kosten van de alternatieven tegen elkaar afzetten.

De heer **Van der Graaf** deelt het laatste punt van de vorige spreker volledig. Die beperking hoeft er niet te zijn wanneer men het geld anders besteed. De vraag aan GL gaat over de aankoop van extra vastgoed. Kan men dit geld niet beter inzetten om de business case rond te krijgen voor tijdelijk wonen?

De heer **Zwanenberg** merkt op dat permanent wonen de voorkeur heeft. Op de volle breedte moet men op alle vlakken inzetten, maar het liefst gaat men inzetten op aankopen op vastgoed. Dat staat er al. Dan hoeft men geen hele planprocedure te doorlopen. Men hoeft verder niets te onderzoeken. Daarom heeft dat de voorkeur.

De heer **Van der Graaf** geeft daaraan ook de voorkeur. Voor de CU is het en-en. Men kan kijken naar het vastgoed, maar men moet ook de business case rondkrijgen.

De heer **Koning** kan zich voorstellen dat men sommige panden en locaties beter kan benutten dan wel efficiënter kan inzetten. Het kan zijn dat er woningen tussen zitten die nu in gebruik zijn door andere doelgroepen in de stad. Daar kan ook sprake zijn van een hoge woningnood. Hoe kijkt GL daar tegenaan?

De heer **Zwanenberg** gaat ervan uit dat men geen rijtjeshuizen gaat opkopen. Het gaat om grotere panden. Het is geen goed idee om in zo'n pand alleen mensen uit kwetsbare doelgroepen bij elkaar te plaatsen. Dar hoort men een mix van regulier en kwetsbaar in te plaatsen.

De heer **Van der Zweth** vraagt vorige spreker of de gemeente dit allemaal zelf moet doen. Of ziet men hier een rol voor de corporaties? De gemeente is geen verhuurder meer.

De heer **Zwanenberg** denkt dat het en-en kan. De gemeente heeft de corporaties bij het oplossen van het huisvestingsprobleem wel echt nodig. Dat zijn de bondgenoten bij het probleem. De gemeente kan het zelf wel wanneer het eigen vastgoed betreft.

De heer **Van der Zweth** vindt het eigenlijk een mooie oplossing. Wanneer men dit goed verspreid doet in een buurt of in een flatgebouw, dan is niet 30% van de aankopen voor kwetsbare doelgroepen. Misschien kan men dan wel naar hogere percentages, omdat er goed gemixt in een wijk aangekocht kan worden. Het is misschien wat duur, maar het is wel heel gericht. Hoe denkt de heer Zwanenberg hierover.

De heer **Zwanenberg** is blij dat de PvdA het een goed idee vindt. Tijdens de laatste raadsinformatiebijeenkomst vroeg de spreker al gevraagd is waarom men niet breder kon kijken naar het doorplaatsen van tijdelijke woningen. Bijvoorbeeld buiten de stadsgrenzen of landelijk. Het is ongelooflijk dat men units laten bouwen in China, maar dat men voor doorplaatsing alleen kijkt binnen de stadsgrenzen. Onder het mom dat plaatsing erbuiten een groot probleem zou zijn. Wanneer men die units zo kan bouwen dat er ook nog ergens een zelfstandige woning geplaats kan worden, ontstaan er veel meer mogelijkheden om de tijdelijke woningen door te plaatsen. Graag de mening van het college hierover.
Men is blij dat het optoppen en uitbuikeren weer in beeld is. Men praat er al lang over, maar het is nog nooit gebeurd. In dit kader: een ontwikkelaar die een belangrijk concept heeft ontwikkeld, de optopper. Dit zijn kleine woningen die op bijna alle daken van flatgebouwen te plaatsen zijn. Wanneer men dit concept meeneemt, kan tegelijkertijd de daken vergroenen en er duurzame energie opwekken. Het concept is toepasbaar op tijdelijke en permanente gebouwen. Dus in een keer veel meer locaties. Ziet het college dit ook als een kans?
Met specifieke locaties wordt gedoeld op de Einsteindreef, waar de anti-kraak zit, en het voormalige casino. Op vragen daarover werd niet ingegaan. Daarom bij deze zijn die locaties wel of niet geschikt voor transformatie en/of nieuwbouw?
GL heeft al vaker gevraagd om een inventarisatie te maken van de waterwegen in de stad. Om te onderzoeker waar en op welke wijze er extra ligplaatsen gerealiseerd kunnen worden. Het zal niet veel plekken opleveren, maar men moet zoveel mogelijk mogelijkheden inzetten. Elke extra woning is er een.
Tot slot, de situatie is echt nijpend. De gemeente moet gezamenlijk met corporaties en belangengroepen in actie komen. Er moeten meer betaalbare woningen in de stad komen, absoluut en relatief. Daarbij ontkomt men niet aan pijnlijke keuzes. Onder andere door tijdelijk een hoger percentage woningen toe te wijzen aan is betaalbaar. Men kan in een klap veel mensen huisvesten, maar wel met gedeelde voorzieningen. Een interessant concept dat iets voor de stad doet.
Maatwerk blijft van belang. Men moet ervoor zorgen dat er gebouwd wordt voor een leefbare stad met kwaliteit. Uit discussies met Utrechters en uit onderzoek blijkt dat men meer kwalitatief groen in de stad wil hebben.

De heer **Van der Zweth** merkt op dat naast de pijnlijke keuzes de gemeente ook niet direct in algemene zin alle mogelijke locaties ter beschikking heeft. Dat betekent dat er naar meer locaties gekeken moet worden en dat men daarbij een ingewikkelde afweging niet moet schuwen. Bijvoorbeeld met betrekking tot groen.

De heer **Zwanenberg** geeft aan dat groen voor mensen wel super belangrijk is. Daar wil spreker op dit moment niet aan tornen. Echter, de ambitie moet omhoog. Daarom kan men groen wel meenemen als onderdeel van de business case voor tijdelijke woningen. Dan komen er meer mogelijkheden. Dat geldt ook voor het optoppen.

De heer **Van der Zweth** is het ermee eens dat er keuzes gemaakt moeten worden. Het gaat wel om een dilemma. Groen versus voor mensen een dak boven hun hoofd. Men moet verder kijken naar locaties. Geen fijne keuze , maar wel nodig.

De heer **Koning** kan zich op dat punt vinden. Men ziet echter wel dat de kosten bij tijdelijke woningen wel veel hoger zijn dan men een tijdje geleden bedacht had. Wanneer men de business cases voor tijdelijk of permanent, zou het dan voor GL mogelijk zijn om, vanwege financiën, beter te denken aan permanente woningen dan aan tijdelijke.

De heer **Zwanenberg** geeft aan dat GL echt een voorstander is van permanente woningbouw. Tijdelijke bouw is als een pleister die men plakt en die heel veel geld kost. Dus zoveel mogelijk permanent toevoegen. Tijdelijk is extra waar men op dit moment niet zonder kan.

Mevrouw **Meerding** begrijpt waar voorkeur naar uitgaat. Het is echter niet te begrijpen waarom tijdelijke woningbouw minder goed zou zijn. Er zijn toch groepen mensen die met een tijdelijke woning echt goed uit de voeten kunnen.

De heer **Zwanenberg** denkt dat men en-en moet doen. Het probleem bij tijdelijke woningen is de tijdelijkheid. Na enige tijd zijn die woningen weer weg. Maar, ze kosten wel veel geld. Daarom vindt GL dat permanent de meest structurele oplossing is.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) complimenteert zowel GL als de PvdA met de lijst van mogelijkheden om het probleem te kunnen verhelpen. Deelt GL het met ons dat het betreurenswaardig is dat raadsleden een hele creatieve lijst moeten opsommen, maar dat men dit eigenlijk van het college hadden moeten ontvangen?

De heer **Zwanenberg** denkt dat het college echt wel veel dingen heeft gedaan. De frustratie zit hem in het feit dat er met bepaalde locaties niets is gedaan. Onder andere bij de Pagelaan is niets gebeurd. Men moet bij elkaar gaan zitten om te kijken naar goede oplossingen. Elke extra woning is er een. Hoe kan men die sociaal gebruiken. Het college moet nu aan de slag. Er moet iets gebeuren.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) stelt vast dat er op zijn vraag niet met ja noch met nee wordt geantwoord. Het is toch betreurenswaardig. Er had toch een brief moeten liggen waarin zou staan hoe men bestaande bouw beter zou kunnen benutten. Met een actieplan om dat te gaan doen. Al die dingen die in de afgelopen maanden zijn genoemd. Wanneer men nu constateert dat er 800 tijdelijke woningen zouden moeten zijn, terwijl er nog geen 300 gerealiseerd zijn in het afgelopen jaar. Dan is het vreemd dat de raadsleden met z'n allen allerlei dingen moeten verzinnen. Dat had vanuit het college moeten komen.

De heer **Zwanenberg** geeft aan dat de lijst van betaalbare woningen er gewoon al ligt. Er zijn al hele stukken geschreven waarin de zaken goed zijn benoemd. Er zijn al veel dingen die de heer Dijkstra benoemd die worden gedaan. Is het genoeg? Nee. Het is morgen ook niet opgelost. Het is ook geen uniek probleem van deze stad. Maar laat men goed met elkaar kijken, als raad met belangengroepen en corporaties, hoe men het probleem zo dragelijk mogelijk kunnen maken en zo goed mogelijk kunnen oplossen.

Mevrouw **Oudejans** brengt naar voren dat het gebrek aan opvang van kwetsbare groepen bij allen bekend is. Daklozen staan voor een dichte deur bij de opvang. Jongeren komen op straat terecht of worden gedwongen om in onhoudbare situaties thuis te blijven wonen. Waarom zou een basisrecht, een dak boven je hoofd, niet voor iedereen normaal zijn. Een eigen plek om je leven op te bouwen en thuis te komen. Nu niet vanzelfsprekend. De partij wil toe naar een situatie dat wel vanzelfsprekend is voor iedereen. Daarom moet men inzetten op structurele oplossingen op het gebied van permanente woningbouw. Pas in 2028 is er weer een toename van het aantal woningen. Dat zijn kostbare jaren. Daarom de vraag aan de wethouder om in te zetten op het versnellen van projecten. Daarnaast moeten er binnen de projecten zoveel mogelijk betaalbare woningen gerealiseerd worden. Een van de mogelijkheden zou kunnen zijn het verlagen van de m²-eis. Men kan projectmatig kijken waar men kan optoppen zowel bij bestaande als nieuwe projecten. Ook om te kijken op welke manier men woongroepen kan inzetten om mensen te kunnen huisvesten.

De heer **Van der Zweth** is een voorstander van het niet alleen maar bouwen van zeer kleine woningen. Begrepen is dat mevrouw Oudejans zegt dat men in principe de norm aanhoudt die men heeft afgesproken. Echter, dat men daar op projectniveau daarvan kan afwijken. Is dat wat mevrouw Oudejans bedoelt?

Mevrouw **Oudejans** bevestigt dit. Men gaat niet standaard de m²-eis verlagen. Men moet projectmatig echt kijken wat nodig is. Aan welke knoppen kan men draaien om toch meer woningen te realiseren. Wanneer dat nodig is door de m²-eis te verlagen dan moet dat maar.

De heer **Zwanenberg** kan zich de gedachtegang van mevrouw Oudejans wel indenken. Maar dan moet men er echt wel voor zorgen dat men ervoor moet zorgen dat er voor de groepen waar men het hier over heeft het verschil te maken.

Mevrouw **Oudejans** is het daarmee eens. Men moet sowieso kijken of men woningen voor iedereen kunnen toevoegen, maar zeker voor deze groep.

Dan nog even quick wins. Maatregelen als het benutten van leegstand. Welke ruimte ziet de wethouder nog meer om in te zetten op het omvormen van leegstaande panden? Op welke termijn kan dit plaatsvinden? Tijdens de programmabegroting is er al aandacht voor de doorstroming gevraagd. Hoe gaat men ervoor zorgen dat de doorstroming sneller en soepeler gaat? Ook ziet spreekster kansen voor het splitsen van woningen. In hoeverre kan men deze maatregel inzetten om winst te boeken voor het verkrijgen van woonruimtes? Op welke termijn kan dat en waar is het mogelijk? Spreekster is benieuwd naar de uitkomsten van het onderzoek op dit onderwerp. Ook wil men de hospitaregeling meer onder de aandacht brengen. Permanente opvang ziet men als prioriteit. Tegelijkertijd ziet men aanvullende maatregelen voor tijdelijke oplossingen als noodzaak. De partij ziet dat een eerdere motie waarin wordt gevraagd om mensen te huisvesten in tijdelijke woningen niet
Is uitgevoerd. Dat roept zorgen op. Tijdens een eerdere commissiebehandeling de wethouder heeft toegezegd een nieuwe plek te geven aan de Buurlanders. In de brief van het college is die toezegging al flink afgezwakt. Hoe ziet de wethouder een plek voor de Buurlanders in Wetering Zuid? Of in een ander tijdelijk woningproject? Wanneer krijgen de Buurlanders hier meer duidelijkheid over? Deze mensen waren juist de mensen die wilden kijken naar de integratie tussen kwetsbare en niet kwetsbare groepen. Die wilden kijken hoe men beter samen kan wonen. Volgens spreekster moet men kijken waar tijdelijk wonen kan. Bijvoorbeeld op locaties waar later gebouwd gaat worden. Of bij gefaseerde bouwprojecten. Ook denkt men aan woningen op water. Zouden deze locaties niet toegevoegd kunnen worden aan de locaties voor tijdelijk wonen? Er moeten wel voorzieningen in de buurt zijn.
De rol van de regio is bij dit probleem erg groot. Het nemen van verantwoordelijkheid blijft daarbij achter. Slechts 26% van de gemeenten in de regio heeft de doelstellingen behaald. Met die regiogemeenten moeten duidelijke afspraken gemaakt worden inclusief sancties bij het niet behalen van de doelstellingen. Het woonprobleem beperkt zich niet alleen tot de stad. Het is dus tijd voor actie.

Mevrouw **Minnaert** heeft eigenlijk geen woorden voor de problematiek. Daarom dank aan de collega's die met een frisse blik kunnen kijken naar dit belangrijke onderwerp. Juist nu is het van belang om er naar te kijken zonder te letten op politieke winst en zonder bepaalde groepen tegen elkaar uit te spelen. Het is belangrijk om onze kwetsbare waarden en onze kwetsbaren goed te beschermen. Er zijn al veel goed zaken benoemd. Spreekster kan zich aansluiten bij wat de PvdA heeft gezegd over de urgentie en de oplossingen. Men kan zich ook vinden in de opmerkingen van GL wat betreft de gemeentelijke hulp voor woningcorporaties die de regie moeten nemen. Voor huisvesting van kwetsbare groepen heeft de partij voor zover mogelijk een voorkeur voor permanente woningen en geen flexibele. Hopelijk gaat men alles op alles zetten om ervoor te zorgen dat iedereen een passende woning zal krijgen.

De heer **Koning** merkt op dat er ongeveer een halfjaar geleden in deze commissie over dit onderwerp is gesproken. Tussen toen en nu is er veel gebeurd, maar dat er nog niet zoveel resultaat te zien is. Er zijn brieven geschreven en vragen gesteld. Hopelijk komt men vanavond verder. D66 ziet dat het probleem voor huisvesting bestaat voor alle groepen die in Utrecht op zoek zijn naar een betaalbare woonruimte. Het is een levensgroot probleem. Voor de kwetsbare groepen is het extra problematisch omdat er voor hen onvoldoende woningen en opvangplekken zijn. Daarnaast heeft de gemeente nog de wettelijke taak statushouders te huisvesten.
De groep waar men het nu over heeft is extra kwetsbaar. Dat blijkt wel uit het feit dat sinds deze week de opvang officieel vol is. Te lang in de opvang bivakkeren is ontwrichtend voor de mensen zelf, maar ook voor de maatschappij. De financiële maatschappelijke kosten zijn hoog. Let wel, het gaat niet alleen om volwassenen maar ook om kinderen.
Eerst over de bouw van nieuwe woningen zowel in nieuwe projecten als in bestaande bouw. Dat is eigenlijk de beste oplossing. De kern van de zaak is dat men meer permanente huizen moet bouwen voor alle doelgroepen. Maar ook omdat daardoor mensen in de opvang kunnen doorstromen. Daarom moeten op projectniveau eisen worden aangepast om te komen tot meer betaalbare huizen. De corporaties vragen daar zelf ook om. Zeker voor de kwetsbare doelgroep wil men kleinere huizen bouwen. Dat is goedkoper en men kan meer kleinere huizen kwijt op een bepaalde oppervlakte. Graag een reactie van het college.

De heer **Van der Zweth** geeft aan dat dit ook in de RIB is gezegd. Maar dat is wel ingewikkeld, omdat spreker blij is met de m²-norm. Maar ook bij de tussenvoorziening geeft aan dit af en toe nodig te hebben. Is de heer Koning het met de PvdA eens dat men die norm overeind moet laten,

maar dat men op projectniveau af en toe kan kijken of men die norm los kan laten? Dan kan men af en toe mensen versneld helpen. Echter, dat is wat anders dan het hele beleid om te gooien.

De heer **Koning** kan zich daar wel in vinden. Men moet het op projectniveau aanvliegen. Kijken wat er nodig en mogelijk is. Het mooie is dat, wanneer men die m²-norm ergens kan loslaten, er feitelijk meer woningen toegevoegd kunnen worden. Dus doe het per project en maak inzichtelijk wat het oplevert.

De heer **Van der Zweth** vindt het fijn om dit te horen. Het is voor de partij belangrijk dat het punt overeind blijft. Maar dat men in de noodzaak van nu bij de kwetsbare doelgroep ervan afgeweken kan worden.

De heer **Koning** wil ook dat er gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden om productprocedures te versnellen, zoals door het toe[assen van de Crisis- en herstelwet.
Men moet fair zijn naar de inwoners van de stad. Bouwen kost tijd en ruimte. Wil men versnellen met bouwen dan kan de raad niet op iedere slak zout leggen. Spoedig meer huisvesting regelen is van het hoogste belang. Er bestaat ook nog de mogelijkheid om de bestaande woningvoorraad beter te benutten. Door bijvoorbeeld eigen vastgoed in te zetten en door leegstand te benutten. Maar, vooral ook door het splitsen van woningen makkelijker te maken. Graag de toezegging dat voorstellen in deze van het college snel naar de raad toekomen.
Voor D66 is het inzetten van permanente huisvesting en het vergroten van de mogelijkheden hiervan belangrijker dan tijdelijke huisvesting. Tijdelijke huisvesting is ook niet goedkoop en ze moeten ook nog eens doorgeplaatst worden, wat ook weer geld kost. Ook komt tot nu toe tijdelijke huisvesting nog niet zo snel van de grond. Dat wel de gedachte erachter. Vorig jaar werd nog aangegeven dat er 2500 tijdelijke woningen zouden komen. Het bleek dat er daarvoor echter nog geen locaties voor in beeld waren. Ondanks de speciaal ingestelde taskforce moet men nu vaststellen dat er maar een fractie van die woningen in beeld is. Hoe kijkt het college hierop terug?
Verder nog de financiële kant van de tijdelijke woningen. Wanneer de gehele ambitie die is beloofd, gerealiseerd zou moeten worden wat zijn dan de totale gemeentelijke kosten? Wat zouden de kosten zijn wanneer die woningen niet doorgeplaatst kunnen worden?
De opvang ziet men als laatste oplossing en die is ook nog eens het duurste. Men ziet al een paar maanden van tevoren dat er capaciteit bij moet. Dat zijn dan dure oplossingen. Soms wel meer dan 50.000 euro per jaar per plek. Dat is financieel niet acceptabel. Kan het college toezeggen dat er op dit punt wat meer naar de lange termijn prognoses gekeken wordt? Men weet immers dat het tekort aan doorstroomwoningen zeker tot 2028 nog blijft.

De heer **Van der Graaf** hoort de voorkeur van D66 voor permanente woningen. Toch is het ook waar dat tijdelijke woningen ook een deel van de oplossing zijn. Deelt D66 de mening van de CU dat tijdelijke woningen op de korte termijn echt noodzakelijk zijn?

De heer **Koning** antwoordt bevestigend. Men heeft niet voor niets samen met onder andere de CU een halfjaar geleden die motie ingediend, waarin aangedrongen werd om die 700 à 800 woningen te realiseren. Dat blijkt echter nogal ingewikkeld te zijn met de locaties die destijds in beeld waren. Inmiddels zijn er meer locaties in beeld. Men moet dan ook nu alles op alles gezet worden om dat aantal te halen. Zo mogelijk nog meer tijdelijke woningen. Het moet wel zo zijn dat er een goede afweging wordt gemaakt met betrekking tot de kosten die ermee gemoeid zijn. Die kosten lijken nogal fors te zijn.

De heer **Van der Graaf** geeft direct toe dat de kosten fors zijn. Echter, tegelijkertijd is duidelijk dat, wanneer men niets doet, de kosten nog forser zijn.

Dat zou volgens de heer **Koning** heel goed kunnen. Opvangplekken zijn ook heel duur. Vandaar ook de vraag wat het zou kosten wanneer men al die 2500 woningen zou realiseren. Wanneer men daar al een plek voor zou kunnen vinden. Spreker vindt dat men ook de ratio moet meewegen. Hoeveel mag een tijdelijke woning eigenlijk kosten. En hoeveel zou het alternatief ervoor, permanente bouw, kosten. Daar moet een goede balans in gevonden worden.

De heer **Van der Graaf** is van mening dat men de kosten van een tijdelijke woning ook mag vergelijken met de kosten van een plek in de opvang of een plek op straat.

De heer **Koning** is het hiermee eens.

Mevrouw **Meerding** stelt dat de woningnood iedereen raakt. En helaas hebben de kwetsbare doelgroepen in de stad er nog meer last van. Wanneer kwetsbaren niet vanuit de opvang kunnen uitstromen naar een woning raakt de opvang overvol. Dat brengt persoonlijk leed met zich mee en het is nog eens heel duur voor de gemeente. Het is een groot probleem dat moet worden opgelost. Daarom is er in de raad al meer keer over gedebatteerd. Omdat het probleem de afgelopen maanden alleen nog maar groter is geworden, is het noodzakelijk dat er vandaag weer over gesproken wordt. De wethouder stelt vijf maatregelen of treden voor waarmee de huisvesting gerealiseerd kan worden. De VVD steunt alle vijf voorgestelde maatregelen. Maar, er is meer nodig. Dat betekent dat de raad ook keuzes moet durven maken wanneer men snel meer woningen willen bouwen. De VVD denkt daarbij aan het scheppen van extra ruimte door de zelf opgelegde ambities in woningbouwprojecten. Ook kan men ambities schrappen. Daarnaast kan er winst behaald worden door meer locaties aan te wijzen voor tijdelijke woningbouw.

Mevrouw **Oudejans** vraagt aan welke ambities de VVD dan precies denkt bij het schrappen.

Mevrouw **Meerding** denkt daarbij aan de eerder genoemde ambitie van de m²-eis. Dat zou per project moeten gebeuren, geen beleidswijziging. Ander ambities waarin geschrapt kan worden is al toegelicht in het RO-debat dat daarover ging.
De VVD begrijpt dat het bouwen van extra woningen complex is. Men gelooft wel dat de wethouder zijn best ervoor doet. Wanneer men kijkt naar het aantal extra woningen dat de laatste anderhalf jaar is gerealiseerd, dan valt dat extreem tegen. In juli 2022 beloofde de wethouder dat er een taskforce Tijdelijk wonen ingesteld zou worden. Die zou ervoor zorgen dat er tussen 2023 en 2025 ieder jaar 1000 tot 1500 tijdelijke woningen gebouwd zouden worden. Nu blijkt echter dat deze ambitie bij lange na niet gehaald wordt. In de huidige plannen haalt men iets meer dan 1000 woningen in die gehele periode. Dat is extra pijnlijk omdat de belofte om al die tijdelijke woningen te realiseren een ‘goedmakertje’ was voor de zogenaamde versnellingsmaatregel. Het punt dat alle sociale woningen vier weken lang aan statushouders werden toegewezen. Toen werd beloofd dat na het zuur het zoet zou komen. Maar, het zoet komt nog steeds niet. Hoe kijkt de wethouder zelf terug op deze belofte? Had men niet terughoudender moeten zijn met het noemen van aantallen. Dat is het verleden. De VVD wil vooruit kijken naar de toekomst en naar wat men op dit moment kan doen om een en ander bij te sturen. Men kan meer locaties aanwijzen voor tijdelijke woningbouw. Wanneer men tenminste die keuzes durven te maken. Op dit moment vallen er locaties met potentie af, omdat het college groen bijvoorbeeld belangrijker vindt. Dat is een keuze en de VVD zou die anders maken. Een oproep bij deze om de lijst met locaties nog eens kritisch te bekijken en vaker toch voor tijdelijke woningbouw te kiezen. Tijdelijke bouw heeft nu echt prioriteit. Er is nu een aantal mogelijke oplossingen voor het probleem naar voren gebracht. Er is ook een aantal door het college geopperde maatregelen waar men zich niet in kan vinden. Bijvoorbeeld het ophogen van het percentage van toewijzing aan kwetsbare groepen.

De heer **Koning** vraagt de VVD wat men denkt dat realistisch als haalbare tijdelijke bouw, uitgaande van de oorspronkelijke toezegging van het college.

Mevrouw **Meerding** memoreert dat het ging om een belofte dat die woningen er zouden komen. Men hoopt nog steeds dat die aantallen gehaald gaan worden. Beziet men het meer realistisch, dan is dat doel heel ver uit zicht.

De heer **Koning** is benieuwd of de VVD het met D66 eens is dat, wanneer het aantal niet gehaald wordt, er extra ingezet moet worden op de permanente bouw. Dat daar desnoods ook geld naar toe moet.

Mevrouw **Meerding** brengt naar voren dat het heel mooi zou zijn wanneer men het aantal wel zou halen. Al dan niet met toevoeging van permanente woningbouw. De gemeente heeft onlangs een mooie impuls gekregen vanuit het Rijk om die extra woningen te bouwen. Spreeksterf is wel benieuwd waar het geld anders vandaan moet komen. De financiële situatie van de gemeente is bekend.
Zoals al gezegd, men is geen voorstander van het ophogen van het percentage van toewijzing aan kwetsbare doelgroepen. Men is al helemaal geen voorstander van een 100%-toewijzing aan kwetsbare doelgroepen. Ook niet als dit voor een korte periode is.

De heer **Zwanenberg** snapt dat de VVD geen fan is van het ophogen van het percentage. Anderzijds geeft de partij wel aan dat er meer moet gebeuren. Maar, die verhoging is bij uitstek iets dat op hele korte termijn verlichting biedt. Alle andere door mevrouw Meerding genoemd kunnen ook wel weer twee à drie jaar duren. Waarom moet men het niet doen, terwijl er pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden?

Mevrouw **Meerding** begrijpt dat (tijdelijke) ophoging de snelste manier is om woningen voor kwetsbaren te realiseren. Echter, we maken allemaal keuzes. Daarbij kan men ook aangeven welke keuze eigenlijk te ver gaat. Deze keuze is te pijnlijk om te maken. Daarom is men er niet voor.
Tot slot haalt spreekster nog iets anders aan. Dat is ook tijdens de raadsinformatiebijeenkomst al gezegd.

De heer **Van der Zweth** vraagt zich af of de VVD wel de mogelijkheid ziet om corporaties vaker in positie te stellen bij projecten om te kijken of men iets meer woningen kan bouwen of iets meer sociaal om zo iets meer voor de kwetsbare doelgroep te doen.

Mevrouw **Meerding** weet niet wat de heer Van der Zweth exact bedoelt. Gehoord is een hoger percentage sociaal. Maar in het heilige coalitieakkoord staat al 40% sociaal. Men is er geen voorstander van om dat percentage nog verder te verhogen.

De heer **Van der Zweth** bij nieuwe projecten kan men die vraag stellen. Bij projecten die al lopen is er sprake van een ander percentage dan 40%. Wanneer een corporatie in een nieuw project kan instappen en de gemeente kan een beetje meedenken en men zorgt ervoor dat dat de start van de bouw door kan, maar dan wel met meer sociaal. Met een corporatie in positie. Dan doet men ook iets voor de kwetsbare doelgroepen. Staat de VVD daar voor open?

Mevrouw **Meerding** antwoordt dat dit afhankelijk is van de hoogte van het percentage sociale huur. Men vindt 35% een acceptabel percentage. Wanneer bij lopende projecten waar een lager percentage voor geldt, maar waar de ontwikkeling een hoger percentage sociaal toestaat tot 35%, wil de VVD daar wel over meedenken.

De heer **Van der Zweth** vindt dit fijn om te horen. Wanneer er projecten zijn waar sociaal op 35% zit, maar het is spannend of men het van de grond krijgt. Wellicht wel met meer sociale huur. En een corporatie stapt in. Wanneer men creatief denkt en niet afgaat op de eerste wensen, is dit dan iets waar de VVD in kan meegaan? De bouw kan starten en het percentage sociaal wordt net wat hoger. Is dat acceptabel?
Mevrouw **Meerding** heeft aangegeven maximaal 35%. Nu probeert men haar toch te overtuigen om weer hoger te gaan zitten. Meer sociaal doet ook iets met de business case. Men kan zich er nu geen project bij voorstellen. Echter, stel dat er echt een project stil ligt, dat nu geen doorgang kan vinden, maar dat mogelijk wel kan doorgaan door het percentage iets op te hogen, dan zegt men niet op voorhand nee.
Spreekster komt terug op wat ook tijdens de raadsinformatiebijeenkomst is gezegd, namelijk dat een van de projecten vertraagd is omdat de woningen die besteld zijn uit China moeten komen. Die opmerking verbaasde de fractie nogal. Er worden in Nederland op veel plekken tijdelijke woningen gefabriceerd of waar tijdelijke woningen in de opslag staan. Men begrijpt dat men nu niet meer van een plan kan afwijken, maar heeft het bij het college niet de voorkeur om een volgende keer eerst te kijken naar bestaande tijdelijke woningen die nog ergens staan om die te benutten.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt het college, gegeven het feit dat de rode lijn is gepasseerd en de huidige inzet niet voldoende is, waarom er dan geen raadsbrief ligt waarin het college de raad vraagt om ruimere en/of onorthodoxe kaders om wel te kunnen zorgen voor huisvesting van kwetsbare Utrechters. Graag de toezegging dat die brief er alsnog in december ligt. Als tweede, er was bij EenUtrecht een behoefte aan een analyse van het college op de vraag waar de echte versnellers zitten. Bijvoorbeeld tijdelijk bouwen in het groen. Graag een reactie.

De heer **Van der Zweth** vindt het laatste punt interessant. Ook voor de snelheid. Kan de heer Dijkstra zich voorstellen dat men af en toe zware middelen inzet om het tempo toch voor elkaar te krijgen?

De heer **Dijkstra** kan zich dat goed voorstellen. Spreker noemt dat onorthodox. Men heeft echter behoefte aan een keuzepalet. Dat wordt gemist. Men zit hier vanavond allerlei dingen te bedenken, maar spreker verwacht van het college een voorzet. Er is sprake van een noodsituatie. Het college moet aangeven welke mogelijke oplossingen er zijn waaruit de raad kan kiezen. Die urgentie wordt gemist.

De heer **Usla** stelt dat de woningnood al langer bekend is. Denk heeft hier altijd al de focus op gericht. Men ziet de urgentie al een lange tijd. De consequenties van de nood zijn onaanvaardbaar. Mouwen opstropen en bouwen. Men moet de kavels optimaal benutten, dus zoveel mogelijk de hoogte ingaan.
Er is al vaker aangekaart om te kijken naar leegstaande kantoorpanden. En naar schoolpanden en industriële panden. Graag een toezegging van het college dat de laatst genoemde panden in de overwegingen worden betrokken. Om vervolgens de uitkomsten van de overwegingen samen met de rapportage over de kantoorpanden te delen met de raad. Verder leest men dat een aantal locaties voor tijdelijk wonen niet in aanmerking komen in verband met andere functies zoals groene economie. Hoe zwaar wegen die belangen en zijn er nog mogelijkheden om ze te heroverwegen in verband met de urgentie van huisvesting?
Tot slot sluit spreker zich aan bij het uitgangspunt dat niemand in Utrecht gedwongen zou moeten zijn om op straat te slapen. Iedereen heeft het recht op een dak boven het hoofd.

De **voorzitter** stelt vast dat hiermee de eerste en enige termijn is afgesloten. Het woord is nu aan de vertegenwoordigers van het college om te reageren op wat er gezegd is.

Wethouder **Schilderman** start de beantwoording van de aan haar gestelde vragen.
Het gaat over de openbare ruimte, de inzet van waterwegen voor woningen. Op dit moment is er nauwelijks plek op water beschikbaar zijn. Dat heeft te maken met de regels voor ruimtelijke ordening die ook voor het water gelden. De vaarwegen hebben een eigen milieucontour. Kade- en havenplaatsen zijn zeer beperkt. In brede zin ziet men dat vragen die gesteld worden aan het water, klimaat adaptatie, dierenwelzijn, recreatie, sport en dergelijke, alleen maar toenemen. Dat staat op gespannen voet met meer woonboten.
Dan een vraag over financiën. Hoe werkt het nou met de business case rondom tijdelijk wonen. Voor de precieze bedragen kan men terecht bij de vak wethouders. Maar als het gaat over hoe het werkt wat betreft de begroting, dan heeft men iets aan de ene kant van de begroting en iets aan de andere kant van de begroting. Vanuit financieel perspectief ziet spreekster een grote logica om erop in te zetten dat er zo min mogelijk mensen in de opvang zitten. Dat zijn dure plekken. Het is echter geen optie om dit een op een te kunnen verrekenen in de begroting. Er zitten meer mensen in de opvang. Er is een wachtlijst voor de opvang. Wanneer er iemand doorstroomt, is het zeer waarschijnlijk dat de dure opvangplekken door anderen worden opgevuld. Het blijft echter verstandig om in de opvang te investeren. Het is net zoiets als de openbare ruimte waarbij men enerzijds inzet om klimaatverandering tegen te gaan en anderzijds zet men in op klimaatadaptatie. Ook bij de opvang zal men naar beide aspecten moeten kijken.
Dan was er nog een financiële vraag over risico's. De risico's bij tijdelijke woningen zullen in geprijsd moeten worden in de begroting. Het is wel afhankelijk van wie het risico neemt. Zijn dat derden dan staat het los van de gemeentebegroting.

De heer **Van der Graaf** vraagt om een nadere duiding van het risico. Het gaat de CU hierbij niet alleen om de business case, maar het risico dat er meer kosten ontstaan bij de opvang of meer kosten bij de veiligheid en de zorg die extra nodig is op straat. Moeten die risico's ook niet ingeboekt worden in de programmabegroting?

Wethouder **Schilderman** antwoordt dat men dit enerzijds al doet. De toegenomen kosten van de toegenomen zorgvraag ziet men al terug in de begroting. Tenminste voor zover men dat kan voorspellen. Dat is ook een van de aanleidingen dat het zo gespannen is in het sociaal domein. Daar nemen de kosten toe. Het is alleen niet een op een te bepalen. Men kent de komende ontwikkelingen ook niet helemaal.

De heer **Van der Zweth** meldt dat zijn vraag ging over permanente bouw. Dat men nu iets moet voor de bouw van sociale woningen om daarmee later bij de opvang veel minder kosten te hoeven maken. Hoe zorgt men ervoor om het besluit om later kosten te voorkomen nu goed wordt meegenomen wanneer men bij de permanente bouw wat extra's kan doen?

Wethouder **Schilderman** meldt dat dit punt altijd wordt meegenomen. Echter, ook hiervoor geldt dat het niet een op een kan. Niet alle kwetsbare groepen zitten niet in een opvang die direct onder gemeente valt.

De heer **Van der Zweth** vindt het mooi hoe de wethouder het omschrijft. Gaat de raad dat ook terugzien in de volgende voortgangrapportages? Dat er naar permanente projecten wordt gekeken om te bekijken wat men er echt wat aan kan doen. En dat de raad dan wel kan zien waarom het wel of niet gebeurt. Om er grip op te houden. Uiteindelijk is volgens spreker per persoon de meest voordelige optie. Voor de gemeente ook om dit bij permanente bouw te doen, omdat dit ook de meeste impact heeft voor de meeste mensen.

Wethouder **Schilderman** kan zich voorstellen dat het gesprek sowieso goed is om verder te voeren over hoe de gemeente de raad hierover op de hoogte gaat houden. Het is echter goed om in het achterhoofd te houden dat mensen in de opvang erg duur is. Dat steekt sterk af tegen permanente bouw waar men vaak met kleine ingrepen grote resultaten kan behalen. Het is goed om te bespreken hoe de raad de voortgangsrapportages wil zien. De aangegeven lijn is een logische.

De **voorzitter** dankt wethouder Schilderman voor haar aanwezigheid en voor de beantwoording van de aan haar gerichte vragen. Dan komt nu wethouder Eerenberg aan het woord via een digitale connectie.
Wethouder **Eerenberg** dankt voor de flexibiliteit dat hij op deze manier aan het debat deel kan nemen. Het onderwerp gaat spreker aan het hart.
In staccato langs de vragen. Eerst de 2 miljoen rijksbijdrage. Hoeveel daarvan gaat naar kwetsbare groepen? Er is bewust bij het Rijk een pakket aangevraagd waarin heel veel betaalbare woningen inzitten, iets meer dan 1400. Daarvan zijn er 682 sociaal en midden, omdat doorstroom een belangrijk aspect is. Die woningen gaat men volgend jaar bouwen. Hierdoor ontstaan ook dei 682 woningen. Daarvan gaat afhankelijk van de afspraken in de raad 30% naar kwetsbare groepen. Er is hier heel bewust naar gekeken. Het gaat ook weer om corporatiebezit. Dat is geen toevallige keus. Gevraagd is om te reserveren bij projecten. Binnen het college wordt vaar gesproken over kwetsbare groepen. Alle portefeuillehouders voelen zich daarbij betrokken. In eerdere debatten is het punt bouwen aan de orde geweest, onder andere bij Utrecht bouwt door, zijn voorbeelden aan de orde geweest.
Bij meerdere projecten is gezocht naar het gemengd wonen. Ook is er bij sommige projecten (onder andere Cartesius) echt gekeken of men woningen kon toevoegen. Echter, wanneer men in een bestaand project zonder teveel problemen iets wil toevoegen, dan moet men iets anders laten. Dan worden het of minder woningen in een andere categorie of de woningen worden iets kleiner. Men zal dan met elkaar ook moeten spreken over de pijn die men moet pakken. Volgens de wethouder is het laatste een relatief betrekkelijk begrip. Wanneer men op deze manier relatief snel veel woningen toe kan voegen is dat volgens het college soms de pijn waard. Daarnaast probeert men heel gericht op meerdere plekken in de stad projecten te laten ontstaan die een heel erg sociaal karakter hebben. De vraag over de business case is door collega Schilderman al beantwoord.
Dan de vraag over wat er nog meer zou kunnen bij lopende projecten. Hierover zijn al meer debatten gevoerd. Voor spreker is de afweging steeds of men hierdoor het project te veel op de schop wordt gegooid, waardoor er een grote vertraging ontstaat. Dan is het zoiets als het paard achter de wagen spannen. Vooral als het gaat om een getendeerd project gaat. Dan is het ook juridisch kwetsbaar. Echter, wanneer er meer mogelijk zou zijn dan voorzien, dan zou men het moeten doen. Een voorbeeld is Rotsoord. De corporatie moet er nog wel mee akkoord gaan. Op deze wijze gebeurt het op meer plekken.
Dan waren er nog vragen over tijdelijk wonen projecten. Collega De Vries zal hier in zijn algemeenheid op ingaan. Heel van de dilemma's zijn vergelijkbaar bij al die projecten. In de A12-zone waar de gemeente bezit heeft verworven, doet men ook gelijk onderzoek naar de mogelijkheid van tijdelijk wonen. Dan loopt men automatisch aan tegen een dilemma dat het de permanente bouw niet in de weg mag zitten. Wanneer de raad dat niet wil, dan moeten de

tijdelijke woningen er korter staan. Met als gevolg dat de gemeentelijke bijdrage aan die woningen omhoog moet. Het is zeer recent en het onderzoek voor de mogelijkheid van tijdelijk wonen is meteen gestart.
Dan de vraag om ‘geen winst’ als spelregel toe te voegen aan het pakket Utrecht bouwt door, de steunverlening aan projecten zodat men tenminste kan starten in deze harde tijden. Er zijn spelregels over overboeken. Of het specifiek mogelijk is om een spelregel toe te voegen dat er geen winst gemaakt mag worden gedurende de eerste vijf jaar na steun, zal de wethouder de raad schriftelijk informeren. De wethouder stelt dit voor omdat heel makkelijk is om te zeggen dat men dit wil doen, maar het is relatief makkelijk om boekhoudkundig de eerste vijf jaar geen winst te maken. Wanneer men het belangrijk vindt dat het maatschappelijk geld een maatschappelijk doel dient, het college vindt dat belangrijk, dan moeten de spelregels zo zijn dat dit getoetst kan worden. In basis is de wethouder het eens met de heer Zwanenberg. Men komt erop terug.
Op het punt sneller starten en versnellen van projecten kan dat hand in hand gaan met het verlagen van de m²-norm verwijst de wethouder naar het debat van vorige week. Toen is gezegd dat dit zeker zou kunnen, maar dat men dit op projectbasis zou moeten afwegen, omdat er nog veel gebouwd wordt in de stad. Dit jaar nog 2400 woningen, waarvan heel veel sociaal. Wanneer die woningen worden aangepast en kleiner worden, is dat eeuwig zonde.
Op de vraag naar de mogelijkheid om de eisen op projectniveau aan te passen in relatie tot de betaalbaarheid verwijst de wethouder naar het debat van vorige week. Hiermee volgt men precies de lijn van het college voor de permanente bouw.
Mogen procedures wat sneller. Daarmee is de wethouder het eens. Hoe sneller de procedures hoe sneller de woningen er staan. Het eerste kwartaal 2024 komt daar een voorstel voor. Daarbij vast de aantekening dat dit wel iets van zowel raad als college zal vragen. Een snelle doorlooptijd is niet alleen het harder werken voor het college, maar het vraagt ook om een snellere besluitvorming door de raad. Het heeft ook te maken met de participatie in de stad.

De **voorzitter** constateert dat er geen gemiste vragen zijn door de wethouder. Wel is een toezegging gehoord over een brief over de winst na vijf jaar op basis van een vraag van de heer Zwanenberg. Kan de wethouder daar een termijn aanhangen waarmee de toezegging wordt geformaliseerd?

Wethouder **Eerenberg** brengt naar voren dat het gaat om een al gedane toezegging. Die brief komt in het eerste kwartaal over de tweede tranche. Aan die brief wordt informatie toegevoegd over de positiespelregels met betrekking tot het maatschappelijk geld.

De **voorzitter** dankt wethouder Eerenberg. Wethouder Van Hooijdonk is de volgende wethouder die vragen zal beantwoorden.

Wethouder **Van Hooijdonk** begint met wat men doet in de RO-portefeuille voor kwetsbare groepen. Bij de Koningweg is sprake van gebiedsontwikkeling. Daar zijn geen andere bestaande projecten. Daar kijkt men nu vooral naar tijdelijke woningen. Aantallen spelen bij alle afwegingen die men daar moet maken een belangrijke rol. In Overvecht, even los van de tijdelijke locaties, zullen er niet veel kansen zijn om aantallen woningen omhoog te krijgen. Wanneer daar wel sprake van is, gaat het om het omzetten van garageboxen en het uitbuiken. Beide zaken zijn gebeurd. Voor optoppen is nog geen project voorhanden. Er wordt echter wel over gesproken met verschillende partijen. In Overvecht is men ook al aan het nadenken over het lokaal toewijzen. Dan ontstaat er ook lokale doorstroming waardoor er nieuwe plekken vrijkomen. Men moet overigens bij Overvecht wel een beetje uitkijken bij het extra grootschalig toewijzen aan kwetsbare groepen.
Dat er meer locaties op de lijst voor tijdelijke woningen onderschrijft de wethouder. Het is echter makkelijker gezegd dan gedaan. De stad is gewoon vol. Bij alle inventarisaties merkt men dat het gewoon niet of moeilijk lukt. Tegelijkertijd blijft men zoeken naar locaties. Men heeft nog wel weer een locatie in de peiling. Maar wel met twijfel of die kansrijk is. Dan de vraag over de Einsteindreef. Daar wordt nu tijdelijk gewoond. Die vergunning loopt op een gegeven moment af. Daar moet de gemeente dus wat mee. Men is nu daarvoor een soort strategie aan het ontwikkelen waarbij men aan de ene kant die tijdelijkheid nog enige tijd kan voortzetten en waarmee men ook probeert het project de goede richting op te sturen. Dat laatste valt niet mee, omdat men te maken heeft met een eigenaar met eigen opvattingen. Echter, men denkt er bij de strategie wel over na hoe men het project zoveel mogelijk overeenkomstig de gemeentelijke wensen kan inrichten. Naar een maatschappelijk prettige situatie.

De **voorzitte**r dankt de wethouder voor haar bijdrage en constateert dat er geen sprake is van gemiste vragen. De volgende wethouder, mevrouw Streefland, krijgt het woord.

Wethouder **Streefland** begint met de vraag of het toewijzingspercentage voor kwetsbare doelgroepen omhoog kan. Of dat tijdelijk zou kunnen en hoe hoog het percentage dan zou moeten zijn. Men kijkt nu naar de mogelijkheden voor 2024. Voor het einde van dit jaar wordt de raad geïnformeerd over de concrete uitwerking van de mogelijkheden. Het gaat natuurlijk om een situatie die men niet heel lang wil hebben. Dat betekent dat men zoekt naar een momentum en een manier waarop men wat met dat toewijzingspercentage kan doen. Ook kijkt men naar waar in de stad men dit zou willen doen. Het punt is ook onderdeel van gespreken met woningcorporaties. Zij voelen zich zeer verantwoordelijk voor leefbare buurten. Het gaat erom hoe men op korte termijn de toewijzingsmogelijkheden kan vergroten. Wanneer dat niet meer nodig is, dan kan men het percentage weer naar beneden bijstellen. De vraag of men die toewijzing tot 100% kan verhogen voor een korte termijn, zoals vorig jaar zomer bij de statushouders, betwijfelt de wethouder. De echte oplossing is natuurlijk de woonvoorraad verhogen. Daarnaast blijft men de druk houden door de toewijzing aan statushouders, omdat dit een wettelijke taak is. Andere groepen komen daar achteraan. Dit maakt de problematiek erg ingewikkeld.

De heer **Koning** denkt dat een deel van het probleem ook zit in het punt wie als urgent of urgenter wordt gelabeld. In het verleden is daar goed over nagedacht. Het is goed vastgelegd in de huisvestingsverordening. Men wil ook graag de doelstelling voor statushouders halen. Het punt urgent is feitelijk de knop om aan te draaien. Hoe ziet de wethouder dit?

Wethouder **Streefland** stelt dat er afspraken bestaan over statushouders, een kwetsbare bijzondere doelgroep. Dan zijn er afspraken over vrouwenopvang en de opvang van kwetsbare jongeren. Echter, wanneer de Wet op de volkshuisvesting er gaat komen, dan blijft het niet bij genoemde groepen. Dan wordt er wettelijk bepaald dat er nog afspraken voor andere doelgroepen toegevoegd moeten worden. In elk geval is op dit moment de problematiek al ingewikkeld genoeg. Waarschijnlijk wordt de problematiek in de toekomst nog complexer.

De heer **Koning** geeft aan dat men terughoudend is met eisen om de huisvesting te realiseren. Er is nu een soort geluid dat iedereen binnen de kwetsbare groepen heel belangrijk is. In het verleden zijn er meer keuzes gemaakt. Bijvoorbeeld dat bij een scheiding beide partners een urgentie zouden kunnen krijgen. Dat kan niet meer. Er is dus eerder aan die knop gedraaid. De vraag aan het college is om die knop scherp in het vizier te blijven houden. Niet alleen met voorstellen naar de raad te komen, maar met een inzichtelijke toelichting over welke keuzes de raad zou kunnen maken.

Wethouder **Streefland** brengt direct duidelijkheid op dit punt van het debat. Wanneer er voor groepen verplichtingen staan, dan kan de gemeente daar geen keuzes uit maken. Hoe graag men dat misschien wil, maar het kan niet. Het is een onmogelijke opgave die gevraagd wordt. De raad kan die keuzes evenmin vragen.

De heer **Koning** denkt dat er langs de lijn van de huisvestingsverordening meer mogelijkheden zijn om aan knoppen te draaien en keuzes te maken. Spreker begrijpt waarom het antwoord zo gegeven is.

Wethouder **Streefland** komt op het punt hoe men de kosten voor de wachtlijst en de investeringen in woningen in de begroting gaat opnemen. Men heeft daarbij de vraag geïnterpreteerd als wachttijd is opvang. Ideeën om het financiële risico op te nemen in de begroting wil men zoveel mogelijk gebruiken om te investeren in de permanente en tijdelijke woningbouw. Het is ook om wat achter de hand te hebben wanneer er extra kosten komen in verband met noodzakelijke extra opvang. Soms geven opvangpartners aan dat er extra kosten nodig zijn in verband met de extra opvang. Meestal heeft de gemeente dan al naar voren gebracht dat die partners dat moeten regelen. Er is een hele grote kostenpost voor opvang. Samen met de partners bekijkt men bijna wekelijks wat er kan en wat er niet kan. Dit is nodig mede in verband met de schaarste van de opvangcapaciteit. Daarbij kijkt men ook naar de mogelijkheid om meer plek te scheppen, bijvoorbeeld door in te dikken. Of, wanneer het mogelijk is, een opvanglocatie langer open te houden, omdat andere ontwikkelingen vertraging hebben. Denk aan de Merwedekanaalzone.

Op dit moment heeft men 30 à 35 buitenslapers in beeld. Daarnaast zijn er ook mensen die in onwenselijke situaties slapen, bijvoorbeeld in de auto. Deze groep heeft men minder goed in beeld. De situatie voor daklozen is onveilig en ongezond. Op de samenleving heeft dit een wisselend effect. Er is echter wel meer overlast op straat. Een deel van deze groep zit ook in de aanpak Offensieve binnenstad.
Men kijkt altijd eerst naar een mogelijke opvanglocatie. Afgezien van het punt dat de opvang heel duur is, is het geen echte oplossing. Dat is wonen, een eigen dak boven het hoofd. Dan maakt men de echte kosten, maar dat is wel veel duurzamer. Men kijkt vooruit, maar het is uiteindelijk een woonvraagstuk.

De heer **Van der Graaf** komt even terug op het risico. Wanneer het goed begrepen is, dan ziet de wethouder wel de noodzaak om straks het risico wel in de begroting op te nemen, omdat men met heel veel kosten in de opvang en met daklozen te maken krijgt.

Wethouder **Streefland** antwoord bevestigend. Het gaat wel om een inschatting op basis van de huidige kosten. Dit om te voorkomen dat men op een later moment in de schaarste toch nog iets moet realiseren. Eigenlijk zou men de risicoreservering in relatie tot de treden het liefst willen inzetten voor permanente woningen. Echter, men wil ook vooral voorkomen dat mensen op straat terecht komen.

De **voorzitter** bedankt de wethouder voor haar bijdrage. Er blijken geen gemiste vragen te zijn. Vervolgens krijgt de laatste wethouder het woord.

Wethouder **De Vries** wil graag eerst een inleiding geven voordat de vragen beantwoord worden. Tijdens die inleiding komt de wethouder terug op veel gestelde vragen. Spreker begint dat men moet werken aan alle treden. Dat is harder nodig dan ooit. Het is ook niet gratis. Er zitten financiële consequenties aan.
Met heeft nog een potje Betaalbaar wonen, waar ongeveer acht miljoen euro in zit.
Stel dat men tien miljoen euro heeft om te investeren. Hoe verhoudt bedrag zich tot de verschillende treden waarover gesproken is.
Stel men gaat het bedrag investeren in permanente woningen en men gaat kijken naar de afgevallen locaties vanuit de SBI (StartBouwImpuls). Dan zou het gaan om ongeveer 1000 woningen, waarvan 580 sociale woningen. Dat wordt over een aantal jaren gespreid gerealiseerd. Denk daarbij een ongeveer zes jaar. Dat kan men doen voor tien miljoen euro. Echter, tegelijkertijd ziet men dat er nu al iets gedaan moet worden. Dat zou kunnen door het plaatsen van tijdelijke woningen. Daarvoor heeft men verschillende opties. Spreker gaat verder met zijn explicatie, waarbij de getallen en de optionele mogelijkheden over elkaar heen buitelen.

De heer **Koning** waardeert de poging van de wethouder om de mogelijkheden inzichtelijk te maken, maar het is onmogelijk om mee te kunnen schrijven en om een en ander te kunnen analyseren. Men heeft de informatie op schrift nodig om er een mening over te kunnen vormen. Dat maakt het lastig om nu hier een debat over te voeren.

De **voorzitter** constateert dat de opmerking van de heer Koning ondersteunt wordt door een groot aantal commissieleden.

Wethouder **De Vries** kan zich dit best voorstellen. De wethouder zegt toe om de verschillende opties en alles wat daarbij hoort na het debat schriftelijk te zullen aanleveren. Het gaat gedeeltelijk over vragen die in de commissie gesteld zijn. Vragen die gaan over de verhouding tussen permanent en tijdelijk. Men moet aan alle treden nu werken. Maar, het is een complexe materie met veel nieuwe ontwikkelingen. Daarom de toezegging.
Bij de huidige locaties voor tijdelijke woningen, waar al wat over is gezegd tijdens de besloten vergadering, zijn veel doorplaatslocaties. Maar ook bij een aantal locaties die al doorgezet zijn, kan men niet verder omdat bijvoorbeeld de woningen nog niet geleverd zijn. Bij Wetering Zuid ligt nog een aantal keuzes voor, bij Page kreeg men in eerste instantie de exploitatie niet rond. Door de rijkssubsidie is dat toch in orde gekomen. Bij Befu zijn de woningen nog niet geleverd. Alles bij elkaar gaat het om een complexe situatie. Door de raad wordt geconstateerd dat de doelstellingen niet gehaald zijn, gevolgd door de vraag wat de oplossing is. Volgens spreker moet men zich tegelijk concentreren op alle vijf de treden. Om de disbalans tussen vraag en aanbod op te lossen. Men heeft nu pas de complexiteit van de bouw van tijdelijke woningen ervaren. De

wethouder heeft de verschillende aspecten die daarbij een rol spelen al aan de raad meegegeven. Voor oplossingen heeft het college ook de raad nodig. Er zijn bijvoorbeeld vorig jaar meerdere bijeenkomsten van college en raad geweest over de verruiming van de verklaring voor geen bedenkingen. Een crisis- en herstelachtige aanpak is nodig bij dit vraagstuk. Dat kan betekenen dat men akkoord kan gaan met bijvoorbeeld een andere kwaliteit van de woningen. Procedures versnellen, al dan niet in relatie tot het participatietraject. Men moet samen op zoek gaan naar de financiële ruimte die men kan gebruiken. Dat heeft men allemaal nodig om tot de uitvoering van de aantallen te komen.

De heer **Van der Graaf** komt terug op die financiële ruimte. Ziet de wethouder een mogelijkheid om uit de spagaat te komen tussen het punt dat men zegt dat de business case niet rond gerekend kan worden en dat doorplaatsing noodzakelijk is. Hoe kan men uit die spagaat komen?

Wethouder **De Vries** antwoordt dat daarvoor de opties nodig zijn die net genoemd zijn. Men heeft geen doorplaatslocaties. Dan moet men overgaan op een andere kwaliteit woningen. Dat kan met corporaties of marktpartijen. Dat doet uiteindelijk ook iets voor de onrendabele top. Dan komt men al een heel eind. Ook in relatie tot het potje betaalbaar wonen, wat men nu nog in beeld heeft voor deze locaties. Men kan het potje betaalbaar wonen voor deze locaties inzetten hoewel dat wellicht niet het meest ideale scenario is. Maar men moet besluiten ook in relatie tot de subsidie vanuit het Rijk. Dus men gaat akkoord met een lagere kwaliteit woningen. Dat zou de oplossing kunnen zijn.

De heer **Koning** is benieuwd of men een beeld heeft hoeveel tijdelijke woningen via deze constructie te realiseren zijn met de beschikbare middelen.

Wethouder **De Vries** geeft aan dat er al een aantal locaties in ontwikkeling zijn, Befu en Page. Voor Befu zijn de woningen al besteld. Die worden in Nederland geproduceerd. Alleen zit er vertraging op. Dat heeft niets met China te maken.

De heer **Zwanenberg** meldt dat de woningcorporatie dit tijdens de laatste raadsinformatiebijeenkomst heeft gezegd.

Wethouder **De Vries** geeft aan dat wat betreft de aantallen, die hebben betrekking op de locaties die al lopen. Voor Wetering Zuid gaat het specifiek over 150 woningen. Dat wil men eigenlijk nu wel direct afhameren.

De heer **Koning** is benieuwd of daarvoor de financiën rond zijn.

Wethouder **De Vries** bevestigt dit positief. Dat kan uit de middelen van Betaalbaar wonen en wanneer men akkoord gaat met een andere kwaliteit dan vanuit het permanent bouwbesluit. De wethouder heeft de raad nodig om op dit project een versnelling te krijgen. Dat men als college de vrijheid krijgen om snel besluiten te kunnen nemen. Zodat dit project door kan gaan. Ook in relatie tot de rijksmiddelen die ervoor bestemd zijn.
Dan het punt kostendelersnorm afschaffen of de kostendelerspolis invoeren. De kostendelersnorm was rijksbeleid. Het Rijk heeft de leeftijd voor de kostendelersnorm verhoogd naar 27 jaar. Op dit moment onderzoekt de gemeente de mogelijkheden voor een bonus. En men het kijkt naar een verduidelijking van de wetgeving rond de AOW. Juist om doorstromen en woningdelen voor ouderen mogelijk te maken. Men komt op dit punt binnen enkele weken terug in het kader van het beter benutten van de bestaande voorraad. Welke maatregelen zijn mogelijk en op welke termijn kan men het invoeren.

De heer **Van der Zweth** gaat ervan uit dat in de brief ook aangegeven zal worden hoe men de kostendelersnorm verder kan afbouwen. Ook al ziet het Rijk dit niet zitten. Kan de wethouder dat toezeggen?

Wethouder **De Vries** geeft aan dat dit niet op die manier toegezegd kan worden. Wat men kan zeggen is dat men naar de raad komt met een notitie over het beter aanpakken van de bestaande voorraad. Daarin staan alle maatregelen die men voor zich ziet. Die maatregelen worden gezet in de tijd, wat op korte, middellange en op lange termijn gedaan kan worden. Maar, verwacht geen enorme aantallen woningen die beschikbaar komen.

De heer **Van der Zweth** hoopt dat het college in de notitie kan aangeven hoe men verder gaat met de kostendelersnorm. Anders gaat de PvdA met een motie richting debat komen. Daarover wordt beslist na de notitie.

Wethouder **De Vries** meldt dat de locatie Wetering Zuid nog vijf jaar beschikbaar is. Daarover is een participatiebijeenkomst geweest met de buurt. Daaruit is de ontwikkeling voortgekomen zoals die nu is. Terugkijkend had men misschien nog meer aantallen kunnen behalen, maar dat zou ook invloed hebben gehad op het draagvlak in de wijk en het doorlopen participatieproces. Men moet ook vooruit kijken. Anders moet men de units mogelijk plaatsen via een gedoogbesluit.

De heer **Van der Graaf** dacht dat er met de buurt geen problemen waren. De plannen van het ziekenhuis hebben toch roet in het eten gegooid.

Wethouder **De Vries** geeft aan dat er met zowel de buurt als later het ziekenhuis problemen waren. In eerste instantie was er een groter stuk grond beschikbaar. Het ziekenhuis heeft toen aangegeven eerder te beginnen met de uitbreiding. Dat maakte dat er een ander stukje grond beschikbaar kwam. Dat had weer invloed op de woningen die men wilde plaatsen. Dat had weer invloed op het participatietraject met de omwonenden. Uiteindelijk is men er met de omwonenden uitgekomen.

De heer **Van der Graaf** vraagt of men als stad in zo'n situatie tegen het ziekenhuis zegt: mooi dat u plannen heeft, maar denk eens even met ons mee. We moeten kijken hoe we dit met elkaar creatief kunnen oplossen. Is dat gesprek gevoerd?

Wethouder **De Vries** antwoordt dat die gesprekken zijn gevoerd. Bij deze casus had men terugkijkend wellicht grotere aantallen kunnen behalen. Op het beschikbare stukje grond moet de gemeente het project van de grond tillen. Wellicht zou men eventueel nog kunnen verdichten. Dat zou men aan de voorkant kunnen doen met een gedoogbesluit. Met de kanttekening dat omwonenden hun zorg hadden over deze ontwikkeling. Die zorgen zijn niet weg. Bij een gedoogbesluit zouden die zorgen nog wel eens groter kunnen worden. Dan heeft men toch de raad weer nodig om een en ander te kunnen realiseren. Men ziet dat de buurt bij een verdichting en een gedoogbesluit ook weer in verzet komt.

De heer **Van der Graaf** denkt dat er op dat punt raad breed hiervoor draagvlak is. Wat staat er dan nog in de weg?

Wethouder **De Vries** brengt naar voren dat de betreffend locatie geen doorplaatslocatie is. De kwaliteit van de woningen die daar komen moet omlaag. Dan kan men het afhameren. Dat moet zo spoedig mogelijk gebeuren. Ook vanwege het gebruik van de subsidie van het Rijk.
De heer **Koning** is benieuwd op welke basis er bepaald wordt of een locatie een doorplaatslocatie is. De wethouder zegt dat het voor deze plek niet het geval is. Hoe zit dat met de andere locaties?

Wethouder **De Vries** antwoordt dat elke locatie anders is. Men heeft iets gezegd over de opties die er zijn. Bij Befu heeft de gemeente de risico's op zich genomen. Voor die locatie geldt een permanent bouwbesluit. De woningen daar gaat men in de toekomst doorplaatsen op een locatie. Daarmee is in basis het risico afgedekt. Maar, dat kan men niet bij elke locatie doen. Om toch op minder locaties te kunnen bouwen is het nodig om de kwaliteit van de woningen te verminderen en om in te zetten op circulair.
Dan de leegstaande kantoren. De leegstand in Utrecht is echt laag. In 2022 was dat 4,5%. Dat ligt onder het niveau om de kantorenmarkt goed te laten functioneren. Er zijn wel een paar panden in beeld die eventueel in aanmerking zouden kunnen komen voor de transformatie. Echter, ook hier zijn er weer aspecten die dat moeilijk maakt. Denk daarbij aan leefbaarheid, geluidnormen, lange termijn gebiedsontwikkelingen en dergelijke. Maar men grijpt wel elke kans aan. Op het moment dat iets concreet wordt dan komt de wethouder naar de raad.

De heer **Zwanenberg** brengt de grote leegstand in Hoog Catharijne. Is dat misschien een optie?

Wethouder **De Vries** brengt naar voren dat men het daar al vaker met elkaar over gesproken heeft. Daar is al eerder naar gekeken. Die kantoren moeten getransformeerd worden naar woningen. Dat vereist bepaalde kwaliteiten zoals lichtinval en dergelijke. Dat is op deze locatie

niet direct te realiseren. Daar is onderzoek naar gedaan en daar heeft men het met elkaar over gesproken.

Mevrouw **Meerding** maakt een punt van orde. Het is 11 uur. Men heeft waardering voor de wethouder dat die elk punt uitgebreid beantwoordt. Gezien de tijd denkt spreekster dat het goed is om iets sneller door de materie te gaan.

De **voorzitter** wilde net bij de wethouder hoeveel tijd hij dacht nog nodig te hebben. Nog veel? Er is afgesproken om niet langer dan tot 11.30 uur door te gaan. De wethouder wordt dus geacht om de nog niet beantwoorde vragen in een hoger tempo te beantwoorden dan tot op dit moment het geval was.

Wethouder **De Vries** gaat zijn best doen. Dan de stap naar de gesprekken met het Rijk betreffende het doorplaatsen. Het Rijk heeft in deze twee regelingen, een fysieke herplaatsingsgarantie en een financiële herplaatsingsgarantie. Voor de fysieke regeling moet men aantonen dat er binnen die gemeente op grond van de gemeente of van de corporaties geen mogelijkheid is om die woningen te herplaatsen. Gezien de opgave binnen de RSU en de ruimte die de polder Rijnenburg biedt, is de verwachting dat het Rijk de gemeente zal vragen om die woningen binnen de gemeente te herplaatsen. Voor de financiële regeling geldt dat er een reservering moet worden opgenomen in geval er verlies wordt geleden bij de verkoop. Die reservering kan oplopen tot 35.000 euro per woning. In die zin is de regeling niet positief voor de gemeente noch voor de corporaties.
Eerder is al aangegeven dat het nodig is om in te zetten op alle treden tegelijk. Wat daarbij helpt is steun van de raad. Steun bij de uitwerking van de motie Huis in de ijskast, snelle procedures, financiële ruimte, ruimte om een ander kwaliteit tijdelijk wonen te kiezen.
Over het zelf vastgoed aankopen heeft de wethouder in het begin van zijn betoog al iets gezegd. Woningen op Funda zou iets zijn. Wanneer er kansen zijn, gaat men dat ook zeker doen.
Doorplaatsing van tijdelijke woningen buiten de stadsgrenzen lijkt een interessante optie. De moeilijkheid zit hem in het punt van garantie geven voor een periode van vijftien jaar. Het gaat in de kern om een garantie die men hard moet maken. Dat is bijna niet te realiseren. En ook buiten de stad niet. Maar men blijft er wel gesprekken over voeren met de provincie. De wethouder ziet wel de mogelijkheden, maar ook hier gaat het gesprek weer over garanties.
Dan het punt optoppen, woningen op daken plaatsen. Op dit moment is de gemeente met de corporaties in gesprek over in hoeverre zij kansen daarvoor zien. Het is een onderdeel van het plan van aanpak om beter gebruik te maken van de bestaande woningvoorraad. Dat plan komt binnen enkele weken naar de raad. De verwachting is dat het niet om grote aantallen woningen gaat. Ook hier spelen weer mitsen en maren mee. Door aanvullende maatregelen moet er eigenlijk weer geld bij. Het is dus ook een financieel punt dat eronder ligt.
Het voormalige casino is al eerder onderzocht in verband met het opvang van tijdelijk wonen. Daaruit kwam naar voren dat het gebouw niet geschikt is om te transformeren.

De heer **Zwanenberg** vraagt of de mogelijkheid voor nieuwbouw op die locatie ook onderzocht is. Het casino zou er oorspronkelijk maar vijf jaar staan.

Wethouder **De Vries** denkt dat dit meer een vraag is voor de collega RO die al naar huis toe is. Men kan er nu even niet iets specifieks over zeggen. Men neemt het punt wel mee als nieuwe variant.
Dan even de reflectie op tijdelijk wonen. Tijdelijk wonen is maar tijdelijk. De bedoeling is dat bewoners doorstromen naar permanente woningen. Met tijdelijke woningen vult men een gat op richting op de grote productie van permanent die er aan komt. Over de woningen op het Befu terrein is al iets gezegd. Die worden in Montfoort gemaakt.
Over woongroepen inzetten om meer mensen per project toe te wijzen is twijfelachtig. Het vraagt netto per persoon bijna net zoveel woonruimte als andere oplossingen. De private ruimtes zijn wat kleiner, maar de gedeelde ruimtes zijn weer wat groter. In specifieke gevallen kan het inderdaad wel een toevoeging zijn. Misschien is het een kans bij het verwerven van eigen vastgoed. Bijvoorbeeld voor woongroepen. Het punt neemt men mee.
Over het benutten van leegstand is eerder al wat gezegd over kantoren. Men gaat ook met corporaties het gesprek aan over leegstand. Er is al toegezegd dat er met een leegstandsavond met corporaties komen. Dat is in Q2.

Dan de doorstroom bevorderen. Men kan inderdaad wanneer men kijkt naar de huisvestingsverordening de voorrangsregelingen aanpassen waardoor men doorstroom gaat bevorderen en de verhuisketen langer wordt. Wanneer de verhuisketen langer wordt dan betekent dat ook iets voor de aandacht groepen. Met dit punt komt de wethouder terug bij de volgende aanpassing van de huisvestingsverordening medio 2024. Men zou bijvoorbeeld voorrang aan ouderen kunnen geven. Men stimuleert ze ook om naar een ouderenwoning te gaan. Op die manier kan men de verhuisketen verlengen en is er sprake van meer mutaties. Dat is ook goed voor de aandacht groepen die men in de stad wil huisvesten.
Vervolgens het punt splitsen. Op welke plekken doet men dat. Kijkt men daarbij naar de leefbaarheid. Er ontstaan daardoor ook meer kleinere wooneenheden. De wethouder neemt het mee in het plan van aanpak voor het beter gebruik van de bestaande woningvoorraad. Men heeft het nu ook met elkaar over sociale woningbouw en het huisvesten van aandacht groepen, dus men gaat hierover ook het gesprek aan met de corporaties.
Over de hospitaregeling is ook al iets gezegd. Daarover gaat men huurders ook beter over informeren via een informatiecampagne.
Dan de plek voor Buurlanders in Wetering Zuid. Volgens de wethouder moet men eerst de garantie hebben dat die woningen daar gerealiseerd kunnen worden. Daarna komt bij de Buurlanders. Die zouden daar een goede rol kunnen vervullen.
Wanneer er ergens permanente woonprojecten zijn gepland kan men, wanneer er ruimte in de tijd is, daar best tijdelijke woningen gefaseerd plaatsen. In de praktijk pakt het meestal anders uit. Veel locaties voor tijdelijke woningen zijn afgevallen omdat de tijdsperiode te kort is. Dan krijgt men weer geen sluitende business case. Eigenlijk heeft men hiervoor locaties nodig die tien jaar beschikbaar zijn.

Mevrouw **Oudejans** vraagt of de wethouder wel bereid is om met ontwikkelaars die na tien jaar of langer met een project aan de slag te gaan in gesprek te gaan over de mogelijkheden.

Wethouder **De Vries** antwoordt dat men dit nu al doet. Het punt voorzieningen in buurt is een belangrijk punt. Ook bij tijdelijke woningen horen voorzieningen in de buurt. Bij elke te onderzoeken locatie kijkt men daarnaar. Dat neemt men mee in het haalbaarheidsonderzoek.
De aanpak van het beter benutten van de bestaande voorraad en het makkelijker maken van splitsen komt in Q4 naar de raad. Mochten daarop aanpassingen nodig zijn dan kunnen die meegenomen worden in de huisvestingsverordening.
Dan de vraag hoe het college terugkijkt op het plaatsen van tijdelijke woningen. Het is een moeizaam proces. Men moet alles op alles zetten om de aantallen te halen. Om het tempo erin te houden. Wat de wethouder daarbij van de raad nodig heeft is ook al eerder benoemd.
De vraag naar de kosten van het doorplaatsen van de tijdelijke woningen neemt de wethouder mee in de toegezegde notitie over de verschillende investeringsopties. Dat ontvangt de raad voor het debat.
Dan het punt versnelling van toewijzing voor bepaalde groepen. Dit in relatie wat er vorig jaar heeft plaatsgevonden voor statushouders. Terugkijkend gaat het om een aantal zaken. Het huisvesten van statushouders is geen optie of keuze. Het is een opgelegde taakstelling vanuit het Rijk. Vorig jaar is door de actie sterk ingelopen op de taakstelling. Nu neemt de achterstand weer toe. Hoewel de gemeente ervoor gaat zorgen dat dit niet nodig is, kan de provincie op dit punt ingrijpen. De gemeente heeft dus die wettelijke taakstelling. Juist omdat die maatregel nodig was, wilde gemeente onderzoeken hoe men juist extra woningen konden toevoegen. Om de voorraad groter te maken in relatie tot de permanente woningen die eraan komen. Daar wil men de tijdelijke woningen voor inzetten. Inderdaad gaat het realiseren van de aantallen heel moeizaam. Het is een complex gebeuren. Wanneer men dat toe hadden kunnen voorzien, had men het anders ingericht. Die crisis- en herstelachtige aanpak is nodig. Dat zegt dus ook iet over meer kwaliteit van de woningen, iets meer ruimte voor als het gaat over de financiële mogelijkheden.

Mevrouw **Meerding** hoort de wethouder zeggen dat men met de kennis van nu het indertijd anders zou hebben aangepakt. Spreekster vraagt zich toch wel af wat de mensen, die al op de wachtlijst stonden voor sociale huur, daarvoor kopen. Toen is gezegd dat die versnellingsslag even pijn zou doen, maar dat er tijdelijke woningen voor terug zouden komen. Spreekster ziet weinig besef van de belofte die er toen is gedaan.

Wethouder **De Vries** is niet van plan om die belofte te breken. De aantallen zijn nog steeds in beeld. Ook de locaties zijn in beeld. Het gaat alleen langzamer dan men eerder had voorzien. Het

is wel belangrijk om te benoemen dat de taakstelling die men heeft, ingevuld moet worden. Dat is versneld gedaan binnen vier weken. Anders had men het over een jaar verspreid. Echter, netto voor de mensen die op de wachtlijst staan, maakt het geen verschil. Die taakstelling is er, alleen heeft de gemeente voor een andere manier gekozen om deze in te vullen. Daarbij is gezegd dat men wil kijken in relatie tot de crisis die er in Ter Apel was, of men iets kon doen rondom het realiseren van tijdelijke woningen en de subsidies die daarbij komen. Die subsidies gebruikt men nog steeds voor de nog lopende locaties.

Mevrouw **Meerding** gaat niet het hele debat opnieuw voeren. Men zit er anders in. Spreekster hoort de wethouder wel zeggen dat het netto geen verschil maakt. Hett probleem is dat destijds die koppeling is gemaakt. Die twee zaken stonden ook samen in de brief, waarbij gezegd is: we doen nu dit en dan krijgen jullie dat. Dat het netto geen verschil maakt, kan spreekster niet berekenen, maar die koppeling had niet gemaakt mogen worden. Nu is het toch duidelijk dat het niet lukt.

Wethouder **De Vries** wet niet of een reactie op wat gezegd is wenselijk is. Het wordt een herhaling.
Er is een opmerking gemaakt over de lijst met locaties. Moet men daar nog eens kritisch doorheen lopen of locaties aanwijzen. Dat probeert men ook. Elke kans wordt bekeken. Voor elke is het een afweging. Soms is het voor groen en een andere keer is het economie. De afwegingen worden niet alleen in het college gemaakt. De raad maakt ook haar afwegingen. De locaties zijn wel in beeld.
Nog een punt van EenUtrecht. De raad vraagt om concrete oplossingen. Waarom liggen die er nu nog niet. Al eerder is benoemd dat men inzet op al de vijf treden. Om de disbalans tussen vraag en aanbod te verkleinen. Voor concrete oplossingen heeft men de hulp van de raad nodig. Ook dat is eerder tijdens de behandeling benoemd. De concrete oplossingen zijn voor elke locatie anders en ingewikkeld. Men moet zo spoedig mogelijk keuzes maken over de locaties. Men moet ruimte geven om de business case rond te maken in relatie ook tot bijvoorbeeld de kwaliteit van de woningen. Een uitspraak over de kwaliteit van het permanente bouwbesluit ten opzichte van het tijdelijke bouwbesluit. Een voorbeeld is dat men met marktpartijen in zee gaat in plaats van alleen corporaties als het gaat om die tijdelijke woningen om die woningen eerder te kunnen plaatsen. Het zou helpen wanneer er ruimte en mandaat bij het college ligt. Daarbij hoort ook de mogelijkheid om het percentage te verhogen om kwetsbare personen te huisvesten. Voor permanent geldt een crisis- en herstelachtige aanpak. Over de afweging van belangen over groen en urgentie is al eerder wat over gezegd, De raad kan andere keuzes maken.

De heer **Usla** merkt op dat het klopt dat hij kantoorpanden heeft aangekaart. Daaraan waren ook school- en industriële panden toegevoegd. Kunnen die panden betrokken worden in de rapportage die met de raad gedeeld wordt?

Wethouder **De Vries** zegt dit toe.

De **voorzitter** vraagt of er nog sprake is van een gemiste vraag.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecxht) heeft twee gemiste vragen. Een vraag ging over een analyse van de versnellers op schrift. De tweede vraag ging over een brief van het college waarin men de raad zou vragen op welke plekken men ruimere kaders van de raad nodig heeft.

De heer **Van der Graaf** heeft gevraagd of de rapportage volgens de motie die is afgesproken nog in Q$ komt. Daarbij ook de vraag of die rapportage kan worden uitgebreid, waardoor de raad over al de vier treden een duidelijke monitor krijgt.

Wethouder **De Vries** zegt beide zaken toe. De brief waar de heer Dijkstra om vroeg, komt volgende week. Het door de heer Van der Graaf wordt meegenomen in de bestaande kwartaalrapportage.

De heer **Van der Graaf** stelt vast dat men elk kwartaal een rapportage ontvangt waarin permanent, tijdelijk, opvang en op straat zijn opgenomen. Weten wat er speelt, welke doelstellingen men heeft en wat men eraan doet.

Wethouder **De Vries** antwoordt dat dit klopt.

Wethouder **Streefland** meldt dat er nog een vraag voor wethouder Eerenburg was met betrekking tot de Jaarbeurs. Spreekster kan meedelen dat er verkennende gesprekken plaatsvinden voor locaties.

De **voorzitter** denkt dat men hiermee aan het eind is van het debat. Er is een aantal toezeggingen gedaan.

De heer **Van der Graaf** vraagt of de toezeggingen met de raad gedeeld kunnen worden. Dan weet men wat eraan komt.

De **voorzitter** kan zich daarin vinden. Het is goed om de toezeggingen na het debat met elkaar te delen. De voorzitter gaat ervan uit dat dit agendapunt dor agendering een vervolg krijgt in de raad. Zijn er al partijen die daarover iets willen zeggen.

De heer **Van der Graaf** meldt met een paar punten naar de raad te gaan. Wellicht met de kostendelersbonus. Dan met de rapportage van de percentages, maar daarvoor wacht men eerst de brief over dit onderwerp af. Men is blij dat de urgentie wordt gedeeld. Het is toch goed om dit in de raad nog even aan de orde te stellen. Mogelijk komen er drie moties.

De heer **Van der Zweth** denkt dat men met wat moties komen die verband houden met de locaties. Dat is geheim. Wanneer er in de brief niets staat over de kostendelersnorm dan kan men daarover ook een motie verwachten.
Dan de leegstand in Hoog Catharijne. Wellicht niet ideaal, maar altijd beter dan op straat slapen.

Mevrouw **Oudejans** komt waarschijnlijk met een motie over het gefaseerd toevoegen van tijdelijke woningen binnen projecten.

De heer **Zwanenberg** komt wellicht ook terug op een aantal zaken, maar dat moet eerst binnen de fractie worden besproken.

De heer **Koning** hoorde net zeggen die percentages een beetje omhoog. Dat is super. Spreker denkt dat mensen op de wachtlijst is het helemaal niet zo super vinden. Echter, men moet er wel iets mee om het probleem op te lossen. Men wil wel meekijken naar de formulering hierover. Het zou een communicerend vat zou moeten zijn met het versnellen van de productie van wat kleinere woningen voor deze doelgroep. Men gaat broeden op een motie over dit punt. Mogelijk gaat men ook nog wel iets doen met de notitie over de financiën. Men moet als raad op dit punt goed in control zijn. De raad moet op dit punt ook kunnen sturen. Bijvoorbeeld wanneer is het aantrekkelijker om te kiezen voor tijdelijke woningen of wanneer is de keuze voor permanente woningen beter.

Mevrouw **Meerding** gaat een motie indienen over een specifieke locatie waarbij ook iets werd gezegd over groen. Het wordt een geheime motie.

De **voorzitter** constateert dat er een aantal moties zal komen. Voor de behandeling van dit punt in de raad zal wel wat tijd nodig zijn. Voorlopig gaat men uit van een uur voor het inplannen van het onderwerp. verzoekt de agenderende partij dan een tekst voor de raad van komende week te schrijven.
Vervolgens sluit de voorzitter om 23.30 uur het debat.

Verslag openbare middagvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen.

Datum	26 oktober 2023
Locatie	Stadhuishal
Verslag door	mw. R.W. Klein Ikkink (Notuleerservice Nederland)
Vaststelling verslag	

Aanwezigen

De voorzitter, de heer B. van Steeg, de wethouder, mevrouw Schilderman, mevrouw L. van Hooijdonk, mevrouw E. Oosters, de heer D. de Vries, de leden, mevrouw K. Alblas (CU), mevrouw R. Heijne (GroenLinks), de heer H. Dijkstra (CDA), mevrouw A. Oudejans (Student&Starter), de heer P. Zwanenberg (GroenLinks), de heer G. te Hoonte (VVD), de heer J. Vintges, (VVD), mw. V. Smit (Volt), de heer van Heuven (PvdD), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer R. Peters (D66), d heer J. Vasters (D66), de heer M. Usta (Denk), de heer M. Talhaoui (PvdA), de heer J. Cornielje (PvdaA)

Afwezigen

n.v.t.

Verslag openbare vergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen.

.....1
Verslag openbare middagvergadering commissie Ruimtelijke Ordening en Grondzaken 1
Aanwezigen.....1
Afwezigen.....1
1. Opening en mededelingen 1
Mededelingen.....2
2. Inbreng Leden. 2
3. Antwoorden wethouders .....**Error! Bookmark not defined.**
4. Tweede termijn.....30
5. Toezeggingen moties.....31

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Mededelingen

De **voorzitter** verzoekt om geen technische vragen te stellen.

De fracties Bij1, Stadsbelang Utrecht, PVV en Utrecht Solidair hebben zich afgemeld.

2. Inbreng Leden.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij begint met energiezekerheid die de komende jaren niet meer zo zeker is en waar gemeente hard aan moet werken. De VVD vindt dat het college te veel met energie opwekken bezig is en te weinig met energieopslag waar de VVD in het verleden meerdere voorstellen voor heeft gedaan. De VVD wil ook graag zien dat de wethouder toezegt dat er een indicator komt voor de leveringszekerheid.

Hij gaat verder met het kritische rapport van de rekenkamer waarin wordt aangegeven dat er niet genoeg inzicht is waar het geld voor duurzaamheid aan besteed wordt. Na het doornemen van deze begroting wordt het niet duidelijker behalve een summiere uitsplitsing voor de een jaar schijf. De VVD wil dit anders zien. Meer inzicht in wat er nu wordt besteed aan opwekkingsprojecten en wat er aan netwerkprojecten wordt besteed om ze te verbeteren. Hij graag zien dat de wethouder dit toezegt.

In de tweede bestuursrapportage staat dat de oprichting van het energiefonds is vertraagd. Hij vraagt aan de wethouder wat hier de consequenties van zijn.

De deadline voor het project ‘Overvecht van het gas af’ wordt waarschijnlijk ook niet gehaald. Hij vraagt aan de wethouder, wat zijn hier de financiële consequenties van?

In de doelstelling van het project ‘Van het gas’ af lijkt de rekensom niet helemaal helder. Wanneer er nieuwe woningen gebouwd worden voldoen die al aan de doelstelling wat niet hetzelfde is als de opgave voor bestaande woningen die wel van het gas af gehaald moeten worden. Zijn verzoek is om dit aan te passen naar ‘Bestaande woningen van het gas af’ en dan alleen te kijken aar de bestaande voorraad. Hij wil graag weten of er bezwaren zijn als de VVD hier een amendement voor zou indienen.

Hij vervolgt met het onderwerp afval binnen de circulaire economie. Er staat een opmerking bij dat de afvalstoffenheffing ook wel wat anders geschoven kan worden met de OZB. Dit verbaast de VVD want de afvalstoffenheffing hoort kostendekkend te zijn. Hij vraagt aan de wethouder of er toch ruimte in zit? Zo ja, hoe kan het dat er zo veel klachten zijn over zwerfafval? Waarom wordt er dan niet meer geld uitgegeven aan het opruimen van de inzamelpunten waar het zwerfafval vaak ontstaat?

Het volgende onderwerp is emissieloos vervoer. In de tweede bestuursrapportge staat een opmerking dat het college onder de Omgevingswet gaat over het uitvoeringsprogramma. Hij hoopt dat hiermee niet bedoeld wordt dat het college wacht tot de Omgevingswet er is en de gemeenteraad niets meer hierover kan inbrengen. De VVD ziet ook graag de er eerst een visie uitgebracht wordt waar het uitvoeringsprogramma in meegenomen wordt. Hij vraagt aan de wethouder of er verteld kan worden wat het te doorlopen traject hiervoor is.

Hij geeft het woord aan de heer **Vintges** (VVD) die begint met het onderwerp tijdelijk wonen. Het snel bijbouwen van tijdelijke woningen kan een oplossing zijn voor de huidige woningnood. De VVD maakt zich zorgen over de huidige planning en stand van zaken hieromtrent.

In juli 2022 heeft de wethouder beloofd dat er een taskforce ingesteld zou worden. Deze zou ervoor zorgen dat er tussen 2023 en 2025 ieder jaar zo'n 1.000 tot 1.500 tijdelijke woningen gebouwd zouden worden. Nu blijkt dat de gemeente achterloopt op deze ambitie. De VVD begrijpt de moeilijkheid van het vinden van de locaties en de tegenslagen die wethouder heeft gehad, maar heeft hier wel vragen over omdat de wethouder zelf deze belofte gedaan heeft. Zijn vragen aan de wethouder, hoe wordt dit nu aangepakt? Erkent de wethouder dat de gemeente achterloopt op deze ambitie? Wat kan er gedaan worden om dit te gaan veranderen?

De heer **Te Hoonte** (VVD) neemt het woord voor het laatste punt, vastgoed.
Het lijkt erop dat het college de verduurzaming en toegankelijkheid van de gebouwen op de lange baan wil schuiven omdat er of op een onderzoek gewacht wordt of omdat het college het geld er niet aan wil uitgegeven. Hij vraag aan de wethouder de bevestiging dat er doorgezet wordt op verduurzaming en toegankelijkheid van de stad. Hoe kijkt de wethouder hiernaar?

De heer **Te Hoonte** eindigt zijn betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw **Heijne** (GroenLinks).

Zij start haar betoog met het onderwerp netcongestie. Wat GroenLinks betreft mag dit op een onorthodoxe manier aangepakt worden en hoopt dit ook terug te zien in het plan van aanpak van het college die dit jaar gemaakt wordt.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Hij vraag naar voorbeelden van de onorthodoxe maatregelen.

Antwoord mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
Zij geeft aan dat de komende maatregel dat de auto niet altijd meer geladen kan worden wat GroenLinks betreft uitgebreid mag worden dat niet alles meer kan straks.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Hij is ook benieuwd naar onorthodoxe maatregelen van het college. Hij vraagt of mevrouw Heijne het met hem eens is dat het wel goed is om met elkaar te concretiseren wat er in de toekomst allemaal niet meer kan.

Antwoord mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
Zij is het hier mee eens.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Wat hem betreft is het onorthodox om een aantal energieopwekkingsprojecten te stoppen. Is mevrouw Heijne het hier mee eens of wordt er alleen naar de afnemende kant gekeken?

Antwoord mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
Wat haar betreft gaat het vooral om de afnemende kant. Zij vraagt aan de heer Te Hoonte of hij de zon - of wind opwekprojecten bedoelt.

Antwoord van de heer **Te Hoonte** (VVD).
De zon opwekprojecten zijn makkelijker in het afvoeren van de opgewekte energie doordat deze goed te voorspellen is terwijl de wind in een keer kan gaan waaien. Toch zou hij naar alle projecten kritisch willen kijken als blijkt dat dit op de lange termijn problemen gaat opleveren.

Antwoord mevrouw **Heijne** (GroenLinks).

Voor het zon opwekproject wat net is goedgekeurd door de gemeenteraad, is de capaciteit op het netwerk geregeld. Daarnaast heeft de directeur van Stedin aangegeven dat de wind opwekprojecten erg helpen met de netcongestie doordat de spreiding van de winsnelheden in zomer en winter zorgen voor spreiding van de energie toevoer. Dus wat GroenLinks betreft gaat de gemeente door met het inzetten op het opwekken van duurzame energie door met name de windmolens.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Het zon opwekproject is nog niet goedgekeurd. De gemeenteraad moet hier nog een beslissing over nemen.

Antwoord mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
Daar geeft ze de heer **Te Hoonte** (VVD) gelijk in.

Mevrouw **Heijne** (GroenLinks) vervolgt haar betoog met het onderwerp energiebesparing. Zij ziet graag voorstellen hiervoor voor zowel groot - als klein verbruik.

Het volgende punt is circulaire economie. Bij de nieuwe programma indeling is afval voorkomen onderdeel van het programma aantrekkelijke groene omgeving en erfgoed en het overige beleid op circulaire economie is onderdeel van het programma werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid. GroenLinks zit hier de zorg dat de twee onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Haar vraag aan de wethouder is om in het programma circulaire economie een duidelijke verbinding tussen die twee te maken. GroenLinks ziet in circulaire economie ook kansen voor werkgelegenheid en scholing. Haar vraag aan de wethouder is om in het nieuwe programma in te gaan op de relatie tussen circulaire economie en inclusieve arbeidsmarkt.

Bij het volgende onderwerp emissieloos vervoer wil zij aandacht vragen voor ‘Stop & Drop’. Haar vraag aan de wethouder is of deze bereid is om in het pakket de maatregelen voor de luchtkwaliteit minder vrijblijvend te maken en met regelingen te komen die beter te handhaven zijn.

Interruptie de heer **Vasters** (D66).
Hij is niet bekend met ‘Stop en Drop’ en vraagt of het uitgelegd kan worden?

Antwoord mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
In de binnenstad levert de gemeente stopcontacten voor leveranciers met koelwagens, zodat zij de wagen helemaal uit kunnen zetten wanneer ze aan het laden en lossen zijn en de koeling wel blijft draaien. De regeling hiervoor is erg vrijblijvend wat in de praktijk neerkomt op het gebruik door deze leveranciers van aggregaten die niet aan de Euro 5 norm voldoen. Vandaar de vraag van GroenLinks voor dwingender maatregelen rondom het gebruik van de stopcontacten.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) neemt het woord. Hij begint met het goede nieuws dat de prestatieafspraken rond zijn. Nu kan er samen met de corporaties gewerkt worden om meer sociale huurwoningen te realiseren en bestaande gebouwen te verduurzamen zodat onder andere met behulp van de onafhankelijke schimmelexpert, de woningen met schimmel binnenkort verleden tijd zijn. GroenLinks gaat er ook vanuit dat er nu een stop komt op het verkopen van sociale huurwoningen wat de wens is van veel bewoners van de stad en veel partijen in de gemeenteraad en worden de woningen die nu te koop staan van de markt gehaald. Hij vraagt aan de wethouder hier een reactie op en het ook zo ziet.

GroenLinks maakt zich zorgen over de voortdurende leegstand van sociale huurwoningen terwijl zo veel mensen een woning zoeken. In april zijn er door GroenLinks schriftelijke vragen over gesteld, maar tot nu toe is er niet veel veranderd. Zijn vraag aan de wethouder, wat kan er nu

gedaan worden tegen deze leegstand? Hoe kan de aanpak ‘Leegstand Corporatiewoningen’ die eraan komt, dit aanpakken?

Hij vervolgt met wooncorporaties 2021 en het initiatiefvoorstel die GroenLinks gezamenlijk met de CU daarvoor heeft ingediend waar diverse actiepunten in stonden. De laatste brief hierover van het college is van maart 2022 en er zou een vervolgbrief komen met verschillende acties. De beide partijen geven aan deze nog niet te hebben ontvangen. Hij vraagt aan de wethouder wanneer deze verwacht kan worden.

In de huidige programmabegroting wordt duidelijk dat de 3 miljoen die voor het actieplan ‘Betaalbare koop’ uit 2021 gereserveerd is, weer verschoven. GroenLinks voelt een urgentie en vraagt aan de wethouder of hier nog iets mee gaat gebeuren.

Zijn laatste punt gaat over nieuwe - en bestaande woongroepen in de stad. Bestaande worden vaak bedreigd en nieuwe komen bijna niet van de grond. Wat GroenLinks betreft is dit een fijne manier van samenleven en het beidt in een keer meerdere mensen een woning waardoor het bijdraagt aan het oplossen van de woningnood. Hij vraagt of de wethouder bereid is om te onderzoeken hoe woongroepen gestimuleerd kunnen worden en welke obstakels ze nu ondervinden om van de grond te komen.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) eindigt zijn betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer **Dijkstra** (CDA).
Hij begint zijn betoog met het ondersteunen van energiecorporaties. Dit kost geld en hij vraagt zich af of er op stedelijk niveau een pot voor te maken is zodat lokale energie-initiatieven een betere positie krijgen en geholpen worden in het proces om andere mensen hierin mee te nemen.

Interruptie van de heer **Peters** (D66)
Volgens hem is hier al geld voor gereserveerd in de begroting en vraagt zich af wat het CDA precies bedoelt.

Antwoord van de heer **Dijkstra** (CDA).
Hij vraagt dit na bij zijn collega.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Hij geeft aan dat er ondersteuning gegeven wordt aan energiecorporaties en lokale initiatieven door de gemeente. Hij vraagt of het CDA dit wellicht te weinig vindt of het anders wil zien en dat is wat de heer **Dijkstra** (CDA) bedoelt.

Antwoord van de heer **Dijkstra** (CDA).
Het gaat om groepen die nu nog niet worden ondersteund.

De heer **Dijkstra** vervolgt zijn betoog. Het CDA ziet graag dat er minder geld gaat naar de klimaatvisie en dat er meer naar de praktijk gekeken wordt.

Voor het onderwerp wonen ziet het CDA ziet graag dat er meer ingezet wordt op midden-huur en beschermd wonen gestimuleerd wordt, om de doorstroming van jongeren en ouderen te bevorderen. Hij gaat verder met de vertraging op de verschillende projecten en met name op de bouw van tijdelijke woningen waar wethouder **Eerenberg** al eerder op gereageerd heeft.

Op het onderwerp vastgoed gaat de CDA mee met de vragen die gesteld zijn door de VVD op het gebied van verduurzaming van bestaande gebouwen en de toegankelijkheid van de stad.

Daarnaast wil het CDA graag van de wethouder weten of er al meer inzicht in de cijfers en de investeringen.

Het laatste punt gaat over de wijk en buurtaanpak. Het CDA ziet ook graag buurtagenda's voor de wijk Halve Maan noord, Lunetten en Hoograven en verwijst naar de eerdere drie moties die hierover door het CDA ingediend zijn.

De heer **Dijkstra** (CDA) eindigt zijn betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer **Peters** (D66).
Hij begint met het onderwerp netcongestie en verwijst naar een brief die recentelijk gestuurd is waarin het college aangeeft dat er in de winter meer kans is op stroomstoringen. D66 vraagt aan de wethouder, hoeveel groter is deze kans? Kan de wethouder de gevolgen concreter maken zodat de bewoners en bedrijven in Utrecht meegenomen worden? Kunnen deze gevolgen ook worden meegenomen in de communicatie? Kan de wethouder inzicht geven wat deze gevolgen voor consequentie hebben op de duurzaamheiddoelstellingen? Kan de wethouder aangeven welke onorthodoxe matregelen er genomen worden voor de stad? Wordt er met betrekking tot de bekostiging ook gekeken naar Europese subsidies indien deze beschikbaar zijn? Mocht dit niet het geval zijn, zijn er dan nog kansen om dit mee te nemen in de lobbyagenda van Brussel?

D66 wil ook graag weten of er Europese subsidies worden verstrekt voor energie- en duurzaamheidprojecten? Mocht dit het geval zijn, hoe worden deze kenbaar gemaakt en kan dit ook nadrukkelijker door bijvoorbeeld op de informatie borden die buiten staan?

De ondernemers hebben een cruciale rol in de energietransitie en wat D66 betreft staat er naast deze groep lokaal bestuur. Bijvoorbeeld in de 'Warmte en wijk' aanpak lijkt er geen differentiatie gemaakt te zijn tussen de verschillende doelgroepen in een wijk. De buurtbakker die op gas bakt heeft andere uitdagingen dan een bewoner die zijn huis via gas verwarmt. Hij vraagt aan de wethouder wat er nu gebeurt om hen actief te begeleiden in deze transitie? Kan de wethouder in samenwerking met de wethouder EZ ook een gerichte aanpak ontwikkelen voor de verschillende doelgroepen.

Hij gaat verder met het onderwerp wonen en sluit aan bij de vraag die GroenLinks stelt over de middelen inzet voor betaalbare koopwoningen.

Het volgende punt is de recente brief over 'Hospi Housing' en 'Geef tijdelijk thuis'. De gemeente doet verschillende dingen om jonge mensen, studenten of mensen aan het begin van hun loopbaan een plek te bieden. Bijvoorbeeld het vergunning vrij samenwonen is uitgebreid en door 'Hospi Housing' en 'Geef tijdelijk thuis' te stimuleren. Het streefgetal is verhoogd met 250. Hij vraagt aan de wethouder, is het college het met D66 eens dat het toch eigenlijk nog wel heel weinig is? Is het college bereid om meer te gaan doen?

Hij vervolgt door aan te geven dat participatie van belang is om door te kunnen bouwen. Op dit moment zijn de participanten vooral mensen die al een huis hebben, terwijl het juist om de woningzoekende gaat. D66 heeft gepleit voor het organiseren van een woonraad van woningzoekende die ook input kan leveren aan de gemeenteraad en het college tijdens gemeenteraadvergaderingen over ruimtelijke ontwikkelingen. Hij vraagt aan de wethouder wat hier de status van is.

Hij geeft het woord aan de heer **Vasters** (D66) die zijn betoog start met afval en circulaire economie. Het doel van de gemeente is om in 2050 volledig circulair te zijn. Het programma 'Utrecht circulair 2020-2023' loopt af. D66 wil graag even stilstaan bij de status van dit programma en heeft twee vragen aan de wethouder. Hoe beoordeeld de wethouder de uitvoering van het

programma? Is de wethouder tevreden met de huidige stand van zaken? Zijn er nog concrete acties die in 2024 uitgevoerd kunnen worden zodat het overgangsjaar van de oude naar de nieuwe visie goed benut wordt.

Het volgende onderwerp is afval. De gemeente heeft drie afvalscheiding stations waar nog niet alle bewoners gebruik van maken waardoor er veel grofvuil naast de afvalcontainers geplaatst wordt. Binnenkort is hier een debat over. Hij vraagt aan de wethouder of het mogelijk is om bewoners gebruik te laten maken van de afvalscheiding stations van omringende gemeenten?

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij vraagt hoe de gemeente de dekkende afvalstoffenheffing dan kan uitrekenen?

Antwoord van de heer **Vasters** (D66).
Er kan gewerkt wordt met een rekenmodel die rekening houdt met het aantal bewoners dat daar gebruik van maakt. Er kan ook gekeken worden naar de mogelijkheid om de afvalscheiding stations van Utrecht open te stellen voor bewoners uit omliggende gemeenten wat dan een regionale aanpak wordt.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij vraagt hoe de bewoners naar de afvalscheiding stations gaan want D66 ziet dit liever niet met de auto gebeuren.

Antwoord van de heer **Vasters** (D66).
Er zijn meerdere mogelijkheden als bewoner om met grofvuil om te gaan. Er kan bijvoorbeeld een afspraak ingepland worden om het op te laten halen of er kan een bakfiets geleend worden bij de afvalscheiding stations.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij geeft aan dat de bakfietsen alleen te leen zijn bij de afvalscheiding stations in Utrecht. Hij vraagt zich af of D66 een luchtballon loslaat met het oog op de begroting. Hij wil dat er nu gefocust wordt op de begroting van Utrecht.

Antwoord van de heer **Vasters** (D66).
Hij snapt de kritiek van de VVD niet. D66 wil het zo makkelijk mogelijk maken voor bewoners om afval te scheiden en naar de afvalscheiding stations te brengen en doet daarvoor verschillende suggesties.

Hij gaat verder met zijn betoog. Er was een brief aangekondigd over het samenwerkingsverband ‘De Alliantie Cirkel regio Utrecht en hij vraagt aan de wethouder of de eerdere suggesties daarin meegenomen kunnen worden.

Zijn volgende punt gaat over de luchtkwaliteit van Utrecht die schadelijker is voor de gezondheid dan de luchtkwaliteit buiten de stad. De uitstoot van het verkeer speelt hierin een belangrijke rol. Utrecht heet jaren geleden aangekondigd dat er vanaf 2025 in de binnenstad een zero emissiezone komt voor vrachtwagens en bestelbussen. Amsterdam doet hetzelfde van maar betrekt hier de ring bij. D66 vraagt zich af of dit in Utrecht ook zou kunnen doen en zo ja, dan moet dit zo snel mogelijk aangekondigd worden zodat bedrijven en ondernemers op tijd hiervoor de juiste acties nemen. Hij vraagt aan de wethouder een reflectie op dit idee.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Er heeft een visie ‘Luchtkwaliteit’ ter inzage gelegen en die wordt nu bijgewerkt zodat deze naar de gemeenteraad gestuurd kan worden waar ook een beleidsnota met maatregelen bij komt. Hij is in de vooronderstelling dat tijdens de behandeling in de gemeenteraad van de maateregelen,

verschillende maatregelen besproken worden en niet nu tijdens de begroting. Hij vraagt aan de heer Vasters (D66) of dit zo urgent is dat het nu besproken moet worden.

Antwoord van de heer **Vasters** (D66).
D66 raakte geïnspireerd door de maatregel van de gemeente Amsterdam. D66 vindt het belangrijk dat dit soort maatregelen zo snel mogelijk naar buiten gecommuniceerd wordt, dus als dit voorbeeld door Utrecht gevolgd wordt is het goed om het zo snel mogelijk te delen met de bedrijven en ondernemers. Daarom is ervoor gekozen om dit nu in te brengen.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij wil graag vasthouden aan het proces dat is afgesproken zodat de verschillende maatregelen tegen elkaar afgewogen kunnen worden of dat er bijvoorbeeld maatregelen tussen staan die door de rijksoverheid voor heel Nederland gaan gelden. Daarnaast kunnen er ook financiële afwegingen gemaakt worden. Hij vraagt aan de heer **Vasters** (D66) waarom er niet wordt vastgehouden aan het proces.

Antwoord van de heer **Vasters** (D66).
Hij is het eens met de heer **Te Hoonte** (VVD) dat er een proces is, maar soms kunnen er dingen versneld worden.

Interruptie van mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
Zou D66 geïnteresseerd zijn in een forse uitbreiding van de milieuzone?

Antwoord van de heer **Vasters** (D66)
De suggestie van d 66 zou inderdaad zijn om deze groter te maken dan de binnenstad. Wellicht zou dit zelfs In de hele gemeente kunnen waarbij er wel gekeken moet worden naar een overslagpunt waar bijvoorbeeld pakketjes van buiten de gemeente in een ander vervoermiddel geladen kunnen worden.

Interruptie van mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
Zij is blij met het antwoord en benieuwd waar de wethouder mee komt. D66 en GroenLinks zitten hier behoorlijk op een lijn.

Antwoord van de heer **Vasters** (D66).
Hij verduidelijkt zijn antwoord door aan te geven dat hij het heeft over de zero emissiezone voor vrachtwagens en bestelwagens, dus voor het logistieke verkeer.

Interruptie van mevrouw **Heijne** (GroenLinks).
Haar vraag was of hij bereid was om het zowel voor het logistieke verkeer als voor de personenauto’s te vergroten.

Antwoord van de heer **Vasters** (D66).
D66 zou hiernaar moeten kijken want daar hebben ze op dit moment nog niet echt een beeld bij.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer **Van Heuven** (PvdD).
Hij begint zijn betoog met de omvang van het plan ‘Klimaat vriendelijke stad’. Het tegengaan van de klimaatcrisis is een van de drie pijlers van het college, toch groeiende financiële middelen niet en is het afhankelijk van de subsidies van de rijksoverheid. Dit ziet de PvdD ook terug bij het aardgasvrij maken van de stad. Deze is ook afhankelijk van de bijdrage van de rijkssubsidie en op basis daarvan kan het programma wel of geen doorgang vinden. Hij vraagt aan de wethouder of die het ermee eens is dat dit vanuit de eigen begroting gefinancierd moet worden.

PvdD maakt zich ook zorgen over de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. In de programmabegroting is voor 2024 een bedrag van 3,5 miljoen gereserveerd voor energiemaatregelen. De PvdD vindt het erg weinig helemaal omdat in de ‘Klimaatvisie’ komt te staan dat de gemeente Utrecht hier een voorlopersrol heeft. PvdD vraagt zich af of de gemeente die voorlopersrol wel serieus neemt. Hoe gaat het budget zich In de toekomst ontwikkelen helemaal omdat de gemeente door de rekenkamer hierop aangesproken is?

In de brief ‘Inkoop gemeentelijk gas, wordt ook aangegeven dat het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed belangrijk is. PvdD is blij dat Greenchoice de leverancier blijft, maar vind het wel jammer dat er zoveel geld uitgegeven moet worden voor de aankoop van aardgas en dat de aanbieder niet de compensatie kan bieden die de gemeenteraad per motie wel wilde.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Is de PvdD het met D66 eens dat naast de verduurzaming van het vastgoed er ook actie moet worden ondernomen op de verduurzaming van ons erfgoed en monumenten.

Antwoord van de heer **Van Heuven** (PvdD).
Ja.

Hij vervolgt zijn betoog. Gezamenlijk met Volt en GroenLinks heeft de partij van de dieren de ‘Plant based treaty’ ter sprake gebracht. PvdD ziet het als een mooie kans om er verder mee te gaan.

En vervolgt zijn betoog met het onderwerp energiebesparing wat een zeer belangrijk onderdeel is van de klimaatcrisis bestrijding. Op verzoek van PvdD heeft het college aan ondernemers In de binnenstad gevraagd om de deuren In de winter dicht te doen en om de terrasverwarming uit te zetten. Dit was zeer succesvol. In zijn beleving is deze actie nu gestopt terwijl er nog wel heel veel winst te boeken valt. Bijvoorbeeld in andere wijken of in andere seizoenen. Door het college is hier nog geen plan of toezegging opgekomen. Hij is bereid om hiervoor een aangepaste versie van de motie 138 uit 2022 in te dienen. In de zomer is er ook winst te boeken Omdat om ondernemers vaak de airco aanhebben en de deuren open wat ook gebeurt In de gebouwen van de gemeente. De airco kan ook met twee graden naar beneden. Zijn vraag aan de wethouder wat is het college bereid hiermee te doen?

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij geeft aan dat wanneer er bespaard moet worden op het airco verbruik deze hoger gezet moet worden en niet lager.

Antwoord van de heer **Van Heuven** (PvdD).
Minder koud.

Hij vervolgt zijn betoog. Woningcorporaties hoeven pas over 27 jaar klimaatneutraal te zijn. Hiervoor zijn energie labels nodig. 63% van de woningcoöperaties heeft een geregistreerd energielabel wat 22% onder het landelijke gemiddelde ligt en van de G4 is dit het laagste percentage. Ziet de wethouder dit probleem? Hoe gaat hij ervoor zorgen dat woningcoöperaties sneller aan de slag gaan met het registreren van energie labels?

Zijn laatste vraag gaat over Pfas. Er is een bedrijf in Utrecht dat PTFE produceert, wat afbreekt tot kleine stukjes Pfas wat nooit oplosbaar microplastic is. Binnen de Europese Unie zijn regels In de maak om Pfas in zijn geheel te verbieden. Het college maakt zich nog niet zo druk om Pfas. Is het college het ermee eens dat de schadelijkheid van PTFE niet te onderschatten is en dat er gestuurd moet worden op geen vervuiling in plaats van zo min mogelijk vervuiling.

De heer **Van Heuven** (PvdD) beëindigt zijn betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer **Van der Zweth** (PvdA).
Hij begint zijn betoog over het onderwerp betaalbaar wonen. De prestatieafspraak komen eraan en In de brief stond dat deze vandaag getekend zouden worden. Zijn vraag aan de wethouder is dat al gedaan of moet het nog gebeuren? Hier staat onder andere ook in om te stoppen met de verkoop van sociale huurwoningen. De onafhankelijke schimmel expert wordt hier ook in vermeld punt zijn vragen aan de wethouder, wanneer gaat deze starten? Kan er kan er gestart worden met de bekende adressen? Wat de PvdA betreft het liefst dit kalenderjaar nog.

Het college kan bij schimmelwoningen ook ingrijpen door de verhuurders actief aan te schrijven of bestuurlijke boetes uit te schrijven. In de afgelopen 15 jaar tot 2022 is dit maar 14 keer gebeurt bleek uit de schriftelijke vragen hierover in 2023. Wat de PvdA betreft moet dit intensiever kunnen en zijn vraag aan de wethouder is kan dit worden toegezegd?

Het tekort van betaalbare woningen is een knelpunt voor cruciale beroepen, bijvoorbeeld onderwijs en zorg. De PvdA vraagt zich af of hier meer aan gedaan kan worden in samenwerking met de SSH, bijvoorbeeld een uitzondering maken op campus contracten. Een andere suggestie is om pabo of verpleegkundige studenten voorrang te geven om dat beroep aantrekkelijker te maken. Kan de wethouder dit met de SSH bespreken?

Zijn laatste punt over wonen gaat over de leegstand. Er komt een aanpak leegstand operatie woningen aan en dat is wat de PvdA betreft nodig. De PvdA A ziet graag een stevige aanpak waarbij het percentage leegstand ook echt gaat dalen. Mocht dat niet goed werken dan moet er misschien toch gedacht worden om de leegstandverordering gaan toepassen op corporaties. Hij vraagt een reactie van de wethouder hierop en ziet graag dat dit punt deze raadsperiode nog aangepakt wordt.

De heer **Talhaoui** (PvdA) neemt het woord.
Hij start zijn betoog met de buurtaanpak. De PvdA is blij met de uitbreiding van de buurtaanpak waardoor de leeft leefomstandigheden worden verbeterd in bijvoorbeeld de wijken Overvecht en Kanaaleilanden. De inbreng en expertise van bewoners is cruciaal en de PvdA ziet graag dat deze aanpak langdurig wordt bent. In een programmabegroting staat er op dit moment summiere informatie over. Hij vraagt aan de wethouder of het voortaan in de voorjaarsnota terug kan komen en meegenomen wordt in de pc-cyclus. Veel wijken wachten op deze veranderingen. Hij vraagt aan de wethouder of het goed gaat of er bijgestuurd moet worden?

De heer **Cornielje** (PvdA) neemt het woord.
Hij begint zijn betoog met de verwijzing naar de programmabegroting waarin vermeld staat dat er 3,5 miljoen gereserveerd is voor duurzaamheidsleningen. Hij vraagt zich af waarom deze leningen

alleen beschikbaar zijn voor grondgebonden woningen en bijvoorbeeld niet voor flats waar ook mensen wonen die de mogelijkheid ze zouden moeten hebben.

Hij vraagt zich af hoe de wethouder kijkt naar de omruilregelingen waarbij inwoners met een laag inkomen hun energie slurpende wasmachine kunnen omruilen voor een energiezuinige.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Hij vraagt welke rol de PvdA hierin ziet voor de gemeente.

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
Wanneer een in de bijzondere bijstand zit en de oude wasmachine gaat kapot kan diegene een aanvraag doen voor een bijdragen voor een nieuwe wasmachine. Ditzelfde zou kunnen wanneer iemand een energie slurpende wasmachine heeft.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Hij vraagt of dit alleen zou gelden voor de wasmachine of ook voor andere apparatuur?

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
Hij verwijst naar een recent TNO-rapport waarin staat dat de wasmachine vervangen helpt tegen energiearmoede. Hij geeft ook aan dat een energie slurpende wasmachine de gemeente ook geld kost omdat deze energietoeslag moet betalen.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Hij vraagt wat dit de gemeente gaat kosten en uit welk potje dit betaald moet worden.

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
De PvdA is hier ook benieuwd naar. Hij stelt voor om een pilot te doen en de alleroudste wasmachines te vervangen, te onderzoeken wat hier de consequenties van zijn en dan te bepalen of dit verbreed moet worden.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij vraagt aan de PvdA of zij binnen de bestaande armoederegelingen wil eisen dat de nieuwe wasmachine een duurzame wordt of bedoelen ze een nieuwe regeling voor een nieuwe doelgroep.

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
Het klopt dat er een regeling is dat inwoners onder de armoedegrens via de bijzondere bijstand een bijdrage kunnen vragen voor een nieuwe wasmachine wanneer de oude kapot is. Deze oude wasmachines zorgen ervoor dat de eigenaren een veel hogere energierekening hebben en ze kunnen zorgen voor schimmel in de woning. Het lijkt de PvdA dan ook redelijk om te onderzoeken of de bijzondere bijstand uitgebreid kan worden.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij vraagt of binnen de bijzondere bijstand geëist wordt dat de nieuwe wasmachine een duurzamer moet zijn, wat waarschijnlijk extra kosten met zich meebrengt en hoe gaat dat betaald worden? Of gaat het om inwoners die niet onder die regeling vallen hun niet duurzame wasmachine mogen inruilen?

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
Het gaat inderdaad om de inwoners die aanspraak kunnen maken op de bijzondere bijstand.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).

Hij geeft aan dat de bestaande regeling dan veranderd moet worden en alleen geldt voor duurzame wasmachines. Hij vraagt zich wel af, wanneer blijkt dat deze wasmachines veel duurder zijn, waar dat extra geld vandaan moet komen.

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
Dat klopt als de regeling alleen blijft gelden als je wasmachine kapot is. De PvdA stelt voor om de regeling uit te breiden zodat hier ook aanspraak op gemaakt kan worden wanneer het een oude energie slurpende wasmachine is.

Hij vervolgt zijn betoog. De gemeente geeft € 10.000 uit aan energieadvies aan inwoners die vermogend genoeg zijn om de energiemaatregelen door te voeren. Zijn vraag aan de wethouder, moet de gemeente deze vermogende groep subsidie verlenen met gratis energieadvies?

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij vraagt of de PvdA wil dat er eerst gefocust wordt op de klimaatcrisis of dat er eerst gefocust wordt op armoede?

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
De PvdA wil dat de klimaattransitie op een sociale manier gaat en dat iedereen mee kan komen. Vandaar de suggesties om de inwoners die onder de armoedegrens leven te helpen en om niet ineffectief geld te geven aan inwoners die het zelf kunnen betalen.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Dat is ook de groep die de verschillende heffingen betaalt en krijgt er op die manier dan ook weer iets voor terug. Het komt op hem nu over alsof de PvdA duurzaamheid alleen belangrijk vindt voor de mensen die onder de armoedegrens leven.

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
De groep die nu rendement haalt uit de duurzaamheid investeringen die zij al in hun woningen gedaan hebben hoeft de gemeente niet meer te helpen in de duurzaamheidstransitie. Vandaar dat de PvdA nu vooral kijkt naar de groep die dit niet zelf kunnen betalen.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij geeft aan moeite te hebben met de manier waarop de heer Cornielje over de inwoners spreekt die de verduurzaming hebben doorgevoerd en deze boodschap terugkrijgen.
Hij vindt dat de heer **Cornielje** (PvdA) ook had kunnen vragen of er iets geregeld kan worden voor die inwoners met een wat kleinere portemonnee dat die ook mee kunnen komen waardoor de andere groep niet zo in een hoek gezet wordt.

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
Hij legt het communicatieadvies naast zich neer.

Interruptie van de heer **Dijkstra** (CDA).
Hij vraagt of hij goed begrepen heeft dat de PvdA de regeling om advies te vragen hoe het beste het huis te verduurzamen af wil schaffen. De gemeente geeft deze inwoners geen geld maar advies.

Antwoord van de heer **Cornielje** (PvdA).
Hij is kritisch maar bedoelt niet dat alle regelingen afgeschaft moeten worden. Tegelijkertijd vraagt hij zich wel af of dit nou de meest effectieve manier is om de duurzaamheidsslag In de gemeente te maken.

De **voorzitter** geeft aan dat wethouder Schilderman net is weggelopen. Dit komt omdat zij piketdienst heeft. De vragen die aan haar worden gesteld worden wel opgeschreven.

De heer **Cornielje** (PvdA) eindigt zijn betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw **Smit** (Volt).
Zij begint haar betoog. In het programma begroting staat dat er 0,6 miljoen is gereserveerd voor de rentekosten voor aandelen in Stedin en niet voor het ontwikkelbedrijf of Vitens terwijl dit in de voorjaarsnota wel vermeld wordt. Haar vraag aan de wethouder Waarom Stedin wel en Vitens niet? De bevolking groeit en daarmee ook de behoefte aan drinkwater.

Bij het onderwerp netcongestie gaf het college eerder aan dat het meer geld gaat kosten, maar kunnen sommige aansluitingen ook gewoon niet meer?

Verder vraagt Volt zich af of de wethouder iets kan richting de verplichting tot onderzoek naar de balanceren van het net bij nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en energieprojecten. Zo kan bijvoorbeeld een laadpaal met zonnepanelen al een oplossing bieden.

In het antwoord op de schriftelijke vragen over extra middelen duurzaam besteden die op 8 maart 2023 gesteld zijn door Volt in combinatie met D66 en GroenLinks staat ‘dat het mogelijk is om een aanvullend bod voor de ondersteuning van lokale initiatieven in te stellen aan de hand rijksgelden’. Bij de beantwoording van de programmabegroting wordt benoemd dat dit uit de bestaande wijkaanpak gaat. Zij vraagt de wethouder of er nog een aanvullend bod komt uit de rijksgelden.

Een van de subsidie in de programmabegroting, is ‘Samen verduurzamen’. Deze kan ingezet worden voor lokale initiatieven op het gebied van elektriciteit. Zij vraagt de wethouder Waarom deden ze niet ingezet kan worden voor warmte. Of voor initiatieven die warmte en elektriciteit combineren, bijvoorbeeld een buurt warmtepomp.

Bij renovatie en nieuwbouw wordt gestreefd naar energieneutraal. Zij vraagt aan de wethouder of het ook klimaatneutraal kan. Ze vraagt ook wat ‘streven naar’ betekent? Wat betekent het Als het niet lukt? Hoe wordt de gemeenteraad hiervan op de hoogte gesteld?

Bij tijdelijke woningen zijn er op dit moment tegenvallende aantallen en vertraging in de oplevering waardoor het doel, snel kunnen bouwen, niet bereikt wordt. Zij vraagt aan de wethouder of het een realistisch is om de capaciteit voor zoeken en realiseren van tijdelijke woningen om te zetten naar permanente woningen?

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Vindt Volt tijdelijke woningen niet zo'n goed idee? Wat gaat er nu niet goed?

Antwoord van mevrouw **Smit** (Volt)
Volt vindt tijdelijke woningen een goed idee mits die snel gebouwd kunnen worden. Wat ze nu zien is dat de kosten hoger oplopen, dat het lang duurt en waarom er dan niet beter voor gekozen kan worden om permanente woningen te bouwen?

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
Enerzijds is het een goed idee maar anderzijds geeft volt aan haal de capaciteit weg. Dit vindt hij lastig om te begrijpen. Hij vraagt wat Volt ervan vindt dat het college 2,5 duizend tijdelijke woningen heeft toegezegd Maar dat die aantallen niet gehaald gaan worden.

Antwoord van mevrouw **Smit** (Volt)

Als de kosten gelijk zijn van tijdelijke woningen bouwen of permanente, dat permanente woningen bouwen altijd de voorkeur geniet. Zij vraagt of D66 hier hetzelfde over denkt.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
De kosten zijn niet hetzelfde en het is ook niet zo dat er met ambtelijke capaciteit sneller gebouwd kan worden. Het kan wel zo zijn en dat tijdelijke woningen meer aanlooptijd of meer focus nodig hebben voordat die gebouwd kunnen worden. Het komt nu op hem over alsof Volt bedoelt dat de ambtenaren de tijdelijke woningen bouwen.

Antwoord van mevrouw **Smit** (Volt)
Voelt u graag een reflectie van de wethouder dat wanneer tijdelijke woningen bouwen en permanente hetzelfde kost qua tijd en middelen dat er dan beter permanente woningen gebouwd kunnen worden. Mocht dit niet zo blijken dan zijn tijdelijke woningen goed idee. Op dit moment zijn er zoveel vertragingen dat het misschien niet de juiste optie is. Dat is nu de vraag waar Volt ook nog geen antwoord op heeft.

Zij vervolgt haar betoog. Haar laatste punt is, in het coalitieakkoord is aangegeven dat er een uitspraak gedaan wordt over voedsel In de klimaatvisie. In schriftelijke vragen van Volt in combinatie met de PvdD en GroenLinks, werd aangegeven dat het een van de beleidsinstrumenten is om mee te werken. Zij vraagt aan de wethouder of het college bereid is om de ‘Plant based treaty’ te ondertekenen. Zo nee, waarom niet?

Mevrouw **Smit** (Volt) eindigt haar betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw **Oudejans** (Student&Starter).
Zij start haar betoog met het onderwerp netcongestie. In het programma begroting wordt aangegeven dat door het gebruik van bijvoorbeeld batterijen het netwerk beter benut kan worden. Zij vraagt aan de wethouder hoe ver de onderzoeken wat de status is van de onderzoeken? Kunnen de batterijen al concreet ingezet worden door bijvoorbeeld stroom te leveren aan kleine festivals of evenementen? Zij sluit zich aan bij de vraag over onorthodoxe maatregelen.

In 2022 is door Student&Starter de motie ‘Kringloop studenten’ ingediend. Vertrekkende studenten kunnen hun huisraad inleveren en studenten die net starten kunnen op deze manier goedkoop huisraad aanschaffen. De pilot is inmiddels afgelopen en zij vraagt aan de wethouder hoe deze is verlopen. Kan dit nu permanent ingezet worden?

Student&Starter had hetzelfde idee Als de PvdA over het inruilen van oude apparaten. Zij dachten aan het inruilen van de koelkast waar dan bijvoorbeeld een korting bon voor een duurzamere koelkast voor gegeven wordt. Zij vraagt aan de wethouder of dit mogelijk is. Zo ja op welke manier?

In het actieplan ‘Studentenhuisvesting’ staan mooie ambities met als hoofddoel om het tekort van 5.300 studentenwoningen aan te pakken. Door de recente ontwikkelingen waarbij de SSH besluit om in 2030 aan de herontwikkeling van de IBB te beginnen, heeft Student&Starter hier zorgen over. Zij vraagt aan de wethouder of het college deze zorgen deelt? Hoe kan ervoor gezorgd worden dat de doelstellingen in het actieplan behaald worden?

De doorstroming op de woningmarkt draagt bij aan de woningnood. RIGO gaat dit onderzoeken zodat er cijfers bekend worden over doorstroming. Zij vraagt aan de wethouder of er ook kan worden meegenomen hoeveel huizen In de komende 10 jaar vrijkomen door vergrijzing. Kan worden meegenomen Waarom de doorstroom op de Utrechtse woningmarkt beperkt is? Uit eerder onderzoek uitgevoerd door Academie van de stad, is gebleken dat ouderen de stap naar een nieuwe woning vaak nog moeilijk vinden. Meer ondersteuning bijvoorbeeld tijdens de

verhuizing, kan hierbij helpen. Is het mogelijk dat de maatregelen besproken worden met de woningcorporaties en worden meegenomen in de prestatieafspraken? Kan de doorstroming volgend jaar meegenomen worden als effectindicator zodat gemonitord kan worden of de genomen maatregelen ook het gewenste effect hebben?

Bij wonen is er geen effectindicator die vermeldt hoe lang de wachtlijst is voor de sociale huurwoningen terwijl dit eerder wel werd gedaan. De verhouding van het aantal actieve woningzoekende en toe wijzingen wordt wel vermeld maar dit geeft volgens Student&Starter, niet een duidelijk beeld. Ze vraagt hierop een reflectie van de wethouder.

De universiteit informeert internationale studenten twee weken voordat de opleiding start dat ze op tijd moeten beginnen met het zoeken van een kamer en dat ze niet moeten komen als ze die niet gevonden hebben. Dat is voor veel studenten te laat, daarnaast zijn er ook kosten gemoeid met de inschrijving die de student niet terugkrijgt wanneer er wordt besloten niet meer aan de Universiteit te gaan studeren. Kan de wethouder met de universiteit in gesprek gaan over het duidelijke communiceren van het kamertekort in Utrecht? Er kan bijvoorbeeld op de website een duidelijk bericht komen over dit kamertekort. Daarnaast vindt Student&Starter dat de universiteit te weinig verantwoordelijkheid neemt voor het huisvesten van de studenten.

Interruptie van de heer **Van der Zweth** (PvdA).
PvdA deelt de mening dat er universiteit te weinig verantwoordelijkheid neemt voor het huisvesten van de studenten. Is Student&Starter het ermee eens dat de universiteit ook minder moet gaan werven en verantwoordelijkheid moet nemen dat het studenten in de problemen brengt op die manier.

Antwoord van mevrouw **Oudejans** (Student&Starter).
De universiteit heeft aangegeven dat het niet meer internationaal werft. Zij vraagt zich af of dit daadwerkelijk niet meer gebeurt.

Interruptie van de heer **Van der Zweth** (PvdA).
Hij verwacht dat de wethouder hier antwoord op kan geven. En concludeert dat de PvdA en Student&Starter op dit punt dezelfde mening delen. Misschien moet de universiteit zelfs terughoudend reageren.

Antwoord van mevrouw **Oudejans** (Student&Starter).
Zij is het hier mee eens.

De **voorzitter** geeft aan dat mevrouw **Oudejans** (Student&Starter) verder kan met haar betoog, maar nog maar 11 seconde spreektijd over heeft.

Interruptie van de heer **Van der Zweth** (PvdA).
Wat wil Student&Starter veranderen om te voorkomen dat studenten naar Utrecht komen, in de problemen raken en dat daar dan vervolgens misbruik van gemaakt kan worden?

Antwoord van mevrouw **Oudejans** (Student&Starter).
De wethouder moet dus stevig gesprek voeren met de universiteit rondom de ambities van de universiteit die gaan over het aantrekken van internationale studenten. Wat doet de universiteit nu voor studenten die geen woonruimte hebben bijvoorbeeld en daar ook het beleid op te maken.

Mevrouw **Oudejans** (Student&Starter) eindigt haar betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer **Usta** (Denk).

Het begint zijn betoog over de verwachte groei van de bevolking van Utrecht en de zorgen die Denk heeft over het woningtekort. Zij zien graag dat er dringende actie ondernomen wordt om sneller te kunnen bouwen, om de kavels optimaal te benutten en om oude kantoorpanden omgebouwd worden naar woning. De wethouder heeft destijds aangegeven dat het ombouwen van oude kantoorpanden naar woningen niet rendabel is vanwege de complexiteit. Denk vraagt aan de wethouder om dit te heroverwegen omdat het kan helpen om het woningtekort te reduceren.

De heer **Usta** (Denk) eindigt zijn betoog.

De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw **Alblas** (CU).
Zij begint haar betoog met de klimaatcrisis. Ze geeft aan blij te zijn met alle ingebrachte punten van de andere partijen, maar geeft ook aan dat het niet alleen maar gaat om de energietransitie. CU vindt het belangrijk dat de lokale initiatieven voor de energie- en warmtetransitie ook een eerlijke kans krijgen.

Ze vervolgt met het onderwerp minder energieverbruik In de openbare ruimte. CU is bereid om alle mogelijkheden aan te pakken om het aantal branduren te verminderen. Zij vraagt aan de wethouder wat de plannen zijn van het college om het aantal branduren omlaag te krijgen, rekening houdend met de sociale veiligheid.

Haar volgende punt is netcongestie en de CU is blij dat bi directioneel laden verplicht is in de concessies en dat net bewust laden vanaf januari in de nieuwe concessie over laadpalen, ook verplicht wordt. Zij vraagt aan de wethouder wat de status is over de oprichting van het eigen energiebedrijf.

De wooncrisis is voor de kwetsbaar doelgroep en mensen in bijzondere posities het meest ingrijpend volgens de CU. De verwachting is nu dat er aan het einde van 2023 een tekort is van 900 woningen voor kwetsbare inwoners beeld. De CU leest vaak in plannen waarom niet kan op diverse locaties, maar ziet graag hoe het wel kan. Zij vraagt aan de wethouder hoe die hiernaar kijkt. De CU ziet graag dat alle kavels benut worden wat er natuurlijk wel voor zorgt dat er keuzes gemaakt moeten worden die per project afgewogen moeten worden.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij vraagt of de CU het er nu 100% bij eens is om Rijnenburg te ontwikkelen.

Antwoord van mevrouw **Oudejans** (CU).
Nee er zullen zorgvuldig afgewogen en soms pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Op hem komt het nu over alsof de CU zegt dat ze geen kavel onbenut willen Laten behalve die in Rijnenburg.

Antwoord van mevrouw **Oudejans** (CU).
Nee dat is niet wat de CU zegt. Er zullen pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden en welke dat zijn worden nu niet gedeeld. Deze pijnlijke keuzes zullen binnen gemeenteraad gemaakt moeten gaan worden.

Zij vervolgt haar betoog. Het CU ziet een groot verschil in het aantal FTE 's Als het gaat om permanent wonen of tijdelijk wonen. Het CU vraagt aan de wethouder welke inzet er dan gedaan wordt? Wordt er binnen de gebiedsopgaven ook meegewerkt aan tijdelijk wonen? Zo ja met welke opdracht? Zo nee is de wethouder dan bereid om met verantwoordelijke wethouder en gezamenlijk ruimte te zoeken voor tijdelijk wonen?

Bestaande woningen kunnen ook anders ingedeeld worden. Het CU ziet graag meer woningen met een kleiner woonoppervlakte zodat deze betaalbaarder worden en de grond optimaal benut wordt.

Het woord optoppen valt veel. Hoe concreet is al bekend waar dit mogelijk is? Welke plannen worden hier inmiddels voor ontwikkeld? Hoe is de verantwoordelijke wethouder hierbij betrokken?

Interruptie van de heer **Peters** D66.
Hij vraagt of de CU het met D66 eens is dat er ook meer dan drie mensen mogen samenwonen.

Antwoord van mevrouw **Alblas** (CU).
De CU is hier niet direct voorstander van omdat dit ook invloed heeft op de leefbaarheid van de buurt.

Interruptie van de heer **Peters** D66.
Als er van tevoren een leefbaarheidstoets wordt gedaan waarin aangetoond wordt dat deze niet verslechterd is de CU er dan wel voor?

Antwoord van mevrouw **Alblas** (CU).
Zij kan er dan in meegaan maar zal dit eerst overleggen met de rest van de fractie.

Zij vervolgt haar betoog en sluit aan bij GroenLinks over de woningcorporaties. Daarnaast vraagt zij aan de wethouder of deze bereid is om inwoners te stimuleren om hun woning te delen met kwetsbare inwoners, bijvoorbeeld door ze een vergoeding te geven, waarbij de gemeente wel alert moet blijven op eventueel misbruik van beide kanten.

Haar laatste punt gaat over vastgoed. In het vierde kwartaal komt er een rapportage over geschikte leegstaande panden. Wanneer panden niet geschikt zijn wil CU de focus leggen op hoe dan wel, bijvoorbeeld is het wel geschikt voor tijdelijk wonen. Kan de wethouder toezeggen om dit mee te nemen.

Mevrouw **Alblas** (CU) eindigt haar betoog.

De **voorzitter** schorst de vergadering voor 5 minuten.

3. Beantwoording wethouders.

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan wethouder **Van Hooijdonk**.

Als eerste beantwoordt zij de vragen over netcongestie. Vorige week is het bericht naar buiten gekomen dat dit een nieuwe fase ingaat en dat ook de kleinverbruiker het gaat merken. De gemeenteraad ontvangt nog het programma ‘Netcongestie’ waarin ze wat preciezer zal zijn hoe het georganiseerd wordt. Ze geeft aan dat dit voor alle partijen nieuw is dus dat het programma niet vol zou staan met maatregelen die alleen maar uitgevoerd hoeven te worden. Dit proces is er echt een van ‘learning by doing’. De concrete dingen die gedaan kunnen worden zijn inzetten op infrastructuur. Dit zijn grote stations waar ruimte voor gemaakt moet worden. Daarnaast komen er veel kleine kastjes en huisjes In de openbare ruimte waar nu voorbereidingen voor getroffen worden om dit stadsbreed en in samenhang aan te pakken.
Tegelijkertijd is het belangrijk om de vraag en het aanbod met elkaar te matchen zonder dat je daarvoor het net op hoeft, de zonnepanelen op Lage Weide is daar een mooi voorbeeld van. Het

mijden van de spits op het is ook een belangrijke actie die genomen kan worden want pp de dal momenten is er nog meer dan genoeg ruimte. Verschillende initiatiefnemers zien dit ook als een goede mogelijkheid door bijvoorbeeld een batterij te gebruiken om de piekmomenten af te vlakken. Netbeheerders en marktpartijen zijn verschillende mogelijkheden aan het ontwikkelen voor opslag en gebruik van batterijen. Het net zal op verschillende manieren beter benut moeten worden. In heel Nederland zijn er verschillende rechten die gebruikers hebben, maar die in de praktijk niet gebruikt worden. ‘Don’t Loose you Loose’ zijn nieuwe onorthodoxe teksten waarbij we wel afhankelijk zijn van de landelijke wetgeving. Dit zijn de verschillende onderwerpen die in het programma gepresenteerd zullen worden.

D66 stelde de vraag wat de precieze gevolgen zijn van een storing. Dit zal hetzelfde zijn als een normale stroomstoring. In Nederland gebeurt dat vrij weinig want hier ligt ongeveer het beste netwerk van de hele wereld. Toch zal dit op den duur iets instabieler worden. Later dit jaar verschijnt er een stuk dat inzicht geeft in dit vraagstuk en in het programma zal hier ook verder op ingegaan worden.

De tweede vraag van D66 was wat de gevolgen zijn voor de duurzaamheidsdoelstelling.
Dat kan twee kanten opgaan in negatieve zin kunnen meer initiatiefnemers aggregaten gaan aanschaffen of toch een gasaansluiting willen. Aan in positieve zin zorgt het voor een versnelling van slimme oplossingen die In de toekomst toch nodig zijn, bijvoorbeeld om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen.

Zowel Volt als Student&Starter wilde weten wat de status is van opslag. Dit komt ook zeker terug in het programma. Er zijn al verschillende initiatieven vanuit de markt waardoor dit niet alleen afhankelijk is van de gemeente. Wel zijn er nog verschillende zaken die onderzocht moeten worden, bijvoorbeeld wanneer werkt een batterij wel en wanneer niet en ook juridisch moet er nog gekeken worden wat wel en wat niet mag en kan. De gemeente komt wel aan bod wanneer bijvoorbeeld over schoolgebouwen gaat en in de verbindende rol tussen netbeheerder, aanbieders en initiatiefnemers.

Volt wilde graag weten of de gemeente kan verplichten tot balanceren, het antwoord hierop is nee die positie heeft de gemeente niet. De netbeheerder kan dat wel en heeft recentelijk ook aangekondigd dit ook te gaan doen. Grootgebruikers worden dan verplicht afgeschakeld wanneer dat nodig is.

Een andere vraag van Volt was of bepaalde aansluitingen nu niet meer konden. Ja dat klopt en bij grootverbruikers gebeurt dit al door middel van een wachtlijst voor alle nieuwe groot verbruikers. Het moment dat er een stop komt voor kleinverbruikers is erg dichtbij.

D 66 wilde ook weten of er Europese subsidies zijn die door de gemeente aangevraagd kunnen worden. Die zijn er inderdaad, maar in dit geval is geld niet het grootste probleem maar hoe zorgt de gemeente met de partners voor de meest effectieve oplossingen.

De VVD vroeg nog naar een indicator op netcongestie. De wethouder vindt dit een goede suggestie dat wanneer er beleid gemaakt wordt ook gekeken wordt naar wat ermee bereikt moet worden en neemt dit mee in een programma.

De partij van de dieren had een vraag op het gebied van besparing over het sluiten van de winkeldeuren in de winter. In april is aangekondigd dat de gemeente hiermee doorgaat en dat zal binnenkort in een brief beter uitgelegd worden. Er wordt zowel een rondje in de binnenstad gedaan als gesproken met ondernemers in andere wijken. De ervaring is dat het In de zomer weinig zin heeft.

De PvdA had een vraag over het geven van energieadviezen aan vermogende inwoners.
In 2050 zal al het vastgoed in de gemeente Utrecht ‘Parijs klaar’ om die klimaatdoelen te halen.
Daarom moeten alle inwoners gestimuleerd worden zonder onderscheid te maken binnen de verschillende doelgroepen.

Er is een omruilregeling voor koelkasten inmiddels de U-pas waar ook veel gebruik van wordt gemaakt. Het grootste verschil tussen een koelkast en een wasmachine is dat de koelkast de hele dag aanstaat en de wasmachine af en toe. Voor het energieverbruik maakt dit een groot verschil en is voor het milieu het omruilen van de koelkast positief. Voor de wasmachine is het discutabel of het goed is voor het milieu om een werkende wasmachine te vervangen.

De duurzaamheid leningen zijn niet alleen grondgebonden waardoor bewoners in flats hier ook gebruik van kunnen maken. Het is niet zo dat de hele VVE hier automatisch in zijn geheel gebruik van kan maken want het is een particuliere lening voor huiseigenaren. Er wordt op dit moment wel onderzocht of kleine VVE ’s als entiteit toegang kunnen krijgen tot de duurzaamheidsleningen.

Volt had een vraag over energieneutrale nieuwbouw en wat ‘streven naar’ precies betekende.
In aanloop naar de klimaat visie is er een stadsgesprek geweest waar de term energieneutraal uit is gekomen die straks ook weer terugkomt In de klimaat visie. ‘Streven naar’ wordt gebruikt omdat het wel de bedoeling is, maar in de praktijk is het soms erg ingewikkeld. Bijvoorbeeld er is In de omgeving weinig ruimte om eigen energie op te wekken. Energieneutraal is al vrij ambitieus vandaar dat er geen gebruik wordt gemaakt van het woord klimaatneutraal.

De VVD had een vraag over het onderwerp van het gas af. Zij vroegen zich af of er financiële consequenties waren als dit vertraging oploopt. Voor het in standhouden van de organisatie kan het financiële consequenties hebben. Er valt nog weinig te zeggen of Er bij de uitvoer In de wijken verschil is in de kosten. Er moet eerst een sluitende businesscase zijn.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij is In de veronderstelling dat de gemeente hiervoor subsidie heeft gekregen een vraagt zich af of dit teruggestort moet worden wanneer de deadline niet gehaald wordt. Zo ja over welk bedrag gaat het dan?

Antwoord van wethouder **Van Hooijdonk**.
Het is haar niet bekend dat bij proeftuin gelden die risico's aanwezig zijn wanneer deadlines niet gehaald worden. De WIS subsidie wordt uitgekeerd aan de warmte aanbieder. Hier geldt wel een deadline voor en als deze niet gehaald wordt dan wordt het geld niet uitgekeerd. Dit heeft geen vervelende consequenties want is het warmtenet niet aangelegd.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij vraagt of dit kan worden meegenomen in de verzamelbrief omdat er in de begroting staat dat de doelstelling van het gas af in Overvecht niet gehaald wordt.

Antwoord van wethouder **Van Hooijdonk**.
Het klopt dat het in tijd niet gehaald wordt. Het risico om dan subsidies te moeten terugstorten, is bij haar niet bekend. Hoe erg gekeken of hoe

De VVD had ook een vraag over een scherpere indicator in dit project waarbij de nieuwbouw eruit gefilterd is. De wethouder is het hiermee eens en In de voortgangsrapportage wordt het gesplitst.

D66 vroeg in dit kader hoe er rekening gehouden is met ondernemers binnen de wijkaanpak. In de wijk Overvecht Noord zijn alle ondernemers in beeld en is er precies bekend wat zij bijvoorbeeld nodig hebben en wat dit gaat kosten en zij krijgen een gepast aanbod.

PvdA is van mening dat de wijkaanpak niet alleen afhankelijk moet zijn van het rijk, maar ook uit de begroting van de gemeente moet komen. De wethouder geeft aan dat er voor Overvecht Noord geld is vrijgemaakt In de begroting. Ze geeft aan dat het voor de gemeente Utrecht niet haalbaar is om dit alleen te financieren. Ze geeft als voorbeeld een simpel rekensommetje Als je 120.000 woningen € 1.000 moet bijplussen, wat in dit kader en laag bedrag is, kost dit 120 miljoen. Het speelveld bij de rijksoverheid moet ook veranderd worden want met subsidies alleen is het ook niet haalbaar.

Interruptie van de heer **Van Heuven** (PvdD).
Hij geeft aan dat hij het wel erg zou vinden als dit project niet van de grond komt omdat de rijksoverheid geen subsidie verleend.

Antwoord wethouder b **Hooijdonk**.
De WIS subsidie is binnen en op dit moment zijn ze druk bezig om de business case rond te maken.

De wethouder vervolgt met de vraag van het CDA of er een potje is voor bewonersinitiatieven. Hier zijn meerdere potjes voor bijvoorbeeld ‘Samen verduurzamen’, wat ook over warmte gaat, en de provincie heeft ook middelen voor initiatieven. Er is door het college een brief toegezegd waarin uitgelegd wordt hoe het omgaat met bewonersinitiatieven en er zal dan ook opnieuw gekeken worden naar de financiële ondersteuning hiervan.

Bijvoorbeeld stelde een vraag over de rijksmiddelen voor corporaties. De wethouder geeft aan dat de precieze regelingen nog niet bekend zijn. Zodra deze opengezet worden zal het college hier actie op ondernemen.

Interruptie van mevrouw **Smit** (Volt).
Ze hebben bedoelde de rijksgelden die er nu al zijn en niet worden meegenomen In de programmabegroting en wordt daar al een deel van besteed voor lokale initiatieven.

Antwoord wethouder **Van Hooijdonk**.
De wethouder weet niet uit haar hoofd of de regelingen die zij net genoemd heeft gedekt worden door Utrechts geldt of in combinatie met andere gelden. De rijksgelden die daar aankomt komen zijn bestemd voor de plannen die daarvoor ingediend zijn zoals bijvoorbeeld de isolatie gelden. Bij deze specifieke uitkeringen, ook wel SPUK genoemd, is duidelijke omschreven wat er wel en niet met het geld gedaan mag worden.

Wethouder **Van Hooijdonk** vervolgt haar beantwoording en gaat verder met de vragen over de begroting. D 66 voeg zich af of de gemeente gebruik maakt van de Europese subsidies en dat wordt inderdaad gedaan voor diverse projecten.

De VVD had een vraag over hoe de financiën nu gepresenteerd worden. Dit gebeurt volgens afspraak. Elk jaar komt er een jaarplan brief waarin het gepresenteerd wordt op het niveau van het deelprogramma en vervolgens wordt er elk jaar verteld wat er mee gedaan wordt.

De VVD en de CU waren benieuwd naar de ontwikkelingen van het energiebedrijf. Dit is het college nog aan het onderzoeken, mee aan het oefenen en aan het verkennen met bijvoorbeeld opwek projecten. Op dit moment krijgt de initiatiefnemer die het energie opwekken project op de geluidswal aan de A12 gegund heeft gekregen, de businesscase niet rond. Het is een project met

een krappe business case en de gemeente is aan het verkennen hoe deze toch rond te krijgen door bijvoorbeeld te onderzoeken of het helpt wanneer de gemeente Hier een rol in speelt. De gemeenteraad ontvangt nog een brief waarin meer informatie staat over de verschillende projecten en hoe het college er nu naar kijkt bent.

Haar laatste antwoord gaat over de vragen die gesteld zijn door Volt omtrent de Plant based treaty. De wethouder geeft aan dat dit terugkomt tijdens het bespreken van de klimaatvisie.

Wethouder **Van Hooijdonk** eindigt haar beantwoording.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder **Schilderman**.
Zij start haar beantwoording met de vraag van de VVD over afvalstoffenheffing. Het stuk In de begroting gaat over de beïnvloedbaarheid en ze geeft aan dat dit niet helemaal helder omschreven is. De vraag die beantwoord wordt is hoe de woonlasten gelijk kunnen blijven en er toch meer vrije ruimte gecreëerd wordt. Dit zou kunnen door te versoberen op de afvaldienstverlening door bijvoorbeeld minder handhaving op bijplaatsing of kortere openingstijden van de afvalstations. De OZB kan dan stijgen en de afvalstoffenheffing dalen waardoor de woonlasten gelijk blijven en er wel meer vrije ruimte komt.

GroenLinks gaf aan dat het belangrijk is om een duidelijke verbinding te maken tussen Utrecht circulair en de Grondstof nota. Daar is zij het mee eens. Het is ook haar ambitie om die verbinding te houden en zal er op terugkomen in de beleidsdocumenten van circulair die er binnenkort aankomen.
Daarnaast had GroenLinks nog een vraag over de relatie tussen circulaire economie en de inclusieve arbeidsmarkt en scholing. Dit staat zeker in verband met elkaar. Ten aanzien van de inclusieve arbeidsmarkt verwijst zij naar de beleidsnota Arbeidsmarkt waar dit ook in is toegezegd. In het tweede kwartaal van 2024 komt de wethouder hierop terug.

D66 had vragen over het actieprogramma Utrecht circulair. De uitvoering loopt tot het einde van het jaar. Elk jaar wordt hierover gerapporteerd in het duurzaamheidsverslag en ook dit jaar zal dat weer gedaan worden. In 2024 lopen de bestaande projecten en acties door. De visie circulair en de beleidsnota Utrecht circulair komen er beide aan. Het college is tevreden met het actieprogramma maar ziet ook in dat ten opzichte van de omvang van de energietransitie is dit een klein programma. Er zal meer nodig zijn om de transitie te kunnen maken wat terugkomt in de twee beleidsdocumenten.

D66 gaf de suggestie om gebruik te maken van afval stations in de nabije gemeente. Het college acht dit niet heel realistisch aangezien deze gemeente ook kampen met drukke afvalscheidingsstations en hebben soms een ander beleid. In sommige gemeenten moet je bijvoorbeeld betalen bij een afvalscheidingsstation. Het college is wel aan het onderzoeken hoe de capaciteit verruimd kan worden en verwacht dat de komst van het Upcycle centrum daarbij gaat helpen. De gemeenteraad wordt hier in het eerste kwartaal van 2024 verder over geïnformeerd.

Studenten&Starter vroeg naar de status van de kringloop in studentenhuisvestingen. In de raadsbrief van 23 juni 2023 over het Upcycle centrum is de gemeenteraad hierover al geïnformeerd.

Interruptie mevrouw **Oudejans** (Student&Starter).
De pilot zou plaatsvinden in de zomer en na de zomer geëvalueerd worden en daar heeft ze nog niks van gezien.

Antwoord van wethouder **Schilderman**.

Er is aangegeven dat er contact is geweest met verschillende partijen zoals de SSH en de Universiteit. Daaruit bleek dat er al In de vorm van een pilot, verschillende initiatieven zijn waarbij goederen een tweede leven krijgen. In de zomermaanden zijn er ook nog textielcontainers geplaatst.

De wethouder vervolgt haar beantwoording met een vraag van Volt Waarom er wel geld vrijgemaakt is voor Stedin maar niet voor Vitens. Er is op dit moment niet bekend wat de omvang van de vraag vanuit Vitens zou zijn en is Daarom niet opgenomen In de begroting.
En de laatste meting in 2021 bedroeg 38%

Wethouder **Schilderman** beëindigt haar beantwoording.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder **Oosters**.
Ze begint haar beantwoording met het onderwerp milieu een vraag over het boswachtersoverleg die gesteld is door de PvdD in een andere commissie. De boswachters zijn bij de gemeente in dienst. Het convenant is nieuwe informatie voor het college. De wethouder geeft wel aan dat het college samenwerken erg belangrijk vindt en zal erover in gesprek gaan.

De volgende vraag van PvdD ging over Pfas. Het college neemt de schadelijkheid van Pfas erg serieus. Het genoemde bedrijf produceert geen PTFE maar neemt dit als halffabricaat af. PTFE, ook wel bekend als Teflon, wordt gezien als minder schadelijk voor de gezondheid. Het college is het met PvdD eens liever helemaal geen vervuiling dan een klein beetje vervuiling en volgt de Europese regelgeving hierover nauwgezet.

Stadsbelang Utrecht had in een andere commissie een vraag gesteld over de indicator van geluid. Deze indicator is de definitie is van overlast van geluid van verkeer verbreed naar overlast van lawaai. Vanaf 2015 wordt dit op een andere manier gemeten. Er is in dat jaar een nulmeting uitgevoerd en de laatste meting in 2021 bedroeg 38%. Het college vindt de ambitie om 38% te verlagen naar 30% een goede ambitie waar In de plannen en beleidsnota's ook hard op ingezet wordt. De wethouder geeft ook aan dat ze graag In debat gaat met de gemeenteraad over de maatregelen die in de beleidsnota staan.

Binnen het onderwerp emissieloos vervoer is er een vraag gesteld door de VVD over het uitvoeringsprogramma. De wethouder snapt de vraag en geeft aan dat de wethouder en de gemeenteraad elkaar binnenkort spreken over de beleidsnota Luchtkwaliteit en daaruit komen verschillende uitvoeringsprogramma’s voort. Het college is aan het onderzoeken hoe met de nieuwe wetgeving vanuit de Omgevingswet, de gemeenteraad in positie gesteld kan worden bij de ontwikkeling van nota naar uitvoeringsprogramma. De wethouder zal de gemeenteraad voor de behandeling van de beleidsnota luchtkwaliteit, hierover inlichten zodat de gemeenteraad weet op welke manier zij erbij betrokken worden.

Interruptie van de heer **Te Hoonte** (VVD).
Hij is benieuwd waar dit juridisch gezien in de Omgevingswet wet zit en binnen de gemeente en of daar voor de programmabegroting commissie duidelijkheid over is.

Antwoord van wethouder **Oosters**.
Dit soort vragen worden inderdaad beantwoord verduidelijkt maar voor de programmabegroting commissie gaat dit niet lukken, het wordt pas relevant bij de beleidsnota Luchtkwaliteit. De wethouder gaat ervoor zorgen dat de gevraagde informatie voor de behandeling van deze beleidsnota bij de gemeenteraad is.

Wethouder oosters vervolgt haar beantwoording met de vraag van D66 over de zero emissiezone voor het logistieke verkeer. In het Raadsbesluit van 2020 heeft de gemeenteraad besloten voor

het instellen van de huidige zero emmissiezone met dezelfde omvang heeft als de huidige milieuzone. Het onderzoek naar het vergroten van deze zero emissiezone wordt meegenomen in het onderzoek naar kosteneffectieve maatregelen voor de nieuwe beleidsnota Luchtkwaliteit. Dit kan besproken worden tijdens de behandeling van de beleidsnota.

GroenLinks had gevraagd of het mogelijk is om de 'Stop en drop' minder vrijblijvend te maken. Op dit moment is het een privilege en niet een verplichting. Op dit moment zijn er ook geen juridische mogelijkheden om dit te verplichten, maar de gemeente stimuleert het wel.

Wethouder **Oosters** beëindigt haar beantwoording.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder **De Vries**.
Hij begint zijn beantwoording met de vraag van de PvdD over de verlichting van de Dom die in een vorige Commissie gesteld werd, die met name gingen werd over de lichtvervuiling. De situatie is vergelijkbaar te verlichting van voor de restauratie. Met het maken van het ontwerp is rekening gehouden met warme verlichting en de intensiteit voor de omgeving. Ook is rekening gehouden met verduurzaming door het gebruik van een energiezuinige installatie en hergebruik van materialen. Gekleurd licht is incidenteel toegestaan bijvoorbeeld tijdens feestdagen en niet na middernacht. Het wordt op dit moment uitgewerkt in een protocol en in samenwerking met de omgeving bent het college komt hier bij de Raad nog op terug.

Interruptie van de heer **Peters** D66.
Hij vraagt aan de wethouder of er ook rekening gehouden wordt met de netcongestie en wat er gedaan wordt om de pieken op het net op te vangen.

Antwoord van wethouder **De Vries.**
Als dat een klein stukje van de oplossing kan zijn moet het zeker meegenomen worden.

Interruptie van de heer **Peters** D66.
Hij vraagt of de wethouder dit toezegt.

Antwoord van wethouder **De Vries**.
Hij zegt toe dat hij het een interessante gedachte vindt en wil hier graag verder over nadenken.

De wethouder vervolgt zijn beantwoording met de vraag van GroenLinks over een bedrag van 9 miljoen dat is doorgeschoven voor wonen. Als het specifiek over wonen gaat is het een bedrag van 4 miljoen, waarvan 3 miljoen voor betaalbare koopwoningen en 1 miljoen voor de realisatie team van sociale huisvesting. Het college heeft gemerkt dat de huidige treden aanpak onvoldoende resultaten oplevert en dat extra interventies nodig zijn. In 2024 zal het college inzetten op de meest effectieve trede en maatregelen.

Voelt heeft een vraag gesteld over buurt- en wijkgericht werken. In 2024 wordt de nota Buurt- en Wijkgericht werken met een raadsvoorstel en indicatoren verstuurd naar de gemeenteraad. Hierdoor is de gemeenteraad in positie gebracht en kan hierover met het college in gesprek gaan. Dit jaar komt er nog een nota over de besteding van de middelen Buurt- en wijkaanpak 2024 tot 2026.

Meerdere fracties hebben vragen gesteld over tijdelijk wonen en dan met name over planning, stand van zaken, het behalen van de huidige doelen. De realisatie gaat inderdaad anders dan de ambitie. Dit gebeurt ook bij het realiseren van permanente woningen. Eind september is door het college een brief naar de gemeenteraad gestuurd met de achterliggende oorzaken, bijvoorbeeld het gebrek aan locaties, het verhogen van de kwaliteit van de woningen, het rond krijgen van de businesscase en netcongestie. Op 14 november heeft de gemeenteraad de RIB op de agenda en

op 23 november zal de brief ook besproken worden. De wethouder geeft aan dat hij hoopt dat er op 23 november extra potentiële oplossingen gevonden worden.

Op het gebied van vastgoed werden vragen gesteld door de CDA en de VVD. In de brief van afgelopen juni is door het college aangegeven dat de middelen om het vastgoed te verduurzamen tot energieneutraal, op dit moment niet beschikbaar zijn. Ondertussen wordt er wel gewerkt met de middelen die er wel zijn en is het college bezig met het testen van de methode die wellicht In de toekomst met succes kan worden toegepast. Het uitvoeringsprogramma Versneld toegankelijkheid loopt door en de gemeenteraad wordt in het vierde kwartaal van dit jaar hierover geïnformeerd.

Op het gebied van wonen hadden GroenLinks en D66 een vraag gesteld over het tekenen van de prestatieafspraken. Op dit moment wordt de wordende digitale handtekeningen verzameld zodat het college zo snel mogelijk de gemeenteraad hierover kan informeren. De wethouder verwacht dat het begin volgende week is. In deze samenwerkingsovereenkomst gaat de stop op verkoop van sociale huurwoningen vanaf januari in.

Er zijn ook vragen gesteld over leegstand van corporatiewoningen en wat het college hieraan gaat doen. Tijdens het debat rondom de leegstandverordening is er gesproken over een specifieke aanpak. Het college zal hierover de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2024 informeren. De specifieke aanpak kan, als stok achter de deur, een onderdeel worden van de leegstandverordening, maar dat is ook aan de gemeenteraad om hierover te beslissen.

Interruptie van de heer **Van der Zweth** (PvdA).
Hij vraagt aan de wethouder of er ook cijfers gepresenteerd kunnen worden in het eerste kwartaal van 2024. Wat is de leegstand nu en wat is het ambitie cijfer voor het einde van het kalenderjaar, zodat de gemeenteraad op basis hiervan kan beslissen of het goed verloopt. Kan de wethouder toezeggen dat de cijfers op die manier gepresenteerd worden?

Antwoord wethouder **De Vries**.
Hij zegt dit toe.

Hij vervolgt zijn beantwoording met het onderwerp wooncorporaties. Eind november ontvangt de gemeenteraad een raadsbrief die zal gaan over betaalbaar wonen. In de brief wordt ingegaan op de uitwerking van wooncorporaties, het programma Koop en de inzet van die 3 miljoen.

Er zijn vragen gesteld over hoe het college woongroepen meer kan stimuleren en ondersteunen. Dit wordt op dit moment onderzocht En In de raadsbrief betaalbaar wonen die zal volgen in het vierde kwartaal 2023, wordt hier verder op ingegaan.

Het CDA heeft een vraag gesteld over de inzet op het midden huur. Het middensegment heeft het volle aandacht de volle aandacht van het college en probeert in projecten hier ook op te sturen wat wordt gedaan volgens het actieplan Middenhuur en volgen de Rekenkamer hierin. Uit onderzoek van de Rekenkamer is gebleken dat het middenhuur beleid werkt en het percentage hiervan stijgt.

Hij gaat verder met de opgave die de gemeente in het kader van het verduurzamen van vastgoed. Vanuit de VG is er een route kaart gemaakt Energieneutraal maatschappelijk vastgoed. Als deze routekaart gebruikt wordt om te berekenen wat dit voor de gemeente Utrecht gaat kosten, komt het uit op ongeveer 1,5 miljard wat nodig is dat met 2050. Op dit moment wordt er flink lobby gevoerd, onder andere bij de rijksoverheid, voor deze middelen.

De wethouder gaat verder met het beantwoorden van de vragen over wijk- en buurtaanpak en dan specifiek over de buurtagenda die graag teruggezien wordt in onder andere de wijken Halve Maan, Lunetten en Hooggraven. Hierover is eerder een debat gevoerd en er is een raadsbrief overgeschreven waarin de achtergrond stond waarom er gekozen is voor deze wijken. Dit heeft deels te maken met de kennis van het college, de kennis van de maatschappelijke partners en de cijfers die er zijn van de verschillende wijken zodat dit ook echt een succes wordt. De wijken die door de gemeenteraad genoemd werden zijn in beeld bij het college, maar die verwacht dat bestaande middelen voldoende zijn op dit moment.

D66 had vragen over de bestaande woonraad met als voorbeeld ‘Geef tijdelijk thuis’. De ambitie van het college is nog steeds om tot 250 woningen te komen. Op dit moment is het nog onzeker welke aantallen haalbaar zijn. Dit wordt uiteraard op de voet gevolgd door het college. Het platform geeft tijdelijk thuis dat gister gelanceerd is, gaat helpen om de ambitie te bereiken. De eerste resultaten zijn veelbelovend. Mocht dit zo blijven dan wordt het gesprek met Hospi Houses aangegaan om op deze manier zo optimaal om te gaan met de voorraad van de woningen.

Interruptie van de heer **Peters** (D66).
De ambitie is gesteld basis van wat haalbaar is en niet op wat de gemeente zou willen. Hij ziet graag dat de ambitie hoger wordt gesteld. Hij vraagt aan de wethouder hoe die ernaar kijkt.

Antwoord van wethouder **De Vries**.
Hij vindt deze ambitie realistisch en mocht die bereikt worden kan hij altijd nog hoger gesteld worden waar de wethouder zich voor blijft inzetten.

De wethouder vervolgt de beantwoording en gaat verder met de vraag van D66 over de ‘Bond voor woningzoekende’. De wethouder geeft aan dat het lastig is om dit op een goede manier te stimuleren. Hij kan wel toezeggen dat er betrokken personen in beeld zijn en dat er een initiatief tot stand aan het komen is die, zo blijkt na een gesprek die de wethouder gisteren met hen gevoerd heeft, al best vergevorderd is. Zijn verwachting is dat voor het einde van het jaar door de personen van dit initiatief erover naar buiten getreden wordt.

Interruptie van de heer **Zwanenberg** (GroenLinks).
GroenLinks is op dit moment nog niet zo enthousiast over deze bond. Zij vragen zich af of de gemeenteraad of huurdersorganisaties, zoals bijvoorbeeld woonprotest, hier nog bij betrokken worden.

Antwoord van wethouder **De Vries.**
De wethouder verwacht van wel. Hij wil er wel voor waken dat de gemeenteraad of hijzelf niet te veel invloed gaan uitoefenen. Elke organisatie heeft in de stad eigen rol en functie en zal dit ook bij het initiatief hebben.

De wethouder gaat met zijn beantwoording met de vragen van PvdD over de verduurzaming van het vastgoed. De 3,5 miljoen waar over gesproken wordt In de programmabegroting is specifiek voor de financiering van de EML-maatregelen en dus niet voor de ambitie die nagestreefd wordt in het klimaatakkoord. Voor deze ambitie is de gemeente op dit moment bezig met pilotstudies om tot een succesvolle methode te komen wat ook beschreven is In de recente raadsbrief. Het college gaat ook graag met de gemeenteraad in gesprek over de uitgangspunten voor en agenda voor die bredere verduurzaming en om de ambities haalbaar en betaalbaar te maken.

Hij gaat verder met de opmerkingen rondom ‘Van het gas af’ in het vastgoed van de gemeente. Het college probeert dit zoveel mogelijk tijdens natuurlijke momenten te realiseren want anders is er kans op meer kosten en ongemak bij de gebruikers. Er wordt wel gekeken hoe de gemeente

kan meebewegen met de wijkaanpak om op die manier versneld van het gas af te gaan. Netcongestie kan hierbij voor vertraging zorgen.

Er is ook een vraag gesteld over airco 's over het gebruik van de airco's in de gebouwen van de gemeente. Die kunnen aangepast worden. In het stadskantoor staan deze nu tussen de 19 en 25 graden wat binnen de Arbo technische voorschriften valt.

Hij vervolgt zijn beantwoording over het aantal geregistreerde energielabels bij woningcorporaties. In de samenwerkingsafspraken, gedeeld worden met de gemeenteraad, zijn ook afspraken opgenomen omtrent de enerergielabels waarbij de landelijke afspraken gevolgd worden. Bijvoorbeeld alle E, F en G labels moeten eruit in uiterlijk 2028. Het college zal ook beter monitoren welke labels de w woningcorporaties nu hebben. Dit zal via de voortgangsrapportage 'Energie van de stad' die in mei 2024 verwacht wordt, gerapporteerd worden.

Interruptie van de heer **Van Heuven** (PvdD).
Hij geeft aan dat zij vraag voornamelijk ging over de hoeveelheid geregistreerde energielabels ten opzichte van de andere G4 steden.

Antwoord van wethouder **De Vries**.
De wethouder zegt toe om dit uit te zoeken en mee te nemen in die voortgangsrapportage zodat er een volledig beeld ontstaat dat afgewogen kan worden tegen de samenwerkingsafspraken.

De wethouder vervolgt zijn beantwoording over de vragen die gesteld zijn door onder andere de PvdA, over de onafhankelijke schimmel expert. Ook Dit is onderdeel van de prestatieafspraken en de gemeenteraad wordt hier begin volgende week over geïnformeerd. De wethouder zegt alvast toe dat hij hiervoor het huurteam wil inzetten in combinatie met de handhavingsbevoegdheden van de gemeente en daarnaast zijn er nog gecertificeerde inspecteurs die hier ook voor ingezet zullen worden. In het eerste kwartaal van 2024 zou het college de gemeenteraad specifiek informeren over de aanpak 'Schimmel expert'.

Betaalbaar wonen In Utrecht is voor cruciale beroepen een knelpunt vindt de PvdA. De wethouder geeft aan dat dit terugkomt in onder andere de huisvestingverordening waarin staat dat mensen met cruciale beroepen voorrang krijgen op betaalbare woningen, wat onlangs is uitgebreid naar de middenhuur. Studentenwoningen zijn vaak onzelfstandig en vallen daarom niet onder de huisvestingverordening. Dit zal nader onderzocht moeten worden wat hierin de mogelijkheden zijn.

Interruptie van de heer **Van der Zweth** (PvdA).
Het ging om studenten en mensen net student af zijn, is het mogelijk om voor die groep het campus contract te verlengen? De wethouder gaf aan dat dat onderzocht moest worden, maar word er dan op teruggekomen met een inzicht wat wel en niet mogelijk of wenselijk is. Zo ja wanneer zou dat dan zijn.

Antwoord van wethouder **De Vries**.
De wethouder verwacht dat hier in de verzamelbrief van wonen die in het eerste kwartaal van 2024 verwacht wordt, op teruggekomen wordt.

Hij vervolgt zijn beantwoording en het volgende onderwerp is het opleggen van bestuurlijke boetes aan eigenaren van de schimmelwoningen. Deze zijn zowel particulier op te leggen als aan woningcorporaties, maar kan wel alleen gedaan worden op basis van meldingen. In het eerste kwartaal van 2024 zal hier op teruggekomen worden tijdens Het bespreken van de aanpak 'Schimmel expert.

De PvdA vroeg ook of de buurtaanpak structureel mee kan in de PC-cyclus. De wethouder kan dit inderdaad toezeggen. De buurt agenda 's zijn opgesteld en worden ook al uitgevoerd. Het college zal zich hierover ook verantwoorden In de reguliere planning en control documenten.

Volt had een vraag gesteld of de capaciteit van tijdelijk wonen omgezet kan worden naar permanent wonen. Het is belangrijk om op alle tredes de juiste capaciteit te houden, daarom wil de wethouder het laten zoals het nu is. De locaties waar nu tijdelijke woningen op gebouwd kunnen worden zijn niet dezelfde als die van de permanente woningen.

Op de vraag waarom het energieneutraal is en niet klimaatneutraal zegt de wethouder dat de gemeente op dit moment bezig is met verschillende pilots rondom CO2 en energiebesparing. Mocht dit lukken dan zou er eventueel op termijn gekeken kunnen worden naar materiaal gebonden en bouwgronden CO2.

Hij gaat verder met de vragen van Student&Starter waar het met name ging over het tekort van studentenwoningen en het uitstel van het IBB. Hier zijn ook schriftelijke vragen over gesteld, namelijk schriftelijke vraag 160 herontwikkeling IBB. Het college heeft hier onder andere vermeldt dat 2.000 extra woningen in de harde planning capaciteit moeten worden ontwikkeld en dan met name onzelfstandig studentenwoningen. Het is een stevige opgave waarbij de verwachting van het college is dat via het actieplan Studentenhuisvesting hier stevig op ingezet wordt.

Interruptie van mevrouw **Oudejans** (Student&Starter).
Ze geeft aan dat Student&Starter zich juist zorgen maakt over het stuk stevig inzetten aangezien er een aantal projecten bij de SSH vertraging oplopen en zij vragen zich af of die doelstelling gehaald gaat worden.

Antwoord van wethouder **De Vries**.
Dat klopt, maar tegelijkertijd zijn er bij de SSH ook nog verschillende kansen in relatie tot deze doelstelling. Als voorbeeld noemt de wethouder de studentenwoningen in Tuindorp waarbij er bij de laagbouw nog mogelijkheden zijn om te verdichten en extra woningen te bouwen.

Hij vervolgt zijn beantwoording met het RIGO onderzoek naar de doorstroming in woningen en vergrijzing. Er wordt In de breedte gekeken, vergrijzing is erin meegenomen.
Ouderen verhuizen inderdaad niet makkelijk. Hier zijn verschillende maatregelen voor die in de brief rondom de huisvestingverordening gestaan hebben. Bijvoorbeeld ouderen krijgen voorrang in de wijk. Ook in de samenwerkingsafspraken wordt ernaar gekeken bijvoorbeeld hoe er geholpen kan worden met de verhuizing. In het vierde kwartaal wordt de aanpak ‘Beter benutten van de bestaande woningvoorraad’ aan de gemeenteraad voorgelegd. Hier zal het ook in meegenomen worden.

De suggestie om de doorstroming van ouderen op te nemen als indicator, vindt de wethouder interessant, maar zal nader onderzocht moeten worden. De wethouder komt er op terug in de raadsbrief over de aanpak ‘Beter benutten van de bestaande woningvoorraad’

De indicator specifiek voor de lengte van de wachtlijst is niet veelzeggend. Daarom wordt deze niet meer gebruikt. Als je theoretisch alle woningen aan iedereen die 18 wordt, zou toewijzen dan verandert de wachtlijst. Als je alle woningen aan iedereen die 65 plus is zou toewijzen, dan kan de wachtlijst weer veel langer worden. De gemiddelde wachttijd zegt niks over de druk op het sociale segment, daarom is ervoor gekozen om te kijken naar de verhouding tussen actief woningzoekende en toewijzingen. De druk neemt af als het percentage toewijzingen stijgt en het aantal zoekende afneemt. Andersom neemt de druk toe.

In het kader van het voeren van gesprekken met de universiteit over het te kort aan studentenwoningen voor internationale studenten, geeft de wethouder aan dat de motie 211 ‘Iedere internationale student verdient een kamer’ nu uitgevoerd wordt. In die motie wordt ook aangegeven om in gesprek te gaan met de universiteit. In het vierde kwartaal zal hier terugkoppeling op gegeven worden.
De evaluatie met de SSH en de universiteit over Short Stay ten aanzien van de internationale studenten, wordt in het eerste kwartaal van 2024 met de gemeenteraad gedeeld

Interruptie van de heer **Van der Zweth** (PvdA).
Hij vraagt aan de wethouder of tijdens die gesprekken Aan de Universiteit wordt meegegeven om terughoudender te zijn met het aantrekken van internationale studenten als er een kamertekort is.

Antwoord van wethouder **De Vries**.
De motie wordt uitgevoerd zoals deze beschreven is en over dat punt wordt in de motie ook iets over vermeld. Hij geeft ook aan dat de universiteit dit al doet

De wethouder vervolgt zijn beantwoording en met de vragen van Denk over het transformeren van kantoorpanden naar woningen. De leegstand van kantoorpanden in Utrecht is onder de 4% waardoor er niet altijd voor gekozen wordt om hier woningen in te maken. Tegelijkertijd wanneer het college kansen ziet worden deze ook opgepakt.

Interruptie van de heer **Usta** (Denk).
Hij vraagt aan de wethouder om het percentage uit te drukken in getallen, zodat de gemeenteraad er een beter beeld bij heeft.

Antwoord van wethouder **De Vries**.
De wethouder heeft deze getallen niet paraat en geeft aan hierop terug te kunnen komen.

Interruptie van de heer **Usta** (Denk).
Waar en wanneer kunnen die verwacht worden?

Antwoord van wethouder **De Vries**.
Het wordt meegenomen In de verzamelbrief wonen waar de wethouder al eerder naar gerefereerd heeft.

Interruptie van de heer **Usta** (Denk).
Vallende andere gebouwen, zoals bijvoorbeeld schoolgebouwen, ook onder die 4%

Antwoord van wethouder **De Vries**.
Nee de 4% gaat specifiek over kantoorpanden. Bij het vastgoed van de gemeente, zoals oude schoolpanden, liggen soms kansen, maar ook daar is het niet makkelijk. De panden krijgen een pandvisie en vanuit daar wordt er gekeken wat de juiste invulling is voor het pand. Er zijn op dit moment een aantal panden die hiervoor in beeld zijn. Mocht dit zover zijn dan zal de wethouder de raad hierover informeren.

De wethouder vervolgt de beantwoording en gaat verder met de vragen van de CU. De wethouder is het eens met de oproep van de CU om geen kavel onbenut te laten en als gemeente vooral in te zetten op de groep die nu dakloos is.

Een andere vraag was hoe is de samenwerking met RO in dit kader. Bij gebiedsontwikkelingen wordt er gekeken naar tijdelijke en permanente woningbouw waarbij de inzet is als het kan permanent en als er mogelijkheden of kansen liggen tijdelijk en hierin wordt samengewerkt.
Op dit moment is het lastig om de business case rond te krijgen bij het bouwen van woningen.

Het verkleinen van de oppervlakte van woningen is geen doel op zich. Er wordt met name gekeken naar de prijs – kwaliteitverhouding als het gaat om nieuwbouwwoningen. Het is ook belangrijk om bij gebiedsontwikkeling te kijken naar het aantal woningen dat gebouwd wordt.

Optoppen is een onderdeel van de aanpak ‘Beter benutten van de bestaande woonvoorraad’. Hij geeft aan dat het om kleine aantallen gaat en het soms ook lastig is. Als er bijvoorbeeld nu 4 woonlagen zijn en daar komt een 5de bij, moet er ook een lift bij komen wat een grote investering is.

Verder gaf de CU een suggestie om een kostendeler-bonus in te voeren om woningedelen te stimuleren. De campagne ‘Geef tijdelijk thuis’ is net gestart om dit te stimuleren. Er zijn ook verschillende manieren om extra geld te ontvangen hiervoor. Bijvoorbeeld extra inkomsten uit de verhuur en er is belastingvrijstelling tot ongeveer € 5.800. De campagne wordt geëvalueerd en mocht het haalbaar zijn dan wordt het streefgetal hoger zoals toegezegd aan de heer Peters (D66).

Over de branduren van licht in de gebouwen zegt de wethouder dat het eraan ligt de gebruiker is en ligt de verantwoordelijkheid bij de huurder van het gebouw. De gebouwen die in het bezit zijn van de gemeente zijn bijna allemaal voorzien van sensoren en als die er nog niet zijn wordt er geprobeerd om dat mee te nemen tijdens de renovatie.

Interruptie van mevrouw **Alblas** (CU).
Wordt de huurder erop aangesproken als er onnodig licht blijft branden vraag zij aan de wethouder.

Antwoord van wethouder **De Vries.**
De huurders zijn actief over besparing aangeschreven tijdens de nacht van de nacht, dus dat is inderdaad op die manier gedaan.

Interruptie van mevrouw **Alblas** (CU).
Zij vraagt of de gemeente dit ook blijft doen.

Antwoord van wethouder **De Vries.**
Hij is een bereid om een brief te sturen in een breder kader bijvoorbeeld over de EML-maatregelen en het onderwerp over het aantal branduren er dan in mee te nemen.

De wethouder vervolgt zijn beantwoording en geeft antwoord op de vraag die eerder gesteld is door de PvdA over een huisartsenpraktijk in de wijk Kanaaleiland aan de Marco Pololaan. De wethouder moet hier nog induiken maar kan er wel alvast over zeggen dat de ontwikkelaar van de nieuwbouw momenteel het beheer heeft over de oude locatie. Er is door de ontwikkelaar aangegeven dat zij het pand, dat erg oud is, onderhouden, dat het nog niet op instorten staat en klachten kunnen altijd gemeld worden zodat ze opgepakt kunnen worden. Op dit moment is er een klacht over lekkage waaraan gewerkt wordt, maar lastig is om te verhelpen. De ontwikkelaar heeft een pand aangekocht om deze praktijk er tijdelijk in te huizen. De tandarts en de verloskundige maken hier gebruik van. De huisartsen hebben ervoor gekozen om ook tijdens de verbouwing, in de huidige locatie te blijven. Het bestemmingsplan voor de nieuwbouw wordt binnenkort voorgelegd aan de gemeenteraad.

Wethouder **De Vries** eindigt zijn betoog.

De **voorzitter** vraagt of er vragen gemist zijn.

Mevrouw **Oudejans** (Student&Starter) twijfelt of de vraag die eerder gevraagd is over inclusiviteit in gemeentelijke gebouwen, beantwoord is wat wel is toegezegd.

De **voorzitter** vraagt of zij dit wil uitzoeken en geeft in de tussentijd het woord aan mevrouw **Smit** (Volt). Zij heeft het antwoord gemist of de subsidie 'Samen verduurzamen' ook voor warmte of een combinatie van energiebesparing en warmte gebruikt kon worden.

Mevrouw **Oudejans** (Student&Starter) geeft aan dat het om de vraag ging, inclusieve faciliteiten in gemeentelijke gebouwen en daar het goede voorbeeld in geven.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder **Van Hooijdonk.**
Zij beantwoordt de vraag van Volt en geeft aan dat ze deze beantwoord heeft. De subsidie is bedoeld voor energiebesparing en warmte.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder **De Vries**.
Hij geeft aan dat de vraag van Student&Starter wordt meegenomen in de brief over het slotdebat.

De **voorzitter** geeft aan dat het na zes uur is en dat er formeel mee ingestemd moet worden of de vergadering doorloopt of geschorst wordt tot acht uur. Hij vraagt of iedereen het er mee eens is om het nu af te maken. Daar stemt iedereen mee in.

De **voorzitter** vraagt of er behoefte is aan een tweede termijn en dat is er. Hij sluit het eerste termijn af.

4. Tweede termijn

De **voorzitter** opent het tweede termijn en geeft het woord aan de heer **Te Hoonte** (VVD).

De heer **Te Hoonte** (VVD) vindt de antwoorden over het uitvoeringsprogramma van emissieloos vervoer niet helder omdat het hem niet duidelijk is wat de gemeente gaat volgen.
De Omgevingswet geeft mogelijkheden om lokale omgevingswaarden vast te stellen in een omgevingsplan wat een gemeenteraadsbevoegdheid is en daarna kunnen de uitvoeringsprogramma's opgesteld worden. Het lijkt er volgens hem op dat er nu wat dingen door elkaar lopen wat ook met de transitie van de Omgevingswet te maken heeft. Er is veel over de RO-procedures gesproken en weinig over de milieu procedures. Hij ziet graag dat er een aparte technische bijeenkomst van het college krijgen over bijvoorbeeld de consequenties voor alle verordeningen. Kan de wethouder dit toezeggen?

De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw **Heijne** (GroenLinks).

Zij geeft aan dat in de beantwoording kort gesproken is over Stop & Drop. Er zijn geen juridische mogelijkheden, maar misschien wel andere om het te stimuleren. Kan het bijvoorbeeld door een APV? Zij wil graag een reactie van de wethouder hierop.

De heer **Zwanenburg** neemt het woord en geeft aan dat GroenLinks misschien met een motie komt omtrent de afspraken die nu gemaakt zijn over de verkoop van sociale huurwoningen.

De voorzitter geeft het woord aan de heer **Van der Zweth** (PvdA).
Hij verzoekt nogmaals het college om de schimmelexpert snel naar de bekende adressen te sturen, het liefst dit kalenderjaar nog.

Zijn tweede punt is dat de PvdA signalen krijgt dat het echt niet goed gaat bij de huisartsenpraktijk en er wordt nu naar elkaar gewezen. Kan de wethouder dit onderzoeken?

De **voorzitter** vraagt of er verder nog vragen zijn. Die zijn er niet.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder **Oosters**.

Zij beantwoordt de vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) en is het eens met zijn voorstel voor een technische sessie en gaat dit organiseren.

Ze gaat verder met de vraag van de PvdD en geeft aan dat er veel praktische bezwaren zijn om het af te dwingen via een APV. Het college is wel bereid om dit te onderzoeken en zal de gemeenteraad in het tweede kwartaal van 2024 terugkoppeling geven.

Wethouder **Oosters** eindigt haar beantwoording.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder **De Vries.**

De wethouder beantwoord de vraag over de huisartsenpraktijk. Hij gaat hier onderzoek naar doen en zal dit terugkoppelen aan de gemeenteraad. Hij probeert dit in het vierde kwartaal van 2023 nog te doen.

Wethouder **De Vries** eindigt zijn beantwoording.

5. Toezeggingen en moties

De **voorzitter** vraagt of er fracties zijn die moties of amendementen willen aankondigen.

De PvdA denkt erover na om een motie indienen over het bestuurlijk beboeten van verhuurders van schimmelwoningen met een oproep erin om dit meer te gaan doen.

Volt wil waarschijnlijk een motie indienen over de Plant based treaty.

Student&Starter wil waarschijnlijk een motie indienen over de tegemoetkoming van oude koelkasten.

De **voorzitter** zegt dat de meeste toezeggingen zijn gedaan over toevoegingen bij bestaande brieven. Hij geeft aan dat dit wordt nagekeken in het verslag en de gemaakte toezeggingen op de toezeggingenlijst geplaatst worden.

De **voorzitter** sluit de vergadering.

Lijst toezeggingen EDVW dd 14 december 2023(inclusief voortgangsinformatie)

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
601	Gemeenteraad 07-12-2023 28. Afrondende besluitvorming na debat over Verbeteren aanpak illegaal grofvuil en bijplaatsingen bij ondergrondse afvalcontainers	M475 Wekelijks ophalen grofvuil	Circulaire Economie	30-09-2024		
595	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M452 Inhoudelijke onderzoeksvragen waar de klimaatvisie op in moet gaan	Energie en Klimaat	07-06-2024		
594	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M451 Bied een hoopvol perspectief voor de toekomst	Energie en Klimaat	07-06-2024		
593	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M449 Gemeentelijke desinvestering in fossiele bedrijven	Energie en Klimaat	07-06-2024		
592	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M447 Maak Klimaatdoelen meetbaar	Energie en Klimaat	07-06-2024		
591	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M445 Betrekken van ‘unusual suspects’ bij uitwerking van de klimaatvisie	Energie en Klimaat	07-06-2024		

590	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M444 Utrecht pioniert in onderzoek naar scope 3 emissies	Energie en Klimaat	07-06-2024		
579	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-11-2023 9. Aanpakken zwerfafval en bijplaatsingen ondergrondse afvalcontainers	In Q2 2024 volgt de jaarlijkse voortgangsbrief, met onder andere: - het bijplaatsen van papiercontainers op plaatsen waar nu nog géén papiercontainers staan, maar twee restafvalcontainers - gesprekken met winkels over toestemming om 'verrommelde' winkelwagens te mogen verwijderen - de evaluatie van de gemeente Amsterdam over het effect van containertuintjes op bijplaatsingen en de	Circulaire Economie	30-06-2024		

		groenbeleving - afstudeeropdracht over HU, HKU of MBO-studenten over 'nudging'-toepassingen om jongeren te bewegen afval op de juiste wijze weg te gooien				
556	Gemeenteraad 09-11-2023 5. Raadsvoorstel Programmabegroting 2024	M419 Ook in de P&C-cyclus sturen op klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen	Energie en Klimaat	09-05-2024		
553	Gemeenteraad 09-11-2023 5. Raadsvoorstel Programmabegroting 2024	M416 Ook eerlijke doorrekening bij afvalstoffenheffing	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024		
581	Gemeenteraad 02-11-2023 12. Raadsvoorstel Wijziging Verordening leegstand, verhogen boetebedragen bij overtreden van de meldplicht	Wethouder De Vries zal in Q2 2024 een brief naar de raad sturen aangaande de evaluatie van de leegstandaanpak.	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024		

559	Vragenuur 14-09-2023 MV.3. Stook niet bij stookalert! - Rachel Heijne (GroenLinks) mede namens Louise de Vries (PvdD), Veerle Smit (Volt), Stevie Nolten (BIJ1), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Kirsten Alblas (ChristenUnie) en Joachim Cornielje (PvdA)	Wethouder Oosters zal onderzoeken hoe bij een landelijk stookalert van het RIVM ook vanuit de gemeente een signaal kan worden afgegeven aan inwoners van de gemeente en komt daarop in Q4 terug bij de raad.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-12-2023	20231130 het is niet gelukt om hierover in november 2023 een brief naar de raad te sturen. In Q1 2024 wordt de raad geïnformeerd.	
518	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 07-09-2023 10. Makkelijker maken om warmtepompen te plaatsen	In Q2 2024 volgt een raadsbrief 'verkenning hoe te regelen onder de nieuwe wet'.	Energie en Klimaat	30-06-2024	231212: We verwachten de raad hier conform toezegging in Q2 2024 over te informeren.	
517	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 07-09-2023 10.	In Q4 2023 volgt een raadsbrief met alle communicatie inzake informeren van burgers etc.	Energie en Klimaat	31-12-2023	231107: We verwachten uw raad hier conform toezegging in Q4 2023 over te informeren.	

	Makkelijker maken om warmtepompen te plaatsen					
511	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Wethouder De Vries zal het gevraagde in motie 285 meenemen in samenhang met andere maatregelen. In Q4 wordt de raad geïnformeerd over het beter benutten van de bestaande woonvoorraad. Daarnaast komt het college in Q2 2024 met een woonzorgvisie, waarbij ook de regio wordt betrokken.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20231004: zowel het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad als de Woonzorgvisie zijn in voorbereiding. Het plan van aanpak is voorzien voor Q4 2023 en de Woonzorgvisie voor Q2 2024.	
473	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	M257 Studentenhuisvesting in de hele stad	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024	20231010 Terugkoppeling over de afhandeling van deze motie volgt via de jaarlijkse update over studentenhuisvesting in Q2 2024.	30-06-2024

469	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	M242 Maak gascompensatie relevanter	Energie en Klimaat	06-10-2023	231017: De raad is over de uitvoering van deze motie geïnformeerd via bijgevoegde raadsbrief (Afronding inkoop nieuw gasleveringscontract). 230807: De raad wordt in het najaar over de uitvoering van deze motie geïnformeerd.	11-10-2023
460	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	M217 Verzacht netcongestie met (waterstof)buffers	Energie en Klimaat	06-10-2023	230807: We verwachten de raad in 2024 nader over de uitvoering van deze toezegging te informeren.	
448	Gemeenteraad 22-06-2023 40. Raadsvoorstel Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030	M213 Gedegen onderzoek naar woonwensen student	Wonen en Volkshuisvesting	22-09-2023	20230925 Terugkoppeling over de afhandeling van deze motie volgt via de jaarlijkse update over studentenhuisvesting in Q2 2024.	30-06-2024
447	Gemeenteraad 22-06-2023 40. Raadsvoorstel Actieplan	M212 Voorkom dat studenten dakloos raken	Wonen en Volkshuisvesting	22-09-2023	20230925 Terugkoppeling over de afhandeling van deze motie volgt via de jaarlijkse update over	30-06-2024

	Studentenhuisvesting 2023-2030				studentenhuisvesting in Q2 2024.	
446	Gemeenteraad 22-06-2023 40. Raadsvoorstel Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030	M211 Iedere internationale student verdient een kans op een kamer!	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	231127 De gesprekken met de onderwijsinstellingen zijn opgestart, maar er is meer tijd nodig om tot afspraken te komen. We informeren de raad over de uitkomsten van deze gesprekken. Naar verwachting is dit in Q1 2024. 231010 Momenteel wordt gewerkt aan de uitvoering van deze motie. Het streven is om de raad hierover te informeren in Q4 2023.	31-03-2024
445	Gemeenteraad 22-06-2023 38. Raadsvoorstel Verordening Leegstand gemeente Utrecht	M208 Geen leegstand maar wonen boven winkels	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024	20231004: Het voornemen is om de raad in Q2 2024 te informeren over de uitkomsten van de verkenning naar het uitbreiden van de leegstandsaanpak wonen boven winkels, conform de motie.	30-06-2024

444	Gemeenteraad 22-06-2023 38. Raadsvoorstel Verordening Leegstand gemeente Utrecht	M206 Hogere boetes	Wonen en Volkshuisvesting	22-09-2023	20231114 Op 2 november 2023 heeft de raad het wijzigingsbesluit leegstandsverordening vastgesteld, waarmee de boetebedragen verhoogd zijn. Daarmee is uitvoering gegeven aan deze motie. 20230925 De raad heeft op 5 september 2023 een voorstel ontvangen voor het wijzigen van de leegstandsverordening n.a.v. M206 Hogere boetes.	02-11-2023
457	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 15-06-2023 4. Raadsbrief Rapportage Wonen in Utrecht	In Q4 2023 volgt een brief inzake peilen schema woonvisie.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20231214: Op 28 november 2023 heeft u de raadsbrief Aanpak opstellen beleidsnota Wonen ontvangen, waarin ook wordt ingegaan op de actualisatie van het peilenschema in de Woonvisie. 20231004: Deze raadsbrief is in voorbereiding en zal naar verwachting verschijnen in Q4 2023.	28-11-2023

411	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 13. Verduurzaming particuliere woningen én Verduurzaming van sociale woningen in niet-corporatiebezit	Eind Q3/begin Q4 2023 volgt een raadsbrief met een brede update.	Energie en Klimaat	30-09-2023	De raadsbrief volgt in het najaar.	
410	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 12. Raadsbrief Evaluatie Utrecht Standaard Toegankelijk en uitvoering project Toegankelijkheid	In Q4 2023 volgt een verzamelbrief (wethouder heeft meerdere toezeggingen gedaan, o.a. mensen aanschrijven toegankelijkheid, projectregistratie).	Vastgoed	31-12-2023	De raad is in de raadsbrief van 28 november 2023 hierover geïnformeerd.	28-11-2023
409	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 11. Raadsvoorstel Actieplan	Jaarlijkse voortgangsrapportage na MPR.	Wonen en Volkshuisvesting	01-09-2023	20231004: Het voornemen is om voortaan jaarlijks een update over studentenhuisvesting te sturen vlak na publicatie van	30-06-2024

	Studentenhuisvesting 2023-2030				het MPR. De eerstvolgende staat gepland voor Q2 2024.	
408	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 11. Raadsvoorstel Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030	In Q4 2023 volgt een raadsbrief inzake bestaande woningvoorraad.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20231004: Het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad is in voorbereiding en de raad zal hier naar verwachting in Q4 2023 over geïnformeerd worden.	31-12-2023
407	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 9. Raadsvoorstel Verordening Leegstand gemeente Utrecht	In Q4 2023 volgt een verzamelraadsbrief met verschillende maatregelen regie op volkshuisvesting. Deze volgt jaarlijks in Q4.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	231114 De raadsbrief is op 8 november 2023 naar de raad gestuurd en verschijnt jaarlijks in Q4. 20230925 Er wordt momenteel gewerkt aan deze raadsbrief. De brief is voorzien voor Q4 2023.	08-11-2023
406	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 7. Raadsvoorstel Zienswijze ontwerp Programmabegroting	in Q4 2023 volgt een raadsbrief inzake verdere ontwikkelingen en in Q1 2024 worden de directeuren van de diensten uitgenodigd.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-12-2023	20231129: het eerste deel van de toezegging (raadsbrief) is afgedaan met de raadsbrief 'Uitstel overdracht taken naar RUD' van 28 juni 2023.	

	2024 Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht					
421	Gemeenteraad 16-05-2023 19. Besluitvorming Huisvesting kwetsbare Utrechters	Wethouder De Vries zal in het vierde kwartaal van 2023 een raadsbrief sturen over het benutten van de bestaande woningvoorraad en in die brief een aantal acties en maatregelen met de raad delen.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20231004: Het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad is in voorbereiding en de raad zal hier naar verwachting in Q4 2023 over geïnformeerd worden.	31-12-2023
420	Gemeenteraad 16-05-2023 19. Besluitvorming Huisvesting kwetsbare Utrechters	Wethouder De Vries zal de raad in de driemaandelijkse update over de locaties informeren over het toewerken naar 4.000 woningen.	Wonen en Volkshuisvesting	16-08-2023	20231004: Op 26 september 2023 is de eerste kwartaalupdate verschenen. De volgende update staat gepland voor Q4 2023.	
419	Gemeenteraad 16-05-2023 19. Besluitvorming	Wethouder De Vries zal voor de zomer een keuze maken met betrekking tot	Wonen en Volkshuisvesting	16-08-2023	231004: U bent geïnformeerd over de laatste stand van zaken m.b.t. deze toezegging middels de	

	Huisvesting kwetsbare Utrechters	de 40-60-verdeling en de raad daarover informeren.			raadsbrief Realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment (26 september 2023).	
386	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-04-2023 12. Raadsbrief Tijdelijk wonen	Raadsbrief evaluatie tijdelijke herverdeling 60/40 (trede 5) volgt in Q4 2023.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	231004: U bent geïnformeerd over de laatste stand van zaken m.b.t. deze toezegging middels de raadsbrief Realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment (26 september 2023).	
385	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-04-2023 12. Raadsbrief Tijdelijk wonen	Raadsbrief plan van aanpak bestaande woningvoorraad volgt in Q4 2023.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20231004: Dit plan van aanpak is in voorbereiding en de raad zal hier naar verwachting in Q4 2023 over geïnformeerd worden.	31-12-2023
349	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-03-2023 10. Raadsbrief Verduurzaming	Wethouder De Vries zegt toe in Q4 2023 te komen met een verzamelbrief.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20230925 Er wordt momenteel gewerkt aan deze raadsbrief, die voorzien is voor Q4 2023.	31-12-2023

	particuliere woningen bij 'gespikkeld bezit' en SV 2022 nr. 226 Uitsluiten verduurzaming huurwoningen					
343	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 16-02-2023 8. Beantwoording SV 2022 nr. 154 vragen over Uitsterfbeleid Fossiele Tankstations Gevaar van afschalen tankstations met toename aantal auto's	Wethouder Oosters zegt toe dat in Q2 een visie uitfaseren tankstations inclusief waterstof en LPG volgt.	Milieu en Emissieloos Vervoer	30-06-2023	20231130 Al enige tijd wordt er gewerkt aan het Transitieplan Tankstations. Eerder is toegezegd dat u het Transitieplan Q4 2023 zou ontvangen, omdat er nog gesprekken met de markt gevoerd moesten worden over de inhoud van het plan. Bij de nadere uitwerking van het plan zijn we aangelopen tegen een aantal juridische complicaties rondom de exploitatie van hernieuwbare brandstoffen op door de gemeente verhuurde tankstationlocaties. Hierop wordt momenteel aanvullend juridisch advies	

					ingewonnen. Verwachting is dat dit advies begin 2024 gereed is waarna het stuk afgerond kan worden en u het eind Q1 2024 ontvangt. 20231019 update door wethouder Oosters in de commissie EDVW van 29 juni 2023, bij agendapunt 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: De visie is in basis gereed, maar het duurt iets langer omdat we de visie wel willen bespreken met de stationshouders. Het gaat tenslotte echt over hun toekomst. Dat kost meer tijd en is eind Q4 (2023) gereed, als de gesprekken goed verlopen.	
366	Vragenuur 09-02-2023 MV.4. De Week van de Circulaire Economie - Jantine Zwinkels (CDA) mede namens Maartje	Wethouder Schilderman zal in het derde kwartaal de raad een voorstel voor een nieuwe	Circulaire Economie	29-09-2023	Loopt conform planning LTA.	

	Vermeulen (GroenLinks) en Charlotte Passier (Volt)	visie op Utrecht Circulair uitbrengen.				
329	Gemeenteraad 02-02-2023 20. Debat Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn	Wethouder De Vries zal in Q3 een uitvoeringsplan voor de wijk- en buurtaanpak aan de raad voorleggen.	Wijk- en Buurtaanpak		20231102 toezegging wordt beantwoord met de nota Buurt- en wijkgericht werken die in het 3e kwartaal 2024 naar de raad wordt gestuurd	
288	Gemeenteraad 02-02-2023 20. Debat Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn	M17 Geld van de buurtagenda's gaat straks ook naar de buurtinitiatieven	Wijk- en Buurtaanpak	02-05-2023	20231101 Motie wordt beantwoord met het Raadsvoorstel besteding middelen wijk- en buurtaanpak 2024-2026 dat in het 4e kwartaal 2023 naar de raad wordt gestuurd.	
322	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 9. Raadsbrief Voortgang Overvecht-Noord aardgasvrij	Wethouder Van Hooijdonk zegt toe dat in Q1 2024 een raadsbrief inzake evaluatie geleerde lessen/lokale initiatieven volgt.	Energie en Klimaat	31-03-2024	230915: We verwachten de raad hier conform toezegging in het eerste kwartaal van 2024 over te kunnen informeren.	

321	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 8. Raadsbrief Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn	Wethouder De Vries zegt toe dat in Q3 2023 een verzamelbrief met o.a. verdeling middelen en wijkwethouders volgt.	Wijk- en Buurtaanpak	30-09-2023	20231102 Toezegging wordt beantwoord met het Raadsvoorstel besteding middelen wijk- en buurtaanpak 2024-2026 dat in het 4e kwartaal 2023 naar de raad wordt gestuurd.	
319	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 7. Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerp wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling AVU	Wethouder Schilderman zegt toe dat in Q4 2023 een raadsbrief inzake uitkomst evaluatie volgt.	Circulaire Economie	29-12-2023	20231130: De evaluatie van de aanbesteding de verduurzaming van de aanbesteding restafval van AVU heeft langer geduurd dan vooraf ingeschat. Deze wordt op dit moment afgerond en ambtelijk besproken. We verwachten u hierover te kunnen informeren in Q1 2024.	
318	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 7.	Wethouder Schilderman zegt toe dat in Q2 2023 een update raadsbrief met o.a. up circle	Circulaire Economie	30-06-2023	Gestreefd wordt om in Q2 2023 de raad een update te geven over de uitwerking van deze toezegging.	

	Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerp wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling AVU	center en samenwerkingsverband AVU volgt.				
303	Vragenuur 08-12-2022 MV.8. Zelf opladen elektrische auto op openbare parkeerplaats - Veerle Smit (Volt) mede namens Gertjan te Hoonte (VVD), Cees Bos (SBU), Mahmut Sungur (DENK), Anne Sasbrink (PvdD) en Yvonne Hessel (Utrecht Solidair)	Wethouder Oosters zal bekijken hoe de gemeente Soest inwoners faciliteert bij het opladen van hun elektrische auto op een openbare parkeerplaats vanuit hun woning en de raad daarvan een terugkoppeling geven in uiterlijk Q2 2023.	Milieu en Emissieloos Vervoer	30-06-2023	Gesprek met Soest is geweest en heeft niet geleid tot nieuwe inzichten die het college eerder ook eerder met de raad heeft gedeeld via de afhandeling van schriftelijke vragen (SV 2020-158). Aangezien het gesprek met Soest geen nieuwe inzichten gaf, volgt er geen brief aan de raad.	06-11-2023
302	Vragenuur 08-12-2022 MV.4. Zero Waste Cities - Joost Vasters (D66) mede namens Maarten van Heuven (PvdD), Ilse Raaijmakers (PvdA), Gertjan te Hoonte (VVD), Annemarijn	Wethouder Schilderman zal in de nieuwe visie ter vervanging van de visie 'Utrecht Circulair', die mogelijk al in 2023 beschikbaar wordt,	Circulaire Economie	23-06-2023	De visie 'Utrecht Circulair' zal eind 2023 aangeboden worden aan de raad. Deze toezegging zal dan worden meegenomen.	

	Oudejans (Student & Starter), Maartje Vermeulen (GroenLinks) en Kirsten Alblas (ChristenUnie)	de mogelijkheden en de wenselijkheid van de certificering 'zero waste cities' afwegen en aan de raad voorleggen				
229	Gemeenteraad 01-12-2022 26. Raadsvoorstel Versnelling realisatie tijdelijke woningbouw in 2023 voor Pagelaan Befu terrein en Wetering Zuid	M392 Tijdelijk wonen met kwaliteit	Wonen en Volkshuisvesting	01-03-2023	Per tijdelijk wonen project zullen we de raad meenemen in de kwaliteit van de tijdelijke woningen. Zoals toegezegd bij de raadsbehandeling van 16 mei zullen we de raad voortaan ieder kwartaal informeren over de stand van zaken, waarbij we dit onderwerp ook meenemen.	
263	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 17-11-2022 7. Raadsvoorstel Chw bestemmingsplan kookgasvrij Overvecht	In Q1 2023 volgt een raadsbrief inzake planning en evaluatie 'terug- en vooruitblik'	Energie en Klimaat	31-03-2023	231212: De raad is op 21 november 2023 middels gerelateerde raadsbrief geïnformeerd over de voortgang van deze toezegging. 230915: De raad wordt in het najaar over de voortgang van deze toezegging geïnformeerd.	

					230807: De raadsbrief over kookgasvrij volgt na de zomer.	
276	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder De Vries zal, nadat de consequenties van de vraag over Buurtstroom op gemeentelijke daken in beeld zijn gebracht, daar in het eerste kwartaal bij de raad op terugkomen, bij het Plan van aanpak herijking energie, transitie gemeentelijk vastgoed.	Vastgoed	31-03-2023	In Q1 2024 wordt de raad geïnformeerd over het vervolg over de verduurzamingsagenda vastgoed.	
275	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder De Vries zal het gestelde in motie 340 over het aanbod van alternatieve koopconstructies meenemen in de	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2023	14122023 De raad is geïnformeerd over de afhandeling van deze toezegging via de Raadsbrief Uitvoering maatregelen wonen 2024-2025 die op 8 november	08-11-2023

		uitwerking van het Fonds betaalbare koopwoningen, die in het tweede kwartaal van 2023 aan de raad zal worden voorgelegd.			2023 naar de raad gestuurd is. 20230925 Motie 340 over het aanbod van alternatieve koopconstructies zullen we meenemen in de verdere uitwerking van het Actieplan betaalbare koop. In Q4 volgt een raadsbrief waarmee we u informeren over het vervolgproces rondom betaalbare koop.	
274	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder De Vries zal volgend jaar met een doorstromingsplan komen om jongeren meer kansen te bieden op de Utrechtse woningmarkt.	Wonen en Volkshuisvesting	29-12-2023	In Q4 2023 volgt een plan van aanpak voor het optimaliseren van de bestaande woningvoorraad. Doorstroming zal daarin ook een belangrijk onderdeel zijn.	31-12-2023
209	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	M327 Kringloop studenten	Circulaire Economie	10-02-2023	Gestreefd wordt om in Q2 2023 de raad een update te geven over de uitwerking van de motie.	

204	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	M315 GFT-inzameling in de gehele gemeente	Circulaire Economie	31-03-2023	20231130: De voorbereidingen voor de aanbesteding van GFE cocons is gestart. We hebben meer tijd nodig om voldoende informatie te verzamelen om u te informeren over de voortgang op het GFT-dossier. We streven naar versturen van een raadsbrief in januari 2024. 20230620: De raad is hierover op 20 juni 2023 geïnformeerd met de Raadsbrief Voortgang Gemeentebrede inzameling Gft. Hierin is toegezegd om in het najaar van 2023 nader terug te komen op de voorbereiding van inzameling door middel van Cocons.	
202	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	M340 Verken aanbod van alternatieve koopconstructies zoals huurkoop	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2023	20231114 De raad is geïnformeerd over de afhandeling van deze toezegging via de Raadsbrief Uitvoering	08-11-2023

					maatregelen wonen 2024-2025 die op 8 november 2023 naar de raad gestuurd is. 20230925 Deze motie zullen we meenemen in de verdere uitwerking van het Actieplan betaalbare koop. In Q4 volgt een raadsbrief waarmee we u informeren over het vervolgproces rondom betaalbare koop.	
231	Commissie Ruimtelijke Ordening en Grondzaken 03-11-2022 11. Raadsvoorstel Versnelling realisatie tijdelijke woningbouw in 2023 voor Pagelaan, Befu terrein en Wetering Zuid	In Q1 2023 volgt een raadsvoorstel inzake kwaliteit woningen.	Wonen en Volkshuisvesting	31-03-2023	Per tijdelijk wonen project zullen we de raad meenemen in de kwaliteit van de tijdelijke woningen. Zoals toegezegd bij de raadsbehandeling van 16 mei zullen we de raad voortaan ieder kwartaal informeren over de stand van zaken, waarbij we dit onderwerp ook meenemen.	
245	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	Wethouder De Vries zegt toe dat in Q2 een raadsbrief onderzoek	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2023	Zodra de resultaten van het onderzoek over uitbreiding van de opkoopbescherming bekend zijn, zullen wij u	31-12-2023

	20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	uitbreiding opkoopbescherming volgt.			daarover informeren. Naar verwachting is dit in Q4 2023, zoals vermeld in de raadsbrief Indexering opkoopbescherming en onderzoek verhoging prijsgrens (21 juni 2023).	
243	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Streefland zegt toe dat het college in Q1 2023 meer inzichtelijkheid en sturingsmogelijkheden zal bieden bij de wijkaanpak.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-03-2023		
242	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Oosters zegt toe dat het college in de jaarstukken zal ingaan waar de gemeente staat ten opzichte van de nieuwe WHO-advieswaarde van 2021.	Milieu en Emissieloos Vervoer	30-12-2022	20231129: in de Raadsbrief Uitbreiding Ontwerp-beleidsnota Luchtkwaliteit van 22 november 2023 is aangegeven dat de beleidsnota minimaal een half jaar later kan worden aangeboden. Er is een nieuwe visie luchtkwaliteit in de maak in afstemming met	

					de klimaatvisie. Planning q4 2023.	
241	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Oosters zegt toe dat de raad in Q1 2023 de Nota Externe veiligheid en het raadsvoorstel Nota Geluid en Trillingen zal ontvangen.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-03-2023	20231106: zie afdoening toezegging 248. Planning is Q1 2023	27-10-2023
197	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 06-10-2022 7. Raadsbrief Aanpak koopkracht- en energiecrisis	Wethouder De Vries zegt toe dat in Q1 2023 een raadsbrief volgt inzake meldpunt particuliere verhuur.	Energie en Klimaat	31-03-2023	230915: De uitwerking van deze raadsbrief vergt iets meer tijd. Wij streven ernaar om de brief in het najaar aan uw raad te versturen.	
525	Gemeenteraad 15-09-2022 13. Rekenkameronderzoek: 'Onbegonnen werk - Een onderzoek naar de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed in Utrecht'	Motie 229 2022	Vastgoed	15-09-2023	In Q1 2024 wordt de raad geïnformeerd over het vervolg over de verduurzamingsagenda vastgoed.	

156	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-06-2022 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022	Sociaal besparingsoffensief (doelen klimaatvisie) volgt in Q4 2022 en bij 1e herziening programma in Q2 2023.	Energie en Klimaat	30-12-2022	230915: De uitwerking van deze raadsbrief vergt iets meer tijd en zal in het najaar aan de raad verstuurd worden.	
155	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-06-2022 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022	In Q4 2022 volgt een raadsbrief inzake uitkomst juridisch onderzoek zon op dak.	Energie en Klimaat	30-12-2022	231107: Uw raad wordt hier uiterlijk begin Q1 2024 over geïnformeerd. Vertraging wegens capaciteitsgebrek. Volgt na de zomer. Vertraging vanwege ambtelijke capaciteit.	
149	Vragenuur 02-06-2022 MV.3. Wat is waar over dieselgeruchten 20 nieuwe kraantrechtercombinaties? - Nando Temming (Stadsbelang Utrecht),	Wethouder Voortman zal de raad uiterlijk in het derde kwartaal van 2022 per raadsbrief informeren over de keuze voor kraantrechtercombin	Circulaire Economie	30-09-2022	20230906: We informeren u uiterlijk in het vierde kwartaal van 2023 over de wijze waarop we toewerken naar zero-emissie inzamelvoertuigen. Daarbij zullen we u ook informeren over de (eerdere) keuze voor	

	mede namens Cees Bos (Stadsbelang Utrecht)	aties met een brandstofmotor voor het legen van afvalcontainers in plaats van (volledig) elektrische exemplaren in de recente aanbesteding. In de brief neemt zij tevens de specificaties van de aanbesteding en een voertuigenvergelijk met de gekozen en elektrische exemplaren op.			kraantrechtercombinaties met een brandstofmotor. 20230701: We verwachten de raad hier in het eerste kwartaal 2023 over te informeren.	
125	Gemeenteraad 10-03-2022 29. Raadsvoorstel Wijziging voorwaarden middenhuur	M109 Meer toegang tot middenhuur	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2024	20231004: Deze motie wordt meegenomen in de actualisatie van het Actieplan middenhuur. Deze aanpassing volgt naar verwachting in Q2 2024, maar dit is afhankelijk van de lokale ontwikkelingen rondom de wet betaalbare huur.	30-06-2024

131	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 10-02-2022 12. Raadsbrief Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector	In de kadernota vastgoed komt de wethouder terug op tarieven muziekdocenten met onderzoeksvragen zoals gesteld door D66.	Vastgoed	31-05-2022	Op dit moment worden de mogelijkheden onderzocht voor een maatschappelijk tarief voor muziekdocenten wanneer zij gebruik maken van bijvoorbeeld buurthuizen. Zodra we hierover duidelijkheid hebben, zullen we hierover nader informeren.	
118	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-01-2022 7. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid Kadernota RUD Utrecht 2023	De raad ontvangt 3e kwartaal 2022 een brief met reflectie op de taken van de RUD na invoering omgevingswet en de taakverdeling tussen gemeente en RUD. (termijn op voorwaarde van inwerkingstelling omgevingswet per 1 juli 2022)	Milieu en Emissieloos Vervoer	30-09-2022		
103	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid,	De raad ontvangt in Q1 2022 informatie over de verdere	Wonen en Volkshuisve sting	31-03-2022	141223 Op 29 november 2023 heeft u de raadsbrief Betaalbaar wonen en inzet	29-11-2023

	Vastgoed en Wonen 09-12-2021 6. Raadsvoorstel Actieplan betaalbare koopwoningen	uitwerking van maatregelen uit het actieplan betaalbare koopwoningen voor de iets langere termijn (waaronder het fonds en erfpacht, alsmede informatie over de pilot koopcoöperaties.			fonds betaalbare koop ontvangen, waarmee u bent geïnformeerd over de verdere uitwerking m.b.t. betaalbare koop en wooncoöperaties. 250923 In Q4 volgt een raadsbrief waarmee de raad wordt geïnformeerd over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de maatregelen uit het actieplan betaalbare koop.	
86	Gemeenteraad 11-11-2021 3. Programmabegroting 2022	M346 Als een 'lichie'	Vastgoed	11-11-2021	In 2022 en 2023 is het helaas nog niet mogelijk de lantaarn van binnenuit te verlichten in verband met een ingepakt carillon en de omringende steiger. Bij het gereedkomen van de restauratie medio 2024 is de steiger verdwenen. Naar verwachting zal vanaf medio 2024 het dus weer mogelijk zijn om de lantaarn te verlichten.	

58	Gemeenteraad 15-07-2021 18. Raadsvoorstel Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed	M290 Divers leegstandsbeheer	Vastgoed	30-06-2022	Dit wordt meegenomen in de vernieuwde Beleidsnota Vastgoed. Deze beleidsnota wordt in het najaar 2024 aan uw raad voor gelegd. De planning is gewijzigd omdat deze nota wordt ingepast in de nieuwe besturingscyclus van de gemeente.	
57	Gemeenteraad 15-07-2021 18. Raadsvoorstel Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed	M289 Community right to bid	Vastgoed	30-06-2022	Dit wordt meegenomen in de vernieuwde Beleidsnota Vastgoed. Deze beleidsnota wordt in het najaar 2024 aan uw raad voor gelegd. De planning is gewijzigd omdat deze nota wordt ingepast in de nieuwe besturingscyclus van de gemeente.	
34	Gemeenteraad 17-12-2020 3. Ingekomen stukken	Raadsbrief Voortgang Overvecht-Noord aardgasvrij. De in de brief genoemde toezegging wordt toegevoegd aan toezegging 20/T336	Energie en Klimaat	30-09-2020	Aanbieding van het raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord staat gepland voor het eerste kwartaal van 2024, zie gerelateerde raadsbrief.	

		in de lijst van toezeggingen: De raad ontvangt eind 2021 het wijkuitvoeringsplan voor de energietransitie in Overvecht-Noord.				
33	Gemeenteraad 17-12-2020 3. Ingekomen stukken	Raadsbrief Toelichting 3,75 miljoen voor Overvecht-Noord. De raad ontvangt in het 3e kwartaal 2021 de uitkomsten van deelonderzoeken om tot een sluitende businesscase te komen voor diverse alternatieve warmteoplossingen in Overvecht-Noord.	Energie en Klimaat	30-09-2022	231107: We streven ernaar om de kaders voor een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor te leggen, samen met het startdocument dat in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten wordt opgesteld. Zie voor meer informatie de gerelateerde raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord aardgasvrij. Aanbieding van het raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord staat	

					gepland voor het eerste kwartaal van 2024.	
29	Gemeenteraad 05-11-2020 11. Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	M332 Maak Utrecht Circulair concreet en controleerbaar	Circulaire Economie	29-12-2023	Dit zal worden meegenomen bij de 'beleidsnota Utrecht Circulair 2030'. Gestreefd wordt dat dit raadsvoorstel begin 2024 ter besluitvorming aan de raad zal worden voorgelegd.	
21	Gemeenteraad 17-09-2020 3. Ingekomen stukken	Het Wijkuitvoeringsplan (WUP) voor Overvecht Noord zal in concept en op hoofdlijnen naar verwachting eind 2021 gereed zijn.	Energie en Klimaat	30-09-2022	231107: We streven ernaar om de kaders voor een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor te leggen, samen met het startdocument dat in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten wordt opgesteld. Zie voor meer informatie de gerelateerde	

					raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord aardgasvrij. Aanbieding van het raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord staat gepland voor het eerste kwartaal van 2024, zie gerelateerde raadsbrief.	
8	Gemeenteraad 21-11-2019 3. Ingekomen stukken	In december 2020 raadsvoorstel over de mogelijke besluitvormingstrajecten bij aardgasvrij maken van Overvecht-Noord, met specifieke rollen en taken van de raad daarin.	Energie en Klimaat	30-09-2022	231107: We streven ernaar om de kaders voor een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor te leggen, samen met het startdocument dat in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten wordt opgesteld. Zie voor meer informatie de gerelateerde raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord aardgasvrij. 230807: Aanbieding van het	

					raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord staat gepland voor het eerste kwartaal van 2024, zie de raadsbrief over de warmtetransitie. Het Programma Overvecht-Noord aardgasvrij volgt in Q4 2023, zie raadsbrief Voortgang Overvecht-Noord aardgasvrij van 13-12-2022.	

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3811
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	7
Titel	Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid ontwerp Kadernota 2025 Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht
ID	4018
Behandelend ambtenaar	Wouter Bulthuis/Stefanos Manetas
Telefoon	0655498108/0302867031
E-mail	s.manetas@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	
Beleidsveld	
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	21 december 2023

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Zienswijzemogelijkheid ontwerp Kadernota 2025 Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht

Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Organisatieonderdeel	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Opsteller	Wouter Bulthuis
Kenmerk	11918884
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Nee (Referendumverordening Utrecht, artikel 1:2 lid 2 onder i)
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Bijgevoegde reactiebrief aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) vast te stellen, waarin de raad aangeeft dat zij:
   a) in kan stemmen met de beleidsmatige uitgangspunten van de Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht.
   b) vooruitlopend op de behandeling van de begroting 2025 de uitwerking van een scenario, waarin de uitvoering van de primaire taken wordt afgeschaald om de kosten te laten dalen, bespreekbaar vindt met het verzoek aan de RUD dit breder te trekken dan alleen de primaire taken

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) heeft de gemeenteraad een ontwerp Kadernota 2025 toegezonden. De gemeenteraad wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze kenbaar te maken ten aanzien van de Kadernota 2025. Met voorliggende zienswijzebrief maakt de raad van die mogelijkheid gebruik en geeft aan in te kunnen stemmen met de beleidsmatige uitgangspunten van de ontwerp Kadernota 2025. Daarnaast wordt met een suggestie gereageerd op de vraag van de RUD over de uitwerking van een scenario waarin de uitvoering van de primaire taken wordt afgeschaald om de kosten te laten dalen.

Context

Aanleiding

Op 21 november 2023 heeft de RUD Utrecht een brief gestuurd naar de gemeenteraad van Utrecht. In de brief wordt de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om uiterlijk dinsdag 30 januari 2024 een zienswijze kenbaar te maken ten aanzien van de ontwerp Kadernota 2025.

Toelichting Ontwerp Kadernota 2025

De Kadernota 2025 geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële kaders voor 2025. Vanwege de beoogde vorming van één omgevingsdienst voor heel Utrecht per 1 januari 2026 is de Kadernota 2025 een beleidsluwe kadernota. Er wordt voortgeborduurd op de ontwikkelrichting en ambitie voor 2030 zoals deze in de eerder vastgestelde Kadernota 2023 en 2024 is neergelegd.

De RUD vraagt alleen om een reactie op de beleidsmatige uitgangspunten en niet op de financiële uitwerking, daar gemeenten en provincie daarvoor nog apart in de gelegenheid worden gesteld bij de Ontwerp Begroting 2025. De financiële toelichting is voor nu ook te beperkt om een zienswijze op te kunnen baseren.

In de begeleidende brief bij de ontwerp Kadernota 2025 stelt de RUD de vraag of de raad vooruitlopend op de behandeling van de begroting 2025 wil aangeven of de gemeente de uitwerking van een scenario, waarin de uitvoering van de primaire taken (zijnde toezicht, handhaving en vergunningverlening) wordt afgeschaald om de kosten te laten dalen, bespreekbaar vindt.

Juridische context

De grondslag voor het bieden van de gelegenheid aan de raad om een zienswijze in te dienen is artikel 59 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen en artikel 33 en 34 van de Gemeenschappelijke regeling RUD.

Beslistermijn

*D*e gemeenteraad heeft tot uiterlijk dinsdag 30 januari 2024 om een zienswijze in te dienen.

Beoogd effect

Het bestuur van de RUD neemt de zienswijzen van de gemeente Utrecht mee bij het vaststellen van de Ontwerp Kadernota 2025.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening

Niet van toepassing.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Bijgevoegde reactiebrief aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) vast te stellen, waarin de raad aangeeft dat zij: a) in kan stemmen met de beleidsmatige uitgangspunten van de Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht. b) vooruitlopend op de behandeling van de begroting 2025 de uitwerking van een scenario, waarin de uitvoering van de primaire taken wordt afgeschaald om de kosten te laten dalen, bespreekbaar vindt met het verzoek aan de RUD dit breder te trekken dan alleen de primaire taken.

Argumenten	
1.1	De Kadernota 2025 is een beleidsluwe kadernota, waarin wordt voortgeborduurd op de ontwikkelrichting en ambitie voor 2030 zoals deze in de eerder vastgestelde Kadernota 2023 en 2024 is neergelegd.
	Vanwege de beoogde vorming van één omgevingsdienst voor heel Utrecht per 1 januari 2026 (fusie RUD/ODRU) is de Kadernota 2025 een beleidsluwe kadernota. De RUD vraagt in deze zienswijzeprocedure uitsluitend een reactie op de beleidsmatige uitgangspunten en niet op de financiële uitwerking. Die gelegenheid wordt geboden bij de behandeling van de Ontwerp Begroting 2025.
1.2	De RUD kan zich naast het dalen van de kosten voor primaire taken, ook richten op scenario's voor het dalen en niet verder op laten lopen van overige kosten.
	De RUD geeft aan dat het laten dalen van de kosten alleen mogelijk is door in te grijpen in de huidige uitvoering van de primaire taken. Zij legt met het overleggen van scenario's een keuze voor aan de opdrachtgevers en geeft daarbij inzicht in de mogelijke consequenties. Het is van belang dat daarbij breder gekeken wordt dan alleen de primaire taken.

Financiën
De kadernota 2025 kent naast indexaties op zich geen financiële consequenties. De financiële paragraaf komt apart terug in de begroting 2025 met een aparte zienswijzemogelijkheid.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel. De stukken zijn conform de instructie in de aanbiedingsbrief ter inzage gelegd per 5 december 2023.

Communicatie
Er is geen aanvullende communicatie voorzien.

Niet-Referendabel
Dit raadsvoorstel is niet referendabel omdat het een raadsvoorstel betreft over stukken van een gemeenschappelijke regeling (artikel 1:2 lid 2 onder i van de verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Reactiebrief

Bijlagen informatief
- Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht.
- Begeleidende brief zienswijze deelnemers ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht

Gemeenteraad
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Dagelijks bestuur RUD Utrecht
T.a.v. de heer G. Spelt
Archimedeslaan 6
3584 BA UTRECHT

Behandeld door	W.A.Bulthuis	**Datum**	volgt
Doorkiesnummer	06-55498108	**Ons kenmerk**	1918884
E-mail	w.bulthuis@utrecht.nl	**Onderwerp**	Reactie zienswijze en scenario Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht
Uw briefnummer	1187789		
Uw zaakkenmerk	Z/23/1110013	**Verzonden**	volg
Uw brief van	21 november 2023	Bij antwoord datum, zaaknummer en onderwerp vermelden	

Geachte heer Spelt,

Dank voor het toezenden van de Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht. In uw brief van 21 november 2023 verzoekt u ons, op grond van artikel 59 van de Wet Gemeenschappelijke Regeling, een eventuele zienswijze uiterlijk dinsdag 30 januari 2024 in te dienen zodat het Algemeen Bestuur de Ontwerp Kadernota 2025 ter vaststelling kan behandelen in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de RUD Utrecht van 28 maart 2024.

U vraagt ons in uw begeleidende brief bij de ontwerp Kadernota te reageren op de beleidsmatige uitgangspunten en niet op de financiële uitwerking, daar wij die gelegenheid krijgen bij de Ontwerp Begroting 2025.

De Kadernota 2025 geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële kaders voor 2025. Vanwege de beoogde vorming van één omgevingsdienst voor heel Utrecht per 1 januari 2026 is de Kadernota 2025 een beleidsluwe kadernota. Ten aanzien van de beleidsmatige uitgangspunten kunnen wij instemmen met de voorliggende Ontwerpkadernota 2025.

In de aanbiedingsbrief bij de ontwerp Kadernota 2025 vraagt u ons aan te geven of wij een scenario om kosten van primaire taken niet verder te laten stijgen of zelfs te laten dalen bespreekbaar vinden.

Daar ook de gemeente Utrecht te maken heeft met tegenvallende inkomsten vanuit het Rijk en oplopende structurele tekorten op haar begroting, vinden wij het wenselijk om door middel van scenario's inzicht te geven in de consequenties van keuzes om stijging van kosten te beperken dan wel kosten te laten dalen. Wij vragen u daarbij wel om meerdere scenario’s uit te werken anders dan enkel een scenario welke alleen de uitvoering van primaire taken betreft. Daarbij gaan wij er vanuit dat u ons op basis van een goede risico-inventarisatie in de gelegenheid stelt om tot een weloverwogen keuze te kunnen komen.

Graag willen wij nog wel benadrukken dat wij het werk van de RUD waarderen en niet de intentie hebben de kwaliteit van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving ter discussie te stellen.

Datum Volgt
Ons zaaknummer 1918884

Hoogachtend,
Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,
Merel van Hall

de voorzitter,
Sharon A.M. Dijksma

Ontwerp Kadernota 2025

Algemeen Bestuur d.d. 16 november 2023

RUD Utrecht
Postbus 85242
3508 AE Utrecht

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

1 Inleiding 4

2 Ambities en voortgang 5

2.1. Ambitie en voortgang: expertisecentrum 5

2.2. Ambitie en voortgang: partner bij de energietransitie 6

3 Speerpunten voor 2025 7

3.1. Eén robuuste omgevingsdienst van de toekomst voor de gehele provincie Utrecht 7

3.2. Inspelen op landelijke ontwikkelingen 8

3.3. De integrale implementatie van de Omgevingswet 8

4 Ontwikkelingen deelnemersbijdrage en bedrijfsvoering 10

4.1. Bedrijfsvoering 10

4.2. Financieringsmodel 11

4.3. Financiële vertaling ontwikkelingen 12

4.4. Ontwikkeling van de bijdrage 13

Voorwoord

Beste lezers,

Voor u ligt de Kadernota 2025 voor de RUD Utrecht. Het jaar 2025 kan zomaar een bijzonder jaar worden, want dit is waarschijnlijk het laatste jaar dat de RUD Utrecht in zijn huidige vorm bestaat.

Reeds enkele jaren zijn we in de provincie Utrecht met elkaar in gesprek over de grote uitdagingen die er op allerlei terreinen spelen. Of het nu gaat over de woningbouw, stikstof, energietransitie of andere milieu gerelateerde thema's, de omgevingsdienst (van de toekomst) speelt hier een belangrijke rol in.

Daarnaast is er ook op landelijk niveau steeds meer aandacht voor de rol van de omgevingsdiensten en dan met name over kwaliteit en robuustheid.

Voor de provincie Utrecht is opschaling een steeds logischere stap, waarbij de twee huidige omgevingsdiensten op gaan in een nieuw te vormen dienst vanaf 2026. Ik zet mij hier graag volledig voor in!

Dit gezegd hebbende betekent dat 2025 voornamelijk een overgangsjaar is waarbij de uitvoerende werkzaamheden op een goed niveau moeten worden uitgevoerd, maar de RUD Utrecht zich daarnaast voornamelijk zal moeten richten op de nieuwe dienst per januari 2026. De overgang moet zo geruisloos mogelijk plaatsvinden, waarbij de sterktes van de ODRU en de RUD Utrecht worden ingebracht.

Deze kadernota is dus beleidsluw. We zullen u meenemen in wat we in 2023 en 2024 als ambitie hebben geformuleerd en waar we in 2024 verwachten te staan. Dit zullen wij koppelen aan welke voortgang we nog in 2025 willen boeken. Deze laatste zal altijd in het teken staan en nauw verband houden met de verwachte situatie vanaf 2026.

Hugo Jungen

1 Inleiding

In deze kadernota voor 2025 beschrijven we de plannen en ambities van de RUD Utrecht voor dat jaar en hoe deze zich vertalen in de begroting. Het is een beleidsluwe kadernota, waarin we geen nieuwe inhoudelijke voorstellen voorleggen. We zullen in 2025 vooral doorgaan op de ingeslagen weg, zoals vastgelegd in de kadernota's voor 2023 en 2024. Dit betekent dat we verder zullen werken aan het verwezenlijken van de ambitie:

De RUD Utrecht is het expertisecentrum voor de fysieke leefomgeving

en partner bij de energietransitie.

De ontwikkelingen om deze ambitie waar te maken, nemen meerdere jaren in beslag. Daarom kiezen we ervoor om voort te bouwen op de basis die we hiervoor de afgelopen jaren hebben gelegd.

Bovendien is het op het moment van schrijven - najaar 2023 - de verwachting dat 2025 het laatste jaar zal zijn dat de RUD Utrecht en de twaalf deelnemers in een eigen gemeenschappelijke regeling samenwerken aan een schone, veilige leefomgeving en duurzame oplossingen. Naar verwachting is er vanaf 2026 één nieuwe omgevingsdienst in de provincie Utrecht waar de RUD Utrecht en de ODRU in opgaan. Dit betekent dat we als RUD Utrecht geen ingrijpende nieuwe beleidskeuzes meer zullen maken die mogelijk van invloed zijn op de vorming van de nieuwe omgevingsdienst. We zullen ons in 2025 naast de uitvoering van dienstverleningsovereenkomsten met opdrachtgevers en de verdere invulling van onze ambities, vooral richten op de vorming van een nieuwe omgevingsdienst.

Dit betekent dat de focus in 2025 zal liggen op:

1. De vorming van één nieuwe omgevingsdienst in de provincie Utrecht
2. Inspelen op landelijke ontwikkelingen
3. De integrale implementatie van de Omgevingswet

In hoofdstuk 3 worden deze thema's verder uitgewerkt en toegelicht. Voorafgaand aan dit hoofdstuk, komen we terug op de ambities die zijn vastgelegd in de kadernota's voor 2023 en 2024. Hierbij geven we aan welke stappen er intussen zijn gezet om deze ambities waar te maken.

Na deze inhoudelijke hoofdstukken, volgt de vooruitblik op 2025. We sluiten af met de financiële consequenties van de gemaakte keuzes.

2 Ambities en voortgang

In dit hoofdstuk staan we stil bij de ambities die in de beleidsrijke kadernota's voor 2023 en 2024 zijn geformuleerd. Deze ambities hadden veelal een horizon van 2030. In 2025 zijn we daarom al even onderweg, maar er waren ook nog een stevig aantal jaren te gaan. Met de verwachting dat de RUD Utrecht en de ODRU vanaf 2026 één nieuwe dienst gaan vormen zal in 2025 hiermee expliciet rekening worden gehouden in de te zetten stappen. In de volgende paragrafen zal derhalve worden teruggeblikt en aangegeven worden welke stappen reeds zijn gezet.

2.1. Ambitie en voortgang: expertisecentrum

De RUD Utrecht als expertisecentrum verbindt en levert kennis, betrouwbare data en, integrale adviezen (strategisch, tactisch en operationeel rekening houdend met technische-, juridische- en omgevingsaspecten) om deelnemers te ondersteunen bij de besluitvorming en het opstellen van beleid en regelgeving. Daarnaast worden kennis en data ingezet voor de efficiënte uitvoering van de VTH-taken gericht op een gezonde en veilige leefomgeving. Zo kunnen gegevens over (de impact van) overtredingen helpen bij het maken van handhaafbaar beleid en om de beschikbare handhavingscapaciteit gericht in te zetten. Kennisontwikkeling bij de RUD Utrecht levert bovendien voordeel voor alle deelnemers op. Wat we bijleren door bijvoorbeeld omgevingswetproof geluidsbeleid voor één gemeente te maken, is beschikbaar voor alle gemeenten.

Naast technisch advies over individuele milieuaspecten, ontwikkelt de RUD Utrecht zich ook als integraal adviseur. Bijvoorbeeld door advies over alle milieuthema's bij een omgevingsvisie, of door de inzet van ROM (ruimtelijke ontwikkeling en milieu)-adviseurs. Dit betekent helemaal vooraan in de planvorming of bij ruimtelijke ontwikkelingen meedenken. ROM-advies gaat verder dan de vraag 'voldoet dit wel of niet aan de regelgeving', maar gaat ook over kansen voor bijvoorbeeld natuurinclusief bouwen.

Ook op het gebied van data en geo-informatie groeit de RUD Utrecht door. Zo hebben we de gegevens van veehouderijen letterlijk in kaart gebracht op het niveau van stallen en het aantal en de soorten dieren. De data van 2212 stalobjecten zijn stuk voor stuk geverifieerd, geactualiseerd en in een geo-informatiesysteem gezet. Dit geeft onze opdrachtgevers een sterke informatiepositie, waardoor keuzes op basis van feiten gemaakt kunnen worden. De data geven niet alleen inzicht over stikstof, maar ook over geur, geluid en zoönose.

Daarnaast vordert de RUD Utrecht met het bijeen brengen en ontsluiten van bodeminformatie. Er wordt gewerkt aan hét knooppunt voor informatie over bodem en ondergrond in de provincie Utrecht. Grote hoeveelheden informatie en documenten die eerder op verschillende manieren en in verschillende systemen zijn opgeslagen, zijn inmiddels bijeengebracht en ontsloten via een kaartlaag waar je per locatie informatie en documenten kunt raadplegen. In eerste instantie kan dit alleen binnen de RUD Utrecht, later ook met opdrachtgevers en uiteindelijk moet deze informatie ook beschikbaar komen voor burgers en bedrijven.

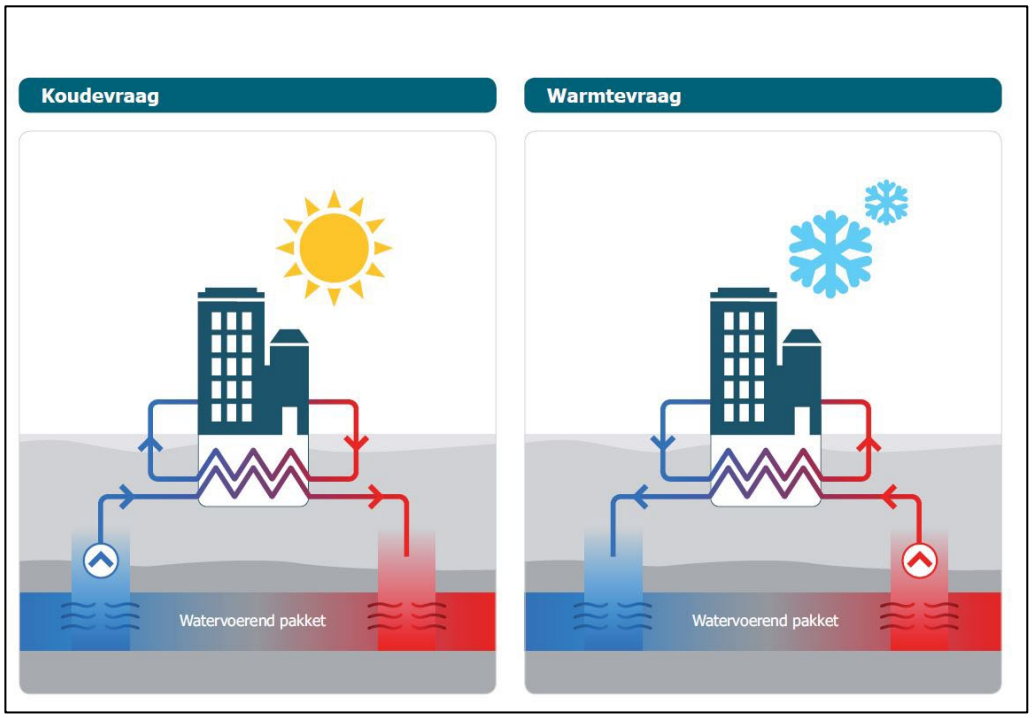
2.2. *Ambitie en voortgang: partner bij de energietransitie*

Als 'partner in de energietransitie' wil de RUD Utrecht de denk- en uitvoeringskracht van gemeenten en provincie aanvullen om samen de complexe opgave van de energietransitie te realiseren. Aan de slag gaan met de energietransitie vraagt om pionieren, samenwerken en uitwisselen van kennis en ervaring. Denk hierbij aan het nemen van ingrijpende beslissingen over de verdeling van de schaarse ruimte. Bij het inpassen van de energietransitie in de leefomgeving gaat veel aandacht uit naar planologie en ruimtelijke ontwikkeling. Hier zijn gemeenten goed in. De RUD Utrecht kan kennis over onder andere bodem, grondwater en ondergrond toevoegen. Dit helpt bijvoorbeeld om bodemenergie langdurig effectief te kunnen gebruiken en grondwater te beschermen.

De energietransitie heeft ook een sterke regionale component. Hierin kan de RUD Utrecht een verbindende rol spelen. Wij werken immers voor elf gemeenten en de provincie en kennen het hele gebied.

Het cluster energiebesparing is in 2023 flink gegroeid van één naar vijf collega's, waarvan één coördinator en vier toezichthouders. Toezicht energie is een nieuw vak, en de RUD Utrecht leidt de nieuwkomers zelf op. Het toezicht levert veel op: per gecontroleerd bedrijf van een gemiddelde omvang, kan het equivalent van tien huishouders aan energie worden bespaard. Dit betekent dat de inzet van de toezichthouders miljoenen kilowatturen kan besparen. Een enorme milieuwinst. Voor energiebesparing bij bedrijven voeren we momenteel de VTH-taken uit. Dit is de basis waarop wij verder zullen bouwen. Inmiddels is er een eerste verkenning gedaan met betrekking tot aanvullende producten en diensten op het gebied van energietransitie die nog ontwikkelt kunnen worden om onze opdrachtgevers beter te ondersteunen. Deze verkenning moeten we nog verder uitwerken, waarna concrete voorstellen komen voor de uitbreiding van onze energietaken.

Het cluster trekt intensief op met de toezichthouders bij de ODRU. Er is een gemeenschappelijke manier van werken ontwikkeld en er wordt intensief samengewerkt. Dit betekent dat het voor bedrijven die op energiebesparing gecontroleerd worden, niet uitmaakt of de ODRU of de RUD Utrecht toezicht houdt. Voor de toezichthouders betekent de samenwerking dat er meer collega's en meer casussen zijn om van te leren.

3 Speerpunten voor 2025

Op dit moment staat de RUD Utrecht aan de vooravond van enkele grote en belangrijke veranderingen die het jaar 2025 zullen kleuren. Daarbij bestaat er ook onzekerheid over de besluitvorming omtrent deze veranderingen. In de aanloop naar 2025 zullen deze onzekerheden omgezet worden naar oplossingen en met daadkracht worden opgepakt, zodat we de rol kunnen pakken die de provincie Utrecht en onze elf gemeenten van de RUD Utrecht vragen.

Op hoofdlijnen zal 2025 in het teken staan van:

1. Het realiseren van één robuuste omgevingsdienst voor de gehele provincie Utrecht per 1 januari 2026.
2. Het omgaan met landelijke ontwikkelingen én de opvolging van (de resultaten uit) het Interbestuurlijk Programma versterking VTH (IBP VTH).
3. Het verder werken aan de integrale implementatie van de Omgevingswet en de doorontwikkeling- en professionalisering van de daarmee samenhangende processen.

3.1. Eén robuuste omgevingsdienst van de toekomst voor de gehele provincie Utrecht

2025 zal voornamelijk in het teken staan van voorbereiding op de vorming van één nieuwe robuuste omgevingsdienst in de provincie Utrecht per 1 januari 2026. Hiermee beogen de RUD Utrecht en de ODRU op korte termijn toekomstbestendig te worden en op lange termijn te blijven: los van elkaar zijn beide diensten onvoldoende in staat om grote vraagstukken als energietransitie en klimaatverandering op te pakken en zullen ze in de nabije toekomst tevens niet meer aan de robuustheidscriteria vanuit het ministerie (IBP) voldoen. Als één omgevingsdienst kunnen we díe rol spelen die de eigenaren, opdrachtgevers, de wet én de grote transitieopgaven van ons eisen. Eén omgevingsdienst biedt bovendien duidelijkheid aan inwoners, bedrijven en ketenpartners als VRU en GGD, en met gebundelde krachten kunnen we meer betekenen voor het milieu en de leefomgeving.

In 2022 en 2023 heeft een gedegen voorbereidingsproces plaatsgevonden, waarbij bestuurders, regievoerders, directies en managementteams de mogelijke oplossingsrichtingen voor voldoende robuustheid afgewogen hebben. Deze weging leidde tot de keuze voor het oprichten van één nieuwe omgevingsdienst waar beide afzonderlijke OD's in opgaan. Daarnaast is de huidige samenwerking in de praktijk voortgezet en uitgebreid. Er is reeds een intentieovereenkomst tussen beide diensten aanwezig. Daarnaast is er voor de bodemwerkzaamheden middels een dienstverleningsovereenkomst substantieel uitvoering gegeven aan deze intentie . Inmiddels werken de eerste toezichthouders van de RUD Utrecht ook voor de ODRU. Ook heeft het IBP VTH medio 2023 belangrijke robuustheidscriteria en kritische prestatie indicatoren (kpi's) voor omgevingsdiensten vastgesteld. Beide ontwikkelingen hebben een positieve uitwerking op het zetten van de belangrijke en noodzakelijke volgende stap.

In het najaar van 2023 worden de besturen van de RUD Utrecht en de ODRU gevraagd om tot een principebesluit te komen. Met dit besluit wordt een routekaart vastgesteld die de ontwikkeling beschrijft tot het opheffen van beide organisaties en op te gaan in één nieuwe robuuste omgevingsdienst voor de gehele provincie Utrecht.

De routekaart beschrijft hoofdzakelijk de 3 fasen: richten, inrichten en verrichten. Waar 2024 voornamelijk zal gaan over het richten (plannen, kaders en strategische doelen), zal 2025 vooral bestaan uit het inrichten (operationalisering van de plannen) en (voorbereiding op het) verrichten (uitvoeren van het plan).

3.2. Inspelen op landelijke ontwikkelingen

Een goed functionerend VTH-stelsel is cruciaal voor een veilige en gezonde leefomgeving. De afgelopen jaren waren er veel landelijke ontwikkelingen die van directe- en indirecte invloed zijn geweest op het VTH-stelsel in algemene zin en omgevingsdiensten specifiek. Met name het rapport van de Commissie van Aartsen en het daaruit voortkomende IBP VTH heeft geresulteerd in concrete stappen tot verbetering van het gehele stelsel. De ministeries van I&W, J&V en BZK, en IPO, VNG, Unie van Waterschappen en Omgevingsdienst NL werken in zes pijlers samen aan de realisatie van de ambitie: robuuste, deskundige en vernieuwende omgevingsdiensten die hun taken met gezag, onafhankelijkheid en professionaliteit kunnen uitvoeren en waarbij de informatiehuishouding tussen alle partijen in de keten op orde is.

Na een lange opstartperiode beginnen we langzaam de eerste voorzichtige resultaten uit het programma te zien. Voorbeelden hiervan zijn de robuustheidscriteria en kpi's voor omgevingsdiensten inclusief een plan van aanpak, maar ook de inrichting van een kennisinfrastructuur, informatievoorziening, de vorming van een model-mandaat en de uitvoering van visitaties. De resultaten uit het IBP VTH hebben (een positieve) invloed op de RUD Utrecht en haar deelnemers en in de samenwerking met de ODRU.

Het IBP VTH is een tijdelijk programma dat loopt tot medio/najaar 2024. Op dit moment is het nog niet duidelijk wat er gebeurt met de resultaten van het IBP in opvolging. Ook zullen nog niet alle onderdelen zijn afgerond of geïmplementeerd als het programma eindigt. Het Rijk en alle partners in het IBP werken op dit moment aan de structurele borging van het programma (en resultaten), maar ook een nieuw te vormen kabinet zal hier structurele keuzes in moeten maken. Wij maken ons hier wel zorgen om. Het is van belang dat er na het tijdelijke programma mensen en middelen beschikbaar zijn en blijven om de resultaten te borgen.

In algemene zin zorgt de val van het kabinet Rutte IV voor een onzekere periode met betrekking tot de aandacht voor verbetering van het VTH-stelsel. Het is op dit moment nog afwachten hoe het nieuw te vormen kabinet omgaat met dit dossier. Daarnaast liggen er grote, complexe vraagstukken op tafel omtrent onder andere stikstof, woningbouw, energietransitie, natuurherstel en landbouw. Alle behoeven besluitvorming. Deze besluiten zullen in uitvoering van invloed zijn op de producten en diensten van de RUD Utrecht.

3.3. De integrale implementatie van de Omgevingswet

Per 1 januari 2024 wordt de Omgevingswet ingevoerd. Naast vele andere overheden moeten ook omgevingsdiensten leren werken met deze nieuwe kaders, zo ook de RUD Utrecht. Met inwerkingtreding van de Omgevingswet verandert de verantwoordelijkheid voor een veilige, schone leefomgeving en komt er nog meer bij decentrale overheden te liggen. Hiernaast verandert ook het basistakenpakket en worden andere expertises, talenten en competenties gevraagd van onze medewerkers. De exacte impact van de Omgevingswet binnen de RUD Utrecht is vooralsnog niet te voorspellen. Desalniettemin heeft de organisatie hard gewerkt om zo goed mogelijk aan de start te staan en klaar te zijn voor het moment van invoering.

Het werken op basis van de Omgevingswet vergt naar verwachting ook in 2025 nog aandacht en aanpassingen. De doorontwikkeling van processen, de samenwerking met deelnemers en ketenpartners én de ontwikkeling van medewerkers zijn van belang voor de verdere professionalisering van de RUD Utrecht onder de Omgevingswet.

RUD
UTRECHT
HANDHAVING MILIEU
RUD
UTRECHT

4 Ontwikkelingen deelnemersbijdrage en bedrijfsvoering

De in deze kadernota omschreven ontwikkelingen in het VTH-domein hebben uiteraard ook gevolgen voor de deelnemersbijdrage van de RUD Utrecht en tevens voor de afdeling Bedrijfsvoering. Deze kadernota bevat geen begroting maar geeft wel een indicatie van de deelnemersbijdrage in 2025. Het gaat daarbij om zowel de vaste als de variabele bijdrage. In dit hoofdstuk lichten we de belangrijkste financiële ontwikkelingen toe.

4.1. Bedrijfsvoering

Binnen de RUD Utrecht hebben we alle ondersteunende diensten samengevoegd binnen Bedrijfsvoering. Hierbij moet gedacht worden aan zaken als financiën, receptie, ICT en Informatievoorziening (IV), HRM, communicatie, secretariaat en accountmanagement. Al deze onderdelen hebben gemeen dat ze niet direct werkzaam zijn voor de vakgebieden, maar daaraan ondersteuning bieden.

Het jaar 2025 is waarschijnlijk het jaar waarin er gewerkt wordt om per 1 januari 2026 één nieuwe omgevingsdienst te hebben voor de gehele provincie Utrecht. Bedrijfsvoering zal zich daarom naast de normale ondersteuning voornamelijk richten op de voorbereiding van deze samenvoeging. Ontwikkelingen zullen we slechts beperkt doorvoeren. Er zal alleen geïnvesteerd worden wanneer dit rechtstreeks inzetbaar is voor de nieuwe omgevingsdienst in 2026 en ook wenselijk wordt geacht door beide partijen.

4.1.1 ICT en IV

De RUD Utrecht beschikt door de uitgevoerde werkzaamheden in het verleden (door zowel de RUD Utrecht als de voorgangers) alsmede door de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden over een grote hoeveelheid data. Doelstelling is deze data zoveel mogelijk om te zetten in relevante informatie die bijdraagt aan de doelstellingen van de RUD Utrecht en zijn opdrachtgevers. De afdeling informatievoorziening (IV) en ICT spelen hier een cruciale rol in.

Voor de samenvoeging is het van essentieel belang dat de beide afdelingen ICT en IV naast de meer algemene zaken (zoals welke systemen gaan we gebruiken en hoe moeten ze zijn ingericht) expliciet aandacht hebben voor de aanwezige data en de eventuele overgang hiervan. Voor iedere omgevingsdienst en zeker de omgevingsdienst van de toekomst is het essentieel dat er betrouwbare data beschikbaar is die kan worden getransformeerd in informatie die door de primaire teams wordt ingezet om het werk efficiënt en effectief uit te voeren.

Voor de eigen organisatie verwachten we dat we de reeds gestarte trajecten zoals knooppunt bodeminformatie en de RGT-applicatie (risicogerichte toezicht) afronden. Eventuele doorontwikkeling zal alleen plaatsvinden na uitdrukkelijke afstemming met de ODRU.

4.1.2 HRM en arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt voor kwalitatief goed opgeleide medewerkers in het vakgebied van VTH en bijbehorende advisering is ontzettend krap. De concurrentie voor personeel is hoog, want naast de omgevingsdiensten zijn ook gemeenten en provincies op zoek naar deze medewerkers. Binnen de RUD Utrecht zorgen wij allereerst middels arbeidsmarktcommunicatie voor zichtbaarheid bij de doelgroep. Daarnaast volgen wij twee sporen. Allereerst zetten wij recruitment in die specifiek zoekt naar voor ons geschikte medewerkers op openstaande en toekomstige functies. Voor starters ontwikkelen we specifiek beleid om deze ook aan ons te binden. Wij hebben in 2024 stagebeleid ontwikkelt dat moet leiden tot stagiaires die ook bij de RUD Utrecht blijven werken en intern worden opgeleid. In 2025 zetten we hierin de volgende stap en kijken hierbij expliciet wat noodzakelijk is voor de nieuwe organisatie in nauwe samenspraak met de ODRU.

4.1.3 Samenwerking met andere collega-omgevingsdiensten

De rijksoverheid heeft met commissie van Aartsen en daarna het Interbestuurlijk programma (IBP) een startschot gegeven voor verbetering van VTH en de keten. Eén van de onderdelen hiervan is robuustheid van de dienst. Om deze robuustheid te creëren en ook te (blijven) voldoen aan de kwaliteitscriteria is het van belang dat op specialistische deskundigheidsgebieden een samenwerking aan te gaan met collega-omgevingsdiensten in de regio. In 2025 verwachten wij middenin het traject van de samenvoeging per 1 januari 2026 te zitten. In 2025 zullen we ons dus ook vooral richten op deze samenvoeging en alles wat daaraan annex is. Keuzes zullen dus ook altijd langs de meetlat van deze samenvoeging worden gelegd.

4.2. Financieringsmodel

Wij hebben geconstateerd dat er op verschillende gebieden een verschuiving in de costdrivers van onze dienstverlening ontstaat. Waar in het verleden de voornaamste costdriver personeel (loonkosten) was zien we dat er steeds meer specialistische 'gereedschappen' in worden gezet voor het uitvoeren van onze taken (met steeds groter wordende investeringen en jaarlijkse kosten). Daarbij moet gedacht worden aan de terreinwagens voor onze groene buitengebied BOA's, boot, geluidsapparatuur en drones. De huidige financieringsmethodiek is gebaseerd op uren en bijbehorende loonkosten. Wij hadden in 2024 op de planning staan specifiek aandacht te gaan besteden aan de methodiek en dan met name wat de impact van de andere 'costdrivers' is en op welke wijze wij deze aan de financieringsmethodiek kunnen toevoegen. Gezien het feit dat de verwachting is dat in 2026 een nieuwe organisatie zal bestaan hebben we besloten in 2024 en 2025 geen aanpassingen meer door te voeren aan het bestaande financieringsmodel. Wel zullen we onze bevindingen meenemen en inbrengen bij het ontwikkelen van de financieringssystematiek van de nieuwe omgevingsdienst.

Daarnaast verwacht de RUD Utrecht dat er in de toekomst meer vraag zal zijn naar beleidsondersteunende taken. De verwachting is hierbij dat deelnemers zich niet voor een periode van vier jaar kunnen committeren aan de afname van adviesproducten en -diensten binnen een bepaald wetgevingsgebied of thema, hetgeen momenteel een vereiste is om taken in de DVO te brengen. Het structureel werken met aanvullende opdrachten of projecten zal leiden tot een toename van de doorlooptijd van deze opdrachten en de administratieve last voor de deelnemers en de RUD Utrecht. Dit is onwenselijk. Met behulp van een aparte financieringsstroom voor adviesproducten en -diensten kan het benodigde maatwerk door de RUD Utrecht worden geleverd. Om goed invulling te kunnen geven aan de adviesrol is er daarnaast differentiatie nodig in de tarieven, dienen functieschalen van RUD Utrecht medewerkers aan te sluiten bij de werkzaamheden en moet er ruimte worden gecreëerd voor kennis- en productontwikkeling. Voor de jaren 2024 en 2025 lossen we dit tijdelijk binnen de huidige methodiek op. Ook dit zal worden ingebracht bij de ontwikkeling van de financieringsmethodiek voor de nieuwe omgevingsdienst.

4.3. Financiële vertaling ontwikkelingen

In deze paragraaf beschrijven wij hoe de huidige ontwikkelingen, voor zo ver mogelijk, financieel zijn verwerkt in de bijdrage per deelnemer.

4.3.1 Prijscompensatie

De RUD Utrecht heeft verschillende materiele kostenposten in de begroting van totaal € 3.131.000 niet aangepast voor de te verwachten prijsstijging. Wel is er in de begroting een post opgenomen om de prijsstijging van deze kosten op te kunnen vangen (stelpost prijscompensatie). Uiteraard is de prijsstijging tussen 2023 (huidig jaar) en 2025 nog onzeker. De RUD Utrecht maakt voor een inschatting gebruik van de september-circulaire van de rijksoverheid. De verwachting is dat de materiele kosten met 5% zullen stijgen in 2025. We hebben in 2023 geconstateerd dat met name de huisvestingskosten (energie) en de ICT-ondersteuning meer zijn gestegen dan de gemiddelde index (2,8%).

Op totaalniveau verwachten we dus een prijsstijging van € 205.000. Daarom is de stelpost gesteld op € 205.000.

4.3.2 Onvoorzien

De totale begroting van de RUD Utrecht is tussen 2014 (jaar van oprichting) en 2025 (jaar van deze kadernota) gestegen van 10,9 miljoen naar 20 miljoen Euro. Gedurende de eerste jaren heeft de post onvoorzien altijd een omvang van € 225.000 gehad. Behoudens het eerste jaar van oprichting. Vanaf 2024 is deze post verhoogd naar € 325.000. Dit was enerzijds een gevolg van de sterke stijging van de omvang van de organisatie en anderzijds van de toegenomen risico's. Voor 2025 wordt voorgesteld de post onvoorzien onveranderd te laten (€ 325.000). Gezien de uitdagingen in het jaar 2025 lijkt het behouden van deze post noodzakelijk.

4.3.3 Ontwikkelbudget

De RUD Utrecht heeft met de deelnemers in de afgelopen jaren middels de trajecten 'kleur bekennen' en 'samen op weg' gezamenlijk invulling gegeven aan de ontwikkelrichting van de RUD Utrecht. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf 2024 het Ontwikkelbudget structureel is verhoogd.

De RUD Utrecht denkt dat deze verhoging noodzakelijk is voor de gewenste doorontwikkeling. Voor 2025 moeten we echter ook reëel zijn. Het jaar 2025 zal naar verwachting voornamelijk in het teken staan van het uitvoeren van onze inhoudelijke werkzaamheden (de core business) en de voorbereiding van de samenvoeging en oprichting van één nieuwe omgevingsdienst voor de gehele provincie Utrecht.

Dit betekent dat er in 2025 veel minder tijd en aandacht zal zijn voor doorontwikkeling van de eigen dienst. Hoewel we in 2024 verwachten een aantal ontwikkelingen nog echt wel af te willen maken (en zodanig voorbereiden dat ze over kunnen), verwachten we dit in 2025 minder.

Het voorstel is dan ook in 2025 geen ontwikkelbudget van € 300.000 op te nemen, maar slechts de helft € 150.000. Dit conform de jaren voor 2024. Vanaf het jaar 2026 zal voor de nieuwe omgevingsdienst moeten worden bepaald wat wenselijk wordt geacht.

4.4. Ontwikkeling van de bijdrage

De stijging van de totale bijdrage t.o.v. de begroting 2024 bestaat uit een stijging van de vaste bijdrage (€ 400.000) en een stijging van de variabele bijdrage (€ 547.000). De stijging van de vaste bijdrage wordt deels veroorzaakt door een verwachte stijging van de CAO-lonen. Uitgaand van de september-circulaire van de Rijksoverheid zal de CAO-stijging in 2024 6,7% zijn, waar in de begroting van 2024 nog uitgegaan was van 4,2%. Daar bovenop laat de september-circulaire een stijging van 5,8% in 2025 zien. Voor een aantal medewerkers is er verder een individuele groei van 3% in de salarisschaal mogelijk. Voor Bedrijfsvoering gaat dit totaal om een stijging van ongeveer € 300.000. Zoals hier boven gesteld neemt de prijscompensatie af met € 35.000. € 205.000 lijkt voldoende om prijsstijging van de rest van de materiele lasten op te kunnen vangen. Zoals gesteld verwachten we in het jaar 2025 voor te bereiden op de naderende samenvoeging en daarom op het gebied van doorontwikkeling verder geen extra projecten aan te gaan, de Ontwikkelkosten zullen daarom verlaagd worden t.o.v. 2024 naar € 150.000.

De variabele bijdrage stijgt ten opzichte van de begroting van 2024 met € 547.000. Dit komt door een verhoging van de tarieven met gemiddeld 8,2%. Deze verhoging komt grotendeels door de grote verwachte CAO-stijging en daarnaast door de individuele stijgingen. Daarnaast dwingt de krapte in de arbeidsmarkt de RUD Utrecht steeds vaker om medewerkers te laten instromen in een hogere aanloopschaal dan aanvankelijk gebruikelijk was. Het nieuwe tarief voor Vergunningverlening bedraagt € 82,75 en het tarief voor Handhaving bedraagt € 78,00.

Onder de Omgevingswet zal het bevoegd gezag van de bodemtaken gaan verschuiven van de Provincie naar de gemeenten. Om een inschatting te maken van hoeveel bodemtaken elke gemeente zal gaan afnemen na ingang van de Omgevingswet zijn individuele gesprekken gevoerd met onze deelnemende gemeenten en ook met de ODRU. Voor de berekening van de deelnemersbijdrage is rekening gehouden met de inschatting uit deze gesprekken. Deze inschattingen zullen tevens besproken worden in het Algemeen Bestuur van 16 november 2023. Aangezien de inschatting van de afname van bodemtaken nog niet definitief zijn voor onze deelnemende gemeenten, moet er rekening mee gehouden worden dat de variabele- en vaste bijdrage nog kunnen veranderen.

Hieronder staat een overzicht van de verandering van de indicatieve bijdragen per opdrachtgever ten opzichte van de begroting 2024. In bijlage 2 is een analyse opgenomen van de ontwikkeling van de vaste bijdrage. In bijlage 3 is de analyse voor de variabele bijdrage opgenomen, in bijlage 4 is de ontwikkeling van de totale bijdrage te zien.

Opdrachtgever:	Variabele bijdrage 2025	Vaste bijdrage 2025	Totale bijdrage 2025	Totale bijdrage 2024	Verschil	% Verschil
Amersfoort	1.498.000	966.000	2.464.000	2.272.000	192.000	8,5%
Baarn	374.000	242.000	616.000	568.000	48.000	8,5%
Bunschoten	398.000	258.000	656.000	604.000	52.000	8,6%
Eemnes	167.000	108.000	275.000	253.000	22.000	8,7%
Houten	291.000	188.000	479.000	441.000	38.000	8,6%
Leusden	337.000	218.000	555.000	511.000	44.000	8,6%
Lopik	391.000	252.000	643.000	592.000	51.000	8,6%
Nieuwegein	366.000	237.000	603.000	556.000	47.000	8,5%
Provincie	5.788.000	3.704.000	9.492.000	9.340.000	152.000	1,6%
Soest	549.000	355.000	904.000	833.000	71.000	8,5%
Utrecht	1.693.000	1.092.000	2.785.000	2.593.000	192.000	7,4%
Woudenberg	296.000	191.000	487.000	449.000	38.000	8,5%
Totaal	**12.149.000**	**7.811.000**	**19.959.000**	**19.012.000**	**948.000**	**5,0%**

De inschatting van de bodemactiviteiten bij de provincie is voor 2025 bijgesteld naar 12.365 uur. De vergelijkende cijfers uit de begroting 2024 zijn nog gebaseerd op de oude inschatting van de bodemactiviteiten (17.267 uur) waardoor er nu een daling te zien is.

Bij deze bijdrage is nog geen rekening gehouden met het feit dat de Provincie Utrecht nog gedurende de jaren 2024 en 2025 een deel van de kosten voor de uitvoering van de Wbb taken voor haar rekening neemt.

Bijlage 1 Risicomanagement

Algemene risico's

Het risicoprofiel van de RUD Utrecht bestaat uit bedrijfsspecifieke risico's en meer algemene risico's. Bij deze laatste kan onder meer gedacht worden aan macro-economische ontwikkelingen en loon- en prijsontwikkelingen. Ook zijn er natuurlijk onzekerheden over (toekomstig) rijksbeleid en ontwikkelingen in wet- en regelgeving. Al deze ontwikkelingen kunnen risico's en onzekerheden met zich meebrengen. Deze zijn echter nagenoeg niet beïnvloedbaar noch kwantificeerbaar. Deze risico's worden in principe niet opgenomen in de risicoanalyse zolang ze niet leiden tot meer specifieke en kwantificeerbare risico's voor de RUD Utrecht.

Specifieke risico's

De specifieke risico's zijn de risico's die op de RUD Utrecht van toepassing zijn. Net als vorig jaar zijn middels sessies met MT en medewerkers de risico's in kaart gebracht en is een inschatting gemaakt van de kans dat de gebeurtenis daadwerkelijk plaatsvindt en de (financiële) impact daarvan.

Dit heeft geresulteerd in onderstaande risicoanalyse voor 2025:

Risico	Omschrijving	I/S	Kans %	Impact x € 1000	Restrisico x € 1.000
1. Outputfinanciering: productie, achterblijvende vraag	De productie (producten) zoals afgesproken in de DVO's wordt niet gerealiseerd (kwantitatief of kwalitatief) waardoor de inkomsten lager zijn dan begroot. 1% minder productie is meer dan € 100.000 minder inkomsten. Een deel van de productie is vraag gestuurd. De kosten om deze productie te realiseren is echter wel vast en betreft voornamelijk loonkosten.	S	25%	€ 400	€ 100
2. Outputfinanciering: onvoldoende productiviteit	Binnen de RUD Utrecht is ervan uitgegaan dat medewerkers 1.360 declarabele uren per jaar maken in de primaire teams.	S	25%	€ 400	€ 100
3. Outputfinanciering: kengetallen	De kentallen in de PDC komen niet overeen met de werkelijke uren voor een product waardoor er meer of minder kosten gemaakt worden.	I	25%	€ 300	€ 75

Risico	Omschrijving	I/S	Kans %	Impact x € 1000	Restrisico x € 1.000
4. Ziekteverzuim	Bij de begroting is ervan uitgegaan dat de productieve medewerkers 1.360 declarabele uren per jaar realiseren. Die aanname is o.m. gebaseerd op een maximaal verzuim van 5%.	S	25%	€ 190	€ 48
5. Wet- en regelgeving: Algemeen	Als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving zoals de Omgevingswet zullen werkprocessen, systemen en producten aangepast moeten worden en medewerkers bijgeschoold.	S	20%	€ 300	€ 60
6. Wet- en regelgeving: Invoering Omgevingswet transitie bodemtaken	Als gevolg van de invoering van de Omgevingswet zal het bevoegd gezag van de bodemtaken verschuiven van de Provincie naar de verschillende gemeentes. Als deze verschuiving betekent dat er minder bodemtaken bij de RUD Utrecht worden belegd zullen er frictiekosten gaan ontstaan, aangezien de RUD Utrecht in dat geval gedwongen afscheid zal moeten nemen van vast personeel.	I	25%	€ 1.500	€375
7. Inflatie (specifiek)	Gebruikelijk gaat de RUD Utrecht voor de prijsstijging en CAO stijgingen, bij het opstellen van de begrotingen, uit van de circulaire die door de rijksoverheid wordt opgesteld. Momenteel is de inflatie zodanig hoog dat de inschatting gebaseerd op de circulaire mogelijk te laag zijn ingeschat. Wel is de overheid momenteel bezig met een pakket aan maatregelen om de koopkracht op peil te houden en de inflatie te beperken. Het prijsniveau in 2025 blijft echter een specifiek risico voor 2025.	I	25%	€ 400	€ 100
Totaal restrisico:					**€ 858**

Tegenover de bestaande risico's staat het vrij beschikbare vermogen (algemene reserve + jaarresultaat), waarvan het saldo per 31-12-2022 € 559.000 bedraagt, als financiële buffer (weerstandscapaciteit). De hierbij behorende ratio is: 0,65 (minimaal 1,0 is gewenst). De weerstandscapaciteit ligt hiermee onder het gewenste niveau. Echter is er ook nog de post Onvoorzien in de begroting voor 2025. Deze is vrij besteedbaar en wordt normaliter als eerste ingezet wanneer één van bovenstaande risico's zich voordoet. Rekening houdend met de post Onvoorzien is het weerstandsvermogen € 884.000. Hiermee ligt de weerstandscapaciteit boven de 1,0.

Bijlage 2 Ontwikkeling van de vaste bijdrage

De vaste bijdrage is bepaald op basis van de kosten van de bedrijfsvoering (overhead) en de directe (vaste) overige kosten van de uitvoering van het VTH-werkproces. De directe (vaste) overige kosten van dit werkproces betreffen bijvoorbeeld automatiseringsapparatuur, kosten voor het primaire zaaksysteem Powerbrowser en archivering.

De stijging van de vaste bijdrage met € 400.000 wordt deels veroorzaakt door een verwachte stijging van de CAO-lonen. Uitgaand van de september-circulaire van de Rijksoverheid zal de CAO-stijging in 2024 6,7% zijn, waar in de begroting van 2024 nog uitgegaan was van 4,2%. Daar bovenop laat de september-circulaire een stijging van 5,8% in 2025 zien. Voor een aantal medewerkers is er verder een individuele groei van 3% in de salarisschaal mogelijk. Voor Bedrijfsvoering gaat dit totaal om een stijging van ongeveer € 300.000. Zoals hier boven gesteld neemt de prijscompensatie af met € 35.000. € 205.000 lijkt voldoende om prijsstijging van de rest van de materiele lasten op te kunnen vangen. Zoals gesteld verwachten we in het jaar 2025 voor te bereiden op de naderende samenvoeging en daarom op het gebied van doorontwikkeling verder geen extra projecten aan te gaan, de Ontwikkelkosten zullen daarom verlaagd worden t.o.v. 2024 naar € 150.000.

De vaste bijdrage wordt verdeeld over de opdrachtgevers op basis van de in de programmabegroting vastgestelde omvang en naar rato van de afgenomen uren in het DVO. Deze uren zijn vooralsnog niet veranderd ten opzichte van 2023. Hieronder staat een overzicht van de stijging van de vaste bijdrage per opdrachtgever ten opzichte van de begroting 2024. De vaste bijdrage zal op basis van de definitieve uitvoeringsplannen 2025 en 2024 nog gaan verschuiven per deelnemer.

Opdrachtgever:	Vaste bijdrage 2025	Vaste bijdrage 2024	Verschil	% Verschil
Amersfoort	966.000	886.000	80.000	9,0%
Baarn	242.000	222.000	20.000	9,0%
Bunschoten	258.000	236.000	22.000	9,3%
Eemnes	108.000	99.000	9.000	9,1%
Houten	188.000	172.000	16.000	9,3%
Leusden	218.000	200.000	18.000	9,0%
Lopik	252.000	231.000	21.000	9,1%
Nieuwegein	237.000	218.000	19.000	8,7%
Provincie	3.704.000	3.634.000	70.000	1,9%
Soest	355.000	325.000	30.000	9,2%
Utrecht	1.092.000	1.013.000	79.000	7,8%
Woudenberg	191.000	175.000	16.000	9,1%
Totaal	**7.811.000**	**7.411.000**	**400.000**	**5,4%**

Bijlage 3 Ontwikkeling van de variabele bijdrage

De variabele bijdrage van de opdrachtgevers is gebaseerd op de verwachte afname van producten en diensten zoals deze is opgenomen in de dienstverleningsovereenkomsten (DVO). Daarnaast bestaat de variabele bijdrage uit gemeenschappelijke regionale taken. De variabele bijdrage zal worden afgerekend op basis van de werkelijke productie.

De stijgende loonkosten als gevolg van de nieuwe CAO en de individuele groeimogelijkheden van medewerkers veroorzaken een tariefstijging van ongeveer 8,2%. Het nieuwe tarief voor Vergunningverlening bedraagt € 82,75 en het tarief voor Handhaving bedraagt € 78,00.

We hebben een analyse gemaakt van de verschillen in de variabele bijdrage ten opzichte van de initiële programmabegroting 2024. De verschillen bestaan uit de stijging van het uurtarief (+) en verlaging van de bodemtaken als gevolg van de afbouw bij de Provincie naar aanleiding van de verschuiving van het bevoegd gezag in 2024.

Hieronder staat een overzicht van de indicatieve variabele bijdrage per opdrachtgever voor 2025.

Opdrachtgever:	Variabele bijdrage 2025:	Variabele bijdrage 2024:	Verschil:	Verklaard door tariefstijging:	Verklaard door verlaging uren uitvoeringsplannen:
Amersfoort	1.498.000	1.386.000	112.000	112.000	-
Baarn	374.000	346.000	28.000	28.000	-
Bunschoten	398.000	368.000	30.000	30.000	-
Eemnes	167.000	154.000	13.000	12.000	-
Houten	291.000	269.000	22.000	22.000	-
Leusden	337.000	311.000	26.000	25.000	-
Lopik	391.000	361.000	30.000	29.000	-
Nieuwegein	366.000	338.000	28.000	28.000	-
Provincie	5.788.000	5.706.000	82.000	434.000	-351.000
Soest	549.000	508.000	41.000	41.000	1.000
Utrecht	1.693.000	1.580.000	113.000	126.000	-13.000
Woudenberg	296.000	274.000	22.000	22.000	-
Totaal	**12.149.000**	**11.601.000**	**547.000**	**909.000**	**-363.000**

Bijlage 4 Ontwikkeling van de totale bijdrage

Hieronder staat een overzicht van de indicatieve totale bijdrage per opdrachtgever voor 2025.

Opdrachtgever:	Variabele bijdrage 2025 (excl. Bodemtaken)	Bodemtaken 2025	Variabele bijdrage 2025	Vaste bijdrage 2025	Totale bijdrage 2025	Totale bijdrage 2024	Verschil	% Verschil
Amersfoort	1.158.000	340.000	1.498.000	966.000	2.464.000	2.272.000	192.000	8,5%
Baarn	292.000	82.000	374.000	242.000	616.000	568.000	48.000	8,5%
Bunschoten	339.000	59.000	398.000	258.000	656.000	604.000	52.000	8,6%
Eemnes	127.000	40.000	167.000	108.000	275.000	253.000	22.000	8,7%
Houten	212.000	79.000	291.000	188.000	479.000	441.000	38.000	8,6%
Leusden	274.000	63.000	337.000	218.000	555.000	511.000	44.000	8,6%
Lopik	293.000	98.000	391.000	252.000	643.000	592.000	51.000	8,6%
Nieuwegein	285.000	81.000	366.000	237.000	603.000	556.000	47.000	8,5%
Provincie	4.787.000	1.001.000	5.788.000	3.704.000	9.492.000	9.340.000	152.000	1,6%
Soest	445.000	104.000	549.000	355.000	904.000	833.000	71.000	8,5%
Utrecht	1.396.000	297.000	1.693.000	1.092.000	2.785.000	2.593.000	192.000	7,4%
Woudenberg	217.000	79.000	296.000	191.000	487.000	449.000	38.000	8,5%
Totaal	**9.825.000**	**2.323.000**	**12.149.000**	**7.811.000**	**19.959.000**	**19.012.000**	**948.000**	**5,0%**

Bezoekadres
Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

Postadres
Postbus 85242
3508 AE Utrecht

Contact
(030) 702 3300
info@rudutrecht.nl
www.rudutrecht.nl

Archimedeslaan 6
Postbus 85242
3508 AE Utrecht

Aan de deelnemers van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht
T.a.v. de griffie

Datum	21 november 2023	Contactpersoon	M. van Bockel
Zaakkenmerk	Z/23/1110013	Telefoonnummer	06 52 54 81 54
Briefnummer	1187789	E-mailadres	m.vanbockel@rudutrecht.nl
Uw nummer		Bijlage(n)	1
Onderwerp	Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht	Pagina	1

Geachte griffiers,

Op 16 november jl. heeft het Algemeen Bestuur van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD Utrecht) de Ontwerp Kadernota 2025 vastgesteld. Als deelnemer van de RUD Utrecht krijgt u hierbij op grond van artikel 59 van de Wet Gemeenschappelijke regeling deze Ontwerp Kadernota 2025 aangeboden en kunt u uw zienswijze hierop binnen acht weken aan ons kenbaar maken. U treft de Ontwerp Kadernota 2025 als bijlage aan.

De Ontwerp Kadernota 2025 is beleidsluw. Derhalve is de stijging van de bijdrage per deelnemer, zowel in de vaste als de variabele bijdrage, volledig het gevolg van (verwachte) indexeringen en CAO-stijgingen. Er zijn geen aanvullende middelen ingerekend voor doorontwikkeling of andere wensen. In deze zienswijzeprocedure m.b.t. de Ontwerp Kadernota 2025 vragen wij u te reageren op de beleidsmatige uitgangspunten en niet op de financiële uitwerking, die gelegenheid krijgt u bij de Ontwerp Begroting 2025. Beperking van de kosten is echter alleen mogelijk door in te grijpen in de huidige uitvoering van de primaire taken. Daarom vragen wij u om nu al aan te geven of u een scenario waarin de uitvoering van de primaire taken wordt afgeschaald, om de kosten te laten dalen, bespreekbaar vindt. Daarbij vragen wij u rekening te houden met het gegeven dat de RUD nu al niet kan voldoen aan de kwaliteitscriteria zoals gesteld vanuit het IBP Versterking VTH.

Daarnaast is in deze Ontwerp Kadernota 2025 geen rekening gehouden met een mogelijke samenvoeging met de OdrU. De routekaart voor deze samenvoeging staat 7 december 2023 op de agenda bij het gezamenlijk Algemeen Bestuur van de RUD Utrecht en de ODRU. Wanneer er door beide Algemeen Besturen met deze routekaart wordt ingestemd zal fase 1 aanvangen. De eventuele aanvullende kosten die gepaard gaan met deze samenvoeging zijn dan ook niet verwerkt in deze Ontwerp Kadernota 2025. De reden hiervan is tweeledig. Allereerst heeft er nog geen besluitvorming plaatsgevonden en daarnaast is het traject nog niet ver genoeg gevorderd om hier een volledige reële inschatting van te kunnen maken.

Rekening houdend met het kerstreces ontvangen wij uw zienswijze graag uiterlijk dinsdag 30 januari 2024, waarna de Ontwerp Kadernota 2025, gelezen uw zienswijze, ter vaststelling wordt behandeld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de RUD Utrecht van 28 maart 2024.

Aandachtspunt
Ik wil u er op attenderen dat u, conform de reguliere procedures rondom bekendmakingen, de bijgesloten Ontwerp Kadernota 2025 voor een ieder ter inzage dient te leggen en tegen betaling van kosten dient te verstrekken, voor zover daarom wordt gevraagd. Dat deze mogelijkheid bestaat dient u kenbaar te maken door middel van een openbare kennisgeving.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zie met belangstelling uw zienswijze tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur RUD Utrecht

Gerrit Spelt
voorzitter

Hugo Jungen
secretaris

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3572
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	8
Titel	Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen
ID	3773
Behandelend ambtenaar	I. van de Klundert
Telefoon	030 286 4115
E-mail	i.van.de.klundert@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	Wethouder Oosters
Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Mariska de Vos/Cie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen/06 38628458
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	23 november 2023
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	**21 december 2023**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Beleidsnota geluid en trillingen

Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Inge van de Klundert
Kenmerk	11553330
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Beleidsnota geluid en trillingen met de daarbij behorende nota van zienswijzen vast te stellen en in werking te laten treden voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gelijktijdig met de Omgevingswet (1 januari 2024), met als belangrijkste uitgangspunten:
   a. In een groeiende stad werken aan een gezonde leefomgeving door een evenwichtige toedeling van functies aan locaties;
   b. Nieuwe geluidsknelpunten en/of nieuwe hinder door trillingen bij ruimtelijke ontwikkelingen zo veel mogelijk beperken;
   c. Ruimte bieden om op specifieke locaties gemotiveerd andere afwegingen te maken en zo maatwerk te kunnen bieden;

   en met als belangrijkste kaderstellende beleidsuitspraken:
   d. Vanwege gezondheid past de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen een ambitiewaarde van 63 dB toe voor gemeentelijk wegverkeer, inclusief geluid van trams en railverkeer;
   e. De Utrechtse grenswaarden voor geluid van gemeentelijk wegverkeer bedragen 63 dB in Leidsche Rijn en Vleuterweide en 68 dB in de rest van de stad en zijn strenger dan de wet toelaat;
   f. Onder voorwaarden kan een niet-geluidgevoelige gevel, zoals een dove gevel (zonder te openen delen), worden toegepast bij nieuwe woningen boven de (Utrechtse) grenswaarde(n);
   g. Elke nieuwe woning heeft een geluidsluwe gevel; het streven is dit ook voor onzelfstandige studentenwoningen, woningen kleiner dan 30 m^2, flexwoningen en bij transformatie te laten gelden;
   h. In rustige woonwijken hanteert de gemeente voor activiteiten van bedrijven een generieke norm van 45 dB(A) in plaats van het voorschrijven van maatwerkvoorschriften;
   i. De gemeente hanteert streefwaarden voor trillingen, het voorkomen van geluidsoverlast door stemgeluid, het beschermen van stille hofjes en omsloten binnenterreinen in de binnenstad en heeft de ambitie om stille gebieden/stiltebeleving voor iedereen te bieden.

2. De Beleidsnota geluid en trillingen op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht door toevoeging aan het overzicht ‘Lijst beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht’ en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl/.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

We werken toe naar een gezonde leefomgeving in de stad omdat we een evenwichtige toedeling van functies aan locaties maken. Te veel geluid en/of hinder van trillingen door verkeer of (bedrijfsmatige) activiteiten is slecht voor de gezondheid. In de Beleidsnota geluid en trillingen stellen we de gemeentelijke beleidsruimte voor geluid en trillingen vast. De beleidsnota moet nieuwe geluidsknelpunten en hinder door trillingen bij ruimtelijke ontwikkelingen beperken. Deze nota biedt ruimte om op specifieke locaties andere afwegingen te maken en zo maatwerk te bieden; ook voor de bestaande stad. De Beleidsnota geluid en trillingen vervangt de huidige Geluidnota (2014-2018).

Context

Aanleiding

Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 verandert er voor het beleidsveld geluid en trillingen veel. Een groot deel van de nieuwe wettelijke regels voor geluid en trillingen van de Omgevingswet biedt meer ruimte voor maatwerk in de gemeente. Ook de Omgevingswet zelf vraagt om een andere kijk en werkwijze op het geluid- en trillingenbeleid. Indien de beleidsruimte die de Omgevingswet biedt niet wordt ingevuld door de gemeente vóór invoering van de Omgevingswet valt Utrecht terug op de wettelijke standaardvereisten. Die standaardvereisten bieden minder beleidsruimte, een minder gezonde leefomgeving en vragen meer specifieke onderzoeken en motiveringen.

De Beleidsnota geluid en trillingen vult het benodigde gemeentelijke beleid in en geeft invulling aan de kaderstellende uitspraken over geluid en trillingen uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, het Mobiliteitsplan 2040 en de Nota volksgezondheid nader in. Ook de (instructie)regels uit de Omgevingsverordening Provincie Utrecht zijn verwerkt in deze beleidsnota. Daarnaast is een aantal onderdelen van bestaande gemeentelijke regel- en beleidskaders (bijvoorbeeld de Vrijstellingsverordening en de Visie speelruimte Utrecht) mee genomen in deze thematische beleidsnota.

Voor de bestaande stad en andere nu lopende geluiddossiers (laden en lossen, evenementen, windmolens, overlast in de Binnenstad) biedt deze beleidsnota geen directe oplossingen. Er zijn wel aanknopingspunten in deze beleidsnota gemaakt om hierop te kunnen acteren. Bovendien loopt er een aantal trajecten waarvan geluidhinder een onderdeel is:

- Geluidnormen voor evenementen staan beschreven in de Beleidsregel geluidsnormen bij buitenevenementen. In het kader van het opstellen van locatieprofielen voor evenementen wordt hier nader aandacht aan besteed.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 Investeren in Utrecht is opgenomen dat bij het plaatsen van windmolens het uitgangspunt is om de overlast (geluid en slagschaduw) voor omwonenden maximaal te beperken. Voor specifieke projecten worden op maat gemaakte normen en/of een visie opgesteld zoals bijvoorbeeld voor het Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop.

Juridische context

In de voorliggende Beleidsnota geluid en trillingen legt de gemeenteraad het beleidskader voor geluid vast. De Beleidsnota geluid en trillingen is onderdeel van de Omgevingsvisie Utrecht, en is een uitwerking van de Koers in thematisch beleid. De gemeenteraad is bevoegd om de beleidsnota met de daarbij behorende nota van zienswijzen vast te stellen op basis van Artikel 3.1 lid 1 van de Omgevingswet.

In de Omgevingsvisie Utrecht (en de beleidsnota's/visies die daar deel van uitmaken) staat het gemeentelijke beleid over de fysieke leefomgeving. Dit beleid geldt voor de hele gemeente.

Beslistermijn

Het is wenselijk om vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024) een besluit over deze Beleidsnota te nemen om te voorkomen dat er een hiaat ontstaat tussen het huidige en nieuwe beleid. Bij voorkeur in ieder geval binnen 8 weken na inwerkingtreding van de Omgevingswet (inclusief vijf weken referendumtermijn), omdat we daarmee het nieuwe beleid voor nieuwe ontwikkelingen vanaf 1 januari kunnen toepassen op het moment dat er aanvragen voor vergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA) onder de Omgevingswet worden ingediend. Er is een

beslistermijn van maximaal 8 weken voor deze BOPA's (anders gezegd de afwijkvergunningen). Dit zijn vergunningen die afwijken van de regels van het omgevingsplan.

Beoogd effect
Het beoogd effect is om met deze beleidsnota een bijdrage te leveren aan onze ambities voor 'gezond, stedelijk leven', omdat te veel geluid en/of hinder van trillingen door verkeer of (bedrijfsmatige) activiteiten slecht is voor de gezondheid. Geluidhinder kan ook een negatieve invloed hebben op de leerprestaties van kinderen. Uiteindelijk draagt de beleidsnota eraan bij dat relatief minder bewoners in de stad hinder hebben van geluid en trillingen ondanks de groei en verdichting van de stad.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Schriftelijke vragen 2023 nummer SV 2023 nr. 137 Verplichte gesloten ramen en deuren in de Utrechtse Horeca (20 september 2023)
- Raadsbrief Vrijgave voor inspraak Ontwerp-beleidsnota Geluid en Trillingen;
- Raadsbrief Voortgang Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (8 februari 2023);
- Raadsbrief Voortgang invoering Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (28 februari 2022);
- Raadsbrief Nota geluid en trillingen (22 juni 2021);
- Raadsbrief Uitstel invoering Omgevingswet en Wet kwaliteitsborg voor het bouwen (1 juni 2021);
- Raadsbrief Omgevingswet uitgesteld, voorbereidingen gaan door (6 april 2020);
- Raadsbrief Stand van zaken diverse milieugerelateerde zaken (10 december 2020)
- Geluidnota Utrecht (2014-2018)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Beleidsnota Geluid en Trillingen met de daarbij behorende nota van zienswijzen vast te stellen en in werking te laten treden voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gelijktijdig met de Omgevingswet (1 januari 2024), met als belangrijkste uitgangspunten: a) In een groeiende stad werken aan een gezonde leefomgeving door een evenwichtige toedeling van functies aan locaties; b) Nieuwe geluidsknelpunten en/of nieuwe hinder door trillingen bij ruimtelijke ontwikkelingen zo veel mogelijk te beperken; c) Ruimte bieden om op specifieke locaties gemotiveerd andere afwegingen te maken en zo maatwerk te kunnen bieden; en met als belangrijkste kaderstellende beleidsuitspraken: d) Vanwege gezondheid past de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen een ambitiewaarde van 63 dB toe voor gemeentelijk wegverkeer, inclusief geluid van trams en railverkeer; e) De Utrechtse grenswaarden voor geluid van gemeentelijk wegverkeer bedragen 63 dB in Leidsche Rijn en Vleuterweide en 68 dB in de rest van de stad en zijn strenger dan de wet toelaat; f) Onder voorwaarden kan een niet-geluidgevoelige gevel, zoals een dove gevel (zonder te openen delen), worden toegepast bij nieuwe woningen boven de (Utrechtse) grenswaarde(n); g) Elke nieuwe woning heeft een geluidsluwe gevel; het streven is dit ook voor onzelfstandige studentenwoningen, woningen kleiner dan 30 m^2, flexwoningen en bij transformatie te laten gelden; h) In rustige woonwijken hanteert de gemeente voor activiteiten van bedrijven een generieke norm van 45 dB(A) in plaats van het voorschrijven van maatwerkvoorschriften; i) De gemeente hanteert streefwaarden voor trillingen, het voorkomen van geluidsoverlast door stemgeluid, het beschermen van stille hofjes en omsloten

	binnenterreinen in de binnenstad en heeft de ambitie om stille gebieden/stiltebeleving voor iedereen te bieden.
Argumenten	
1.1	Om te werken aan een gezonde leefomgeving voor onze stad wegen we bij nieuwe ontwikkelingen een gezond leefklimaat voor onze bewoners af tegen de groei en verdichting van de stad.
	De beleidsnota zorgt ervoor dat bij nieuwe ontwikkelingen in de stad de impact van geluid of trillingen evenwichtig wordt afgewogen ten opzichte van functies in de stad. Zo levert Utrecht een positieve bijdrage gezond, stedelijk leven in de stad.
1.2	Voor een gezond leefklimaat en om nieuwe saneringssituaties te voorkomen, stellen we strengere ambitie- en grenswaarden dan wettelijk vereist is.
	De nieuwe wetgeving biedt meer (lokale) afwegingsruimte voor geluid. Wij gaan deze ruimte inzetten om zo een gezonder leefklimaat in de stad na te streven door een lagere ambitie- en grenswaarde bij gemeentelijke wegen te hanteren. In de uitleggebieden Leidsche Rijn en Vleuterweide gold bij de ontwikkeling vanuit wetgeving een norm die voor gemeentelijke wegen 5 dB strenger was dan bij ontwikkelingen in de rest van de bestaande stad. Deze oorspronkelijk beoogde geluidkwaliteit bij planvorming is gedurende de gehele ontwikkeling gehandhaafd. Deze strengere grenswaarde van 63 dB continueren we ook nu. Uit ervaringen in Leidsche Rijn/Vleuterweide zien we dat bewoners significant minder hinder van geluid van wegverkeer melden dan in de rest van de stad (gemiddelde stad = 32% en Leidsche Rijn/Vleuterweide = 21%). De waarde van 68 dB in de rest van de stad biedt nog voldoende marge voor de uiterste wettelijke norm, die niet mogen worden overschreden. Als de geluidsbelasting boven de uiterste wettelijke grenswaarde van 70 dB komt moeten we woningen saneren uit eigen financiële middelen. Met de lagere ambitie- en de Utrechtse grenswaarde geven we ook invulling aan de beleidsuitspraken uit de nota Volksgezondheid en de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU 2040).
1.3	Door voor trillingen grenswaarden te formuleren, kunnen we nieuwe woningen dichter aan het spoor bouwen zonder in te boeten op een gezond leefklimaat.
	Mits een ontwikkelaar de benodigde maatregelen in de grond of aan de woning neemt (trillingsongevoeliger ontwerp) kan door het stellen van grenswaarden voor trillingen kunnen we dichter op het spoor bouwen. In Utrecht is de ontwikkeling van de Cartesiusdriehoek hier een voorbeeld van. Er zijn op dit moment geen normen voor trillingen in *bestaande* situaties, daarom leggen we daarover niets vast.
1.4	Een geluidsluwe gevel leidt tot een lager percentage bewoners met (ernstige) geluidshinder.
	Uit onderzoek blijkt dat een geluidsluwe gevel (ernstige) geluidhinder vermindert bij bewoners. Bij het juist ontwerpen van de woning kan hierop eenvoudige (en goedkope) wijze invulling aan worden gegeven. Het is dus een effectieve en efficiënte maatregel. We streven dit ook na bij onzelfstandige studentenwoningen, woningen kleiner dan 30 m^2, flexwoningen en bij transformatie. In eerste instantie door te kijken naar een eerlijke verdeling van verschillende soorten woningen (sociale huur, middenhuur en koop) ten opzichte van de milieubelasting op de planlocatie. Daarnaast door te kijken naar afschermende maatregelen voor deze woningen.
1.5	Het aanpakken van overlast door bedrijven in rustige woonstraten gaat met het nieuwe beleid sneller zonder dat we de rechten van het bedrijf inperken.
	In het nieuwe beleid mag een bedrijf in een rustige woonstraat standaard 45 dB(A) geluid maken. Dit betekent dat als er een terechte klacht over hinder van dit bedrijf binnenkomt de gemeente het bedrijf meteen extra geluidsmaatregelen kan opleggen. In de vorige regelgeving moest de gemeente een procedure starten om deze maatregelen aan het bedrijf op te leggen (het zogenoemde maatwerkvoorschrift). Dit neemt al snel enige maanden in beslag. Met het nieuwe instrument ‘maatwerkregel’, dat beschikbaar komt uit de nieuwe wetgeving, kunnen we, indien het een terechte

	klacht is, sneller handelen in het belang van de bewoners. De rechten van het bedrijf beperken we daarmee niet ten opzichte van de huidige praktijk.
1.6	Eerdere gemeentelijke beleidsuitspraken over stemgeluid in omsloten binnenterreinen en hofjes, voor speeltuinen, schoolpleinen en sportvelden zijn in deze beleidsnota verankerd.
	In de Beleidsnota geluid en trillingen is aangegeven hoe we akoestisch met stemgeluid bij nieuwe ontwikkelingen omgaan. Hiermee geven we concrete invulling aan beleidsuitspraken uit enkele gemeentelijke nota's (nota Volksgezondheid, Visie Speelruimte Utrecht). In de Beleidsnota Geluid en Trillingen staat hoe we omgaan met omsloten binnenterreinen en hofjes, voor speeltuinen, schoolpleinen en sportvelden. In Utrecht sturen we op richtwaarden voor het geluidsniveau ter plaatse van omliggende woningen zodat in ieder geval een rustig binnenniveau is gegarandeerd.
1.7	In deze beleidsnota geven we invulling aan het profiel van de vertraagde stad (RSU 2040) door te streven naar stille gebieden voor iedereen op 10 minuten loopafstand.
	Om akoestisch invulling te geven aan het profiel van de vertraagde stad uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht is in de beleidsnota opgenomen dat we streven naar stille gebieden voor iedereen binnen een loopafstand van 10 minuten. Het gaat om voldoende plekken waar bewoners even in de luwte kunnen zijn. Deze zijn meestal gekoppeld aan de groene plekken in de stad. Stille gebieden zijn niet altijd letterlijk gebieden met een laag geluidsniveau in dB maar gebieden waar relatieve rust heerst of waar door een slim ontwerp (soundscaping) luwte wordt ervaren.
1.8	Ingebrachte zienswijzen zijn, indien gegrond, verwerkt in de beleidsnota.
	Uit de ingebrachte zienswijzen blijkt dat verduidelijking en aanscherping van een aantal kaderstellende uitspraken in deze nota nodig was. De volgende kaderstellende uitspraken zijn inhoudelijk naar aanleiding van de ingebrachte zienswijzen gewijzigd: - Deuren en ramen dicht bij horeca Ramen en deuren hoeven alleen dicht als binnen versterkt muziekgeluid wordt geproduceerd, en als er sprake is van geluidsoverlast. - Toepasbaarheid niet-geluidgevoelige gevel Niet geluidgevoelige gevels kunnen een oplossing zijn om op locaties boven de (Utrechtse) grenswaarde(n) toch woningen te bouwen en bij te kunnen dragen aan de volkshuisvestelijke opgave. Met compenserende maatregelen ten behoeve van de gezondheidsbescherming is een verruiming van de toepassing mogelijk; - Overgangsregeling lopende projecten voor "kleine woningen" Er wordt een overgangsregel aan de beleidsnota toegevoegd dat bij plannen waarvoor reeds een Stedenbouwkundig Programma van Eisen of bouwenvelop is vastgesteld gemotiveerd van deze afwijkingsregel voor kleine woningen gebruik gemaakt kan (blijven) worden. Daarnaast zijn door de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de beleidsnota de volgende wijzigingen doorgevoerd: - het verduidelijken van een aantal definities in de leeswijzer; - een completere duiding van gebruikte termen in de beleidsnota - en een aantal motiveringen voor het stellen van de kaderstellende beleidsuitspraken voor verduidelijking toegevoegd
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Strengere grenswaarden aan geluid en trillingen stellen kan een belemmering vormen voor het bouwen van woningen.
	Strengere waarden voor geluid en trillingen kunnen mogelijk in specifieke gevallen ertoe leiden dat er minder woningen kunnen worden gebouwd in Utrecht. Het bouwen van woningen is belangrijk om woningzoekenden te huisvesten. Het is daarom in uitzonderlijke gevallen mogelijk om af te wijken van de ambitiewaarde en grenswaarden bij zwaarwegende belangen of bijvoorbeeld bij plannen die door een

	afschermende werking juist leiden tot een verbeterde akoestische kwaliteit in de achterliggende wijk. Ook blijft het onder voorwaarden mogelijk om niet-geluidgevoelige gevels (bijvoorbeeld dove gevels zonder te openen delen) toe te passen. De voorwaarden en compensatie voor deze niet-geluidgevoelige gevels werken we nader uit na vaststelling van de Beleidsnota geluid en trillingen.
1.2	Niet bij alle soorten woningen kan eenvoudig een geluidsluwe gevel worden gemaakt.
	Het is niet mogelijk bij alle soorten woningen eenvoudig een geluidsluwe gevel te maken. Dit geldt bijvoorbeeld bij onzelfstandige studentenwoningen, kleine woningen met een middengang, tijdelijk (flex) wonen en transformatie. Het is dan mogelijk om onder voorwaarden voor deze woningen af te wijken van het beleid, omdat het oplossen van een tekort aan woningen ook belangrijk is.
1.3	Het beleid maakt dat er beter gekeken moet worden naar geluidsaspecten bij het mengen van wonen en bedrijvigheid.
	In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) staat dat we wonen en werken meer willen mengen in de wijken. Het nieuwe instrument ‘maatwerkregel’, dat beschikbaar komt uit de nieuwe wetgeving staat bedrijvigheid in rustige woonwijken niet in de weg. Ook in het huidige beleid kan een bedrijf voor geluidsoverlast een maatwerkvoorschrift om de geluidsemissie te verminderen worden opgelegd. Het voorstel in de beleidsnota regelt dit generiek, waardoor we sneller reële overlast voor bewoners kunnen aanpakken. In de afgelopen zes jaar is het in totaal 10 keer voorgekomen, in de jaren 2018-2021 is dit elk jaar één keer voorgekomen. Wel is in elk van deze situaties sprake van een langdurig traject, waarbij bewoners in die tijd reële hinder ondervinden. Zolang er geen klachten uit de wijk komen, zal niet actief op de lagere norm worden gehandhaafd. Ook blijft maatwerk voor hogere norm mogelijk, bijvoorbeeld als de maatwerkregel voor een bedrijf stuit op onoverkomelijke technische of financiële problemen. Voor bedrijventerreinen is er geen aanleiding om de wettelijke regelgeving voor Utrecht aan te passen en verandert er niets. Dat geldt ook voor woningen langs drukke infrastructuur en centrumgebieden waar het niveau van het omgevingsgeluid al hoog is.
1.4	Het is niet toegestaan om te handhaven op overlast van stemgeluid.
	Het is verboden om als gemeente te handhaven op stemgeluid van activiteiten (schoolpleinen, terrassen, sportvelden). Daarom zetten we in op een ruimtelijke inpassing met zo min mogelijk kans op geluidhinder; nu en in de toekomst.
1.5	Er is geen budget om pro-actief groene plekken in de stad stiller te maken.
	Door ‘werk met werk te maken’ (zoveel mogelijk geplande ontwikkelingen en werkzaamheden combineren) zal op enkele plekken meer diversiteit in geluid (luwte versus levendigheid) in de stad worden gemaakt. Bijvoorbeeld door slimme ontwerpen (soundscaping) op nieuw te ontwikkelen groene plekken in de stad toe te passen.
1.6	De ambities zetten de financiële haalbaarheid van nieuwe ontwikkelingen onder druk.
	Indien advisering vanuit deze Beleidsnota geluid en trillingen de financiële haalbaarheid voor projecten onder druk zet, kan er in specifieke situaties en onder specifieke voorwaarden zoals aangegeven in de nota gekozen worden voor een lager ambitieniveau, zoals bij tijdelijk wonen en transformatie, onzelfstandige studentenwoningen en kleine woningen met een middengang. Dit zal verder worden geconcretiseerd in het nog op te stellen Omgevingsprogramma geluid en trillingen maar zal geen betrekking hebben op de eisen uit het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (Bbl).
Beslispunt	
2	De Beleidsnota geluid en trillingen op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht door toevoeging aan het overzicht ‘Lijst beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht’ en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl/.
Argumenten	

2.1	Op deze manier leggen we de Beleidsnota als onderdeel van de Omgevingsvisie Utrecht vast
	In lijn met De Utrechtse Standaard heeft dit beleidsstuk de status van beleidsnota. De Beleidsnota geluid en trillingen is onderdeel van de Utrechtse Omgevingsvisie, omdat het beleid gaat over het fysieke domein.

Financiën
Het opstellen en uitwerken van de Beleidsnota geluid en trillingen wordt binnen de huidige capaciteit uitgevoerd van het programma Duurzaamheid, onderdeel gezonde, stille en veilige leefomgeving. (Vanaf 2024 is dit onderdeel van het programma Aantrekkelijke en Groene Leefomgeving.)

Het uitvoeren van de doelstellingen uit de beleidsnota is gericht op een evenwichtige afweging tussen verschillende functies in stad. Dit kan in bepaalde gevallen leiden tot benodigde keuzes in planvorming die in enkele gevallen mogelijk extra kosten met zich meebrengen voor ontwikkelaars of (bij door de gemeente betaalde projecten) de gemeente. De omvang van deze kosten hangt af van de specifieke situatie en zijn nu daarom nog niet te bepalen en worden gedekt uit de projecten.

Vervolg
Na vaststelling door de gemeenteraad van de Beleidsnota bereiden we planregels voor het Omgevingsplan voor. Verder vraagt de Beleidsnota op een aantal onderdelen een nadere uitwerking van de kaderstellende uitspraken in een Uitvoeringsprogramma.

Participatie
Voor deze beleidsnota is gekozen voor het participatieniveau van raadplegen zoals in de Participatieverordening is vastgelegd. Dit omdat het grotendeels een voortzetting is van bestaand beleid. Het zwaartepunt van de nota ligt bij het voorkómen van hinder door geluid of trillingen bij nieuwe ontwikkelingen. Het is lastig om (toekomstige) bewoners hierover te bevragen. Bij de voorbereiding van deze nota is in 2021 een bewonerspanel uitgevoerd om informatie over de onderwerpen die het meest leven in de stad op te halen. Deze resultaten zijn gebruikt bij het opstellen van de nota. In de reacties op de open vragen van het bewonerspanel kwam vaak naar voren dat mensen hinder hebben van tijdelijke (relatief kortdurende) situaties met een hoger geluidniveau. We weten uit gezondheidsonderzoeken dat, hoewel er sprake is van hinder, het effect op de gezondheid hiervan beperkt is. Het Bewonerspanel is niet representatief voor de Utrechtse bevolking. Het panel heeft bijvoorbeeld een oververtegenwoordiging aan hoogopgeleiden. De resultaten zijn hierdoor niet een-op-een te vertalen naar de mening van alle Utrechters. De resultaten geven wel een goede indicatie.

Tijdens de inspraakperiode zijn 17 zienswijzen op de ontwerp-Beleidsnota ingediend. De relevante inspraakreacties die leiden tot een beleidsaanpassing zijn verwerkt in de Beleidsnota en een aantal reacties heeft geleid tot tekstuele verduidelijking.

Communicatie
De beleidsnota wordt bij vaststelling gepubliceerd en op de gemeentelijke website Omgevingsvisie aan het overzicht ‘Lijst beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht’. Verder actualiseren we de gemeentelijke website onderdeel geluid met toegankelijke berichtgeving over de nota en de nota is zelf ook terug te vinden op de website.

Referendabel
De verordening raadgevend referendum is van toepassing.

Bijlagen
- Beleidsnota geluid en trillingen
- Nota van zienswijzen Beleidsnota geluid en trillingen

Bijlagen informatief
- BEVAT PERSOONSGEGEVENS Namenlijst indieners zienswijzen Beleidsnota geluid en trillingen

Beleidsnota Geluid en Trillingen

voor de bestaande stad en de nieuwe ontwikkelingen in de gemeente Utrecht

Deze beleidsnota is onderdeel van de Omgevingsvisie Utrecht.

Datum: 11 September 2023
Versie: Definitief
Vastgesteld:

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Inhoud

Samenvatting **5**

Inleiding **7**

Onze ambitie: gezonde ontwikkeling van Utrecht 7

Gezondheid 7

Kader 8

Europese milieubeginselen 9

Financiën en verantwoording 9

Leeswijzer 10

1 Geluid bij ruimtelijke ontwikkelingen in Utrecht **11**

1.1. Aanvaardbaarheid 11

1.2. Grenswaarden nieuwe geluidgevoelige functies 11

1.3. Realistisch maatregelenonderzoek 12

1.4. Geluidluwe gevel en buitenruimte 15

1.5. Vervangende nieuwbouw en transformatie 16

1.6. Aanleg of wijziging van een weg 16

1.7. Lokaal spoor 18

1.8. Doorgeschoven toetsing 19

1.9. Tijdelijk wonen, woningsplitsing en omzetting 19

1.10. Scheepvaartlawaai 20

2 Geluid door activiteiten in Utrecht **22**

2.1. Beleid onder Omgevingswet 22

2.2. Geluid van bedrijven 22

2.3. Industrieterreinen 23

2.4. Overig 24

2.4.1. Incidentele ontheffingen 24

2.4.2. Ramen en deuren dicht 25

2.4.3. Bescherming stille hofjes 25

2.4.4. Geluid in de openbare ruimte 26
2.4.5. Uitsluiten van toetsing 27
2.4.6. Bouwlawaai 28
2.4.7. Woongeluiden 29
2.4.8. Stemgeluid 30
2.4.9. Evenementen 31
2.4.10. Windturbines 31

3. EU-richtlijn omgevingslawaai 33
3.1. Geluidkartering 33
3.2. Actieplan 34
3.2.1. Uitgangspunten 34
3.2.2. Geluidsituatie wegen verbeteren 34
3.2.3. Stille gebieden en soundscaping 36

4. Trillingen 37
4.1. Aanleiding 37
4.2. Trillingsvoorwaarden spoor, trams en wegen 37
4.3. Trillingsvoorwaarden aan activiteiten (bedrijven) 39
4.4. Trillingsvoorwaarden van bouw- en sloopactiviteiten 39

Bijlage 1 Beschrijving Omgevingswet 41
In het kort 41
Omgevingsvisie 41
Omgevingsprogramma 42
Omgevingsplan 42
Besluiten 42
Normen voor geluid 43
Ruimtelijke ontwikkelingen 43
Individuele bedrijven 45
Basisgeluidemissie 46
Trillingen 46

Bijlage 2 Evaluatie & participatie **47**

Wat werkte wel; wat kan beter 48

Participatie en inspraak 51

Bijlage 3 Overzicht beleidskaders **52**

Geluidnota 2014-2018 52

Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 56

Nota Gezondheid voor iedereen (2019-2024) 57

Mobiliteitsplan 2040 58

Omgevingsvisie Binnenstad 2040 59

Provinciale omgevingsvisie 61

Samenvatting

In deze Beleidsnota Geluid en Trillingen wordt beschreven hoe de gemeente Utrecht om wil gaan met geluid en trillingen. Zowel voor de bestaande stad als bij de nieuwe ontwikkelingen. Deze nota valt binnen de omgevingsvisie Utrecht.

Onze missie is:

"Wij staan en gaan voor het verbeteren van geluidskwaliteit en voorkomen van trillinghinder. Wij richten ons hiermee op een gezonde en leefbare bestaande en nieuwe stad."

Gezondheid

Hinder van geluid en trillingen kan je ziek maken. Mensen kunnen last hebben van geluid of trillingen en bijvoorbeeld daardoor slechter slapen. Te veel geluid is slecht voor de gezondheid. Trillingen kunnen bewoners een gevoel van onbehagen geven. Dat willen we verbeteren of - nog beter - voorkomen. Naast het meetbare aantal decibel bepalen ook andere zaken of geluid en trillingen hinderlijk zijn of niet. De plek, het tijdstip en de situatie zijn ook van belang voor de beleving. Gezond stedelijk leven betekent dat onze inwoners recht hebben op een fijne en gezonde woonomgeving. Onze kinderen moeten kunnen opgroeien in een leefbare stad, levendig maar zonder té veel lawaai of trillingen.

De Omgevingswet bevat regels voor geluid en trillingen waar gemeenten zich aan moeten houden. Er is ook vrijheid voor een eigen, lokale invulling. In het coalitieakkoord 2022-2026 *Investeren in Utrecht* is opgenomen dat we in Utrecht bij nieuwe ontwikkelingen strengere geluidsnormen hanteren dan de landelijke wettelijke waarden. Deze passen we toe bij het bouwen van nieuwe woningen en de aanleg van wegen. Ook kijken we naar de (ontwikkeling van) de bestaande stad en de invloed van geluid en trillingen op de kwaliteit van leven. Waar nodig nemen we extra maatregelen.

Verkeer

Verkeer is een belangrijke veroorzaker van geluidhinder. Daarom nemen we in Utrecht maatregelen om de hinder van verkeer te verminderen. We verlagen de snelheid waar mogelijk en/of leggen stiller asfalt aan. Op plekken waar al veel geluid is en we toch nieuwe woningen willen bouwen, stellen we extra voorwaarden aan het ontwerp van de gebouwen. Het is bijvoorbeeld verplicht een geluidluwe gevel en een rustige buitenruimte te hebben. Een goede indeling van de woning zorgt ervoor dat er binnenshuis altijd een rustige plek is. De aanpak van bestaande lawaaiige situaties beschrijven we elke vijf jaar in een actieplan geluid.

Bedrijven

In Utrecht moeten bedrijven in stillere gebieden aan 5 dB lagere geluidnormen voldoen dan in drukkere gebieden. Enkele keren per jaar mag door bedrijven of sportclubs meer geluid worden gemaakt. Bijvoorbeeld als er een festiviteit is.

Uitzonderingen

Voor stemgeluid bestaan geen wettelijke normen. Op het moment dat we ergens een terras, schoolplein of sportveld willen toestaan, controleren we eenmalig dat dit niet tot te veel overlast leidt. Voor onversterkte muziek, zoals van carillons, stellen we geen eisen. Godsdienstvrijheid is een reden om bepaalde geluiden, zoals klokgelui, uit te zonderen.

Stilte

We koesteren plekken waar het stil of rustig is. Utrecht heeft veel locaties in de stad die veel stiller zijn dan langs de drukke wegen. We proberen bestaande rustige gebieden te behouden en uit te breiden. We streven ernaar dat iedereen binnen 10 minuten loopafstand van huis een stil gebied zoals een park of hofje kan vinden.

Trillingen

Voor trillingen van bedrijven of bij bouw en sloop controleert Utrecht op de wettelijke normen. Bij bouwen in de avond en nacht heeft Utrecht eigen strengere grenzen.
Rijdende treinen en trams kunnen trillingen veroorzaken. Hier zijn geen wettelijke grenzen voor. Handhaving is daarom niet mogelijk. We stellen bij nieuwe woningbouwplannen wel grenzen aan die trillingen. We voorkomen daarmee dat toekomstige bewoners te veel hinder ondervinden. Bij bouwplannen naast het spoor of de trambaan moeten meestal eerst de trillingen in de bodem worden gemeten. Daarmee wordt duidelijk welk type woningen of scholen hier geschikt zijn. Mogelijk moeten er aanpassingen worden gedaan aan het ontwerp van het gebouw en/of maatregelen worden getroffen in de bodem.

Inleiding

‘Gezond stedelijk leven voor iedereen’ is ook het uitgangspunt waarmee we als gemeente inzetten op een helder en naleefbaar beleid voor Geluid en Trillingen.

Veel mensen realiseren zich niet dat geluidhinder een probleem is dat onze gezondheid aantast. Geluidhinder is de tweede milieu-gerelateerde ziekmaker. Als we denken aan de gevolgen van geluid op onze gezondheid, dan denken we vaak aan gehoorschade door concertbezoek of machinelawaai. Maar voortdurend lawaai van bijvoorbeeld verkeer kan gevolgen hebben die niet met gehoorschade te maken hebben. Deze gevolgen kunnen ernstig zijn, zoals hoge bloeddruk, ischemische hartziekte, slaapverstoring, obesitas, diabetes, enzovoort. Ook trillinghinder kan gezondheidsklachten opleveren.

Onze ambitie: gezonde ontwikkeling van Utrecht

Utrecht is de vierde stad van het land; er is sprake van een levendigheid die daarbij hoort. Maar de leefbaarheid mag daarbij niet uit het oog worden verloren; ‘gezond stedelijk leven voor iedereen’ is ons uitgangspunt. Utrecht bestaat uit grote rustige woonwijken met daartussen drukke wegen. Her en der zijn lokale ‘centrumgebieden’ zoals winkelcentra, waar de levendigheid is geconcentreerd. Mensen doen hier niet alleen hun boodschappen, dit is ook een plek waar zij elkaar ontmoeten.

Utrecht groeit binnen nu en twintig jaar van 350.000 naar meer dan 450.000 inwoners. Er is druk op de schaarse ruimte. Om de aantrekkelijkheid van de stad te behouden en te versterken, wordt voortdurend gezocht naar een balans tussen groei en leefbaarheid, dynamiek en rust. Er moet ruimte zijn voor ontwikkeling - ook met werkfuncties in de wijken. Als dit evenwichtig gebeurt, leidt dit tot meer levendigheid zonder de woonkwaliteit uit het oog te verliezen. Een goed akoestisch woon- en leefklimaat met een minimum aan trillingen is daarbij een belangrijk onderdeel. Want gezondheid is een uitgangspunt bij het vinden van een balans tussen beschermen en benutten

De grenswaarden voor geluid en trillingen die voortvloeien uit wet- en regelgeving zijn niet altijd een garantie voor een gezond akoestisch en trillingvrij woon- en leefklimaat. Vanuit gezondheidsoogpunt hanteren we daarom strengere ambitiewaarden voor geluid bij nieuwe ontwikkelingen. Als deze niet haalbaar blijken, zorgen we voor dusdanige compensatie dat de gezondheid niet onder druk komt te staan. Om trillinghinder te voorkomen ontwerpen we nieuwe woonwijken langs infrastructuur van trams en treinen zodanig dat er geen ernstige hinder ontstaat.

Gezondheid

De Omgevingswet stelt de bescherming van gezondheid centraal. Het effect van geluid op de gezondheid is een groeiend probleem in Nederland. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat meer geluid in de leefomgeving niet alleen minder wooncomfort betekent. Het kan er ook voor zorgen dat

mensen minder goed slapen en/of de dagelijkse activiteiten zoals werken of studeren worden verstoord. Verder kunnen mensen er stress van krijgen. Als mensen lange tijd aan te veel geluid blootstaan, kan dat aanleiding geven tot chronische effecten, zoals verhoogde bloeddruk en verhoogde niveaus van het stresshormoon cortisol. Dit verhoogt het risico op hart- en vaatziekten. Ook kan geluid een negatieve invloed hebben op de leerprestaties van kinderen.

Er bestaat een risico op toename van hinder door spoortrillingen. Het spoor- en tramnet in Nederland is minder fijnmazig dan het wegennet; er wonen veel minder mensen langs deze infrastructuur dan langs drukke wegen. De verwachting is echter dat het spoorverkeer en het goederentransport per trein toe zal nemen. Tegelijkertijd worden steeds vaker woningen en andere trillinggevoelige functies op korte afstand van het spoor gebouwd. Uit onderzoek blijkt dat ook trillingen kunnen leiden tot stressverhoging en slaapverstoring en daarmee tot gezondheidsschade.

Wetenschappers geven aan dat een rustige en trillingvrije omgeving helpt om te herstellen van negatieve omgevingseffecten. Een van de belangrijkste doelen van de Omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Het verminderen van gezondheidsverschillen in de stad kan daarbij ook een van de uitgangspunten zijn. Bij een gezonde leefomgeving hoort zo min mogelijk geluid- en trillinghinder.

De Omgevingswet draagt gemeenten op om expliciet en vroegtijdig gezondheid te betrekken bij ruimtelijke planvorming en beslissingen. Bijvoorbeeld door:

- rekening te houden met gezondheid bij de toedeling van functies;
- de mogelijkheid om lokaal lagere waarden dan de grenswaarde(n) te hanteren;
- vergunningen te weigeren vanwege ernstige gezondheidsrisico's.

Kader

Met de invoering van de Omgevingswet is voor het beleidsveld Geluid veel veranderd. De landelijke wettelijke geluidregels zijn flink gewijzigd. Daarnaast vraagt de Omgevingswet om een andere kijk en werkwijze. Voor Trillingen zijn de wijzigingen beperkter; er zijn enkele beleidsvrijheden.

Elke gemeente maakt een omgevingsvisie waarin de strategische hoofdkeuzen van het beleid voor de lange termijn voor de (fysieke) leefomgeving staan beschreven. Bij het maken van deze visie staat de vraag centraal "Wat voor stad willen we zijn?". We streven naar een gezond evenwicht tussen rust, ruis en reuring in Utrecht. In bijlage 1 wordt de Omgevingswet toegelicht.

De Utrechtse omgevingsvisie bestaat uit drie delen:

- De koers: de stip op de horizon voor de langere termijn;
- Het thematisch beleid: het beleid over een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld groen, parkeren of geluid. Dit is beleid dat in de hele gemeente geldt;
- Het gebiedsbeleid: beleid dat alleen in een bepaald deel van de stad geldt.

Deze "Beleidsnota Geluid en Trillingen voor de bestaande stad en nieuwe ontwikkelingen" is een thematisch onderdeel van de omgevingsvisie en maakt deel uit van de Omgevingsvisie Utrecht (2021).

De nota gaat over het beheersen en voorkomen van geluid- en trillinghinder in de bestaande stad en bij nieuwe ontwikkelingen middels omgevingsplannen, vergunningverlening en de aanleg en reconstructie van wegen. De aanpak wordt behandeld in een omgevingsprogramma geluid en trillingen.

Door vooraf het kader voor gezondheid aan te geven en helder te maken wanneer dit relevant is, kunnen motiveringsverplichtingen bij concrete besluiten worden beperkt. De nota is bedoeld om te worden toegepast bij het wijzigen van het omgevingsplan, het verlenen van vergunningen en het opstellen van maatwerkvoorschriften. Er hoeft dan niet bij elk individueel besluit apart een afweging te worden gemaakt; die heeft al plaatsgevonden in deze Beleidsnota.

Europese milieubeginselen

Bij de opstelling van een omgevingsvisie dient op grond van art. 3.3. Omgevingswet rekening worden gehouden met de (Europese) milieubeginselen. Deze beginselen zijn afkomstig uit het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VwEU).Het betreft het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Het opstellen van deze beleidsnota vindt zijn grondslag in de gezondheidsbescherming van bewoners en gebruikers van de stad tegen blootstelling aan geluid. Door regels te stellen aan de beheersing van geluid ten faveure van de gezondheidsbescherming wordt invulling gegeven aan het voorzorgbeginsel. De regels zijn mede gekoppeld aan planologische besluiten waarmee invulling is gegeven aan het beginsel van preventief handelen. Het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden is verankerd in de beleidsnota. Bronmaatregelen behoren tot de maatregelen die als eerste overwogen en onderzocht moeten worden. Verder zal veelal degene die activiteiten verricht, bijvoorbeeld planvorming, verantwoordelijk zijn voor het voorkomen, beperken en zo nodig ongedaan maken van nadelige gevolgen van die activiteiten. Hiermee wordt invulling gegeven aan het beginsel de vervuiler betaalt.

Financiën en verantwoording

Het opstellen en uitwerken van de ambities die zijn opgenomen in de Beleidsnota Geluid en trillingen worden binnen de huidige capaciteit (circa 6 FTE) uitgevoerd en gedekt uit het programma Duurzaamheid, onderdeel gezonde, stille en veilige leefomgeving. (Vanaf 2024 is dit onderdeel van het programma Aantrekkelijke en Groene Leefomgeving.) Deze Beleidsnota heeft daarmee geen financiële consequenties.

Het uitvoeren van de doelstellingen uit de beleidsnota is gericht op een evenwichtige afweging tussen verschillende functies in stad. Specifieke advisering hierover wordt gedekt uit de projecten/gebiedsontwikkelingen. Dit kan in bepaalde gevallen leiden tot benodigde keuzes in planvorming die in enkele gevallen mogelijk extra kosten met zich meebrengen voor bedrijven ontwikkelaars of de gemeente (bij door de gemeente betaalde projecten). Het kan bijvoorbeeld gaan om een extra hoog dicht balkonscherm voor een geluidluwe gevel. De omvang van deze kosten hangt af van de specifieke situatie en zijn nu daarom nog niet te bepalen en worden gedekt uit de projecten.

Verantwoording wordt afgelegd via de Begrotingscyclus. In de Programmabegroting is een indicator opgenomen waarmee de effecten van het beleid gemonitord kunnen worden: “Het percentage inwoners dat vaak overlast van lawaai ervaart”.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk staat het geluidbeleid beschreven dat wordt toegepast bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals het bouwen van nieuwe woningen of het aanleggen of wijzigen van een weg.

In het tweede hoofdstuk staat beschreven hoe we in Utrecht omgaan met het geluid van ‘activiteiten’ zoals bedrijven. De eerste twee hoofdstukken vormen samen de basis voor de toedeling van functies aan locaties.

De Europese verplichting voor het maken van geluidkaarten en actieplannen en de monitoringsverplichting wordt behandeld in hoofdstuk drie.

Hoofdstuk vier is gewijd aan het aspect trillingen en hoe we daarmee omgaan bij het bouwen van nieuwe woningen nabij spoor- en tramlijnen. Verder behandelt dit hoofdstuk trillingen van activiteiten van bedrijven en bouw- en sloopactiviteiten.

De getallen in deze beleidsnota betreffen waarden in L_{den} tenzij expliciet anders aangegeven. Dit gebeurt dan door toevoeging van een (A) en of in bewoording zoals etmaalwaarde.

Bijlagen:
Omgevingswet; wat betekent het voor ons, welke instrumenten en welke regels zijn er.
Evaluatie en resultaten van participatietraject
Overzicht van overig en voorgaand beleid.

1 Geluid bij ruimtelijke ontwikkelingen in Utrecht

We bouwen steeds verder aan de stad; er is het komende decennium behoefte aan nieuwe woningen, scholen en gebouwen voor gezondheidszorg. Het bouwen op locaties die geluidbelast zijn door wegen, spoorlijnen of industrieterreinen is daarbij vaak onontkoombaar; soms tot aan de maximale grenzen die de Omgevingswet biedt. Door aanvullend op de standaard- en grenswaarden van de wet extra eisen te stellen, kan toch een acceptabel akoestisch woon- en leefklimaat worden geboden. Gezondheid en leefbaarheid zijn de belangrijkste voorwaarden bij het bieden van ruimte voor groei van de stad.

1.1. Aanvaardbaarheid

Het voorkómen van nieuwe ongewenste geluidsituaties is de kern van het Utrechtse geluidbeleid. Het herstel van knelpunten naderhand is bijzonder lastig. De aanvaardbaarheid van het geluid is in ieder geval gegarandeerd als wordt voldaan aan de wettelijke standaardwaarde (zie bijlage 1 Beschrijving Omgevingswet) of wanneer er geen toename van het geluid is als gevolg van een wijziging. In deze nota worden er grenzen gesteld aan het geluid per bronsoort. Bij de aanvaardbaarheid moet ook ingegaan worden op het gecumuleerde geluid. In nieuwe situaties moeten bij geluidbelastingen boven de standaardwaarde of bij een wijziging van een weg als er sprake is van een toename boven de standaardwaarde, geluidbeperkende maatregelen worden onderzocht. Geluidbeperkende maatregelen worden in aanmerking genomen als die financieel doelmatig zijn en er geen overwegende bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of technische aard bestaan.

1.2. Grenswaarden nieuwe geluidgevoelige functies

De wet kent de begrippen standaardwaarde, als zijnde de geluidbelasting die zonder meer aanvaardbaar is, en de (landelijke) grenswaarde, als zijnde de ten hoogst toelaatbare geluidbelasting na afweging. In deze nota voegen we daar een ambitiewaarde en een Utrechtse-grenswaarde aan toe. De ambitiewaarde is de waarde die vanuit het oogpunt van gezondheid bij voorkeur niet wordt overschreden bij nieuwe ontwikkelingen. Bij het toedelen van functies aan locaties zal er nagestreefd moeten worden om deze waarde niet te overschrijden. De Utrechtse-grenswaarde is een lokale aanscherping van de (landelijke) grenswaarde vanuit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) ten behoeve van gezondheid en indien nodig beweegruimte voor infrastructuur. Dit omdat er nog ruimte is tussen de Utrechtse-grenswaarde en de (landelijke) grenswaarde.

Ambitiewaarde

- Vanuit gezondheidsoogpunt willen we geen nieuwe geluidsgevoelige functies boven de 63 dB per geluidbronsoort. We passen de ambitiewaarde van 63 dB toe (heeft alleen effect wanneer de

grenswaarde voor de geluidbronsoort hoger is dan 63 dB) bij het toedelen van nieuwe functies aan locaties;
- Overschrijding van de ambitiewaarde staan we alleen toe wanneer hiervoor zwaarwegende belangen kunnen worden aangereikt of wanneer het plan leidt tot een verbetering van de akoestische situatie ter plaatse (bijvoorbeeld doordat een bouwplan fungeert als een relevante afscherming voor een groot aantal andere woningen).

Grenswaarden

- Er geldt een Utrechtse-grenswaarde, in plaats van de landelijke grenswaarde van 70 dB, voor het gemeentelijk wegverkeer bij het toelaten van nieuwe geluidgevoelige functies, te weten:
    - 63 dB in de uitleggebieden zoals Leidsche Rijn en Vleuterweide;
    - 68 dB voor de rest van de stad;
- Voor de overige geluidbronnen (rail, industrie, rijks- en provinciale wegen) gelden de (landelijke) grenswaarden;
- Niet geluidgevoelige gevels (zowel “dove gevels” als gevels met bouwkundige voorzieningen) zijn voor woningen toepasbaar vanaf de (Utrechtse) grenswaarde mits:
    - Het woningen betreft waarbij elke verblijfsruimte waarbij dit wordt toegepast (ook) een te openen deel heeft in een gevel onder de (Utrechtse) grenswaarde én;
    - Wordt voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in paragraaf 1.4, waaronder onder andere:
        - Tenminste 50% van de verblijfsruimten of het verblijfsoppervlak van de woning aan de luwe zijde liggen;
        - Tenminste één buitenruimte van de woning aan een gevel ligt waar het geluid niet meer is dan 5 dB boven de standaardwaarde.
- Niet geluidgevoelige gevels zijn voor andere geluidsgevoelige functies dan woningen ook toepasbaar, uitgezonderd voor woonboten en woonwagens.

–

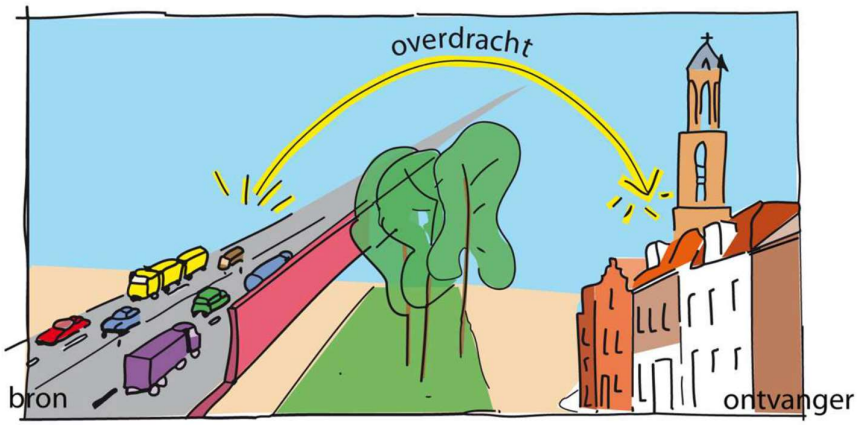
In het omgevingsprogramma geluid en trillingen zal in aanvulling op het bovenstaande voor de toepasbaarheid bij eenzijdige woningen van een niet geluidgevoelige gevel met bouwkundige voorzieningen, zoals bedoeld in artikel 5.78 lid 1 onder b in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), aangegeven worden welke maatregelen in Utrecht toegepast kunnen worden. Dit om bij voldoende geluidsreductie een geluidluwe gevel, zoals bedoeld in paragraaf 1.4, te realiseren.

Opgemerkt wordt dat ten behoeve van de aanleg en of wijziging van wegen separate grenswaarden gelden. Deze zijn opgenomen in 1.6.

1.3. Realistisch maatregelenonderzoek

Bij het plannen van nieuwe geluidgevoelige objecten en bij de aanleg of wijziging van wegen vindt akoestisch onderzoek plaats. Daarbij moet worden gezocht naar maatregelen die er toe leiden dat het geluid voor zo veel mogelijk gevels onder de standaardwaarde blijft en voor de gevels waarbij dat niet kan de overschrijding van de standaardwaarde zo veel mogelijk wordt beperkt. De kosten voor maatregelen zijn voor rekening van de initiatiefnemer van een plan.

Allereerst moet worden gekeken naar het ontwerp zelf: locatie/vorm bouwblokken, plaats geluidgevoelige bestemmingen/oriëntatie, indeling plan. Wanneer er toch nog andere maatregelen nodig zijn, hanteren we een voorkeursvolgorde zoals in afbeelding 1 is weergegeven: eerst bronmaatregelen en dan pas overdrachtsmaatregelen onderzoeken.

Afbeelding 1: Voorkeursvolgorde bronmaatregelen – overdrachtsmaatregelen

Bronmaatregelen

Bronmaatregelen behoren bij alle geluidbronsoorten tot de maatregelen die als eerste overwogen en onderzocht moeten worden.

Tot de bronmaatregelen bij (gemeentelijk) wegverkeer behoort de aanleg van een geluidreducerend wegdek (“stil asfalt”). Geluidreducerend wegdek is in bepaalde situaties niet realistisch omdat het dan te snel kapot gaat. Bijvoorbeeld bij scherpe bochten of bushaltes. Via de *Beslisboom toepassing geluidreducerend asfalt* (bijlage bij raadsbrief 18 december 2017[1]) kan bij onderhoud en nieuwe situaties een afweging tussen verschillende types asfalt worden gemaakt.

Een verlaging van de snelheid van 50 naar 30 km/u is een bronmaatregel die goed aansluit bij de ambitie van het *Mobiliteitsplan Utrecht 2040*.

[1] Deze beslisboom zal moeten worden geactualiseerd. Na actualisatie zal hiervan uitgegaan dienen te worden.

Afbeelding 2: Aanleg asfalt

Overdrachtsmaatregelen

Geluidschermen of -wallen zijn alleen mogelijk als er voldoende ruimte is tussen de bron en de woningen (veelal alleen bij het hoofdverkeerswegennet en bij spoorlijnen). In principe worden schermen alleen langs hoofdinfrastructuur geplaatst.

Andere overdrachtsmaatregelen, zoals het aanleggen van groenstroken met een geluidabsorberende bodem worden in voorkomende gevallen onderzocht (zie voorbeeld afbeelding 3).

Afbeelding 3: Groenstrook met geluidabsorberende bodem

1.4. Geluidluwe gevel en buitenruimte

Een geluidluwe gevel is een gevel die ten opzichte van de andere gevels van een geluidgevoelig gebouw relatief weinig wordt belast door geluid (zie afbeelding 4). Bij een geluidluwe gevel kan een raam open zonder direct de herrie binnen te krijgen. Uit onderzoek is gebleken dat een geluidluwe gevel leidt tot een lager percentage (ernstige) geluidhinder en kan daarom als gezondheidskundige compensatiemaatregel worden gezien. (Zie bijvoorbeeld RIVM-onderzoek De invloed van een stille zijde bij woningen op gezondheid en welbevinden.) Het is daarom belangrijk dat dit aspect al in het begin van de planvorming wordt betrokken.

Afbeelding 4: Geluidluwe zijde als waardevolle kwaliteit van een woning

In de meest ideale situatie wordt een geluidluwe gevel gecreëerd aan een van de geluidbron afgekeerde zijde. Als het creëren van een luwe zijde op deze wijze niet mogelijk is, kan door middel van een bouwkundige constructie – vaak een loggia of balkon met afscherming – toch een significant deel van een gevel worden afgeschermd, waardoor er functioneel een geluidluwe gevel ontstaat.

Kleine woningen zonder verplichte buitenruimte vanuit Besluit bouwwerken leefomgeving (Bkl) – vaak in het sociale segment – kunnen dan ook niet zomaar als eenzijdig georiënteerde woningen worden gebouwd langs drukke verkeersinfra. Het is makkelijker om de doelen te bereiken wanneer in de hoog belaste buitenranden grotere (duurdere) woningen met een luwe achterzijde worden gerealiseerd. In de rustige middengebieden is dan meer ruimte voor sociale en betaalbare kleine woningen. Dit sluit ook aan bij de ambitie ‘gezond stedelijk leven voor iedereen’ waarmee we streven naar een eerlijke verdeling van de verschillende soorten woningen (sociale huur, middenhuur, koop) ten opzichte van de milieubelasting.

Waarden, voorwaarden en eisen geluidluwe gevel

De volgende regels en voorwaarden met betrekking tot een geluidluwe gevel gelden in Utrecht:

- Elke nieuwe woning moet een geluidluwe zijde krijgen;
- Een gevel is luw als deze voor alle bronsoorten voldoet aan de standaardwaarde;
- Minimaal 30% van de verblijfsruimten of het verblijfsoppervlak is aan de luwe zijde gelegen.
- Bij toepassing van dove gevels of gevels met bouwkundige maatregelen boven de reguliere grenswaarde dient 50% van de verblijfsruimten of het verblijfsoppervlak aan de luwe zijde te liggen;
- In aansluiting op de Ruimtelijke Strategie Utrecht stellen we dat aan de luwe zijde bij voorkeur de slaapkamers zijn gelegen;
- Bij onzelfstandige studentenwoningen en kleine woningen (<30 m^2) (die conform het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bkl) geen buitenruimte hoeven te hebben) kan het soms lastig zijn om een luwe gevel te realiseren. Toch streven we hier wel naar. Als er echter zwaarwegende

bezwaren bestaan vanuit stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of technische aard én er sprake is van een evenwichtige toedeling van deze woningen over het plangebied, mag hiervan worden afgeweken. Dit is ook een overgangsregel voor plannen waar reeds een SPvE of bouwenvelop is vastgesteld voor de vaststelling van deze beleidsnota. Wel geldt altijd dat op gebouwniveau tenminste 50% van de wooneenheden is gesitueerd aan een gevel waar het geluid maximaal 5 dB boven de standaardwaarde is.
- Een suskast-achtige constructie voor een raam die alleen geluidarm ventileren mogelijk maakt, wordt door ons niet gezien als geluidluwe gevel.

Een buitenruimte kan, eventueel inclusief lokale afscherming, een instrument zijn om een luwe gevel te bewerkstelligen. Hiervoor gelden de volgende eisen:

- Als de woning beschikt over een individuele buitenruimte dan ligt deze bij voorkeur aan de luwe zijde; het geluid is niet meer dan 5 dB boven de standaardwaarde. Als er meerdere buitenruimten zijn dan geldt deze eis voor één van de buitenruimten;
- Op hoog belaste locaties mag ook een volledig afsluitbare buitenruimte (balkon of loggia) worden toegepast om een luwe gevel te creëren. In geopende toestand dient hier nog wel een minimumkwaliteit van maximaal 5 dB boven de standaardwaarde te worden aangehouden, wat aansluit bij de eis voor buitenruimten;
- Woningen die kleiner zijn dan 50 m^2 hoeven vanuit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) geen individuele buitenruimte te hebben maar kennen wel eisen met betrekking tot het hebben van een gemeenschappelijke buitenruimte. De eis voor het geluid in die buitenruimte bedraagt maximaal 5 dB boven de standaardwaarden.

1.5. Vervangende nieuwbouw en transformatie

Bij vervangende nieuwbouw kan gedacht worden aan situaties waarin bestaande woningen op locaties met veel geluid worden vervangen door nieuwe woningen die bouwkundig van betere kwaliteit zijn. Bij het beoordelen van dergelijke projecten staat een afname van de hinder voorop en worden eventuele belemmeringen voor (toekomstige aanpassing van) de infrastructuur meegewogen. Bij transformatie/functiewijziging van kantoren en andere leegstaande gebouwen is sprake van een nieuwe woonfunctie of andere geluidgevoelige functie in een bestaand gebouw.

- We hanteren bij vervangende nieuwbouw en transformatie dezelfde (Utrechtse) grenswaarden als bij nieuwbouw;
- De eis voor een luwe gevel wordt opgehoogd met 5 dB ten opzichte van nieuwe woningen.

1.6. Aanleg of wijziging van een weg

De aanleg of wijziging van een weg kan leiden tot een toename van het geluid. Binnen het wettelijke stelsel is geborgd dat de daarvoor benodigde verkeersbesluiten moeten worden getoetst aan de geldende normen. Fysieke wijzigingen aan een weg waarvoor geen verkeersbesluit benodigd is, maar die wel kunnen leiden tot meer geluid, moeten conform de wet ook tegen het licht worden gehouden. Het Mobiliteitsplan Utrecht 2040 sluit aan bij deze wettelijke verplichte aandacht voor geluid.

- De ambitiewaarde vanuit gezondheid van 63 dB wordt, bij voorkeur, niet overschreden;
- De Utrechtse grenswaarde ter plaatse van woningen langs een nieuw aan te leggen weg is gelijk aan die voor nieuwe woningen;
- Bij een wijziging van een bestaande weg kan de wettelijke grenswaarde van 70 dB soms noodzakelijk zijn;
- De aanvaarbaarheid van het gecumuleerde geluid wordt beoordeeld als ook ten gevolge van andere geluidbronsoorten de standaardwaarde wordt overschreden;
- Indirecte effecten (bijvoorbeeld verdringing van verkeer naar andere wegen) in een groter gebied worden onderzocht en getoetst aan wettelijke normen. Hetzelfde geldt voor akoestisch relevante fysieke wijzigingen in de omgeving, bijvoorbeeld de sloop van een geluid afschermend gebouw;
- Het geluid wordt door het treffen van maatregelen zoveel mogelijk beperkt.

Afbeelding 5: Verkeer op een druk kruispunt veroorzaakt geluid

De wijziging van wegen en spoorwegen vindt vaak plaats binnen de kaders van het omgevingsplan, maar kan toch aanzienlijke gevolgen hebben voor geluid. In de Wet geluidhinder was bepaald dat zo'n wijziging moest worden aangemerkt als een «reconstructie van een weg, waarbij pas bij concrete planuitwerking getoetst moest worden aan de geluidnormen. Onder de Omgevingswet is hierin niet automatisch voorzien.
Hiervoor moet in het omgevingsplan een toetsmoment worden gecreëerd en dan zijn de regels van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) van toepassing op alle wijzigingen en aanleg van wegen en lokale spoorwegen én niet alleen die samenvallen met een wijziging van het omgevingsplan. We gaan daarom in het omgevingsplan vastleggen dat voor het wijzigen van een weg of een lokale spoorweg een

omgevingsvergunning gevraagd moet worden, waardoor het een binnenplanse omgevingsplanactiviteit is. Bij de verlening van die omgevingsvergunning wordt dan weer getoetst aan het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

1.7. Lokaal spoor

Tramlijnen (zoals naar Nieuwegein/IJsselstein en Utrecht Sciencepark, zie afbeelding 6) vallen conform de Omgevingswet onder de geluidbronsoort ‘lokaal spoor’ en hebben dezelfde grenswaarden als hoofdspoorlijnen. De wet biedt echter ook de mogelijkheid om het geluid samen te nemen met de naastgelegen gemeentelijke wegen en te toetsen als gemeentelijke weg. De reden hiervoor is dat tramlijnen vaak parallel lopen aan wegen, waardoor het ervaren wordt als één geluidbron.

In Utrecht is dit op de meeste plaatsen het geval (vaker wel dan niet), daarom maken we gebruik van deze mogelijkheid om het geluid van lokaal spoor samen te nemen met dat van het (lokale) wegverkeer. Bovenstaande keuze heeft doorwerking in elke toepassing van de geluidregels. Dit geldt ook voor eventuele nieuwe tram- of metrolijnen.

Afbeelding 6: Lokaal spoor, tramlijnen in Utrecht

1.8. Doorgeschoven toetsing

Bij een globaal omgevingsplan (omgevingsplan op hoofdlijnen) is de locatie van de verschillende functies in het gebied alleen op hoofdlijnen aangegeven. Op het moment van vaststellen is bijvoorbeeld nog geen gedetailleerde informatie beschikbaar over de situering van geluidgevoelige gebouwen of over het geluid door activiteiten. Die informatie komt pas beschikbaar als plannen concreet worden uitgewerkt tot het niveau waarop vergunningen kunnen worden aangevraagd. Datzelfde geldt voor gemeentewegen, als een relatief breed gebied een functie voor verkeersdoeleinden heeft. Dan is op het moment van de functietoedeling niet bekend waar de rijstroken exact komen te liggen. Voor geluid is dat natuurlijk wel van belang, zeker als geluidbeperkende maatregelen getroffen moeten worden. Door het ontbreken van voldoende gedetailleerde informatie kan bij de voorbereiding van een globaal omgevingsplan niet worden getoetst aan de geluidnormen. Het instrument omgevingsplan biedt daarvoor een oplossing, door in het omgevingsplan te bepalen dat de benodigde geluidtoetsen moeten worden uitgevoerd op het moment waarop wel voldoende gegevens beschikbaar zijn (doorgeschoven toetsing). Dat moment moet een concreet besluitmoment zijn. Om die reden gaan we de toetsing in het omgevingsplan onder een binnenplanse omgevingsplanactiviteit brengen zodat deze toetsing doorgeschoven kan worden naar de omgevingsvergunningsfase.

Het doorschuiven in de tijd van het toetsen aan geluidregels betekent overigens niet dat bij de voorbereiding van het omgevingsplan helemaal geen aandacht aan geluid hoeft te worden besteed. De uitvoerbaarheid van het omgevingsplan moet altijd en dus ook vanuit het perspectief van geluid aannemelijk worden gemaakt. Het onderzoek dat aantoont dat het plan uitvoerbaar is kan globaal zijn.

1.9. Tijdelijk wonen, woningsplitsing en omzetting

Voor tijdelijke situaties gelden vaak geen waarden voor geluid. Wel zal een beoordeling van de aanvaardbaarheid plaats moeten vinden.

Flexwonen

Voor tijdelijke situaties die niet meer dan tien jaar duren, hoeft op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) niet te worden voldaan aan de waarden voor geluid (voor het geluid ín de woning geldt veelal een 10 dB lagere grenswaarde). Ondanks dat hebben we de ambitie aangegeven in *Gezondheid voor iedereen* om in Utrecht iedereen gelijke kansen te bieden op gezond stedelijk leven en gelijke gezondheidsbescherming. Het belang om de acute woningnood op te lossen wegen we af tegen het belang van een goede gezondheidsbescherming. De volgende maatregelen, die bijdragen aan gezondheidsbescherming, worden daarbij onderzocht en nagestreefd:

- Een geluidluwe zijde;
- Slaapkamer aan de geluidluwe zijde;
- Een geluidluwe buitenruimte;
- Een acceptabel binnenniveau van bij voorkeur 33 dB (maximaal 38 dB);
- Een woonduur van, bij voorkeur, maximaal 5 jaar;
- Ventilatie die minimaal voldoet aan de eisen uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bkl) ten aanzien van ventilatiegeluid en luchtverversing.

Short stay

Een short stay woning wordt vaak gebruikt door expats of buitenlandse studenten. Juridisch gezien is short stay een logiesfuncties en is daarmee niet geluidgevoelig. Het beleid ten aanzien van short stay staat weergegeven in het *Beleid tijdelijk verblijf (short stay) en bijstelling hotels*. Bij het toedelen van nieuwe short stay-functies vindt een afweging plaats van de hoeveelheid geluid. Het heeft onze voorkeur om geen short stay te realiseren boven de wettelijke grenswaarde. Wanneer een gewone woning mogelijk is op de locatie, dan heeft dat de voorkeur. Short stay is een goede keuze als er bijvoorbeeld geen luwe gevel kan worden gemaakt (en de functie wonen niet kan).

Woningsplitsing en omzetting

In de Utrechtse woningvoorraad is schaarste in alle categorieën. Er zijn om die reden veel initiatieven voor het splitsen en omzetten (kamergewijze verhuur) van woningen hetgeen de druk op de woningmarkt kan verlichten. Dit omzetten kan effect hebben op de leefbaarheid en wordt daarom getoetst vanuit het oogpunt van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De gemeente Utrecht heeft hiervoor de *Beleidsregel Wijziging samenstelling van de woonruimtevoorraad (woningsplitsen en omzetten)*. Hierin staan onder meer regels opgenomen met betrekking tot de geluidisolatie tussen de woningen waardoor dezelfde kwaliteit wordt verkregen als bij nieuwbouwwoningen. Voor deze woningen geldt net als bij transformatie een 5 dB soepelere waarde met betrekking tot een luwe gevel. Voor onzelfstandige studentenwoningen geldt daarnaast de eis dat minimaal 50% van de wooneenheden aan de luwe zijde zijn gelegen.

Mantelzorgwoningen

Ook voor mantelzorgwoningen gelden op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) geen waarden voor geluid. Deze woningen zijn, behalve het ontbreken van een maximale tijdsduur van afwijken, niet onderscheidend van flexwonen. In het kader van eventuele afwegingen zal daarom bij dat kader worden aangesloten (uitgezonderd woonduur).

1.10. Scheepvaartlawaai

Scheepvaartlawaai valt niet onder de Omgevingswet. Er bestaan voor scheepvaartlawaai geen waarden die gelden ter plaatse van woningen of andere geluidgevoelige functies langs een scheepvaartroute. Wel zijn er emissienormen; dus eisen voor de geluidproductie van de schepen.

In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties is het gewenst dat een goed beeld van de totale gecumuleerde geluidsituatie wordt verkregen. Indien relevant moet dan ook het aspect scheepvaartlawaai nader worden onderzocht. Hieronder wordt beschreven hoe we daar in de gemeente Utrecht mee om zullen gaan.

- We houden een standaardwaarde aan tussen die van weg- en railverkeer (respectievelijk 53 en 55 dB) hetgeen uitkomt op 54 dB;
- Als Utrechtse-grenswaarde hanteren we de ambitiewaarde vanuit het volksgezondheidsbeleid van 63 dB;

- Boven de standaardwaarde is als aanvullende compenserende maatregel een luwe gevel nodig;
- Bij de uitwerking van de gevelisolatie wordt rekening gehouden met (het spectrum van) scheepvaartlawaai (vanwege vrij lage frequenties);
- Deze bovenwettelijke normen krijgen een plek in het omgevingsplan.

2 Geluid door activiteiten in Utrecht

2.1. Beleid onder Omgevingswet

Een gemeente kan andere geluidwaarden voor bedrijven opnemen dan de standaardwaarden uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Wanneer een omgeving bijvoorbeeld heel rustig is kunnen lagere waarden worden opgenomen in het omgevingsplan.

Geluidoverlast bestaat in vele vormen maar in de wetgeving is niet altijd even gedetailleerd vormgegeven hoe we daarmee om moeten gaan. In Utrecht kennen we sinds jaren verschillende verordeningen en regels die een en ander nader specificeren en die we beleidsmatig voortzetten. De wijze waarop de toelating van nieuwe geluidgevoelige functies door geluid van activiteiten zal worden afgewogen is onderdeel van de opstelling van het omgevingsplan.

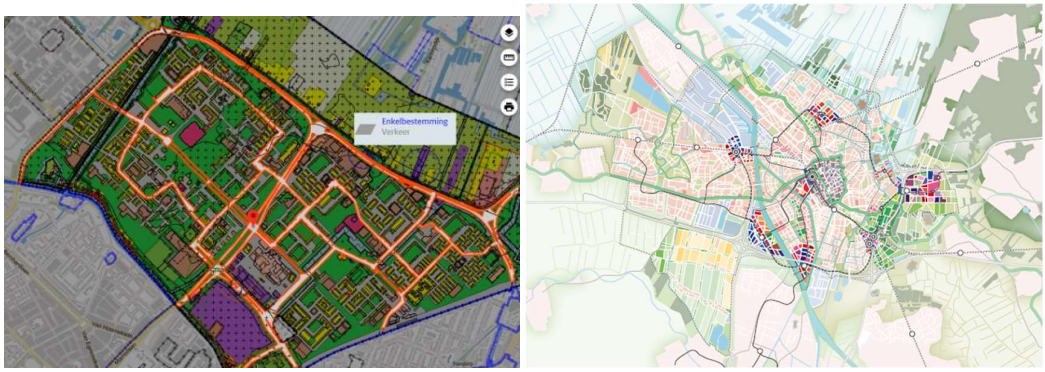
Er zijn ook zaken die wettelijk niet zijn geregeld (of zelfs specifiek zijn uitgezonderd) en wel tot overlast kunnen leiden. Aan de andere kant zijn er geluiden die bij een (drukke) stad horen en die we daarom niet regelen of inperken. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties moet dit alles wel worden afgewogen. Om dit goed te kunnen motiveren hebben we voor verschillende zaken nadere regels opgesteld. Deze worden in paragraaf 2.4 behandeld.

2.2. Geluid van bedrijven

Het bestaande beleid met betrekking tot de bescherming van woningen in rustige gebieden wordt voortgezet. In plaats van richtwaarden die bij maatwerk of vergunningverlening worden toegepast, worden grenswaarden in het omgevingsplan vastgelegd. Hierdoor is het niet nodig om voor elk individueel bedrijf een procedure te voeren en kan er sneller worden ingegrepen in geval van overlast.

- Bedrijven moeten ter plaatse van woningen in rustige woonwijken aan 5 dB lagere geluidnormen voldoen dan de standaardwaarden uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
- Aan bedrijven die aantoonbaar vanuit kosten- of technische overwegingen niet aan de aangescherpte normen kunnen voldoen, kan met maatwerk een hogere geluidgrens worden toegekend;
- Aan de voorkant van woningen langs drukkere wegen en in centrumgebieden blijven de standaardwaarden van kracht;
- Op bedrijventerreinen gelden 5 dB ruimere normen ter plaatse van (bedrijfs)woningen.

Wat we beschouwen als rustig versus druk wordt verder uitgewerkt in het omgevingsprogramma geluid en trillingen en via maatwerkregels vastgelegd in het omgevingsplan. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij aanduidingen die vanuit andere kaders worden vastgelegd. Zie als voorbeeld afbeelding 7.

Afbeelding 7: Aanduidingen drukkere stedelijke gebieden

- ‘Verkeer’ = akoestisch drukke wegen;
- ‘Verblijfsgebied’ = rustige woonstraten;
- ‘Centrumgebieden’ = stadscentra zoals beschreven in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040.

2.3. Industrieterreinen

Voor de wat grotere industrieterreinen (zie afbeelding 8), waar zogeheten ‘grote lawaaimakers’ mogen komen, geldt een systeem dat als doel heeft om de cumulatieve geluideffecten van alle bedrijven bij elkaar beheersbaar te houden. Deze grenswaarden worden in het omgevingsplan vastgelegd (‘omgevingswaarden’). Ten opzichte van de oude systematiek uit de Wet geluidhinder is de rekenmethodiek gewijzigd. Dit leidt in sommige situaties tot iets meer geluidruimte voor de bedrijven. Er is vooralsnog geen aanleiding om verandering aan te brengen in de wijze waarop het geluid van industrieterreinen wordt beoordeeld.

Bedrijven met informatie- of meldingsplichten voor hun milieubelastende activiteiten dienen blijvend te voldoen aan een maximale waarde van 50 dB(A) etmaalwaarde op 50 meter.

Afbeelding 8: Industrieterrein

2.4. Overig

In deze paragraaf wordt de beleidsmatige visie beschreven op een scala aan verschillende onderwerpen.

2.4.1. Incidentele ontheffingen

Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) geeft een gemeente de mogelijkheid om bij verordening een bedrijf tot maximaal twaalf keer jaar een ontheffing van de geluidnormen te verlenen ten behoeve van festiviteiten. Twaalf keer vinden we in Utrecht echter te veel. Dat kan zeker in een horecastraat leiden tot ongewenste situaties waarbij er elke week wel ergens via een ontheffing een grootschalig feest wordt georganiseerd.

In Utrecht is daarom in de Vrijstellingsverordening inrichtingen milieubeheer opgenomen dat:

- deze ontheffing kan worden verleend op een beperkt aantal aangewezen collectieve feestdagen;
- de mogelijkheid er is voor twee extra individueel/incidenteel te kiezen dagen (voor sportinrichtingen negen keer);
- in een ontheffing een maximum aan het geluid kan worden gesteld; in een ontheffingsbesluit worden aanvullende regels gesteld.

In het omgevingsplan wordt deze regeling opgenomen, waarbij een nadere precisering wordt aangebracht in begrippen als incidenteel/collectief. Ook wordt aangegeven voor welk type activiteiten een ontheffing kan worden verleend; alleen binnen het bebouwde deel van de inrichting of ook daarbuiten, bijvoorbeeld op een voetbalveld.

Culturele hotspots op locaties waar niet voor ernstige geluidhinder hoeft te worden gevreesd (denk aan grote industrieterreinen), faciliteren we door meer dan twee geluidontheffingen toe te staan.

2.4.2. Ramen en deuren dicht

Als regel wordt in het omgevingsplan opgenomen dat horecaondernemingen ramen en deuren gesloten moeten houden wanneer binnen (hard) versterkt muziekgeluid wordt geproduceerd en geopende ramen en deuren dan zouden leiden tot een overschrijding van de geluidsnormen.

Open ramen en deuren van een horecagelegenheid zijn hiermee niet per definitie verboden. Maar omdat er dan veel meer geluid naar buiten komt, moet het volume van het versterkte muziekgeluid binnen worden aangepast zodat het binnen de normen blijft. Bij herhaaldelijke overtredingen is het in de huidige praktijk gebruik om in zo'n geval een maatwerkvoorschrift op te leggen dat de ramen en deuren dicht moeten blijven (uiteraard behoudens het direct doorlaten van personen en goederen). Het doel van deze nieuwe maatregel is om dit nu als zorgplicht algemeen op te leggen. Met de toevoeging dat dit alleen geldt bij (te) hard versterkt muziekgeluid binnen.

2.4.3. Bescherming stille hofjes

In de Geluidnota 2014-2018 was een richtwaarde opgenomen voor stille hofjes (zie afbeelding 9: Stil hofje) van 40 dB(A) voor bedrijfsgeluid. Daar waar nodig zijn maatwerkvoorschriften opgelegd. In de nota volksgezondheid *Gezondheid voor iedereen* is ook aandacht voor stille hofjes: "*Ook beschermen we stille plekken. In dit licht staan we geen horecavoorzieningen toe in stille hofjes en rustige woonstraten.*" Er zijn enkele bestaande uitzonderingen maar over het algemeen staan we geen terrassen toe in stille hofjes. Deze lijn zetten we voort.

Onder de Omgevingswet bestaat er geen bepaling meer die terrassen op stille binnenterreinen reguleert. Continuering van de bescherming van stille hofjes borgen we daarom via het omgevingsplan.

Afbeelding 9: Stil hofje

2.4.4. Geluid in de openbare ruimte

Voor geluid in de openbare ruimte was de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van toepassing. Te denken valt aan straatartiesten, aggregaten, et cetera. In de Beleidsregel terrassen gemeente Utrecht is opgenomen dat op terrassen geen versterkte muziek of andere geluiden mogen worden geproduceerd. We hebben geen nader geluidbeleid/normen voor geluiden in de openbare ruimte die we normaal en acceptabel vinden (bijvoorbeeld kleine speelplaatsen of dichtslaande autoportieren). Bij eventuele excessen wordt per geval bezien wat het probleem is en wat daaraan kan worden gedaan.

Bij het ontwerp van de openbare ruimte wordt gekeken naar technische mogelijkheden om het geluid te beperken. Zo staat in de (ontwerp) Visie Speelruimte Utrecht, *Spelen in je eigen buurt* het volgende beschreven:
Bij het ontwerp van een plangebied moet altijd gekeken worden naar een evenwichtige toedeling van functies en de locaties daarvan. Hierbij moet rekening gehouden worden met bijvoorbeeld stemgeluid en het geluid van weerkaatsende ballen. Speelplekken moeten goed gepositioneerd worden en van een goede ondergrond voorzien die geluid zoveel mogelijk dempt.

Afbeelding 10: Voetbalkooi in de openbare ruimte

Hekken rond voetbalkooien (zie afbeelding 10) kunnen bijvoorbeeld hinderlijk geluid veroorzaken als er een bal tegen aan wordt geschopt. Er zijn echter ook stillere constructies die kunnen worden toegepast.

2.4.5. Uitsluiten van toetsing

Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) biedt de mogelijkheid om bepaalde activiteiten uit te sluiten van toetsing. In het omgevingsplan wordt gekeken naar de activiteiten die voor Utrecht relevant zijn, voor deze activiteiten wordt een uitzondering gemaakt.

Muziek

Zoals in Vrijstellingsverordening inrichtingen milieubeheer is opgenomen wordt onversterkt muziekgeluid uitgezonderd. De gemeente Utrecht krijgt nauwelijks meldingen over onversterkte muziek. Het niet uitzonderen zou – bijvoorbeeld - betekenen dat de carillons in de stad te zeer zouden worden beperkt.

Godsdienstige en levensbeschouwelijke uitingen

In Nederland is de vrijheid van godsdienst een grondrecht. Het oproepen tot gebed door religieuze gezangen of klokgelui is een manifestatie van religie, waarvoor het grondrechtelijk kader geldt. Op basis van godsdienstvrijheid moet het voor bijvoorbeeld kerken en moskeeën mogelijk zijn om geluid te produceren ten behoeve van diensten en plechtigheden. Bij kerken en moskeeën steekt echter geregeld de discussie op hoeveel geluid de klokken of de vocale gebedsoproep mogen veroorzaken.

Godsdienstvrijheid betekent niet dat aan het geproduceerde geluid geen grenzen mogen worden gesteld. Artikel 10 van de Wet openbare manifestaties (Wom) stelt: “*Klokgelui ter gelegenheid van godsdienstige en levensbeschouwelijke plechtigheden en lijkplechtigheden, alsmede oproepen tot het*

belijden van godsdienst of levensovertuiging, zijn toegestaan. De gemeenteraad is bevoegd ter zake regels te stellen met betrekking tot duur en geluidsniveau". Dit is altijd maatwerk. Als basis wordt de oude regel uit het Activiteitenbesluit overgenomen die aangaf dat de normen niet golden voor *het geluid ten behoeve van het oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging of het bijwonen van godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten en lijkplechtigheden*.

Kortdurend geluid

We maken ook een uitzondering voor enkele activiteiten die maar kortdurend een hoog geluidsniveau veroorzaken. Dit betreft:

- het komen en gaan van bezoekers bij een activiteit waarvan horeca-, sport- of recreatieactiviteiten de kern vormen
- het verrichten in de open lucht van sportactiviteiten of activiteiten die hiermee in nauw verband staan.

2.4.6. Bouwlawaai

Utrecht groeit en de bouwactiviteiten in Utrecht nemen toe. Voor de één een uiting van vitaliteit en bedrijvigheid, voor de ander een bron van hinder. De uitvoering van grote bouwprojecten heeft impact op de leefomgeving (zie afbeelding 11). Bouwen, inclusief bouwen aan infrastructurele- en renovatiewerken, gaat gepaard met bijvoorbeeld geluid, trillingen, stof, licht, of beperking van het uitzicht. Bouwen kan ook tot schade leiden door trillingen, bronbemaling en bouwverkeer. Daarnaast heeft het gevolgen voor de bereikbaarheid. De gemeente doet veel om bouwhinder te voorkomen en maakt onder andere gebruik van geluid- en trillingsmetingen.

Normen

Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) stelt regels aan het geluid dat bij bouwwerkzaamheden mag worden geproduceerd (voor het aspect trillingen wordt verwezen naar hoofdstuk Trillingen). Dit geldt bij nieuwe gebouwen of renovaties alsook bij infrastructurele werken. Omdat een bouwproces een tijdelijke situatie betreft, zijn de normen fors hoger dan voor regulier bedrijfsmatig geluid. Hoe langer het bouwproces duurt, hoe lager de normen getalsmatig worden. In de regel mag alleen in de dagperiode lawaai worden gemaakt.

Ontheffingen

Soms is het noodzakelijk om werkzaamheden in de avond- en nachtperiode uit voeren. Denk hierbij aan betonstorten; een proces dat soms meer dan 24 uur achter elkaar continu moet worden uitgevoerd. In dat soort situaties kan een ontheffing worden verleend. Om hinder en overlast door bouw-, sloop- en renovatiewerkzaamheden te voorkomen of te beperken, worden aan een ontheffing wel gemeentelijke geluidnormen gekoppeld. Deze staan beschreven in de *Handhaafinstructie geluidhinder veroorzaakt door bouw- sloop- en renovatiewerkzaamheden*. In de handhaafinstructie staat onder andere wanneer ontheffing mogelijk is, op welke wijze en hoe het toezicht en de handhaving zijn geregeld. Dit helpt de toename van geluidhinder zoveel mogelijk te beperken.

Communicatie

Naast de (wettelijke) afspraken is vroegtijdige communicatie van groot belang. Als een duidelijk beeld wordt gegeven op welke momenten sprake is van overlast, kan er door bewoners en ondernemers op worden ingespeeld. Eventuele overlast wordt als minder storend ervaren wanneer men vooraf geïnformeerd is over de aard en de duur van de overlast.

Afbeelding 11: Bouwterrein

2.4.7. Woongeluiden

Hinder van buren is een van de meest voorkomende vormen van geluidoverlast. Er zijn bouwregels voor geluidisolatie en installatiegeluid. Bij overlast van buren zijn er geen wettelijke normen waar het geluid aan kan worden getoetst. De eerstelijnsbehandeling van dit soort vormen van overlast is een taak voor de politie.

De aanpak van zware vormen van woonoverlast valt onder de bevoegdheid van de burgemeester en daarmee buiten de reikwijdte van de Omgevingswet. Artikel 151d, eerste lid, van de Gemeentewet geeft de raad de bevoegdheid regels te stellen om tegen te gaan dat omwonenden hinder ondervinden van gedragingen van buren. Het gaat in deze gevallen om regels die de burgemeester bevoegdheden toekent bij het aanpakken van ernstige en herhaaldelijke hinder. De regels worden (hoofdzakelijk) gesteld met het oog op het kunnen reguleren van het gedrag van personen. Het gevolg van dat gedrag op de fysieke leefomgeving valt hier niet onder. Regels op grond van deze artikelen mogen daarom niet worden gesteld in het omgevingsplan. Daarom valt dit buiten de scope van deze Beleidsnota.

2.4.8. Stemgeluid

Het stemgeluid afkomstig van bezoekers van terrassen, sportinrichtingen en school- en speelpleinen kan hinder in de woonomgeving veroorzaken. Dergelijk onversterkt stemgeluid is echter uitgezonderd in de wet. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) staat dat een omgevingsplan bepaalt dat de waarden die het omgevingsplan bevat voor geluid door een activiteit niet van toepassing zijn op onversterkt menselijk stemgeluid; zonder uitzonderingen. Een gemeente kan niet voorschrijven dat onversterkt stemgeluid toch meegenomen wordt bij de handhaving van de geluidwaarde. Met andere woorden: er kan bij overlast en klachten niet worden opgetreden over de band van het omgevingsrecht. Juist om deze reden geeft de Raad van State aan dat een dergelijk aspect vooraf eenmalig moet worden onderzocht, afgewogen en gemotiveerd. Het moet worden meegewogen bij het toedelen van functies aan locaties. Door in een omgevingsplan vervolgens regels te stellen aan locatie, omvang en openingstijden kan stemgeluid worden gereguleerd.

Beleidsmatig maken we onderscheid tussen stemgeluid dat afkomstig is van terrassen, schoolpleinen dan wel sportvelden. Vanuit gezondheidsoogpunt wordt spelen en sporten gestimuleerd. Terrassen kunnen een rol spelen bij een gewenste levendigheid van een gebied. De verschillende aspecten worden verschillend beoordeeld.

Richtwaarden

Er is behoefte aan een richtwaarde waarmee een nieuwe ontwikkeling kan worden beoordeeld. Bij het bepalen van de juiste hoogte van een richtwaarde speelt de balans tussen leefbaarheid en levendigheid een belangrijke rol. In die zin kan worden aangesloten bij de systematiek van geluidnormen voor bedrijven waarbij de aard van de omgeving (druk of rustig) op vergelijkbare wijze een rol speelt. Als eerste wordt gekeken naar de richtwaarden voor een rustige woonwijk of gemengd gebied/drukke woonwijk in de stad: respectievelijk 45 dB(A) of 50 dB(A) etmaalwaarde. Rigide toepassing van deze waarden maakt het onmogelijk om een terras, schoolplein of sportveld in gebruik te hebben. Er zal op voorhand een hoger niveau als aanvaardbaar moeten worden gesteld als de aanleg van terrassen, sportvelden en school- en speelpleinen mogelijk wordt gemaakt.

Bij de bepaling welk niveau acceptabel is, kan naar het binnenniveau in de woningen worden gekeken. Als grenswaarde voor het binnenniveau is 35 dB(A) gebruikelijk. De basisgeluidisolatie volgens het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) bedraagt 20 dB. Daaruit volgt dat een geluidbelasting van 55 dB(A) aan stemgeluid nog goed te motiveren is; dit kan dan de richtwaarde zijn voor rustige woonwijken. Voor drukke locaties volgt dan een 5 dB hogere waarde: 60 dB(A). Maar dan moet daarbij wel naar het binnenniveau in de woningen worden gekeken en indien nodig extra worden geïsoleerd.

Terrassen

In het omgevingsplan worden regels opgenomen ten aanzien van de locatie en de omvang van terrassen. Die gelden voor het toevoegen van nieuwe functies aan locaties, dus voor nieuwe terrasfuncties. Bij nieuwe plannen maken we terrassen alleen mogelijk als is aangetoond dat het stemgeluid naar verwachting niet meer zal bedragen dan de hierboven beschreven richtwaarde. In het omgevingsplan wordt een norm voor stemgeluid opgenomen waar een nieuwe ontwikkeling aan wordt

getoetst. Voor de duidelijkheid: de waarde geldt alleen (dus eenmalig) bij de afweging om een functie of activiteit toe te laten. De waarde kan niet naderhand voor handhaving worden gebruikt. Dit levert desondanks meer transparantie op voor de ondernemers en bescherming voor omwonenden. Terrassen in stille hofjes en op omsloten binnenterreinen in de binnenstad en zijn niet toegestaan. Buiten de binnenstad zijn we zeer terughoudend met terrassen op omsloten binnenterreinen.

Schoolpleinen en kinderdagverblijven

Kinderen moeten buiten kunnen spelen. Dat kan betekenen dat stemgeluid van spelende kinderen op een schoolplein bij een deel van de bevolking tot overlast leidt. Voor nieuwe situaties zorgen we daarom voor een ontwerp dat de minste overlast voor de buurt oplevert. Een richtwaarde van 55 dB(A) etmaalwaarde kan bij het ontwerp worden gehanteerd. Aanvullend kan ook naar het aanwezig zijn van een geluidluwe gevel en de ligging van de tuin of balkon, woningindeling (bijvoorbeeld slaapkamer aan de zijde van het schoolplein) worden gekeken. Deze kwalitatieve benadering geeft meer vrijheid om een oplossing te zoeken voor de inpassing, hetgeen nodig is om in een verdichtende stad schoolgebouwen in een woonomgeving in te passen.

Sportvelden

Bij het toedelen van nieuwe sportvelden (van verenigingen) hanteren we de afstandstabellen conform de VNG-systematiek van Bedrijven en Milieuzonering. De aan te houden afstand van 50 meter ten opzichte van een rustige woonwijk is echter vaak niet uitvoerbaar. De afstand van 30 meter, die de systematiek passend vindt voor een drukke woonwijk, is meestal wel mogelijk. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat een richtwaarde van 55 dB(A) etmaalwaarde dan meestal nog haalbaar is. Gezien de grote behoefte aan sportfaciliteiten in de stad en de steeds verdere verdichting, hanteren we bij de afweging voor nieuwe situaties alleen dit afstandscriterium.

2.4.9. Evenementen

Geluidnormen voor evenementen staan beschreven in de *Beleidsregel Geluidsnormen bij buitenevenementen*. Voor bepaalde evenementenlocaties worden op maat gemaakte regels opgenomen in zogeheten locatieprofielen en wordt nader aandacht aan het evenementenbeleid besteed. Dit aspect valt hierdoor buiten de scope van deze Beleidsnota.

2.4.10. Windturbines

In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 staat: "*Bij realisatie van windmolens binnen een afstand van twee kilometer tot woonwijken worden regels gesteld om de effecten van geluid en slagschaduw meer te beperken dan wettelijk verplicht.*" Als gevolg van een uitspraak van de Raad van State (202003882/1/R3) zijn er momenteel geen wettelijke normen meer voor geluid van nieuwe windturbines. In de provinciale omgevingsvisie wordt gesteld: "*Ook streven wij voor 2030 bij woningen en andere geluidgevoelige gebouwen naar het voldoen aan de WHO-advieswaarden voor geluid van windturbines in aanvulling op de wettelijke vereisten.*"

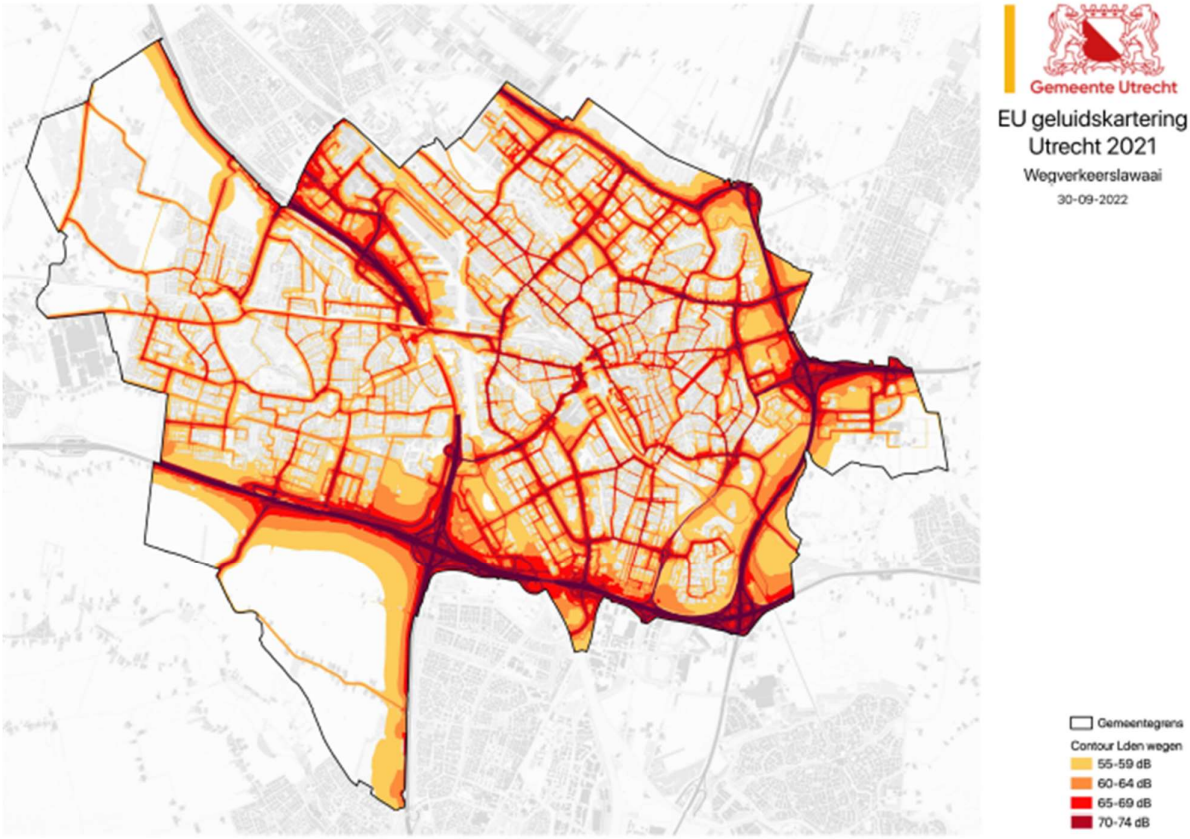
In het coalitieakkoord 2022-2026 *Investeren in Utrecht* is opgenomen dat bij het plaatsen van windmolens het uitgangspunt is om de overlast (geluid en slagschaduw) voor omwonenden maximaal te

beperken. Voor specifieke projecten worden op maat gemaakte normen en/of een visie opgesteld zoals bijvoorbeeld voor het Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop.

3. EU-richtlijn omgevingslawaai

3.1. Geluidkartering

De Europese Richtlijn omgevingslawaai schrijft voor dat elke lidstaat elke vijf jaar geluidkaarten maakt (voor agglomeraties en belangrijke infra). De richtlijn is opgenomen in de Omgevingswet. Op basis van de berekeningen wordt het aantal (ernstig) geluidgehinderden als gevolg van wegverkeer, railverkeer en industrie in de stad bepaald. Hieronder staat als voorbeeld de geluidkaart met het gemiddelde geluid van wegverkeer over het jaar 2021.

Afbeelding 11: Gemiddelde van het geluid van wegverkeer over het jaar 2021

In het Besluit kwaliteit leefomgeving (BkI) is een monitoringsverplichting voor gemeentelijke wegen ingevoerd. Uiterlijk in 2026 dient de gemeente hiervoor de basis geluid emissie vast te leggen. Eens in de vijfjaar, gelijktijdig met de EU kartering, dient de gemeente de optredende geluidsproductie te vergelijken met de basis geluid emissie. Deze verplichting zal in uitvoering gekoppeld kunnen worden aan de EU kartering omdat veelal dezelfde informatie benodigd is. Koppelingsmogelijkheden zijn er in de toekomst op het gebied van zowel monitoring als het actieplan c.q. de naleving.

3.2. Actieplan

Na het in beeld brengen van het geluid in de stad moet conform Europese regels een actieplan worden opgesteld om knelpunten op te lossen of te verbeteren. Een knelpunt wordt gedefinieerd aan de hand van een zogeheten plandrempel. Ook dient een actieplan aandacht te besteden aan stille gebieden. Het actieplan geluid focust (wettelijk verplicht) op het geluid van (spoor)wegen en industrie. Maar er zijn ook veel andere geluidsoorten die tot overlast en slaapverstoring kunnen leiden, bijvoorbeeld uitgaanslawaai. Het actieplan kijkt daarom breder naar geluidsoverlast in de stad om te bezien waar het nodig is om maatregelen te treffen. Ook trillingsoverlast wordt onder de loep genomen.

Onder de Omgevingswet krijgt het actieplan een bredere functie. Maatregelen die in het kader van de monitoring van de Basisgeluidemissie (zie bijlage 1 Uitleg Omgevingswet) worden afgewogen of verplicht worden genomen, worden in het actieplan behandeld. Het eerstvolgende actieplan wordt in 2024 gemaakt.

Geluidknelpunten kunnen erg hardnekkig zijn. Het is van het grootste belang om nieuwe knelpunten te voorkómen omdat achteraf oplossen vaak erg moeilijk is. Het actieplan heeft daarom ook een relatie met ruimtelijke ontwikkelingen.

3.2.1. Uitgangspunten

In Utrecht streven we naar een concentratie van het verkeer op een beperkt aantal hoofdstroomwegen. Daarmee creëren we grote luwe gebieden. We accepteren dat langs drukke hoofdstroomwegen meer geluid is en meer hinder kan optreden. Bij het opstellen van een actieplan gelden de volgende uitgangspunten.

- In voorgaande actieplannen is een plandrempel van 63 dB geformuleerd voor de meeste wegen in de stad. Deze waarde komt overeen met de ambitiewaarde uit de nota volksgezondheid *Gezondheid voor iedereen*;
- Voor de drukke wegen geldt een 5 dB hogere plandrempelwaarde;
- Bij toekomstige actieplannen wordt rekening gehouden met de geuite wensen van de raad om het aspect gezondheid en kwetsbare groepen een belangrijke rol te laten spelen.

3.2.2. Geluidsituatie wegen verbeteren

De gereedschapskist voor een gemeente om een bestaande geluidsituatie significant te verbeteren, is niet erg ruim gevuld. Het plaatsen van geluidschermen is binnenstedelijk meestal geen optie. De volgende maatregelen vormen de belangrijkste instrumenten om wat aan het geluid van gemeentelijk wegverkeer te doen.

Verlagen maximumsnelheid

Een verlaging van de maximumsnelheid van 50 naar 30 km/u is een maatregel die circa 5 dB reductie oplevert. De ambitie vanuit de Mobiliteitsvisie 2040 om zoveel mogelijk wegen te transformeren naar een 30 km/u regime, zal een positief effect hebben. Zeker als dit gepaard gaat met een forse verlaging van de verkeersintensiteit. Vervanging van asfalt door klinkers heeft een tegenovergesteld effect.

Stiller asfalt

Het aanleggen van stil(ler) asfalt is veelal een effectieve maatregel. Stil asfalt slijt echter sneller waardoor vaker wegwerkzaamheden plaatsvinden en de kosten hoger zijn. Elk jaar wordt bij de planning voor het wegonderhoud bekeken welke wegen in aanmerking komen voor stiller asfalt.

Diffractor

Een vrij nieuwe maatregel is de diffractor (zie afbeelding 12) die het geluid kan afbuigen over nabijgelegen woningen heen. Waarschijnlijk is deze maatregel alleen goed toepasbaar bij de wat grotere drukke wegen (bijvoorbeeld provinciale wegen).

Afbeelding 12: Diffractor om het geluid af te buigen

Elektrische auto’s

De groei van het aandeel elektrische auto’s heeft een beperkt effect: minder motorgeluid maar door het hogere gewicht (en daardoor bredere banden) komt er meer geluid van de banden. Boven de 30 km/u wordt het geluid dat afkomstig is van de banden maatgevend; bij klinkerstraten is bij 30 km/u weinig verschil. Alleen bij lage snelheden, zoals bij optrekken, zijn elektrische auto’s duidelijk merkbaar stiller. Voor zware voertuigen, zoals bussen, is het effect van elektrificatie wel significant.

3.2.3. Stille gebieden en soundscaping

Utrecht heeft niet alleen levendige centra en drukke straten, maar ook plekken waar mensen even in de luwte kunnen zijn: groene openbare plekken voor stilte, verkoeling, ontmoeting en ontspanning.

Stille gebieden dragen bij aan onze ambitie voor een ‘gezond stedelijk leven voor iedereen’. In het actieplan geluid is tot nu toe een aanpak beschreven van ‘koesteren, verbeteren en uitbreiden’. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) wordt het profiel van de ‘vertraagde stad’ gepresenteerd: naast dynamische plekken met reuring, zijn ook voldoende plekken nodig waar mensen even in de luwte kunnen zijn. In relatie met de 10-minutenstad, zoals in de RSU is beschreven, spreken we de ambitie uit dat iedereen binnen 10 minuten loopafstand van huis een stil gebied kan vinden.

Een levendige stad als Utrecht is nergens helemaal stil. Stilte in een stad is relatieve rust en kenmerkt zich door de afwezigheid van nadrukkelijke omgevingsgeluiden zoals verkeer. Naast de hoeveelheid geluid is ook de beleving van het geluid relevant. Bij de inrichting van de omgeving kunnen we het ervaren geluid verbeteren (*soundscaping*). Dit doen we door bijvoorbeeld een logische ordening van drukke en stille functies, door geluidbronnen visueel af te schermen; bijvoorbeeld door de inzet van groen op strategische plekken. Een groene omgeving helpt niet alleen bij het dempen van geluid (absorptie en verstrooiing), het kan soms ook zorgen voor een maskering van het geluid - denk aan ritselende blaadjes en vogelgeluiden - waardoor een aangenamer geluidlandschap ontstaat.
Door onderzoek te doen naar de beleving van geluid in de bestaande stad kunnen we op zoek naar locaties die voor verbetering in aanmerking komen. Dit geldt niet alleen voor stille plekken maar ook voor dynamische gebieden met veel reuring.

4. Trillingen

4.1. Aanleiding

Voelbare trillingen vanuit de omgeving kunnen leiden tot hinder en overlast. Met name in de woonsituatie kunnen trillingen leiden tot een gevoel van onbehagen en slaapverstoring en dit kan resulteren in gezondheidseffecten. Belangrijke externe bronnen van trillingen zijn:

- infrastructuur voor transport zoals wegen, tramlijnen, spoor- en waterwegen;
- activiteiten van bedrijven en bouw- en sloopactiviteiten.

We besteden aandacht aan trillingen bij het voorbereiden en uitvoeren van bouwplannen in de omgeving van het (tram)spoor of wijzigingen aan de weg.

Toename van trillingen en de leefomgeving beschermen

De afgelopen jaren is het aspect trillingen steeds meer onder de aandacht gekomen. We zien een toename in het aantal klachten over trillingen van bijvoorbeeld zwaar verkeer of goederentreinen. In de toekomst is een flinke toename van het passagiers- en goederenvervoer over het spoor voorzien. Tegelijk worden in Utrecht regelmatig woningbouwplannen ontwikkeld op korte afstand van een spoor- of tramlijn.

In nieuwe situaties willen we het woon- en leefklimaat adequaat beschermen en nieuwe overlast voorkomen. Het is dan ook nodig om bij nieuwe plannen voor woningen of andere gevoelige functies (zoals scholen en ziekenhuizen) nabij spoor- en tramlijnen of bij de aanleg van nieuwe tramlijnen een gedegen afweging te maken en aanvullende eisen te stellen.

4.2. Trillingsvoorwaarden spoor, trams en wegen

De Omgevingswet stelt als eis dat bij het toedelen van functies aan locaties rekening wordt gehouden met gezondheid en milieu. Er zijn weliswaar geen landelijke wettelijke regels of grenswaarden om voor weg- en spoortrillingen deze afweging te maken, maar wel handreikingen en richtlijnen die hierbij kunnen worden gebruikt. Een veel gebruikte publicatie is de SBR-richtlijn B '*Hinder voor personen in gebouwen*' (versie 2, 2002) waarin streefwaarden worden vermeld voor onder andere weg- en spoortrillingen. De richtlijn kent streefwaarden voor V_{max}, de maximale trillingssterkte die zich voor kan doen, en V_{per}, dat is een maat voor de gemiddelde trillingssterkte over de hele periode.

Eisen en afspraken

Het Utrechtse beleid is een voortzetting van de bestaande praktijk. Daaruit is gebleken dat het goed mogelijk is om aan deze voorwaarden te voldoen zodat trillingsoverlast voldoende kan worden voorkomen. De eisen bij nieuwbouwplannen zijn:

- de SBR-streefwaarde van V_{per} voor ‘nieuwe situaties’ wordt niet overschreden;
- de V_{max} kan hoger zijn dan de streefwaarde voor ‘nieuwe situaties’ als met onderzoek is aangetoond dat dit niet te vermijden is;
- de soepelere richtwaarde van V_{max} voor ‘bestaande situaties’ mag niet worden overschreden.

Bij de bouw van woningen, onderwijs- of gezondheidszorggebouwen bij een weg zijn trillingen alleen relevant in de nabijheid van verkeersdrempels of andere trillingsopwekkende constructies. In die gevallen kan een trillingsonderzoek nodig zijn om te beoordelen of aan de beleidsmatige grenswaarden kan worden voldaan. Bij de aanleg van verkeersdrempels nabij bestaande woningen wordt per geval afgewogen welke trillingsniveaus acceptabel zijn, waarbij ook de belangen van verkeersveiligheid een rol spelen. De grenswaarden voor nieuwbouw zijn dan niet van toepassing.

Trillingsonderzoek wordt in Utrecht alleen geëist bij bouwplannen binnen een relevante zone. De zoneafstanden worden opgenomen in het omgevingsprogramma geluid en trillingen.

Trillingen relevant voor planvorming

Bovenstaande werkwijze wordt door middel van regels in het omgevingsplan opgenomen en is van invloed op de bouwwijze van nog komende plannen langs spoor- en tramlijnen (zie afbeelding 13) en voor de aanleg of wijziging van deze infrastructuur. Denk hierbij aan de wijze van fundering en de afmeting van overspanningen (en daarmee de grootte van de woningen) en moet daarom al in een vroeg stadium van de planvorming worden onderzocht. Als vanaf het begin uit onderzoek duidelijk is welk type woning voor de specifieke bouwlocatie het minst gevoelig is voor trillingen, kan daarin een verstandige keuze worden gemaakt. Er zijn dan bij een bouwaanvraag maar weinig aanpassingen of maatregelen nodig en de bouwkosten nemen slechts beperkt toe. Bij een verkeerde keuze van woningtype kunnen daarentegen maatregelen technisch of financieel onhaalbaar blijken te zijn.

Als een bestaand gebouw een trillingsgevoelige bestemming krijgt (of de functie wordt trillingsgevoeliger, bijvoorbeeld bij transformatie van kantoor naar wonen) dan zijn dezelfde criteria en grenswaarden van kracht als bij nieuwbouw. Een voordeel is dat direct op de gebouwvloeren kan worden gemeten.

Afbeelding 13: Bouwplaats naast de spoorrails. Een trillingsgevoelige locatie

4.3. Trillingsvoorwaarden aan activiteiten (bedrijven)

Voor milieubelastende activiteiten volgens de Omgevingswet zijn in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) instructieregels opgenomen met betrekking tot trillingen, zowel bij het toelaten van die activiteit als bij het toelaten van trillingsgevoelige functies. De instructieregel schrijft voor dat voor het bereiken van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat rekening wordt gehouden met trillingen door activiteiten. Aan dit criterium wordt voldaan als de standaardwaarden (Bkl) niet worden overschreden.

De gemeente heeft de bevoegdheid om gemotiveerd af te wijken van deze waarden. In de praktijk is niet gebleken dat in Utrecht een strengere of ruimere trillingsgrenswaarde voor activiteiten nodig is dan de standaardwaarden volgens de instructieregels. Daarom is hiervoor geen nader beleid ontwikkeld; de standaardwaarden van de instructieregel worden in het omgevingsplan overgenomen.

4.4. Trillingsvoorwaarden van bouw- en sloopactiviteiten

Voor trillingen als gevolg van bouw- en sloopwerkzaamheden staan in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) regels voor het verrichten van de bouw- en sloopwerkzaamheden in de dagperiode. De regels gaan onder meer over het beperken van trillinghinder. Deze regels hebben als doel om de veiligheid in de directe omgeving bij het bouwen en slopen te waarborgen en de gezondheid te beschermen.

Voor bouw- en sloopactiviteiten in de avond en nacht kan de gemeente onder voorwaarden toestemming geven. Voor trillingen in die perioden kan de gemeente maatwerkvoorschriften stellen. We stellen als beleid dat de trillingen niet hoger mogen zijn dan de streefwaarde voor V_{max} uit de SBR-B richtlijn voor herhaald voorkomende trillingen voor bestaande situaties. Aan deze regels kan worden voldaan als alleen toestemming wordt gegeven voor lichte bouw- en sloopwerkzaamheden. De grenswaarden voor overdag zijn aanzienlijk ruimer en niet geschikt voor de avond- en nachtperiode vanwege slaapverstoring.

Bijlagen

Bijlage 1 Beschrijving Omgevingswet

In het kort

De Omgevingswet komt in de plaats van een groot aantal wetten die werden toegepast bij ruimtelijke ordening en vergunningverlening.

De Omgevingswet schrijft voor dat elke gemeente een **omgevingsvisie** heeft. In de omgevingsvisie staat beschreven wat we willen bereiken, welke maatschappelijke opgaven er zijn en welke ambitie we hebben over de volle breedte van de fysieke leefomgeving. De visie bevat strategisch kaderstellend beleid en sturing op de in het omgevingsplan neer te leggen regels. In het omgevingsplan staan de regels die nodig zijn voor het realiseren van deze beleidsdoelstellingen. Daarnaast kan in een omgevingsprogramma een nadere uitwerking van het beleid en (fysieke) maatregelen worden opgenomen.

De Omgevingswet zelf is een zogeheten raamwet; de uitwerking in regels staat in een viertal ‘besluiten’: Omgevingsbesluit (Ob), Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). De volgende paragrafen gaan hier verder op in.

Voor het aspect geluid waren de Wet geluidhinder, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer relevant. Met de invoering van de Omgevingswet verandert veel voor het aspect geluid. Niet alleen zijn de geluidregels flink op de schop genomen, de wet zelf vraagt om een andere kijk en werkwijze. Daarom is deze Beleidsnota opgesteld, als onderdeel van de Omgevingsvisie.

Voor het aspect trillingen waren enkele regels in het Bouwbesluit en het Actviteitenbesluit van kracht. Door de Stichting Bouwresearch zijn richtwaarden opgesteld die gehanteerd kunnen worden. Met de invoering van de Omgevingswet is voor het aspect trillingen niet veel veranderd; er zijn wel beleidsvrijheden om eigen normen op te stellen.

Omgevingsvisie

De Omgevingswet geeft aan dat elke gemeente een **omgevingsvisie** heeft waarin een beschrijving staat van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en het te voeren integrale beleid. Met andere woorden: het moet antwoord geven op de vraag “Wat voor stad willen we zijn?”

In een omgevingsvisie moet ook rekening worden gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. Deze beginselen zijn ook van toepassing op de milieuaspecten geluid en trillingen. Thematische visies, zoals deze Beleidsnota, vormen onderdeel van de omgevingsvisie.

De Omgevingswet biedt gemeenten veel beleidsvrijheid; in een omgevingsvisie wordt onderbouwd hoe deze wordt ingevuld.

De wet schrijft voor dat bij de totstandkoming van de omgevingsvisie invulling moet worden gegeven aan participatie én inspraak. Op welke schaal participatie moet plaatsvinden is echter niet voorgeschreven. In Bijlage 2 wordt hier verder op ingegaan. Een omgevingsvisie (en daaronder vallende Beleidsnota's zoals deze) wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Omgevingsprogramma

Het **omgevingsprogramma** is een van de instrumenten binnen de Omgevingswet. Het bevat de (concrete) uitwerking van beleid over de fysieke leefomgeving. Een zogenaamd 'onverplicht programma' kan zich richten op beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking en/of uitvoering voor een aspect of gebied. Het kan een nadere detaillering bevatten van de meer algemene beleidsuitspraken van de omgevingsvisie (en onderliggende beleidsnota's).

Er zijn ook verplichte omgevingsprogramma's. Zo wordt het vanuit de Europese Unie vereiste actieplan geluid onder de Omgevingswet gezien als een verplicht omgevingsprogramma.

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd om de programma's voor de gemeente vast te stellen. Er is geen beroep bij de rechter mogelijk, maar inspraak is wel verplicht.

Omgevingsplan

Het **omgevingsplan** bevat de gemeentelijke regels voor de fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan is in de plaats gekomen van de bestemmingsplannen en de beheersverordeningen.

In de omgevingsvisie staat hoe een gemeente het leefgebied wil ontwikkelen en beschermen. Die keuzes zijn uitgewerkt en juridisch vastgelegd in het omgevingsplan. Het omgevingsplan bevat de regels voor de fysieke leefomgeving en geeft aan welke activiteiten wel of niet zijn toegestaan; bijvoorbeeld wonen, recreatie of bedrijvigheid. Voor een ontwikkelingsgebied kan worden gekozen voor een algemenere beschrijving met randvoorwaarden. Ook staat in het omgevingsplan welke regels aan activiteiten worden gesteld.

De regels in het omgevingsplan samen leiden tot een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Daarbij houdt de gemeente rekening met alle betrokken belangen. De gemeente heeft een eigen afwegingsruimte voor het afwegen van die belangen. Binnen deze afwegingsruimte kan de gemeente specifieke regels stellen voor verschillende delen van het grondgebied.

Besluiten

Het **Omgevingsbesluit** richt zich tot alle partijen die in de fysieke leefomgeving actief zijn: burgers, bedrijven en de overheid. Het Omgevingsbesluit regelt als uitwerking van de wet onder meer welk

bestuursorgaan het bevoegd gezag is om een omgevingsvergunning te verlenen en welke procedures gelden. Ook regelt dit besluit wat de betrokkenheid is van andere bestuursorganen bij de besluitvorming en een aantal op zichzelf staande onderwerpen, zoals de milieueffectrapportage en financiële bepalingen.

In het **Besluit activiteiten leefomgeving** (Bal) staan algemene rijksregels over activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. Veel van die regels gaan over milieubelastende activiteiten. Andere gaan over lozingsactiviteiten, activiteiten in een beperkingengebied en gebieden met cultureel erfgoed. Ook geeft het besluit aan welke ruimte er is voor gemeenten, provincies en waterschappen voor lokaal maatwerk om te mogen afwijken en in welke gevallen een vergunning nodig is.

Het **Besluit kwaliteit leefomgeving** (Bkl) bevat instructieregels voor gemeenten, provincies en waterschappen. De instructieregels zijn de normen en bijbehorende regels die gelden voor bestuursorganen bij het vaststellen van programma's, omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen en projectbesluiten. Het bevat onder meer normen en regels voor geluid, trillingen en geur van activiteiten, omgevingsveiligheid en erfgoed. Deze regels geven duidelijk aan welke afwegingsruimte de bestuursorganen hebben. Zo wordt het voor gemeenten beter mogelijk om rekening te houden met verschillen tussen gebieden en om de beschikbare ruimte op een evenwichtige manier te verdelen. Sommige instructieregels zijn dwingend: daaraan moet worden voldaan. Maar er zijn ook veel regels waar beleidsvrijheid voor geldt (bijvoorbeeld de zogeheten ‘kan’-bepalingen). Een omgevingsvisie geeft de onderbouwing voor de wijze waarop deze regels worden ingevuld.

Voor een deel van de regels is voor een overgangstermijn voorzien door middel van een tijdelijke set regels (de ‘Bruidsschat’) totdat er regels in het omgevingsplan zijn opgenomen.

In het **Besluit bouwwerken leefomgeving** (Bbl) staan de landelijke regels voor bouwen of slopen. Dit besluit bevat eisen aan de veiligheid van woningen en andere bouwwerken.

Normen voor geluid

Ruimtelijke ontwikkelingen

De Omgevingswet kent voor ruimtelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld woningbouw of aanleg van wegen) een systeem van standaardwaarden en grenswaarden voor verschillende geluidbronsoorten. De standaardwaarden zijn qua hoogte vergelijkbaar met de advieswaarden die de Wereldgezondheids-organisatie (WHO 2018) stelt en hier dient in eerste instantie aan te worden voldaan. Volgens de Omgevingswet dient de initiatiefnemer nadrukkelijk de mogelijkheden voor bronmaatregelen te onderzoeken en af te wegen. Het staat een gemeente vrij om gemotiveerd nieuwe ontwikkelingen toe te staan boven de standaardwaarde – tot aan de grenswaarde - als geen maatregelen mogelijk zijn. De volgende tabel geeft een samenvatting van de geldende normen voor het geluid op de gevel. Verder gelden ook normen voor het binnenniveau in de woningen.

Standaardwaarden en grenswaarden voor geluid Omgevingswet (L_{den} in dB)

Geluidbronsoort	Standaardwaarde	Grenswaarde	
		Nieuwe geluidgevoelige gebouwen en locaties	Aanleg of Wijziging bron
Rijks- en provinciale wegen	50	60	65
Gemeentewegen	53	70	70
Hoofd- en lokale spoorwegen (niet zijnde onderdeel van een weg)	55	65	70
Industrieterreinen	50	55	60

Tabel 1: Standaardwaarden en grenswaarden voor geluid

De wettelijke regeling biedt gemeenten de mogelijkheid om voor vervangende nieuwbouw 5 dB meer geluid toe te staan. Dat geldt ook wanneer bijvoorbeeld een kantoor wordt omgezet naar woningen (transformatie).

De regelgeving biedt de mogelijkheid (het is zeker geen recht) voor het realiseren van nieuwe geluidgevoelige gebouwen boven de wettelijke grenswaarden. Het gaat dan om constructies die conform de wet beschouwd mogen worden als ‘niet-geluidgevoelige gevel’ en waar niet getoetst hoeft te worden. Dat zijn zogeheten dove gevels zonder te openen delen of gevels met een bouwkundige toevoeging waarachter het geluid niet hoger is dan de grenswaarde. Dove gevels geven een beperking van de keuzevrijheid van bewoners om een raam open te zetten en te kunnen spuien.

Los hiervan is het mogelijk om vanwege zwaarwegende belangen boven de grenswaarde woningen te laten ontwikkelen.

De Omgevingswet geeft aan dat in het belang van het beschermen van de gezondheid een geluidluwe gevel moet worden betrokken bij de afweging om het geluid bij nieuwe woningen boven de standaardwaarde uit te laten komen. Binnen de Omgevingswet is een geluidluwe gevel gedefinieerd als: 'een gevel die ten opzichte van de andere gevels van een geluidgevoelig gebouw relatief weinig wordt belast door geluid'. Er is geen absolute waarde gegeven voor het maximale geluid op een geluidluwe gevel. Meestal wordt beleidsmatig gesteld dat het geluid ter plaatse van een geluidluwe gevel kan voldoen aan de standaardwaarden. Deze waarden komen ongeveer overeen met de richtwaarden die de Wereldgezondheidsorganisatie heeft afgegeven (respectievelijk 53 en 54 dB voor weg- en railverkeerslawaai).

Bij overschrijding van een standaardwaarde vindt ook een beoordeling plaats van het gecumuleerde geluid. Dus in situaties waarbij sprake is van geluid van wegverkeer, lokaal spoor (trams), railverkeer

en/of industrieterreinen. In principe moet ook luchtvaartlawaai hierbij worden betrokken, maar dat geldt alleen vanaf een zekere toetswaarde die in de gemeente Utrecht niet te boven wordt gegaan.

Ook moet het geluideffect van wijzigingen worden beoordeeld; bijvoorbeeld wanneer als gevolg van de bouw van een nieuwe woonwijk meer verkeer in de omgeving gaat rijden en/of wanneer een weg wordt aangepast. Het indirecte effect van een plan op de omgeving mag niet meer dan 1,5 dB bedragen. Hetzelfde geldt voor akoestisch relevante fysieke wijzigingen in de omgeving, bijvoorbeeld de sloop van een geluid afschermend gebouw. Wanneer niet kan worden voldaan aan de normen, wordt het geluid door het treffen van maatregelen zoveel mogelijk beperkt. De wet geeft wel de mogelijkheid voor afwijking tot aan de wettelijke grenswaarde. Geluidbeperkende maatregelen worden in aanmerking genomen als die financieel doelmatig zijn en daartegen geen overwegende bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of technische aard bestaan.

Er wordt in het Bkl niet voorgeschreven wanneer de toetsing plaatsvindt. Dat kan bij vaststelling van het omgevingsplan zelf maar het is verstandiger om dit door te schuiven naar het moment van aanleg of realisatie omdat dan concreter kan worden getoetst en er geen onnodige maatregelen hoeven te worden onderzocht. Daarvoor wordt een vergunningplicht voor een omgevingsplanactiviteit in het leven geroepen. Dit wordt geregeld in het omgevingsplan.

Individuele bedrijven

Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) schrijft geen landelijk geldende geluidregels voor. Binnen het kader van de Omgevingswet geeft het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) aan het lokale bevoegd gezag de instructie om in het omgevingsplan grenswaarden voor geluid en trillingen op te nemen voor bedrijfsmatige activiteiten. Dit kan om meer activiteiten gaan dan alleen de in het Bal gereguleerde, milieubelastende activiteiten. Voor bepaalde bedrijven stelt het Bal geen regels meer. Het gaat voornamelijk om bedrijven met milieubelastende activiteiten met een laag risico, bijvoorbeeld horeca, concertpodia, evenementenhallen, sportfaciliteiten, winkels, onderwijsgebouwen, dierenasiels, parkeergarages, et cetera. De gemeente kan voor deze branches ook regels toevoegen aan het omgevingsplan.

Aan de instructieregel van het Bkl wordt in ieder geval voldaan als de daarin opgenomen standaard grenswaarden één op één worden overgenomen. Deze standaard grenswaarden lijken veel op de oude grenswaarden uit het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Het Bkl biedt echter de mogelijkheid om – afwijkend van de standaard grenswaarden – gebiedsgericht gedifferentieerde normen voor het geluid van bedrijven (activiteiten) op te stellen. Zo kan, net als onder het Activiteitenbesluit, een laag achtergrondniveau van het geluid in een rustige woonwijk aanleiding zijn om lagere geluidnormen vast te stellen om daarmee de geluidhinder te beperken. Ook kan cumulatie van geluid van meerdere bedrijven een reden zijn om in het omgevingsplan van de standaardwaarden af te wijken (lagere norm).

Basisgeluidemissie

De oude wetgeving bevatte geen normen voor het geluid van gemeentelijk wegverkeer in de bestaande situatie. Alleen bij nieuwe ontwikkelingen of wijziging van de infrastructuur vond een toets plaats. Dat leidde ertoe dat in Nederland op veel plaatsen sprake is geweest van een onbegrensde autonome groei van het geluid. Alleen in het kader van de vijfjaarlijkse cyclus van de EU-geluidkartering en het daaropvolgende actieplan geluid wordt aandacht gevraagd voor de bestaande geluidsituatie. Dit is echter geheel beleidsvrij en er zijn geen regels of normen die in acht moeten worden genomen.

Met de komst van de Omgevingswet is dat veranderd: er is een vorm van naleving geïntroduceerd (naast het blijvend toetsten van plannen met een relevante impact). In het kort komt het erop neer dat bij aanvang van het nieuwe systeem wordt vastgelegd wat de bestaande geluidsituatie is: de basisgeluidemissie. Elke vijf jaar wordt gemonitord hoe deze is gewijzigd. Bij een toename vanaf 1,5 dB (= 40% groei) moet verplicht een afweging worden gemaakt hoe deze toename teniet kan worden gedaan met geluidbeperkende maatregelen. Wanneer het geluid blijvend is gestegen tot boven de grenswaarde van 70 dB moet door de wegenbeheerder verplicht geluidsisolerende maatregelen aan woningen worden onderzocht en indien nodig worden getroffen. Het aanhouden van een marge ten opzichte van deze waarde bij nieuwe ontwikkelingen kan voorkomen dat in een later stadium maatregelen op kosten van de gemeente moeten worden getroffen.

De vijfjaarlijkse cyclus van verslaglegging over de monitoring van de geluidemissie valt samen met het vanuit EU-richtlijn omgevingslawaai verplichte actieplan geluid, waardoor beide verplichtingen worden gecombineerd. Deze nieuwe werkwijze leidt ertoe dat bij ruimtelijke plannen en verkeersprojecten een groter gewicht moet worden toegekend aan een mogelijke toename van het verkeer door de verkeer-aantrekkende werking. Voorkomen moet worden dat sluipenderwijs een toename van de geluidemissie ontstaat en maatregelen vervolgens bij de vijfjaarlijkse toetsing problematisch blijken te zijn. Dit nieuwe wetstelsel leidt ook tot een verplichte afweging en toetsing bij de bouw of sloop van objecten (vanwege reflecties of afscherming) en OV-besluiten.

Trillingen

Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geeft geen regels voor trillingen. Net als bij geluid schrijft het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) voor dat trillingregels voor bedrijven moeten worden opgenomen in het omgevingsplan en zijn de standaardwaarden vergelijkbaar met die uit het Activiteitenbesluit. De trillingregels voor bouwactiviteiten uit het Bouwbesluit zijn overgezet naar het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

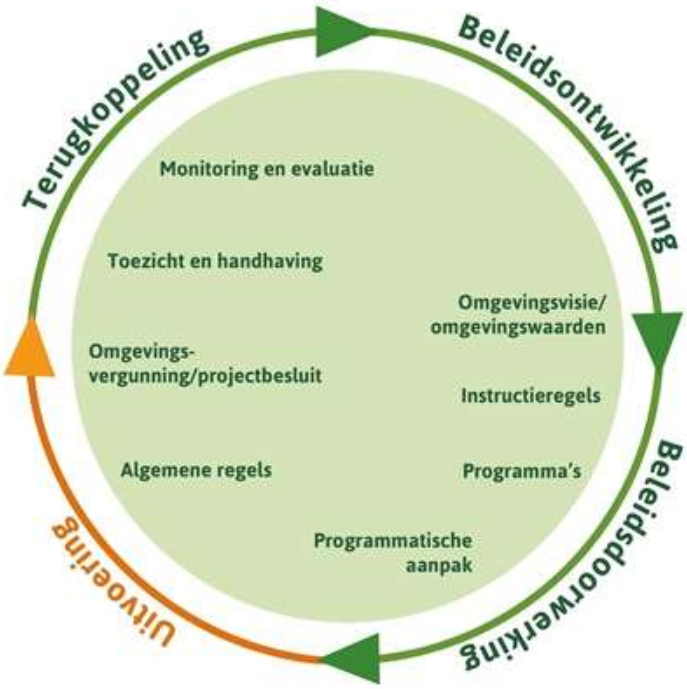
Voor trillingen in bestaande woningen langs infrastructuur gelden ook onder de Omgevingswet geen normen. Er kan wel gebruik worden gemaakt van de richtwaarden van de Stichting Bouwresearch (SBR). Door middel van metingen en rekenonderzoek kan in beeld worden gebracht hoe sterk de trillingen langs spoor- en tramlijnen zullen zijn. Ook bij de aanleg van nieuwe tramlijnen wordt een prognose gemaakt van de te verwachten trillingen in woningen.

Bijlage 2 Evaluatie & participatie

Bij het opstellen van een omgevingsvisie (en daaronder vallende Beleidsnota zoals het nu voorliggende stuk) dient - conform de beleidscyclus (zie onderstaande figuur) - eerst een analyse te worden gemaakt van het bestaande beleid. Dat heeft een tweeledig doel: wat werkte wel, wat kan beter? Daarbij wordt ook gekeken naar de uitslag van geluidberekeningen, hinder-enquêtes en aantallen klachten.

Met de Beleidsnota voor geluid en trillingen, onderdeel van de Omgevingsvisie, borduren we niet alleen voort op bestaand beleid, maar willen we ook nieuwe keuzes maken. Door middel van enquêtes is opgehaald welke ideeën er leven onder de bewoners van Utrecht over geluid en trillingen. Zie hiervoor de paragraaf *Participatie.*

Sinds de totstandkoming van het laatste vastgestelde lokale Utrechtse geluidbeleid in 2014 zijn nieuwe beleidsontwikkelingen doorgemaakt; bijvoorbeeld op het gebied van volksgezondheid, mobiliteit en stedenbouw. Ook deze zaken beïnvloeden het beleid voor geluid en trillingen. De inhoudelijke analyse van enkele bestaande relevante beleidskaders staat beschreven in bijlage 3.

Figuur 14: Beleidscyclus

Wat werkte wel; wat kan beter

Beleid voor nieuwe ontwikkelingen

- Vanaf 2007 heeft de gemeente Utrecht lokaal geluidbeleid voor nieuwe ontwikkelingen, deels op basis van provinciale regels;
- De gemeente stelt aanvullende eisen voor geluidbelaste locaties; daardoor worden compenserende maatregelen getroffen (zoals geluidluwe gevel, rustige buitenruimte en gunstige woningindeling);
- De regels hebben regelmatig geleid tot aanpassing van plannen; de plannen konden wel altijd doorgang vinden;
- Een aandachtspunt is om te letten op de ‘geest van beleid’: een technisch goede oplossing geeft soms niet de gewenste kwaliteit van het resultaat;
- Sommige versoepelende regels zijn nauwelijks toegepast of nog relevant.

Verkeer

- Utrecht kent door de bundeling van verkeer op een beperkt aantal hoofdwegen een sterke scheiding tussen rustige woonwijken en drukke straten. Dat willen we behouden, en dat brengt met zich mee dat langs deze hoofdinfra meer geluid wordt geaccepteerd;
- Voor de aanpak van knelpunten in de bestaande stad geeft het actieplan geluid een waarde van 63 dB als uitgangspunt;
- Een uitzondering geldt voor locaties langs de hoofdwegen. Hier wordt hier een drempelwaarde van 68 dB gehanteerd. Deze is gelijk aan de uiterste grenswaarde voor nieuwe situaties.

Bedrijven

- Het geluid dat bedrijven mogen veroorzaken werd geregeld via de standaard normen van artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit (in het algemeen een etmaalwaarde van 50 dB(A));
- Van deze standaardwaarden kon in individuele gevallen (naar beneden én naar boven) worden afgeweken via een maatwerkvoorschrift. Een laag achtergrondniveau in een rustige woonwijk was regelmatig aanleiding om de normen middels een maatwerkvoorschrift met 5 dB aan te scherpen, omdat de hinder van de specifieke bron sterker ervaren wordt in een rustige omgeving;
- In de praktijk vond dat meestal plaats naar aanleiding van overlastmeldingen. Na het uitvoeren van geluidsmetingen werd een maatwerkprocedure opgestart door de omgevingsdienst waarna pas maatregelen werden getroffen. Hierdoor duurde het vaak wel een paar maanden voordat de overlast door geluidhinder van bijvoorbeeld klimaatinstallaties of ventilatoren kon worden teruggedrongen.

Uitleggebieden

- In de uitleggebieden (Leidsche Rijn en Vleuterweide) hebben we de oorspronkelijk beoogde geluidkwaliteit bij planvorming gedurende de gehele uitwerking gehandhaafd;
- Resultaat: een significant lagere score op gemelde geluidhinder (zie de paragraaf Analyse hinder);

- Voor nieuwe grotere ontwikkelingen stellen we daarom een hogere geluidambitie voor dan de wettelijke grenswaarden.

Voortschrijdend inzicht

- De uiterste wettelijke grenswaarden bieden geen garantie voor een gezonde leefomgeving;
- In de nota volksgezondheid *Gezondheid voor iedereen* is daarom de ambitie geformuleerd om strenger te zijn dan de wet;
- Een geluidbelasting boven de 63 dB is vanuit gezondheidsperspectief niet wenselijk (de grenswaarde uit de Wet geluidhinder voor binnenstedelijk wegverkeer en spoor is 68 dB).

Trillingen

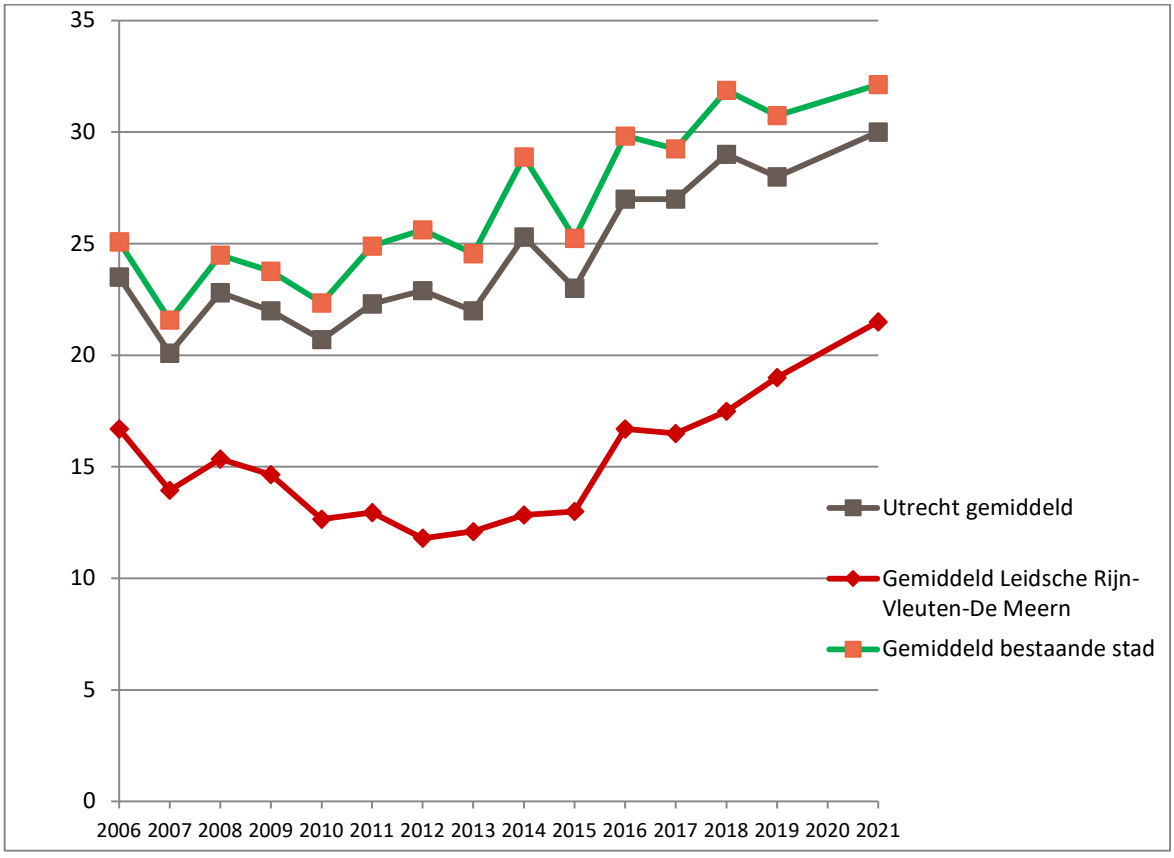
Sinds 2017 wordt bij nieuwe bouwplannen binnen honderd meter van het spoor gekeken naar trillingen van spoorverkeer. Bij bestemmingsplannen of Wabo-vergunningen worden grenswaarden voor trillingen opgelegd waaraan bij de bouwaanvraag wordt getoetst. Dat heeft als gevolg dat voor een bestemmingsplan en bouwaanvraag een trillingsonderzoek moet worden aangeleverd. De meeste bouwprojecten moeten nog worden ontworpen of gebouwd zodat het voor een evaluatie te vroeg is. De ervaring leert dat met de toegepaste beoordelingswijze bouwplannen aan de eisen kunnen voldoen. Meestal leidt dit tot aanpassingen en maatregelen die haalbaar zijn binnen het plan.

Bij nieuwbouwplannen langs wegen wordt doorgaans niet naar trillingen van wegverkeer gekeken. De kans op voelbare wegtrillingen is bij nieuwbouw gering. Bij bestaande trillingsgevoelige oudere woningen (op staal gebouwd en met houten vloeren) kunnen wel relevante trillingen voorkomen. Bijvoorbeeld veroorzaakt door bussen en zwaar verkeer of nabij verkeersdrempels. Hierover komen af en toe wel meldingen binnen.

Analyse hinder

Sinds 2006 wordt aan de inwoners van Utrecht gevraagd naar de mate van ondervonden geluidhinder (enquête onder circa 30.000 inwoners). In de jaarlijkse Programmabegroting is als indicator opgenomen dat we streven naar een maximum percentage van 22% van de bewoners dat aangeeft vaak overlast te hebben van verkeerslawaai.

Zoals uit onderstaande figuur blijkt, raakt dit doel de laatste paar jaar steeds verder uit het zicht.

Figuur 15: percentage van de bewoners dat aangeeft vaak overlast te hebben van verkeerslawaai

In de uitleggebieden Leidsche Rijn en Vleuterweide gold bij de ontwikkeling vanuit wetgeving een norm die voor gemeentelijke wegen 5 dB strenger was dan bij ontwikkelingen in de rest van de bestaande stad. Bovendien zijn deze wijken zo opgezet dat er maar een beperkt aantal drukke stroomwegen zijn gerealiseerd, waardoor grote geluidluwere woonwijken zijn ontstaan. Dit beeld is terug te zien op de geluidkaarten die we elke vijf jaar maken (zie hoofdstuk 3). Deze aanpak heeft geleid tot een aanzienlijk lager hinderpercentage. Inmiddels zien we echter ook in deze wijken de drukte toeneemt en daarmee de ervaren geluidhinder.

Voor het geluid van spoorwegen en industrieterreinen zijn geen vergelijkbare enquêteresultaten, maar uit het EU-karteringsonderzoek (zie ook hoofdstuk 3) blijkt dat het percentage gehinderden door deze bronnen steeds 1% of minder bedraagt.

In de enquêtes werd niet gevraagd naar ervaren hinder door trillingen; daarom is in het kader van deze Beleidsnota in 2021 nader onderzoek gedaan (zie paragraaf Participatie en inspraak).

In de jaren 2011 tot 2022 zijn circa 300 meldingen binnengekomen over trillingsoverlast. Het overgrote deel had betrekking op trillingen door bouw- en sloopactiviteiten. Door inspecteurs worden deze meldingen onderzocht en zo nodig vindt er handhaving van wettelijke regels plaats.

Sanering

Conform de Wet geluidhinder kwamen woningen die in 1986 een hogere geluidbelasting hadden dan 60 dB(A) in aanmerking voor door het Rijk gesubsidieerde maatregelen (vaak was dat geluidisolatie). In de afgelopen decennia heeft Utrecht vrijwel alle woningen in de hoogste geluidklasse aangepakt. In 2020 is een subsidieaanvraag gedaan voor alle resterende saneringswoningen in lagere geluidklassen. Deze voorbereidingssubsidie is toegekend zodat de sanering van deze woningen onder de oude wet kan worden afgerond.

Vanwege een beperkt rijksbudget is de grenswaarde waarboven het Rijk nu 100% subsidie verleent opgetrokken naar 70 dB. Uit de EU-geluidkartering over het jaar 2016 blijkt dat in Utrecht geen woningen langs gemeentelijke wegen zijn boven deze grenswaarde. De verwachting is dat er geen of nauwelijks verplichte saneringswoningen zullen zijn die vallen onder de Omgevingswet. Voorkomen moet worden dat nieuwe situaties boven de 70 dB ontstaan: dan is de gemeente zélf verplicht verantwoordelijk (ook financieel) voor het aanbrengen van een afdoende geluidisolatie bij deze woningen.

Participatie en inspraak

Door middel van een enquête onder 3.500 leden van het bewonerspanel is bij de voorbereiding op deze Beleidsnota Geluid en Trillingen in 2021 aan de bewoners gevraagd wat zij belangrijk vinden met betrekking tot geluid en trillingen. De resultaten zijn terug te vinden op de gemeentelijk website: Resultaten bewonerspanel Utrecht geluid en trillingen | Gemeente Utrecht

Samengevat kunnen onderstaande conclusies worden getrokken.

- 66% van de panelleden heeft wel eens last van geluidhinder door verkeer. 72% heeft wel eens last van andere geluidhinder. Dit geldt voor bijna 1 op de 5 panelleden bij geluid van bedrijven;
- De meeste panelleden denken dat geluidoverlast komt door gewoon wegverkeer (46%) of door buren (44%);
- Veel panelleden (85%) vinden dat de gemeente en politie beter moet handhaven, bijvoorbeeld op te hard of asociaal rijden;
- Ongeveer driekwart vindt dat de gemeente duidelijk moet communiceren bij (tijdelijke) geluidhinder, zodat inwoners zich erop kunnen instellen;
- De overgrote meerderheid van de panelleden vindt een stille plek in of rondom het huis belangrijk. Een stille plek in de buurt of in de stad vindt men minder belangrijk;
- Een meerderheid (57%) van de panelleden voelt (bijna) nooit trillingen;
- Panelleden die wel eens trillingen voelen: 40% heeft hier last van en 15% slaapt er slecht van. De meeste panelleden denken dat deze trillingen komen door zwaar wegverkeer (vrachtwagens, bouwverkeer).

In de reacties op de open vragen komt naar voren dat mensen hinder ondervinden van tijdelijke (relatief kortdurende) situaties met een hoger geluidniveau. Uit gezondheidsonderzoeken blijkt dat, hoewel er zeker sprake is van hinder, het effect op de gezondheid beperkt is. Gezondheidseffecten treden met name op bij langdurig verblijf in een lawaaiige omgeving.

Bijlage 3 Overzicht beleidskaders

Met de komst van de Omgevingswet zijn voor het aspect geluid veel zaken wettelijk gewijzigd. Dat heeft ook tot gevolg dat het lokale geluidbeleid in lijn met de Omgevingswet moet worden gebracht, zodat het formeel deel kan uitmaken van de omgevingsvisie. Sinds de totstandkoming van het laatst vastgestelde geluidbeleid (Geluidnota 2014-2018, waarvan de looptijd is verlengd tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet) heeft Utrecht nieuwe beleidsontwikkelingen doorgemaakt; bijvoorbeeld op het gebied van volksgezondheid, milieu, mobiliteit en stedenbouw.

Het aspect geluid komt bij verschillende organisatieonderdelen binnen de gemeente voor. Naast kernzaken als ruimtelijke ordening en milieu kan worden gedacht aan evenementen, woningsplitsingen, tijdelijk wonen en short-stay, bouwlawaai, ontheffingen voor bedrijven, APV et cetera.

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van enkele beleidskaders en de relatie die deze hebben met het aspect geluid.

Geluidnota 2014-2018

Het voorgaande geluidbeleid was verwoord in hoofdstuk 4 van de Geluidnota Utrecht 2014-2018. Hieronder worden de belangrijkste beleidsuitgangspunten tegen het licht gehouden en wordt bezien in hoeverre zaken kunnen worden overgenomen of waar een (overweging tot) wijziging op zijn plaats is.

Ruimte voor stedelijke ontwikkeling

In de basis wordt gesteld dat het noodzakelijk kan zijn om op geluidbelaste locaties te bouwen mits er voldoende compensatie is om toch een goed akoestisch woon- en leefklimaat te bieden. Verder wordt vanuit de integraliteit aangesloten bij andere gemeentelijke beleidskaders. Dat past goed bij de wettelijke opgave om te komen tot een integrale omgevingsvisie voor de stad. Daarom hebben we bekeken welke huidige kaders van toepassing zijn zoals bijvoorbeeld de nota volksgezondheid *Gezondheid voor iedereen*, de Mobiliteitsplan 2040 en de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040.

Realistisch maatregelenonderzoek

De Wet geluidhinder stelde dat we altijd moeten onderzoeken hoe en met welke maatregelen voldaan kan worden aan de voorkeursgrenswaarde. Alleen als maatregelen stuiten op zwaarwegende bezwaren van technische, financiële, landschappelijke of verkeerskundige aard, kan hiervan worden afgeweken. In de Geluidnota wordt daar al een voorzet voor gegeven en dit is grotendeels ongewijzigd overgenomen in de Beleidsnota Geluid en Trillingen. Ook al kan er vaak niet worden voldaan aan de voorkeursgrenswaarde, het is in de praktijk vaak wel mogelijk om met maatregelen te voldoen aan de ambitiewaarde vanuit volksgezondheid.

Invullen van ontheffingsprocedure

Binnen de systematiek van de Wet geluidhinder moet er in eerste instantie worden voldaan aan een voorkeursgrenswaarde. Van deze waarde kan onder voorwaarden worden afgeweken. Er kan ontheffing ('hogere waarde') worden verleend tot aan een maximale ontheffingswaarde. In de systematiek van de Omgevingswet wordt nog wel gesproken van 'standaardwaarde' (voorheen voorkeursgrenswaarde) en 'grenswaarde' (voorheen maximale ontheffingswaarde), maar is er geen separate procedure aan gekoppeld. In het omgevingsplan moet duidelijk worden gemaakt waar en tot welk niveau er kan worden gebouwd; we volgen daarbij de Beleidsnota. Laatstgenoemde stelt ook de regels waaraan een activiteit die niet voldoet aan de regels van het omgevingsplan moet worden getoetst.

In de Geluidnota Utrecht 2014-2018 volgt de gemeente Utrecht de normering van de Wet geluidhinder. Zo wordt aangesloten bij het wettelijk kader en kan – zo nodig - de volledige ruimte in het normenstelsel worden ingezet. Door aanvullende voorwaarden te stellen, wordt een acceptabel woon- en leefklimaat gerealiseerd.

In de nota volksgezondheid *Gezondheid voor iedereen* is aangegeven dat de maximale waarde die de wet toestaat, als ongezond moet worden bestempeld. Daarom is een ambitiewaarde in het leven geroepen die daar 5 dB onder zit. Deze waarde (63 dB voor binnenstedelijk wegverkeerslawaai en het geluid van het spoor) is toegepast bij de wat grotere ontwikkellocaties. In de uitleggebieden hanteerden we al deze 5 dB lagere grenswaarde voor het geluid van binnenstedelijk verkeer. Het gevolg hiervan kan zijn dat er meer maatregelen moeten worden getroffen of dat er op grotere afstand van de geluidbron wordt gebouwd.

Het kan echter in bepaalde gevallen nodig zijn dat in beperkte mate toch gebruik moet worden gemaakt van de maximale ruimte die de wet toestaat. Soms kan het betekenen dat er, door dichter op de weg te bouwen, méér woningen daarachter in de luwte kunnen worden gerealiseerd.

Voorwaarden

De Geluidnota stelt voorwaarden aan het verlenen van een ontheffing: geluidluwe gevel (waar wel aan de voorkeurswaarde wordt voldaan), rustige buitenruime en akoestisch gunstige woningindeling. Dat laatste houdt in dat er aan de luwe gevel minimaal 30% van de verblijfsruimte zoals woonkamer of slaapkamers moeten zijn gesitueerd (en niet de keuken of de badkamer).

Een geluidluwe gevel is een gevel waar voor elke geluidbron wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde. De komst van de Omgevingswet levert een aantal belangrijke veranderingen:

- Er wordt gerekend per geluidbronsoort in plaats van per bron (dus niet meer het toetsen van een afzonderlijke weg maar van al het wegverkeer bij elkaar);
- Onder de Wet geluidhinder hoefden 30 km/uur wegen niet te worden getoetst. Straks tellen die wel mee voor zover de verkeersintensiteit meer is dan duizend motorvoertuigen per etmaal;

Het bovenstaande zorgt ervoor dat het lastiger is om een luwe gevel gerealiseerd te krijgen in situaties die we voorheen wel acceptabel vonden. Maar het is nodig om de eis van een luwe gevel tegen het licht te houden. In de Geluidnota staan enkele uitzonderingsbepalingen. Bijvoorbeeld voor onzelfstandige

woningen en woningen kleiner dan 30 m^2. Ook in centrumgebieden is de eis in bepaalde gevallen iets soepeler. De nota volksgezondheid *Gezondheid voor iedereen* kent eveneens aan de luwe zijde een belangrijke rol toe maar kent verder geen uitzonderingsbepalingen en geldt ook bij 30 km/u wegen (onder de Omgevingswet moeten deze ook worden meegenomen). Dat leidt ertoe dat de uitzonderingsbepalingen zijn herzien.

De Geluidnota gaf geen aanwijzingen met betrekking tot de wijze waarop aan een luwe gevel vorm moet worden gegeven. Idealiter is dit een achterzijde van een woning maar bij eenzijdig georiënteerde appartementen is dit niet haalbaar en moet de oplossing worden gevonden in balkonschermen of inpandige loggia's. Om aan de behoefte te voldoen wordt eenduidig aangegeven welke maatregelen hierbij nog als acceptabel kunnen worden bestempeld.

Geluid van bedrijven bij woningen

We hanteerden richtwaarden voor het maximaal te produceren geluid dat afhankelijk is van de omgeving: drukke stad, rustige woonwijk of stil buitengebied/stil hofje. Deze richtwaarden speelden een rol bij vergunningverlening of bij het opleggen van een maatwerkvoorschrift aan bedrijven die onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit vielen. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om gebiedsgerichte normen op te leggen. De richtwaarden worden daarmee grenswaarden. Hiermee kunnen we in één keer voor alle bedrijven in rustige gebieden een lagere norm opleggen (anders zouden we per bedrijf een maatwerkvoorschrift op moeten leggen, hetgeen stuit op praktische bezwaren). In voorkomende gevallen – bijvoorbeeld wanneer het technisch of financieel onmogelijk is om aan de lagere norm te kunnen voldoen, kan met maatwerk weer de oude, hogere, norm worden terug gebracht. Voor bedrijven die zijn gelegen aan drukke wegen of in centrumgebieden blijft de bestaande hogere norm van kracht (dit kunnen ook lokale winkelcentra zijn; dit sluit aan bij de ambitie van de 10-minutenstad met meerdere lokale centra).

Bij het bestemmen van woningen en/of bedrijven in elkaars nabijheid hanteerden we altijd de VNG-systematiek van Bedrijven en Milieuzonering. De VNG actualiseert de lijsten met bedrijfscategorieën in deze methodiek echter niet meer. Het alternatief dat de VNG heeft geïntroduceerd heeft veel beperkingen; is eigenlijk alleen goed toepasbaar bij een bedrijventerrein met woningen daaromheen. We zullen daarom zoveel mogelijk vasthouden aan de oude systematiek.

Hinder van bedrijfsgebonden verkeer toetsen

De in deze paragraaf beschreven systematiek is de afgelopen acht jaar niet toegepast. In het algemeen kan wel worden gesteld dat het toetsen aan een toename van 1,5 dB in lijn is met de Omgevingswet.

Rijgeluid van treinen op een bedrijfsterrein

Dit is toegepast bij de recente vergunning van het emplacement en bij nieuwe woningplannen in de omgeving daarvan (onder andere de Cartesiusdriehoek, de Kruisvaartkade en het Lombokplein). De wetgever heeft besloten om het gros van het geluid van een emplacement onder te brengen in het geheel van railverkeerslawaai. Het specifieke beleid voor emplacementen keert om die reden niet terug. De details van de nieuwe werkwijze zijn nog niet helemaal uitgekristalliseerd. In voorkomende gevallen zal ad hoc moeten worden gemotiveerd.

Een goede ruimtelijke ordening – ruime afweging van geluid

Zaken die niet wettelijk geregeld zijn worden beoordeeld vanuit het kader van "*een goede ruimtelijke ordening*". Vaak is hier vanuit jurisprudentie al richting aan gegeven. Te denken valt aan zaken als stemgeluid afkomstig van terrassen en schoolpleinen, verkeersgeluid van 30 km/u straten, het effect van een plan op de bestaande omgeving.

In de Omgevingswet is "*een goede ruimtelijke* ordening" vervangen door "*een evenwichtige toedeling van functies aan locaties*" (in relatie tot de fysieke leefomgeving) hetgeen een vergelijkbare werking heeft. Maar de wet heeft een aantal van bovenstaande zaken al zelf nader ingevuld. Zo is er geen onderscheid meer tussen 30 km/u wegen met meer dan duizend motorvoertuigen per etmaal en wegen met een ander snelheidsregime.

In de Geluidnota 2014-2018 staat "*Bij nieuwe plannen wordt steeds bekeken wat de effecten zijn voor de gebieden buiten het plangebied. Hiermee anticiperen we op toekomstige regelgeving voor geluid*." De Omgevingswet geeft aan dat we bijvoorbeeld de effecten van verkeersingrepen in een ruim gebied moeten toetsen. Bijvoorbeeld: een nieuwe woonwijk kan extra verkeer gaan aantrekken. Het effect van extra verkeer op de geluidsituatie moet ook in een groot gebied worden onderzocht, beoordeeld en afgewogen. Eventueel met toepassing van geluidmaatregelen. In een uiterst geval kan dat leiden tot het verplicht toepassen van extra geluidisolerende maatregelen bij bestaande woningen.

In de Geluidnota staat "*Bij het ontwerpen van nieuwe scholen zal worden gestreefd naar een optimale ligging van het schoolplein om geluidhinder voor de buurt zo veel mogelijk te voorkomen.*" Het Bkl geeft een instructieregel dat er geen normen mogen worden gesteld aan stemgeluid. Met andere woorden: er kan bij overlast niet op worden gehandhaafd. Juist daarom is het - in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties - van belang dat dit aan de voorkant goed is onderzocht en afgewogen. In de praktijk hanteerden we daarbij een richtwaarde van 55 dB(A) die nog goed te motiveren is omdat daarmee aan een acceptabel binnenniveau kan worden voldaan. In sommige gevallen is ook een waarde tot 60 dB(A) gehanteerd maar daarbij is wel gekeken naar zaken als geluidisolatie en het hebben van een geluidluwe gevel. In sommige gevallen is de woningindeling van de bestaande woningen in ogenschouw genomen. Als de slaapkamer aan het speelplein grenst en de woonkamer aan de luwe zijde, dan is dat aanvaardbaar (afgezien van mensen met nachtdienst).

Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040

In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) zijn beleidskaders voor de toekomst van Utrecht vastgelegd. We willen de forse groei die de stad gaat meemaken faciliteren, op voorwaarde dat de bewoners gezond en prettig kunnen wonen en leven. Dat ze snel en makkelijk door de stad kunnen reizen en Utrecht in en uit kunnen. En dat ze leuke dingen kunnen doen in hun vrije tijd. Daarvoor zijn in de RSU keuzes gemaakt. Hieronder volgt een aantal passages die betrekking (kunnen) hebben op het aspect geluid.

Pg 12 De vertraagde stad; naast dynamische plekken met reuring, zijn ook voldoende plekken nodig waar mensen even in de luwte kunnen zijn. Groene openbare plekken voor stilte, verkoeling, ontmoeting en ontspanning.

Pg 42 Utrecht heeft dus niet alleen levendige centra en buurtkernen, maar ook voldoende plekken waar mensen even in de luwte kunnen zijn. Groene openbare plekken voor stilte, verkoeling, ontmoeting en ontspanning.

Pg 109 Ook heeft de gemeente extra aandacht voor veilige routes rondom de school, voor het beperken van geluidhinder en voor de betaalbaarheid van de voorziening.

Pg 120 Bij realisatie van windmolens binnen een afstand van twee kilometer tot woonwijken worden regels gesteld om de effecten van geluid en slagschaduw meer te beperken dan wettelijk verplicht.

Pg 123 Geluid en trillingen: Daarom houdt de gemeente bij de bouw van woningen rekening met voldoende afstand tot de straat, realisatie van slaapkamers aan rustige kant van bebouwing en voldoende isolatiemateriaal.

Figuur 16: Verbeelding centrumgebieden RSU

Nota Gezondheid voor iedereen (2019-2024)

We gaan als gemeente sterker inzetten op een gezondere leefomgeving, omdat we weten dat daar winst te behalen valt. Want daar doen we het voor: gezondheidswinst voor álle mensen, zodat iedereen gezond kan leven in onze prachtige stad. Relevant voor geluid zijn de volgende passages in de nota:

Pg 18 Ook geluid heeft invloed op de gezondheid van mensen. We werken daarom toe naar normen die op gezondheid zijn gebaseerd. We zijn ambitieus. Concreet vertaalt zich dit in een lokale ambitiewaarde van 63 dB voor nieuwe situaties langs wegen en spoorwegen (dit is 5 dB lager dan de wettelijke grenswaarde).

Pg 18 Ook beschermen we stille plekken. In dit licht staan we geen horecavoorzieningen toe in stille hofjes en rustige woonstraten.

Pg 18 Naast het geluidsniveau is ook de beleving van geluid relevant. Bij de inrichting van de omgeving kunnen we het ervaren geluid verbeteren (soundscaping). Dit doen we door bijvoorbeeld een logische ordening van drukke en stille functies en door geluidsbronnen uit het zicht te houden.

Pg 18 We zorgen dat nieuwe wegen, woningen en kantoren, niet leiden tot een hogere druk op gezondheid door bijvoorbeeld een slechtere lucht- of geluidskwaliteit. Als dat toch zo is, dan compenseren we de extra druk door aanvullende maatregelen zoals een geluidsluwe zijde en extra groen.

Pg 18 We kiezen ervoor om idealiter geen nieuwe woningen binnen 100 meter van een autosnelweg te realiseren.

Pg 18 We dagen de markt uit om in nieuwe gebiedsontwikkelingen aan drukke binnenstedelijke wegen (> 10.000 voertuigen per etmaal), waarover nog geen bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, met (innovatieve) maatregelen te komen die de gezondheidseffecten door luchtverontreiniging en geluidsbelasting minimaliseren met behoud van een goed binnenmilieu en een prettige woon- en verblijfskwaliteit.

Pg 18 In nieuwe tenders waarderen we het onderdeel gezonde leefomgeving hoger dan voorheen. Bij particuliere initiatieven sturen we binnen de mogelijkheden actief op een gezonde leefomgeving.

Pg 18 Ook zetten we in op andere maatregelen aan de bron die een structureel positief effect zullen hebben op het leefklimaat.

Pg 20 We bestemmen geen nieuwbouw van voorzieningen langs drukke wegen voor groepen mensen die extra gevoelig zijn voor luchtverontreiniging (ouderen, mensen met een zwakke gezondheid (luchtweg- of hart/vaataandoening of suikerziekte) en kinderen van 0-18 jaar). Het gaat in de praktijk om scholen, kinderopvang en woon(zorg)voorzieningen.

Pg 20 Bij bouwplannen dienen alle soorten woningen (sociale huur, midden huur, koopwoningen, etc.) in het plan een vergelijkbare lucht- en geluidskwaliteit te hebben.

Mobiliteitsplan 2040

Ook het Mobiliteitsplan blikt vooruit naar 2040. De stad groeit, maar de beschikbare ruimte blijft hetzelfde. Om de stad gezond en bereikbaar te houden zetten we in op schone manieren van vervoer die relatief weinig ruimte innemen: lopen, fietsen en OV. Het plan is gericht op het verminderen van mobiliteit en kan daarmee ook leiden tot een vermindering van geluidoverlast. Enkele citaten:

Pg 51 De openbare ruimte in een gebied dient aantrekkelijk te zijn om te verblijven (groen, rust, ruimte, uitstraling), te spelen en een ommetje te maken.

Pg 52 De (toekomstige) capaciteit van het omliggende wegennet is randvoorwaardelijk voor de ontwikkelmogelijkheden en functionele invulling van een locatie. Het gaat om de uurcapaciteit van de afwikkeling, de capaciteit vanuit luchtkwaliteits- en geluidsnormen de benodigde oversteekbaarheid en verkeersveiligheid.

Pg 68 Er is dus (evenredig) meer ruimte nodig voor verblijven; dit kan ruimte zijn voor bankjes om rustig te zitten, terrassen, speelruimte, groen en soms ook vrije ruimte om even stil te staan en om je heen te kijken.

Pg 160 Perspectief voor geluid en luchtkwaliteit
Het mobiliteitsplan leidt in grote lijnen tot een afname van het autoverkeer, vooral in kwetsbare gebieden. Hiermee zal, samen met het verschonen van het wagenpark, de luchtkwaliteit in de stad verbeteren. Naast minder autoverkeer zal de vormgeving van stedelijke verbindingswegen als stadsboulevard zorgen voor lagere snelheden. Zo zijn grote woongebieden in de stad verzekerd van een goed akoestisch leefklimaat. Waar dat nodig is, gaat de stad door met het aanbrengen van geluidsisolatie aan de gevel. Ook het gebruik van stiller asfalt is een mogelijke maatregel. Wellicht zijn door technische innovatie de komende 20 jaar grotere effecten te behalen.

Omgevingsvisie Binnenstad 2040

In deze gebiedsomgevingsvisie wordt veel aandacht besteed aan de balans tussen levendigheid en rust. We lezen in de visie op pagina 105-106 het volgende:

Binnenstadsbewoners waarderen de nabijheid van voorzieningen zoals winkels, cultuur en horeca. Iedereen die in het centrum woont, zal zich realiseren dat veel andere functies eveneens in de binnenstad zijn geconcentreerd, die zowel voor bewoners als voor bezoekers betekenis hebben. Daarvan ervaren binnenstadsbewoners de lusten, maar regelmatig ook de lasten.

Als nadeel van wonen wordt in delen van de binnenstad nogal eens de geluidoverlast door uitgaanspubliek genoemd. Nachtrust is belangrijk voor de bewoners van het centrum - zoals voor iedereen. Volgens sommigen is de binnenstad iets té levendig en dan vooral op plekken waar wonen, horeca en andere voorzieningen bij elkaar komen. Aan de andere kant voelen ondernemers zich soms juist weer beperkt in hun mogelijkheden.

In de binnenstad moet levendigheid in balans blijven met rust, dat maakt de stad leefbaar. Die balans is op elke plek anders en er is geen objectieve maatstaf voor. Waar de Neude een horecaplein is waar ook wordt gewoond, is de Nieuwegracht eerder een woongebied met een enkele horecagelegenheid. Bewoners die bewust kiezen voor wonen bij de Neude, accepteren waarschijnlijk meer reuring. Maar ook daar geldt dat festivals en horecazaken altijd moeten voldoen aan (wettelijke) geluidnormen.

Naast evenementen zijn er elk jaar tientallen demonstraties in de binnenstad. Dit aantal groeit de afgelopen jaren sterk. Demonstreren is een grondwettelijk beschermd recht dat echter ook kan zorgen voor (ervaren) hinder. Voor de gezondheid van bewoners van de binnenstad is het belangrijk dat er ook plekken zijn die (relatief) stil zijn met weinig ongewenst geluid en weinig prikkels, zodat mensen rust kunnen vinden. Daartoe lenen zich bijvoorbeeld binnenhoven. Ook opengestelde kerken bieden de mogelijkheid voor stilte en reflectie. Er zijn ook plekken die druk zijn, maar op sommige tijdstippen wel deze rust kunnen bieden.

Bij de gemeente zijn in 2019 de meeste meldingen uit de binnenstad binnengekomen over overlast van afval (45%), daarnaast behoren lawaai, parkeren, en overlast door verslaafden of daklozen tot de meest gemelde onderwerpen [bron: gegevens Slim Melden, Gemeente Utrecht].

Al voor de afronding van deze omgevingsvisie is begonnen met het opstellen van een plan van aanpak overlast voor de hele binnenstad, 'Levendigheid en Rust in de Binnenstad - aanpak voor een centrum in balans'. In dit plan van aanpak wordt een aantal nieuwe, aanvullende maatregelen voorgesteld of onderzocht. Dit betreft o.a. informatie, advies en mogelijk subsidies voor geluidisolatie van woningen, het verplicht melden van versterkte muziek door de horeca en inzet van horecastewards. Ook wordt ingezet op actief informeren van de buurt bij afgegeven vergunningen voor evenementen.

Ook wil de gemeente voor een aantal gebieden nadere afspraken maken met ondernemers, bewoners en andere betrokkenen in gebiedsprofielen. Daarin stellen zij plekken vast met veel levendigheid en dynamiek en veel ruimte om te ondernemen, maar ook rustige plekken met beperkte of geen

mogelijkheden. In het uitvoeringsprogramma van een gebiedsprofiel kunnen afspraken worden opgenomen om overlast te beperken, met uitzondering van grondwettelijk beschermde rechten zoals demonstreren.

Figuur 17: Recreatie in gemeente Utrecht

Provinciale omgevingsvisie

De provinciale visie besteed ook aandacht aan geluid:

Pg 30 Wij zetten in op verbetering van de luchtkwaliteit, vermindering van hinder door geluid, geur en licht en geen toename van externe veiligheidsrisico's.

Pg 56 2040: voor bestaande woningen en andere geluidgevoelige gebouwen streven we naar het niet verder toenemen van de geluidhinder; een geluidsbelasting van maximaal 60 dB (voor provinciale wegen) is, gegeven de huidige infrastructuur, acceptabel.

Pg 56 2040: wij hebben voldoende stiltegebieden.

Pg 57 2030: wij streven er naar dat de gezondheidsrisico's als gevolg van geluidsbelasting minimaal zijn, waarbij we voor nieuwbouw voor woningen en andere geluidgevoelige gebouwen streven naar het voldoen aan de WHO-advieswaarden voor geluid.
Pg 58 De geluidhinder neemt toe in onze provincie. Het is ons streven vanaf 2030 nieuwbouw voor geluidgevoelige gebouwen vooral nog te laten plaatsvinden op locaties die voldoen aan de WHO-advieswaarden voor geluid.

Pg 58 De geluidsbelasting van bestaande woningen onder directe invloed van (spoor)wegen, vliegverkeer en industrie willen we in 2040 teruggebracht hebben tot maximaal 60 dB. Daar zijn aanpassingen of (ingrijpende) maatregelen voor nodig.

Pg 58 Ook willen we waar mogelijk bijdragen aan behoud van gebieden waar de geluidsbelasting relatief laag is in de nabijheid van steden.

Pg 58 Ter bescherming van de stiltegebieden nemen we regels in onze Omgevingsverordening op. Hiermee beperken we geluid producerende activiteiten. Hieronder vallen ook windturbines.

Pg 60 Binnen 2 jaar na vaststelling Omgevingswet vaststellen van geluidproductieplafonds voor alle provinciale wegen.

Pg 60 Instructieregel voor het bouwen van geluidgevoelige gebouwen in de 61 dB contour rond provinciale wegen.

Pg 82 Ook streven wij voor 2030 bij woningen en andere geluidgevoelige gebouwen naar het voldoen aan de WHO-advieswaarden voor geluid van windturbines in aanvulling op de wettelijke vereisten.

Nota van Zienswijzen

Ontwerp-beleidsnota Geluid en Trillingen

voor de bestaande stad en de nieuwe ontwikkelingen in de gemeente Utrecht

Nr	Zienswijze	Reactie
1.1	Ik mis duidelijke regels voor omroepinstallaties bij sportvelden die worden gebruikt om mededelingen en commentaar over hun velden uit te schallen. Het geluid staat over het algemeen onnodig hard en wordt over alle velden uitgeschald ook al is er slechts op 1 veld een activiteit. Graag beperken tot noodzakelijke mededelingen waar geen andere oplossingen dan versterkt geluid voor mogelijk zijn en beperken tot terreinen/velden waar daadwerkelijk toehoorders zijn. Verder een grens aan het aantal dB en aantal keren per jaar stellen.	In het Besluit activiteiten leefomgeving zijn voor versterkt geluid op sportvelden regels opgenomen. Het versterkt geluid is daarbij gebonden aan geluidnormen. Bij klachten kan hierop worden gehandhaafd. Sportclubs kunnen maximaal 9 keer per jaar een ontheffing van de normen krijgen ten behoeve van - bijvoorbeeld - een toernooi.
2.1	Er wordt gesproken over grenswaarde, reguliere grenswaarde, ambitiewaarde, wettelijke grenswaarde. Het zou goed zijn de verschillende grenswaardes te definiëren en deze consequent toe te passen.	We verduidelijken deze termen en nemen een algemene toelichting in hoofdstuk 1 van de beleidsnota op.
2.2	Dove gevels worden tot 68 dB toegestaan. Moet dit niet vanaf 68 dB zijn? Kunnen dove gevels niet strategischer ingezet worden en moeten deze daardoor juist geen maximum waarde hebben?	Bedoeld was daadwerkelijk 'tot'. Dove gevels – waarin geen te openen delen zitten - beperken de keuzevrijheid van bewoners om een raam open te zetten en te kunnen spuien. We wilden deze mogelijkheid daarom zeer terughoudend toepassen. Niet geluidgevoelige gevels (waaronder dove gevels) kunnen aan de andere kant wel een oplossing zijn om op locaties *vanaf* (dus boven) de (Utrechtse) grenswaarde(n) toch woningen te bouwen en bij te kunnen dragen aan de volkshuisvestelijke opgave. Met compenserende maatregelen ten behoeve van de gezondheidsbescherming is een verruiming van de toepassing inderdaad mogelijk. Hiervoor wordt paragraaf 1.1 van de beleidsnota aangepast (de hoofdregels) en dit wordt in het nog op te stellen Omgevingsprogramma nader gedetailleerd.
2.3	“Bij een wijziging van een bestaande weg kan de wettelijke grenswaarde van 70 dB soms noodzakelijk zijn” Dit uitgangspunt is nu verstopt onder 1.5. Dit is een wezenlijk uitgangspunt dat ook in 1.1 grenswaarden vermeld dient te worden.	We verduidelijken dit in de beleidsnota, door explicieter onderscheid te maken tussen grenswaarden voor nieuwe functies en te wijzigen c.q. aan te leggen wegen.
2.4	De ambitie gaat ook in op de bestaande stad. Desondanks merk ik hier weinig aandacht voor. Welke mogelijkheden gaan bijvoorbeeld geboden worden om slaapkamers aan de geluidsluwe zijde te bouwen?	De ambitie voor de bestaande stad wordt verder uitgewerkt in het kader van het Actieplan geluid dat in 2024 gemaakt wordt.

		Er zijn in de beleidsnota verschillende regels opgenomen (ten aanzien van geluid) die strenger zijn in (bestaand) rustig woongebied om hier de woonkwaliteit te behouden. De realisatie van geluidsluwe gevels (waaraan bij voorkeur slaapkamers zijn gelegen) kan praktisch gezien alleen worden gereguleerd in nieuwe situaties. Minder gunstige bouwvormen die in het (verre) verleden zijn gerealiseerd zijn praktisch gezien niet aan te passen.
2.6	Het is vreemd om het geluid van windmolens maximaal te beperken terwijl hiervan niet vaststaat dat deze direct kunnen leiden tot slaapverstoring	Niet het geluid moet maximaal worden beperkt maar wel de overlast. Voor de plannen in Rijnenburg wordt aangesloten bij de WHO-advieswaarde die strenger is dan de voormalige wettelijke grenswaarden maar nog voldoende mogelijkheden geven om windturbines rendabel te exploiteren.
2.7	Geluid van verkeer leidt direct tot slaapverstoring. Het geluid van verkeer kan goed beperkt worden door strategische knips in te stellen, zoals bijvoorbeeld bij de Monicabrug. Of mogelijk een systeem waarbij het geld kost om bepaalde trajecten te rijden. In London is zo'n systeem actief.	Ons streven is dat bewoners zo veel mogelijk gebruik maken van lopen, fiets of OV. Autoverkeer bundelen we het liefst op een beperkt aantal stroomwegen en rondom de stad. Hierbij kunnen knips inderdaad helpen om dit doel te bereiken. Er zijn in Utrecht al diverse locaties met knips.
2.8	In de nota staat aangegeven dat bij een wijziging van een weg de daarvoor benodigde verkeersbesluiten moeten worden getoetst aan de normen. Bij de afsluiting van de Kaatstraat is er geen studie naar geluid uitgevoerd die voldoet aan de eisen die de Wet geluidhinder hieraan stelt. Dit is niet conform beleid. Hierdoor is voor ons onduidelijk wat de geluidstoename nu is. Wij merken sinds de afsluiting een onevenredige toename van geluid en verwachten dat de gemeente alsnog een studie uitvoert conform het beleid. Zo hebben wij ook duidelijkheid wat het effect is van de afsluiting.	Indirecte effecten van een verkeersbesluit hoeven onder de Wet geluidhinder niet onderzocht of getoetst te worden. Alleen de directe effecten (bij verkeerst*oename*) zijn gebonden aan wettelijke normen. Dit gaat onder de Omgevingswet veranderen vandaar dat hier aandacht aan is geschonken in de beleidsnota. Het afslagverbod bij de Kaatstraat heeft aldaar geleid tot een *afname* van verkeer en geluid en voldoet daarmee aan het gestelde in de Wet geluidhinder. De effecten op stedelijk niveau zijn onderzocht in de studie Noordwest. Hieruit bleek dat dit plan op het overgrote deel van het totale wegennet inderdaad zorgt voor een (gewenste) verkeersreductie en verbetering van de leefbaarheid. Specifiek inzoomend op de Draaiweg en de Talmalaan zien we dat een vergelijk van de autonome situatie en de plansituatie uiteindelijk een toename van 1 dB oplevert op de Draaiweg en geen toename op de Talmalaan. Een dergelijke beperkte geluidsverandering vinden wij, conform ons geluidbeleid en de toekomstige regeling op dit vlak onder de Omgevingswet, aanvaardbaar. Mede omdat er in delen van de

		stad ook sprake is van een verbetering. Dit neemt niet weg dat met name langs de Draaiweg er sprake blijft van een hoge geluidsbelasting.
3.1	Spoorgeluid valt buiten het plan.	Nee, de beleidsnota heeft ook betrekking op het toewijzen van functies aan locaties in relatie tot alle bronsoorten uit het Besluit kwaliteit leefomgeving dus ook het spoorgeluid (trein, tram). Dit blijkt bijvoorbeeld ook uit de inleiding van hoofdstuk 1.
4.1	De gebiedsontwikkeling van de Archimedeslaan 16 vindt al plaats sinds 2016. Bij de uitwerking wordt uitgegaan van de eisen zoals verwoord in de Geluidnota 2014. Bij niet zelfstandige wooneenheden en zelfstandige woningen <30m^2 gelden versoepelde eisen ten aanzien van geluidsluwe gevels. In de ontwerp-beleidsnota Geluid en Trillingen worden dezelfde eisen gesteld als aan reguliere woningen. Hier kan onder voorwaarden (afwegingscriteria) van worden afgeweken. Wij verzoeken om de ontwikkeling van het Archimedeskwartier onder deze afwegingscriteria te laten vallen of de huidige regeling in het beleid op te nemen.	De nota geeft voldoende afwegingsruimte voor plannen als deze en wordt zeker bij ontwikkelingen die al zo lang in de voorbereiding zitten toegepast. Mede naar aanleiding van deze zienswijze wordt een overgangsregel aan de beleidsnota toegevoegd dat bij plannen waarvoor reeds een SPvE of bouwenvelop is vastgesteld gemotiveerd van deze afwijkingsregel voor kleine woningen gebruik gemaakt kan (blijven) worden. Aangezien er voor Archimedeslaan 16 nog geen SPvE is vastgesteld ligt het voor de hand om dit juist expliciet te regelen in het SPvE. Gezien de lange voorbereidingstijd en de rol van kleine woningen als afscherming voor het achterliggende gebied in het plan is het logisch om ook in dit plan coulance (overgangsrecht) toe te passen.
4.2	In de ontwerp-beleidsnota wordt gesproken over het toepassen van ‘bouwkundige constructies’ en ‘gevels met bouwkundige maatregel of toevoeging’. Het is niet duidelijk welke bouwkundige constructie door de gemeente Utrecht geaccepteerd worden. In het kader van rechtszekerheid verwachten wij meer duidelijkheid. Specifiek vragen wij aandacht voor de mogelijkheid om ‘lokale vliesgevels’ toe te passen.	De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om met toepassing van een bouwkundige constructie een gevel uit te zonderen van toetsing (=’niet-geluidgevoelige gevel’). De technische detailuitwerking van welke bouwkundige maatregelen in Utrecht wel en niet worden geaccepteerd, wordt opgenomen in het nog uit te werken omgevingsprogramma. Als met een ‘lokale vliesgevel’ wordt gedoeld op slechts een glazen plaat voor een raam, dan kan dat niet als luwe gevel worden geaccepteerd. Bij toepassing van de uitzondering voor kleine woningen zoals geduid onder 4.1 geldt dat op gebouwniveau 50% van de kleine woningen aan de gevel(s) moet zijn gesitueerd waar het geluid maximaal 5 dB boven de standaardwaarde is.

5.1	Kennelijk zijn de opstellers niet bekend met de “GGD richtlijn medische milieukunde omgevingsgeluid en gezondheid” die voor diverse geluidbronnen grenswaarden voorschrijft. Uit deze ontwerpnota blijkt in ieder geval ook niet de ambitie dat Utrecht deze waarden wil nastreven. Vraagje: is de GGD betrokken geweest bij het opstellen van deze ontwerpnota?	Bij de totstandkoming van de nota is de gemeentelijke afdeling Volksgezondheid betrokken geweest. In de nota zijn meerdere aanbevelingen van de GGD overgenomen zoals de eis voor een geluidluwe gevel. De GGD/RIVM beveelt een richtwaarde aan van 50 dB voor het geluid van wegverkeer, railverkeer en bedrijven. Voor het geluid van bedrijven geldt in Utrecht een grenswaarde van 45 dB(A) in rustige woongebeden en 50 dB(A) daarbuiten. Daarmee voldoen we aan de gestelde richtwaarde van de GGD/RIVM. Voor het geluid van weg- en railverkeer begrijpen we het advies over de richtwaarde, vanuit gezondheidskundig oogpunt (dat is ook de taak van het GGD/RIVM) maar in de praktijk is dit vrijwel nergens haalbaar in een stedelijke omgeving, zeker langs drukke wegen.
5.2	Geluidwaarden worden vermeld zonder daarbij te vermelden of het een zgn. etmaalwaarde of Lden betreft.	We verduidelijken dit daar waar nodig in de tekst van de definitieve beleidsnota.
5.3	Muziekgeluid heeft de laatste 20 jaar steeds meer bastonen gekregen. Om die reden wordt er bij de beoordeling van o.a. horeca en festivalgeluid gebruik gemaakt van dBC ipv dBA omdat dBC een betere indicator zou zijn voor hinderbeleving. In deze ontwerpnota is daar niets over terug te vinden.	In de regels voor muziekgeluid bij festivals geldt al sinds lange tijd een normering in dB(C). Zoals in de nota is aangegeven wordt het beleid voor geluid van evenementen separaat behandeld in de Beleidsregel Geluidsnormen bij buitenevenementen én valt dit buiten de scope van de beleidsnota. Voor het geluid van cafés is de normstelling vanuit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) van toepassing. Die normen op de gevel zijn alleen in dB(A). Wel hebben we de mogelijkheid om andere getalswaarden in het omgevingsplan op te nemen, wat ook zal worden gedaan. Maatwerkvoorschriften voor het binnenniveau in horeca zijn in voorkomende situaties nu al in dB(C). Wij gaan hier mee door.
5.4	Diverse malen staat vermeld: “5 dB hoger dan de standaardwaarde”. In de eerste plaats is voor een doorsnee burger volstrekt onduidelijk wat de standaard waarde is. Voor zover wij het wel begrijpen achten we een 5 dB hogere waarden volstrekt onwenselijk. Hieruit blijk in ieder geval ook geen ambitie om zelfs maar de standaard waarde te willen gaan halen.	In bijlage 1 van de nota wordt het stelsel van de Omgevingswet uitgelegd en staat beschreven wat onder de standaardwaarde wordt verstaan. De standaardwaarde wordt altijd nagestreefd. Wanneer hier niet aan kan worden voldaan en een ontwikkeling (bijvoorbeeld woningbouw) wel nadrukkelijk gewenst is, kan van de standaardwaarde worden afgeweken.

		Dan gelden er aanvullende eisen, zoals een luwe gevel voor elke woning, waar aan de standaardwaarde wordt voldaan. In sommige gevallen, bijvoorbeeld bij de aanvullende eis voor het geluid in een buitenruimte, geldt een eis van 5 dB boven die van de standaardwaarde. Het is een beschrijving van een aanvullende eis en niet een versoepeling van 5 dB. Dit is overigens in de beleidsnota gedaan om middels een generieke beschrijving het totale stelsel aan geluidbronnen ineen te kunnen beschrijven in plaats van per bronsoort een tabel met veel waarden op te moeten nemen.
5.5	Bedrijven moeten straks gaan voldoen aan de standaardwaarden. Aangenomen dat het de grenswaarden zijn uit het Activiteitenbesluit dan geldt in de huidige Geluidnota dan voor veruit de meeste gevels (woningen bij niet-drukke wegen) een 5 dB lagere waarde. Of deze zelfde groep inwoners straks in een zgn. rustige woonstraat woont is zeer ongewis. Een duidelijke verslechtering voor de betrokken inwoners.	In de huidige Geluidnota geldt voor woningen langs rustige wegen een 5 dB lagere ríchtwaarde. Dit kan alleen worden omgezet in grenswaarde bij maatwerkvoorschrift of vergunning. In de nieuwe beleidsnota geven we invulling aan de mogelijkheid van de Omgevingswet om voor al deze woningen *generiek* een 5 dB lagere grenswaarde vast te stellen. Dit is een duidelijke verbetering voor de betrokken inwoners.
5.6	In “rustige woonstraten of woonwijken” wordt het oude beleid wel voortgezet. Wat een rustige woonstraat of wijk is wordt niet gedefinieerd. Wordt dit afhankelijk gesteld van gemeten achtergrond-geluidniveaus? Of wordt van achter het bureau bepaald dat bijv. de gehele binnenstad geen rustige woonwijk meer is.	Rustige of drukke straten zijn afhankelijk van de hoeveelheid verkeer en dat wordt weer bepaald door de verkeerskundige status van de weg. De indeling rustig – druk wordt bepaald in het nog op te stellen Omgevingsprogramma maar het zal grotendeels hetzelfde zijn als is aangegeven in de oude Geluidnota.
5.7	Bescherming van “stille hofjes” met een 10dB lagere norm wordt afgeschaft (muv het niet toestaan van terrassen in binnenterreinen en stille hofjes). Overigens is deze bescherming vaak een wassen neus gebleken omdat niet exact omschreven was wat een stil hofje precies is.	In de huidige Geluidnota geldt een 10 dB lagere ríchtwaarde voor stille hofjes. De status kon middels een meting worden bepaald. Er is de afgelopen jaren nauwelijks noodzaak geweest om bedrijven een lagere norm op te leggen omdat deze grensden aan een stil hofje. Standaard geldt straks een 5 dB lagere waarde maar per maatwerkvoorschrift kan nog steeds een verdere verlaging van de norm worden opgelegd.
5.8	In de ontwerpnota worden alle geluidbronnen apart besproken. De GGD richtlijn stelt dat de gecumuleerde geluidsbelasting moet worden beoordeeld inclusief geluid van brommers, stemgeluid, etc.	Er gelden wettelijk veel aparte normen voor verschillende geluidsbronnen. Het is noodzakelijk het gemeentelijke beleid via deze nota daaraan aan te passen. De wet stelt eisen aan het gecumuleerde of opgetelde geluid, bijvoorbeeld bij de bepaling van de geluidsisolatie. Dat is een verbetering ten opzichte van het oude wettelijke kader.

		In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties worden niet wettelijke geluidbronnen meegewogen zoals stemgeluid.
5.9	In hoofdstuk 3 staat dat er volgens de EU richtlijn elke 5 jaar geluidbelastingkaarten m.b.t. het omgevingslawaai gemaakt moeten worden. Volgens art. 3 van de EU richtlijn is omgevingslawaai gedefinieerd als: ongewenst of schadelijk geluid buitenshuis dat door menselijke activiteiten wordt veroorzaakt, inclusief lawaai dat wordt voortgebracht door vervoermiddelen, wegverkeer, spoorwegverkeer, luchtverkeer en locaties van industriële activiteiten. De Utrechtse geluidkaarten brengen echter uitsluitend het berekende geluid in beeld dat het wegverkeer veroorzaakt.	De Utrechtse geluidkaarten worden opgesteld aan de hand van de wettelijke richtlijnen en brengen naast het wegverkeer ook het railverkeer en grote industriële bedrijvigheid in beeld.
5.10	Pag. 27: *Bij de bepaling welk niveau acceptabel is, kan naar het binnenniveau in de woningen worden gekeken. Als grenswaarde voor het binnenniveau is 35 dB(A) gebruikelijk. De basis-geluidisolatie volgens het Besluit bouwwerken leefomgeving bedraagt 20 dB.* Dit voorschrift geldt sinds de invoering van het Bouwbesluit in 1992 voor nieuw te bouwen woningen Hier wordt er ten onrechte van uitgegaan dat alle woningen ook een geluidsisolatie van 20 dB hebben; daar kan nooit blindelings uitgegaan worden. Dat zal in elk individueel geval nader onderzocht moeten worden.	Het is onuitvoerbaar om in elke individueel geval de geluidisolatie van een woning te bepalen. Door de jaren heen is er veel ervaring opgedaan met het beoordelen van de geluidsisolatie van woningen bijvoorbeeld in het kader van de geluidsanering. Het is onze ervaring dat het gros van de woningen wél voldoet aan een basisgeluidsisolatie van 20 dB.
5.11	Belangrijk punt bij de bepaling van de gevelisolatie is ook of dat bepaald moet worden met geopende ventilatievoorziening, klepramen of ramen op kier. Dat zou expliciet in de nota vermeld moeten zijn. Als dat niet vermeld wordt dan betekent dat dat bewoners kennelijk geen recht meer hebben op frisse lucht, hetgeen uiteraard ook niet bevorderlijk is voor de gezondheid.	Hetgeen in 5.10 vermeld geeft een motivatie voor het stellen van een beleidsmatige ‘norm’ voor het beoordelen (al dan niet toestaan) van niet wettelijk geregeld geluid buiten voor de gevel in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Het is geen norm die daarna een blijvende werking heeft. Bij de motivatie is aangehaakt aan een norm van 35 dB(A) elders in wetgeving.
5.12	Terrassen mogen straks 5dB meer geluid (= gelijk aan bijna 4x zo groot terras!) gaan maken (d.w.z. 60 dBA etmaalwaarde op omliggende gevels van woningen) zolang het geluidniveau binnen deze omliggende woningen niet hoger wordt dan 35dBA etmaalwaarde. Dat gaat geheel voorbij aan de 84% behoefte van inwoners aan een stille buitenruimte. Bij warm weer willen bewoners immers ook buiten (of met wijd open ramen) kunnen zitten zonder dat ze overstemd worden door het geluid van een luidruchtig terras.	Het stemgeluid van (bijvoorbeeld) een terras wordt door de wetgever nadrukkelijk uitgezonderd van toetsing. Er kan bij overlast niet op worden gehandhaafd. Toch hebben wij hiervoor regels gesteld om éénmalig bij het al dan niet toestaan van een terras dit aspect af te kunnen wegen. Bij voorkeur blijft het stemgeluid afkomstig van een terras onder de 55 dB(A). We houden echter de mogelijkheid open om – bijvoorbeeld op een drukke locatie waar nieuwe woningen beter zijn geïsoleerd – een wat hoger geluidsniveau toe staan.

5.13	Dat voor terrassen nu al uitgegaan wordt van een toelaatbare etmaalwaarde van 55 dBA gaat ook al voorbij aan 84% van de behoefte van de panelleden.	Zie antwoord 5.12.
5.14	Voor evenementengeluid wordt verwezen naar de nog op te stellen locatieprofielen. Waarom worden hier geen kaderstellende uitgangspunten opgenomen zoals bijv. de maximale blootstelling voor bezoekers (Gezondheidsraad: 100 dBA) en het maximaal toelaatbaar binnenniveau voor omwonenden (nota Limburg: 50 dBA).	Zoals in de nota is aangegeven wordt het beleid voor geluid van evenementen separaat behandeld in de Beleidsregel Geluidsnormen bij buitenevenementen. Voor bepaalde locaties worden op maat regels opgenomen in zogeheten locatieprofielen. Dit aspect valt daardoor buiten de scope van deze beleidsnota.
5.15	Geluidluwe gevels zijn slechts gedefinieerd als gevel die een relatief lagere geluidbelasting dan andere gevels. Er is dus geen standaard-streef- of grenswaarde aan het begrip geluidluwe gevel gekoppeld. Een geluidluwe gevel kan dus even goed een gevel zijn met een geluidbelasting van meer dan bijv. 65 dBA. Zeer onwenselijk o.a.. volgens GGD richtlijn.	Een geluidluwe gevel is wel gedefinieerd. Op pagina 13 staat: *Een gevel is luw als deze luw is ten gevolge van alle bronsoorten en voldoet aan de Standaardwaarde.* Omdat de wettelijke standaardwaarden uit het BKL lager zijn is een niveau van 65 dB(A) volgens deze definitie niet mogelijk.
5.16	Onder 2.4.2 staat dat ramen en deuren van cafés ten alle tijden gesloten moeten zijn. Dit is een niet realistische regel gebleken. Beter zou zijn bijv. sluisconstructies voor te schrijven.	We zijn het er mee eens dat de regel zoals deze er nu staat te bondig is geformuleerd. Zie verder de beantwoording bij 7.1.
5.17	In de ontwerpnota pag. 41 staat: "*Voor bepaalde bedrijven stelt het Bal geen regels meer. Het gaat voornamelijk om bedrijven met milieubelastende activiteiten met een laag risico, bijvoorbeeld horeca, concertpodia, evenementenhallen, sportfaciliteiten, winkels, onderwijsgebouwen, dierenasiels, parkeergarages, et cetera. De gemeente kan voor deze branches ook regels toevoegen aan het omgevingsplan.*" In de ontwerpnota staat niet dat in omgevingsplannen voortaan altijd de grenswaarden op toetspunten uit het oude Activiteitenbesluit (dus ook voor horeca etc.) zullen terugkomen. Het zou voor de burger in ieder geval een stuk meer duidelijkheid verschaffen als deze grenswaarden voor de hele stad in deze nieuwe nota staan opgenomen.	Juist voor bedrijven waarvoor in het Besluit activiteiten leefomgeving geen (geluids)normen worden gesteld, moeten deze conform de instructieregel van het Besluit kwaliteit leefomgeving in het Omgevingsplan worden opgenomen. In de beleidsnota staat dat deze in veel gevallen 5 dB lager zullen zijn dan de oude normen van het Activiteitenbesluit.
5.18	Toetspunten zijn geluidgevoelige bestemmingen zoals woningen. Het zou goed zijn dat in parken (en op andere recreatieplekken waar mensen tot rust proberen te komen) toetspunten ook gelegd worden op bijv. 30 meter afstand van (horeca)bedrijven.	Wij houden ons aan het wettelijk kader dat aangeeft welke gevoelige objecten dienen te worden beschermd.

5.19	M.b.t. woonoverlast wordt art 151d uit de Gemeentewet aangehaald. Waarom wordt art. 2.38a van de Utrechtse APV niet genoemd?	Het onderwerp woonoverlast en de bijbehorende bevoegdheden van de burgemeester bij overtreding, zoals ook beschreven in Artikel 2.38a van de APV (waarin is geregeld dat de burgemeester kan optreden bij herhaaldelijke woonoverlast), valt buiten het kader van deze beleidsnota.
5.20	Waarom wordt art. 4.1 van de Utrechtse APV nergens genoemd? Of wordt dit artikel afgeschaft?	De Algemene plaatselijke verordening (APV) is een zeer grote en diverse verordening. Een gemeente moet per onderdeel bekijken waar de regels thuishoren. Veel regels, zoals voor geluid, kunnen in de APV blijven staan. Er is geen noodzaak dit apart in de beleidsnota aan te halen.
5.21	Deze ontwerpnota telt 57 pagina's en de oude Geluidnota minder dan de helft (26). De oude Geluidnota is veel overzichtelijker onder meer doordat diverse streef- en grenswaarden in tabelvorm worden gepresenteerd. Deze ontwerpnota is ook veel vrijblijvender en vager (ondanks zijn dubbele omvang) dan de huidige Geluidnota. De doorsnee burger kan er niks mee. Van een dergelijke nota mag verwacht worden dat er stedelijke kaders in gesteld worden, maar die staan er nauwelijks in.	Met de komst van de Omgevingswet zijn er veel veranderingen en nieuwe beleidsvrijheden op gebied van geluid bij gekomen. Deze nota werkt dit uit, dit leidt inderdaad tot een uitgebreider document.
5.22	Tenslotte pleiten wij voor een meer pro-actieve aanpak van geluidsoverlast. Vaak wordt door de gemeente de overlast afgemeten aan het aantal klachten dat binnenkomt. (0 klachten = geen overlast) Dat is echter een bijzonder kortzichtige graadmeter. Op de website van gem. Utrecht staat te lezen: “*Ook als u geen hinder ervaart, kan lawaai toch uw nachtrust verstoren.*” Mensen die geen hinder ervaren klagen ook niet. De gemeente zou moeten erkennen dat inwoners nu eenmaal niet direct geneigd zijn te gaan klagen bij geluidsoverlast. Oorzaak daarvan is overigens ook dat klagen in het algemeen geen enkel direct effect heeft op de geluidsoverlast en/of de verstoorde nachtrust, waardoor mensen het indienen van een klacht zinloos achten en achterwege laten. Om economische redenen gaat het geluidbeleid in deze ontwerpnota in veel gevallen 5dB extra geluid toestaan bovenop het geluid dat al aanwezig is. Als het beleid in deze ontwerpnota wordt doorgevoerd ontstaat er op veel plaatsen een extra geluiddeken van 5dB. Bij een toename van 5dB gaan inwoners doorgaans niet klagen, dat doen ze pas bij een toename of overschrijding van ca. 10 of 20 dB. Maar als mensen niet klagen wil dat absoluut niet zeggen dat er geen gezondheidseffecten zijn. Gaat Utrecht als “gezonde stad” deze negatieve gezondheidseffecten negeren?	Naast het monitoren van en reageren op klachten (klachten worden altijd in behandeling genomen) wordt middels een Actieplan/Uitvoeringsprogramma ook beschreven welke maatregelen er kunnen worden getroffen (ongeacht of er klachten zijn). Het is een misverstand dat we de ambitie hebben om in de hele stad 5 dB extra toe te staan. Sterker, we stellen veelal strengere normen dan de wettelijke waarden, die uiteindelijk moeten leiden tot een stillere stad.

6.1	Beleid moet niet alleen zien op toekomstige ontwikkelingen maar ook juist op de bestaande “(binnen)stad” waarbij het beschermen van geluid in brede(re) zin wenselijk is (o.a. openbare ruimte/horecaoverlast).	Het motto in de inleiding van de beleidsnota is *“Wij staan en gaan voor het verbeteren van geluidskwaliteit en voorkomen van trillinghinder. Wij richten ons hiermee op een gezonde en leefbare bestaande en nieuwe stad.”* De beleidsnota ziet toe op de bestaande stad. In het komende Actieplan Geluid 2024 (een omgevingsprogramma in de zin van de Omgevingswet) wordt aandacht geschonken aan beheersing en - daar waar mogelijk - verbetering van de geluidssituatie in de bestaande stad. Zoals in de beleidsnota is te lezen wordt daarbij ook aandacht geschonken aan geluid in brede zin zoals ook uitgaanslawaai.
6.2	Gezondheidsoverweging c.q. bescherming zou centraal moeten staan in de beleidsvorming én niet de regeltechnische aspecten.	U heeft gelijk dat gezondheidsoverwegingen mede de basis moeten zijn voor beleidsvorming. Deze overwegingen, zoals opgenomen in de nota ‘Gezondheid voor iedereen’, zijn nadrukkelijk betrokken bij de beleidsvorming. Daarnaast is het vigerende geluidsbeleid een vertrekpunt geweest hetgeen, gecombineerd met de overige beleidsaspecten in de Omgevingsvisie Utrecht en de kaders vanuit Wet- en regelgeving, hebben geleid tot de nu voorliggende beleidsnota.
6.3	De nota geeft onvoldoende inzicht in de verplichting om in het omgevingsplan geluidswaarden op te nemen ter vervanging van eerdere landelijke regels (o.a. bedrijven, evenementen, horeca) en de omgang met de horecaverordening.	In de beleidsnota zijn ambities, voorwaarden, et cetera geformuleerd die de kaders vormen voor het opstellen van het omgevingsplan en het uitvoeringsprogramma. Dit laat onverlet dat er verplichtingen zijn, voortvloeiend uit - met name - het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), waar bij de opstelling van het permanente deel van het omgevingsplan rekening mee moet worden gehouden en invulling aan moet worden gegeven.
6.4	Er wordt een visie gemist op welke wijze het beleid gevormd moet worden rekening houdend met relevante juridische ontwikkelingen.	Zie ook antwoord 6.2 voor de wijze waarop de beleidsvorming heeft plaatsgevonden.
6.5	Beleid moet niet alleen zien op toekomstige ontwikkelingen maar ook juist op de bestaande (overlast in en van de) openbare ruimte bijvoorbeeld door beter gebruik te maken van de mogelijkheden die de horecaverordening biedt.	Zie antwoorden 6.1 en 6.3.
7.1	Ik wil mijn bezorgdheid en bezwaar uiten met betrekking tot de regel waarin staat dat ramen en deuren van cafés te allen tijde gesloten dienen te blijven (artikel 2.4.2). Dit artikel is ongerechtvaardigd en schadelijk voor de algehele ervaring van zowel gasten als ondernemers.	De regel onder 2.4.2. is inderdaad te beknopt geformuleerd en we passen de beleidsnota aan.

	Door cafés de mogelijkheid te ontnemen om hun ramen en deuren open te zetten, verstikken we de natuurlijke ambiance en verbinding met de buitenomgeving. Daarnaast zal de verwachting zijn dat door dit besluit er enorme achteruitgang in de omzetten zullen komen. Vele cafés zijn nog aan het opbouwen en kunnen post- corona dergelijke verliezen moeilijk absorberen.	Het was niet onze bedoeling om het openen van ramen en deuren bij horeca te verbieden. We bedoelen dat horecaondernemingen ramen en deuren gesloten moeten houden wanneer binnen (te) hard versterkt muziekgeluid wordt geproduceerd waardoor de geluidsnormen worden overschreden en omwonenden daar geluidsoverlast van hebben. We willen inwoners beschermen tegen geluidsniveaus die schadelijk zijn voor hun gezondheid. Ramen en deuren hoeven dus alleen dicht als binnen hard versterkt muziekgeluid wordt geproduceerd en als de ramen en deuren open blijven staan. Maar met de toevoeging dat dit alleen geldt bij (te) hard versterkt muziekgeluid binnen. In de ontwerp-beleidsnota Geluid en Trillingen was de nuancering dat deze regel bedoeld was wanneer het gaat om het maken van (te) hard versterkt muziekgeluid niet opgenomen. Open ramen en deuren van een horecagelegenheid zijn door de nieuwe regel niet per definitie verboden. Maar omdat er dan mogelijk veel meer geluid naar buiten kan komen, moet het volume van het versterkte geluid binnen wel worden aangepast zodat het binnen de normen blijft. Bij herhaaldelijke overtredingen is het in de huidige praktijk gebruik om in zo'n geval een maatwerkvoorschrift op te leggen dat de ramen en deuren dicht moeten blijven (uiteraard behoudens het direct doorlaten van personen en goederen). Het doel van de nieuwe maatregel is om dit als zorgplicht algemeen op te leggen. Maar met de expliciete toevoeging dat dit alleen geldt bij (te) hard versterkt muziekgeluid binnen.
7.2	Ik zou graag willen pleiten voor maatwerk inzake terrassen op binnenterreinen in de binnenstad.	Binnenterreinen en hofjes zijn vaak oases van rust en moeten worden gekoesterd. Juist op dit soort stille plekken kan geluid extra hinderlijk zijn. Met name in de binnenstad is het 'op straat' op veel plekken rumoerig. Daarom worden specifiek in de binnenstad terrassen niet toegestaan in omsloten binnenterreinen en hofjes. Voor locaties buiten de binnenstad zijn we ook terughoudend maar wordt wel maatwerk toegepast.
8.1	Ik wil mijn bezwaar, zorgen en verbazing uiten op de regel waarin staat dat ramen en deuren van cafés te allen tijde gesloten dienen te blijven (artikel 2.4.2). Voor veel horecabedrijven met een klein terras is het een	Zie antwoord 7.1.

	verlengstuk van dat terras omdat met lekker weer nou eenmaal niemand binnen wil zitten. Met een open gevel heb je als horecabedrijf toch nog de kans om ook met heel mooi zomer weer toch nog wat omzet te maken. De regel is ook volledig onwerkbaar. Bij de wat grotere terrassen gaan er op terras dagen bijna non stop medewerkers met dienbladen naar binnen en naar buiten. De realiteit zal dus zijn dat de deuren dan alsnog de hele dag open staan. Het voegt mijns inziens ook niets toe. Naar mijn weten is de regel op dit moment dat als de deur of een gevel open staat je geen muziek mag horen vanaf de straat. In theorie zou er op dit moment dus ook geen overlast moeten kunnen zijn van openstaande deuren of gevels.	
9.1	Ik wil mijn bezorgdheid uiten m.b.t. de regel dat ramen en deuren van cafés altijd gesloten moeten blijven. Ik ben van mening dat dit artikel (2.4.2) onrechtvaardig is, tot onwerkbare situaties zal leiden voor werknemers en ondernemers en schadelijk is voor de beleving van gasten. Met mooi weer en wanneer terrassen geopend zijn, zijn de ramen en deuren van cafés open. De verbinding met de buitenomgeving en de ambiance die dit meebrengt horen erbij. Een café zorgt immers voor verbinding tussen bezoekers (vaak ook omwonenden) en geldt als een huiskamer voor iedereen. In de praktijk zal deze maatregel grote problemen geven. Onze medewerkers lopen met volle dienbladen naar buiten of hebben hun beide handen vol met servies. Zij kunnen simpelweg niet iedere keer een deur openen, dat is ondoenlijk.	Zie antwoord 7.1.
10.1	Ik ben van mening dat de regel met betrekking tot cafés met open ramen en deuren (artikel 2.4.2) niet werkbaar is en een aantal belangrijke problemen met zich meebrengt. Cafés met open ramen en deuren zijn een essentieel onderdeel van de levendigheid en gezelligheid van een stad. Hoewel het begrijpelijk is dat er maatregelen moeten worden genomen om overlast voor omwonenden te voorkomen, moeten we ervoor zorgen dat deze maatregelen niet ten koste gaan van de levensvatbaarheid van deze bedrijven. Ik roep u op om het artikel in de beleidsnota te	Zie antwoord 7.1.

	heroverwegen en te streven naar een meer pragmatische en haalbare benadering.	
11.1	Dat bij café's ramen en deuren altijd gesloten moeten blijven is desastreus en ik vraag u om dit plan te herzien. Denk bijvoorbeeld aan "vanaf middernacht" of iets anders wat minder ingrijpend is.	Zie antwoord 7.1.
12.1	Reactie op alinea 2.4.2 waarin staat dat ramen en deuren van cafe's ten alle tijde gesloten moeten blijven. De deur moet wel open in de middag in een hittegolf. Het gaat toch om de decibellen? Deze regel valt niet te handhaven.	Zie antwoord 7.1.
13.1	Ik zou u willen vragen om punt 2.4.2, waarin staat dat ramen en deuren bij alle horecagelegenheden ten alle tijde dicht dienen te blijven, te heroverwegen of aan te passen. We hebben geen muziek in de zaak. We hebben nou eenmaal frisse lucht nodig en het constant dichthouden van ramen en deuren levert een verstikkend gevoel op. Het is verder vrijwel onmogelijk midden in de zomer de deur bij iedere uitgifte naar buiten te openen en te sluiten.	Zie antwoord 7.1.
14.1	Het artikel dat ramen en deuren van cafés te allen tijde gesloten dienen te blijven stuit naar onze mening op bezwaren van veiligheid, toegankelijkheid en ook de mogelijke schade die het de ondernemers en gasten van de cafés berokkent. Ook komt de verplichte sluiting van ramen en deuren het open karakter en gastvrijheid van de stad niet ten goede. Wat weer zorgt voor een minder aantrekkelijke stad. Verzoekt het artikel 2.4.2 uit de beleidsnota te schrappen.	Zie antwoord 7.1.
15.1	Wat de binnenplaatsen betreft zijn wij van mening dat maatwerk hier vereist kan zijn. Uiteraard zijn er hofjes waar de rust en stilte beschermd moet worden. Als algemene regel vinden wij het evenwel te stellig. Er zijn ook hofjes waar gezelligheid en levendigheid juist van grote meerwaarde zijn voor bewoners van de stad.	Zie antwoord 7.2.
15.2	De regel met betrekking tot het sluiten van deuren van horecagelegenheden achten wij in de praktijk in sommige gevallen onhaalbaar en daarom zou de regel als zodanig versoepeld moeten worden. De regel zoals die nu is opgenomen kan leiden tot nodeloze	Zie antwoord 7.1.

	frustratie tussen ondernemers en bewoners en tot ongastvrije, storende handhaving. Tevens zien wij als oplossingsrichting voor deze kwestie ook mogelijkheden in betere geluidsisolatie van woningen in het centrum.	
16.1	Leg de horeca geen sluiting van deuren en ramen op. Indiener kan zijn zaak wel sluiten wanneer deze maatregelen worden opgelegd.	Zie antwoord 7.1.
17	In de nota staat niets over de met laagfrequent geluid gepaard gaande trillingen die veroorzaakt worden door warmtepompen, ventilatoren, transformatoren en andere motoren. Veel van deze trillingen kunnen voorkomen of verminderd worden door dempend materiaal op de goede manier aan te brengen. Maar dan moet daar wel aandacht voor zijn.	Wij zijn het met u eens dat aandacht voor het aspect trillingen in de gebouwde omgeving nodig is. Daarom zijn in paragraaf 4.3 van de beleidsnota kaders opgenomen met betrekking tot trillingen van activiteiten. Wij zien vooralsnog geen noodzaak om meer beleid te formuleren maar houden de ontwikkelingen in de gaten.

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3571
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	9
Titel	Raadsvoorstel Beleidsnota omgevingsveiligheid
ID	3772
Behandelend ambtenaar	E.J.L. van der Waard
Telefoon	030 286 4760
E-mail	e.van.der.waard@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	Wethouder Oosters
Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Mariska de Vos/Cie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen/06 38628458
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	23 november 2023
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	**21 december 2023**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Beleidsnota omgevingsveiligheid

Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	E.J.L. van der Waard / E. Haarman
Kenmerk	10889369
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Beleidsnota omgevingsveiligheid vast te stellen en per 1 januari 2024 in werking te laten treden, waarmee de lokale beleidsvrijheid over omgevingsveiligheid (de beheersing van risico's voor de omgeving door het werken met gevaarlijke stoffen en het vervoer hiervan) wordt ingevuld, met de volgende aanvullingen ten opzichte van de Nota externe veiligheid uit 2007:
   a. De standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico voor buisleidingen niet te overschrijden en overschrijding voor overige risicobronnen alleen gemotiveerd toe te staan;
   b. Bouwkundige voorschriften voor nieuwe gebouwen voor te schrijven rondom transportroutes en bedrijven om bescherming te bieden tegen de effecten van een brand en/of explosie met gevaarlijke stoffen;
   c. Zeer kwetsbare gebouwen (zoals scholen en zorginstellingen) waar mogelijk te scheiden van risicobronnen;
   d. Grote groepen personen niet bloot te stellen aan hoge risico's als gevolg van een incident met een buisleiding, waarbij het groepsrisico als instrument wordt gehanteerd.

2. De Beleidsnota omgevingsveiligheid op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht door toevoeging aan het overzicht 'Lijst beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht' en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl/.

3. De Nota Externe veiligheid uit 2007 in te trekken.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Beleidsnota omgevingsveiligheid vervangt de Nota Externe veiligheid uit 2007 en gaat in op het beleid van de gemeente Utrecht voor de beheersing van risico's voor de omgeving als gevolg van het werken met gevaarlijke stoffen en het vervoer hiervan. In de beleidsnota zijn de volgende aanvullingen gedaan ten opzichte van de Nota externe veiligheid uit 2007.

a) We staan geen overschrijding van de standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico voor buisleidingen toe; overschrijding voor overige risicobronnen staan we alleen gemotiveerd toe.
b) We hanteren bouwkundige voorschriften voor nieuwe gebouwen rondom transportroutes en bedrijven, om bescherming te bieden tegen de effecten van een brand of explosie met gevaarlijke stoffen.
c) Waar mogelijk scheiden we zeer kwetsbare gebouwen (zoals scholen en zorginstellingen) van risicobronnen.
d) We stellen grote groepen personen niet bloot aan hoge risico's als gevolg van een incident met een buisleiding. Het groepsrisico wordt hierbij als instrument gehanteerd.

Er zijn geen zienswijzen ingediend tijdens de inspraaktermijn, daarom is er geen Nota van Antwoord gemaakt. Wel zijn er een aantal ambtelijke wijzingen aangebracht en is de beleidsnota op een aantal punten verduidelijkt. Het betreft hier geen inhoudelijke wijzigingen.

Context

Aanleiding

In 2007 is het Utrechtse beleid voor externe veiligheid vastgelegd in de Nota Externe veiligheid. Deze nota is aan actualisatie toe, onder andere omdat een aantal onderwerpen ontbreekt. Voorbeelden daarvan zijn het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen en het landelijke beleid voor transportroutes. Ook wordt met de komst van de Omgevingswet het externe veiligheidsbeleid vernieuwd. De nu voorliggende Beleidsnota omgevingsveiligheid geeft invulling aan de beleidsvrijheid die de gemeente heeft onder de Omgevingswet. Externe veiligheid wordt in relatie tot de Omgevingswet steeds vaker omgevingsveiligheid genoemd. Daarom spreken we voortaan over omgevingsveiligheid.

Wat verandert er onder de Omgevingswet op het gebied van omgevingsveiligheid?:

- Voor het in beeld brengen van de externe veiligheidsrisico's zijn complexe groepsrisicoberekeningen in veel gevallen niet meer nodig. De gevaren worden ruimtelijk vertaald naar gebieden waarbinnen mensen slachtoffer kunnen worden van een incident met gevaarlijke stoffen. Dit zijn de zogeheten aandachtsgebieden voor de gevaren brand, explosie en gifwolk. Binnen deze gebieden dienen maatregelen te worden afgewogen om bescherming te bieden.
- Er is extra aandacht voor het beschermen van mensen die zich bij een incident met gevaarlijke stoffen niet zelfstandig in veiligheid kunnen brengen. Dit wordt mogelijk gemaakt met de Introductie van het begrip 'zeer kwetsbare gebouwen'.
- Naast ruimtelijke maatregelen kunnen ook bouwkundige maatregelen worden afgewogen ter bescherming van de mensen tegen de gevaren van een brand of explosie bij een incident met gevaarlijke stoffen. Dit wordt mogelijk gemaakt met de introductie van een brand- en/of explosievoorschriftengebied.

In de gemeente Utrecht zijn er verschillende risico's op het gebied van omgevingsveiligheid. Denk hierbij aan het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor, over de omliggende Rijkswegen en over het Amsterdam-Rijnkanaal. Ook bij de bedrijven waar gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen, zoals op bedrijventerreinen Lage Weide, Overvecht Oudenrijn en een aantal LPG (autogas) tankstations zijn risico´s. Verder kennen nieuwe ontwikkelingen, zoals op gebied van waterstof en energie-opslag, omgevingsveiligheidsaspecten. Utrecht is een compacte stad waar woonbebouwing dicht op elkaar staat. Hierdoor ontstaat regelmatig een spanningsveld met betrekking tot de risico's van deze risicobronnen en de ontwikkeling van de stad. Bij het werken met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en bij transport (weg, water, spoor en buisleiding) van deze stoffen kunnen ongelukken gebeuren. Dit kan leiden tot gevaren voor de mensen die wonen en werken in de omgeving van deze activiteiten. Deze gevaren voor de omgeving kunnen een brand, explosie of gifwolk zijn. De kans hierop is klein, maar de gevolgen kunnen groot zijn. De Beleidsnota omgevingsveiligheid gaat over de bescherming van de leefomgeving tegen deze gevaren.

Juridische context
In de voorliggende Beleidsnota omgevingsveiligheid legt de gemeenteraad het beleidskader voor omgevingsveiligheid vast. De Beleidsnota is een 'omgevingsvisie' in de zin van de Omgevingswet. In het kader van de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking treedt, stelt de gemeenteraad de Beleidsnota omgevingsveiligheid vast als onderdeel van de Omgevingsvisie Utrecht. De gemeenteraad is daartoe bevoegd op basis van Artikel 3.1 lid 1 van de Omgevingswet.

In de Omgevingsvisie Utrecht (en de beleidsnota's/visies die daar deel van uitmaken) staat het gemeentelijke beleid over de fysieke leefomgeving. Dit beleid geldt voor de hele gemeente.

Beslistermijn
Het is wenselijk om vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024) een besluit te nemen. Dit omdat we daarmee het nieuwe beleid voor nieuwe ontwikkelingen vanaf 1 januari 2024 kunnen toepassen.

Beoogd effect
Het beoogd effect van de Beleidsnota omgevingsveiligheid is om bij te dragen aan de beheersing van risico's voor de omgeving als gevolg van het werken met gevaarlijke stoffen en het vervoer hiervan. Daarmee draagt de nota bij aan een veilige stad.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Raadsbrief 'Ontwerp-Beleidsnota Omgevingsveiligheid: vrijgave voor inspraak', 6 juni 2023.
Nota Externe Veiligheid (raadsbesluit 2007)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Beleidsnota omgevingsveiligheid vast te stellen en per 1 januari 2024 in werking te laten treden, waarmee de lokale beleidsvrijheid over omgevingsveiligheid (de beheersing van risico's voor de omgeving door het werken met gevaarlijke stoffen en het vervoer hiervan) wordt ingevuld, met de volgende aanvullingen ten opzichte van de Nota externe veiligheid uit 2007: a. De standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico voor buisleidingen niet te overschrijden en overschrijding voor overige risicobronnen alleen gemotiveerd toe te staan; b. Bouwkundige voorschriften voor nieuwe gebouwen voor te schrijven rondom transportroutes en bedrijven om bescherming te bieden tegen de effecten van een brand en/of explosie met gevaarlijke stoffen; c. Zeer kwetsbare gebouwen (zoals scholen en zorginstellingen) waar mogelijk te scheiden van risicobronnen; d. Grote groepen personen niet bloot te stellen aan hoge risico's als gevolg van een incident met een buisleiding, waarbij het groepsrisico als instrument wordt gehanteerd.
Argumenten	
1.1	Het is relatief eenvoudig om onder de standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico voor buisleidingen te blijven
	Dit doen we omdat een risicoreductie in samenwerking met de exploitant relatief eenvoudig te realiseren is. Het plaatsgebonden risico wordt vooral bepaald door de kans dat deze wordt geraakt tijdens graafwerkzaamheden. Alleen in Rijnenburg is het plaatsgebonden risico hoger dan de richtwaarde. De omgevingsrisico's van buisleidingen zijn in meeste gevallen lager dan van andere risicobronnen. Voor nieuwe buisleidingen mag het risico niet hoger zijn dan de standaardwaarde.

1.2	Met bouwkundige voorschriften voor nieuwe gebouwen rondom transportroutes en bedrijven wordt een relatief eenvoudige en effectieve bescherming geboden tegen de mogelijke effecten van een explosie.
	Op korte afstand van de snelwegen geldt nu al een (plas)brandaandachtsgebied waarbinnen bouwkundige voorschriften verplicht zijn.
1.3	Het scheiden van zeer kwetsbare gebouwen van risicobronnen is wenselijk omdat personen in deze gebouwen in de meeste gevallen niet in staat zijn om zelfstandig te vluchten bij een incident met gevaarlijke stoffen.
	De Rijksoverheid wil deze groep mensen extra beschermen. Wanneer een nieuw zeer kwetsbaar gebouw gerealiseerd wordt binnen een aandachtsgebied zijn aanvullende bouwkundige maatregelen altijd verplicht.
1.4	Groepsrisico van buisleidingen heeft grote impact en kan met relatief eenvoudige maatregelen worden verlaagd.
	Een te hoog groepsrisico rondom buisleidingen komt momenteel in de gemeente Utrecht niet voor. Bij ontwikkelingen in de directe omgeving van een buisleiding kan het groepsrisico toenemen doordat het aantal personen toeneemt. Groepsrisico van buisleidingen kan, indien nodig, met relatief eenvoudige maatregelen worden verlaagd.
1.5	We behouden ruimte voor ontwikkelingen in de stad.
	Hoewel de uitgangspunten in de beleidsnota randvoorwaarden stellen, is er ook ruimte om belangen af te wegen. Daar waar (onderbouwd) het belang van bouwen zwaarder weegt kan (gemotiveerd) afgeweken worden van het omgevingsveiligheidsbeleid. Dat doen we door per ontwikkeling de belangen af te wegen (onder het huidige beleid gebeurt dat ook al).
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Als afgeweken wordt van dit omgevingsbeleid ten gunste van nieuwbouw of aanpassing van bestemmingsplan kan dit leiden tot beperkte meerkosten.
	Dit is onder het huidige beleid ook het geval. Voorbeelden daarvan: we kunnen een extra nooduitgang voorschrijven, of extra inzet op risicocommunicatie. Bouwkundige maatregelen kunnen extra kosten met zich meebrengen. Binnen een explosieaandachtsgebied is dit scherfvrij glas, dat is kostbaarder dan regulier glas. Voor wie de kosten zijn is afhankelijk van de maatregel die wordt getroffen. In de meeste gevallen zal deze voor de ontwikkelaar zijn.
Beslispunt	
2	De Beleidsnota omgevingsveiligheid op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht door toevoeging aan het overzicht 'Lijst beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht' en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl/.
Beslispunt	
3	De Nota Externe veiligheid in te trekken.

Financiën

Advisering vanuit de Beleidsnota omgevingsveiligheid wordt binnen de huidige capaciteit uitgevoerd van het programma Duurzaamheid, onderdeel gezonde, stille en veilige leefomgeving. (Vanaf 2024 is dit onderdeel van het programma Aantrekkelijke en Groene Leefomgeving.)

Bij het uitvoeren van de doelstellingen uit de beleidsnota wordt rekening gehouden met een evenwichtige afweging tussen verschillende functies in stad. Dit kan in bepaalde gevallen leiden tot benodigde keuzes in planvorming die in enkele gevallen mogelijk extra kosten met zich meebrengen voor bedrijven, ontwikkelaars of de gemeente (bij door de gemeente betaalde projecten). Het kan dan

bijvoorbeeld gaan om het voorschrijven van een extra nooduitgang, het aanbrengen van scherfvrij glas in explosie aandachtsgebieden of extra inzet op risicocommunicatie. De omvang van deze kosten hangt af van de specifieke situatie en zijn nu daarom nog niet te bepalen en worden gedekt uit de projecten.

Vervolg
Na vaststelling door de gemeenteraad van de Beleidsnota omgevingsveiligheid worden planregels voorbereid ter opname in het Omgevingsplan.

Participatie
Bij de totstandkoming van de Beleidsnota omgevingsveiligheid zijn verschillende stakeholders geraadpleegd, zoals de Gasunie, ProRail, en Rijkswaterstaat. Er is gekozen voor het participatieniveau raadplegen, omdat het beleid grotendeels voortzetting is van bestaand beleid.

We werken als gemeente op het thema omgevingsveiligheid nauw samen met de Veiligheidsregio Utrecht en de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht. Het doel is om de al bestaande procesafspraken onder de Omgevingswet voort te zetten, en om alle partijen zo vroeg mogelijk te betrekken in de plannen.

Communicatie
De beleidsnota wordt bij vaststelling gepubliceerd. Verder actualiseren we de gemeentelijke website met toegankelijke berichtgeving over de nota en de nota is zelf ook terug te vinden op de website.

Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Beleidsnota omgevingsveiligheid

Bijlagen informatief
-

Beleidsnota

Omgevingsveiligheid Utrecht

Gemeente Utrecht

Colofon

Uitgave

In opdracht van
Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opgave Gezond Leefklimaat, deelopgave Duurzame Leefomgeving

Versie
Beleidsnota Omgevingsveiligheid Utrecht

Vormgeving
O_2 Communicatie

Rapportage
Datum: 26 september 2023
Kenmerk: 10889369
Versie: Beleidsnota Omgevingsveiligheid Utrecht

Inhoud

Oplegger publiek 5

Samenvatting beleidskeuzes 7

1 Inleiding 10

1.1 Aanleiding en context 10

1.1.1 Waar gaat deze Beleidsnota over? 10

1.1.2 Een nieuwe Beleidsnota Omgevingsveiligheid 10

1.2 Doelstelling en status 11

1.3 Afbakening 11

1.4 Totstandkoming nota en samenwerking 11

1.5 Financiën en Programmabegroting 12

2 Kaders omgevingsveiligheid 13

2.1 Rijksbeleid 13

2.2 Beleid provincie Utrecht 13

2.3 Beleid gemeente Utrecht 13

2.4 Beleidsvrijheden 13

2.4.1 Beleidsvrijheid rekening houden met risico van branden, rampen en crises 14

2.4.2 Beleidsvrijheid plaatsgebonden risico 14

2.4.3 Beleidsvrijheid groepsrisico 16

2.4.4 Beleidsvrijheid voorschriftengebied 16

2.4.5 Toedelen van zeer kwetsbare gebouwen 17

3 Beleidskeuze voor risico's van bedrijven 18

3.1 De risicovolle bedrijven in Utrecht en haar gevaren 18

3.2 Beheersing risico's van bedrijven 18

3.3 Beleidskeuze voor het plaatsgebonden risico van bedrijven 19

3.4 Beleidskeuze voor de omvang van voorschriftengebieden rondom bedrijven 19

3.5 Beleidskeuze voor de vestiging van zeer kwetsbare gebouwen rondom bedrijven 20

3.6 Beleidskeuze voor het groepsrisico als gevolg van bedrijven 20

4 Beleidskeuze voor risico's rondom buisleidingen 22

4.1 De risicovolle buisleidingen in Utrecht en haar gevaren 22

4.2 Beheersing risico's van buisleidingen met gevaarlijke stoffen 23

4.3 Beleidskeuze voor het plaatsgebonden risico rondom buisleidingen 23

4.4 Beleidskeuze voor de omvang van het voorschriftengebied rondom buisleidingen 23

4.5 Beleidskeuze voor vestiging van zeer kwetsbare gebouwen in de omgeving van een buisleiding 24

4.6 Beleidskeuze voor groepsrisico als gevolg van buisleidingen 24

4.6.1 Beleidskeuze ruimtelijke ontwikkelingen 24

4.6.2 Beleidskeuze bij aanlegvergunningen voor buisleidingen 25

5 Beleidskeuze voor risico's rondom transportroutes 26

5.1 De risicovolle transportroutes in Utrecht en haar gevaren 26

5.2 Beheersing risico's van transportroutes met gevaarlijke stoffen 26

5.3 Beleidskeuze voor plaatsgebonden risico van transportroutes 26

5.4 Beleidskeuze voor de omvang van het voorschriftengebied rondom transportroutes 27

5.5 Beleidskeuze voor vestiging van zeer kwetsbare gebouwen rondom transportroutes 27

5.6 Beleidskeuze voor groepsrisico als gevolg van transportroutes 28

6 Nieuwe risicobronnen en de energietransitie 30

Bijlagen 31

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst 32

Bijlage 2: Status beleidsnota wanneer de Omgevingswet nog niet van kracht is 36

Bijlage 3: Voorbeelden van gevaren van omgevingsveiligheid; brand, explosie of gaswolk door opslag, verwerken of transport van gevaarlijke stoffen 37

Oplegger publiek

Utrecht wil een veilige stad zijn voor haar bewoners, bezoekers en andere gebruikers. We maken daarom afspraken met elkaar hoe we omgaan met veiligheid en eventuele risico's.

In ons dagelijks leven gebruiken we voorwerpen waar bij de productie ervan gevaarlijke stoffen worden gebruikt. Denk hierbij aan smartphones, kleding of pannen. Ook als brandstof of schoonmaakmiddel worden gevaarlijke stoffen gebruikt. In onze huidige samenleving zijn deze gevaarlijke stoffen niet meer weg te denken. Om deze gevaarlijke stoffen te gebruiken worden dagelijks grote hoeveelheden vervoerd, opslagen en verwerkt. Denk bijvoorbeeld aan het vervoer van aardgas door een buisleiding onder de grond, het vervoer van benzine in een tankauto over de weg of de verkoop van LPG bij een tankstation. Dit soort activiteiten noemen we ook wel risicobronnen. Zij kunnen een gevaar vormen voor mensen die wonen of werken in de omgeving van een risicobron. Een gevaar kan ontstaan door een incident bij de risicobron. Mogelijke gevaren voor de omgeving zijn een brand, een explosie of een wolk met giftige stoffen. Welk gevaar zich kan voordoen hangt van de risicobron af. Een tankauto met waterstof kan bijvoorbeeld botsen op de snelweg met als gevolg dat de waterstoftank openscheurt en het brandbare waterstofgas vrijkomt. De kans dat zich zo'n incident met gevaarlijke stoffen voordoet is gelukkig erg klein. Maar als het fout gaat, kunnen de gevolgen groot zijn. Er kan schade aan gebouwen optreden, mensen kunnen gewond raken of zelfs overlijden. Omgevingsveiligheid richt zich op het beheersen van die gevaren.

Welke risico's zijn er in de gemeente Utrecht?

In de gemeente Utrecht zijn er ook risico's op het gebied van omgevingsveiligheid. Denk hierbij aan het vervoer van gevaarlijke stoffen per buisleiding, over het spoor, over de omliggende Rijkswegen en over het Amsterdam-Rijnkanaal. Ook bij de bedrijven waar gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen, zoals op bedrijventerreinen Lage Weide, Overvecht Oudenrijn en een aantal LPG (autogas) tankstations zijn risico´s.

Hoe beschermen wij onze inwoners en bezoekers

De overheid heeft wetten en kaders gesteld om onze veiligheid te waarborgen. Daarnaast hebben gemeenten bepaalde vrijheden om zelf invulling te geven hoe ze haar inwoners en bezoekers willen beschermen tegen de mogelijke gevaren van risicobronnen. Deze leggen we vast in beleidskeuzes.
In Utrecht vinden we het bijvoorbeeld belangrijk om grote groepen mensen in omgeving van een risicobron te beschermen. Dit doen wij door bij elk nieuw (bouw)plan het gesprek te voeren over het thema omgevingsveiligheid. In dit gesprek sturen wij op de volgende punten:

- *Extra bescherming voor kwetsbare groepen mensen*
  We willen in het bijzonder kwetsbare groepen mensen beschermen. Dit zijn mensen die niet in staat zijn zichzelf in veiligheid te brengen bij dreigend gevaar van een risicobron. Daarom willen we bij voorkeur geen nieuwe gebouwen en functies waarin kwetsbare groepen verblijven (zoals kinderdagverblijf, verzorgingshuis of een ziekenhuis) in de omgeving van een risicobron. Voor deze groepen kijken we zoveel mogelijk naar alternatieve locaties.
- *Beperken aantal slachtoffers*
  Bij reguliere nieuwbouwplannen sturen we op het beperken van het aantal mogelijke slachtoffers. Dit doen wij door zoveel mogelijk afstand te houden tussen een risicobron en woon- en werkgebieden en het aantal personen in de omgeving van een risicobron.

- *Bouwkundige maatregelen*
  In sommige gevallen zijn er toch zwaarwegende redenen om op een locatie te bouwen in de directe omgeving van een risicobron. Om ook deze mensen te beschermen bij een incident kijken we naar de mogelijkheden voor het nemen van maatregelen aan de gebouwen.
- *Afstemming met de veiligheidsregio*
  De veiligheidsregio is expert op het gebied van bluswatervoorzieningen en de bereikbaarheid van locaties voor hun hulpverleningsvoertuigen. Bij onze nieuwbouwplannen maken wij gebruik van deze kennis door de brandweer om advies te vragen.

Met deze maatregelen zetten wij in op het zoveel mogelijk beschermen van onze inwoners en bezoekers tegen de gevaren van een risicobron. Ondanks deze bescherming blijft er een kans dat zich een incident voordoet met schade aan gebouwen, gewonden en dodelijke slachtoffers. In de Beleidsnota Omgevingsveiligheid hebben we onze beleidskeuzes beschreven en onderbouwd.

Wat betekent dit voor de nieuwe bouwplannen?
Met onze inzet van bescherming worden nieuwbouwplannen op het gebied van omgevingsveiligheid geoptimaliseerd. Waar nodig wordt op zoek gegaan naar alternatieve locaties voor de ontwikkeling. Dit kan gevolgen hebben voor de bouw- en ontwikkelkosten van de nieuwbouwplannen binnen onze gemeente.

Samenvatting beleidskeuzes

De Beleidsnota Omgevingsveiligheid gaat in op het beleid van de gemeente Utrecht voor de beheersing van risico's voor de omgeving als gevolg van het werken met gevaarlijke stoffen en het vervoer hiervan. Dit noemen we ook wel omgevingsveiligheid. In de gemeente Utrecht zijn er ook risico's op het gebied van omgevingsveiligheid. Denk hierbij aan het vervoer van gevaarlijke stoffen per buisleiding, over het spoor, over de omliggende Rijkswegen en over het Amsterdam-Rijnkanaal. En ook aan de bedrijven waar gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen, zoals op bedrijventerreinen Lage Weide, Overvecht Oudenrijn en een aantal LPG (autogas) tankstations.

Waarom beleid voor omgevingsveiligheid?

In 2007 is het Utrechtse beleid voor externe veiligheid vastgelegd in de Nota Externe veiligheid. Deze nota is aan vernieuwing toe, omdat bijvoorbeeld een aantal onderwerpen ontbreekt. Voorbeelden daarvan zijn het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen en het landelijke beleid voor transportroutes. Ook wordt met de komst van de Omgevingswet het externe veiligheidsbeleid vernieuwd.

Het is nodig om in beeld te brengen welke keuzes we als gemeente maken binnen de beleidsruimte die het Rijk geeft op het gebied van omgevingsveiligheid. Deze beleidsvrijheden zijn:

- *Standaardwaarde van het plaatsgebonden risico*
  Inwoners, bezoekers en werknemers mogen voor de veiligheid en hun (woon)omgeving rekenen op een minimum beschermingsniveau. Dit drukken we uit in het zogeheten plaatsgebonden risico. Voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties moeten gemeenten rekening houden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico. Gemeenten mogen bij beperkt kwetsbare gebouwen en locaties dus gemotiveerd afwijken van deze standaardwaarde.
- *Groepsrisico*
  Het beschermen van grote groepen mensen, nabij risicovolle activiteiten, doen we met het groepsrisico. In de vorm van zogeheten aandachtsgebieden geven we ruimtelijk weer binnen welk gebied je slachtoffer kunt worden van de gevaren die kunnen ontstaan bij een incident met gevaarlijke stoffen. Denk hierbij aan een brand, explosie of gifwolk. Binnen dit gebied moeten we maatregelen overwegen om mensen te beschermen tegen de gevaren van een brand, explosie en/of gifwolk. Een maatregel kan bijvoorbeeld zijn dat er meer afstand tot de risicobron wordt gehouden, voorschriften voor nieuwbouw (zie voorschriftengebied) of extra aandacht voor zelfredzaamheid.
- *Voorschriftengebied*
  Het treffen van bouwkundige maatregelen is één van de mogelijkheden om mensen in een aandachtsgebied te beschermen. Voor de gevaren van een brand en een explosie moeten we afwegen of we bouwkundige maatregelen voorschrijven voor nieuwbouw. Deze eis leggen we dan op door aanwijzing van een brandvoorschriftengebied en/of een explosievoorschriftengebied in het omgevingsplan.
- *Toelaten van zeer kwetsbare gebouwen*
  Niet iedereen is in staat om adequaat te handelen bij een dreigende ramp. Dit geldt bijvoorbeeld voor mensen in zorginstellingen of kinderdagverblijven. Groepen personen die zich niet of onvoldoende zelfstandig in veiligheid kunnen brengen verdienen extra bescherming. Het toelaten van gebouwen waarin deze personen zich bevinden binnen een aandachtsgebied, vraagt om een zorgvuldige motivering. Als dit na afweging van alle relevante belangen toch noodzakelijk is, is het treffen van bouwkundige maatregelen verplicht. Dit vloeit voort uit de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Utrecht geeft invulling aan deze beleidsvrijheden en formuleert haar eigen omgevingsveiligheidsambities op deze punten in deze Beleidsnota Omgevingsveiligheid.

Tabel 1: Invulling gemeente Utrecht van de keuzevrijheden per type risicovolle activiteit

	Afwijken van standaard-waarde plaatsgebonden risico	Aanwijzen voorschriften-gebied voor (beperkt) kwets-bare gebouwen	Toestaan van zeer kwetsbare gebouwen binnen een aandachts-gebied	Over-schrijding oriëntatie-waarde groepsrisico	Toename groepsrisico
Bedrijven	Nee, tenzij	Ja	Nee, tenzij	Nee, tenzij	Ja, mits
Transportroutes	Nee, tenzij	Ja, m.u.v. water	Nee, tenzij	Ja, mits	Ja, mits
Buisleidingen	Nee	Nee	Nee, tenzij	Nee	Ja, mits

Afwijken van standaardwaarde plaatsgebonden risico

- *Bedrijven en transportroutes:* nee, tenzij.
  We respecteren de standaardwaarde voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties, maar behouden de beleidsvrijheid om in bijzondere gevallen mogelijk gemotiveerd af te wijken van deze waarde. Per geval wordt bekeken of afwijking van de standaardwaarde acceptabel is.
- *Buisleidingen:* nee.
  We hanteren de standaardwaarde voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. We wijken daarvan niet af.

Aanwijzen voorschriftengebied voor (beperkt) kwetsbare gebouwen

- *Bedrijven en transportroutes met uitzondering van water:* ja.
  Voor nieuwbouw van (beperkt) kwetsbare gebouwen worden mensen binnenshuis aanvullend beschermd tegen de gevaren van een brand en/of een explosie door bouwkundige maatregelen of maatregelen die eenzelfde beschermingsniveau bereiken te eisen. Afwijking hiervan is mogelijk wanneer de externe veiligheidssituatie daartoe aanleiding geeft.
- *Buisleidingen:* nee.
  Voor nieuwbouw van (beperkt) kwetsbare gebouwen is aanvullende bescherming tegen het gevaar van een brand niet nodig.

Toestaan van zeer kwetsbare gebouwen binnen een aandachtsgebied

- *Bedrijven:* nee, tenzij.
  Zeer kwetsbare personen in nieuwbouw stellen we niet bloot aan de gevaren van een brand en/of een explosie van een bedrijf. Nieuwbouw van zeer kwetsbare gebouwen binnen een brand- en/of explosieaandachtsgebied van een bedrijf is niet toegestaan. Binnen een gifwolkaandachtsgebied zijn deze gebouwen wel toegestaan, mits het groepsrisico wordt afgewogen.
- *Transportroutes:* nee, tenzij.
  Zeer kwetsbare personen in nieuwbouw stellen we niet bloot aan de gevaren van een brand en/of een explosie van een transportroute, maar we behouden de beleidsvrijheid om in bijzondere gevallen mogelijk gemotiveerd hiervan af te wijken. Per geval wordt bekeken of afwijking van acceptabel is. Binnen een gifwolkaandachtsgebied zijn deze gebouwen wel toegestaan, mits het groepsrisico wordt afgewogen.

- *Buisleidingen:* nee, tenzij.
  Zeer kwetsbare personen in nieuwbouw stellen we niet bloot aan de gevaren van een brand van een buisleiding. Nieuwbouw van zeer kwetsbare gebouwen binnen een brandaandachtsgebied van een buisleiding is niet toegestaan, tenzij de ontwikkeling buiten de 100% letaliteitszone van de buisleiding ligt.

Overschrijding oriëntatiewaarde groepsrisico

- *Bedrijven:* nee, tenzij.
  We respecteren de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, maar behouden de beleidsvrijheid om gemotiveerd af te wijken van deze waarde. Per geval zal worden bekeken of overschrijding van de oriëntatiewaarde wordt geaccepteerd.
- *Transportroutes:* ja, mits.
  We accepteren overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico bij een integrale afweging van de mogelijke risico's en effecten. We gaan hiermee terughoudend om.
- *Buisleidingen:* nee.
  We respecteren de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, en staan geen overschrijding toe.

Toename groepsrisico

- *Bedrijven, transportroutes en buisleidingen:* ja, mits.
  Bij een toename van het groepsrisico vindt een integrale afweging plaats over de mogelijke risico's en effecten.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

1.1.1 Waar gaat deze Beleidsnota over?

De stad Utrecht is in ontwikkeling en heeft daarvoor ruimte nodig. Daarbij moeten we rekening houden dat sommige ontwikkelingen niet wenselijk zijn in de buurt van het vervoer, de verwerking en de opslag van gevaarlijke stoffen. Het uitgangspunt vanuit omgevingsveiligheid is om zoveel mogelijk risicovolle activiteiten te scheiden van de bebouwde omgeving en in het bijzonder de meest kwetsbare groepen (zoals leerlingen in een basisschool of mensen in zorginstellingen). Met deze beleidsnota Omgevingsveiligheid zorgen we voor een vellige leefomgeving waarbij we ruimte behouden voor nieuwe ontwikkelingen. De Beleidsnota Omgevingsveiligheid gaat in op het beleid van de gemeente Utrecht voor de beheersing van risico's voor de omgeving als gevolg van het werken met gevaarlijke stoffen en het vervoer hiervan. Dit noemen we ook wel omgevingsveiligheid (voorheen: 'externe veiligheid').

Wat is omgevingsveiligheid?
Bij het werken met gevaarlijke stoffen in bedrijven en bij transport (weg, water, spoor en buisleiding) van deze stoffen kunnen ongelukken gebeuren. Dit kan leiden tot gevaren voor de mensen die wonen en werken in de omgeving van deze activiteiten. Deze gevaren op de omgeving kunnen een brand, explosie, of gifwolk zijn. De kans hierop is klein, maar de gevolgen kunnen groot zijn. In Nederland willen we de mensen in de omgeving van deze risicobronnen beschermen tegen deze mogelijke gevaren. Het milieuthema omgevingsveiligheid gaat over de bescherming van de leefomgeving tegen deze gevaren.

Het Rijk heeft normen vastgesteld, waarin een minimaal veiligheidsniveau wordt gegarandeerd. Naast de landelijke sturing hebben provincies, regio's en gemeenten een eigen verantwoordelijkheid en enige beleidsvrijheid om de veiligheidsrisico's voor hun inwoners zo beperkt mogelijk te houden.

We hebben als gemeente Utrecht met omgevingsveiligheid te maken. Denk hierbij aan het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor, over de omliggende Rijkswegen en over het Amsterdam-Rijnkanaal, en ook aan de bedrijven op de bedrijventerreinen Lage Weide, Overvecht, Oudenrijn, Strijkviertel en een aantal LPG (autogas) tankstations. Het aantal risicobronnen in Utrecht is in vergelijking tot andere grote steden, zoals Rotterdam en Amsterdam, beperkt. Dit komt daar door de havens die bedrijvigheid met gevaarlijke stoffen aantrekken. Utrecht is echter wel een stad waar woonbebouwing dicht op elkaar staat. Hierdoor ontstaat regelmatig een spanningsveld met betrekking tot de risico's van deze risicobronnen en de ontwikkeling van de stad.

1.1.2 Een nieuwe Beleidsnota Omgevingsveiligheid

In 2007 is het Utrechtse beleid voor externe veiligheid vastgelegd in de Nota Externe veiligheid. Deze nota is aan vernieuwing toe, bijvoorbeeld omdat een aantal onderwerpen ontbreekt. Voorbeelden daarvan zijn het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen en het landelijke beleid voor transportroutes. Ook wordt met de komst van de Omgevingswet het externe veiligheidsbeleid vernieuwd. Externe veiligheid wordt in relatie tot de Omgevingswet steeds vaker omgevingsveiligheid genoemd. Daarom spreken we in deze beleidsnota over omgevingsveiligheid.

1.2 Doelstelling en status

Doelstelling
De Beleidsnota Omgevingsveiligheid beschrijft welke keuzes we als gemeente maken binnen de beleidsruimte die het Rijk geeft op het gebied van omgevingsveiligheid.

Status
In het kader van de Omgevingswet stelt de gemeenteraad de Beleidsnota Omgevingsveiligheid vast als onderdeel van de Omgevingsvisie Utrecht. In de Omgevingsvisie Utrecht staat al het gemeentelijke beleid over de fysieke leefomgeving. De Beleidsnota Omgevingsveiligheid geeft invulling aan onze visie op omgevingsveiligheid en is onderdeel van onze Omgevingsvisie. Zie verder deze lijst van beleidsdocumenten. Dit beleid geldt voor de hele gemeente.

Het kan zich voordoen dat de Omgevingswet nog niet van kracht is bij vaststelling van deze Beleidsnota Omgevingsveiligheid. Wat dit betekent voor deze nota is opgenomen in bijlage 2.

1.3 Afbakening

De Beleidsnota Omgevingsveiligheid maakt beleidskeuzes met betrekking tot omgevingsveiligheid. Andere veiligheidsaspecten, zoals sociale veiligheid en verkeersveiligheid, maken geen onderdeel uit van deze nota. Deze beleidskeuzes hebben betrekking op nieuwe situaties in relatie tot ruimtelijke ordening. Hieronder verstaan we nieuwe situaties als gevolg van wijzigingen in het omgevingsplan door toelating van nieuwe functies en te wijzigen functies. Het kan daarbij ook gaan om een nieuwe of te wijzigen risicovolle activiteit (bedrijf, transportroute of buisleiding).

1.4 Totstandkoming nota en samenwerking

Bij de totstandkoming van de Beleidsnota Omgevingsveiligheid zijn verschillende stakeholders geraadpleegd, zoals de Veiligheidsregio Utrecht, Gasunie, ProRail en Rijkswaterstaat.

Veiligheidsregio Utrecht
De Veiligheidsregio is enthousiast over vaststelling van een nieuwe Beleidsnota Omgevingsveiligheid in Utrecht. De Veiligheidsregio adviseert onder de huidige wet- en regelgeving over de mogelijkheden van de rampenbestrijding en zelfredzaamheid bij een ruimtelijk plan. Om te komen tot een veilige leefomgeving onder de Omgevingswet is het van belang om procesafspraken over hun advisering te maken.

Gasunie
In de vorm van een notitie gaven zij aan welke inhoudelijke aspecten zij graag terug willen zien in het beleid. De Gasunie gaf aan dat aardgasbuisleidingen grote aandachtsgebieden kunnen hebben, waarbinnen het risico relatief laag is of kan zijn. Bij de formulering van de keuzes binnen de aandachtsgebieden van buisleidingen is dit afgewogen en leidde dit tot afwijkende keuzes voor de omgeving ten opzichte van bijvoorbeeld transport over de weg of het spoor.

Prorail en Rijkswaterstaat hebben aangegeven te willen reageren op een concept. Dit kan door het indienen van een zienwijze op het Beleidsnota Omgevingsveiligheid.

Voortdurende samenwerking en integraliteit
We werken als gemeente op het thema omgevingsveiligheid nauw samen met de Veiligheidsregio Utrecht en de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht. Het doel is om de al bestaande procesafspraken onder de Omgevingswet voort te zetten, en om alle partijen zo vroeg mogelijk te betrekken in de plannen.

1.5 Financiën en Programmabegroting

De jaarlijkse uitgaven voor beleidsnota omgevingsveiligheid zijn niet exact per jaar aan te geven omdat het jaarlijkse beperkte beleidsinzet vraagt voor algemene advisering. In de programmabegroting is het beleid op gebied van omgevingsveiligheid ondergebracht in de doelstelling ‘Utrecht werkt aan een gezonde, leefbare en veilige stad’.

De kaders worden in praktijk gebracht in de vorm van advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen. Bij het uitvoeren van de doelstellingen uit de beleidsnota wordt rekening gehouden met een evenwichtige afweging tussen verschillende functies in stad. Dit kan in bepaalde gevallen leiden tot benodigde keuzes in planvorming die in enkele gevallen mogelijk extra kosten met zich meebrengen voor bedrijven, ontwikkelaars of de gemeente (bij door de gemeente betaalde projecten). Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het voorschrijven van een extra nooduitgang, het aanbrengen van scherfvrij glas in explosie aandachtsgebieden of extra inzet op risicocommunicatie. De omvang van deze kosten hangt af van de specifieke situatie en zijn nu daarom nog niet te bepalen en worden gedekt uit de projecten. De kosten van advisering worden grotendeels gedekt uit de projecten.

We rapporteren jaarlijks over onze beleidsdoelen in de Jaarverantwoording. Er is geen specifieke effectindicator opgenomen waarmee het effect van dit beleid gemonitord wordt, omdat dit met name betrekking heeft op advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen. Ook komen incidenten nauwelijks voor.

2 Kaders omgevingsveiligheid

Het uitgangspunt voor ons gemeentelijk beleid zijn de kaders die in de Omgevingswet staan voor omgevingsveiligheid. In dit hoofdstuk zijn eerst deze kaders geschetst en vervolgens is aangegeven welke beleidsvrijheid gemeenten hierin hebben.

2.1 Rijksbeleid

Door het Rijk is beleid ontwikkeld voor externe veiligheid. Voor de Omgevingswet is dit beleid vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Onder de Omgevingswet vervallen deze besluiten en wordt het beleid voortgezet via de amvb's en ministeriele regeling op grond van de Omgevingswet. De regelgeving op basis van de Omgevingswet wordt leidend voor de omgevingsveiligheidstaken van provincies en gemeenten. Het gaat daarbij om wet- en regelgeving, waarin risiconormen zijn gesteld voor bedrijven, transportroutes en buisleidingen.

2.2 Beleid provincie Utrecht

Bij het opstellen van een omgevingsplan moet een gemeente, naast de instructieregels van het Rijk, rekening houden met de Omgevingsvisie Provincie Utrecht en de instructieregels uit de provinciale omgevingsverordening. In de Provinciale Omgevingsvisie zijn de volgende uitspraken opgenomen:

- We streven, bij inrichtingen en transport, waar mogelijk naar verlaging van bestaande externe veiligheidsrisico's;
- We kiezen voor het ruimtelijk scheiden van bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken (BRZO-bedrijven) en kwetsbare functies;
- We beperken de toename van risico's voor mensen in het meest risicovolle gebied rond stationslocaties van het 'basisnet spoor' en rond het 'basisnet weg'. Het basisnet betreft de spoorwegen en wegen, waarover vervoer van gevaarlijke stoffen mag plaatsvinden;
- We beperken het transport van gevaarlijke stoffen in de bebouwde kom door het coördineren en actualiseren van een provincie dekkende gemeentelijke routering.

De provincie heeft op dit moment nog geen instructieregels voor omgevingsveiligheid opgenomen in haar ontwerp omgevingsverordening. Het ontwerp kent een aantal artikelen die nog nader ingevuld kunnen worden. Deze artikelen hebben betrekking op ontwikkelingen rondom grote, risicovolle bedrijven en hoofdtransportroutes voor gevaarlijke stoffen.

2.3 Beleid gemeente Utrecht

Het huidige Utrechtse omgevingsveiligheidsbeleid is vastgelegd in de 'Nota Externe veiligheid' uit 2007. In deze nota staat dat we als gemeente ervoor kiezen om geen zwaardere veiligheidseisen op te leggen dan die vermeld staan in de risiconormering van de Rijksoverheid. De stad is in ontwikkeling en heeft daarvoor ruimte nodig. Strengere normen zouden daarbij beperkend werken. We gaan met die normen voorzichtig om. De Beleidsnota Omgevingsveiligheid vervangt de Nota uit 2007 en sluit aan bij de ambities in de Ruimtelijke Strategie om te streven naar een veilige stad.

2.4 Beleidsvrijheden

Na het in werkingtreden van de Omgevingswet betekent dit de volgende wijzigingen in de regelgeving:

- Voor het in beeld brengen van de externe veiligheidsrisico's zijn complexe groepsrisicoberekening in veel gevallen niet meer nodig. De gevaren worden ruimtelijk vertaald naar gebieden waarbinnen mensen slachtoffer kunnen worden van een incident met gevaarlijke stoffen. Dit zijn de zogeheten aandachtsgebieden voor de gevaren

brand, explosie en gifwolk. Binnen deze gebieden dienen maatregelen te worden afgewogen om bescherming te bieden.
- Er is extra aandacht voor het beschermen van mensen die zich bij een incident met gevaarlijke stoffen niet zelfstandig in veiligheid kunnen brengen. Dit wordt mogelijk gemaakt met de Introductie van het begrip ‘zeer kwetsbare gebouwen’.
- Naast ruimtelijke maatregelen kunnen ook bouwkundige maatregelen worden afgewogen ter bescherming van mensen tegen de gevaren van een brand of explosie bij een incident met gevaarlijke stoffen. Dit wordt mogelijk gemaakt met de introductie van een brand- en/of explosievoorschriftengebied.

In de volgende paragrafen lichten we toe welke beleidsvrijheden we als gemeente hebben binnen de gestelde kaders onder de omgevingswet.

2.4.1 Beleidsvrijheid rekening houden met risico van branden, rampen en crises

We moeten als gemeente bij het opstellen van het omgevingsplan rekening houden met de risico’s van branden, rampen en crises. De wijze waarop we hier invulling aan geven, is niet vastgelegd. Met andere woorden: daar hebben we beleidsvrijheid. Dit is geborgd in artikel 5.2 van het Bkl, zie ook onderstaand kader. Dit wordt ingevuld door gebruik te maken van de kennis van de veiligheidsregio bij het opstellen van de omgevingsplannen (zie hoofdstuk 1.4).

Artikel 5.2 (veiligheidsrisico’s van branden, rampen en crises) Bkl

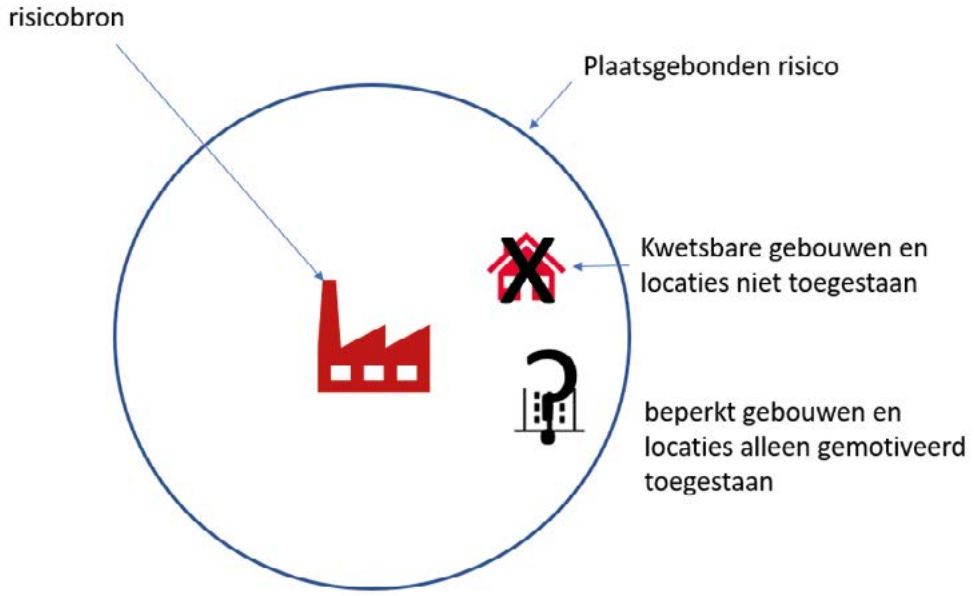
1. In een omgevingsplan wordt voor risico’s van branden, rampen en crises als bedoeld in artikel 10, onder a en b, van de Wet veiligheidsregio’s, rekening gehouden met het belang van:

a. het voorkomen, beperken en bestrijden daarvan;
b. de mogelijkheden voor personen om zich daarbij in veiligheid te brengen; en
c. de geneeskundige hulpverlening, bedoeld in artikel 1 van de Wet veiligheidsregio’s.

2. Het eerste lid laat onverlet de in paragrafen 5.1.2.2 tot en met 5.1.2.7 gestelde specifieke regels over het waarborgen van de veiligheid.

2.4.2 Beleidsvrijheid plaatsgebonden risico

Inwoners mogen voor de veiligheid en hun woonomgeving rekenen op een minimum beschermingsniveau. Dit doen we door een minimale afstand te houden tussen de risicobron en haar omgeving. Deze afstand kan per risicobron verschillen. In vaktermen moeten we dit ook wel het plaatsgebonden risico. In het Bkl staan instructieregels over het plaatsgebonden risico voor het omgevingsplan (artikelen 5.6 t/m 5.11a Bkl).

Artikel 5.11 (plaatsgebonden risico: beperkt kwetsbare gebouwen en locaties) Bkl

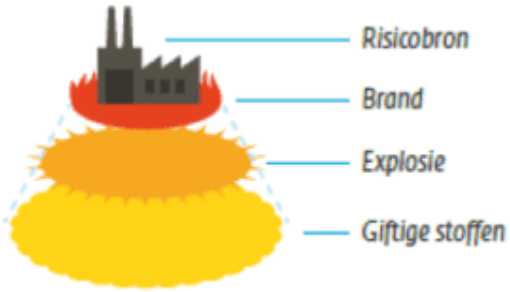
1. In een omgevingsplan wordt rekening gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van een activiteit van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare locaties.
2. In afwijking van het eerste lid wordt, als het gaat om het opwekken van elektriciteit met een windturbine met een rotordiameter van meer dan 2 m, bedoeld in artikel 3.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving, een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht genomen van ten hoogste 1 op de 100.000 per jaar.
3. Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan door inachtneming van de afstanden, bedoeld in artikel 5.8.
4. Aan het tweede lid wordt voldaan door inachtneming van een berekende afstand. Op het berekenen van de afstand zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.
5. De afstanden gelden tot de begrenzing, bedoeld in artikel 5.9.

Voor kwetsbare gebouwen en locaties - denk hierbij aan woningen en grote kantoorgebouwen - moet aan de minimale afstand worden voldaan. Voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties, zoals kleine kantoorgebouwen of een bedrijfsgebouw, is de minimale afstand geen directe verplichting. Als gemeente mogen we van deze afstand afwijken als we dit goed kunnen motiveren. Hierin heeft de gemeente een beleidsvrijheid.

Zie bijlage 1 voor een toelichting op de definities (beperkt) kwetsbare gebouwen en locaties en zeer kwetsbare gebouwen.

2.4.3 Beleidsvrijheid groepsrisico

Naast de minimale bescherming (plaatsgebonden risico) is het ook belangrijk om grote groepen mensen te beschermen tegen de gevaren van een mogelijk incident bij een risicobron. Dit doen we met het groepsrisico. Dit groepsrisico moet de gemeente afwegen binnen aandachtsgebieden voor de gevaren brand, explosie en gifwolk. Dit is geregeld in artikel 5.15 van het Bkl. Dit artikel geldt vooral voor nieuwe situaties en blijft voor bepaalde bestaande situaties buiten toepassing. Zoals situaties die al op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning zijn toegestaan. Dit heet ‘eerbiedigende werking’.

Zie bijlage 1 voor een nadere uitleg wat een aandachtsgebied is.

Artikel 5.15 (aandachtsgebieden voor externe veiligheidsrisico’s: groepsrisico) Bkl

1. In een omgevingsplan wordt voor beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties binnen een brandaandachtsgebied, een explosieaandachtsgebied en een gifwolkaandachtsgebied rekening gehouden met de kans op het overlijden van een groep van tien of meer personen per jaar als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door een activiteit.
2. Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als een omgevingsplan binnen een aandachtsgebied:
   a. geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties toelaat; of
   b. waar het omgevingsplan beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties toelaat, waarborgt:
      i. dat maatregelen zijn getroffen ter bescherming van personen in die gebouwen en op die locaties; of
      ii. dat het aantal doorgaans aanwezige personen of de tijd dat die aanwezig zijn in die gebouwen en op die locaties beperkt is.

Binnen de aandachtsgebieden moeten we maatregelen overwegen om mensen te beschermen tegen de gevaren van een brand, explosie en/of gifwolk. Maatregelen die genomen kunnen worden, zijn:

- afstand houden tot de risicobron binnen het aandachtsgebied;
- aanvullende risicocommunicatie;
- beperken van personendichtheden in de omgeving van de risicobron;
- vlucht- en schuilmogelijkheden;
- omgevingsmaatregelen;
- aanvullende bouwmaatregelen (voorschriftengebied).

2.4.4 Beleidsvrijheid voorschriftengebied

Wanneer we vinden dat bouwkundige maatregelen nodig zijn voor de afweging van het groepsrisico kan dit door een voorschriftengebied aan te wijzen in het omgevingsplan. Daarmee worden voor die locaties bouwkundige maatregelen tegen een brand en/of explosie verplicht gesteld voor nieuwbouw. Dit is geregeld in artikel 5.14 van het Bkl.

Artikel 5.14 (aandachtsgebieden en brand- en explosievoorschriftengebieden) Bkl

1. Een brandvoorschriftengebied en een explosievoorschriftengebied zijn de locaties:
   a. die in een omgevingsplan kunnen worden aangewezen als op die locaties een brandaandachtsgebied, respectievelijk een explosieaandachtsgebied is toegelaten; en
   b. waar de eis voor een bouwwerk van artikel 4.90, eerste lid, van het Besluit bouwwerken leefomgeving geldt.
2. In een omgevingsplan wordt:
   a. een brandaandachtsgebied aangewezen als brandvoorschriftengebied; en
   b. een explosieaandachtsgebied aangewezen als explosievoorschriftengebied.
3. In afwijking van het tweede lid kan in een omgevingsplan worden afgezien van aanwijzing van een brand- of explosievoorschriftengebied of kan een kleiner brand- of explosievoorschriftengebied worden aangewezen. Dit geldt niet voor een locatie in een brand- of een explosieaandachtsgebied waar een zeer kwetsbaar gebouw is toegelaten.
4. In een omgevingsplan wordt de geometrische begrenzing vastgelegd van een brandvoorschriftengebied en van een explosievoorschriftengebied.
5. Het tweede lid, aanhef en onder a, het derde en vierde lid zijn niet van toepassing als het gaat om een activiteit als bedoeld in bijlage VII, onder C, waarvoor een locatie bij ministeriële regeling als brandvoorschriftengebied is aangewezen en waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd.

Een voorschriftengebied kan een deel van of het gehele aandachtsgebied zijn. We wijzen in dat geval een locatie aan binnen een (brand- of explosie) aandachtsgebied als (brand-of explosie) voorschriftengebied in het omgevingsplan. In dit deel van het aandachtsgebied gelden dan aanvullende bouweisen voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw van beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen. Deze aanvullende bouweisen staan in de artikelen 4.90 tot en met 4.96 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Daarin staan eisen over de brandwerendheid van gebouwen, vluchtroutes en over de scherfwerking van het glas van gebouwen. Deze maatregelen hebben tot doel om mensen in een gebouw beter te beschermen tegen de effecten van een brand of explosie. Bij de omgevingsvergunning gedeelte bouw wordt getoetst of de gebouwen voldoen aan de eisen van een brand,- of explosievoorschriftengebied.

Voor gedeelten van het bouwwerk buiten het voorschriftengebied gelden geen aanvullende bouweisen uit het Bbl. Als we geen brand- of explosievoorschriftengebied in het omgevingsplan hebben aangewezen, gelden binnen het aandachtsgebied geen aanvullende bouweisen. Het is aan ons om af te wegen of aanvullende maatregelen nodig zijn om de mensen in (beperkt) kwetsbare gebouwen voldoende te beschermen tegen de gevolgen van een brand en/of explosie. Een bouwkundige maatregel is één van de mogelijke maatregelen. Voor het gifwolkaandachtsgebied geldt geen voorschriftengebied.

2.4.5 Toelaten van zeer kwetsbare gebouwen

De wetgever introduceert qua risico-ontvangers een nieuwe definitie, de ‘zeer kwetsbare gebouwen’. De mensen in deze gebouwen zijn niet in staat om zelfstandig te vluchten bij een incident met gevaarlijke stoffen. Groepen personen die zich niet of onvoldoende zelfstandig in veiligheid kunnen brengen verdienen extra bescherming. Het toelaten van gebouwen waarin deze personen zich bevinden binnen een aandachtsgebied, vraagt om een zorgvuldige motivering. Als dit na afweging van alle relevante belangen toch noodzakelijk is, is het treffen van bouwkundige maatregelen verplicht. Een andere mogelijkheid die de wetgever biedt om deze mensen te beschermen, is door het toedelen van deze functies aan locaties buiten een brand- en/of explosieaandachtsgebied.

3 Beleidskeuze voor risico's van bedrijven

In dit hoofdstuk geven we weer hoe we omgaan met de risico's van gevaarlijke stoffen bij bedrijven. We maken in het beleid onderscheid tussen het plaatsgebonden risico, het groepsrisico, het voorschriftengebied en zeer kwetsbare gebouwen. Voor activiteiten met vuurwerk of explosieven hebben we ervoor gekozen geen beleid op te stellen. Opslag van explosieven komt vrijwel niet voor in Utrecht en voor opslag van vuurwerk zijn de risico's voor de omgeving beperkt, omdat de rijksregels in meeste gevallen voldoende veiligheid bieden. Beoordeling van de omgevingsveiligheidsrisico's vindt daarom plaats op planniveau, volgens deze rijksregels. Aanvullend gemeentelijk beleid is niet nodig.

3.1 De risicovolle bedrijven in Utrecht en haar gevaren

De belangrijkste bedrijven met externe veiligheidsrisico's in Utrecht zijn nu LPG-tankstations en de opkomende multifuel-tankstations. Het gevaar voor de omgeving van LPG-tankstations is een explosie. Onderstaande afbeelding visualiseert een explosie en de gevolgen voor de omgeving. De belangrijkste risicovolle bedrijven binnen onze gemeente en hun aandachtsgebieden zijn te vinden in de atlas leefomgeving.

3.2 Beheersing risico's van bedrijven

We hebben twee belangrijke sturingsmogelijkheden voor beheersing van de veiligheidsrisico's. Deze zijn:

- De risico-ontvangers en risicobronnen zoveel mogelijk van elkaar scheiden in het omgevingsplan en via de vergunningverlening voor omgevingsplanactiviteiten;
- Via de vergunningverlening van milieubelastende activiteiten de risico's van de risicobron beperken en daarmee de plaatsgebonden risicocontour en/of de aandachtsgebieden te verkleinen.

3.3 Beleidskeuze voor het plaatsgebonden risico van bedrijven

De beleidsvrijheid voor het plaatsgebonden risico beperkt zich tot beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Hiervoor geldt de standaardwaarde. Dit betekent dat beperkt kwetsbare gebouwen binnen de zogeheten PR 10^{-6} contour niet zijn toegestaan, tenzij we (gemotiveerd) afwijken van deze standaardwaarde. Hiervoor moeten goede redenen zijn. Omdat de risicovolle bedrijven met name op bedrijventerreinen liggen waar de zelfredzaamheid hoog is, kiezen we bij bedrijven voor het principe '**Nee, tenzij**'. Hiermee behouden we onze gemeentelijke beleidsvrijheid om in bijzondere situaties beperkt kwetsbare gebouwen en locaties toe te staan.

Beleidskeuze plaatsgebonden risico – bedrijven	
Afwijking standaardwaarde plaatsgebonden risico: Nee, tenzij	We respecteren de standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico, maar behouden de beleidsvrijheid in bijzondere gevallen af te wijken van deze waarde. Per geval bekijken we of afwijking van de standaardwaarde acceptabel is.

Afwegingskader
Bij de beoordeling van afwijking van de standaardwaarde betrekken we de volgende aspecten:

- Wordt het plaatsgebonden risico verhoogd?
- Het zwaarwegend belang van het beperkt kwetsbare gebouw of locatie;
- Vervangende nieuwbouw, waarbij het gebouw tussen de 10^{-5} en 10^{-6} contour zit en de situatie na de nieuwbouw niet slechter wordt dan voorheen;
- Alleen voor bij een bedrijf: neemt het bedrijf zo veel mogelijk maatregelen, waardoor de risico's zo klein mogelijk zijn?

Deze aspecten vormen de basis om het gesprek te voeren over het wel of niet willen afwijken van de standaardwaarde, rekening houdend met de veiligheid voor de omgeving. Afhankelijk van de situatie kan het eindresultaat van deze beoordeling verschillen.

3.4 Beleidskeuze voor de omvang van voorschriftengebieden rondom bedrijven

Om mensen binnenshuis aanvullend te beschermen tegen een brand, een explosie of een gifwolk kunnen we bouwkundige maatregelen verplicht stellen voor nieuwe gebouwen. Dit kan door aanwijzing van een brand- en/of explosievoorschriftengebied in het omgevingsplan. Naast effectiviteit van deze maatregel speelt het kostenaspect een belangrijke rol voor het maken van deze afweging. Voor locaties waar zeer kwetsbare gebouwen zijn toegestaan, geldt deze beleidskeuze niet. Voor deze locaties is het verplicht om binnen een brand- en explosieaandachtsgebied een brand- en/of explosievoorschriftengebied aan te wijzen.

De kans op een incident met gevaarlijke stoffen bij bedrijven is, in vergelijking tot een transportroute of buisleiding, relatief groot (tientallen malen hoger). Het is daarom wenselijk om aanvullende bouwkundige eisen te stellen om mensen in de omgeving van risicovolle bedrijven te beschermen. Voor ruimtelijke ontwikkelingen zijn de gevolgen van deze aanvullende eisen beperkt. Enerzijds omdat de brandaandachtsgebieden van de huidige bedrijven klein zijn. Anderzijds omdat een bouwkundige maatregel tegen een explosie voor veel (grotere) projecten financieel te overzien is. Wanneer de omgevingsveiligheidssituatie aanleiding geeft om de inzet van bouwkundige maatregelen te heroverwegen, kunnen we hiervan afwijken. In deze situatie wordt met een afwijking van het omgevingsplan het brand- en/ of explosievoorschriftengebied voor de desbetreffende ontwikkellocatie opgeheven.

Beleidskeuze voorschriftengebied - bedrijven	
Aanwijzen brandvoorschriftengebied: ja Aanwijzen explosievoorschriftengebied: ja	Voor nieuwbouw van (beperkt) kwetsbare gebouwen worden mensen binnenshuis aanvullend beschermd tegen de gevaren van een brand en/of een explosie door het eisen van bouwkundige maatregelen of andere maatregelen die dezelfde aanvullende bescherming bieden. Afwijking hiervan is mogelijk wanneer de externe veiligheidssituatie daartoe aanleiding geeft.

3.5 Beleidskeuze voor de vestiging van zeer kwetsbare gebouwen rondom bedrijven

De wetgever introduceert qua risico-ontvangers een nieuwe definitie, de ‘zeer kwetsbare gebouwen’. De mensen in deze gebouwen zijn niet in staat om zelfstandig te vluchten bij een incident met gevaarlijke stoffen. De wetgever wil daarom deze groep mensen aanvullend beschermen. Dit doen zij door het verplicht stellen van bouwkundige maatregelen tegen de gevaren van een brand en/of een explosie, via aanwijzing van een brand- en/of explosievoorschriftengebied. We kiezen ervoor om deze meest kwetsbare personen in de maatschappij maximaal te beschermen door geen nieuwe zeer kwetsbare gebouwen toe te staan binnen een brand- en/of explosieaandachtsgebied. We sluiten nieuwe zeer kwetsbare gebouwen niet uit binnen een gifwolkaandachtsgebied, omdat de verplichte maatregel van afsluitbare ventilatie voldoende bescherming biedt tegen het gevaar van een gifwolk. Uiteraard dient voor het toelaten van zeer kwetsbare gebouwen binnen een gifwolkaandachtsgebied wel een afweging over het groepsrisico plaats te vinden.

Beleidskeuze zeer kwetsbare gebouwen	
Toestaan nieuwe zeer kwetsbare gebouwen in een brand- of explosie aandachtsgebied: nee, tenzij	Zeer kwetsbare personen in nieuwbouw stellen we niet bloot aan de gevaren van een brand en/of een explosie van een bedrijf. Nieuwbouw van zeer kwetsbare gebouwen binnen een brand- en/of explosieaandachtsgebied van een bedrijf is niet toegestaan.
Toestaan nieuwe zeer kwetsbare gebouwen in een gifwolkaandachtsgebied: ja, mits	Binnen een gifwolkaandachtsgebied zijn deze gebouwen toegestaan. Wel dient voor het toelaten een afweging over het groepsrisico plaats te vinden.

3.6 Beleidskeuze voor het groepsrisico als gevolg van bedrijven

Voor het groepsrisico nemen we ons beleid uit de Nota Externe Veiligheid 2007) over. Dit betekent dat de beleidsvrijheid zich richt op de keuze of we wel of geen overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico toestaan (zie bijlage 1 voor een toelichting op deze begrippen). En zo ja, onder welke voorwaarden. Met de ruimtelijke ontwikkelingen verwachten we, met uitzondering van de bestaande LPG-tankstations in dichtbevolkt gebied, geen overschrijdingen van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico. Desondanks sluiten we overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico niet helemaal uit, vanwege de benodigde ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden binnen de stad. We gaan hiermee voorzichtig om.

We zien bijvoorbeeld nu dat tankstations steeds meer verschillende brandstoffen aanbieden, waaronder de verkoop van waterstof en LNG. Het heeft het onze voorkeur deze multifuel-tankstations op bedrijventerreinen of aan de randen van de stad te positioneren.

Beleidskeuze groepsrisico – bedrijven	
Beoordelen hoogte groepsrisico: • Toetsing aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico. • Toename van het groepsrisico	We beoordelen het groepsrisico door te toetsen aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico en door te kijken naar de toename van het groepsrisico ten gevolge van de ontwikkeling.
Uitwerking beoordeling	
Overschrijding oriëntatiewaarde: nee, tenzij	We respecteren de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, maar behouden de beleidsvrijheid om gemotiveerd af te kunnen wijken van deze waarde. Per geval bekijken we of afwijking van de oriëntatiewaarde wordt geaccepteerd.
Toename groepsrisico: ja, mits	Bij een toename van het groepsrisico vindt een integrale afweging plaats van de mogelijke risico's en effecten.

Afwegingskader
Bij toename van het groepsrisico (door bijvoorbeeld vestiging of planning van nieuwe bedrijven), waarbij het niet uitgesloten is dat de oriëntatiewaarde overschreden wordt, maken we altijd een integrale afweging van de mogelijke risico's en effecten. Bij de afweging nemen we de volgende elementen mee:

- De mogelijkheden om het groepsrisico zoveel mogelijk te beperken door maatregelen bij de bron;
- Planologische oplossingen om het groepsrisico zoveel mogelijk te beperken;
- Ruimtelijke en/of bouwkundige ingrepen die ervoor zorgen dat personen zich snel in veiligheid kunnen brengen bij een eventueel ongeval (zelfredzaamheid). Aandachtspunten hierbij zijn onder andere de mogelijkheid van alarmering, de aanwezigheid van vluchtroutes en fysieke mogelijkheden van personen;
- De mogelijkheden van de hulpverleningsdiensten om hun taken goed te kunnen uitoefenen en daarmee het aantal slachtoffers te kunnen beperken bij een eventueel ongeval (beheersbaarheid). Aandachtspunten hierbij zijn o.a. de bereikbaarheid van de locatie, de inzetbaarheid van hulpmiddelen en de capaciteit van de hulpverlening.

Deze aspecten vormen de basis om het gesprek te voeren over de bijdrage van de ontwikkeling op het groepsrisico, rekening houdend met de veiligheid van de omgeving. Afhankelijk van de situatie kan het eindresultaat van deze beoordeling verschillen.

4 Beleidskeuze voor risico's rondom buisleidingen

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we omgaan met de risico's van het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen. We maken onderscheid tussen het plaatsgebonden risico, het groepsrisico, het voorschriftengebied en zeer kwetsbare gebouwen.

4.1 De risicovolle buisleidingen in Utrecht en haar gevaren

In de gemeente Utrecht vindt er alleen vervoer van aardgas door buisleidingen plaats. Door graafwerkzaamheden kan een buisleiding beschadigd raken en een fakkelbrand veroorzaken. Mensen in de omgeving kunnen hierdoor komen te overlijden. De externe veiligheidsrisico's van hogedruk aardgastransportleidingen zijn laag, in vergelijking met risico's van een weg of spoorlijn. Dit komt doordat de exploitant heeft geïnvesteerd in het omlaag brengen van de kans waarop een buisleiding kan falen. De onderstaande afbeelding visualiseert een brand bij een buisleiding en de gevolgen voor haar omgeving. De belangrijkste risicovolle buisleidingen binnen onze gemeente en hun aandachtsgebieden zijn te vinden in de atlas leefomgeving.

De Gasunie gaf aan dat vervoer van waterstof per buisleiding nog niet relevant is voor de gemeente Utrecht. De toekomstige waterstof backbone loopt niet door de gemeente Utrecht, maar met het oog op de energietransitie wordt het netwerk van waterstofbuisleidingen mogelijk verder uitgebreid. Zie hoofdstuk 6 voor de visie op windturbines en zonneparken in relatie tot buisleidingen met gevaarlijke stoffen.

4.2 Beheersing risico's van buisleidingen met gevaarlijke stoffen

Er zijn voor ons geen sturingsmogelijkheden om de risico's van het transport door bestaande buisleidingen te beperken en daarmee de risicocontouren te verkleinen. Wel kunnen we invloed uitoefenen op het al dan niet toestaan van nieuwe ontwikkelingen of wijzigingen in het omgevingsplan in de directe omgeving van een buisleiding. Verder hebben we (beperkte) invloed op het vervoer van gevaarlijke stoffen via aanlegvergunningen voor buisleidingen.

4.3 Beleidskeuze voor het plaatsgebonden risico rondom buisleidingen

De beleidsvrijheid voor het plaatsgebonden risico van buisleidingen beperkt zich, net zoals bij de andere risicobronnen, tot beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Hiervoor geldt de standaardwaarde. In onze gemeente komt het weinig voor dat een buisleiding een PR 10^{-6} contour heeft. In Utrecht komt deze contour uitsluitend voor in Rijnenburg. Bij ontwikkeling van dit gebied in de toekomst is het relatief eenvoudig om de risicocontour terug te brengen tot minder dan PR 10^{-6}. Dit gebeurt in samenspraak met de leidingeigenaar. Verder geldt dat voor nieuwe buisleidingen de PR 10^{-6} op de buisleiding moet liggen. Vanwege deze bevindingen kiezen we ervoor om de standaardwaarde voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties te respecteren en wijken we daarvan niet af.

Beleidskeuze plaatsgebonden risico – buisleidingen	
Afwijken standaardwaarde: nee	We hanteren de standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico. We wijken daarvan niet af.

We beoordelen toelating van een nieuwe buisleiding in het omgevingsplan als een nieuwe situatie.

4.4 Beleidskeuze voor de omvang van het voorschriftengebied rondom buisleidingen

Omdat we in onze gemeente alleen hogedruk aardgastransportleidingen hebben, beperkt de beleidsvrijheid rondom het voorschriftengebied zich enkel tot aanwijzing van een brandvoorschriftengebied voor nieuwe (beperkt) kwetsbare gebouwen. We hebben de keuze om mensen binnenshuis aanvullend te beschermen tegen het gevaar van brand, door het treffen van bouwkundige maatregelen. Dit kunnen we doen door aanwijzing van een brandvoorschriftengebied. Naast effectiviteit van deze maatregel speelt het kostenaspect een belangrijke rol voor het maken van deze afweging. Voor locaties waar zeer kwetsbare gebouwen zijn toegestaan, geldt deze beleidskeuze niet. Voor deze locaties is het verplicht om binnen een brandaandachtsgebied een brandvoorschriftengebied aan te wijzen.
De hogedrukaardgasleidingen liggen door de gehele gemeente en daarmee omvatten de bijbehorende brandaandachtsgebieden een groot grondgebied. De omgevingsveiligheidsrisico's van de hogedrukaardgasleidingen in Utrecht zijn en blijven echter beperkt: het groepsrisico ligt onder de oriëntatiewaarde. Vanwege dit lage risico zien we geen aanleiding tot het nemen van aanvullende bouwkundige maatregelen.

Beleidskeuze voorschriftengebied – buisleidingen	
Aanwijzen brandvoorschriftengebied: nee	Voor nieuwbouw van (beperkt) kwetsbare gebouwen is aanvullende bescherming tegen het gevaar van een brand niet nodig.

4.5 Beleidskeuze voor vestiging van zeer kwetsbare gebouwen in de omgeving van een buisleiding

Vanwege het beperkte risico in de omgeving van de aardgastransportleidingen kiezen we ervoor om nieuwe zeer kwetsbare gebouwen alleen niet toe te staan binnen de directe omgeving van de hogedruk aardgastransportleidingen. Onder de directe omgeving wordt de 100% letaliteitszone verstaan (zie hiervoor bijlage 1). Nieuwbouw met de verplichte bouwkundige maatregelen buiten deze zone biedt voldoende bescherming tegen de hittestraling van een buisleiding.

Beleidskeuze zeer kwetsbare gebouwen – buisleidingen	
Toestaan nieuwe zeer kwetsbare gebouwen binnen een brandaandachtsgebied: nee, tenzij	Zeer kwetsbare personen in nieuwbouw stellen we niet bloot aan de gevaren van een brand van een buisleiding. Nieuwbouw van zeer kwetsbare gebouwen binnen een brandaandachtsgebied van een buisleiding is niet toegestaan, tenzij de ontwikkeling buiten de 100% letaliteitszone van de buisleiding ligt.

4.6 Beleidskeuze voor groepsrisico als gevolg van buisleidingen

Net zoals bij de andere risicobronnen nemen we ons beleid op groepsrisico ongewijzigd over uit de Nota Externe Veiligheid (2007). Dit betekent dat de beleidsvrijheid zich richt op de keuze tussen wel of geen overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico. De hogedruk aardgastransportleidingen in Utrecht kennen geen overschrijdingen van de oriëntatiewaarde. De verwachting is dat dit ook in de toekomst zo blijft. In veel gevallen blijft het groepsrisico zelfs op de helft van de oriëntatiewaarde. In het uiterste geval dat een overschrijding zou kunnen optreden, is het mogelijk om met relatief eenvoudige maatregelen het groepsrisico te verlagen. Dit zou dan gaan om maatregelen bij het buisleidingtracé en daarom is hierover afstemming met leidingeigenaar van belang. Om deze redenen is een overschrijding van de oriëntatiewaarde voor buisleidingen niet toegestaan.

4.6.1 Beleidskeuze ruimtelijke ontwikkelingen

Het groepsrisico mag toenemen wanneer er een integrale afweging plaatsvindt over de mogelijke risico's en effecten.

Beleidskeuze groepsrisico – ruimtelijke ontwikkelingen nabij buisleidingen	
Beoordelen hoogte groepsrisico: • Toetsing aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico. • Toename van het groepsrisico	We beoordelen het groepsrisico door te toetsen aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico en door te kijken naar de toename van het groepsrisico ten gevolge van de ontwikkeling.
Uitwerking beoordeling	
Overschrijding oriëntatiewaarde: nee	We respecteren de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, en staan geen overschrijding toe.
Toename groepsrisico: ja, mits	Bij een toename van het groepsrisico vindt een integrale afweging plaats over de mogelijke risico's en effecten.

Afwegingskader
Het groepsrisico mag toenemen onder de oriëntatiewaarde wanneer er een integrale afweging plaatsvindt over de mogelijke risico's en effecten. Voor deze afweging maken we gebruik van de volgende elementen:

- De mogelijkheden om het groepsrisico zoveel mogelijk te beperken door maatregelen bij de bron;
- Planologische oplossingen om het groepsrisico zoveel mogelijk te beperken;
- Ruimtelijke en/of bouwkundige ingrepen die ervoor zorgen dat personen zich snel in veiligheid kunnen brengen bij een eventueel ongeval (zelfredzaamheid). Aandachtspunten hierbij zijn onder andere de mogelijkheid van alarmering, de aanwezigheid van vluchtroutes en fysieke mogelijkheden van personen;
- De mogelijkheden van de hulpverleningsdiensten om hun taken goed te kunnen uitoefenen en daarmee het aantal slachtoffers te kunnen beperken bij een eventueel ongeval (beheersbaarheid). Aandachtspunten hierbij zijn o.a. de bereikbaarheid van de locatie, de inzetbaarheid van hulpmiddelen en de capaciteit van de hulpverlening.

Deze aspecten vormen de basis om het gesprek te voeren over de bijdrage van de ontwikkeling op het groepsrisico rekening houdend met de veiligheid van de omgeving. Afhankelijk van de situatie kan het eindresultaat van deze beoordeling verschillen.

4.6.2 Beleidskeuze bij aanlegvergunningen voor buisleidingen

We hebben beperkte invloed op het groepsrisico van buisleidingen. De verwachting is dat groepsrisico, zonder ingrepen aan de leiding zelf, zal veranderen. Verandering van het risico zou kunnen plaatsvinden door vervanging of het nieuw aanleggen van een leiding. In beide gevallen moet het omgevingsplan aangepast worden. Op die manier geven we enige sturing aan de plaatsing van de leiding en de bijbehorende risico's. Dit alles in overleg met de leidingbeheerder. We nemen bij de (mede)beoordeling van aanlegvergunningen voor buisleidingen hetzelfde standpunt in als voor ruimtelijke ontwikkelingen nabij buisleidingen.

Beleidskeuze groepsrisico – aanleggen buisleidingen	
Beoordelen hoogte groepsrisico: • Toetsing aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico. • Toename van het groepsrisico	We beoordelen het groepsrisico door te toetsen aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico en door te kijken naar de toename van het groepsrisico ten gevolge van de ontwikkeling.
Uitwerking beoordeling	
Overschrijding oriëntatiewaarde: nee	We respecteren de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, en staan geen overschrijding toe.
Toename groepsrisico: ja, mits	Bij een toename van het groepsrisico vindt een integrale afweging plaats van de mogelijke risico's en effecten.

5 Beleidskeuze voor risico's rondom transportroutes

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we omgaan met de risico's van het transport van gevaarlijke stoffen over de hoofdinfrastructuur: weg, water en spoor. We maken hierbij onderscheid tussen het plaatsgebonden risico, het groepsrisico, het voorschriftengebied en zeer kwetsbare gebouwen.

5.1 De risicovolle transportroutes in Utrecht en haar gevaren

De belangrijkste hoofdtransportroutes met externe veiligheidsrisico's in Utrecht waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd zijn:

- Weg: A2, A12, A27 en A28;
- Spoor: het spoortraject tussen Breukelen – Utrecht CS – Utrecht Lunetten
- Water: Amsterdam-Rijnkanaal.

De gevaren voor de omgeving van deze transportroutes zijn een brand, een explosie en/ of een gifwolk. Onderstaande afbeelding visualiseert deze gevaren en de effecten op haar omgeving. De belangrijkste risicovolle bedrijven binnen onze gemeente en hun aandachtsgebieden zijn te vinden in de atlas leefomgeving.

Brand

Explosie

Gifwolk

5.2 Beheersing risico's van transportroutes met gevaarlijke stoffen

Net als bij buisleidingen hebben we bij transportroutes geen sturingsmogelijkheden om de risico's te beperken en daarmee de contour van het minimale beschermingsniveau te verkleinen. De kaders voor de risiconiveaus (onder andere de aantallen transportbewegingen) zijn vastgelegd binnen het stelsel van het Basisnet (zie de begrippenlijst). Wel hebben we invloed op het al dan niet toestaan van nieuwe functies aan locaties en te wijzigen functies in de directe omgeving van een transportas. Anderzijds hebben we (beperkte) invloed op het vervoer van gevaarlijke stoffen via vervoersbesluiten.

5.3 Beleidskeuze voor plaatsgebonden risico van transportroutes

Voor de beleidsvrijheid van het plaatsgebonden risico sluiten we aan bij de beleidskeuzes voor de bedrijven. Dit houdt in dat we vanwege de benodigde ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden binnen de stad kiezen voor het principe '**Nee, tenzij**'. Hiermee behouden we onze gemeentelijke beleidsvrijheid om in bijzondere situaties beperkt kwetsbare gebouwen en locaties nabij transportroutes toe te staan.
We beoordelen toelating van een nieuwe transportroute in het omgevingsplan als een nieuwe situatie.

Beleidskeuze plaatsgebonden risico – transportroutes	
Afwijking standaardwaarde plaatsgebonden risico: nee, tenzij	We respecteren de standaardwaarde voor plaatsgebonden risico, maar behouden de beleidsvrijheid in bijzondere gevallen af te wijken van deze waarde. Per geval bekijken we of afwijking van de standaardwaarde acceptabel is.

5.4 Beleidskeuze voor de omvang van het voorschriftengebied rondom transportroutes

Onze gemeente kent transportroutes met een brand- en/of een explosieaandachtsgebied. Dit betekent dat de beleidsvrijheid rondom het voorschriftengebied zich richt op zowel aanwijzing van een brandvoorschriftengebied als een explosievoorschriftengebied voor nieuwe (beperkt) kwetsbare gebouwen. We hebben de keuze om mensen binnenshuis aanvullend te beschermen tegen het gevaar van brand of een explosie door het aanwijzen van een brand- en/of explosievoorschriftengebied. Naast effectiviteit van deze maatregel speelt het kostenaspect een belangrijke rol in het maken van deze afweging.

Voor de snelwegen A2, A12, A27 en A28 is het verplicht om een brandvoorschriftengebied aan te wijzen. We hebben hier geen beleidsvrijheid. Voor de A2 ten zuiden van knooppunt Oudenrijn geldt deze verplichting niet (op basis van de uitgangspunten van het Basisnet). Voor deze wegen trekken we het landelijk beleid door, door met een brandvoorschriftengebied aanvullende maatregelen te eisen tegen de effecten van een brand op nieuwe (beperkt) kwetsbare gebouwen. Ook voor het spoor wijzen we het gehele brandaandachtsgebied aan als een brandvoorschriftengebied.
Vanwege de dichte ligging van bebouwing naast het spoor en de Rijkswegen en het gegeven dat de risico's iets hoger zijn dan bij de buisleidingen wijzen we ook voor het gebied binnen het explosieaandachtsgebied van het spoor en de Rijkswegen een explosievoorschriftengebied aan. Wanneer de omgevingsveiligheidssituatie aanleiding geeft om de inzet van bouwkundige maatregelen te heroverwegen, kunnen we hiervan afwijken voor de niet verplichte routes (het spoor en de A2). In deze situatie heffen we met een afwijking van het omgevingsplan het brand- en/ of explosievoorschriftengebied voor de desbetreffende ontwikkellocatie op.

Voor vaarwegen, waaronder het Amsterdam-Rijnkanaal, wijzen we geen brand- en/of explosieaandachtsgebied aan. De omgevingsveiligheidsrisico's van de vaarwegen zijn en blijven lager dan de risico's van de weg en het spoor. We zien daarom geen aanleiding tot het nemen van aanvullende bouwkundige maatregelen.

Beleidskeuze voorschriftengebied – transportroutes	
Aanwijzen brand,- en explosie voorschriftengebied spoor en weg: ja	Voor nieuwbouw van (beperkt) kwetsbare gebouwen beschermen we aanvullend mensen binnenshuis tegen de gevaren van een brand en/of een explosie door het eisen van bouwkundige maatregelen of andere maatregelen die dezelfde aanvullende bescherming bieden. Afwijking hiervan is mogelijk wanneer de externe veiligheidssituatie daartoe aanleiding geeft.
Aanwijzen brand,- en explosievoorschriftengebied water: nee	Voor nieuwbouw van (beperkt) kwetsbare gebouwen is aanvullende bescherming tegen de gevaren van een brand en/of een explosie niet nodig.

5.5 Beleidskeuze voor vestiging van zeer kwetsbare gebouwen rondom transportroutes

Net zoals bij risico's van bedrijven en buisleidingen kiezen we bij transportroutes ervoor om de meest kwetsbare personen in de omgeving maximaal te beschermen. Voor transportroutes geven we hieraan invulling door het nee, tenzij principe toe te passen. Dit betekent dat nieuwe zeer kwetsbare gebouwen niet zijn toegestaan binnen het brandaandachtsgebied en/of het explosieaandachtsgebied van transportroutes, tenzij daarvoor zwaarwegende motieven (bijvoorbeeld maatschappelijk of economisch) zijn.

We kiezen niet voor volledige uitsluiting, omdat sommige transportroutes (waaronder het spoor) nabij woongebieden liggen en daarmee uitsluiting van bepaalde zeer kwetsbare gebouwen (zoals kinderdagverblijf en basisscholen) niet past binnen het gebiedstype. We sluiten nieuwe zeer kwetsbare gebouwen niet uit binnen een gifwolkaandachtsgebied, omdat de verplichte maatregel van afsluitbare ventilatie voldoende bescherming biedt tegen het gevaar van een gifwolk.

Beleidskeuze zeer kwetsbare gebouwen – transportroutes	
Toestaan zeer kwetsbare gebouwen: Nee, tenzij	Zeer kwetsbare personen in nieuwbouw stellen we niet bloot aan de gevaren van een brand en/of een explosie van een transportroute, maar behouden de beleidsvrijheid in bijzondere gevallen hiervan af te wijken. Per geval bekijken we of afwijking van acceptabel is. Nieuwbouw van zeer kwetsbare gebouwen binnen een brand- en/of explosieaandachtsgebied van een transportroute is niet toegestaan, tenzij hiervoor zwaarwegende motieven (bijvoorbeeld maatschappelijk of economisch) zijn en een afweging over het groepsrisico plaatsvindt.
Toestaan nieuwe zeer kwetsbare gebouwen in een gifwolkaandachtsgebied: ja, mits	Binnen een gifwolkaandachtsgebied zijn deze gebouwen toegestaan. Wel moet voor het toelaten een afweging over het groepsrisico plaats te vinden.

5.6 Beleidskeuze voor groepsrisico als gevolg van transportroutes

Net zoals bij de andere risicobronnen sluiten nemen we voor het groepsrisico ons beleid uit de Nota Externe Veiligheid (2007) over. Dit betekent dat de beleidsvrijheid zich richt op de keuze of er wel of geen overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico wordt toegestaan. Vanwege de te verwachte ruimtelijke ontwikkelingen nabij de transportroutes, accepteren we overschrijdingen van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico, mits er een integrale afweging over de mogelijke risico's en effecten plaatsvindt. We gaan hier voorzichtig mee om.

Beleidskeuze groepsrisico – ruimtelijke ontwikkelingen nabij transportroutes	
Beoordelen hoogte groepsrisico: • Toetsing aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico. • Toename van het groepsrisico	We beoordelen het groepsrisico door te toetsen aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico en door te kijken naar de toename van het groepsrisico ten gevolge van de ontwikkeling.
Uitwerking beoordeling	
Overschrijding oriëntatiewaarde: ja, mits	We accepteren overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico bij een integrale afweging van de mogelijke risico's en effecten. We gaan hiermee voorzichtig om.
Toename groepsrisico: ja, mits	Bij een toename van het groepsrisico vindt een integrale afweging plaats van de mogelijke risico's en effecten.

Afwegingskader
Bij de afweging van het groepsrisico nemen we de volgende elementen mee:

- De mogelijkheden om het groepsrisico zoveel mogelijk te beperken door maatregelen bij de bron;
- Planologische oplossingen om het groepsrisico zoveel mogelijk te beperken;
- Ruimtelijke en/of bouwkundige ingrepen die ervoor zorgen dat personen zich snel in veiligheid kunnen brengen bij een eventueel ongeval (zelfredzaamheid). Aandachtspunten hierbij zijn onder andere de mogelijkheid van alarmering, de aanwezigheid van vluchtroutes en fysieke mogelijkheden van personen;
- De mogelijkheden van de hulpverleningsdiensten om hun taken goed te kunnen uitoefenen en daarmee het aantal slachtoffers te kunnen beperken bij een eventueel ongeval (beheersbaarheid). Aandachtspunten hierbij zijn o.a. de bereikbaarheid van de locatie, de inzetbaarheid van hulpmiddelen en de capaciteit van de hulpverlening.

Deze aspecten vormen de basis om het gesprek te voeren over de bijdrage van de ontwikkeling op het groepsrisico, rekening houdend met de veiligheid van de omgeving. Afhankelijk van de situatie kan het eindresultaat van deze beoordeling verschillen.

Beleidskeuze aanleggen transportroutes
We hebben beperkt invloed op de risico's van transportroutes. Utrecht heeft te maken met een toename van vervoer van gevaarlijke stoffen op Rijks- en provinciale wegen, spoorwegen en waterwegen. Voor die wegen zijn we niet het bevoegde gezag. Het gaat dan om besluiten van de provincie, het Rijk of waterschappen die bepalend zijn voor de route die gebruikt dient te worden. We nemen bij de (mede)beoordeling van aanleggen van tansportroutes hetzelfde standpunt in als voor ruimtelijke ontwikkelingen nabij transportroutes.

Beleidskeuze groepsrisico – aanleggen transportroutes	
Overschrijding oriëntatiewaarde: ja, mits	We accepteren overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico bij een integrale afweging van de mogelijke risico's en effecten. We gaan hiermee voorzichtig om.
Toename groepsrisico: ja, mits	Bij een toename van het groepsrisico vindt een integrale afweging plaats van de mogelijke risico's en effecten.

6 Nieuwe risicobronnen en de energietransitie

De overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energieopwekking is één van de belangrijkste uitdagingen van dit moment. Deze transitie heeft gevolgen voor de (omgevings)veiligheid. Voorbeelden van effecten op de veiligheid zijn:

- Uitfasering van het gebruik van fossiele energiebronnen leidt tot kleinere risico's in de gehele keten. Van productie bij de raffinaderijen, grootschalige tankopslag, transport via buisleidingen, weg, water of spoor, tot aan de eindaflevering bij gebruikers;
- De energieopslag en omzetting van elektriciteit naar alternatieve brandstoffen is nodig om de onbalans tussen duurzame energieproductie en -vraag te kunnen corrigeren. Dit leidt tot nieuwe risicobronnen. Denk hierbij aan:
  - Energieopslagen (waaronder buurtbatterijen, Elektriciteit Opslag Systemen, opslagloods voor batterijen);
  - Laadpalen;
  - Geothermie opweklocaties (worden mogelijk ook risicovolle installaties met een risicocontour wanneer er aardgas meekomt als bijproduct);
  - Windturbines (nabij buisleidingen en andere risicobronnen);
- Andere risico's hebben te maken met de grootschalige productie van biogas, de inzet van windturbines en multifuel-tankstations.

De effecten van deze risicobronnen hebben invloed op de omgevingsveiligheidssituatie in onze gemeente. Omdat de effecten niet altijd bekend zijn en hierover niet altijd wetgeving is, heeft het onze voorkeur om deze nieuwe risicobronnen te scheiden van woongebieden waar mogelijk. Bedrijventerreinen en landelijk gebied zijn vanuit het oogpunt van omgevingsveiligheid de beste locaties voor risicovolle activiteiten, maar voor bijvoorbeeld het opladen van een auto zullen laadpalen wel nodig zijn in de buurt van woningen. Omdat de kennis op het gebied van veiligheid en nieuwe risicobronnen in ontwikkeling blijft, beoordelen we elke situatie afzonderlijk. Daarbij maken we gebruik van de meest recente informatiebronnen op dit gebied.

Bijlagen

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

100% letaliteitszone buisleiding

Het gebied rondom een buisleiding, waarbinnen iedereen komt te overlijden door de gevolgen van een incident bij de buisleiding. In de onderstaande tabel zijn deze afstanden weergegeven. Deze zijn afhankelijk van de druk en diameter van een hogedruk aardgastransportleiding.

Diameter in inches (mm)	Normaal (DN)	4000 kPa	6620 kPa	8000 kPa
2	DN50	20	20	-
4 (114,3)	DN100	30	30	40
6 (168,3)	DN150	50	60	70
8 (219,1)	DN200	50	60	70
10 (273,1)	DN250	60	70	80
12 (323,9)	DN300	70	80	90
14 (355,6)	DN350	80	90	90
16 (406,4)	DN400	80	100	100
18 (457,0)	DN450	100	110	120
20 (508,0)	DN500	100	120	130
24 (610,0)	DN600	120	140	150
30 (762,0)	DN750	140	160	170
36 (914,0)	DN900	150	180	190
42 (1067)	DN1050	160	190	200
48 (1219)	DN1200	180	210	220

Figuur 2: 100% letaliteit hogedruk aardgastransportleidingen (bron: Handboek buisleiding in bestemmingsplannen versie 2016

Basisnet

Het Basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het Basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten). Het Basisnet heeft als doel een evenwicht voor de lange termijn te creëren tussen de belangen van het vervoer van gevaarlijke stoffen, de bebouwde omgeving en de veiligheid van mensen die dicht in de buurt van de infrastructuur waar dit vervoer plaatsvindt wonen of verblijven. Het Basisnet stelt verder regels aan het vaststellen en beheersen van de risico's voor het vervoer van gevaarlijke stoffen (vervoerskant). De wetgeving over het Basisnet wordt ook wel 'Wet basisnet' genoemd. De Wet basisnet is een heel stelsel van wetten en regels die hun oorsprong hebben liggen in verschillende gebieden.

Plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico is de kans op het overlijden van een onbeschermd en continu aanwezig persoon buiten de begrenzing van de locatie waar een activiteit wordt verricht als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door die activiteit.

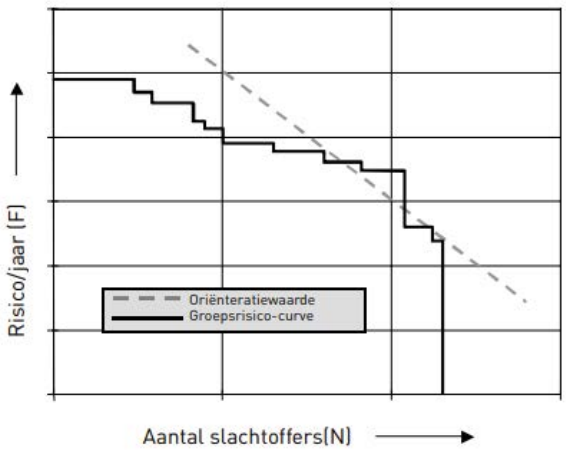
Het plaatsgebonden wordt op een kaart weergegeven door middel van zogenoemde iso-risico contouren. Dit zijn lijnen op een omgevingskaart die punten met dezelfde kans op overlijden met elkaar verbinden.

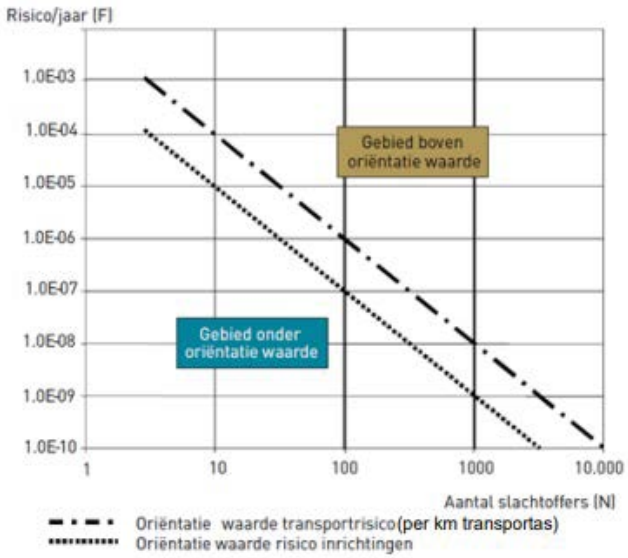
Groepsrisico

De officiële definitie van groepsrisico in artikel 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) luidt: “de cumulatieve kans per jaar dat ten minste 10, 100 of 1.000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof of gevaarlijke afvalstof betrokken is.”

Onder de Omgevingswet komt deze definitie te vervallen. In het Bkl staat het volgende: in een omgevingsplan voor (beperkt, zeer) kwetsbare gebouwen en (beperkt) kwetsbare locaties binnen een brand-, explosie- en gifwolkaandachtsgebied rekening moet worden gehouden met de kans op overlijden van een groep van 10 of meer personen per jaar als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door een activiteit met externe veiligheidsrisico’s (groepsrisico).

Oriëntatiewaarde

Het groepsrisico wordt uitgedrukt in de vorm van een zogenaamde fN-curve die het logaritmisch verband aangeeft tussen het cumulatieve aantal slachtoffers (N) en de cumulatieve kans (f) op de mogelijke ongevallen met gevaarlijke stoffen. Voor inrichtingen geldt als oriëntatiewaarde een kans op een ongeval met 10 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-5} per jaar, een kans op een ongeval met 100 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-7} per jaar en een kans op een ongeval met 1000 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-9} per jaar. Een belangrijk verschil tussen de oriëntatiewaarde voor inrichtingen en die voor het transport van gevaarlijke stoffen betreft de ligging van deze waarde in de fN-grafiek. In onderstaand figuur is de ligging van de oriëntatiewaarden voor inrichtingen en vervoer in de fN-grafiek opgenomen. Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen ligt de oriëntatiewaarde een factor 10 hoger in de fN-grafiek.

Voor het berekeningen van het groepsrisico dient gebruik te worden gemaakt van de recentste versie van de Handleiding risicoberekeningen Bevi, de Handleiding risicoanalyse transport en de Handleiding Risicoberekeningen Bevb.

(Beperkt) kwetsbare gebouwen en locaties

Voor gebouwen en locaties wordt onderscheid gemaakt tussen beperkt kwetsbare gebouwen en locaties en kwetsbare gebouwen en locaties. De definitie is opgenomen in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL). Bij het bepalen van de kwetsbaarheid van een gebouw of locatie is gekeken naar het volgende:

- het aantal personen dat gelijktijdig aanwezig is;
- de aanwezigheidsduur van personen;
- in hoeverre personen zichzelf in veiligheid kunnen brengen bij een incident.

Kwetsbare gebouwen zijn alle gebouwen met een woonfunctie (niet verspreid liggende bebouwing) en locaties bestemd voor grote evenementen of voor recreatief nachtverblijf voor meer dan 50 personen. Gebouwen en locaties zijn ook kwetsbaar als er veel personen een groot deel van de dag aanwezig zijn. Het gaat bijvoorbeeld om:

- woonfunctie;
- bijeenkomstfunctie;
- kantoorfunctie;
- sportfunctie;
- scholen voor volwassenen;
- gezondheidszorg zonder bedgebied;
- locatie voor evenementen in de open lucht voor ten minste 5.000 personen.

De overige gebouwen en locaties zijn beperkt kwetsbaar.

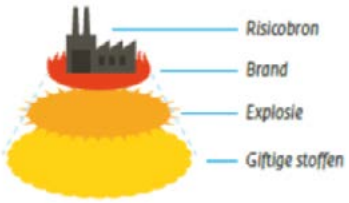
Zeer kwetsbare gebouwen

De categorie zeer kwetsbare gebouwen is nieuw ten opzichte van de voorheen geldende regelgeving. De gebouwen in deze categorie vielen eerder onder de categorie kwetsbare objecten. Een gebouw is ‘zeer kwetsbaar’ als het een gebouw is voor mensen die zichzelf niet op tijd in veiligheid kunnen brengen. Het gaat om de volgende gebouwen;

- woonfunctie voor 24-uurszorg;
- basisscholen;
- scholen voor minderjarigen met een lichamelijke of geestelijke beperking;
- dagverblijf van personen met een lichamelijke of geestelijke beperking;
- gezondheidszorg met bedgebied (ziekenhuizen en verpleeghuizen);
- kinderopvang;
- Gevangenissen.

Aandachtsgebied

Aandachtsgebieden zijn gebieden die zichtbaar maken waar mensen binnenshuis, zonder aanvullende maatregelen, onvoldoende beschermd zijn tegen de gevolgen van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Dat betekent dat zich binnen dat gebied bij een ongeval met gevaarlijke stoffen levensbedreigende gevaren voor personen in gebouwen kunnen voordoen. Ook al is de kans daarop klein. Het aandachtsgebied vormt een instrument om het gesprek over veiligheid en bescherming door het treffen van maatregelen te starten.

Er is een onderscheid tussen drie soorten gevaren: warmtestraling (brand), overdruk (explosie) en concentratie giftige stoffen in de lucht (gifwolk). Daarmee zijn er ook drie typen aandachtsgebieden:

- brandaandachtsgebied;
- explosieaandachtsgebied;
- gifwolkaandachtsgebied.

De aandachtsgebieden zijn een kenmerk van een activiteit met externe veiligheidsrisico’s. Ze gelden vanaf het begin van het verrichten van de activiteit. Een aandachtsgebied hoeven we niet eerst in het omgevingsplan aan te wijzen.

Bijlage 2:

Status beleidsnota wanneer de Omgevingswet nog niet van kracht is

Het kan zich voordoen dat de Omgevingswet nog niet van kracht is bij vaststelling van de definitieve Beleidsnota Omgevingsveiligheid. Dit betekent dat de externe veiligheidseisen uit het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) nog van toepassing zijn. Voor beoordeling van ruimtelijke plannen aan de beleidsuitspraken uit deze Beleidsnota heeft dit beperkte invloed. De inhoudelijke consequenties zijn:

- Er gelden geen aandachtsgebieden. In plaats van brand-, explosie,- en/of gifwolkaandachtsgebied hanteren we conform Bevi, Bevt en het Bevb het begrip invloedsgebied;
- Waar specifiek in deze nota brand-, explosie,- en/of gifwolkaandachtsgebied worden genoemd moet dit gelezen worden als de afstand tot waar dodelijke slachtoffers vallen als direct gevolg van een brand, explosie of gifwolk. Rondom transportroutes zijn deze afstanden voor brand en explosie respectievelijk 30 en 200 meter. Er geldt vooralsnog geen gifwolkaandachtsgebied voor transportroutes;
- Het voorschriftengebied is niet van toepassing. Conform het Bevt blijven de bouwkundige eisen uit het Bouwbesluit 2012 wel gelden voor nieuwbouw binnen het plasbrandaandachtsgebied;
- Er zijn geen (beperkt) kwetsbare gebouwen en locaties. In plaats daarvan hanteren we de begrippen (beperkt) kwetsbare objecten conform het Bevi, Bevt en het Bevb;
- Er zijn geen zeer kwetsbare gebouwen. Met gemeentelijk beleid behouden we extra bescherming voor de mensen die zich bij een incident met gevaarlijke stoffen niet zelfstandig in veiligheid kunnen brengen. Hiervoor introduceren wij het begrip zeer kwetsbare objecten;
- Een zeer kwetsbaar object is bestemd voor mensen die zichzelf niet op tijd in veiligheid kunnen brengen. Het gaat om de volgende functies:
  - woonfunctie voor 24-uurszorg;
  - basisscholen;
  - scholen voor minderjarigen met een lichamelijke of geestelijke beperking;
  - dagverblijf van personen met een lichamelijke of geestelijke beperking;
  - gezondheidszorg met bedgebied (ziekenhuizen en verpleeghuizen);
  - kinderopvang;
  - gevangenissen.

Bijlage 3:

Voorbeelden van gevaren van omgevingsveiligheid; brand, explosie of gaswolk door opslag, verwerken of transport van gevaarlijke stoffen

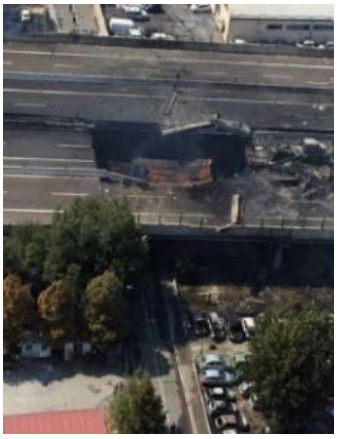
Als we kijken naar de gevaren op de omgeving bij een incident met gevaarlijke stoffen, maken we onderscheid tussen een brand, explosie en een gifwolk. De gevolgen van een incident met gevaarlijke stoffen kunnen groot zijn, gelukkig is de kans op een incident met gevaarlijke stoffen klein.
Om een beter beeld te krijgen van deze gevaren, schetsen we in deze bijlage enkele voorbeelden.

Een brand bij een incident met een aardgasleiding
Brand bij een aardgasleiding ontstaat door graafschade nabij een aardgasleiding. Tijdens graafwerkzaamheden kan de graafmachine de leiding raken, waardoor er een gat in de leiding komt. Door het gat stroomt er onder hoge druk aardgas uit de leiding die vrijwel direct gaat branden. Dit leidt tot een brand die een vorm heeft van een fakkel, ook wel fakkelbrand genoemd. De fakkel kan enkele tientallen meters hoog zijn. De duur van de brand is afhankelijk van hoeveel gas er nog in de leiding zit. De gemiddelde duur van een fakkelbrand bedraagt 30 minuten. In sommige gevallen kan het oplopen tot een uur. Door de hoge hittestraling kunnen mensen slachtoffer worden en gebouwen kunnen vlam vatten. Afhankelijk van de eigenschappen van de leiding kunnen mensen binnen een gebied van ongeveer 100 tot 600 meter van de leiding dodelijke slachtoffers worden.

Een explosie bij een incident met een tankauto op de weg
Een explosie op de weg kan ontstaan doordat een tankauto met brandbare gassen (zoals LPG of LNG) een ongeluk krijgt, waardoor de tank scheurt. Door deze grote impact ontsteekt het brandbaar gas in de tank direct. Dit leidt tot een explosie. Mensen in de omgeving kunnen slachtoffer worden door de overdruk en de bijkomende hittestraling. Gebouwen in de omgeving storten in, hebben schade of vatten vlam. Het gebied waarbinnen mensen kunnen komen te overlijden door een explosie op de weg, is ongeveer 200 meter.

Treinongeval met giftige stoffen

In België vond in 2013 een incident met een goederentrein plaats. De trein ontspoorde, waardoor de giftige stof acrylonitryl vrijkwam. Er ontstond een brand waardoor ook andere giftige stoffen waaronder blauwzuur vrijkwamen. Dit resulteerde in 1 dodelijk slachtoffer en ongeveer 100 mensen raakten gewond. De trein kwam uit Nederland.

Vuurwerkramp Enschede

In Enschede is in het jaar 2000 door een explosie bij een bedrijf dat vuurwerk opslaat een deel van een woonwijk weggevaagd. Er vielen 23 doden. Ongeveer 950 mensen raakten gewond en 200 woningen werden verwoest.

Incident bij een buisleiding

In België vond in 2004 een incident met een aardgasleiding plaats op een bedrijventerrein. Nadat er een gaslek was geconstateerd, vond er een zware ontploffing plaats. Bij het incident kwamen 24 mensen om het leven.

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3813
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	10
Titel	Raadsbrief Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven
ID	4020
Behandelend ambtenaar	Bram de Deugd
Telefoon	
E-mail	bram.de.deugd@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Van Hooijdonk
Beleidsveld	Energie en Klimaat
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	21 december 2023

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Bram de Deugd	**Datum**	3 november 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	11752467|20231025|BdD
E-mail	bram.de.deugd@utrecht.nl	**Onderwerp**	Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Utrecht wil een duurzame stad zijn. Daarom werken we aan schone energie. Dat doen we door onze energie duurzaam op te wekken, gebouwen te verduurzamen (door te besparen en te isoleren) én gebiedsgericht te werken aan alternatieven voor aardgas en het elektriciteitsnet te versterken. Deze brief gaat over het werken aan een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord. Daar zijn we in 2017 mee begonnen; samen met inwoners, ondernemers en stedelijke partners werken we toe naar een Uitvoeringsprogramma.

Onlangs bent u via de voortgangsrapportage in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten (RRP) geïnformeerd over de 'voortgang van het RRP-project Overvecht-Noord'. In deze rapportage noemden wij belangrijke risico's, met name bij het rondkrijgen van de business case, en waarin de betaalbaarheid voor bewoners en het verkrijgen van de WIS-subsidie een belangrijke rol spelen (categorie risico's stond als "rood" aangemerkt). Ook gaven wij aan dat wij begin 2024 in het kader van de RRP met een startdocument zouden komen waarin de betaalbaarheid en oplossingen verder uitgewerkt zouden zijn. Met deze tussenrapportage (conform Artikel 1f van de Regeling Risicovolle Projecten) informeren wij u over de laatste ontwikkelingen in het project.

Achtergrond

In 2017 zijn we met de energietransitie begonnen in Overvecht-Noord. We hebben met succes een aanvraag gedaan om deel te kunnen nemen aan de landelijke regeling Proeftuinen Aardgasvrije Wijken. Met deze rijksbijdrage en de coronagelden die de raad beschikbaar heeft gesteld, bereiden we een Uitvoeringsprogramma voor om heel Overvecht-Noord uiterlijk 2030 van het aardgas af te halen. In het Uitvoeringsprogramma beschrijven we hoe het voorkeursalternatief er per buurt uitziet en hoe de gemeente bewoners en ondernemers financieel ondersteunt en ontzorgt om de overstap naar aardgasvrij te maken.

Voor Overvecht-Noord is uit onderzoek gebleken dat uitbreiding van het stadswarmtenet het voorkeursalternatief is voor het grootste deel van de woningen (circa 1.900) die nog een aardgasaansluiting hebben. Voor circa 500 woningen en bedrijven is door de ligging en specifieke situatie van deze woningen en bedrijven een aansluiting niet kosteneffectief en daarmee te duur voor deze groep van eindgebruikers. Voor deze woningen en bedrijven is de warmtepomp het voorkeursalternatief.

We doen in Overvecht-Noord veel ervaringen op, die zeer waardevol zijn voor de buurtaanpak in de rest van de stad. In een pilotproject als dit hebben we te maken met risico's en onzekerheden, onder meer op het gebied van wetgeving en kaders, maar gezien de totale omvang van de opgave voor de stad is het belangrijk om door te gaan. De manier waarop we werken in Overvecht-Noord is overigens niet per se het kader voor de rest van de stad. De middelen van het Rijk en de coronagelden die de raad ter beschikking heeft gesteld voor Overvecht-Noord zijn immers vooralsnog niet beschikbaar voor de overige wijken. Ook zullen we in andere wijken niet net zo intensief kunnen werken, omdat we dat niet kunnen bemensen en bekostigen.

Stand van zaken ontwikkelen aanbod voor bewoners en ondernemers
Uit de marktconsultatie, waarover uw raad op 7 juni 2023 is geïnformeerd (Raadsbrief Marktconsultatie warmtenetten bestaande bouw), bleek dat er naast Eneco geen concrete interesse van andere warmteleveranciers voor Overvecht-Noord was. Vanaf mei dit jaar hebben we samen met woningcorporaties en Eneco hard gewerkt om te komen tot een haalbare en betaalbare warmteoplossing in Overvecht-Noord. Onlangs is gebleken dat we momenteel nog niet in staat zijn om een aanbod voor te leggen aan bewoners en ondernemers dat voldoet aan onze huidige wensen rond betaalbaarheid.

Eigen bijdrage bij een aansluiting op een warmtenet
Bij de realisatie van een warmtenet is het gebruikelijk om de eigenaar van aan te sluiten panden een eenmalige eigen bijdrage te vragen. De reden is dat bij de aanleg van warmtenetten in de regel een onrendabele top overblijft, die wordt verdeeld over de aan te sluiten panden. Boven op de onrendabele top komen nog kosten voor de overstap naar elektrisch koken en de bouwkundige kosten voor het inpassen van de afleverset voor de aansluiting op het warmtenet. De inzet is om een zo groot mogelijk deel van de onrendabele top en de overige kosten af te dekken met subsidies. In veel gevallen blijft er desondanks een eigen bijdrage per aansluiting over. Voor een huurder zal de verhuurder deze kosten voor zijn rekening nemen. Eigenaar-bewoners staan zelf aan de lat voor deze bijdrage. De eigen bijdrage verschilt per project. Uit een inventarisatie blijkt dat eigen bijdragen in projecten in verschillende gemeenten variëren tussen de €0 en €8.000 per woning. De hoogte van de eigen bijdrage is, zo menen wij, bepalend of een aanbod voor een aansluiting op het warmtenet betaalbaar en daarmee aantrekkelijk genoeg is.

Wat subsidiëren we als gemeente en wat kunnen we van ondernemers en bewoners verwachten? We voeren veel gesprekken met bewoners en ondernemers om inzicht te krijgen in hun verwachtingen en behoeften en hebben contact met andere gemeenten over hun ervaringen. Voor betaalbaarheid is er op dit moment geen landelijk kader waar we bij aan kunnen sluiten. We spannen ons in, in VNG-verband, om het Rijk te bewegen tot zo'n landelijk kader te komen, zodat we ons daar in de toekomst aan kunnen conformeren. We zien in de businesscase dat we nu uitkomen op een eigen bijdrage tussen de €1.500 en de €2.000. Dat vinden we, zeker voor Overvecht-Noord met de beschikbare subsidies en vanwege de financiële kwetsbaarheid bij veel bewoners, te hoog. In Overvecht-Noord streven we naar een eenmalige eigen bijdrage van €0 voor de eigenaar-bewoners. Voor de huurders

van de corporatiewoningen geldt er geen eigen bijdrage. De woningbouwcorporatie betaalt in dit geval de overstap naar aardgasvrij, met behulp van landelijke subsidies. Met onze inzet op een eigen bijdrage van €0 gaan we vooruitlopend op een landelijk kader aan de veilige kant zitten. Voor de overige wijken sluiten we aan bij het landelijk kader, als dat er dan is.

Het komen tot een lage eigen bijdrage is complex. Besparingen gaan in sommige gevallen gepaard met bijbehorende risico's en het mitigeren of verdelen daarvan neemt veel tijd in beslag. We zullen daarom in het najaar nog geen aanbod kunnen voorleggen aan bewoners. In het eerste kwartaal van 2024 komen we hier bij uw raad op terug. Het is op dit moment t nog geen uitgemaakte zaak dat we onze inzet, samen met de andere betrokken partijen, weten te realiseren.

Buurtinitiatieven
In Overvecht-Noord zijn twee bewonersinitiatieven actief (Nieuwe Energie voor de Vechtzoom en Klopvaart Aardgasvrij), die de afgelopen jaren verschillende plannen hebben ontwikkeld in reactie op het collectieve stadswarmteplan van de gemeente. Vanaf 2019 heeft Nieuwe Energie voor de Vechtzoom een grote en gewaardeerde rol in het proces gehad. Dat is het jaar waarop ze hun manifest in hun buurt en aan ons kenbaar hebben gemaakt. Gedurende het proces is door hen intensief samengewerkt met het initiatief in de Klopvaartbuurt. Begin 2020 hebben de bureaus CE Delft en APPM in opdracht van de gemeente de maatschappelijke kosten en de eindgebruikerskosten voor verschillende technische oplossingen in beeld gebracht. Vertegenwoordigers van beide initiatieven zijn nauw betrokken geweest bij dat onderzoek en hebben in diverse sessies hun inbreng geleverd op de aanpak en de rapportage. In 2021 heeft Greenvis de opdracht gekregen om nog eens meer in detail de eindgebruikerskosten in kaart te brengen. In dat onderzoek van Greenvis is ook de toen actuele optie ‘aquathermie’ van de initiatieven meegenomen. Samen met de gemeente zijn zij betrokken geweest bij de aansturing van het onderzoek. Dat hield onder meer in zeer frequent overleg over de voortgang en tussenresultaten (in de periode februari 2021-juli 2021, circa tweewekelijks). Tevens zijn door Greenvis op drie momenten met een bredere afvaardiging uit de buurten (digitale) bijeenkomsten georganiseerd. Mede op basis van dat onderzoek is door Eneco een onderzoek uitgevoerd naar een lokaal warmtenet met inzet van aquathermie. Hieruit bleek dat dit geen haalbare oplossing zou opleveren, die bij zou dragen aan een betaalbaar plan voor de gehele wijk. Ook hebben we in samenwerking met de buurtinitiatieven onderzocht welke isolatiemaatregelen het meest effect hebben voor de huizen in de twee buurten. Een energieadviseur heeft de huizen in de Klopvaarbuurt en Vechtzoom nader onderzocht en met de buurtinitiatieven zijn verschillende mogelijkheden in kaart gebracht. Ten slotte is er begin van dit jaar een technische sessie georganiseerd voor de gemeenteraad om de twee onderzoeken van CE Delft (2020) en Greenvis (2021) nader toe te lichten en de conclusies te verduidelijken. Daaropvolgend is er in april van dit jaar een raadsinformatie-bijeenkomst georganiseerd over lokale energie-initiatieven.

Op basis van de onderzoeken van CE Delft en Greenvis hebben we aangegeven dat vanuit betaalbaarheid en duurzaamheid stadswarmte de voorkeursoplossing is. De buurtinitiatieven zijn blijven zoeken naar een alternatief voor stadswarmte. In hun zoektocht is een collectieve bodemlus nog aan de orde geweest, maar uiteindelijk hebben de buurten de oplossing met een warmtepomp verder uitgewerkt. Elke zes weken is er op ambtelijk niveau overleg met de buurtinitiatieven en één keer per kwartaal zijn ook bestuurders van gemeente, netbeheerder en Energie-U aanwezig. Vanaf het begin hebben we aangegeven dat stadswarmte de voorkeursoplossing is voor de gemeente en dat dit wordt uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma.

Het huidige plan “Een warmtepomp voor iedereen” van de bewonersinitiatieven gaat uit van een individuele oplossing, waarbij alle deelnemende bewoners in plaats van een aansluiting op het warmtenet een warmtepomp laten installeren. De buurtinitiatieven hebben ons gevraagd om dit plan financieel te faciliteren en te ondersteunen. De keuze voor uitbreiding van het stadswarmtenet vinden wij, op grond van een aantal overwegingen, een beter antwoord op de vraag hoe we de doelstelling van Overvecht-Noord Aardgasvrij in 2030 kunnen bereiken. We kiezen er op dit moment daarom voor om ons voorkeursalternatief van stadswarmte verder uit te werken. Aangezien de buurtinitiatieven het met ons eens zijn dat de plannen niet naast elkaar kunnen bestaan, betekent dit automatisch dat de gemeentelijke financiële steun is voorbehouden aan het gemeentelijke plan. Op 9 oktober zijn de vertegenwoordigers van de buurtinitiatieven hierover geïnformeerd. De overwegingen zijn de volgende:

Haalbaarheid en betaalbaarheid: we geloven dat het succes van de transitie in onze gemeente afhangt van de haalbaarheid en betaalbaarheid van het aanbod dat we aan bewoners voorleggen. Bewoners kunnen op dit moment immers alleen worden verleid om over te stappen bij een aantrekkelijk aanbod. De Wet gemeentelijk instrumentarium warmtetransitie (Wgiw) is nog niet in werking getreden, waardoor er nog geen dwingend juridisch kader is. Als we erin slagen om de eigen bijdrage richting €0 te brengen, en de maandelijkse energielasten zijn vergelijkbaar met de huidige rekening, hebben we een aanbod waarvan we verwachten dat het overeenkomt met de wensen en behoeften van heel veel bewoners. Betaalbaarheid is een van de publieke waarden waar we vanuit de Transitievisie Warmte deel I op sturen. Belangrijk voordeel is dat voor een aansluiting op stadswarmte de woning niet op voorhand hoeft te worden geïsoleerd. De bewoner kan daar de komende twintig jaar in stapjes mee aan de slag en hoeft niet ineens een groot bedrag te investeren. Dit is een belangrijk verschil met het plan van de buurtinitiatieven, waarbij bewoners een grote investering van ordegrootte €20.000 tot 50.000 ineens moeten doen. In aanloop naar de inwerkingtreding van de Wet collectieve warmte (Wcw) onderzoeken we hoe we toe zouden kunnen werken naar een publiek-privaat warmtebedrijf voor het warmtenet van Utrecht. Naar verwachting (het is immers nog een conceptwet) kunnen we met de Wcw meer sturing geven aan de tariefvorming. De tarieven zijn op dat moment namelijk wettelijk gebaseerd op de kosten plus een gemaximeerd rendement.

Ontzorgen: De meeste bewoners willen volledig ontzorgd worden bij de overstap naar een aardgasvrije woning. ‘Zo min mogelijk overlast en gedoe voor gebouweigenaren en gebruikers’ is ook een van de criteria uit de Transitievisie Warmte deel I voor het starten van de gebiedsgerichte aanpak. Eneco heeft de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan in dit soort ontzorgingstrajecten. Het voordeel van een woning aansluiten op stadswarmte, is dat de werkzaamheden in de woning beperkt zijn. Zeker als we kiezen voor een aanpak waardoor de werkzaamheden binnenshuis zeer worden beperkt. Onderdeel van het aanbod voor stadswarmte is de noodzakelijke overstap naar inductiekoken, waarbij bewoners, als ze dit willen, een compleet aanbod krijgen en alles wordt geregeld. Bij stadsverwarming neemt de installatie bovendien niet meer ruimte in beslag dan de cv-installatie. Ook bij het functioneren van de installatie wordt de bewoner ontzorgd. De installatie (afleverset) blijft namelijk in eigendom bij Eneco, dus er is geen sprake van kosten die samenhangen met onderhoud of vervanging. Wel wordt een vastrecht in rekening gebracht.

Schaalbaarheid: de opgave om te komen tot een aardgasvrije gebouwde omgeving tot aan 2050 is enorm. Stadsbreed gaat het om circa 18 woningen gemiddeld per dag. Dit vraagt om een schaalbare aanpak, waarbij woningen op een efficiënte manier overgaan op een aardgasvrije warmte-oplossing. Voor Overvecht-Noord hebben we met Eneco een professionele partner met ervaring met warmtenetprojecten, die in staat is om in hoog tempo woningen aan te sluiten. We weten vanuit de

ervaringen bij de Vechtdijk, de Klopvaart-Zuid en het Antoniuskwartier (die niet op het warmtenet kunnen worden aangesloten en dus met een warmtepomp moeten worden verwarmd), dat dit intensieve trajecten zijn die veel tijd en capaciteit vergen. Deze capaciteit moet worden ingekocht en dat maakt dit soort trajecten kostbaar. We geloven daarom dat het uitbreiden van het warmtenet de beste manier is om de doelstellingen uit de door uw raad vastgestelde Transitievisie Warmte te halen.

Netcongestie: De afgelopen jaren is netcongestie een steeds groter probleem geworden. Zoals we u recent hebben gemeld in de raadsbrief Aanvullend onderzoek transportschaarste elektriciteitsnet zal het elektriciteitsverbruik de komende jaren alleen maar verder toenemen en bestaat het risico dat ontwikkelingen op slot gezet worden. En dat betreft niet alleen de energietransitie, maar ook woning- en utiliteitsbouw en andere opgaven. Het is daarom zaak om in deze context te kiezen voor ‘netbewust verwarmen’, met oplossingen die een zo beperkt mogelijk beslag leggen op het elektriciteitsnetwerk. Bijkomend voordeel van het kiezen van warmte boven elektriciteit is dat warmte lokaal wordt geproduceerd. Los van de problemen op het elektriciteitsnetwerk, willen we onze duurzame energie zoveel mogelijk binnen de eigen gemeentegrenzen opwekken. Met warmte zien we daarvoor de potentie, maar voor elektriciteit geldt dat we dat niet binnen de eigen grenzen kunnen bewerkstelligen.

Volloop: Bij een collectieve warmteoplossing, zoals een warmtenet, geldt voor de financiële haalbaarheid dat er sprake moet zijn van een minimaal aantal aansluitingen. Als de gemeente een andere warmteoplossing dan het warmtenet financieel gaat stimuleren, zouden we hiermee de voorkeursoplossing nadelig belasten. Dit leidt tot een slechter resultaat van de businesscase en daarmee tot een hogere eigen bijdrage voor de bewoners die willen aansluiten op het warmtenet.

Opt-out: wanneer bewoners willen afzien van het gemeentelijk aanbod, is er een alternatief. Zij kunnen kiezen voor een alternatieve optie (opt-out), mits het alternatief ook in 2030 gerealiseerd is en het net zo duurzaam is als het aanbod voor stadswarmte. In de praktijk is de warmtepomp het enige logische individuele alternatief. Omgekeerd is er bij de, weliswaar collectief georganiseerde, individuele keuze voor een plan met een warmtepomp van de bewonersinitiatieven, geen keuze voor een collectieve oplossing zoals het stadswarmtenet mogelijk. Dan hebben bewoners dus helemaal geen keuze.

We verwachten dat het aanbod voor een aansluiting op stadswarmte in Overvecht-Noord zoals we nu aan het voorbereiden zijn, aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De buurtinitiatieven hebben daar voor hun buurten het plan “Een warmtepomp voor iedereen” tegenover gezet. Ze willen dit aanbod graag in samenwerking met de gemeente uitwerken en het als gelijkwaardige plan opnemen in het Uitvoeringsprogramma, inclusief financiële ondersteuning. Met de zes overwegingen zoals hierboven staan opgesomd, geven we aan waarom we uitbreiding van het stadswarmtenet beter vinden aansluiten bij de kaders uit de Transitievisie Warmte uit 2021. Dat is de reden om geen financiële steun te geven aan het plan van de buurtinitiatieven. We benadrukken het belang om uit te gaan van één hoofdalternatief waar we onze middelen op inzetten.

Om dezelfde redenen nemen we het verzoek van de buurtinitiatieven voor een gezamenlijk proces ook niet over. Hiermee zou de gemeente het signaal richting bewoners geven dat we als gemeente dit initiatief vergelijkbaar achten, terwijl dat niet het geval is. Door een individuele bewoner, als invulling van de opt-out, kan dit plan worden uitgevoerd. Maar als collectief plan is het niet haalbaar binnen het gekozen uitgangspunt van Overvecht-Noord aardgasvrij in 2030 en ook niet betaalbaar voor iedereen.

We hebben waardering voor de inzet en het enthousiasme van buurtinitiatieven. Het is echter de rol van de gemeente en ook van u als raad om stadsbrede belangen mee te wegen. Daarbij spelen. naast betaalbaarheid, onder meer snelheid, belasting van het stroomnet en beschikbaarheid van bronnen een belangrijke rol.

Alternatieve scenario's
Zoals gezegd is de inzet gericht op een haalbaar en betaalbaar aanbod voor iedereen. Samen met Portaal, Woonin en Eneco willen we alles op alles zetten om het warmtenet te laten slagen. Mocht het desondanks onverhoopt niet lukken om tot een haalbaar en betaalbaar aanbod te komen, dan moeten we nadenken over alternatieve scenario's. Daarom gaan we verkennen hoe alternatieve scenario's voor Overvecht-Noord eruit kunnen zien. We hebben de buurtinitiatieven uitgenodigd om hierover mee te denken. Gezien de problemen op het elektriciteitsnet gaat het hier om scenario's die niet uitsluitend uitgaan van *all electric*-oplossingen. De buurtinitiatieven hebben aangegeven dat ze hier open voor staan. Zodra duidelijk is dat er een noodzaak bestaat om alternatieve scenario's te ontwikkelen, zullen we uw raad daarover zo spoedig mogelijk informeren.

Vervolg
In de raadsbrief van 27 juni 2023 over de brede ontwikkelingen in de Utrechtse warmtetransitie hebben we gemeld dat we het raadsvoorstel voor dit project in het eerste kwartaal van 2024 aan uw raad wilden voorleggen. De beschreven ontwikkelingen betekenen een verschuiving van het besluitvormingsproces en de projectplanning: we streven ernaar om de kaders voor een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor te leggen, samen met het startdocument dat in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten wordt opgesteld. Op basis van uw besluit werken we daarna een Uitvoeringsprogramma uit. Belangrijkste voorwaarde voor het uitvoeringsprogramma is dat Portaal, Woonin, Eneco en de gemeente erin slagen om een betaalbaar aanbod te ontwikkelen.

Zodra er nieuwe informatie beschikbaar komt, zullen wij u opnieuw informeren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Utrecht, 20 november 2023

Beste gemeenteraadsleden,

Overvecht-Noord moet het voorbeeld worden van hoe Utrecht kan overstappen op duurzaam aardgasvrij verwarmen. Dat kan alleen met brede participatie en draagvlak van bewoners. Daarom hadden wij zeker verwacht dat de gemeente ons initiatief, waarbij de bewoners mee kunnen denken en doen in deze transitie in onze wijk, actief zou ondersteunen.

Wij benaderen u als raad, omdat ons plan voor het verduurzamen en aardgasvrij maken van de verwarming van onze woningen in de Vechtzoom- en de Klopvaartbuurt in Overvecht-Noord dreigt vast te lopen op wat wij zien als een gemeentelijke tunnelvisie.

Recent heeft de wethouder ook aan u als raad gemeld dat zij ons alternatieve plan afwijst. Onze hoop is dat de gemeenteraad wil bijsturen, zodat ons plan een eerlijke kans krijgt en de publieke waarde keuzevrijheid ook hier geldt. Juist in de koploperwijk Overvecht-Noord zou een bewonersinitiatief een plek moeten hebben en moet worden gestreefd naar een positieve keuze met ruim draagvlak van bewoners. Maar zonder argumenten die echt op het plan ingaan wordt dit van tafel geveegd en dendert het oorspronkelijke plan ongehinderd door. In deze brief leggen we uit waarom we nu uw hulp nodig hebben, wat onze vraag is en wat er dreigt te gebeuren als niet wordt bijgestuurd.

Waarom nu naar de raad

Wij zien dat de gemeentelijke plannen voor uitbreiding van de stadsverwarming niet aansluiten bij de voorwaarden van onze bewoners en in onze buurten niet op breed draagvlak kunnen rekenen. Als buurtinitiatieven hebben wij de afgelopen jaren samen met onze bewoners bepaald wat onze voorwaarden en stappen zijn om aardgasvrij te gaan verwarmen. Daar is steun voor gekomen van een ruime meerderheid in onze buurten. Vanuit deze voorwaarden zien we dat de stadsverwarming qua kosten, duurzaamheid, blijvende invloed en keuzevrijheid veel vragen oproept. En dat een alternatief nodig is dat beter aan onze voorwaarden voldoet. Ook zien wij onvoldoende draagvlak bij bewoners voor aansluiting op stadsverwarming, zoals de gemeente voorstelt. Na onze laatste ronde gesprekken met bewoners bleek dat slechts 23% van de gespreksdeelnemers (+/- 100 huishoudens in onze twee buurten voor de stadsverwarming zou kiezen, zelfs als er geen alternatief plan ligt.

Onze inzet is dat bewoners een positieve keuze kunnen maken en daarom ontwikkelen wij “Warmtepomp voor Iedereen” als alternatief plan. In dit plan stappen alle huishoudens in onze buurten vóór 2030 over op verwarming met een all electric warmtepomp. Met dit plan komt er dus geen stadsverwarming in onze buurten. Met de juiste ontzorging en faciliteiten voor financiering is ons plan voor iedereen haalbaar.

Eerder is uit het onderzoek van CE-Delft gebleken dat de warmtepomp als alternatief voor aardgas vergelijkbare maatschappelijke kosten heeft als aansluiting op de stadsverwarming. Uit onze haalbaarheidsstudie blijkt dat de warmtepomp als alternatief voor aardgas mogelijk is en voor bewoners aanzienlijke voordelen biedt qua kosten, duurzaamheid, comfort en keuzevrijheid. Toetsing van onze conclusies, in opdracht van de gemeente uitgevoerd door een onafhankelijk bureau, heeft onze conclusies qua betaalbaarheid bevestigd. Ook concluderen wij mede naar aanleiding van gesprekken met Stedin dat congestie van het elektriciteitsnet in onze wijk geen struikelblok hoeft te zijn. Op basis van onze bevindingen geeft 85% van de ongeveer 100 huishoudens die in juni kwamen meepraten aan ‘misschien’ of ‘zeker’ voor ons plan te willen kiezen.

Ondanks alle positieve indicaties is de gemeente niet bereid om ons plan te steunen. Er wordt wel met ons gesproken, maar de strekking is een herhaling dat de gemeente alleen de aansluiting op stadsverwarming als goed alternatief ziet en niet bereid is mee te werken aan een alternatief met warmtepompen in onze buurten. Wij hebben een belangrijke stap gezet door hybride warmtepompen te schrappen uit ons oorspronkelijke plan. De inzet is nu, dat we via all-electic warmtepompen en goede isolatie onze woningen vóór 2030 aardgasvrij gaan verwarmen.

Regelmatig hebben we gevraagd om aan te geven hoe ons plan wel zou kunnen passen binnen de gemeentelijke kaders. In reactie daarop kwam voor ons geen enkele bruikbare handreiking. Dat bevreemdt ons aangezien het plan geen afbreuk doet aan de oplossing voor de rest van de wijk, past binnen de kaders van de Transitievisie Warmte en diverse maatschappelijke voordelen heeft. In de bijgevoegde samenvatting van ons plan benoemen we alle kernpunten en zetten we ook onze reactie op alle argumenten van de wethouder op een rij[1].

Ook geeft de gemeente aan niet bereid te zijn om in het komende proces van consultatie over voorstellen van het Programma aardgasvrij in Overvecht-Noord beide plannen gelijkwaardig voor te leggen aan de bewoners van onze buurten en transparant te peilen welk plan op voldoende draagvlak kan rekenen. Al met al zien wij -in elk geval voor Overvecht-Noord- een sterke tunnelvisie met de stadsverwarming als enige weg. Alles wat daarnaast komt wordt gezien als barrière en niet als oplossing. Een gelijk speelveld ontbreekt.

Wat is onze vraag

Als er geen opening komt voor meer samenwerking loopt ons plan vast. Wat wij nodig hebben is geen blanco cheque, maar duidelijkheid dat we de steun gaan krijgen die nodig is om ons plan daadwerkelijk te realiseren, als het door een ruime meerderheid van de buurt wordt omarmt. Welke toezeggingen voor steun hebben wij nu in elk geval nodig:

1. Principe toezegging dat ons plan bij steun van een ruime meerderheid van de bewoners het warmtealternatief voor onze buurten kan worden en de gemeente actief gaat meewerken.
2. Principe toezegging dat ons plan met een vergelijkbare aanvullende subsidie per woning vanuit de gemeente wordt gesteund, als de gemeente in Overvecht-Noord per woning beschikbaar stelt voor de business case van aansluiting op de stadsverwarming.
3. Principe toezegging dat de gemeente wil meewerken aan een aanvullende en ontzorgende financieringsoplossing, zodat de investering voor iedereen haalbaar is (uiteraard binnen de basisafspraak dat de totale subsidie/financiële steun vergelijkbaar is met de aansluiting op stadsverwarming).
4. Afspraak dat we in de komende consultatie over aardgasvrij in Overvecht-Noord beide plannen aan onze buurten voorleggen en tot een gezamenlijke stemming/draagvlakpeiling komen.

Met toegezegde steun op deze punten gaan wij ons inspannen om met alle bewoners hierover te spreken. Eerder hebben we laten zien dat we in staat zijn een ruime meerderheid van de buurt te betrekken. Dat vraagt echter wel een enorme inspanning. Dat heeft alleen zin als er voldoende helderheid is over de basisvoorwaarden van het plan. Zonder deze toezeggingen wordt het voor bewoners ook lastig om een keuze te maken. Want, of het plan voor iedereen haalbaar en betaalbaar

[1] Zie “Waarom Warmtepomp voor Iedereen maatschappelijk het beste alternatief is”

wordt, hangt af van een gelijke financiële bijdrage per woning en van het tot stand komen van goede aanvullende en ontzorgende financiering. Daarom is het nodig om hier duidelijkheid over te creëren.

Wat als er nu niet wordt bijgestuurd

Wij hopen dat u als raad wilt bijsturen, zodat ons plan op een gelijkwaardige manier aan bewoners kan worden voorgelegd en draagvlak kan worden gepeild. Daarvoor zien we belangrijke redenen:

- Ons alternatief plan loopt vast zonder steun.
- U loopt risico op vertraging als tijdens de komende consultatie over de voorstellen van het Programma aardgasvrij in Overvecht-Noord er in onze buurten geen duidelijkheid is over haalbaarheid en draagvlak voor de beide plannen.
- U loopt risico dat de aanpak stadsverwarming later vastloopt op een gebrek aan draagvlak.
- U mist een kans om via ons plan een collectieve buurtaanpak voor een goede oplossing via warmtepompen te ontwikkelen, terwijl nu al duidelijk is dat een deel van onze bewoners op individuele basis zullen gaan kiezen voor een warmtepomp. Daardoor worden optimalisaties gemist die via een collectieve buurtaanpak mogelijk zouden zijn.
- U mist een kans om duidelijk te maken dat het zin heeft om als bewoners initiatief nemen en dat alternatieve plannen serieus worden genomen
- We missen als stad een kans om naast stadsverwarming een goed alternatief op te bouwen.

Daarom vragen we u om de wethouder op te roepen invulling te geven aan de vier bovengenoemde punten. In de bijgevoegde samenvatting lichten we in meer detail toe waarom ons plan een goed alternatief is voor de bewoners in onze buurten en de stad en waarom het ook haalbaar te maken is.

Tot slot

Overvecht-Noord is de voorbeeldwijk voor de omschakeling naar duurzaam aardgasvrij verwarmen in de rest van de stad. Juist daar zou een bewonersinitiatief een plek moeten hebben en zou gestreefd moeten worden naar een positieve keuze met ruim draagvlak van bewoners. Uit eerdere gesprekken weten wij dat u als raad het belang van bewonersinitiatieven zeker ziet. Daarom hebben we er vertrouwen in dat u onze oproep op korte termijn serieus zult bespreken.

Met vriendelijke groet,

De kernteams van Klopvaart Aardgasvrij en Nieuwe Energie Vechtzoom

Samenvatting gemeenteraad “Warmtepomp voor Iedereen” plan

Inhoudsopgave

1. De essentie van het plan 1
2. Proces, draagvlak en status 2
3. Waarom het een beter alternatief is voor bewoners 3
5. Waarom ons plan voor iedereen haalbaar is 5
6. Congestie hoeft geen struikelblok te zijn 6
7. Waarom ons plan maatschappelijk het betere alternatief is (incl. reactie op de raadsbrief) 7

1. De essentie van het plan

- Onze plannen betreffen de *grondgebonden woningen in de Klopvaartbuurt en Vechtzoombuurt*. In totaal zijn dat 505 woningen. Ongeveer 380 woningen zijn in particulier eigendom. Dat is de directe achterban van onze twee buurtinitiatieven. Het overgrote deel van de rest is in eigendom van de woningcorporatie Portaal en een beperkt aantal woningen wordt particulier verhuurd.
- Ons plan gaat uit van een totaaloplossing waarbij bewoners *isoleren, een geluidsarme warmtepomp en zonnepanelen met warmtecollectoren* krijgen. Juist door deze combinatie ontstaat een heel effectieve oplossing met diverse concrete voordelen voor bewoners (zie kopje voordelen bewoners).
- Met ons plan verwarmt iedereen *aardgasvrij en duurzaam vóór 2030*. De stapsgewijze route - met hybride warmtepompen- hebben we geschrapt na overleg met bewoners. Dit was niet onze voorkeur, maar we doen het omdat ons duidelijk is geworden dat een latere aardgasvrij deadline (die voor deze route nodig zou zijn) op geen enkele wijze acceptabel is voor de gemeente
- Ons plan is een *aanpak voor de hele buurt*. Wij zullen ons plan alleen doorzetten als er zeer ruim draagvlak is en het plan door financiering, ontzorging en ondersteuning voor iedereen haalbaar is. Binnen ons plan kan iedereen kiezen om mee te doen aan de collectieve inkoop of zelf een andere individuele oplossing of met buren of per blokje realiseren. Vanaf het begin hebben we ook aan onze achterban duidelijk gemaakt dat wij ervan uitgaan dat er geen twee alternatieven naast elkaar worden ondersteund en dat de optie om aan te sluiten op de stadsverwarming dus vervalt bij keuze voor dit plan.
- Dit plan is haalbaar voor iedereen als de nodige *ontzorging en financiering* beschikbaar kan worden gemaakt. Wij zien dat dit mogelijk is en hebben ook de contouren hiervan uitgewerkt. Wel is samenwerking met de gemeente nodig om dit in de praktijk te realiseren (zie het kopje haalbaar voor iedereen voor meer uitwerking).

2. Proces, draagvlak en status

- Vanaf het begin hebben onze buurtinitiatieven brede *betrokkenheid en breed draagvlak*. Bij de start zijn samen met bewoners processtappen en voorwaarden voor de oplossing opgesteld[1]. Op basis hiervan is commitment gevraagd aan bewoners. In de Vechtzoom deed 81% van de huishoudens mee aan de stemming, in de Klopvaart was het 63%. Het overgrote deel stemde hier voor onze aanpak (Klopvaart 98% positief, Vechtzoom 81% positief, 17% neutraal[2]). Na deze start hebben we alle bewoners regelmatig geïnformeerd en hebben wij op belangrijke momenten de buurt betrokken. Met de methode van contactpersonen en huiskamer gesprekken uit de Vechtzoom blijkt een aantal keer dat het lukt om >80% van de huishoudens actief te betrekken. Voor een definitief besluit moet ook in de Klopvaart een participatie ronde met een vergelijkbaar bereik als in de Vechtzoom worden uitgevoerd.
- Na het vaststellen van ons mandaat hebben wij *jarenlang intensief en constructief meegewerkt* aan een goed plan voor onze buurten. Zo deden we actief mee aan de onderzoeken van CE-Delft en Greenvis, waren actief betrokken in de klankbordgroep en hadden regelmatig overleg met het projectteam van de gemeente en de wethouder. Zelf hebben we het initiatief genomen om samen met Eneco een haalbaarheidsstudie te doen naar een buurtwarmtenet met een duurzame bron voor de Vechtzoombuurt. Dit leverde in potentie een mooi model op, maar een eigen duurzame warmtebron was vanwege de opzet van de rijkssubsidie (SDE++) op de korte termijn nog niet haalbaar. Eneco en de gemeente zagen zelf geen aanleiding om extra te investeren in de duurzame bron.
- Nu worden wij geconfronteerd met het plan van de gemeente om *stadsverwarming* uit te rollen en daar blijkt *weinig draagvlak voor in onze buurten*. Uit onze recente enquête blijkt bijvoorbeeld dat slechts 23% van de bewoners die meededen aan de buurtgesprekken (+/-100 huishoudens) voor de stadsverwarming zou kiezen als ons plan niet doorgaat. Ook zien we dat onze inhoudelijke kritiek en suggesties maar zeer marginaal worden opgepakt in de concept plannen die we van de gemeente zien.
- Omdat wij willen dat bewoners een positieve keuze kunnen maken hebben wij *"Warmtepomp voor Iedereen"* ontwikkeld als *alternatief plan*. Sinds de zomer van 2022 hebben wij hieraan gewerkt. Wij hebben daarvoor samengewerkt met diverse experts uit de installatiesector, warmtepomp branche en financieringssector. Er is diepgaand gekeken naar de stand van de techniek, business case, financieringsoplossingen, duurzaamheid en mogelijkheden om ontzorging te organiseren.
- Kort samengevat (later meer uitgebreid) *bevestigen de stappen tot nu toe dat het een beter en haalbaar alternatief voor bewoners kan worden*:
    - Uit de haalbaarheidsstudie blijkt dat op basis van de laatste stand van de markt onze totaaloplossing beter uitpakt qua kosten en duurzaamheid.
    - Met Stedin is gesproken over de netcongestie en de specifieke situatie in de wijk; op basis van de scan van Stedin en een eigen analyse concluderen wij dat dit geen barrière hoeft te zijn.
    - Onder de ongeveer 100 huishoudens die in juni kwamen meepraten bleek dat 85% 'zeker' of 'misschien' zien dat ons plan een beter alternatief is. Slechts 23% zou voor de stadsverwarming kiezen als ons plan niet doorgaat.

[1] Lees hier Buurtmanifest Vechtzoom en voorwaarden Klopvaartbuurt
[2] Overigens was een groot deel van de neutrale stemmen afkomstig van Portaal

- Een onafhankelijk beoordeling door het bureau Warmtetransitiemakers heeft de conclusies van onze haalbaarheidsstudie qua betaalbaarheid op hoofdlijnen bevestigd.
- Verkennende gesprekken over de ontzorging en financiering leverde het beeld op dat dit in potentie te regelen is. Wel is medewerking van de gemeente nodig.

- Voor het proces is het *nu nodig dat duidelijk wordt of de gemeente en bewoners zich in principe kunnen committeren* aan dit plan. Zonder deze duidelijkheid is het niet mogelijk en zinnig om de volgende fase van uitwerking in te gaan. Eerst is het nu nodig dat de gemeente duidelijk maakt of ze dit plan zou kunnen steunen. Zonder steun van de gemeente is het namelijk niet mogelijk om het voor iedereen haalbaar te maken. Deze duidelijkheid is ook nodig om aan bewoners een realistisch verhaal te kunnen voorleggen. Dit was ook een belangrijk punt uit de gesprekken met bewoners tot nu toe: zij zien de potentie van het plan, maar zonder duidelijkheid over de ondersteuning van de gemeente kan er geen conclusie worden getrokken. Daarna moet ook duidelijk worden of een ruime meerderheid van de bewoners het plan steunt. Dat vraagt een zeer intensieve participatie ronde. In beide buurten is dit eerder gelukt, maar gezien de enorme inspanning die dit vraagt kunnen we dat alleen maar doen als er iets op tafel ligt waar bewoners een conclusie over kunnen trekken. Dat vraagt dus eerst duidelijkheid over bereidheid tot steun ‘in principe’ van de gemeente. Dit uiteraard onder voorwaarde dat daarna een ruime meerderheid van de bewoners het plan vervolgens steunt en de verdere uitwerking de haalbaarheid bevestigd.
- Na een principe besluit *verwachten wij dat het plan binnen afzienbare tijd kan worden uitgewerkt.* In die tijd moet allereerst nog een volgende ronde van uitwerking plaatsvinden. In die ronde moeten de juiste partners worden geselecteerd. Met hen vullen we vervolgens de details in van een aanbod voor de collectieve aanpak. Daarnaast moet de organisatie van de ontzorging worden uitgewerkt en de financieringsoplossing. Als blijkt dat de uitwerking voldoet aan de voorwaarden en bewoners vervolgens ook hun draagvlak bevestigen kan over worden gegaan tot de uitvoering. Wij schatten dat de uitwerking ongeveer een jaar vraagt. Mocht blijken dat het plan toch niet uitvoerbaar is, dan lijkt het ons nog mogelijk te overwegen of we als bewoners willen terugvallen op uitbreiding van de stadsverwarming.

3. Waarom het een beter alternatief is voor bewoners

- Grofweg valt te zeggen dat de keuze voor Warmtepomp voor Iedereen *duidelijk voordelen biedt qua kosten, duurzaamheid, comfort en keuzevrijheid* ten opzichte van de stadsverwarming. Natuurlijk zijn er ook nadelen, in het bijzonder de investering en in mindere mate dat het meer aanpassingen aan de woning en meer ruimte vraagt. Die zijn wel in belangrijke mate te beperken met een goede aanpak van ontzorging en financiering. In het kader hieronder presenteren we de samenvatting van voor- en nadelen zoals we die in de brief aan bewoners hebben gegeven[1].
- Op basis van deze presentatie van voor- en nadelen ziet *de overgrote meerderheid van bewoners die heeft meegepraat dit als een beter alternatief.* Van de ongeveer 100 huishoudens die de enquête invulden vond 85% ‘zeker’ of ‘misschien’ dat ons plan een beter alternatief is. Slechts 23% zou voor de stadsverwarming kiezen als ons plan niet doorgaat. Er zijn wel drie belangrijke kanttekeningen. Ten eerste dat er meer duidelijkheid moet komen of de ontzorging en financiering te regelen valt. Dat vraagt een actievere rol van de gemeente. Ten tweede dat de plannen voor de stadsverwarming nog niet volledig afgerond zijn en zijn gecommuniceerd. Op

basis van wat ons bekend is hebben wij bewoners geïnformeerd en wij verwachten dat het beeld niet veel zal afwijken bij de definitieve plannen. Desalniettemin gaan bewoners natuurlijk pas een definitieve afweging maken als beide plannen op tafel liggen. Tenslotte moeten we ons realiseren dat de deelnemers aan de buurtgesprekken vooral bewoners waren die meer gemotiveerd en geïnformeerd waren dan gemiddeld. Hun oordelen kunnen niet zomaar vertaald worden naar wat de rest van de buurt zou vinden. Dat moet juist duidelijk worden in een proces, zoals wij voorstellen, waarin iedereen de beide alternatieven gelijkwaardig kan beoordelen. Met aan het eind een draagvlakmeting over beiden.

Kader: voor- en nadelen vanuit perspectief bewoners[3]

Wat zijn de voordelen?[4]

- ***Kosten gelijk of lager:*** de warmtepomp oplossing is (met vergelijkbare subsidie van de gemeente) bijna altijd goedkoper of even duur als de stadsverwarming[5] en verwarmen met aardgas. In 15 jaar wordt de hogere investering dan dus volledig terugverdiend. Met name bij hoog tot zeer hoog verbruik kan het een besparing van € 300 tot € 850 per jaar opleveren.
- ***Meer zekerheid over de maandlasten:*** onze energiekosten worden veel minder afhankelijk van de wereldwijde energiemarkt met wisselende prijzen. De meeste energie wekken we namelijk zelf op. Voor de stadsverwarming geldt juist dat de tarieven onzeker zijn doordat de tariefsystematiek in de nabije toekomst gaat wijzigen en de stadsverwarming voorlopig nog wel behoorlijk afhankelijk is van de energiemarkten
- ***Duurzaamheid:*** volgens onze berekeningen levert de warmtepomp 80% tot 85% klimaatwinst (CO2) op t.o.v. gas op, de *korte termijn*. Dat is veel meer en ook zekerder dan bij stadsverwarming.
- ***Comfort:*** met de warmtepomp kunnen we koelen en dankzij verbeterde isolatie is ons huis in de winter comfortabeler.
- ***Geluid:*** de zonne-warmtepomp maakt nauwelijks geluid.
- ***Meer invloed en keuze:*** met dit plan is de bewoner zelf eigenaar van zijn warmteoplossing. De bewoner wordt niet afhankelijk van één leverancier. Er is meer keuze voor verschillende systemen en voor wanneer en hoe de bewoner het uitvoert. Voor de collectieve acties kiezen we als bewoners gezamenlijk. De bewoner heeft daarnaast altijd de ruimte om zelf een andere keuze te maken.

Wat zijn de nadelen?[2]

- ***Investering:*** de overstap vraagt een investering van € 25.000 (bij 500 m3 gasverbruik nu) tot € 51.000 (bij 2.500 m3 gasverbruik nu). Die investering leidt tot veel lagere en stabiele maandlasten. U verdient de investering dus volledig terug in 15 jaar (zie voordelen). Tegelijk is de investering wel een serieus nadeel voor veel van ons. Daarom zetten we in op lenen of huren

[3] Zoals gecommuniceerd aan bewoners in een brief mei 2023, alleen bijgewerkt vanwege het schrappen van de hybride optie

[4] Zie “Onderbouwing Warmtepomp voor Iedereen” voor verdere details

5 Met de huidige tarievensystematiek voor stadsverwarming; die gaan wel veranderen. Onzeker is dus hoe dit in de toekomst uitpakt.

tegen zeer gunstige voorwaarden, zodat dit nadeel in belangrijke mate kan worden weggenomen.

- ***Ruimte:*** de warmtepomp vraagt een ruimte vergelijkbaar met een forse koelkast en daarnaast moet ook plek worden gemaakt voor de omvormer van de zonnepanelen. Bij de modellen waarvoor we nu voorkeur hebben is geen ruimte in de tuin of op het dak nodig voor een buitenunit.
- ***Voor iedereen haalbaar is ingewikkelder:*** we gaan dit plan alleen doorzetten als er voor iedereen een haalbare oplossing is. Dat vraagt goede ondersteuning en financieringsregelingen die zelfs werken als je weinig of geen leenruimte hebt. Wij zien hiervoor mogelijkheden, maar dat vraagt wel het nodige om dit te organiseren en ondersteuning van de gemeente.
- ***Meer aanpassing aan de woning nodig:*** ten opzichte van aansluiten op de stadsverwarming zijn er meer aanpassingen aan de woning. Dat levert natuurlijk altijd enige overlast en wat regelwerk op.

5. Waarom ons plan voor iedereen haalbaar is

- Ons uitgangspunt is dat *bewoners in belangrijke mate worden ontzorgd* in dit proces. Concreet betekent dit dat ze een persoonlijk technisch en financieel advies krijgen, ondersteund worden bij de administratie, zoals de subsidie aanvraag en een speciaal energiedossier krijgen om bij de verkoop van de woning de meerwaarde van de investeringen te kunnen inbrengen. Daarnaast zal er collectieve inkoop plaatsvinden van de maatregelen, zodat de bewoners die dat willen ontzorgd worden in het selecteren van de beste producten en leveranciers
- Wij zien *voldoende mogelijkheden om de organisatie voor de ontzorging pragmatisch op te zetten en de kosten te dekken*. Grofweg zijn onze twee opties dat we de ontzorging laten organiseren door een consortium van aanbieders of een zelfstandige projectorganisatie opzetten. Hierover is ook al met een aantal aanbieders gesproken tijdens de marktconsultatie. De kosten van de ontzorging kunnen worden gedekt vanuit de inkoopkorting en efficiency verbetering die ontstaat vanuit de collectieve aanpak. Wij schatten in dat met maximaal 5% van de investering de kosten van de ontzorging te dekken zijn, terwijl 10-15% kostenvoordeel vanuit de collectieve aanpak realistisch lijkt op basis van de marktconsultatie.
- Voor de meeste huiseigenaren is *gunstige financiering beschikbaar* via de mogelijkheden van het Warmtefonds en de gemeentelijke duurzaamheidslening via SVN. Voor huishoudens met een bescheiden inkomen (<€60.000) zelfs tegen 0% rente. Wel is het nodig om de twee leningen te stapelen als je veel energie verbruikt en alles wil lenen. De grootste uitdaging is de groep zonder leenruimte. Ondanks dat hun maandlasten inclusief de afbetaling en rente niet stijgen, kunnen zij door de regels van de krediettoets niet (genoeg) lenen. De oplossingen die hiervoor via het Warmtefonds bestaan zijn te begrensd qua maximumbedrag voor huishoudens met gemiddeld tot hoog energieverbruik.
- Al met al *is een aanvullende, maatwerk financieringsoplossing (lening of verhuren) nodig om het voor iedereen haalbaar te maken*. Uit gesprekken met diverse partijen die dit soort oplossingen kunnen ondersteunen blijkt dat dit in potentie mogelijk is. Wel gaat dit waarschijnlijk alleen werken als de gemeente betrokken is om een toegang tot aantrekkelijke financiering en een garantie voor de risico's van de kwetsbare doelgroep te regelen. Als het lukt om te voorkomen dat kosten die worden terugverdiend moeten worden gesubsidieerd, dan kunnen de meerkosten

beperkt blijven. Verder zicht op de haalbaarheid en kosten hiervan is alleen maar mogelijk als we met actieve medewerking van de gemeente die samen met potentiële partners gaan uitwerken.

- Het opzetten van een dergelijke organisatie is ook van *meerwaarde voor andere woningen die via een warmtepomp gaan verwarmen in Overvecht-Noord en volgende buurten*. In Overvecht-Noord gaat het om de nieuwbouw van het Antoniuskwartier en bij de Orinocodreef (Klopvaartbuurt) en om de Vechtdijk; samen ca. 300 woningen. Het biedt waarschijnlijk voor de gemeente en ons kansen om hier samen te werken. De ervaring, maar wellicht ook de opgezette organisatie kan ook van waarde zijn richting de volgende lichting buurten die met aardgasvrij aan de slag gaan.

6. Congestie hoeft geen struikelblok te zijn

- *Een quickscan met Stedin geeft enig inzicht in de specifieke gevolgen voor het lokale elektriciteitsnet.* Cruciaal is dat het niet aannemelijk is dat het wijkstation van Stedin (10 kV) verzwaard hoeft te worden. Wel is er een verzwaring nodig op verschillende plaatsen van laagspanningskasten, kabels in de straat en de aansluitingen van woningen. Het lijkt echter dat dit sowieso al nodig zal zijn als de hele buurt elektrisch gaat koken. De doorlooptijd hiervan is beperkt en omdat niet alle woningen gelijktijdig zullen overstappen hoeft dat ook niet direct plaats te vinden. De uitkomsten van Stedin en onze analyse daarvan zijn toegevoegd als bijlage.
- Daarnaast zien wij dat *een buurtaanpak met congestie als aandachtspunt zelfs positief kan bijdragen aan het verminderen van congestie*. Stedin heeft recent aangegeven dat als gevolg van de congestie crisis eigenlijk elke extra belasting onwenselijk is. Door te zorgen dat de warmtepompen zo worden ontworpen dat elektrisch na-verwarmen beperkt kan blijven en de warmtepomp slim aan te sturen kan de impact van de warmtepomp op het piekverbruik tot nagenoeg nul worden beperkt. Dat is met bestaande techniek mogelijk, maar vraagt wel specifieke aandacht van de installateur bij het ontwerpen en instellen van de warmtepomp. Je kunt dit ook afzetten tegen het scenario dat individuele bewoners los een warmtepomp bestellen en hier geen aandacht aan geven. In dat geval kan de impact best groot zijn. Daarom zal een buurtbrede collectieve aanpak waarschijnlijk netto positief bijdragen aan het verminderen van congestie ten opzichte van het scenario waarin een minderheid van de buurt individueel kiest voor een warmtepomp. Ook kunnen we door dit nu te omarmen leren hoe de congestie impact voor volgende buurten te beperken.

7. Waarom ons plan maatschappelijk het betere alternatief is (incl. reactie op de raadsbrief)

Hieronder laten we zien hoe onze oplossing goed past in de publieke waarden van de Transitievisie Warmte[6] en reageren we gericht op de argumenten van de wethouder in haar recente brief.

7.1 Versnelling transitie door draagvlak

- Als het lukt om met ruim draagvlak onder bewoners een positieve keuze te maken voor een aardgasvrij alternatief dan is dat een *mooi voorbeeld met positieve uitstraling naar de verdere uitrol*. Het laat zien dat aardgasvrij kansen kan bieden voor bewoners en een positieve keuze kan zijn. Ook laat je zien dat initiatief nemen zin heeft en kan het dus bijdragen aan het mobiliseren van de maatschappelijke draagkracht in volgende wijken.
- Voor stadsverwarming zien wij juist een groot risico dat de uitbreiding alsnog vastloopt op een gebrek aan draagvlak en deelname van bewoners. In onze laatste ronde van gesprekken gaf slechts 23% van de deelnemende bewoners (+/- 100 huishoudens) aan voor de stadsverwarming te kiezen als ons plan niet doorgaat.

7.2 Betaalbaarheid beter

- Zoals uit het onderzoek van CE-Delft al bleek zijn de *maatschappelijke kosten van de warmtepomp als alternatief niet hoger* dan het warmtenet[7]. Dat is ook nogmaals bevestigd tijdens de technische briefing in de raad[8]. Daarin zijn alle meerkosten meegenomen, dus ook de extra infrastructuur etc. Wij denken zelfs dat de maatschappelijke kosten beperkt lager kunnen zijn gezien de laatste stand van de markt en bij het slim omgaan met de subsidie.
- Door de keuze van één alternatief per buurt, *zal ons plan niet tot "dubbele infrastructuur" leiden*. Wij zijn vanaf het begin duidelijk geweest tegen onze achterban dat we kiezen voor de warmtepomp voor iedereen of de stadsverwarming. Het is dus niet nodig om dubbele infrastructuur in stand te houden. De verzwaring van het elektriciteitsnet is beperkt en is waarschijnlijk ook grotendeels al nodig voor de omschakeling naar elektrisch koken (zie verder kopje congestie).
- De warmtepomp oplossing is (met vergelijkbare subsidie van de gemeente) *bijna altijd goedkoper of even duur voor bewoners* als de stadsverwarming[9] en verwarmen met aardgas. Met name bij hoog tot zeer hoog verbruik kan het een besparing van € 300 tot € 850 per jaar opleveren. Dat de betaalbaarheid vergelijkbaar of in sommige situaties beter wordt is ook bevestigd in de onafhankelijke toets door het bureau Warmtetransitiemakers[10]. De argumentatie

---

[6] We spitsen ons toe op betaalbaarheid, duurzaamheid en keuzevrijheid en congestie i.r.t. betrouwbaarheid. Transparantie en open net is niet direct toe te passen in onze context.

[7] Overvecht-Noord Aardgasvrij, Onderzoek naar aardgasvrije technieken – Eindrapportage; zie bijv. op p11 & p12 dat de "warmtepomp – buitenlucht" vergelijkbaar is qua kosten met "warmtenet HT", "warmtepomp – bodem" heeft iets hogere kosten". Het blijkt ook dat alle drie de technieken in dit onderzoek worden geselecteerd voor de volgende stap, het uitwerken van de eindgebruikerkosten (p.16). Daar komt het warmtenet gunstiger uit volgens CE-Delft. Wij zien echter in onze business case dat deze conclusie qua eindgebruiker kosten inmiddels achterhaald is.

[8] Memo CE-Delft met beantwoording vragen, 29 maart, p.4

9 Met de huidige tarievensystematiek voor stadsverwarming; die gaan wel veranderen. Onzeker is dus hoe dit in de toekomst uitpakt.

[10] In hun basisvariant komt DWTM erop uit dat PVT 2 tot 6% goedkoper is als stadsverwarming over 30 jaar bezien. Ze benoemen ook een heel aantal varianten en aandachtspunten voor de kostenvergelijking. Als daar

van de gemeente richt zich vooral op het minimaliseren van de aansluitbijdrage voor de stadsverwarming, maar dat is niet voldoende voor betaalbaarheid van de stadsverwarming. Onze grote zorg zit vooral in de toekomstige maandlasten, die onzeker zijn en vooral opwaarts risico hebben.

- Onze aanpak biedt *zekere maandlasten en betere bescherming tegen energiearmoede*. Als de investeringen zijn gedaan staan de maandlasten van de deelnemende huishoudens grotendeels vast. Ze hebben nauwelijks last meer van stijgende energieprijzen. Dat de stadsverwarming vooralsnog wel sterk is gekoppeld aan de energiemarkten hebben we afgelopen jaar gezien met een stijging van het variabele tarief van Eneco van €25 (2021) naar €91 (2023) per GJ. Met de omschakeling naar een "kosten-plus" systeem onder de nieuwe warmtewet wordt dit risico naar onze inschatting eerder groter dan kleiner[11]. Als we huishoudens die het financieel moeilijk hebben dus met de juiste ontzorging en financiering kunnen helpen om deze stap te zetten, hebben ze een zorg minder voor de eerstvolgende 15 jaar.

7.3 Vollloop geen issue

- Wij verwachten dat een buurtbrede keuze voor de warmtepomp *geen afbreuk zal doen aan business case stadsverwarming in de rest van de wijk*. Cruciaal is dat we met de hele buurt een andere keuze maken. Er hoeft dus geen stadsverwarming te worden aangelegd voor de halve straat. Daarnaast vragen wij een vergelijkbare subsidie per woning, dus er zal per woning niet minder geld beschikbaar zijn voor de rest van de wijk. Tenslotte is in het algemeen bekend dat het aansluiten van grondgebonden woningen -zoals de onze- op warmtenetten relatief het duurst is[12]. Het is dus niet aannemelijk dat de gemiddelde kosten zullen stijgen door onze woningen eruit te halen. Voor de Klopvaartbuurt is het logischer dat die zelfs zullen dalen, omdat er vooral flats overblijven die over het algemeen goedkoper zijn aan te sluiten[6].

7.4 Meer en meer zekere klimaatwinst

- Met de keuze voor ons plan wordt op *korte en middellange termijn meer klimaatwinst geboekt*. Met de huidige footprint van elektriciteit uit het net is de klimaatwinst van onze oplossing meer dan 80%[13]. Voor extra aansluitingen op de stadsverwarming zonder extra duurzame bronnen is dat op korte termijn ongeveer 20-30%[14]. Dat all electric nu tot meer klimaatwinst leidt dan de

---

goed naar wordt gekeken zitten daar vooral kansen en voordelen in voor PVT. Als je bijvoorbeeld uitgaat van een beperkt inkoopvoordeel (5%), geen isolatie bij stadsverwarming (nu geen onderdeel van de aanpak) en hoger eigen verbruik van de zonnepanelen (onderbouwd door berekening in ons plan) komt PVT 6% tot 14% goedkoper uit. Huishoudens met een laag tot gemiddeld inkomen (<€60.000) kunnen daarnaast nog tegen 0% lenen. Voor hun zou PVT 13% tot 20% goedkoper uitpakken. Bij hoog verbruik lopen de verschillen zelfs op tot maximaal 27% ofwel €1.340 per jaar. De grotere uitdaging zit bij laag verbruik, zo blijkt zowel uit de berekening van ons en DWTM. In de praktijk hebben die echter vaak al veel investeringen gedaan of kan je op zijn minst daar slimmer mee omgaan, zo hebben wij beschreven in ons plan.

[11] Zie Onderbouwing Warmtepomp voor Iedereen, p. 45&46 ("Impact van kostenplus tarieven")

[12] Zie bijvoorbeeld dit recente rapport van CE-Delft voor details (p.48-55). Met name ten opzichte van appartementengebouwen met blokverwarming kan verschil oplopen. Alleen al op bouwkundige componenten is het bijvoorbeeld een verschil tussen €1.100 voor grondgebonden woningen en €5.400 per woning voor appartementengebouwen (p.54 & p.55)

[13] Zie "Onderbouwing Warmtepomp voor Iedereen"

[14] Zie onze standpuntnota verduurzaming (link), p.4&p.5 en bijlage. De gemeente heeft gereageerd op onze standpunt nota, maar daarin wordt slechts marginaal ingegaan op onze argumentatie. Bij punt 1 en 2 vinden we geen inhoudelijke reactie op de analyse dat de duurzame bronnen (BWI+RWZI) al op vollast draaien voor de huidige aansluitingen en dat de klimaatwinst daardoor op korte termijn zeer beperkt is

stadsverwarming werd ook bevestigt tijdens de technische briefing[15]. Recent is bekend geworden dat het elektriciteitsnet conform Rijksbeleid in 2035 volledig klimaatneutraal is. Zoals wij eerder in onze Standpuntnota hebben onderbouwd is dat voor de stadsverwarming nog zeer onzeker[16].

7.5 Haalbaarheid, ontzorging en schaalbaarheid

- Een buurtaanpak van warmtepomp voor iedereen kan *net zo goed als de stadsverwarming voor iedereen haalbaar zijn*. Het eerlijke vergelijk is om de stadsverwarming te vergelijken met een buurtaanpak met ontzorging en een goede financieringsoplossing. Die is zeker denkbaar (zie kopje haalbaarheid). De kosten van de ontzorging en financiering kunnen gedekt worden uit de synergie en schaalvoordelen van de collectieve aanpak. Uiteraard gaan wij ook werken met professionele partners met de nodige ervaring. De aanpak vraagt wel inzet van de gemeente. Maar kan ook veel opleveren voor andere buurten. Want er moeten in Overvecht-Noord toch al 300 woningen aan de warmtepomp en in de hele stad ongetwijfeld nog veel meer. Utrecht stad lijkt ons ook groot genoeg om naast het uitrollen van de stadsverwarming ook goede ondersteuning te hebben voor collectieve warmtepomp aanpakken.
- De *schaalbaarheid van de stadsverwarming* moet zeker niet worden overdreven. Zo is de ervaring van Eneco en anderen in de sector met aansluiten van bestaande buurten -zeker met particuliere woningeigenaren en grondgebonden woningen- beperkt. Daarnaast gaat de hele inrichting in de sector veranderen, wat ongetwijfeld tijd kost en ervaringen zoals in Overvecht-Noord minder algemeen deelbaar maakt. We zien ook in Overvecht-Noord dat vooralsnog veel subsidie nodig is om het betaalbaar te krijgen. Het is nog maar zeer de vraag hoe dat dan moet lopen voor de volgende wijken. Daarnaast schuift de huidige aanpak van *alleen aansluiten* de isolatie en verduurzaming van de woningen door naar de toekomst, wat ook een behoorlijk risico is. Tenslotte loopt de stadsverwarming waarschijnlijk ook vast als substantieel deel van de bewoners een andere keuze maakt. Dat alles in contrast tot de warmtepomp die nu al een vlucht neemt in de praktijk. Dat is bovendien een oplossing die veel flexibeler is om op verschillende schaalniveaus toe te passen. Hoe zeker zijn we dus dat stadsverwarming echt schaalbaar is? En zou het niet verstandig zijn niet alle kaarten op één route te zetten?

7.6 Congestie geen struikelblok

- Zie “Congestie hoeft geen struikelblok te Zijn”.
- Overigens moet de *impact van de stadsverwarming op congestie en andersom* ook worden meegenomen. Allereerst is het de vraag of het gasloos koken, een belangrijk deel van de ambitie van Overvecht-Noord, nog wel realistisch is gezien de huidige congestie. Als dat nog kan worden ingepast, dan zien wij dat ons plan nauwelijks extra impact heeft (zie kopje congestie en onderbouwing in bijlage). Daarnaast is de verduurzaming van de stadsverwarming voor een belangrijk deel gekoppeld een installaties die veel elektrisch vermogen vragen (bijv. grote warmtepompen voor aquathermie en e-boilers). Is dat dan nog wel realistisch? En hoe weegt die

[15] Zie bijvoorbeeld presentatie CE-Delft p.21, Stadsverwarming 65% besparing & warmtepomp met LT-isolatie 75% (integrale methode). CE-Delft vergelijkt zelf beide opties inclusief isolatie, maar dat lijkt ons niet terecht gezien het niet integraal onderdeel is van de aanpak stadsverwarming en wel bij Warmtepomp voor Iedereen. CE-Delft merkt ook op dat de extra CO2-winst door verduurzaming de komende jaren voor all electric gunstiger is dan voor het warmtenet (p.22)

[16] In de reactie van de gemeente op de standpunt nota stelt de gemeente alleen meermaals dat de analyses uitwijzen dat er voldoende duurzame bronnen zijn. Op alle met bronverwijzing onderbouwde argumenten waarom wij op basis van dezelfde onderzoeken tot een andere conclusie komen wordt niet in gegaan

impact ten opzichte van slim ingeregelde warmtepompen? Zeker ook als je meeneemt dat de warmtevraag per woning bij stadsverwarming substantieel hoger ligt, door het uitstellen van isoleren en de ongeveer 25% extra vraag door het verlies in de warmteleidingen.

7.8 Keuzevrijheid, opt-out en eerlijk speelveld

- Binnen ons plan is er *meer invloed en keuze voor bewoners.* Ze zijn zelf eigenaar van de warmteoplossing. Ze worden niet afhankelijk van één leverancier. Er is meer keuze voor verschillende systemen en voor wanneer en hoe het wordt uitgevoerd. Voor de collectieve acties kiezen we als bewoners gezamenlijk. Bewoners kunnen daarnaast zelf een andere individuele oplossing realiseren of samen met hun buren of blokje. Er zijn letterlijk honderden verschillende types en tientallen leveranciers. De warmtepomp is dus niet de keuze beperken -zoals de wethouder lijkt te betogen-, maar het omgekeerde.
- Zonder *collectieve aanpak is de warmtepomp vooral een keuze voor een deel van de buurt*. Juist de ontzorging en financiering maken het verschil om het voor iedereen haalbaar te maken. Zonder die ondersteuning is het vooral een keuze voor de mensen met kennis van zaken en ruim vermogen. Het is dus niet realistisch om te veronderstellen dat iedereen altijd de opt-out heeft. Lopen we niet het risico op nieuwe energie-tweedeling, zoals we afgelopen jaren zagen rond zonnepanelen?
- U als raad hecht veel waarde aan *keuzevrijheid en eerlijk speelveld.* In de Transitievisie is het kunnen kiezen voor een warmteoplossing zelfs één van de publieke waardes. Wij ervaren op dit moment geen eerlijk speelveld voor ons plan in relatie tot de stadsverwarming. Ons plan heeft voor- en nadelen, maar op alle door de wethouder genoemde punten hebben wij inhoudelijke tegenargumenten ingebracht. In onze gesprekken met de gemeente en ook in de brief aan de raad wordt daar nauwelijks op in gegaan. De argumentatie in de brief van de wethouder gaat vooral over de stadsverwarming en nauwelijks over ons plan. Ons plan voldoet aan de publieke waarden en doet geen afbreuk doet aan de stadsverwarming buiten onze buurt. Als een dergelijk plan niet op steun kan rekenen is er dan wel een eerlijk speelveld?

Bijlages

Als bijlage delen we u de belangrijkste onderliggende documenten.

A. **Onderbouwing**: in dit document zijn de bevindingen van onze haalbaarheidsstudie qua techniek, kosten, duurzaamheid en financiering uitgebreid beschreven. Ook wordt de buurtaanpak op hoofdlijnen beschreven

B. **Rapportage buurtgesprekken (en enquête):** hierin vindt u het verslag van de buurtgesprekken van juni 2023 inclusief de analyse van de enquête onder bewoners

C. **Netcongestie analyse**: in deze bijlage beschrijven wij hoe de impact op netcongestie is te minimaliseren, de uitkomsten van een quickscan door Stedin en de verdere communicatie met hen

D. **Validatie De WarmteTransitieMakers**: hierin wordt de validatie van onze business case door een onafhankelijk bureau beschreven

E. **Standpuntnota Verduurzaming Stadsverwarming**: hierin vindt u onze onderbouwing waarom de klimaatwinst bij stadsverwarming op korte termijn beperkt is en op middellange termijn onzeker

Bijlage D Externe validatie business case door DWTM

Op verzoek van de gemeente heeft het bureau de WarmteTransitieMakers (website) een eigen berekening gedaan ter validatie van onze business case. Deze is op 21 november verzonden aan de Raad en is terug te vinden via het informatiesysteem van de raad (link rapport). In verband met de omvang van het bestandsgrootte voegen we het niet volledig toe als te verzenden bijlage.

Van het gas af? Alleen als er echt verduurzaamd wordt

Standpuntnota verduurzaming stadsverwarming

Klopvaart Aardgasvrij en Nieuwe Energie Vechtzoom

september 2022

Contact

Energievechtzoom.nl

Klopvaartaardgasvrij.nl

Samenvatting

Doel van deze standpuntnota is om aan de gemeente en Eneco[1]:

- Onze zorgen over de verduurzaming van de stadsverwarming te delen;
- Voorstellen te doen om het gemeentelijk beleid rond de verduurzaming en uitrol van de stadsverwarming te verbeteren.

In onze buurten zien wij dat bewoners *niet* over zullen stappen naar een aardgasvrije oplossing als de duurzaamheid van die oplossing niet op orde is. Bij stadsverwarming is de duurzaamheid onvoldoende gegarandeerd. Uit onze berekeningen blijkt dat nieuwe aansluitingen op de stadsverwarming op korte termijn veel te weinig CO2-winst opleveren. Op dit moment heeft Eneco slechts 10% van zijn eigen duurzaamheidsopgave gerealiseerd. Uit onze analyse blijkt dat de plannen van Eneco voor verduurzaming voor een groot deel behoorlijk onzeker zijn. De afspraken met de gemeente hierover zijn niet ambitieus en niet hard genoeg. Daarom vinden wij het onverstandig om nu veel nieuwe aansluitingen op het stadsverwarmingsnet te realiseren.

Om bovenstaande redenen stellen wij het volgende voor:

- Verhoog de ambitie voor verduurzaming: maak voor 2030 het grootste deel van de huidige aansluitingen op stadsverwarming duurzaam.
- Maak hardere afspraken over de verduurzaming van de stadsverwarming. Daar horen dan ook sancties bij en een exitmogelijkheid voor het geval de afspraken niet worden gehaald.
- Sluit pas nieuwe woningen aan als de beschikbaarheid van duurzame bronnen is bewezen.
- Geef ruimte aan alternatieve strategieën die sneller klimaatwinst opleveren. Denk aan hybride oplossingen of kleinschalige warmtenetten.
- Neem bij het vergelijken van alternatieven de kosten voor verduurzaming van de stadsverwarming mee. Duurzame alternatieven vallen nu bij vergelijking duurder uit, omdat bij stadsverwarming de kosten voor verduurzaming niet meegerekend worden.

[1] De gemeente en Eneco hebben beide een concept van deze nota ontvangen. Zij hebben geen feitelijke correcties ingebracht.

Introductie

Aanleiding en doelstelling

Doel van deze standpuntnota is om aan de gemeente en Eneco:

- Onze zorgen over de verduurzaming van de stadsverwarming te delen;
- Voorstellen te doen om het gemeentelijk beleid rond de verduurzaming en uitrol van de stadsverwarming te verbeteren.

Onze indruk is namelijk dat Eneco's verduurzamingsplannen te onzeker en te open zijn. Als buurtinitiatieven in proeftuinwijk Overvecht-Noord werken wij al 4 jaar constructief samen met de gemeente en met Eneco als het gaat om de omschakeling naar aardgasvrij in onze buurten. Wij hebben meerdere keren intensief overlegd over dit vraagstuk met beide partijen. Wij merken in die gesprekken dat we op een aantal punten een fundamenteel ander perspectief hebben dan Eneco en de gemeente. En we merken in onze buurten dat met de huidige aanpak het gebrek aan verduurzaming wel eens een doorslaggevend obstakel kan worden om stadsverwarming te implementeren.

Nu Eneco haar verduurzamingsstrategie heeft gepubliceerd en de gemeente werkt aan een wijkuitvoeringsplan voor onze wijk op basis van de stadsverwarming, willen wij onze zorgen onderdeel maken van het publieke debat in de gemeenteraad over de duurzame warmtetransitie. Onze zorgen en voorstellen zijn niet alleen relevant voor Overvecht-Noord, maar ook voor andere Utrechtse wijken die van het gas af gaan.

Indeling

Dit betoog begint met onze analyse in zes punten waarom de huidige aanpak voor verduurzaming van de stadsverwarming ons zorgen baart. Daarna vindt u in het tweede deel onze voorstellen hoe het anders zou kunnen.

Waar wij niet aan twijfelen

Wellicht ten overvloede, maar goed om te markeren dat wij aan een aantal dingen zeker niet twijfelen:

- Dat het klimaatvraagstuk urgent is en vraagt om de gebouwde omgeving zo snel mogelijk te verduurzamen
- Dat de stadsverwarming een rol speelt in een duurzame toekomst voor Utrecht
- Dat Eneco en de gemeente de intentie hebben om de stadsverwarming te verduurzamen en hier concreet aan werken

Over ons

Klopvaartbuurt Aardgasvrij en Nieuwe Energie Vechtzoom vertegenwoordigen ongeveer 400 huishoudens in twee buurten in Overvecht-Noord. Wij zijn vanuit een constructieve aanpak inmiddels al meer dan vier jaar actief op zoek naar een passende oplossing om onze woningen te verduurzamen. Meer informatie:

- http://www.energievechtzoom.nl/
- https://klopvaartaardgasvrij.nl/

Onze analyse

1. Bewoners stappen niet over naar een aardgasvrije oplossing als de duurzaamheid niet op orde is

Bewoners vinden duurzaamheid een onmisbaar onderdeel van overstappen op alternatieven voor aardgas, dit blijkt keer op keer. In onze buurtgesprekken wordt klimaatwinst bijna net zo vaak genoemd als prioriteit als de kosten[2]. Uit een bewonerspanel van de gemeente komt zelfs dat 72% "een beter milieu" als de belangrijkste reden ziet om van het aardgas af te stappen[3]. Meer dan twee keer zo vaak genoemd als "besparen op de kosten" (31%). Dit wil zeker niet zeggen dat kosten of andere voorwaarden er niet toe doen. Het wil vooral zeggen dat zonder een goed verhaal op duurzaamheid de overstap niet logisch is. Want daar begon het allemaal om. En zonder dat aspect is het niet logisch om woningen en buurt overhoop te halen en de nodige tijd en ruimte van mensen te vragen.

Wij zien hier een spanningsveld met de gemeentelijke aanpak waarin verduurzaming en aansluiten van woningen in belangrijke mate los van elkaar staan. In de Transitievisie Warmte zijn "verduurzaming" en "infrastructuur" aparte sporen[4]. Dat merken wij ook in de gesprekken met het programmateam Overvecht-Noord aardgasvrij. Verduurzaming valt buiten hun "scope", zij werken aan infrastructuur-ofwel het aansluiten van woningen. Zorgelijk, want uit de participatie blijkt dat bewoners "met name twijfelen over de duurzaamheid van een warmtenet"[5]. Voor hen telt dat de duurzaamheidswinst duidelijk, zeker en concreet moet zijn, op het moment dat zij moeten beslissen.

2. Nieuwe aansluitingen op de stadsverwarming leveren op korte termijn veel te weinig CO2-winst op

Volgens Eneco levert aansluiting op de stadsverwarming 60 tot 70% klimaatwinst op in vergelijking met een CV-ketel. Eneco verwijst daarbij naar de CO2-voetafdruk van de huidige aansluitingen op de stadsverwarming. Die was in 2021 66% lager[6]. Voor nieuwe aansluitingen geldt dit echter niet. Om daar een schatting van te maken is de vraag welke bronnen nog ruimte hebben om meer te gaan draaien. Voor de Biomassa Warmte Installatie (BWI) die verantwoordelijk is voor een groot deel van de genoemde CO2-winst - geldt dat die nu al bijna maximaal draait[7]. Overigens is er veel discussie over de klimaatwinst van een biomassacentrale.
Ook de warmtepomp bij de rioolwaterzuivering kan haar warmte grotendeels wegzetten bij de bestaande aansluitingen en heeft dus weinig tot geen winst voor nieuwe aansluitingen[8].

---

[2] Zie bijvoorbeeld het verslag van de buurtgesprekken in 2019, p25, http://www.energievechtzoom.nl/wp-content/uploads/2020/03/verwerking-_input-_buurtgesprekken.pdf

[3] Gemeente Utrecht, 2019, Participatieactiviteiten in het kader van de Transitievisie Warmte van gemeente Utrecht, p13

[4] Gemeente Utrecht, 2021, Transitievisie Warmte deel I, p3

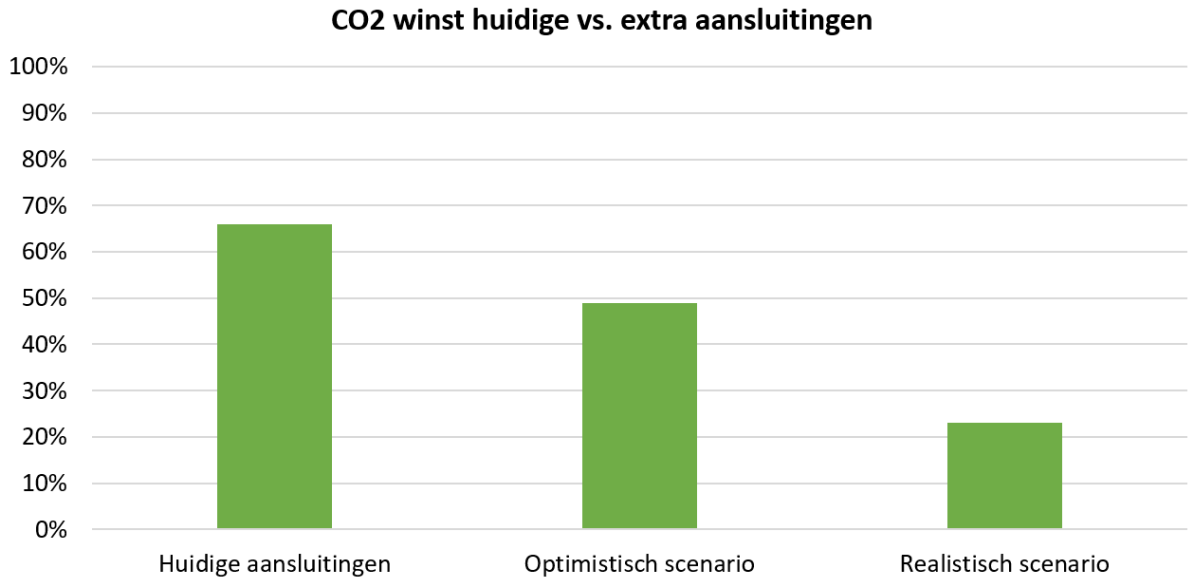
[5] Gemeente Utrecht, 2021, Overvecht-Noord aardgasvrij Uitkomsten participatietraject, p13

[6] Eneco 2022a, p1

[7] Uit warmte etiket 2021 (Eneco 2022b) blijkt dat de BWI 34% van de warmte heeft geproduceerd. Volgens Eneco is het maximum 40%, https://www.eneco.nl/over-ons/wat-we-doen/duurzame-bronnen/bwi-lage-weide/Veelgestelde-vragen-BWI/. De laatste 6% was de BWI waarschijnlijk (nog) niet operationeel beschikbaar of was het duidelijk rendabeler om een andere warmtebron in te zetten

[8] Uitgaande van de cijfers van Eneco produceert deze warmtepomp ongeveer 15% van de huidige warmtevraag van de stadsverwarming. Samen met de BWI dus maximaal 55% van de huidige vraag

Onze conservatieve inschatting is dat de directe CO2-winst bij nieuwe aansluitingen slechts 20-30% is en dat die warmte grotendeels met aardgas (!) wordt geproduceerd. Voor een nieuwe aansluiting zal de warmte vooral worden geproduceerd door de elektriciteitscentrale (de zogenaamde STEG) en de piekketels, omdat de huidige duurzame bronnen weinig ruimte hebben om nog meer te draaien. Die warmte wordt dus met aardgas geproduceerd. Het is waarschijnlijk dat de piekketels een veel groter deel van de extra vraag zullen invullen dan de 11% nu. Dat komt doordat de maximale warmtevraag in belangrijke mate valt in een beperkt aantal uren, namelijk tijdens koude winterdagen. Op die uren wordt de STEG regelmatig al maximaal ingezet en zal dus vooral de piekketel extra moeten draaien. We schatten met ons model dat meer dan 40% van de warmte van de piekketels zou moeten komen[9]. In dat geval zou de directe CO2-winst bij het aansluiten van een nieuwe woning 20-30% zijn ('realistisch scenario' in de afbeelding). Een uitgebreide onderbouwing hiervan is te vinden in de bijlage.

De door ons berekende CO2-winst komt vooral van de STEG: warmte als bijproduct van de elektriciteitsproductie. Daarbij valt aan te tekenen dat de standaard rekenmethode de CO2 voornamelijk toewijst aan de elektriciteitsproductie en nauwelijks aan de warmteproductie van deze STEG. Dit betekent dat de CO2-winst bij overstappen naar stadsverwarming nog verder terugloopt als de STEG minder elektriciteit produceert. En dat ligt in de lijn der verwachting als er steeds meer zonne- en windenergie komt. Volgens dit scenario zou de CO2-winst van nieuwe aansluitingen wel eens nihil kunnen zijn of zelfs negatief worden. En leveren de extra stadsverwarmingsaansluitingen meer CO2-uitstoot op in vergelijking met de CV-ketel.

3. Eneco heeft op dit moment slechts op 10% van zijn verduurzamingsopgave gerealiseerd

De huidige CO2-winst wordt voor een groot deel ingevuld door oplossingen die geen deel uitmaken van het eindbeeld. Zowel de biomassa[10], als de warmte uit de elektriciteitscentrale (op aardgas) zijn geen deel van de eindoplossing, zo stelt Eneco[11]. De tijdelijke klimaatwinst die beide warmtebronnen

[9] Zie toelichting in bijlage

[10] Eneco 2022a, p7, streven is uiterlijk 2040 de BWI uit te schakelen

[11] Eneco 2022a, p9, voornemens: Merwedekanaal 2025-2030 uit bedrijf, Lage Weide richting 2035. Wellicht komt er een kleinere STEG op waterstof (p8), maar dat is behoorlijk onzeker gezien Eneco het zelf ook niet meeneemt in de cijfers

opleveren is zeker relevant gezien de urgentie van klimaatverandering. Het punt is echter dat we daarmee nog weinig zeker weten als het gaat om het eindbeeld. De warmtepomp op de rioolwaterzuivering is de enige (relatief) duurzame warmtebron die nu concreet wordt gebouwd. Deze warmtepomp kan 7-11% van de toekomstige warmtevraag invullen[12]. Dat is eigenlijk het enige deel van de opgave waarvan we vrij zeker weten dat het goed komt.

4. Een groot deel van de verduurzaming van de stadsverwarming is zeer onzeker

Voor de resterende opgave zien wij grote onzekerheden, die niet goed op tafel komen in het publieke debat. De beste inschatting die we nu hebben komt uit de diverse scenario´s opgesteld door Greenvis en Eneco[13]. Ons punt is vooral dat er te positieve en te stellige conclusies uit worden getrokken. Met name geothermie en aquathermie zijn de pijlers onder het Utrechtse warmtenet van de toekomst.

Over geothermie schreef de gemeente onlangs nog dat “onzekerheid over de waterdoorlatendheid van de aardlagen nog steeds groot is”[14]. De ervaring met de proefboring in Nieuwegein geeft aan dat realisering van geothermie nog een lange weg te gaan heeft. Veiligheid is voor omwonenden een belangrijke zorg. Zowel de technische uitwerking als de benodigde tijd voor proces en besluitvorming vragen een lange looptijd.

In aquathermie wordt grote potentie gezien. Die wordt door Greenvis als meer zeker ingeschat[15]. Tegelijk is het belangrijk om te zien dat er nog nooit op deze schaal energie uit oppervlaktewater (TEO) is gewonnen en dat de transitie van een hoge temperatuur warmtenet naar lagere temperatuur op deze schaal ook niet eerder is vertoond. Het lijkt ons zeker belangrijk om op TEO in te zetten, maar er zijn teveel onzekerheden om deze bron als ‘zeker’ in te schatten. Onze inschatting is dat +/- 20 MWth ‘zeker’ is en +/- 110 MWth ‘gemiddeld onzeker’ is. De rest van de potentie zien wij ook grotendeels, maar is vooralsnog zeer onzeker. Onderbouwing hiervan geven we in de bijlage. Het gemiddeld onzekere scenario is daarmee lager dan het ‘laag’ scenario van Eneco: 181 MWth bij 30.000 nieuwe aansluitingen[16]. Wij begrijpen dan ook niet hoe zowel de gemeente als Eneco kunnen stellen dat “er voldoende bronnen zijn om de hele warmtevraag van onze gemeente te verduurzamen”[17]. Dat zou best kunnen, maar is wel het extreem optimistische scenario.

[12] https://www.eneco.nl/over-ons/wat-we-doen/duurzame-bronnen/warmtepomp-rwzi-utrecht/. Genoemd wordt dat de warmtepomp voor 20.000 woningen aan warmte kan produceren. Vergeleken met 182.000-306.000 woningequivalenten in 2040 (Verduurzamingstrategie Eneco, p10) is dat 7-11%

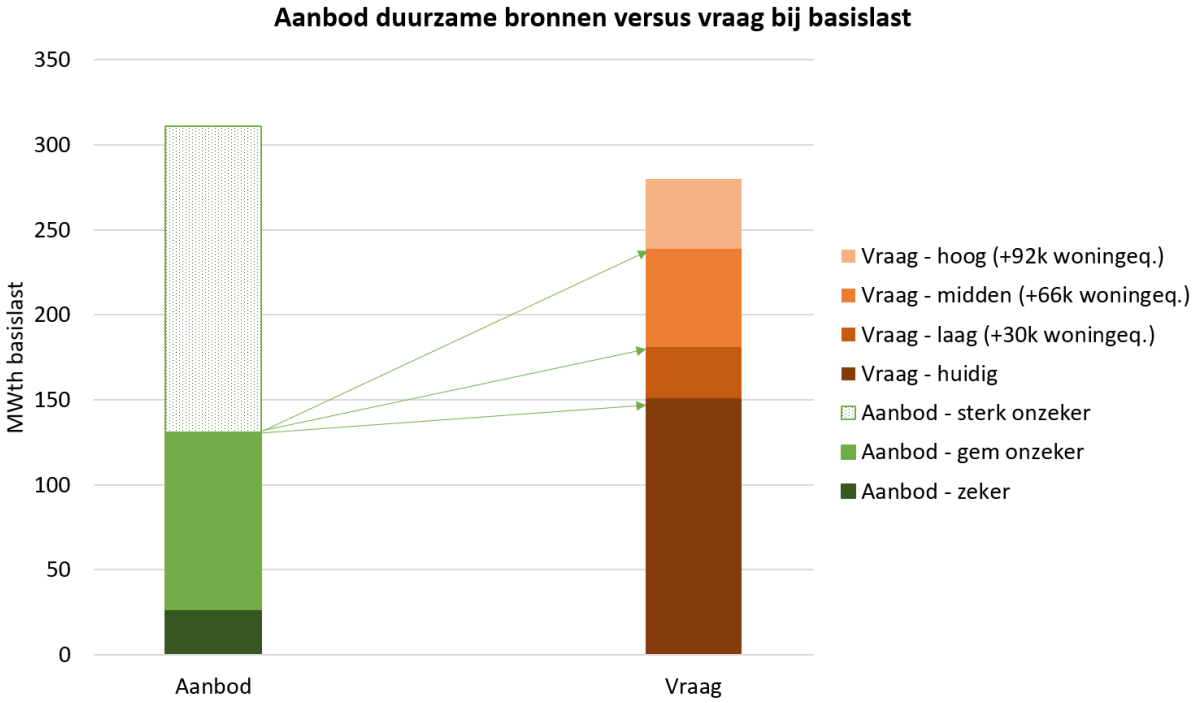
[13] zie Greenvis 2019, Greenvis 2021, Eneco 2022a

[14] Gemeente Utrecht 2021a, p2

[15] Greenvis 2021, p27

[16] Eneco 2022a, p10

[17] Gemeente Utrecht 2022a, p2

De afbeelding laat nog eens zien wat de verhouding is tussen duurzame bronnen die volgens Greenvis 'gemiddeld onzeker' zijn en de huidige warmtevraag, en de warmtevraag bij nieuwe aansluitingen. Met deze 'gemiddeld onzekere' bronnen kan de stadsverwarming niet eens de huidige aansluitingen van duurzame warmte voorzien, laat staan de potentiële nieuwe aansluitingen. En dan geldt dit plaatje alleen nog maar voor de basislast. Bij piekbelasting in de winter is er veel te weinig duurzaam opgewekte warmte beschikbaar.

De enige manier om echt zekerheid te krijgen over de 'gemiddeld onzekere' duurzame bronnen, is zo snel mogelijk concrete projecten te realiseren. Over geothermie schrijft de gemeente bijvoorbeeld zelf dat "meer duidelijkheid alleen te krijgen is door een boring"[18]. Voor aquathermie zit de uitdaging in de relatief hoge kosten en inpassing van lage temperatuur warmte. Nog meer studies gaan hier niet bij helpen. Het zou vooral vertrouwen geven als er investeringsbeslissingen liggen voor enkele grote aquathermie-installaties.

Voor de potentiële duurzame bron 'restwarmte van industrie' zou het vertrouwen geven als die industrie met restwarmte zich daadwerkelijk contractueel durft vast te leggen voor een langere periode.

5. De afgesproken verduurzamingsdoelstellingen zijn niet ambitieus en niet hard

De afgesproken doelstellingen[19] dwingen niet om nu snel werk te maken met het onzekere deel van de opgave. Dat is vrij eenvoudig te constateren. De doelstelling van 40% voor 2025 is al gehaald als de Biowarmte Installatie op volle capaciteit draait. Met de warmtepomp bij de rioolwaterzuivering komen we al dicht bij de 67,5% voor 2030. Pas richting de 90% doelstelling in 2035 gaat echt duidelijk worden of we voldoende duurzame bronnen hebben voor een toekomstbestendige situatie.

[18] Gemeente Utrecht 2021a, p4
[19] Gemeente Utrecht 2021b, p3

Belangrijk is het om te constateren dat de Biowarmte Installatie (BWI) in de weg zit als het gaat om de urgentie om nieuwe duurzame bronnen te ontwikkelen, want die 40% bijdrage van de BWI telt voorlopig helemaal mee in de doelstellingen. Als de BWI op termijn wegvalt, zoals Eneco en de gemeente beogen, ontstaat er weer een groot gat. Voorlopig staat het nog in de duurzaamheidsrapportage van Eneco, dus lijken we aardig op weg te zijn, terwijl de opgave nog groot is.

De afspraken bieden ook weinig houvast als de verduurzaming tegenvalt. In de recente historie zien we dat gemeenten maar moeilijk grip krijgen op de verduurzaming. Kijk bijvoorbeeld naar de eerdere discussies in Utrecht over de tegenvallende energie-efficiency van de warmte uit de elektriciteitscentrale[20] of de recente rel in Amsterdam over de niet duurzame biomassa in de afvalenergiecentrale[21]. Het blijkt keer op keer dat als het in de praktijk tegenvalt, de energieleveranciers geëxcuseerd zijn om "tijdelijk" niet te leveren. De huidige samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Eneco lijkt hier ook alle basis voor te bieden. De partijen delen de ambitie om te komen tot CO2-vrije warmte, "tenzij dit niet realistisch en economisch haalbaar is"[22]. Er zijn ook verder geen concrete consequenties aan verbonden voor zover wij zien. Op zich is haalbaarheid geen fout uitgangspunt, maar het biedt dus geen zekerheid en zelfs weinig prikkels voor als het tegenvalt. Ook de nieuwe warmtewet -die waarschijnlijk een ondergrens van 60% duurzame warmte in 2030 gaat vastleggen[23]- biedt weinig houvast. Want ook die doelstelling is te laag om op korte termijn echt druk te zetten. En ook daar zijn -op verzoek van de sector- tijdelijke uitzonderingen op mogelijk als het tegenvalt[24].

6. Nu nieuwe aansluitingen op de stadsverwarming realiseren is onverstandig beleid

Het lijkt ons dan ook voorbarig om op korte termijn *extra* woningen te gaan aansluiten op de stadsverwarming. Dit volgt uit de beperkte impact op de korte termijn (punt 2) en vooral de grote onzekerheid of er voldoende duurzame warmte is voor het warmtenet (punt 4). Het is ook onverstandig, omdat na aansluiting zowel de gemeente als de woningeigenaar er aan vast zit. En dan wil je voldoende zekerheid hebben dat je vastzit aan een oplossing die levert waar het om begonnen is: duurzame warmte. En niet dat we vastzitten aan een weinig duurzame oplossing, terwijl er inmiddels veel aantrekkelijker en duurzamere alternatieven zijn. Wij zouden daarom moeten voorkomen dat we onnodig geld van bewoners en overheid gaan steken in het aanleggen van warmteleidingen, voordat er voldoende zicht is op duurzame warmte.

[20] Zie bijvoorbeeld https://www.stadsverarming.nl/raadsinformatieavond-stadsverwarming/
[21] Zie bijvoorbeeld https://energeia.nl/energeia-artikel/40102344/biomassacentrale-aeb-verstookt-geen-duurzame-biomassa
[22] Gemeente Utrecht 2021b, p3
[23] Minsterie EZK, 2020, Memorie van toelichting WCW, p34, https://www.internetconsultatie.nl/warmtewet2
[24] Ministerie EZK, 2020, Resultaten internetconsultatie, p2, https://open.overheid.nl/repository/ronl-0109a49c-5a36-4853-a8ae-5c6cebb2b2f4/1/pdf/kamerbrief-over-resultaten-internetconsultatie-wet-collectieve-warmtevoorziening.pdf

Onze voorstellen

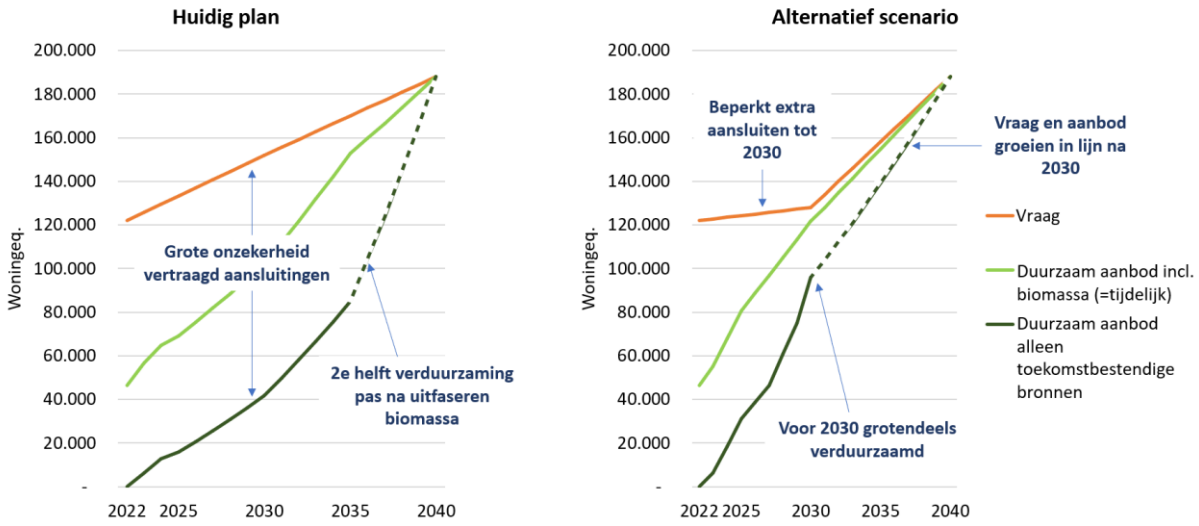
Dat een duurzaam warmtenet een grote rol speelt in de energietransitie van onze stad is wat ons betreft duidelijk. Juist daarom moet er nu verstandig beleid worden gevoerd. Ook om te voorkomen dat juist (het gebrek aan) duurzaamheid van het warmtenet een barrière wordt in de omschakeling. Daarom doen wij graag een vijftal concrete voorstellen.

A. Verhoog de ambitie voor verduurzaming: voor 2030 de huidige aansluitingen duurzaam

Prioriteit nummer 1 is het verkleinen van de onzekerheid door in de praktijk te bewijzen dat de warmtebronnen potentie hebben. Dat vraagt om andere dan de huidige (minimum) doelstellingen. Daarbij zijn twee dingen van belang. Ten eerste om vooral te sturen op de realisatie van bronnen die een rol hebben in het eindbeeld. Dat betekent dat transitieoplossingen -zoals biomassa en de inzet van de elektriciteitscentrale- niet mee zouden moeten tellen.

Met meer ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen sturen we aan op snellere verduurzaming. We zien twee belangrijke mijlpalen. Als eerste het succesvol realiseren van de eerste grootschalige thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) en geothermieprojecten. Dat zou absoluut zo snel als mogelijk moeten gebeuren: uiterlijk 2026. Daarna komt de tweede mijlpaal in beeld van volledig afdekken van de bestaande aansluitingen met toekomstbestendige duurzame warmtebronnen. Als deze mijlpaal snel wordt gehaald dan is er ook een stuk minder discussie over nut en noodzaak van de verdere uitrol. Zet de ambitie daarom op het verduurzamen van de huidige aansluitingen voor 2030. En faseer de BWI nu al deels uit om de BWI na 2030 vooral te gebruiken als piekoplossing. Juist voor het klimaat is de winst te boeken door snellere verduurzaming en *niet* bij het aansluiten van extra woningen waar geen duurzame bronnen tegenover staan.

De afbeelding laat nog eens helder zien dat met ons alternatief scenario nieuwe aansluitingen en verduurzaming gelijk op kunnen gaan, terwijl met het huidige plan verduurzaming lang onzeker blijft.

B. Maak hardere afspraken over de verduurzaming, inclusief sancties en exitmogelijkheid

Er zijn zeker kansen om de afspraken aan te scherpen. De aangescherpte doelstellingen (punt A) zijn een goede basis. Daarbij zou veel duidelijker moeten worden in welke uitzonderlijke situaties de doelstellingen niet haalbaar worden geacht. Dit kan door te benoemen wat de belangrijkste risico's

zijn en waar de grens ligt van wat acceptabel is. Hoeveel meerkosten maken iets bijvoorbeeld niet acceptabel?

Daarnaast zou er een prikkel in moeten zitten om niet naleven onaantrekkelijk te maken. Met de huidige afspraken lijkt Eneco het risico van tegenvallende verduurzaming bij de Utrechtse samenleving te kunnen leggen. Daarom is het beter als er een mogelijkheid is om sancties op te leggen bij het niet halen van de duurzaamheidsambities, bijvoorbeeld geen of minder winst maken als de verduurzaming structureel achterblijft.

Ten slotte zouden we de mogelijkheid moeten krijgen om te kunnen overschakelen naar een andere leverancier of warmteoplossing als de verduurzamingsambities niet gehaald worden.

Er zal ongetwijfeld aangevoerd worden dat met deze voorwaarden investeren voor Eneco ingewikkelder zal worden. Maar als dat bepalend blijkt, hoe zeker is die verduurzamingsstrategie van Eneco dan? En als Eneco dat risico niet (deels) durft te nemen, waarom moeten wij als bewoners en gemeente dat dan wel doen?

C. Sluit pas nieuwe woningen aan als de beschikbaarheid van duurzame bronnen is bewezen

Het is veel verstandiger om de verduurzaming naar voren te halen ten opzichte van het aansluiten van meer woningen. Daarmee boeken we meer klimaatwinst op korte termijn. We voorkomen ook dat achteraf blijkt dat er slechte investeringen zijn gedaan met geld van bewoners en de gemeenschap. En als we eenmaal in de praktijk hebben aangetoond dat de stadsverwarming duurzaam is, dan gaat daarna de uitrol naar nieuwe aansluitingen waarschijnlijk ook sneller.

Bij het deltaprogramma is de overheid al jaren succesvol met adaptief beleid[25]; dat zou hier ook goed kunnen werken. Crux is om investeringen die het pad bepalen én erg onzeker zijn niet te vroeg te nemen. Het bedrijfsleven werkt ook op deze manier. Deze beleidsvisie is ook toegepast op de energietransitie in de studie “Een Laagdrempelige Energietransitie”[26]. Conclusie is onder andere dat je “een overgang naar een (collectieve) alternatieve oplossing alleen uitvoert, wanneer voldoende zeker is dat dit de meest aantrekkelijke oplossing is.” Het lijkt ons verstandig dat de gemeente Utrecht vanuit dat licht beziet of het wel verstandig is om binnenkort duizenden woningen in Overvecht-Noord te gaan aansluiten.

Een tegenargument is dat we daarmee “nog meer woningen per jaar moeten aansluiten na 2030”. De vraag is echter wat hier dan het echte probleem is. Als het gaat om het ontwikkelen van plannen, dan verwachten we juist meer snelheid als belangrijke onzekerheden zoals de verduurzaming eerst worden opgelost. Als het gaat om het daadwerkelijk realiseren van de infrastructuur dan zit daar zeker een aandachtspunt. Tegelijk hebben we in de jaren ’60 in minder dan een decennium meer dan 6.000 kilometer leidingen aangelegd en 6 miljoen apparaten aangesloten op het aardgas[27]. Het kan dus echt wel. Maar het vraagt wellicht wel om tijdig te investeren in opleiden en randvoorwaarden. Juist daar hebben we dan nog iets meer tijd als we de volgorde wijzigen.

[25] Lees o.a. www.deltaprogramma.nl/deltaprogramma/aanpak

[26] Zie https://www.energie-nederland.nl/app/uploads/2020/04/Laagdrempelige-energietransitie-stratelligence-3-april-1.2-min.pdf

[27] Sven Ringelberg, De Nederlandse aardgastransitie, p.168

D. Geef ruimte aan alternatieve strategieën die sneller klimaatwinst opleveren

Wij willen een lans breken voor twee alternatieve strategieën die kunnen helpen om een voortvarende energietransitie te realiseren. Deze strategieën maken de grote opgave voor de stadsverwarming meer behapbaar.

1. Meer aandacht voor *kleinschalige warmtenetten* als alternatief voor de stadsverwarming. Vanuit bewoners bezien is er meer kans op blijvende invloed en zorgt een eigen duurzame bron voor een begrijpelijk en stevig verhaal over duurzaamheid. Vanuit de gemeenschap bezien levert het sneller klimaatwinst op (door de gelijktijdige realisatie van een nieuwe warmtebron) en het verkleint de pittige opgave om duurzame bronnen voor het grote warmtenet te vinden. Qua kosten zou het dan best kunnen meevallen (zie ook E). Juist door snelle realisatie en optimaal benutten van de voordelen van de kleine schaal[28]. Onze ervaring is dat de gemeente en Eneco sterk overtuigd zijn van het feit dat een aanpak op grote schaal het enige recept is voor een haalbare transitie. Een aanpak op grote schaal heeft zeker voordelen, maar gezien de focus daarop missen we ons inziens kansen en mogelijkheden die op een kleine schaal ontstaan. Die zouden meer aandacht moeten krijgen en ook in de praktijk worden beproefd, juist in een proeftuin zoals Overvecht-Noord.
2. Serieus nemen van de *hybride oplossing* om snel en haalbaar klimaatwinst te boeken. Door een eenzijdige focus op “aardgasvrij” wordt dit nu niet serieus als alternatief meegenomen bij het maken van wijkuitvoeringsplannen. In afwachting van aardgasvrij-plannen stellen bewoners isoleren en het aanschaffen van een hybride warmtepomp vaak uit. Als bewoners collectief gaan isoleren en een hybride warmtepomp nemen, is de klimaatwinst en reductie in aardgasverbruik groter op de korte termijn dan bij aansluiten op de stadsverwarming[29].

E. Neem bij het beoordelen van alternatieven de kosten voor verduurzaming mee

Transparantie over de kosten voor verduurzaming kan zorgen dat ook de potentie voor kleinschalig collectieve oplossingen wordt benut. Onze praktijkervaring is dat de kosten voor de verduurzaming van de stadsverwarming nog totaal niet transparant zijn. Dat leidt ertoe dat bij de stadsverwarming als oplossing voor aardgasvrij alleen naar de kosten voor aansluiten van de woning wordt gekeken. Alternatieven waar het realiseren van de bron onderdeel is van het project zijn daarom altijd duurder. Dat is geen eerlijk speelveld. Er zou ook gerekend moeten worden met de kosten voor verduurzaming van de stadsverwarming. Argument van de gemeente is dat “we meer woningen kunnen aansluiten” als we het geld alleen besteden aan het aansluiten van de woningen. Daarmee missen we de potentie van kleinschalige warmtenetten, die vaak qua draagvlak en ook realisatiesnelheid goed scoren[30].

---

[28] Zie bijvoorbeeld de presentatie “Innovatielandschap kleinschalige warmtenetten”, https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/Urban%20energy/Uptempo/2020-11-30%201e%20Sessie%20Slides%20%5BUPLOADEN%5D.pdf

[29] De coalitie Hybride HR noemt bijvoorbeeld 70% besparing bij matig geïsoleerde woningen met verwijzing naar PBL. Daar komt de winst van isoleren dan nog bij. Vergelijk dit met de beperkte winst van de stadsverwarming zonder extra bronnen (punt 2) Bron: https://www.techniekNederland.nl/stream/verklaring-coalitie-hr-hybide-21-4-2021#:~:text=Techniek%20Nederland%2C%20Natuur%20en%20Milieu,plaatsen%20in%20woningen%20en%20utiliteitsgebouwen

[30] Zie bijvoorbeeld de presentatie “Innovatielandschap kleinschalige warmtenetten”, https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/Urban%20energy/Uptempo/2020-11-30%201e%20Sessie%20Slides%20%5BUPLOADEN%5D.pdf

Juist ook gezien het realistische scenario dat we tekort komen aan grootschalige warmtebronnen moeten we nu praktijkervaring opdoen met kleinschalig collectieve oplossingen. Belangrijk is dus dat er meer transparantie komt over de kosten van de warmtebronnen bij de stadsverwarming, juist ook in de toekomst na aflopen van SDE++ subsidies. En dat kleinschalige alternatieven op een eerlijke manier worden vergeleken, bijvoorbeeld wanneer het gaat om subsidies vanuit de gemeente.

Belangrijkste referenties

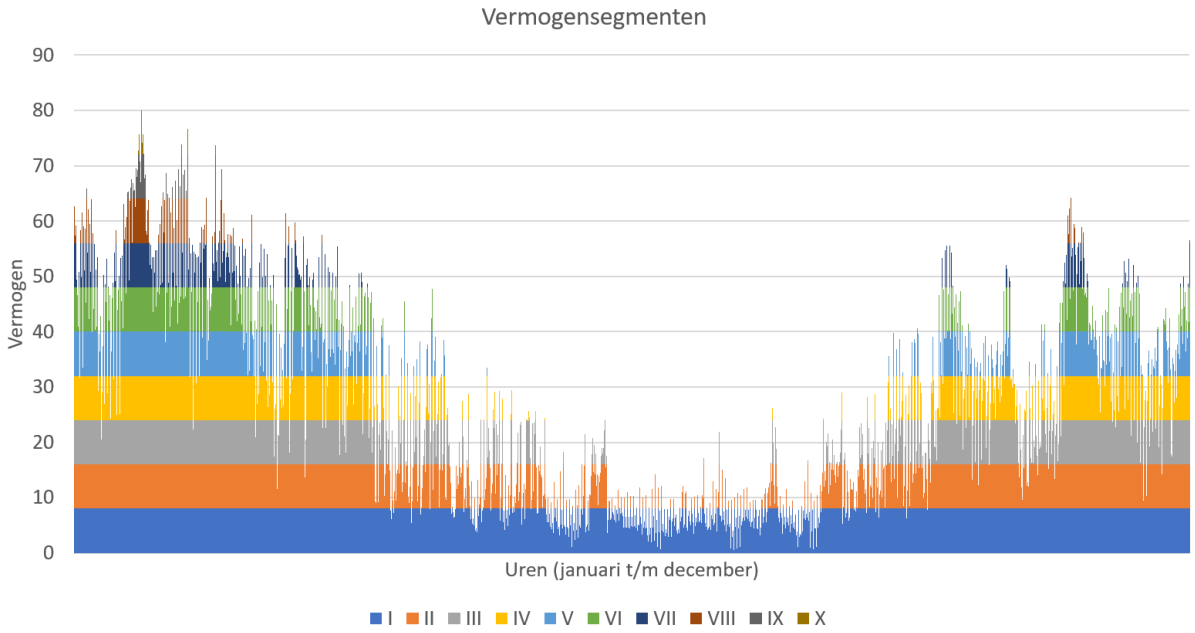
- Eneco 2022a, Verduurzamingstrategie stadswarmte Eneco Utrecht/Nieuwegein, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/e93e62cf-f337-4d0c-bb26-a17bb14c468c?documentId=6951b624-5828-4539-b19b-05d722bc1054
- Eneco 2022b, Warmte etiket 2021 – overzicht warmtenetten, https://www.eneco.nl/~/media/eneco-nl/pdf/warmte-etiket/warmte_etiket_eneco_2021_overzicht.pdf?la=en/&hash=572B635FE9E1C617208C1F714611B148
- Greenvis 2019, Hernieuwbare warmtebronnen in de gemeente Utrecht
- Greenvis 2021, Rapportage verdieping potentie warmtebronnen Gemeente Utrecht, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/fdfaa1eb-c704-4dfd-aa92-d23c67ea2fdb?documentId=90b5296e-6432-49a0-abeb-b7cfcab1fded
- Gemeente Utrecht 2021a, Raadsbrief Onderzoek potentieel warmtebronnen, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/fdfaa1eb-c704-4dfd-aa92-d23c67ea2fdb
- Gemeente Utrecht 2021b, Samenwerkingsafspraken Bestaand Warmtenet Utrecht-Nieuwegein, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/c636f6a4-0acf-4e9a-a6a3-99a62ae0f9fb
- Gemeente Utrecht 2022a, Raadsbrief Uitvoeringsvraagstukken warmtetransitie, https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/e93e62cf-f337-4d0c-bb26-a17bb14c468c

Bijlage – Toelichting inschatting directe CO2-winst nieuwe aansluiting

Stap 1 benadering inzet bronnen met vraagcurve ETM

De eerste stap is bepalen op welk moment welke bron extra gaat draaien. Dat vraagt inzicht in de vraagcurve en inzet van bronnen. In deze inschatting benaderen we dit door gebruik te maken van een vraagcurve uit een landelijk model en die te koppelen aan de cijfers over de huidige inzet van de bronnen van Eneco.

Voor de vraagcurve gebruiken we het landelijk breed gebruikte ETM model[31]. De uurdata is omgezet naar 10 vermogenssegmenten. Segment I betreft 0-10% van het maximale geleverde vermogen, segment II 11-20% etc.

Vervolgens wordt per segment bepaald welk deel van de totale productie valt in dat segment. Die koppelen we aan de verwachte marginale inzet.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
% totale productie (cumulatief)	36%	58%	74%	85%	93%	97%	99%	100%	100%	100%
Marginale capaciteit	RWZI +BWI	BWI + STEG	STEG	STEG	STEG + piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel	Piek-ketel

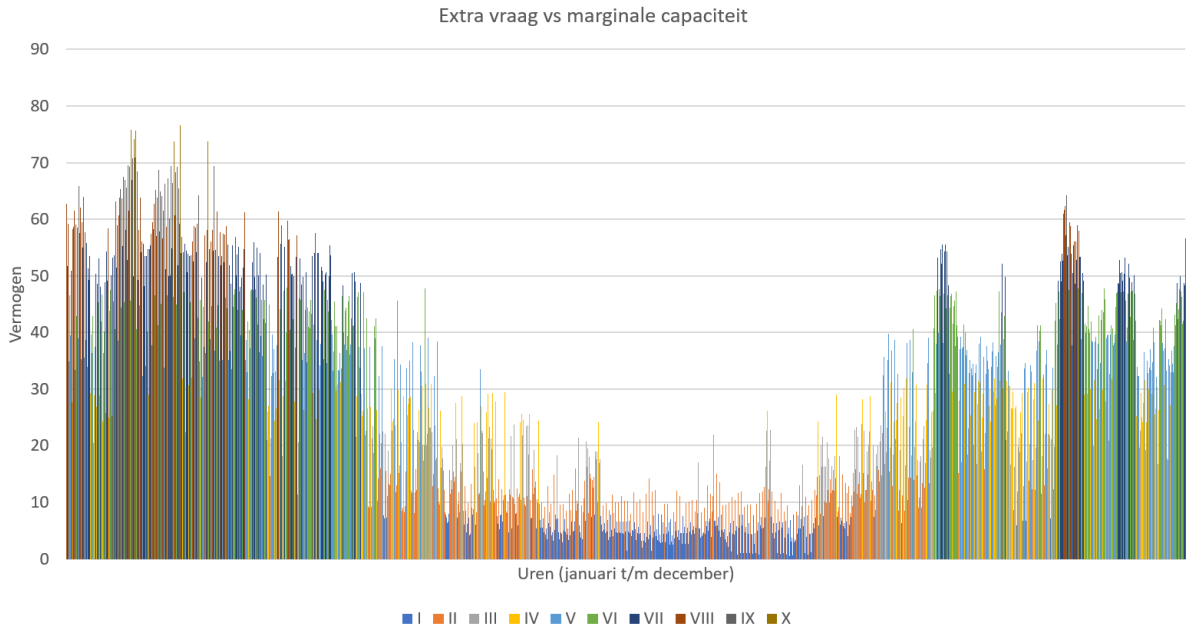
De logica is dat allereerst dat de duurzame bronnen maximaal zullen draaien. Aangezien segment I 36% van de totale productie betreft, zal de capaciteit van de RWZI (10-15%) en de BWI (40%) grotendeels in dit segment worden benut. Het tweede segment kan ook nog voor een belangrijk deel met de BWI worden ingevuld. Andersom geredeneerd zullen de piekketels vooral aan staan als de

[31] Zie pro.energytransitionmodel.com/, gebruikt is het scenario “Draft Climate and Energy Agreement (KEA)”. Dit betreft een scenario voor 2030 op basis van het klimaatakkoord. Hieruit gebruiken we de warmtelevering naar woningen en utiliteit inclusief leidingverlies

maximale capaciteit wordt gevraagd. In 2021 waren de piekketels goed voor 11% van de totale productie. Op basis daarvan is het een logische aanname dat zij in de segmenten VI t/m X de marginale capaciteit vormen (samen 7% van de totale productie) en ook nog in een deel van segment V. In de tussenliggende segmenten zal grotendeels de STEG de marginale capaciteit zijn.

Stap 2 Koppeling extra vraag aan de marginale capaciteit

De volgende denkstap is om te bepalen waar de extra vraag van een nieuwe aansluiting dan valt. Daarvoor moeten we de analyse van de eerste stap in feite kantelen. Per uur bepaal je dan in welk segment de gevraagd capaciteit valt. Extra vraag zal dan naar verwachting voornamelijk worden geproduceerd door de marginale capaciteit. Bijvoorbeeld: in de zomer is de gevraagde capaciteit vaak niet hoger dan het maximum van segment I en zullen dus de RWZI en BWI draaien. Bij extra vraag is in dat geval nog ruimte om de BWI meer te laten draaien.

Op die manier valt te benaderen wat waarschijnlijk de marginale capaciteit is die gaat worden ingezet en welk deel van de extra warmtevraag van een nieuw aangesloten gebouw daarin valt.

Marginale capaciteit	Max. segment	% uren	% extra vraag
BWI+RWZI	I+ II[32]	29%	19%
STEG	II-V[33]	58%	37%
Piekketels	V-X	13%	44%

Hieruit volgt dat voor de nieuw aangesloten woningen de BWI + RWZI waarschijnlijk voor slechts 19% kunnen worden ingezet: vooral in de zomermaanden omdat er dan nog capaciteit bij de BWI over zal zijn. Maar de extra vraag van een nieuwe aansluiting valt voor een belangrijk deel in de uren waarop al de maximale capaciteit wordt gevraagd (winterdagen) en dus de piekketels de marginale capaciteit zijn. Dat is in 13% van de uren, maar in die uren valt wel meer dan 44% van de totale vraag van een

[32] Segment II: 85% BWI & 15% STEG o.b.v. aandeel in productie segment
[33] Segment II zie boven, Segment V: 53% piekketel & 47% STEG o.b.v. aandeel in productie segment

nieuwe aansluiting. Daarom is het aandeel van de piekketels bij de nieuwe aansluitingen relatief veel hoger dan bij de totale productie van de stadsverwarming.

Stap 3 Berekening CO2-winst o.b.v. CE-Delft kengetallen

Voor de berekening van de CO2-winst gebruiken we de bovengenoemde percentages extra vraag en kengetallen van CE-Delft over de ketenemissies van warmte[34].

Kengetallen CO2/GJ

Hier gebruiken we grotendeels de kengetallen van CE-Delft. Voor het leidingverlies nemen we de 23% mee uit het warmte-etiket 2021 van Eneco[35]. Voor de STEG nemen we conversie, hulpenergie en elektriciteitsderving mee. Voor de piekketels gebruiken we de kengetallen voor "bijstook". En voor de CV-ketel de "Referentie HR-ketel" bij CE-Delft. Voor de RWZI benutten we het TEA-kengetal vanuit SDE++ 2021[36]. De BWI telt hier mee als zonder emissies, wat overigens te betwisten valt. Voor de categorie BWI+RWZI wegen we de emissies op basis van de maximale capaciteit van beide productie installaties.

Inschatting bovengrens CO2-winst (=onwaarschijnlijk)

Met name de verhouding tussen de inzet van de STEG en de piekketel kunnen we alleen benaderen. Daarom beginnen we een bepaling van de bovengrens, namelijk dat de piekketels niet meer zullen draaien dan in de huidige situatie. Dat is erg onwaarschijnlijk gezien het feit dat de extra vraag van nieuwe aansluitingen voor een groot deel in de uren valt waarin alleen nog capaciteit bij de piekketels beschikbaar is. Daarnaast is het zeer de vraag is of de STEG in dat soort uren ook op volle capaciteit ingezet zal worden, gezien de fluctuerende vraag naar elektriciteit. Het is dus een *onwaarschijnlijke* bovengrens. Daar komen we uit op 49%.

	% GJ	CO2/GJ incl. verlies
BWI+RWZI	19%	16
STEG	70%	29
Piekketel	11%	78
Totaal	**100%**	**32**
Reductie vs CV ketel		*49%*

[34] https://ce.nl/wp-content/uploads/2021/03/CE_Delft_3H06_Ketenemissies_warmtelevering_DEF.pdf
[35] Eneco 2022b, p1
[36] Zie p5, https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-eindadvies-basisbedragen-sde-plus-plus-2021_4032.pdf

Inschatting verwachte CO2 winst (o.b.v het model)

Als we vervolgens de percentages van het model hanteren (zie stap 2) komen we op een beduidend lagere CO2 winst van slechts 23%.

	% GJ	CO2/GJ incl. verlies
BWI+RWZI	19%	16
STEG	37%	29
Piekketel	44%	78
Totaal	**100%**	**48**
Reductie vs CV ketel		*23%*

Bijlage – Onderbouwing analyse zekerheid bronpotentie

Als onderdeel van de analyse hebben we een nadere uitsplitsing gemaakt van de zekerheid van de bronpotentie zoals gepresenteerd door Eneco[37]. Onze inschatting is in belangrijke mate gebaseerd op de beide studies van Greenvis en de analyse van Eneco in de verduurzamingsstrategie. Het is dus niet zozeer dat daar dingen niet in zouden kloppen, maar wel dat de scenario's en vooral de conclusies eenzijdig zijn. Hieronder per warmtebron een aantal opmerkingen, die ook aangeven welke risico's aandacht verdienen. Dat is zeker geen uitputtende weergave.

	Zeker	Gemiddeld onzeker	Sterk onzeker
Diepe geothermie	0	0	84
Restwarmte	0	31	67
BWI	0	0	0
Aquathermie (TEO, TEA, TED)	27	100	140
E-boilers	0	0	20
Totaal basislast	**27**	**131**	**311**

- *Diepe geothermie:* in Utrecht en de regio zijn nog geen boringen uitgevoerd. De studies door EBN en TNO geven aan dat mate van onzekerheid nog "hoog" is o.a. vanwege de waterdoorlatendheid van de bodemlaag[38]. Diepe geothermie krijgt in het overzicht van Greenvis ook een rood stoplicht bij zekerheid[39]. Hoe complex het is in de praktijk blijkt uit het stoppen van beide geothermieprojecten in Utrecht[40]. De koppeling van geothermie aan de gebouwde omgeving staat ook nog in de kinderschoenen. Daar zijn nog allerlei economische en organisatorische uitdagingen te overwinnen.
- *Restwarmte:* grootschalige uitkoppeling van restwarmte is nu vooral succesvol bij afvalcentrales. Bij industriële bedrijven (waar we het over hebben in Utrecht) blijkt het vaak complex om zich voor langere tijd contractueel vast te leggen zodat er continuïteit is in de warmtelevering. Wij hebben in elk geval geen aanwijzing gevonden van concrete vorderingen. Op basis van de Greenvis studie nemen we toch "DE", "Nedal" en "ACLW" mee, die daar een groen stoplicht krijgen bij zekerheid[41]. Deze nemen we daarom mee bij gemiddelde onzekerheid op basis van de door Greenvis benoemde vermogens[42].
- *BWI:* aangezien dit een transitieoplossing is, zou die niet mee mogen tellen in de rekensom of er voldoende potentie is voor een toekomstbestendig warmtenet. Daarnaast is het zeer de vraag of biomassa rendabel is als de SDE++ subsidie afloopt rond 2031. Als het al relevant is, dan is het

[37] Eneco 2022a, p8
[38] Gemeente Utrecht 2021a, p2
[39] Greenvis 2021, p27
[40] https://energeia.nl/energeia-artikel/40097609/aardwarmteproject-in-gebouwde-omgeving-mislukt-door-onderschatting-politiek-proces & https://warmtebron.nu/nieuws/2021/goud-stopt-maar-het-onderzoek-naar-aardwarmte-in-utrecht-oost-gaat-verder/#:~:text=Warmtebron%20Utrecht-,Goud%20stopt%2C%20maar%20het%20onderzoek%20naar%20aardwarmte%20in%20Utrecht%2DOost,UDG)%20in%20Utrecht%2DOost.
[41] Greenvis 2021, p27
[42] Greenvis 2019, p9

een piekbron en moet je het eigenlijk niet meetellen in vergelijking met het vraagscenario dat over “baseload” gaat.

- *Aquathermie:* de warmtepomp bij de rioolwaterzuivering is zeker, gezien de start van de bouw. We merken op dat de overige potentie vooral energie uit oppervlaktewater (TEO) betreft. De business case daarvoor is substantieel anders en dus zegt het rioolwaterzuiveringsproject niet alles over de zekerheid van de TEO projecten. 100 MW+ aan TEO installaties is nog niet eerder geprobeerd in de praktijk. Onder andere de business case en het verkrijgen van SDE++ subsidie wordt een uitdaging. Bovendien vraagt het op die schaal dat de transitie naar een lagere temperatuur van de stadsverwarming succesvol is. Ook dat moet nog voor het eerst in de praktijk worden uitgeprobeerd. Voor nu hanteren we de 1586 TJ aan praktisch toepasbare potentie van Greenvis[43] als uitgangspunt van wat relatief zeker is. Dat is ongeveer 73 MW als er voor basislast wordt gedraaid[44].
- *E-boilers:* onze vraag is hier vooral of de 20 MW wel basislast is? Zo niet dan zou je het niet mee moeten nemen in vergelijking met de basislast vraagscenario’s. De huidige SDE++ subsidie voorziet in 3000 draaiuren en betreft geen basislast. Omdat die draaiuren aansluiten bij lage stroomprijzen en overschot van duurzame elektriciteit, zal het waarschijnlijk niet gaan om aanbod voor een belangrijk deel van de uren in de winter. Dat vraagt dus op zijn minst seizoensopslag, wat momenteel nog erg complex is qua business case. Tenslotte is ook de aansluiting op het elektriciteitsnet een vraagteken gezien de huidige congestie. Ook vanuit dat perspectief is het aannemelijker dat de e-boiler op termijn vooral kan draaien als er een overschot is aan zonne-energie en dus niet als basislast. Daarom tellen we de e-boilers alleen bij “zeer onzeker” mee als basislast.

[43] Greenvis 2021, p27

[44] 6.000 draaiuren conform SDE++ 2021

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3814
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	11
Titel	Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 - 2026 en de nieuwe Leidraad sloop/nieuwbouw
ID	4021
Behandelend ambtenaar	R. Mouktadibillah
Telefoon	
E-mail	r.mouktadibillah@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder De Vries
Beleidsveld	Wonen en Volkshuisvesting
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	21 december 2023

Voorgesteld besluit

Utrechtse leidraad bij sloop of renovatie

Deel 1 inleiding en werkwijze

In het coalitieakkoord staat opgenomen dat het college zeer terughoudend wil zijn met sloop/nieuwbouw van sociale huurwoningen:

"We sturen per project of combinatie van projecten. We zijn zeer terughoudend met sloop/nieuwbouw van sociale huurwoningen. Bij projecten waarbij ook woningen verdwijnen, borgen we dat de voorraad sociale huurwoningen ten minste gelijk blijft in absolute aantallen. Bewoners hebben recht op terugkeer en we streven naar behoud van dezelfde woonlasten."

Om deze ambities uit het coalitieakkoord gestalte te geven is er door de gemeenteraad gevraagd om een kader waarlangs de afweging tussen sloop en/of renovatie in Utrecht gelegd kan worden. Uitgangspunt bij sloop/nieuwbouw is 'we slopen niet, tenzij'. In deze leidraad is uiteengezet welke variabelen gecheckt worden om de uiteindelijke afweging te kunnen maken. Voorafgaand moet er rekening gehouden worden met het feit dat corporaties autonome organisaties zijn en uiteindelijk zelf de keuze voor sloop/nieuwbouw/renovatie maken en denkprocessen over een aanpak voor huurders tot veel onzekerheid kan leiden. De leidraad wordt in gezamenlijkheid toegepast (en blijft vertrouwelijk tot de besluitvorming gereed is).

De leidraad is in feite een verdere invulling van het eerdergenoemde 'tenzij'. Het gaat om de nieuwe projecten, zoals genoemd gedefinieerd in de brief Woningbouwambities in relatie tot het coalitieakkoord . Dat wil zeggen projecten waarvoor geen intentiedocument, een omgevingsvisie of een grondexploitatie is vastgesteld bij het aanbieden van deze Leidraad. In reeds lopende projecten willen we de keuze niet terugdraaien, maar biedt de methodiek van de leidraad mogelijk inzicht voor de onderbouwing van de eerdere keuze. Wil de leidraad effectief benut worden dan zal het uitgangspunt moeten zijn dat de corporaties en gemeente in een vroeg stadium met elkaar in gesprek gaan als sloop een te overwegen scenario is. Het voorstel is om dit te doen in de aanloop naar een Intentiedocument (IDOC). Hieronder wordt aangegeven welke werkwijze we hanteren in het planproces.

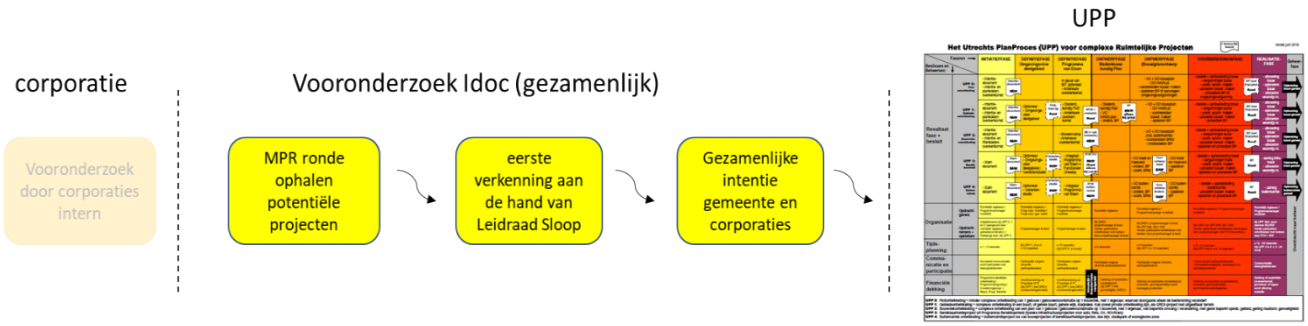
Werkwijze in relatie tot planproces.

Om langs een leidraad sloop tot een goede afweging te komen is het van belang om het proces van planvorming zorgvuldig te doorlopen. Hierbij moeten de stakeholders op de juiste momenten in de tijd worden betrokken. Corporaties en gemeente spreken af dat de partijen elkaar in een vroeg stadium betrekken. Voordat een draagvlakmeting wordt gehouden moeten gemeenten en corporaties afgestemd hebben over de richting en intentie van het project. Uitgangspunt hierbij is dat we het eens zijn over de ontwikkeling en er een vastgesteld intentiedocument ligt. De leidraad geldt hierbij als onderbouwing.

Voorstel is om onderstaand schema (figuur 1) te volgen. De gemeente en de corporaties sluiten aan bij de actualisatie van het MPR en Peilstok (2x per jaar). Daarbij delen corporaties en gemeente de portefeuillestrategie met elkaar. Dat doen we gebiedsgericht. Corporaties geven aan waar zij de komende periode na gaan denken over renovatie dan wel sloop. Vertrouwelijkheid is hierbij een voorwaarde vanwege de maatschappelijke impact. Aan de hand van de leidraad sloop (deel 2 in dit document) wordt in een verkenning met elkaar sloop tegen renovatie afgezet. Vervolgens komt er een goed onderbouwd advies voor sloop of renovatie om richting een eerste bestuurlijk gedragen gezamenlijke intentie te komen. Daarmee is er nog geen definitief besluit, maar formuleren we met elkaar de onderzoeksvraag voor de volgende fases. Daarna worden de reguliere ASP en UPP-trajecten verder vervolgd waarin huurders actief betrokken worden. Parallel hieraan wordt het project

ook geregistreerd in het MPR waardoor ook de relatie met de prestatieafspraken wordt geborgd. In dat vervolgtraject kan de leidraad houvast bieden om inzichtelijk te houden wat de afweging voor sloop of renovatie is. In deel 2 van dit document wordt in de leidraad getoond welke variabelen moeten worden onderzocht bij de afweging voor sloop of renovatie.

Figuur 1.

Deel 2 Leidraad

1. Wijk.

Een plan moet worden bekeken in de bredere context van de omgeving. Hieronder moet een onderbouwing worden gegeven op variabelen die een sloop/renovatie plan afzet tegen de ontwikkelingen die we in de betreffende wijk of, indien mogelijk, buurt zien.

- Huidige voorraad wijk en buurt naar segment en woningtypologie
- Benodigde en al geplande voorraadontwikkeling wijk en buurt
- Past het plan bij mogelijke gebiedsvisie, omgevingsvisie of toekomstige buurtagenda
- Demografie en ontwikkeling daarvan in wijk en buurt (ook bezetting), wat is er nodig in een wijk
- Effect op bestaande sociale structuren in een wijk of buurt.

2. Project

Vervolgens wordt gekeken naar de eigenschappen van het project. Hierbij is het van belang om inzichtelijk te krijgen van zowel sloop/nieuwbouw als renovatie wat dit zou betekenen voor onderstaande variabelen en de verbetering daarop. Deze moeten dan voor sloop/nieuwbouw en renovatie naast elkaar worden gezet.

- Onderbouwing bouwkundige staat
- Voorgenomen netto toegevoegde aantallen
- Woningtypologie (o.b.v. de vraag)
- (on-)Mogelijkheden die de betreffende corporatie heeft om elders woningen toe te voegen
- Verbeterniveau op de volgende onderdelen[1]:
    - Duurzaamheid en energie
    - Circulariteit
    - Contactgeluid tussen woningen onderling
    - Binnenklimaat (waaronder schimmel)
    - Groen
    - Toegankelijkheid
    - Veiligheid

[1] Omdat het gaat om een verkenning van mogelijkheden volstaat hier een quickscan op deze onderdelen.

    - Stedenbouwkundige en architectonische waarde
- Kostenplaatje: vergelijking sloop versus renovatie
- Afweging woonlasten voor en na sloop of renovatie
- Mogelijkheden op terugkeervoorrang

3. Proces

- Plan van aanpak voor huurders en hoe deze te betrekken (afspraken over inspraak, herhuisvesting, informatievoorziening enz.)
- Effect op voorraad. Planning en doorlooptijd (hoe lang woningen niet bewoond kunnen worden in geval sloop resp. renovatie)

De leidraad is niet bedoeld om via een score op een ja of nee te komen. Het is bedoeld om alle variabelen die bij sloop nieuwbouw of renovatie komen kijken op een rij te zetten en in samenhang te bekijken. Het kan fungeren als checklist om de terughoudendheid met sloop te borgen. In goed (bestuurlijk) overleg en in een gezamenlijke afweging bepalen corporaties en gemeente of sloop of renovatie de beste optie is voor een complex. Deze afweging wordt ook in het vervolg UPP en ASP-traject gebruikt om huurders te betrekken.

Samenwerkingsafspraken Utrecht

2023 tot en met 2026

(Prestatieafspraken in een turbulente tijd)

Gemeente Utrecht
Bo-Ex, Cazas Wonen, Habion, SSH, Stichting Portaal, Woonin
Utrechtse Huurdersorganisaties

26 oktober 2023

Vooraf: over deze prestatieafspraken voor Utrecht

Deze meerjarige prestatieafspraken vormen een overeenkomst tussen de gemeente Utrecht, de woningcorporaties verenigd in STUW (Bo-Ex, Cazas Wonen, Habion, SSH, Stichting Portaal, Woonin) en hun huurdersorganisaties (Huurdersvereniging Bo-Ex, Huurdersvereniging Weidelanden, BoKS, Huurdersraad Portaal Regio Utrecht, Wooninspraak) en kennen een looptijd van 2023 tot en met 2026.

Via deze stedelijke afspraken geven partijen vanuit een gedeeld perspectief concreet invulling aan de gemeentelijke woonambities, zoals omschreven in de woonvisie 'Utrecht beter in balans' en in het coalitieakkoord Utrecht 2022-2026, en nemen zij hun aandeel in de landelijke en regionale woonopgave. Deze prestatieafspraken staan daarmee niet op zichzelf. Ze zijn een Utrechtse vertaling van diverse afspraken en convenanten waar al een handtekening onder staat en die daarmee kaderstellend zijn. In het bijzonder gaat het daarbij om de nationale prestatieafspraken (NPA) en de daaruit voortvloeiende Woondeal regio Utrecht, om de Regiodeal Flexwonen en om het Landelijk Actieplan Studentenhuisvesting.

De opgave voor de komende jaren is over de volle breedte fors. Dit betekent keuzes maken in wat meer en minder belangrijk is. Partijen geven daarbij zoveel mogelijk prioriteit aan nieuwbouw. De woningbouwproductie is de afgelopen jaren achtergebleven bij de groeiende vraag met als gevolg oplopende wachttijden en afnemende slaagkansen voor alle doelgroepen. Ook de minimale inschrijftijd voor een kamer is opgelopen. Partijen zetten alles op alles om deze trends te keren de komende jaren. Dat lukt alleen door de pijlen gelijk te richten en door dingen anders te gaan doen. Bijvoorbeeld door het versnellen van doorlooptijden, door goede monitoring en stevige sturing en door vaker modulair te bouwen en flexconcepten toe te passen. Prioriteit geven aan nieuwbouw betekent ook dat de gemeente en corporaties sturen op voldoende nieuwbouwlocaties.

Deze prestatieafspraken zijn te beschouwen als kaderafspraken voor een periode van vier jaar, die op onderdelen jaarlijks geconcretiseerd worden middels een jaarprogramma. Deze manier van werken draagt enerzijds bij aan koersvastheid en anderzijds aan de benodigde flexibiliteit onderweg. Dit betekent ook dat de corporaties geen jaarlijks 'bod' meer uitbrengen. Het jaarprogramma voor 2023/2024 staat achteraan in dit document.

Hierna volgen voor elk van de hoofdthema's eerst de hoofdlijnen uit de nationale prestatieafspraken[1], de context en de ambities voor Utrecht en daarna per subthema de vertaling naar de stedelijke kaderafspraken voor Utrecht. De hoofdthema's zijn:

a. Vergroten sociale voorraad
b. Betaalbare woonlasten
c. Verduurzaming van de woningvoorraad
d. Zorgen voor kwalitatief goede woningen
e. Goed huisvesten van aandachtsgroepen
f. Werken aan leefbare en veilige wijken

Om de uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in deze overeenkomst te monitoren wordt een monitoringssysteem ontwikkeld.

[1] *De Nationale Prestatieafspraken zijn ondertekend in juni 2022 en op een aantal punten inmiddels verder doorontwikkeld. We hebben in deze prestatieafspraken de afspraken opgenomen zoals deze in het oorspronkelijke stuk van de Nationale Prestatieafspraken zijn benoemd.*

Inhoud van de prestatieafspraken

Vergroten sociale voorraad 4
1 Woningen toevoegen door nieuwbouw 5
2 Bestaande woningen behouden of beter benutten en doorstroming bevorderen 7

Betaalbare woonlasten 10
3 Zorgen voor betaalbare huren 11
4 Voorkomen van betalingsachterstanden en ontruimingen 12

Verduurzaming van de woningvoorraad 13
5 Toewerken naar een CO_2-neutrale woningvoorraad 14
6 Werken aan klimaatbestendige en groene buurten 15
7 Circulair bouwen en slopen 15

Zorgen voor kwalitatief goede woningen 16
8 Zorgen voor kwalitatief goede woningen 16

Goed huisvesten aandachtsgroepen 17
9 Zorgdragen voor goede huisvesting en ondersteuning van aandachtsgroepen 18

Werken aan leefbare en veilige wijken 20
10 Samenwerken via een gebiedsgerichte wijkaanpak 22
11 Bevorderen van de veiligheid en het voorkomen van overlast, ondermijning en criminaliteit 23

Organisatie en samenwerking 24
12 Voortzetten van de goede samenwerking 24
13 Werkwijze bij bijzondere omstandigheden 24

Werkprogramma 2023/2024 26

Overeengekomen te Utrecht op 2023

Namens het **College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Utrecht**

De wethouder Wonen, de heer D. de Vries

.....

Namens de **Utrechtse woningcorporaties**

Dhr. H. Pluim namens Bo-Ex

.....

Dhr. T. de Rond namens Habion

.....

Dhr. R.J. Spits namens Stichting Portaal en de Stichting Utrechtse Woningcorporaties (STUW)

.....

Dhr. R. Donninger namens de SSH

.....

Mevr. S. Spanjaard namens Cazas Wonen

.....

Dhr. B. Staffhorst namens Woonin

.....

Namens de **Utrechtse Huurdersorganisaties**

Dhr. Drs. E.C.H. Verstraten namens Huurdersraad Portaal Regio Utrecht

.....

Dhr. H. Hiltemann namens Wooninspraak

.....

Mevr. H. Alting namens Huurdersvereniging Bo-EX

.....

Dhr. V.Q. van Rossum, namens BoKS

.....

Dhr. A. Kruys namens Huurdersvereniging Weidelanden

.....

Vergroten sociale voorraad

ONS VERTREKPUNT

Hoofdlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- 250.000 sociale huurwoningen toevoegen aan de totale woningvoorraad tot en met 2030.
- Voorkeur voor regulier bouwen, daar waar niet mogelijk flexwoningen.
- Regionale woondeal geeft duidelijkheid over de aantallen voor Utrecht.
- Verkoop en sloop zijn geen doel op zich, maar kunnen een noodzakelijk onderdeel van een gezonde bedrijfsvoering en gebalanceerd voorraadbeleid zijn.
- Te verkopen woningen door corporaties blijven na verkoop in het sociale segment tot de NHG-grens en worden zoveel mogelijk verkocht aan zittende huurders.
- Corporaties, de minister voor VRO en gemeenten stimuleren regelingen die samenwonen bevorderen en nemen hiertoe belemmeringen weg.
- Om doorstroming te bevorderen zetten woningcorporaties doorstroom- of seniorenmakelaars in, waarbij het instrument van huurgewenning kan worden ingezet.

Hoofdlijn Woondeal regio Utrecht:

In de regionale woondeal is voor Utrecht de volgende opgave opgenomen als het gaat om de realisatie van het aantal reguliere sociale huurwoningen:

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal voor periode
425	928	1012	2.596	1.080	1.497	1.617	885	850	10.890

Utrecht heeft altijd al een grote aantrekkingskracht gehad. Mensen blijven graag in Utrecht wonen of willen zich er vestigen. Groei van de stad is geen doel op zich, maar er zijn veel nieuwe huizen nodig voor woningzoekenden. Tegelijkertijd zijn er grenzen aan het verdichten van de stad vanuit het oogpunt van leefbaarheid en kwaliteit. Hoe Utrecht de groei ‘in balans’ voor zich ziet, is vastgelegd in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040.

Vanwege het groeiende tekort aan sociale huurwoningen in Utrecht zijn de slaagkansen voor woningzoekenden afgenomen in de afgelopen jaren en zijn de wachttijden toegenomen. Daarom is in de woonvisie ‘Utrecht beter in balans’ het streven opgenomen om in 2040 een woningvoorraad te hebben die voor 35 procent bestaat uit sociale huurwoningen (inclusief zelfstandige studentenhuisvesting). De gemeente wil hiertoe dat op programmaniveau bij nieuwbouw 40 procent in het sociale huursegment gebouwd wordt. In deze prestatieafspraken vertalen we de ambitie om de wachttijden terug te dringen door meer sociale huurwoningen en studentenwoningen toe te voegen naar een concrete opgave voor de STUW-corporaties. Hierbij erkennen partijen dat diverse andere (en niet altijd beïnvloedbare) factoren ook invloed hebben op de wachttijden voor een sociale huurwoning of een studentenwoning in Utrecht, zoals het bouwprogramma van gemeenten in de regio, het aantal inschrijvingen bij Woningnet of zelfs het veranderen van de spelregels binnen Woningnet. Om te kunnen volgen of de inzet daadwerkelijk leidt tot kortere wachttijden, is een afspraak opgenomen over monitoring van de nieuwbouw, van de wachttijden (inschrijftijd en zoektijd), van de slaagkansen en van het aantal inschrijvingen.

De STUW-corporaties en de huurdersorganisaties hebben eerder enkele afspraken over de nieuwbouwproductie vastgelegd in de *Allonge Stedelijke Prestatieafspraken Utrecht 2020-2022*. De afspraken uit deze Allonge zijn verwerkt in deze Stedelijke Prestatieafspraken Utrecht.

AMBITIE
Partijen hebben de ambitie om de wachttijden voor een sociale huurwoning en een studentenwoning in Utrecht terug te dringen. De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties doen dit door woningen toe te voegen, door de bestaande voorraad zoveel mogelijk te behouden en beter te benutten en door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen.

Partijen zetten de volkshuisvestelijke opgave centraal in hun handelen; de NPA en de regionale woondeal zijn daarbij kaderstellend. Partijen streven gezamenlijk naar het realiseren van de productie zoals is vastgelegd in de NPA en de regionale woondeal. Daarnaast willen partijen dat de STUW-corporaties in Utrecht de aantallen woningen zoals opgenomen in de regionale woondeal realiseren en 500 studenteneenheden toevoegen. De bestaande woningvoorraad wordt zoveel mogelijk behouden en ingezet voor de doelgroep. Kansen om extra sociale huurwoningen toe te voegen aan bestaande woongebouwen worden waar mogelijk benut. Niet gerealiseerde toevoeging aan de voorraad, doordat nieuwbouw achterblijft bij de planning vanuit de regionale woondeal, wordt toegevoegd aan het volgende jaar. Plannen mogen niet verdampen als groei niet gerealiseerd wordt.
Het bevorderen van doorstroming op de woningmarkt zorgt er voor dat meer sociale huurwoningen vrij komen en vergroot ook de kans voor huishoudens om te wonen in een woning die past bij hun huishoudenssamenstelling, levensfase en inkomen.

1. Woningen toevoegen door nieuwbouw

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

1.1 Alle sociale huurwoningen in de gemeente Utrecht worden in principe gerealiseerd of afgenomen door de STUW-corporaties. Het gaat om woningen die via WoningNet worden aangeboden en openstaan voor bijzondere doelgroepen.

1.2
a. De sociale huurvoorraad (verhuurd door de woningcorporaties) in Utrecht groeit mee met de groei van de stad. Uitgangspunt is dat in 2040 35 procent van de woningvoorraad een sociale huurwoning is, en dat in nieuwe projecten 40 procent sociale huur wordt gebouwd[2].
b. Hiertoe spannen gemeente en corporaties zich gezamenlijk in om de aantallen woningen zoals opgenomen in de regionale woondeal te realiseren en 500 studenteneenheden (met nadruk op het toevoegen onzelfstandige studenteneenheden) per jaar toe te voegen. Daarnaast realiseren zij een substantieel aantal flexwoningen. Het geambieerde aantal wordt per jaar bepaald. Hierbij geldt dat als in een jaar de ambitie niet behaald wordt, de resterende aantallen woningen van dat jaar worden meegeteld bij de ambitie van het volgende jaar.
c. Om ervoor te zorgen dat de doelen uit NPA, Woondeal én RSU behaald kunnen worden, zullen gemeente en corporaties jaarlijks voor tenminste 250 extra woningen (tijdelijk of permanent) productieruimte leveren.
d. Partijen realiseren zich daarnaast dat het noodzakelijk is om jaarlijks investeringsbesluiten voor projecten te nemen en dat dit alleen mogelijk is, als de financiële situatie van corporaties dit toelaat.
e. Partijen bevorderen tevens het toevoegen van woningen door middel van omzetten bergingen, ombouwen van zolders tot woningen en optoppen, met daarbij dezelfde overeengekomen

[2] *Deze uitgangspunten zijn geformuleerd in de Woonvisie en het coalitieakkoord. Verder kan in bepaalde wijken worden afgeweken van de genoemde norm; zie hoofdstuk 'Werken aan leefbare en veilige wijken'.*

uitgangspunten als bij sloop/nieuwbouw als het gaat om economische meerwaardeafdracht. De corporaties vragen daarbij aan de gemeente om open te staan om het parkeerbeleid aan te passen om deze manier van verdichten te faciliteren.

f. Recente ontwikkelingen hebben er toe geleid, dat het leveren van een proportioneel aandeel in het 'meegroeien met de stad' voor Bo-Ex mogelijk onder druk komt te staan.

1.3 Partijen hechten veel waarde aan de groei van de sociale huurwoningvoorraad en nemen hiertoe de regie. Om de nieuwbouwambitie geformuleerd in afspraak 1.2 te realiseren sturen de gemeente en corporaties in het maandelijkse Bestuurlijke Productieoverleg gezamenlijk op het behalen van deze opgave.
Het Bestuurlijk Productieoverleg heeft tot taak om:

a. het MeerjarenProgramma Ruimte (door partijen te zien als leidend) te bespreken en locaties (inclusief aantallen en woningkwaliteiten) te koppelen aan de opgave, om zo het gewenste aandeel sociaal en de snelheid van toevoeging van sociale huur te waarborgen. De gemeente geeft hiertoe inzicht in de gemeentelijke locaties die kunnen worden ingezet, en wanneer deze beschikbaar komen. Corporaties geven op dezelfde wijze inzicht in kansen die zij zien op eigen locaties en te verwerven locaties van derden.
b. Er gezamenlijk voor te zorgen dat gemeente en corporaties de mogelijkheden voor corporaties om woningen te kunnen realiseren op locaties waarvan corporaties (nog) niet de grondeigenaar zijn, vergroten. Hiertoe:
    - doet het Bestuurlijk Productieoverleg een voorstel voor de instrumenten die de gemeente en corporaties extra kunnen inzetten om de corporaties positie te geven op locaties van marktpartijen. De toepassingsmogelijkheden van de gemeente zijn beperkt. Gemeente en corporaties verkennen, via de samenwerking in de Woondeal, deze mogelijkheden en kijken wat dat van partijen vraagt. Dit is gericht op besluitvorming over de inzet van deze instrumenten;
    - organiseert de gemeente samen met de corporaties periodieke gebiedsgesprekken gericht op actief programmeren in het betreffende gebied;
    - gaan de corporaties ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid tijdig samenwerkingsverbanden met marktpartijen aan.
c. knelpunten die de ontwikkeling van sociale huurwoningen in de weg staan of vertragen, te signaleren en zoveel mogelijk weg te nemen (zoals een gebrek aan capaciteit bij de gemeente of de corporatie(s), discussie over parkeernormering of andere kwaliteitseisen die betaalbaar bouwen bemoeilijken). De consequenties van wederzijdse ambities in beeld te brengen en tijdig te escaleren.

1.4 Om de nieuwbouwambitie geformuleerd in afspraak 1.2 te realiseren spant de gemeente (2023 en verder) zich in om het Utrechts Plan Proces aan te passen, met als doel om de voorbereidingstijd van bouwplannen te verbeteren en daarmee direct te sturen op de doorlooptijd van projecten. Na aanpassing monitoren partijen het effect, op basis waarvan waar nodig procesverbeteringen worden doorgevoerd.

1.5 Vier maal per jaar bespreken partijen in de Stuurgroep Huren gezamenlijk de voortgang van de nieuwbouwambitie en het effect van de inspanningen op de wachttijden voor sociale huurwoningen en studentenwoningen in Utrecht. Twee maal per jaar gebeurt dit aan de hand van actuele cijfers over gerealiseerde en geprogrammeerde woningen (kwantitatief en kwalitatief), en over inschrijftijd, zoektijd, slaagkansen en aantal inschrijvingen in Woningnet. De gemeente en de corporaties leveren deze cijfers aan.

1.6 Voor de definitie van sociale studentenhuisvesting wordt aangesloten bij het Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030. De gemeente en SSH spannen zich in om het huidige tekort (in het Actieplan geraamd op 5.300 eenheden) aan studentenhuisvesting door middel van aanvullende nieuwbouw in te lopen. Hiertoe maken zij de volgende afspraken:

a. De gemeente brengt SSH bij verschillende nieuwbouwlocaties in positie voor de bouw van studentenwoningen en faciliteert waar mogelijk plannen voor verdichting.
b. SSH zoekt naar aanvullende nieuwbouw/acquisities op diverse locaties in de gemeente.
c. De gemeente draagt bij aan de financiële haalbaarheid van studentenhuisvesting met behulp van haar grondprijsbeleid en aanvullende subsidies.

1.7 Huren van zelfstandige studenteneenheden liggen onder de eerste aftoppingsgrens en bij voorkeur onder de kwaliteitskortingsgrens, zodat jongeren onder de 23 jaar ook in aanmerking komen voor huurtoeslag. De huur van onzelfstandige huisvesting is vastgesteld conform het WWS.

2. Bestaande woningen behouden of beter benutten en doorstroming bevorderen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

2.1 Om zoveel mogelijk sociale huurwoningen beschikbaar te houden, zetten partijen -naast het realiseren van de productie- tegelijkertijd in op “Stop de Verkoop”. Partijen spreken af dat deze Stop de Verkoop met de ingang van 1-1-2024 ingaat en tenminste tot eind 2024 blijft bestaan.

Om “Stop de Verkoop” mogelijk te maken zijn partijen een maatregelenpakket overeengekomen:

a. De gemeente erkent dat een stop op de verkoop op termijn negatieve invloed heeft op de financiële positie van corporaties en ook tot onherstelbare schade kan leiden. Zie Actualisatie doorrekening NPA
b. Om de financiële omvang en de impact op de capaciteit om te blijven investeren in nieuwbouw, verduurzaming, leefbaarheid en het betaalbaar houden van de huren van de beleidskeuzen”Stop de Verkoop” te bepalen wordt onafhankelijke onderzoek uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de doelen uit de NPA, Woondeal én RSU gehaald worden en de financiële middelen voor de corporaties hiertoe toereikend zullen zijn.
c. Om de financiële gevolgen van de beleidskeuze “Stop de Verkoop” te compenseren, zullen gemeente en corporaties elk jaar in overleg treden om te bepalen welke stimuleringsmaatregelen (financieel, beleidsmatig) vanuit de gemeente of andere overheid nodig zijn om via de Utrechtse aanpak (maatwerk per project) de corporaties in positie te houden om de sociale woningbouw te laten groeien conform de afspraken uit de NPA en de regionale woondeal. De corporaties stellen dat voor 2024 een financiële compensatie van tenminste € 10,6 miljoen aan de orde is door gemiste verkoopopbrengten gebaseerd op de netto-inkomsten die anderszins geïnvesteerd zouden worden in deze projecten (gebaseerd op stopzetten van de verkoop van 95 woningen). Voor de corporaties is het compenserende pakket stimuleringsmaatregelen randvoorwaardelijk voor het gestand doen van de afspraak.Het onafhankelijke onderzoek genoemd onder b, in combinatie met de grotere opgave die genoemd

is in deze samenwerkingsafspraken op het gebied van beschikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en betaalbaarheid, zal dat specifiek maken voor 2024. De omvang van de compensatie in 2025 en volgende volgt ook uit het onderzoek.

d. Dit overleg vindt plaats in het eerste kwartaal van elk jaar, zodat de uitkomsten worden meegenomen in de begrotingscyclus van de gemeente. De eerste tranche wordt opgesteld bij de voorjaarsnota (VJN) van 2024. Het gesprek start in januari en eindigt met het vaststellen van de VJN in de raad. Daarmee verwerven partijen de benodigde zekerheden. Als de compensatie niet geboden wordt, vervalt de afspraak.
e. Indien - in een bepaald jaar bij een of meerdere projecten - blijkt dat de pakketten onvoldoende zijn of niet vastgesteld worden via de VJN en als gevolg daarvan niet de condities gecreëerd kunnen worden voor de corporatie(s) om op verantwoorde wijze (ten behoeve van een gezonde bedrijfsvoering) investeringsbesluiten te nemen , kan de “Stop de Verkoop” door betrokken corporatie(s) worden opgeschort.
f. Om ervoor te zorgen dat de doelen uit NPA, Woondeal én RSU gehaald kunnen worden zal de gemeente Utrecht elk jaar voor tenminste 250 extra woningen (tijdelijk of permanent) productieruimte/ grondposities leveren. Als aan de corporaties toegezegde productieruimte en gronden voor extra woningproductie niet geleverd worden, dan kunnen de corporaties - zonder tussenkomst van derden - de verkoopstop opschorten.

Uitzondering: Individuele uitzonderingen op “Stop de Verkoop” blijven mogelijk, bijvoorbeeld om de verkoop van ‘exoten’ mogelijk te maken, zijnde woningen met een hoge waarde, vanuit een VVE-minderheidsbelang (zonder toets) en waar sprake is van hoge mutatiekosten. Corporaties stellen een volledigde lijst op van woningen die op die manier voor verkoop gelabeld blijven. Jaarlijks zal de raad een overzicht van de verkopen ontvangen. Woningen die niet op de lijst staan, maar redelijkerwijs niet tot de corporatie voorraad behoren, kunnen met instemming van de gemeente aan de lijst met de te verkopen woningen worden toegevoegd.

2.2 De gemeente heeft in afstemming met corporaties een ‘Leidraad sloop en nieuwbouw’ opgesteld, waarmee per project een goede afweging kan worden gemaakt of sloop van sociale huurwoningen de beste oplossing biedt. Uitgangspunt is dat de corporaties terughoudend zijn met de sloop van sociale huurwoningen. Bij projecten waarbij ook woningen verdwijnen, borgen de corporaties dat de voorraad sociale huurwoningen ten minste gelijk blijft in absolute aantallen. Bewoners hebben recht op terugkeer en daarbij wordt gestreefd naar behoud van dezelfde woonlasten. De gemeente en corporaties spreken af de leidraad te gebruiken bij nieuwe projecten waar nog geen intentiedocument voor ligt (peildatum is het tekenen van deze samenwerkingsafspraken) en evalueren de werking ervan in 2024. De uitkomsten van de evaluatie en mogelijke aanpassingen in de leidraad worden besproken met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.

2.3 De gemeente en de corporaties benutten samen de kansen die er zijn om bestaande woningen beter te benutten en zo meer huishoudens te huisvesten. Bijvoorbeeld via (pilots met) optoppen, woningsplitsen of woningdelen (het gaat hierbij ook om concepten als ‘Kamers met aandacht’, ‘Onder de pannen’ en ‘Hospi-housing’).

2.4 De gemeente en de corporaties zetten onder andere de volgende instrumenten in om doorstroming te bevorderen:

a. Een wooncoach. De gemeente en STUW bepalen op basis van een evaluatie (2023) of de inzet van een wooncoach wordt gecontinueerd. De gemeente en STUW dragen elk de helft van de kosten van een wooncoach. Jaarlijks brengt een wooncoach de resultaten in beeld.

b. Uitvoering van de voorrangsregeling ‘van groot naar beter’ zoals is vastgelegd in de huisvestingsverordening, waarbij een huishouden dat verhuist van een woning met minimaal 4 kamers naar een woning met maximaal 3 kamers voorrang krijgt.
c. De Huurkortingsregeling, waarbij een huurder bij verhuizing naar een meer passende huurwoning een maximale huursprong van €50 maakt. Het gaat om een regeling die regionaal door de corporaties wordt toegepast.
d. De gemeente, BoKS en de SSH voeren een experiment uit waarbij SSH maximaal 150 van de vrijkomende starterswoningen (de zogenaamde Woningnet woningen) met voorrang aanbiedt aan doorstarters tot 28 jaar die een onzelfstandige STUW woning achterlaten. Deze doorstarters krijgen een tijdelijk contract (jongerencontract) van vijf jaar. Dit geeft de doorstarter de tijd om studieschuld weg te werken, carrière te maken, inkomsten of vermogen op te bouwen en (als back-up) wachttijd bij Woningnet op te bouwen, waardoor de doorstarter in staat is om na vijf jaar de reguliere woningmarkt te betreden.
e. De corporaties maken bij nieuwbouwprojecten die geschikt zijn voor ouderen een marketing/communicatie- en toewijzingsplan met als doel om ouderen in Utrecht te informeren en te ondersteunen in het vinden van een passende woning in het betreffende wooncomplex.
f. De corporaties bevorderen doorstroming vanuit sociale huurwoningen naar middenhuurwoningen. Middenhuur wordt beperkt door corporaties, als middel voor mengen of doorstromen. Middenhuur mag niet ten koste gaan van de groei van de sociale woningvoorraad.

Betaalbare woonlasten

ONS VERTREKPUNT

Hoofdlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- De totale huursom van de corporaties kent in 2023, 2024 en 2025 een maximale stijging die gelijk is aan de CAO-loonontwikkeling van het voorgaande jaar minus 0,5 procentpunt. Doel van deze afspraak is een gematigde huurprijsontwikkeling die bovendien gelijke tred houdt met de inkomensontwikkeling van huurders. Zo wordt bewerkstelligd dat de huurquote hoe dan ook afneemt de komende jaren.
- Op individueel niveau is een hogere (maximaal 0.5 procentpunt hoger dan de maximale huursomstijging) of lagere huurstijging mogelijk om prijs en kwaliteit beter in balans te brengen en de doorstroming te bevorderen.
- Corporaties kunnen, conform de bestaande regeling, een inkomensafhankelijke hogere huurverhoging (IAH) doorvoeren. Bovenstaande uitgangspunten zijn belangrijk bij de toepassing hiervan. Met name in gebieden waar de druk op de woningmarkt groot is, kan de IAH een middel zijn om doorstroom te bevorderen. In kwetsbare wijken passen corporaties de IAH juist terughoudend toe, omdat daar het behoud van meer draagkrachtige huurders belangrijk is voor de leefbaarheid. Corporaties, gemeenten en huurders leggen het gebruik van de inkomensafhankelijke hogere huurverhoging vast in de lokale prestatieafspraken.
- Huurders van de corporaties in gereguleerde woningen met én een inkomen op of onder 120% van het sociaal minimum én een huur hoger dan € 550 (prijspeil 2020) krijgen per 1 juli 2023 een wettelijk verplichte eenmalige huurverlaging tot dat bedrag. Partijen spreken af dat het aantal woningen met een huurprijs tot € 550 (prijspeil 2020) in de totale corporatievoorraad tot en met 2025 niet afneemt.
- De minister voor VRO is voornemens per 1 januari 2024 genormeerde huren in te voeren in de huurtoeslag. De andere partijen verbinden zich niet aan invoering van genormeerde huren in de huurtoeslag. Wanneer invoering van genormeerde huren zou leiden tot maatregelen in het huurbeleid van corporaties en de investeringscapaciteit van corporaties zou worden geraakt, moet de totale opgave in de Nationale Prestatieafspraken worden herzien.
- In zijn algemeenheid geldt dat wanneer aanvullend huurbeleid wordt doorgevoerd dat de investeringscapaciteit significant raakt voor corporaties, de totale afspraken (inclusief de onderdelen beschikbaarheid, verduurzaming en leefbaarheid) opnieuw worden bezien.
- Corporaties en gemeenten intensiveren hun schuldhulpverlenings- en signaleringsbeleid. Er wordt intensiever samengewerkt om het oplopen van betalingsachterstanden en huisuitzettingen te voorkomen.

Hoofdlijn Woondeal regio Utrecht:

- In de regionale woondeal is benoemd dat in de regio U10 33% van de corporatiewoningen in de voorraad een huurprijs van 550 euro of minder heeft (prijspeil 2020) en is afgesproken -in lijn met de Nationale Prestatieafspraken- dat dit niveau tot 2025 tenminste gelijk blijft.

Het thema betaalbaar wonen staat al jaren hoog op de agenda in het gesprek tussen huurdersorganisaties, de bij STUW aangesloten corporaties en de gemeente Utrecht. Momenteel misschien wel meer dan ooit, gelet op de energieprijzen en het actuele inflatiecijfer. Partijen zien steeds meer huurders ‘worstelen’ om maandelijks rond te komen en voorzien dat dit aantal verder zal toenemen de komende tijd, ondanks de compensatieregelingen vanuit het Rijk.

Binnen de mogelijkheden die hen ter beschikking staan, nemen partijen hun verantwoordelijkheid voor betaalbare woonlasten. Dit doen zij vanuit een breed perspectief, waarbij verder gekeken wordt dan alleen naar de inzet op een voorspelbaar, uitlegbaar en gematigd huurbeleid (waarbij de nationale prestatieafspraken

dienen als richtinggevend kader). Zo raakt het thema ‘betaalbare woonlasten’ direct aan twee van de andere thema’s uit de prestatieafspraken. Allereerst gaat het dan om de zorg voor voldoende beschikbaarheid van betaalbare sociale huurwoningen voor de doelgroep. Daarnaast worden de woonlasten langs de lijn van de energielasten direct beïnvloed door de mate en het tempo van verduurzaming van de woningvoorraad. Voor de afspraken over deze beide onderwerpen wordt verwezen naar de betreffende hoofdstukken. De relatie tussen ‘betaalbare woonlasten’ en deze twee thema’s maakt bovendien dat partijen het belangrijk vinden balans te houden tussen de hoogte van de huren en het behoud van voldoende investeringsruimte voor de corporaties.

Maar er is meer. De betaalbaarheid van het wonen wordt ook beïnvloed door het beleid van de (lokale) overheid ten aanzien van een sociaal grondprijsbeleid, (lokale) belastingen en diverse inkomensondersteunende vangnetregelingen. Daar hoort het tijdig in beeld krijgen en goed ondersteunen van huishoudens die in de problemen (dreigen te) komen als gevolg van (te) hoge woonlasten bij. Partijen willen de komende jaren de reeds intensieve samenwerking op dit gebied optimaliseren en verbreden naar andere (potentiële) samenwerkingspartners. Partijen zien bovendien dat blijvend maatwerk nodig is voor díe huishoudens die door te hoge woonlasten in problemen (dreigen te) komen.

AMBITIE
De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties willen, naast voldoende aanbod van betaalbare en duurzame woningen, dat de woonlasten van de Utrechtse huurders betaalbaar blijven. Zij hanteren daarom een voorspelbaar, uitlegbaar en gematigd huurbeleid waarbij wordt gestreefd naar zo betaalbaar mogelijke huren. Ze willen bovendien (dreigende) problemen vroegtijdig opsporen en door middel van passende ondersteuning (oplopende) betalingsachterstanden en ontruimingen tot een minimum beperken.

De nationale prestatieafspraken en het coalitieakkoord gelden als richtinggevend kader voor de uitwerking van de afspraken, evenals landelijke wet- en regelgeving via onder meer huurprijsbeleid, passend toewijzen en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

3. Zorgen voor betaalbare huren

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

3.1 De Utrechtse corporaties en huurdersorganisaties verbinden zich aan de landelijke afspraak over de huursomstijging van de corporaties in 2023, 2024 en 2025. Jaarlijks wordt gemonitord hoe de lonen zich ontwikkelen ten opzichte van de inflatie, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de woonlastenontwikkeling van huurders die van een bijstandsinkomen of AOW moeten rondkomen. Door aan te sluiten bij de landelijke afspraak wordt bijgedragen aan een voorspelbaar en uitlegbaar huurbeleid. Over de invulling van de beschikbare beleidsruimte op individueel woningniveau gaan de STUW-corporaties ieder jaar met de eigen huurdersorganisaties in gesprek.

3.2 De Utrechtse corporaties kunnen de mogelijkheid benutten om een inkomensafhankelijke huurverhoging door te voeren met als legitimatie dat mensen die meer te besteden hebben ook meer betalen. Over het al dan niet toepassen van de inkomensafhankelijke huur, over de methodiek, over het plafond voor de kale huurprijs en over de verantwoording vindt jaarlijks afstemming plaats met de eigen huurdersorganisatie. De extra inkomsten die deze maatregel oplevert, wendt de betreffende corporatie aan voor extra investeringen in groei en verduurzaming van de sociale woningvoorraad in Utrecht. Deze inkomensafhankelijke huurverhoging telt dan niet mee in de huursom (huursombenadering).

Als huurders door een inkomensterugval na doorvoering van de inkomensafhankelijke huurverhoging in de problemen dreigen te geraken, hanteren de Utrechtse corporaties de landelijke werkwijze zoals is opgenomen in de circulaire Huurprijsbeleid periode 1-1-2022 t/m 30-6-2023 (MG2021-01, §4.3).

3.3 Als huurders als gevolg van het gevoerde huurbeleid in de problemen dreigen te geraken passen de Utrechtse corporaties maatwerk toe.

4. Voorkomen van betalingsachterstanden en ontruimingen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

4.1 Gemeente en corporaties verbreden het netwerk van samenwerkingspartners rondom het voorkómen en tijdig signaleren van schulden. Inzet is om nieuwe partners te verbinden aan het convenant *Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019 – 2022*, om daarmee betalingsachterstanden nog sneller in beeld te hebben en samen effectiever te kunnen zijn in de aanpak ervan.

4.2 Gemeente, corporaties en huurdersorganisaties sluiten aan bij landelijke voorlichtingscampagnes om mensen bewust te maken van de bestaande voorzieningen en mogelijkheden voor hulp in geval van betalings- en schuldenproblematiek en hen te stimuleren en te motiveren hier (tijdig) gebruik van te maken.

Verduurzaming van de woningvoorraad

ONS VERTREKPUNT

Hoofdlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- Corporaties staan voor de opgave om uiterlijk in 2030 450.000 bestaande woningen aardgasvrij te maken. Daarom is het voor corporaties noodzakelijk uiterlijk in 2024 zekerheid te hebben vanuit gemeenten over de uitvoering van de transitievisie Warmte.
- De ambitie van het kabinet is dat er in 2030 in totaal 1 miljoen huurwoningen toekomstklaar geïsoleerd zijn. Opgave voor de corporaties is om 675.000 bestaande woningen toekomstklaar te isoleren. De Standaard voor woningisolatie geldt als referentie voor toekomstklaar.
- De corporaties zorgen ervoor dat uiterlijk in 2028 alle woningen met een E, F- en G-label uit hun woningvoorraad zijn verdwenen, met uitzondering van monumenten en voor sloop aangemerkte woningen, en onder voorbehoud van instemming van 70% van de huurders en instemming van de eventuele VvE.
- Het kabinet bereidt een verplichting voor om vanaf 2026 een hybride warmtepomp of een ander duurzaam alternatief te plaatsen op het moment dat de cv-ketel moet worden vervangen. Corporaties hebben zich er al aan gecommitteerd om in alle woningen met label D of beter waar de cv-ketel moet worden vervangen, de cv-ketel in principe te vervangen door een duurzamer alternatief. Zodoende gaan corporaties vanaf 2023 al werken in de geest van de aangekondigde verplichting.
- De corporaties voeren vanaf 1 januari 2023 geen huurverhoging door na isolatiemaatregelen.
- Het Rijk werkt momenteel nog uit hoe huurders in slecht geïsoleerde woningen (in het gereguleerde segment) in de huur gecompenseerd worden voor hun relatief hoge energielasten. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijke aanpassingen van het woningwaarderingsstelsel.

De gevolgen van de opwarming van de aarde zijn groot. Het vraagt om maximale inspanningen van alle partijen om de stad, ons land en de planeet leefbaar en bewoonbaar te houden. Om klimaatverandering tegen te gaan werkt Nederland aan een duurzaam energiesysteem waarbij nauwelijks nog CO_2 vrijkomt. In 2050 moet de energievoorziening bijna helemaal duurzaam en CO_2-neutraal zijn. Dat geldt ook voor de woningvoorraad. Onder CO_2-neutraal wordt verstaan het terugdringen / niet meer gebruiken van fossiele brandstoffen, de opwek en het gebruik van duurzame energie en het terugdringen van het verbruik van energie (‘trias energetica’).

Corporaties hebben een belangrijke rol in het CO_2-neutraal maken van de voorraad vanwege de grote omvang en aard (geclusterd) van hun bezit, hun expertise en last but not least omdat terugdringen van het energieverbruik voor huurders zowel vanuit het oogpunt van betaalbaarheid als vanuit verbetering van het comfort van essentieel belang is. Partijen willen daarom de Utrechtse huurders actief betrekken bij de verduurzamingsprojecten en -werkzaamheden.

Dit hoofdstuk gaat ook over klimaatadaptatie en circulariteit. Vanwege de klimaatverandering wordt de noodzaak gezien om ‘verstening’ en ‘wateroverlast’ tegen te gaan en ‘hittestress’ weg te nemen. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties vinden het bevorderen van groen in de stad dan ook belangrijk, omdat dit bijdraagt aan een gezond leefklimaat en een duurzame woonomgeving.

AMBITIE

De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties volgen de Nationale Prestatieafspraken op het vlak van verduurzaming en werken in Utrecht toe naar een CO_2-neutrale woningvoorraad. Het doel van de verduurzamingsopgave is om ervoor te zorgen dat er geen CO_2-uitstoot meer is in de gebouwde omgeving in

2050. Het verduurzamen van de woningvoorraad richt zich op het verbeteren van de energiezuinigheid en het comfort van de woning, en wel zo dat dit voor de huurders geen woonlastenstijging tot gevolg heeft.

De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties sluiten aan bij de landelijke doelstelling 'klimaatbestendig in 2050'. Hierbij wordt gebouwd met de natuur als uitgangspunt, gericht op het omgaan met extreme weeromstandigheden die het gevolg zijn van klimaatverandering. Dit betekent inzet op meer groen, minder verstening en het wegnemen van 'hittestress' en 'wateroverlast'. De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties hanteren in Utrecht het principe 'groen, tenzij'. Dit betekent dat zij zich inzetten om groen rondom complexen/woningen van corporaties (ook in de openbare ruimte) zoveel mogelijk te behouden. Dit draagt bij aan behoud en verbetering van biodiversiteit, vermindering van luchtvervuiling, demping van geluidshinder en verkoeling in warme periodes.

De landelijke doelstelling is 'Nederland circulair in 2050'; ambitie is om de gehele gebouwde omgeving voor 2050 circulair te maken. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties streven ernaar nieuwbouw en sloop van woningen zo circulair mogelijk te laten plaatsvinden.

5. Toewerken naar een CO_2-neutrale woningvoorraad

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

5.1 De corporaties zorgen ervoor dat in de periode 2023 tot en met 2030 in Utrecht 13.500 bestaande woningen in hun voorraad toekomstklaar geïsoleerd worden. Ook sloop-nieuwbouw is hier onderdeel van. Jaarlijks bespreken de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties de concrete planning en de voortgang in de Stuurgroep Huren.

5.2 In de jaarafspraken wordt vastgelegd hoeveel woningen met een E, F- en G-label jaarlijks door de corporaties worden verbeterd naar een label D of hoger. Jaarlijks bespreken de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties de concrete planning en de voortgang in de Stuurgroep Huren.

5.3 De gemeente, corporaties en huurdersorganisatie in Utrecht sluiten aan bij de landelijke compensatieregeling voor huurders in slecht geïsoleerde woningen (in het gereguleerde segment) zodra deze wordt ingevoerd.

5.4 Corporaties zorgen er met medewerking van de gemeente voor dat uiterlijk 2050 hun woningen gasloos zijn. Om dat te bereiken geldt een aanpak uitgaande van 3 blokken, zoals in de Transitievisie Warmte is vastgelegd. Het eerste blok heeft voor Overvecht Noord 2030 als horizon en voor de overige clusters 2034 als einddatum voor gasloos (voor blok 2 en 3 is dat respectievelijk 2042 en 2050). De gemeente en de corporaties werken hiertoe intensief samen, via het opstellen van de Wijkuitvoeringsplannen (WUP's), en informeren de huurdersorganisaties over de planning en voortgang. De komende jaren zullen per aangewezen geografisch gebied afspraken over het aardgasvrij maken van de corporatiewoningen in dit gebied worden gemaakt, en over de voorwaarden die partijen hierbij hanteren. Deze afspraken worden opgenomen in de WUP's. Afspraken gaan in ieder geval over:

- De aantallen woningen die overstappen;
- Het duurzame warmtealternatief;
- Woonlastenneutraliteit voor de huurders;
- Investeringsbeslissingen in de tijd om de redelijke termijn voor een overstap te bepalen;

- Participatie en communicatie met alle bewoners (tijden uitvoering WUP).

5.5 De gemeente heeft de doelstelling om in 2030 168 GWh op te wekken met zonnepanelen op grote daken en 120 GWh op te wekken met zonnepanelen op kleine daken. De corporaties leveren hier een bijdrage aan door het plaatsen van zonnepanelen actief te initiëren of mogelijk te maken voor de huurders. Voor de grote daken zijn de corporaties bereid om mee te werken aan experimenten om slim netwerk/opslag te doen vanwege de netcongestie op het elektriciteitsnetwerk.

5.6 Het Utrechts Energieprotocol, dat een handleiding biedt om tot een zo klimaatneutraal mogelijk gebouw te komen, zal niet altijd volledig kunnen worden toegepast maar geldt voor de corporaties wel als leidraad bij de onderbouwing van keuzes in projecten. Het biedt transparantie over de afwegingen van het verduurzamingsniveau.

5.7 De corporaties zorgen ervoor dat na isolatiewerkzaamheden in een complex of woning de energie-apparatuur opnieuw wordt afgesteld en het vastrecht wordt aangepast zodat overcapaciteit en onnodige kosten worden voorkomen.

6. Werken aan klimaatbestendige en groene buurten

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

6.1 De gemeente en de corporaties zorgen ervoor dat werkzaamheden van gemeente en corporaties zoveel mogelijk op elkaar afgestemd kunnen worden. Hierbij gaat het om nieuwbouw, grootschalige renovatie en groot onderhoud van de corporaties en plannen m.b.t. de openbare ruimte/woonomgeving van de gemeente. Hierbij zetten zij zich beiden in om groen rondom complexen/woningen van corporaties (ook in de openbare ruimte) zoveel mogelijk te behouden zwerfafval tegen te gaan. Hierover wordt per jaar een werkafspraak gemaakt.

6.2 De corporaties koppelen bij nieuwbouw, renovatie en groot onderhoud waar mogelijk hemelwater ten minste aan de straatzijde (voorzijde) af om schade door droogte tegen te gaan. Dit volgens de voorkeursvolgorde hemelwateropvang zoals vastgelegd in de gemeentelijke Visie Water en Riolering.

7. Circulair bouwen en slopen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

7.1 Bij nieuwbouw van woningen wordt zoveel mogelijk ingezet op circulair bouwen. Per project wordt bezien welke mogelijkheden hierin benut kunnen worden.

7.2 Bij de sloop van woningen wordt gewerkt via de ’Leidraad sloop en nieuwbouw’ (zie afspraak 2.2). In het geval dat voor sloop van woningen wordt gekozen, wordt zoveel als mogelijk is ingezet op circulaire demontage met als doel een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van de vrijkomende materialen.

Zorgen voor kwalitatief goede woningen

ONS VERTREKPUNT

Hoofdlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- De corporaties zorgen ervoor dat er vanaf 2026 geen woningen meer zijn met een slechte staat van onderhoud (conditiecategorie 5 of 6 op basis van de NEN 2767 methodiek), tenzij er voor deze woningen concrete sloopplannen zijn.
- Woningcorporaties investeren 200 miljoen extra in woningverbetering met focus op schimmelwoningen, loden leidingen, brandveiligheid en asbest.

Het is een kerntaak van corporaties om de kwaliteit van hun huurwoningen op peil te houden en de kwaliteit van de sociale huurvoorraad is over het algemeen ook goed. Dat neemt niet weg dat ook de corporaties soms kampen met problemen rond vocht en schimmel en veroudering van woningen. Om schimmelwoningen te voorkomen is een goed binnenmilieu van belang, evenals het juiste gebruik van de woning en de ventilatiemogelijkheden.

Het kwalitatief verbeteren van woningen wordt tezamen opgepakt met de verduurzamingsopgave. Zo heeft het uitfaseren van woningen met een E, F- of G-label tot gevolg dat de woningkwaliteit verbetert.

AMBITIE

De corporaties verbeteren continu de kwaliteit van hun woningvoorraad. Bij het verbeteren van de woningkwaliteit heeft het voorkomen van vocht- en schimmelproblematiek extra aandacht van de gemeente en de corporaties.

8. Zorgen voor kwalitatief goede woningen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

8.1 Corporaties investeren in de verbetering van kwaliteit van woningen in de lijn van de NPA. De focus ligt daarbij op het aanpakken van schimmelwoningen, loden leidingen, brandveiligheid en asbest. De gemeente en de corporaties zetten zich bovendien gezamenlijk in voor de juiste voorlichting aan bewoners over goed gebruik van de woning en de ventilatiemogelijkheden, om schimmelwoningen te voorkomen. Zie werkafspraak 8.1

Goed huisvesten aandachtsgroepen

ONS VERTREKPUNT

Hoofdlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- Gemeenten hebben nadrukkelijk een taak in het kader van zorg en begeleiding. Per 1 januari 2024 zijn gemeenten verplicht een woonzorgvisie te hebben met de lokale behoefte. Een onderdeel van deze woonzorgvisie is de leefomgeving en voldoende aanbod van voorzieningen.
- Jaarlijks investeren corporaties 40 miljoen in het levensloopbestendig maken van woningen en het mogelijk maken van zelfstandig thuis wonen.
- Per gemeente wordt een fair share geleverd in het beschikbaar stellen van woonruimte aan aandachtsgroepen, zoals dak- en thuislozen, mensen die uitstromen uit intramurale (zorg)instellingen of detentie, statushouders en arbeidsmigranten en mensen met sociale of medische urgentie.

De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties zien dat er voor alle kwetsbare doelgroepen een opgave ligt in Utrecht, en dat deze opgave toeneemt. Nieuwbouw van woningen, ook tijdelijke woningen, en realisatie van passende woon(zorg)vormen worden als een sleutel tot de oplossing gezien, mits altijd in samenhang met zorg en ondersteuning op maat. De vraag “hoeveel dan, en welk woningtype hebben we dan nodig?” wordt nu gesteld. De in 2023 op te stellen woonzorgvisie moet hier een antwoord op geven. Als eerste stap in dit proces worden de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte aan huisvesting en ondersteuning van de verschillende aandachtsgroepen inzichtelijk gemaakt. Het gaat dan niet alleen om de vraag van aandachtsgroepen naar aantallen en typen woningen, maar ook de behoefte aan zorg en ondersteuning. De geleerde lessen uit de versnellingsactie huisvesting statushouders van afgelopen zomer worden daarbij meegenomen.

Een eerste prestatieafspraak betreft een procesafspraak over het opstellen van de woonzorgvisie. Vooruitlopend op het inzichtelijk hebben van de antwoorden en de exacte opgave en de vertaling daarvan naar onder andere het woningbouwprogramma, zijn in deze prestatieafspraken ook enkele afspraken vastgelegd die daar volgens de partijen niet op kunnen wachten. Het gaat om vraagstukken die nu spelen of knelpunten die zich nu voordoen in de praktijk, waar op korte termijn actie op gewenst is.

Op korte termijn is daarnaast het evalueren van het het plan van aanpak ‘Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen’ van belang, dat in juli 2019 is ondertekend. Dit plan van aanpak maakte sindsdien deel uit van de prestatieafspraken. In het plan van aanpak is het uitgangspunt vastgelegd dat 30% van de vrijkomende woningen met voorrang worden toegewezen aan aandachtsgroepen en 70% van de woningen regulier worden verhuurd, om zo de balans te houden in de woningtoewijzing aan alle woningzoekenden. De percentages worden gezien als ‘signaalwaarden’, die gezamenlijk worden gemonitord. Ook is in het plan van aanpak vastgelegd dat de corporaties binnen die genoemde 30% jaarlijks 385 woningen beschikbaar stellen voor uitstroom/instroom Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen en vrouwenopvang (contingentafspraken). Verder zijn afspraken opgenomen over toewijzing, begeleiding, ondersteuning en nazorg na plaatsing.
Er is veel aanleiding, onder andere vanuit de opgehoogde taakstelling voor de huisvesting van statushouders, om de afspraken uit het plan van aanpak ‘Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen’ te herzien.

Begin 2022 is het Actieplan ‘Een (t) huis voor ouderen’ opgesteld en bekrachtigd in een intentieovereenkomst. Partners zijn de gemeente, corporaties, vertegenwoordigers van ouderen en van huurders, ontwikkelaars en beleggers, zorginstellingen en zorgkantoor. Hiermee is een gezamenlijke basis gelegd van waaruit de partners samenwerken om de stad beter in te richten voor de groeiende groep ouderen. In het actieplan zijn uitgangspunten en richtlijnen geformuleerd, acties benoemd en afspraken gemaakt over monitoring en sturing.

AMBITIE
De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties zien het goed huisvesten en ondersteunen van aandachtsgroepen als een urgente opgave en willen hier een stevige bijdrage aan leveren. Daarbij hebben zij altijd oog voor de gevolgen hiervan voor reguliere woningzoekenden. Waar dit knelt of dreigt te knellen zijn andere, onorthodoxe woonoplossingen nodig om te voorzien in passende huisvesting.

9. Zorgdragen voor goede huisvesting en ondersteuning van aandachtsgroepen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

9.1 De gemeente stelt in 2023 een woonzorgvisie op in afstemming met de corporaties, de huurdersorganisaties, zorgorganisaties en cliëntenorganisaties. Als eerste stap in dit proces worden de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte aan huisvesting en ondersteuning van de verschillende aandachtsgroepen inzichtelijk gemaakt. Het gaat hierbij om het in kaart brengen van de vraag van aandachtsgroepen naar aantallen en typen woningen, zorg en ondersteuning en het in beeld brengen van het huidige aanbod. De in het actieplan 'Een (t)huis voor ouderen' geformuleerde actie om het aanbod aan levensloopbestendige woningen inzichtelijk te maken valt ook onder deze eerste stap. De huisvestingsopgave wordt uiteindelijk vertaald in de woningbouwprogrammering.
Partijen maken in (navolging van) de woonzorgvisie ook afspraken over hoe en waar zij bijdragen aan het opbouwen van draagkrachtige communities door middel van toewijzing, sociaal beheer en community building.

9.2 Partijen evalueren in 2023 het plan van aanpak 'Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen', zoals ondertekend in 2019. Op basis van de evaluatie bepalen partijen of afspraken zoals opgenomen zijn in dit plan van aanpak, moeten worden herzien. Tot dat moment houden partijen vast aan het in het plan van aanpak 'Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen' vastgelegde uitgangspunt dat 30% van de vrijkomende woningen met voorrang worden toegewezen aan aandachtsgroepen en 70% van de woningen regulier worden verhuurd, om zo de balans te houden in de woningtoewijzing aan alle woningzoekenden. We zijn ons daarbij bewust van de maatschappelijke opgave over het huisvesten van de aandachtsgroepen. Voor de uitvoering van afspraak 9.2 sluiten we aan bij de raadsbrief Aanpak realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment.

9.3 Jaarlijks in het eerste kwartaal verzorgen de corporaties een rapportage van Woningnet waarin de verhuringen aan reguliere woningzoekenden en de verhuringen met voorrang aan aandachtsgroepen inzichtelijk zijn gemaakt over het voorgaande jaar.

9.4 De gemeente besteedt in externe communicatie aandacht aan het feit dat er meer aandachtsgroepen zijn en komen in de stad, en legt hierbij uit hoe Utrecht omgaat met de huisvesting en ondersteuning van deze groepen. Waar dit opportuun is, doen gemeente, corporaties, huurdersorganisaties en zorgpartijen dit in gezamenlijkheid.

9.5 De gemeente gaat met particuliere verhuurders in gesprek over de huisvestingsopgave van aandachtsgroepen en hun inzet daarbij. De wijze waar op dit aanbod van de gemeente kan worden aangestuurd wordt bepaald door de Wet Regie op de volkshuisvesting.

9.6 De gemeente en de corporaties streven ernaar om het (regionale) project ‘Living Lab Eerst een Thuis’, gericht op het huisvesten van daklozen, voort te zetten en omarmen daarmee de visie op het voorkómen en tegengaan van dakloosheid.

9.7 De gemeente behoudt de buurtteams in Overvecht gericht op het kunnen voortzetten van de huidige werkwijze van de corporaties en de buurtteams bij ‘Sociaal renoveren’.

9.8 SSH continueert haar huidige bijdrage aan de ondersteuning van aandachtsgroepen via de aanpak ‘Goeie Buur’. SSH heeft daarin met zeven zorginstellingen een aanpak ontwikkeld voor het huisvesten van kwetsbare jongeren.

Werken aan leefbare en veilige wijken

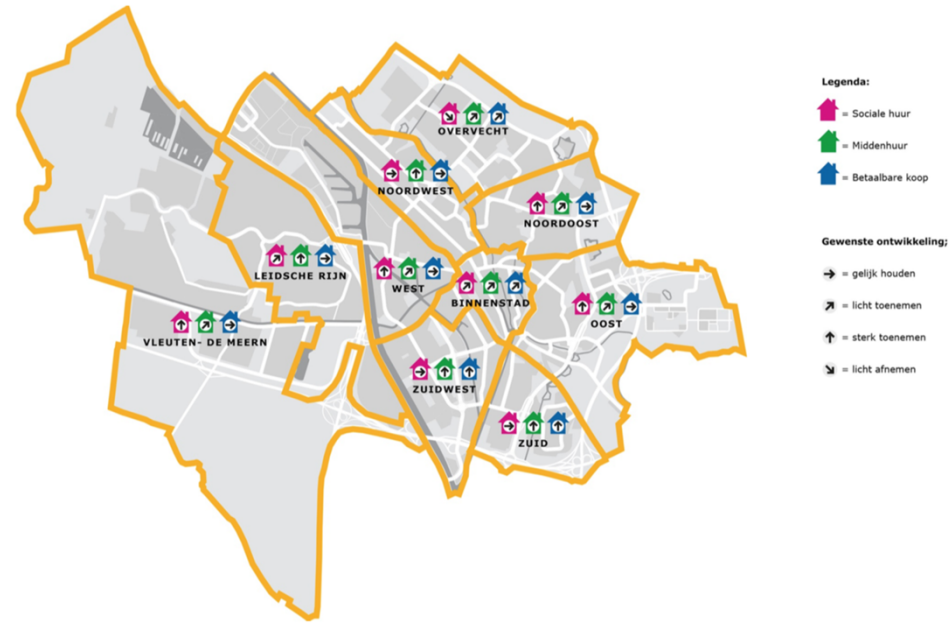
ONS VERTREKPUNT

Hoofdlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- Kwetsbare gebieden waar leefbaarheid onder druk staat en veel corporatiebezit aanwezig is vragen om een integrale wijkgerichte aanpak onder regie van de gemeente (samenwerking tussen sectoren en actoren moet worden verbeterd):
- *Rol corporaties:* doorgaan met actieve betrokkenheid in aanpak van problemen in fysieke leefomgeving en samenwerking met maatschappelijke partners in het sociale- en veiligheidsdomein.
- *Rol gemeente:* focus op leefbaarheid in wijken en ontwikkelen van een gerichte wijkaanpak, in samenwerking met maatschappelijke partners. Afspraken maken met maatschappelijke partners over zorg en begeleiding van bewoners.
- De aangepaste Woningwet biedt corporaties de ruimte om, samen met anderen, een gebiedsgerichte aanpak mogelijk te maken. Investeringen zijn nodig in het wijk/sociaal beheer, sociale samenhang en ontmoeting en een integrale, wijkgerichte aanpak. In totaal trekken corporaties t/m 2030 jaarlijks € 75 miljoen extra uit voor dergelijke uitgaven aan leefbaarheid.
- Er komt een wetsvoorstel die mogelijkheden voor corporaties tot uitwisseling persoonsgegevens verruimt, met inachtneming van het waarborgen van de privacy van huurders, met als doel om overlast en woonfraude te voorkomen of tegen te gaan.
- Herstructurering van corporatiebezit is belangrijk voor het verbeteren van de duurzaamheid en kwaliteit van woningen, maar biedt ook belangrijke kansen voor het verbeteren van de leefbaarheid en het realiseren van meer gemengde wijken.

Utrecht werkt aan leefbare en veilige wijken voor een brede groep inwoners. De komende vierjaarsperiode continueren partijen hun nauwe samenwerking aan de opgaven in de wijken. Gebiedsgericht kijken en handelen is hierbij het uitgangspunt. Dat gebeurt via het voortzetten van de bestaande wijkaanpak ‘Samen voor Overvecht’, en een verbreding van deze aanpak naar een drietal andere wijken. Vanuit een gedeelde visie op wat er nodig is in een wijk wordt een buurtagenda gemaakt met daarin een samenhangende aanpak op wonen, leefbaarheid, sociale inzet, veiligheid, openbare ruimte, voorzieningen, economie en mobiliteit. Het gaat dus om een integrale gebiedsgerichte aanpak waarin fysieke en sociale activiteiten samengaan, in combinatie met een persoonsgerichte aanpak gericht op participatie, werk en inkomen.

De bestaande ambitie om in wijken met een laag aandeel sociale huur dit aandeel omhoog te brengen om de keuzevrijheid voor woningzoekenden te vergroten, wordt voortgezet. Het onderstaande in de Utrechtse woonvisie opgenomen schema ‘Gewenste ontwikkelrichting woningvoorraad’ geeft de relatieve beweegrichting aan en geldt als vertrekpunt.

Figuur 1: schema gewenste ontwikkelrichting woningvoorraad. Het betreft de relatieve beweegrichting.

Rondom het thema ‘veiligheid’ werken de gemeente, corporaties, zorgpartijen en politie al jaren met elkaar samen in uitvoeringsnetwerken. Er is sprake van korte lijnen in de wijken zodat de corporaties hun signalerende rol goed kunnen uitvoeren en signalen snel worden opgepakt. In sommige buurten of complexen wordt extra ingezet op het verbeteren van de veiligheid en het aanpakken van ondermijning, criminaliteit en incidenten openbare orde bijvoorbeeld door het aanstellen van een (extra) buurtbeheerder, de inzet van buurtapps, het plaatsen van woningen in de plint van een woning en/of het sturen in de woningtoewijzing.

De corporaties werken in wijken en buurten soms al nauw samen met bewoners- of wijkcommissies en willen deze samenwerking de komende jaren verder uitrollen, om huurders sterker te positioneren. Op stedelijk niveau willen de huurdersorganisaties meer betrokken zijn bij het thema ‘veiligheid’. Het gaat om het delen van cijfers en analyses over veiligheid en het delen van informatie over beleid, aanpak en activiteiten.

AMBITIE

Utrecht werkt aan leefbare en veilige wijken voor een brede groep inwoners. Gebiedsgericht kijken en handelen is hierbij het uitgangspunt. Om de keuzevrijheid voor woningzoekenden te vergroten willen de partijen in wijken met een laag aandeel sociale huur dit aandeel omhoog brengen. In de wijk Overvecht willen partijen het aandeel juist omlaag brengen ten behoeve van een betere veerkracht in de wijk, door ook woningen in andere prijssegmenten toe te voegen.

Om veiligheid in wijken te bevorderen en overlast, ondermijning, incidenten openbare orde en criminaliteit tegen te gaan zetten de gemeente en de corporaties hun samenwerking met zorgpartijen en politie in stevige uitvoeringsnetwerken voort. Zij betrekken op stedelijk niveau de huurdersorganisaties de komende jaren intensiever bij de aanpak op het thema ‘veiligheid’.

10. Samenwerken via een gebiedsgerichte wijkaanpak

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

10.1 De bestaande wijkaanpak 'Samen voor Overvecht' wordt doorgezet en structureel gemaakt, met de strategische aansturing door de Wijkcoalitie Samen voor Overvecht. De corporaties zijn vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Overleg corporaties Samen voor Overvecht.

10.2 Een (vorm van) wijkaanpak wordt stapsgewijs verbreed naar de wijken Kanaleneiland, Noordwest (Geuzenwijk en delen van Ondiep en Pijlsweerd) en Leidsche Rijn (Parkwijk-Zuid en Terwijde-Oost). In deze wijken wordt de aanpak uitgewerkt in buurtagenda's, die samen met wijkbewoners, organisaties en ondernemers in de wijken worden opgesteld. De gemeente en de corporaties informeren de huurdersorganisaties via de Stuurgroep Huren over de voortgang van de aanpak en in het bijzonder over de wijze en het moment waarop wijkbewoners worden betrokken.

10.3 Eenmaal per jaar nemen de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties via de Stuurgroep Huren (als platform, aangevuld met collega's) alle wijken onder de loep op basis van bestaande monitoringsinstrumenten (zoals de leefbaarometer). Doel van de bijeenkomst is om te bepalen of in de wijken die niet genoemd zijn in afspraak 10.1 en 10.2 extra inzet benodigd is. De gemeente organiseert deze bijeenkomst.

10.4 Het in de Utrechtse woonvisie opgenomen schema 'Gewenste ontwikkelrichting woningvoorraad' geeft de relatieve beweegrichting van de woningvoorraad per wijk aan en geldt als vertrekpunt. De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties blijven de bestaande 'analyse wijkenstrategie' hanteren als instrument om de (toekomstige) ontwikkeling van de woningvoorraad per wijk in beeld te hebben. De analyse toont per wijk een prognose van de balans tussen woningbouwproductie en woningonttrekkingen, zowel absoluut als relatief. Minstens eenmaal per jaar wordt de 'analyse wijkenstrategie' in de Stuurgroep Huren besproken, afgezet tegen de gewenste ontwikkelrichting van de voorraad per wijk.

10.5 Als onderdeel van het toewijzingsbeleid kunnen corporaties voor een (beperkt) aantal projecten gebruik maken van de zogenaamde vrije toewijzingsruimte. Corporaties mogen 15% van de vrijkomende woningen vrij toewijzen. De huurprijs blijft sociaal. Hierbij geldt een inkomensgrens conform huisvestingsverordening zodat deze woningen ten goede komen aan (lagere) middeninkomens. De vrije toewijzingsruimte mag niet ten koste gaan van de slaagkans van de doelgroep van de woningcorporaties.
Ten aanzien van het instrument hebben partijen het volgende afgesproken:

g. Corporaties zetten dit instrument in ten dienste van het streven naar gemengde wijken;
h. Inzet ten behoeve van urgente situaties en bij herhuisvesting;
i. (voor zover dit beïnvloedbaar is) de inzet van het instrument gaat niet ten koste van de slaagkans van regulier woningzoekenden op de wachtlijst;
j. Partijen monitoren jaarlijks hoe en waar dit instrument is toegepast en voeren hierover het gesprek; dit sluit aan op de afspraak om jaarlijks de cijfers van woningnet te bespreken.

Partijen maken, op basis van monitoring van de toewijzing, jaarlijks een afspraak over de benutting van de vrije toewijzingsruimte door de corporaties. Voor 2022 en 2023 is de afspraak dat Bo-Ex, Cazas Wonen, Habion en SSH 7,5% hanteerden, Portaal 10% en Woonin (in 2022 nog Mitros) 15%.

10.6 Als onderdeel van de pilot ‘Anders toewijzen’ zijn woningen in complexen toegewezen aan mensen die een bijdrage willen leveren aan de buurt waar de leefbaarheid onder druk staat. De gemeente en de corporaties onderzoeken samen met de huurdersorganisaties op welke manier deze werkwijze structureel ingebed kan worden.

11. Bevorderen van de veiligheid en het voorkomen van overlast, ondermijning en criminaliteit

11.1 Gemeente en corporaties werken vanuit een gezamenlijke aanpak en activiteiten samen op het thema veiligheid. De gemeente en de corporaties agenderen periodiek het thema ‘veiligheid’ voor de Stuurgroep Huren, zodat ook de huurdersorganisaties op de hoogte zijn van cijfers, analyses, beleid, aanpak en activiteiten op dit thema.

11.2 De gemeente en de corporaties hebben een convenant woonfraude opgesteld, als onderdeel van het convenant ‘Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019-2022’, waarin onder andere afspraken zijn opgenomen voor het delen van gegevens. De gemeente en corporaties evalueren dit convenant en bespreken de uitkomsten van de evaluatie met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.

11.3 De gemeente initieert veiligheidsoverleggen op wijkniveau.

Organisatie en samenwerking

AMBITIE
De gemeente Utrecht, de STUW- corporaties en de huurdersorganisaties hebben een goede samenwerking en hechten er veel belang aan om deze samenwerking de komende jaren voort te zetten. Dit samenwerking wordt bevorderd door wederzijdse inspanning, vertrouwen, openheid en aanspreekbaarheid. Dat vraagt ook van partijen dat zij zich open durven op te stellen en bepaalde marges van onzekerheid aanvaarden. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties:

- zijn transparant en open naar elkaar toe, ook over ieders mogelijkheden qua menskracht en financiële middelen;
- houden het gemeenschappelijke doel in het oog en werken binnen de kaders van de eigen organisatie toe naar het bereiken van dit gemeenschappelijke doel;
- delen in een vroegtijdig stadium informatie met elkaar die betrekking heeft op de onderwerpen in deze prestatieafspraken;
- spreken elkaar aan op het moment dat er belemmeringen of knelpunten in de uitvoering van deze prestatieafspraken of in de samenwerking optreden;
- spreken elkaar aan op het niet nakomen van gemaakte afspraken.

12. Voortzetten van de goede samenwerking

12.1 Ten minste vier maal per jaar vindt in de Stuurgroep Huren bestuurlijk overleg plaats tussen de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties over de (uitvoering van) deze prestatieafspraken en onderwerpen die deze prestatieafspraken raken. In de andere hoofdstukken van deze prestatieafspraken zijn daarnaast specifieke onderwerpen benoemd die in de Stuurgroep huren aan de orde dienen te komen.
De Stuurgroep Huren wordt ambtelijk voorbereid. De gemeente laat andere betrokken portefeuillehouders aansluiten in de Stuurgroep Huren, waar dit tot meerwaarde kan leiden.

12.2 De uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in deze overeenkomst wordt gemonitord, waartoe een gezamenlijk monitoringssysteem wordt ontwikkeld.

12.3 Partijen maken jaarlijks gezamenlijk jaarafspraken, waarin zij concrete activiteiten en werkzaamheden benoemen waar zij het volgende jaar (gezamenlijk) aan zullen werken. Partijen kiezen voor een programmatische aanpak om de jaarafspraken tot uitvoering te brengen. Partijen houden hier in hun begroting (qua budget en capaciteit) rekening mee. Dit betekent dat de corporaties geen jaarlijks ‘bod’ meer uitbrengen.

12.4 Partijen betrekken elkaar bij het opstellen van beleid dat de onderwerpen van deze prestatieafspraken raakt, informeren elkaar actief over belangrijke ontwikkelingen die zij op de woningmarkt zien, en delen de resultaten van relevant onderzoek met elkaar.

13. Werkwijze bij bijzondere omstandigheden

13.1 Deze meerjarenafspraken gelden vanaf het moment van ondertekening tot en met 31 december 2026. Deze overeenkomst kan eerder tussentijds beëindigd worden als alle partijen hiermee

schriftelijk instemmen. In 2026 worden nieuwe meerjarenafspraken opgesteld voor de periode vanaf 1 januari 2027.

13.2 De publiekrechtelijke omgeving van deze overeenkomst leidt tot het voorbehoud dat als de Rijksoverheid of de provinciale overheid haar beleid verandert, dit ook kan betekenen dat de afspraken uit deze overeenkomst moeten worden bijgesteld.

13.3 Uitgangspunten bij deze afspraken zijn eigen verantwoordelijkheid en redelijkheid en billijkheid jegens elkaar, ook bij gewijzigde omstandigheden. Als één van de betrokken partijen meent dat deze afspraken gevolgen hebben die onredelijk of onbillijk zijn, is deze partij gerechtigd voorstellen te doen aan de andere partijen om deze onredelijkheid/onbillijkheid te voorkomen. Dit geldt ook als er sprake is van overmacht, waardoor een partij zich onverhoopt niet aan een afspraak kan houden.

13.4 Bij een eventueel geschil vindt er ambtelijk overleg plaats om tot een oplossing te komen. Als dit ambtelijke overleg niet tot een voor partijen aanvaardbare oplossing leidt, vindt bestuurlijk overleg plaats tussen de gemeente, de corporatie(s) en huurdersorganisaties.

Jaarprogramma 2023/2024

De nummers in de eerste kolom geven het nummer van de jaarafspraak aan. De nummers in de tweede kolom verwijzen naar een eventuele bijbehorende kaderafspraak. Daar waar geen nummer vermeld is, staat de jaarafspraak op zichzelf.

ONDERWERP en AFSPRAAK			TREKKER
1. Woningen toevoegen door nieuwbouw			
1	1.3	Herpositioneren Bestuurlijk Productieoverleg in lijn met de afspraken in 1.3. Bijzondere aandacht daarbij voor: • Verkennen en vervolgens voor 1 januari vaststellen van voorstel voor de instrumenten die gemeente en corporaties gaan inzetten om corporaties positie te geven op locaties van marktpartijen • Opstellen standaard anterieure overeenkomst	Gemeente
2	1.3	De gemeente stelt per wijk met o.a. de corporaties het gewenste woningbouwprogramma op. Daarin wordt ook studentenhuisvesting opgenomen. Twee keer per jaar nemen SSH en gemeente de harde planvoorraad en de woningbouwprogramma's door. Op deze manier kunnen beide partijen de voortgang per wijk monitoren en indien nodig bijsturen.	Gemeente m.m.v. Corporaties
3	1.3	Gemeente en corporaties evaluaeren de werkwijze rondom de anterieure overeenkomst en op welke wijze een verdere standarisering helpend is voor de samenwerking. Corporaties hebben aagegeven met een standaard anterieure overeenkomst te willen werken (op te stellen in 2023) met als doel om bij realisatie van woningbouwprojecten de planontwikkelingskosten in de hand te houden en tijdsverlies door discussies over de randvoorwaarden te voorkomen.	
4	1.4	Aanpassen Utrechts Plan Proces	Gemeente
5	1.5	Ontwerpen monitor voortgang nieuwbouwambitie en effect op wachttijden.	Corporaties
6	1.6	SSH legt bij nieuwbouw de nadruk op de realisatie van (onzelfstandige) kamers met gedeelde voorzieningen. Daarbij onderzoekt de gemeente samen met SSH of in het nieuwbouwprogramma één reguliere woning gezien kan worden als twee à drie (onzelfstandige) studentenkamers.	SSH Gemeente
7		Gemeente en corporaties onderzoeken mogelijkheden om samenwerking in projecten te verbeteren. Een optie die daar bekeken wordt is of er een speciale accounthouder of functionaris bij de gemeente kan komen die als loket dient voor plannen van corporaties, waarbij de betreffende accounthouder zorgt voor de nodige toetsing bij de afdelingen. Gemeente heeft een woningbouwregisseur aangesteld. Deze heeft zich reeds aan STUW voorgesteld en maakt momenteel kwartier. Gemeente bekijkt in welke vorm en hoedanigheid op het verzoek van STUW kan worden ingegaan.	Gemeente

8		Gemeente en corporaties werken afspraken uit ten aanzien van de verdeling van aandachtsgroepen over beschikbaar komende woningen (w.o. nieuwbouw). Gemeente is daarbij verantwoordelijk voor het verdeelvraagstuk op niveau van stad en indien nodig (sub)wijk en buurt. Corporaties sturen op basis van vakmanschap bij nieuwbouw zelf binnen de kaders van stedelijke afspraken op toewijzing en doelgroepen. De gemeente legt dit niet via anterieure overeenkomsten op. Uitgangspunt hierbij is dat de jaarlijkse prognose aan te huisvesten aandachtsgroepen ingelost wordt. Gemeente en corporaties werken afspraken uit ten aanzien van de verdeling van huurcategorieën in de nieuwbouw (SH2/SH3).	Gemeente m.m.v. Corporaties
2. Bestaande woningen behouden of beter benutten en doorstroming bevorderen			
9	2.1	In samenhang met de afspraak Stop de Verkoop maken partijen afspraken op welke wijze meerwaardeafdrachten ingezet kunnen worden voor de volkshuisvesting.	Gemeente m.m.v. Corporaties
10	2.2	De gemeente heeft in afstemming met corporaties een 'Leidraad sloop en nieuwbouw' opgesteld. Beide partijen volgen de leidraad als werkwijze. De gemeente en corporaties evalueren in 2024 de Leidraad en bespreken deze binnen het productieoverleg. De uitkomsten van de evaluatie worden vervolgens gedeeld met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.	Gemeente
11	2.3	Uitvoeren van concrete (lopende) projecten waarbij kansen worden benut om woningen beter te benutten door (pilots met) woningdelen mogelijk te maken. Het gaat naast splitsen en optoppen hierbij ook om concepten als 'Kamers met aandacht', 'Onder de pannen' en 'Hospi-housing'.	Corporaties
12	2.3	Gemeente en corporaties werken samen om de bestaande woningvoorraad beter te benutten. Dat kan zijn via splitsen, woningdelen, optoppen enz. Indien partijen hierin bepaalde keuzen hebben gemaakt spant de gemeente zich in voor aanpassing van regelgeving, vastgelegd in de Huisvestingsverordening (o.a. splitsingsregeling en kostendelersnorm).	Corporaties Gemeente faciliteert
13	2.4	De corporaties en de gemeente werken een plan 'doorstroom na tijdelijk wonen' uit. Doel is te voorkomen dat mensen op straat komen te staan na afloop van hun huurcontract bij tijdelijk wonen projecten. Een van de doelgroepen die hieronder valt is 'Goeie Buur' (SSH).	Corporaties
14	2.4	Gemeente, SSH en BoKS bespreken de resultaten van het uitgevoerde Experiment Doorstroming in het kader van het bevorderen van de algehele doorstroming van de woningmarkt .	Gemeente
3. Zorgen voor betaalbare huren			
15	3.1	De corporaties, huurdersorganisaties en de gemeente monitoren hoe de loonkosten zich ontwikkelen ten opzichte van de inflatie.	Corporaties Gemeente Huurders
16	3.1	De corporaties en hun huurdersorganisaties stemmen de invulling van de beschikbare beleidsruimte met betrekking tot huuraanpassing op individueel woningniveau met elkaar af.	Corporaties Huurders
17	3.2	De corporaties en hun huurdersorganisaties stemmen het al dan niet benutten van de mogelijkheid om een inkomensafhankelijke huurverhoging door te voeren met elkaar af.	Corporaties Huurders
4. Voorkomen van betalingsachterstanden en ontruimingen			
18		De gemeente vereenvoudigt de bestaande (inkomens)regelingen en maakt deze breder toegankelijk voor verschillende groepen. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties zorgen er samen voor dat de bestaande (inkomens)regelingen bekend en goed bereikbaar zijn voor alle huurders die daar recht op hebben.	Gemeente
19		Gemeente en corporaties herijken en optimaliseren in 2023 de bestaande afspraken en processen rondom voorkomen huisuitzetting, zoals vastgelegd als een onderdeel van	Gemeente

		het convenant Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019 – 2022 (dit convenant is verlengd tot eind 2024). Dit doen zij in samenspraak met andere deelnemende partijen. Wetenschappelijk onderzoek laat het belang zien van 'de juiste interventie op het juiste moment' en van continuïteit in contact in geval van betalingsachterstanden. Gebruikmakend van deze wetenschappelijke inzichten worden processen opnieuw ingericht en afspraken geconcretiseerd.	
20		Stuw vraagt de gemeente in het kader van de vroegsignalering weer in de hele stad huisbezoeken af te leggen. Huisbezoeken worden ook door de gemeente gezien als een belangrijk instrument om schulden te voorkomen, echter de middelen en juridische mogelijkheden hiervoor zijn beperkt. Gemeente en STUW werken in 2024 een voorstel uit dat past binnen de beschikbare middelen en bijdraagt aan de wederzijdse ambities en recht doet aan de mogelijkheden.	Gemeente
5. Toewerken naar een CO2-neutrale woningvoorraad			
21	5.1	In 2023 en 2024 zullen de corporaties hun woningen in Utrecht toekomstklaar isoleren zie bijlage Kwantificering verduurzaming.	Corporaties
22	5.2	In 2023 en 2024 verbeteren de corporaties hun woningen met een E, F- en G-label naar een label C of hoger, zie bijlage Kwantificering verduurzaming. Voor het versneld aanpakken van deze woningen kunnen de corporaties gebruik maken van een subsidieregeling van de gemeente Utrecht. De middelen komen via de energiearmoede aanpak van het Rijk beschikbaar (tot eind 2025). Jaarlijks bespreken de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties de concrete planning en de voortgang in de Stuurgroep Huren.	Corporaties
23	5.4	In 2023 en 2024 zorgen de corporaties ervoor dat in Utrecht hun bestaande woningen in hun voorraad aardgasvrij worden gemaakt, zie bijlage Kwantificering verduurzaming.	Corporaties
24		De gemeente en de corporaties werken aan de aanvraag van gebiedsgerichte ontheffing voor de Wet Natuurbescherming voor na-isolatie. Streven is om voor eind 2023 een gebiedsgerichte aanvraag bij de provincie in te dienen.	Gemeente
25		De gemeente en SSH werken aan de aanvraag van een gebiedsgerichte ontheffing voor monumentenregels bij plaatsing van dubbelglas, zodat SSH in staat is om versneld dubbelglas aan te brengen in stadspanden.	SSH
26		Zodra landelijk een regeling wordt ingevoerd die ervoor zorgt dat het instemmingsrecht van huurders bij renovatievoorstellen kan komen te vervallen, bespreken gemeente, corporaties en huurdersorganisaties de consequenties en hoe hiermee om te gaan in Utrecht. Doel van het Rijk is dat renovatievoorstellen die leiden tot een lagere energierekening zonder instemming van 70% van de huurders kunnen worden uitgevoerd.	Corporaties
6. Werken aan klimaatbestendige buurten			
27	6.1	Afstemmen werkzaamheden van gemeente en corporaties (nieuwbouw, grootschalige renovatie en groot onderhoud van de corporaties en plannen m.b.t. de openbare ruimte/woonomgeving van de gemeente).	Corporaties
28		De corporaties bespreken met het tuinbeleid van Portaal als voorbeeld welke uitgangspunten voor de Utrechtse corporaties kunnen gelden om ervoor te zorgen dat groen rondom hun complexen/woningen zoveel mogelijk behouden wordt.	Corporaties
29		Aan de hand van de reeds beschikbare informatie over hittestress bespreken gemeente en corporaties, samen met de huurdersorganisaties, op welke locaties in of nabij het woningbezit van de corporaties de kans op hittestress het grootst is en welke acties zij inzetten om hittestress tegen te gaan en afkoeling te bevorderen. Hierbij is aandacht voor de buitenruimte, de gebouwen, de binnenruimte en de bewoners.	Gemeente

30		Naast het toepassen van zonnepanelen onderzoeken de corporaties ook de mogelijkheden (al dan niet met subsidie van provincie of stad) voor toepassing van groene daken, wateropvang of het wit schilderen van daken.	Corporaties
7. Circulair (ver)bouwen en slopen			
31		De gemeente en de corporaties bezien samen hoe bouwprojecten waaronder de Bouwstroom zodanig vormgegeven kunnen worden, dat hiermee tevens een bijdrage wordt geleverd aan circulariteit.	Corporaties
8. Zorgen voor kwalitatief goede woningen			
32	8.1	De aanpak van vocht- en schimmelproblematiek is complex en vraagt om een brede waaier aan maatregelen en hangt daarnaast nauw samen met de verduurzaming van woningen. Gemeente en corporaties in Utrecht onderzoeken (waar onder de kosten) of het gezamenlijk inhuren van een onafhankelijke schimmelexpert, die ingeschakeld kan worden als de corporatie en huurder(s) gezamenlijk niet tot een adequate oplossing komen voor schimmelproblematiek, nuttig zou kunnen zijn in Utrecht.	Gemeente
9. Zorgdragen voor goede huisvesting en ondersteuning van aandachtsgroepen			
33	9.1	Opstellen woonzorgvisie in afstemming met de corporaties, de huurdersorganisaties, zorgorganisaties en cliëntenorganisaties.	Gemeente
34	9.2	Partijen evalueren in 2023 het plan van aanpak ‘Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen’, zoals ondertekend in 2019. Gezien de urgentie op het huisvesten van aandachtsgroepen wordt begin 2023 al gestart met de evaluatie van die onderdelen van het plan van aanpak die daar betrekking op hebben. Partijen besteden in de evaluatie extra aandacht aan het voorkómen van een te grote druk op voorraad kleine/goedkope huurwoningen.	Gemeente
35		De gemeente, de corporaties en zorgorganisaties maken in afstemming de huurdersorganisaties een gezamenlijke ‘menukaart’ om huurders met een kwetsbare positie te ondersteunen bij het ‘landen’ in de buurt (dus via maatwerk en in samenspraak met de betreffende huurder zelf).	Gemeente
36		De gemeente en de corporaties gaan in gesprek over het idee ‘Wijk zoekt nieuwe bewoner’ en bepalen of en hoe zij hiermee starten in Utrecht. Hierbij worden bewoners gezocht die passen bij de kenmerken van een wijk, om daarmee enerzijds te zorgen voor een zachte landing en anderzijds de veerkracht van de wijk te verstevigen.	Gemeente
37		Partijen zien dat woningen met voorrang in de woningtoewijzing voor 65-plussers niet altijd aan senioren worden verhuurd omdat er geen geschikte kandidaat is. In 2023 onderzoeken partijen welke redenen en oplossingsrichtingen hiervoor zijn.	Corporaties
38		De corporaties brengen in Q1 2023 voor de Monitor Ouderen Wonen en Zorg in kaart welke woningen toegankelijk zijn voor ouderen.	Corporaties
39		Goeie buur: Jongeren die de SSH huisvest in het kader van de Goeie Buur-aanpak die na vijf jaar niet in staat zijn zelfstandig vervolg huisvesting te vinden. Partijen maken een afspraak over doorstroming van de jongeren na afloop van hun tijdelijke contract (‘goeie buur’ jongeren). SSH wenst dat een beroep kan worden gedaan op de urgentieregels in de huisvestingsverordening. Gemeente onderkent het geschetste probleem maar geeft aan dat het instrument urgenties hiervoor niet bedoeld is. Als alternatief wil gemeente een voorstel doen uitgaande van directe bemiddeling. Partijen ronden voor het einde van Q4 een voorstel af. Zie ook: werkafspraak 13.	Gemeente
40		In 2023 gaat de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen (RHA) (rvo.nl) weer open. Deze middelen kunnen door de gemeente worden aangevraagd voor huisvesten van aandachtsgroepen, bijvoorbeeld in de nieuwbouw van sociale corporaties (ter dekking onrendabele top). De gemeente nodigt de corporaties uit projecten in te dienen.	Gemeente

10. Samenwerken via een gebiedsgerichte wijkaanpak			
41	10.2	Een (vorm van) wijkaanpak wordt stapsgewijs verbreed naar de wijken Kanaleneiland, Noordwest (Geuzenwijk en delen van Ondiep en Pijlsweerd) en Leidsche Rijn (Parkwijk-Zuid en Terwijde-Oost). De gemeente komt met een aanvulling waarin de stappen in 2023 concreter zijn opgenomen.	Gemeente
42	10.6	De gemeente en de corporaties onderzoeken samen met de huurdersorganisaties op welke manier de werkwijze van de pilot 'anders toewijzen' structureel ingebed kan worden. We volgen daarbij de ontwikkelingen op rijksniveau. De minister kijkt in het kader van de Nationale woon- en bouwagenda welke structurele mogelijkheden er zijn voor anders toewijzen. We kijken vervolgens gezamenlijk welke instrumenten we daarvoor willen benutten.	Corporaties
11. Bevorderen van de veiligheid en het voorkomen van overlast, ondermijning en criminaliteit			
43	11.2	De gemeente en de corporaties evalueren het convenant woonfraude (als onderdeel van het convenant 'Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019-2022') en bespreken de uitkomsten met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.	Gemeente
12. Voortzetten van de goede samenwerking			
44	12.2	Ontwikkelen van monitoringssysteem om de uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in deze overeenkomst te monitoren.	Gemeente m.m.v. Corporaties
45		Uitwerken van een governance-model zodat duidelijkheid ontstaat over welke gremia en personen betrokken zijn bij (de uitvoering van) de Stedelijke prestatieafspraken Utrecht.	Gemeente
46		Partijen zullen nagaan welke afspraken er staan in de 'Prestatieafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2022-2026' (https://www.stuw.nl/wp-content/uploads/2022/04/Prestatieafspraken-2022-2026.pdf) die niet zijn overgenomen in deze samenwerkingsafspraken. Deze afspraken zullen vervolgens worden besproken en per afspraak zal in onderling overleg worden overeengekomen of deze zal worden gehandhaafd, dan wel aangepast, dan wel geschrapt. Het alsdan ontstane overzicht zal worden gehecht aan deze afspraken.	Gemeente Corporaties

Kwantificering verduurzaming

1. Aantal woningen met een E, F- of G-label dat de corporatie in de jaren 2023 t/m 2026 gaat verbeteren naar een label D of hoger, in de gemeente Utrecht.

Bo-Ex:
Disclaimer voor alle cijfers onder 1 t/m 4: dit is een inschatting, om gezamenlijk met de gemeente een ambitie te stellen. We geven geen garantie af voor de haalbaarheid van deze getallen. Deze planning is gebaseerd op de natuurlijke momenten waarop wij de intentie hebben om de EFG- labels te verduurzamen. Getallen kunnen lager uitvallen, aangezien er ook nog complexen met een monumentale status tussen zitten. Ons beleid is om de woningen naar minimaal label C te brengen, vandaar dat de aantallen voor punt 1 en 2 identiek zijn. Echter, in specifieke gevallen zou het kunnen dat hiervan wordt afgeweken.

2023	2024	2025	2026
41	130	126	2

Cazas Wonen:

2023	2024	2025	2026
0	2	0	0

Habion:
Alle woningen hebben al het label C en hoger. Voornemens om 65 woningen te voorzien van zonnepanelen in 2024.

Portaal:
Wij renoveren in de basis niet naar label B, maar streven altijd naar minimaal label B en bij voorkeur naar de Standaard. Dit laatste besluiten pas tijdens de voorbereiding van een project aangezien de ingrepen niet altijd financieel haalbaar zijn of dat het een ingreep vraagt van een bouwdeel dat nog niet aan vervanging toe is. Daarnaast altijd de bekende disclaimer dat vertraging in de tijd tot verandering van de getallen kan leiden.

2023	2024	2025	2026
Wij doen niet aan renovatie naar label D	Wij doen niet aan renovatie naar label D	Wij doen niet aan renovatie naar label D	Wij doen niet aan renovatie naar label D

SSH:
Onzelfstandige eenheden zijn niet labelplichtig, daarom hebben wij alleen labels voor zelfstandige eenheden. We hebben in totaal 58 zelfstandige, verspreid liggende, eenheden met een EFG-label, waarvan 15 monumentaal. De SSH werkt de maatregelen uit om de EFG-labels uit te faseren van de niet monumentale woningen. Door de diversiteit gaat het om maatwerk per woning.

Woonin:
513 woningen in Utrecht met een E, F of G label staan op de MJIB voor renovatie in de periode 2023-2026. Meer dan de helft (278) hiervan is 'hard' (er is een projectbesluit genomen). Voor de overige 235 moet nog een projectbesluit worden genomen. Bij renovatie isoleren naar de isolatiestandaard. Dit komt in de praktijk vaak overeen met label A/A+. We pakken E, F en G labels niet alleen bij renovatie aan, maar ook via andere werkstromen. Zo verduurzamen we bij planmatig onderhoud indien nodig het dak of de gevel, waardoor

een woning met een E, F of G label naar een D of beter stijgt. Ook plaatsen we projectmatig zonnepanelen en vervangen we CV ketels. Naar verwachting verduurzamen we op deze manier t/m 2028 zo'n 450 E, F en G labels naar label D of beter. Gemiddeld zo'n 90 p.j. dus. T/m 2026 komt dat naar schatting neer op 270 woningen. In Utrecht gaat het dan zo'n 90%, circa 240 woningen.

2. Aantal woningen met een E, F- of G-label dat de corporatie in de jaren 2023 t/m 2026 gaat verbeteren naar een label C of hoger, in de gemeente Utrecht.

Bo-Ex:
Deze planning is gebaseerd op de natuurlijke momenten waarop wij de intentie hebben om de EFG-labels te verduurzamen. Getallen kunnen lager uitvallen, aangezien er ook nog complexen met een monumentale status tussen zitten. Ons beleid is om de woningen naar minimaal label C te brengen, vandaar dat de aantallen voor punt 1 en 2 identiek zijn. Echter, in specifieke gevallen zou het kunnen dat hiervan wordt afgeweken.

2023	2024	2025	2026
41	130	126	2

Cazas Wonen:

2023	2024	2025	2026
0	0	0	0

Habion:
Alle woningen hebben al het label C en hoger. Voornemens om 65 woningen te voorzien van zonnepanelen in 2024.

Portaal:
Zie onder #1.

2023	2024	2025	2026
335	383	671	80

SSH:
Zie onder #1.

Woonin:
Zie onder #1.

3. Aantal woningen dat de corporatie aardgasvrij gaat maken in de jaren 2023 t/m 2026, in de gemeente Utrecht.

Bo-Ex:
Deze cijfers zijn gebaseerd op onze hardere renovatie- en sloop-nieuwbouwprojecten. Wij hebben hier alleen bestaande woningen meegenomen waarbij de bron voor ruimteverwarming aardgasvrij wordt, dus geen complexen waar het kookgas eruit gaat. Disclaimer: de planning van deze projecten kan nog aan verandering onderhevig zijn.

2023	2024	2025	2026
0	0	194	453

Cazas Wonen:

2023	2024	2025	2026
0	0	0	0

Habion:
323 woningen van de 424 woningen die Habion bezit in Utrecht, zijn aangesloten op het warmtenet. Dit blijft de komende jaren ongewijzigd.

Portaal:
Wat betreft gasloos maken van woningen, dat doen we bij renovaties in Overvecht en uiteraard bij sloop/nieuwbouw.

2023	2024	2025	2026
0	212	213	80

SSH:
Op het USP wordt in samenwerking met de andere partijen gewerkt aan vervanging van het huidige gasgestookte warmtenet. Hier worden bij realisatie 2.200VHE (Johanna, Cambridge, Bisschoppen) op aangesloten. Verder verwijderen we kookgas bij keukenrenovaties.

Woonin:
Voor 824 woningen is gasafsluiting in deze periode concreet. Het gaat om de renovatie van 464 10-hoogflats (die direct daarbij worden afgesloten van het gas) en nog 360 woningen in Overvecht Noord die vallen onder het project 'OVN aardgasvrij'. Bij deze woningen wordt in 2023 m.b.v. de CHW het kookgas vervangen voor elektrisch koken, waardoor ze volledig aardgasvrij worden. Bij de Norbruislaan gaan we volledig van het gas af. Hiervoor is het investeringsbesluit al genomen, en draagvlak behaald onder de huurders. Start uitvoering gepland voor mei 2024 en loopt door in 2025. Dit terwijl de buurt in de plannen van de gemeente (transitievisie warmte) pas na 2040 op de planning staat. Het betreft 81 bestaande woningen. Maar hierbij wordt ook een deel (27 woningen) gesplitst naar 2 woningen en er worden 27 woningen toegevoegd op de zolders. en nog 1 woning die ergens halverwege het gebouw hangt. We hebben in de nieuwe situatie 134 gasloze woningen.

4. Aantal woningen dat de corporatie toekomstklaar gaat isoleren in de jaren 2023 t/m 2026, in de gemeente Utrecht.
Toekomstklaar wil zeggen dat de woning voldoet aan de Standaard voor woningisolatie. De Standaard geeft aan wanneer een woning voldoende geïsoleerd is zodat deze - voor wat betreft naoorlogse woningen - verwarmd kan worden met een temperatuur van 50 graden zonder dat de woning opnieuw aangepakt hoeft te worden. Dit betreft zowel de isolatie, kierdichting als ventilatie (zie Standaard en streefwaarden voor woningisolatie (rvo.nl)).

Bo-Ex:
Deze cijfers zijn gebaseerd op onze hardere renovatie- en sloop-nieuwbouwprojecten. Wij hebben van de renovatieprojecten nog niet precies in beeld of deze voldoen aan de Standaard, maar dit is wel de verwachting, gezien de integrale aanpak van de schil. Disclaimer: de planning van deze projecten kan nog aan verandering onderhevig zijn.

2023	2024	2025	2026
48	323	194	453

Cazas Wonen:

2023	2024	2025	2026
110	39	79	53

Habion:
Geen, woningen voldoen. Voornemens om 65 woningen te voorzien van zonnepanelen.

Portaal:
Zie onder #1.

2023	2024	2025	2026
onbekend	onbekend	onbekend	onbekend

SSH:
Nog niet bekend, we moeten nog uitzoeken wat de impact van de standaard is en of we deze willen volgen. Wel zijn we gestart met het enkel glas vervangen voor isolatieglas in stadspanden, dit gaan we stapsgewijs doen voor alle 200 stadspanden in Utrecht. Verder werken we aan een plan voor de verduurzaming van 900 eenheden (de hoogbouw) van het Tuindorp West Complex.

Woonin:
Zie onder #1. Hard + zacht uitgesplitst in jaren in de tabel hieronder.

2023	2024	2025	2026
189	104	117	103

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	R. Mouktadibillah	**Datum**	3 november 2023
Doorkiesnummer	14 030	**Kenmerk**	11703767
E-mail	r.mouktadibillah@utrecht.nl	**Onderwerp**	Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026
Bijlage(n)	2	**Beleidsveld**	Wonen en Volkshuisvesting

Geachte leden van de raad,

Utrecht heeft een grote sociale opgave als het gaat om wonen. Daarom werken we aan een overgang van de woningmarkt naar volkshuisvesting. We willen de woningzoekenden in onze stad verantwoord huisvesten en stellen: ‘sociale huur is corporatiehuur’. De afgelopen periode zijn we samen met de STUW- corporaties en huurdersorganisaties in overleg geweest om te komen tot nieuwe Stedelijke Samenwerkingsafspraken 2023 – 2026 (Prestatieafspraken). We hebben afspraken gemaakt over het vergroten en behouden van de sociale voorraad, betaalbaarheid, verduurzaming en leefbaarheid in wijken. In deze brief gaan wij vooral in op de afspraken over het vergroten en behouden van de sociale woningvoorraad.

Van prestatieafspraken naar samenwerkingsafspraken
In 2020 zijn er stedelijke afspraken gemaakt voor de periode 2020 – 2022. Met deze voorliggende afspraken zetten we de samenwerking met corporaties en huurders voort en intensiveren deze. Daarmee borgen we met onze partners de gezamenlijk inzet op de volkshuisvestelijke doelen uit de Woonvisie ‘Utrecht beter in balans’ en het Coalitieakkoord 2022-2026 Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat. De samenwerkingsafspraken bevatten een Utrechtse vertaling van diverse kaderstellende afspraken en convenanten waar we ons al aan hebben verbonden. In het bijzonder gaat het daarbij om de Nationale Prestatieafspraken (hierna: NPA) en de daaruit voortvloeiende Woondeal regio Utrecht,

Met de NPA en de Woondeal zijn al veel afspraken vastgelegd. Denk aan woningbouwaantallen, huurprijsbeleid, uitfaseren slechte energielabels, etc. In de lijn van het coalitieakkoord kennen we veel belang toe aan de rol en positie die corporaties innemen in het behalen van onze doelen. Door deze contextuele verschuivingen is de titel Samenwerkingsafspraken een betere titel dan prestatieafspraken. Alleen in samenwerking met de huurders en de corporaties kunnen we de diverse ambities uit het coalitieakkoord om de woningnood aan te pakken realiseren.

Samenwerking

Om te komen tot de voorliggende samenwerkingsafspraken hebben we een uitvoerig proces gevolgd. Onder begeleiding van een onafhankelijk extern bureau zijn thematische avonden georganiseerd waarin we met corporaties en huurders hebben gesproken over o.a. de thema's samenwerking op het gebied van productie, betaalbaarheid, leefbare- en gemengde wijken, verduurzaming, groen en wonen en zorg. Daarnaast hebben we gesprekken gevoerd over de door ons gewenste Stop de Verkoop en terughoudendheid bij sloop.

De afspraken

Hieronder noemen we een aantal aspecten uit de samenwerkingsafspraken.

Bouwen: vergroten sociale voorraad

Met oog op de grote woningnood en ook de maatschappelijke opgave[1] leggen we in de afspraken het accent op het vergroten van de beschikbare sociale huurwoningvoorraad: dit betreft het toevoegen van zoveel mogelijk duurzame, betaalbare woningen in Utrecht. Hierbij sluiten ons aan bij de aantallen zoals opgenomen in de Woondeal. De gemeente en de corporaties spannen zich gezamenlijk in om de afgesproken aantallen reguliere sociale huurwoningen[2] te realiseren en ook een substantieel aantal flexwoningen. Daarnaast willen we 500 studenteneenheden (met nadruk op het toevoegen van onzelfstandige studenteneenheden) per jaar toevoegen in Utrecht.

Positie huurder centraal: Leidraad sloop en nieuwbouw

Als college zijn wij zeer terughoudend met sloop/nieuwbouw van sociale huurwoningen. Corporaties zijn dit van nature ook. Zij overwegen sloop/nieuwbouw alleen als er een substantieel aantal woningen extra gerealiseerd gaat worden. Toch kennen we uit het verleden een aantal voorbeelden waarbij, al dan niet terecht, het proces met huurders tot discussies heeft geleid. Vanuit dat perspectief is in het coalitieakkoord sloop verbonden aan een 'nee, tenzij' en plaatsen we (de rechten van) de zittende huurder voorop. De Leidraad sloop en nieuwbouw (zie bijlage) laat zien hoe invulling zal worden gegeven aan de gewenste terughoudendheid met sloop/nieuwbouw. Het bevat een methode om de afweging voor renovatie versus sloop/nieuwbouw in gezamenlijkheid en weloverwogen te maken. De Leidraad sloop en nieuwbouw moet in samenhang met het Algemeen Sociaal Plan worden gelezen. De leidraad omvat een aantal onderdelen die bij stedelijke ontwikkelprojecten relevant zijn. Het ziet toe op de positie van de huurders in de planontwikkeling, het volkshuisvestelijk belang van de bestaande bouw, maar ook de ontwikkeling van nieuwbouw en overige relevante aspecten zoals ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. We hebben afgesproken de leidraad het komende jaar toe te gaan passen en evalueren de werking hiervan. Hierover wordt uw raad in 2024 geïnformeerd. Met deze leidraad geven wij uitvoering aan de toezegging die is gedaan tijdens de bespreking van het intentiedocument van de van Heukelomlaan bij de raadsbespreking van 15 september 2022.

Behouden: Stop de Verkoop

In een periode waarin de woningnood hoog is, is iedere woning die door verkoop uit de sociale woningvoorraad verdwijnt er een te veel. Naast deze kwantitatieve benadering heeft verkoop ook een negatieve invloed op onze inzet om wijken zoals Binnenstad, Oost, Noordoost en West, waar het aandeel sociale huurwoningen laag is, zo veel mogelijk gemengd te houden.
Om ervoor te zorgen dat de huidige sociale woningvoorraad zoveel mogelijk behouden blijft, hebben we – in lijn met het coalitieakkoord – een stop van de verkoop van sociale huurwoningen afgesproken met ingang van 1 januari 2024. We zijn ons ervan bewust dat een verkoopstop financiële gevolgen

[1] raadsbrief 'Realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment'
[2] Corporaties realiseren ook een bescheiden aandeel middenhuurwoningen

heeft voor de corporaties, m.n. op de operationele kasstroom. Op termijn kan dit ertoe leiden dat investeringen die noodzakelijk zijn voor realisatie van nieuwbouw en inzet op andere thema's afgeschaald moeten worden. De landelijke doorrekening door Ortec Finance & ABF Research van de NPA laat dit zien. Daarom stellen wij in samenhang met deze verkoopstop een pakket stimuleringsmaatregelen voor die de financiële gevolgen van deze afspraak opvangen. We zullen elk jaar, op basis van een onafhankelijk onderzoek door bijv. Ortec Finance & ABF Research, met corporaties in overleg treden om te bepalen welke maatregelen (financieel, beleidsmatig) per project vanuit de gemeente of andere overheid nodig zijn om corporaties in positie te houden om de sociale voorraad te laten groeien conform de afspraken uit (het Utrechtse deel) van de Woondeal en de NPA. Zo ontstaat elk jaar bij de voorjaarsnota een keuze tussen de verkoopstop enerzijds en maatregelenpakket anderzijds. Hiervoor wordt ook gekeken naar diverse subsidiemogelijkheden van o.a. Rijk. De besluitvorming over de genoemde maatregelenpakketten verloopt via de bestaande werkwijze waarbij extra financiële middelen jaarlijks bij de VJN worden afgewogen. dit wegen we af tegen andere wenselijke ambities in het kader van de groei in balans. Een keuze voor gunstige financiële of beleidsmatige maatregelen voor corporaties kan betekenen dat er minder inzet wordt gepleegd op andere ambities die de groei van de stad faciliteren

Schimmelexpert
De afgelopen periode hebben wij diverse signalen ontvangen over schimmeloverlast in corporatiewoningen. Dit kan meerdere oorzaken hebben; van slecht ventileren tot bouwkundige gebreken. Om huurders onafhankelijk te helpen gaan we, gebruikmakend van onze gemeentelijke taak op het gebied van woningtoezicht, onderzoeken of we het Huurteam kunnen inzetten. Het Huurteam kan huurders op hun rechten en plichten wijzen en zo nodig de huurder ondersteunen bij het indienen van een klacht bij de regionale klachtencommissie of de weg naar de Huurcommissie. Hiermee geven we invulling aan M179 Onafhankelijk schimmelexpert. De komende periode bekijken wij of we deze constructie binnen de bestaande formatie en opdrachten kunnen organiseren of dat hiervoor additioneel budget nodig is.

Werken aan leefbare en veilige wijken
In uw raadsvergadering van 20 oktober 2022 heeft u gevraagd om in de afspraken met huurders en corporaties expliciet een hoofdstuk op te nemen met de titel 'Leefbaarheid'. Aan deze vraag is voldaan. In dit hoofdstuk is afgesproken dat de bestaande wijkaanpak 'Samen voor Overvecht' wordt doorgezet en structureel gemaakt en een (vorm van) wijkaanpak wordt stapsgewijs verbreed naar de wijken Kanaleneiland, Noordwest (Geuzenwijk en delen van Ondiep en Pijlsweerd) en Leidsche Rijn (Parkwijk-Zuid en Terwijde-Oost). Deze aanpak krijgt vorm via de buurtagenda's die samen met wijkbewoners, organisaties en ondernemers in de wijken worden opgesteld.

Monitoring
De uitvoering van voorliggende afspraken wordt gemonitord, waartoe een gezamenlijk monitoringssysteem wordt ontwikkeld. We maken gezamenlijk jaarafspraken waarin wij concrete activiteiten benoemen waar we het volgende jaar aan werken. We kiezen voor een programmatische aanpak om de jaarafspraken tot uitvoering te brengen. Alle partijen houden hier in hun begroting (qua budget en capaciteit) rekening mee. Dit betekent dat de corporaties geen jaarlijks 'bod' meer uitbrengen.

Tot slot

Zoals gezegd staan we voor een flinke woonopgave. Met deze samenwerkingsafspraken leggen we een nieuwe basis met corporaties en huurders en zetten we weer een belangrijke stap om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren en daarmee de wooncrisis aan te pakken.

Wij kunnen ons voorstellen dat u behoefte heeft aan een nadere toelichting op (onderdelen van) deze samenwerkingsafspraken. Indien u daar prijs op stelt nodigen wij uw raad gezamenlijk met de corporaties uit hierover in gesprek te gaan.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3815
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 december 2023
Agendapunt	12
Titel	Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand vastgoed
ID	4022
Behandelend ambtenaar	E.M. van der Voort
Telefoon	
E-mail	e.van.der.voort@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder De Vries
Beleidsveld	Vastgoed
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	**21 december 2023**
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	8 februari 2024

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.M. van der Voort	**Datum**	10 oktober 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	11713183
E-mail	e.van.der.voort@utrecht.nl	**Onderwerp**	Tijdelijk beheer leegstand
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Vastgoed

Geachte leden van de raad,

De gemeente heeft een groot aantal panden in bezit ten behoeve van de uitvoering van haar beleid. Een pand kan tijdelijk leeg staan als gevolg van onder meer een mutatie, vooruitlopend op een nieuwe verhuring, of voor de herontwikkeling van een gebouw. In deze brief informeren wij u over de invulling van het tijdelijk beheer: de maatschappelijke invulling van leegstaande ruimte voor een periode van 6 maanden of meer.

Kortlopend leegstandsbeheer
Voor het invullen van het leegstandsbeheer voor een korte periode (tot een half jaar) is recent een overeenkomst gesloten met Ad Hoc per april 2023 voor 2 jaar met 2 optiejaren. Voor deze termijn past de vorm van ‘klassiek leegstandbeheer’ goed bij de behoefte om de ruimte – na het leegstandsbeheer – weer snel beschikbaar te maken voor potentiële huurders. Bij de nieuwe overeenkomst met Ad Hoc voor dit ‘klassieke’ leegstandbeheer is nadrukkelijk aandacht besteed aan de maatschappelijke invulling. Hierover hebben we u geïnformeerd in de raadsbrief van 31 mei 2023.

Uitvoering motie
Uw opdracht bij de behandeling van het Raadsvoorstel Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed op 15 juli 2021 uit de overgenomen motie 290 Divers leegstandsbeheer hebben wij vertaald in een aanpak voor panden die langer leeg staan: tijdelijk beheer. Doelstelling is om deze panden in te zetten om tijdelijk maatschappelijke initiatieven te kunnen ondersteunen. In de komende maanden verkennen wij in een praktijksituatie de geschiktheid van deze aanpak. Hierbij onderzoeken we in hoeverre we hierin maatwerk en flexibiliteit kunnen bieden, zodat er ingespeeld kan worden op initiatieven in de wijk en er per pand en per duur van de leegstand de juiste keuze gemaakt kan worden.

Daarbij moet worden getoetst of kan worden voldaan aan de voorwaarden die wettelijk en volgens de Kaderbrief minimaal aan het verhuren van ruimte worden gesteld. Uitgangspunt is dat het bij dit tijdelijk beheer gaat om verhuur, en niet - zoals bij het kortlopend leegstandbeheer - om bruikleen. Er gelden dan andere wettelijke en beleidsmatige uitgangspunten. Wij toetsen eerst op kleine schaal of

de aanpak uitvoerbaar is en op deze manier aan de opdracht van de raad kan worden voldaan om laagdrempelig ruimte te bieden aan maatschappelijke initiatieven. U heeft gevraagd om inzicht in de beleidsruimte die aanwezig is om invulling te geven aan de tijdelijke invulling. Dat is onderdeel van de aanpak met de praktijksituatie.

Gelijke kansen en lokale doelen
De gemeente kan vanwege het Didam-arrest van 26 november 2021 niet meer zomaar vastgoed één-op-één aanbieden. Omdat de uitspraak van de Hoge Raad is gebaseerd op het gelijkheidsbeginsel, moet de gemeente bij het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten op het gebied van vastgoed gelijke kansen bieden zodra redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zijn. Dit geldt zowel voor bekende als nieuwe partners en voor professionele beheerders en gebruikers. Aan de hand van een objectief, redelijk en toetsbaar afwegingskader willen we ruimte geven voor gelijke kansen, maar juist ook de lokale maatschappelijke doelen ondersteunen.

Financiële en technische voorwaarden
Daarnaast is gemeente Utrecht bij het verhuren van ruimte als verhuurder gebonden aan wettelijke en eigen regels. De gemeente heeft als verhuurder een wettelijke verantwoordelijkheid voor het onderhoud. Eventuele investeringen en kosten maken onderdeel uit van de kostprijsdekkende huur. De toepassing van de Kaderbrief en de wettelijke technische verantwoordelijkheden zijn ook punten die in de praktijksituatie worden verkend. Het gaat dan niet om de wenselijkheid, maar om de haalbaarheid. Is het voor beoogde initiatiefnemers mogelijk om te voldoen aan gestelde voorwaarden? En is de selectieprocedure, dan wel het beheer, voor de gemeente beheersbaar? In de aanpak toetsen we deze dilemma's.

Afwegingskader en team
Voor de inhoudelijke afweging van de invulling van de beschikbare ruimte wordt gebruik gemaakt van een afwegingskader. Dat bestaat uit criteria ten aanzien van de initiatiefnemer, van de toegevoegde waarde van het initiatief, en van beheersbaarheid (beheer en omgeving).

In de voorbereiding naar deze aanpak is al gekeken naar vergelijkbaar of flankerend beleid, om te voorkomen dat overlap ontstaat of zaken worden vergeten. Denk daarbij aan het kortlopend Leegstandbeheer, de bestaande aanpak van de verkenning van de permanente invulling (Pandvisies), het Makelpunt en ‘Community right tot bid’.

Vervolg
Voor de praktijktoets selecteren wij 2 locaties. Op basis daarvan zal worden vastgesteld of de aanpak met een afwegingskader werkt en of het uitvoerbaar is binnen bestaande wettelijke kaders en het beleid van de Gemeente. Over de uitkomst zullen wij u opnieuw informeren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,